

Glücksmann. med. Gult.
Gottingae. 1750.

Mat. med. 189
T. 4248.

Medicin
Pharmac.

Cartheuse.

18

IO. FRIDERICI CARTHEVSE
MEDICINAE DOCTORIS
EIVSDEMQUE IN REGIA ACADEM. VIADRINA
— PROF. PVBL. ORDINARIJ

PHARMACOLOGIA THEORETICO - PRACTICA

RATIONI ET EXPERIENTIAE SUPERSTRVCTA

IN QVA

MEDICAMENTORVM OFFICINALIVM
VSITATIONVM PRAEPARATIO, NATVRA
MODVS OPERANDI, VIRES ATQVE
VSVS MEDICVS

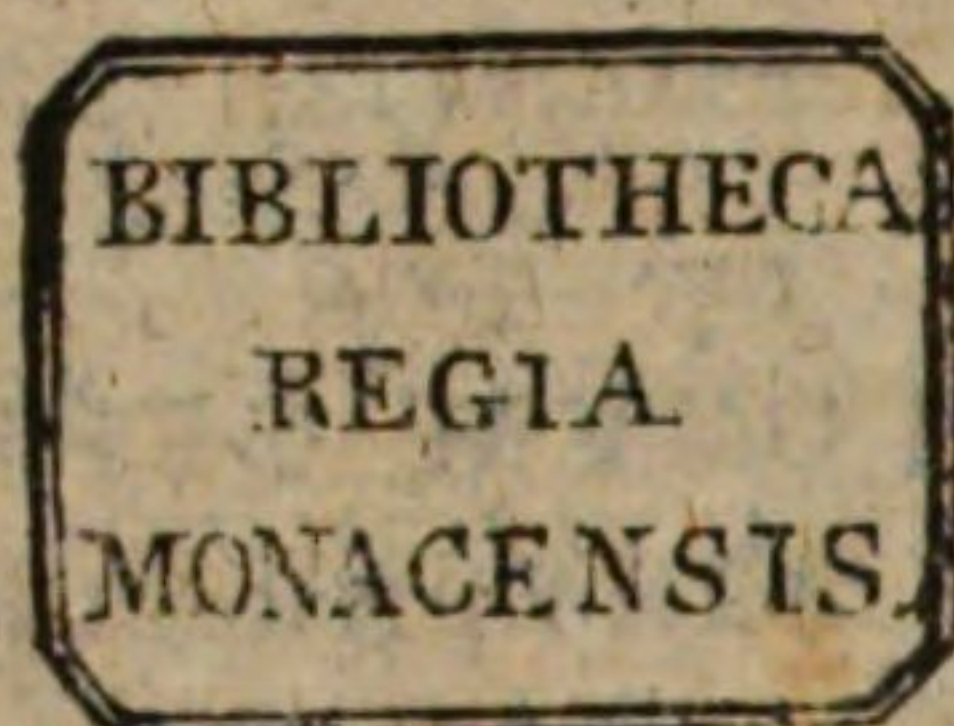
PERSPICVE DESCRIBVNTVR
AC SOLIDE EXPLICANTVR

BEROLINI
APVD AMBROSIVM HAVDE

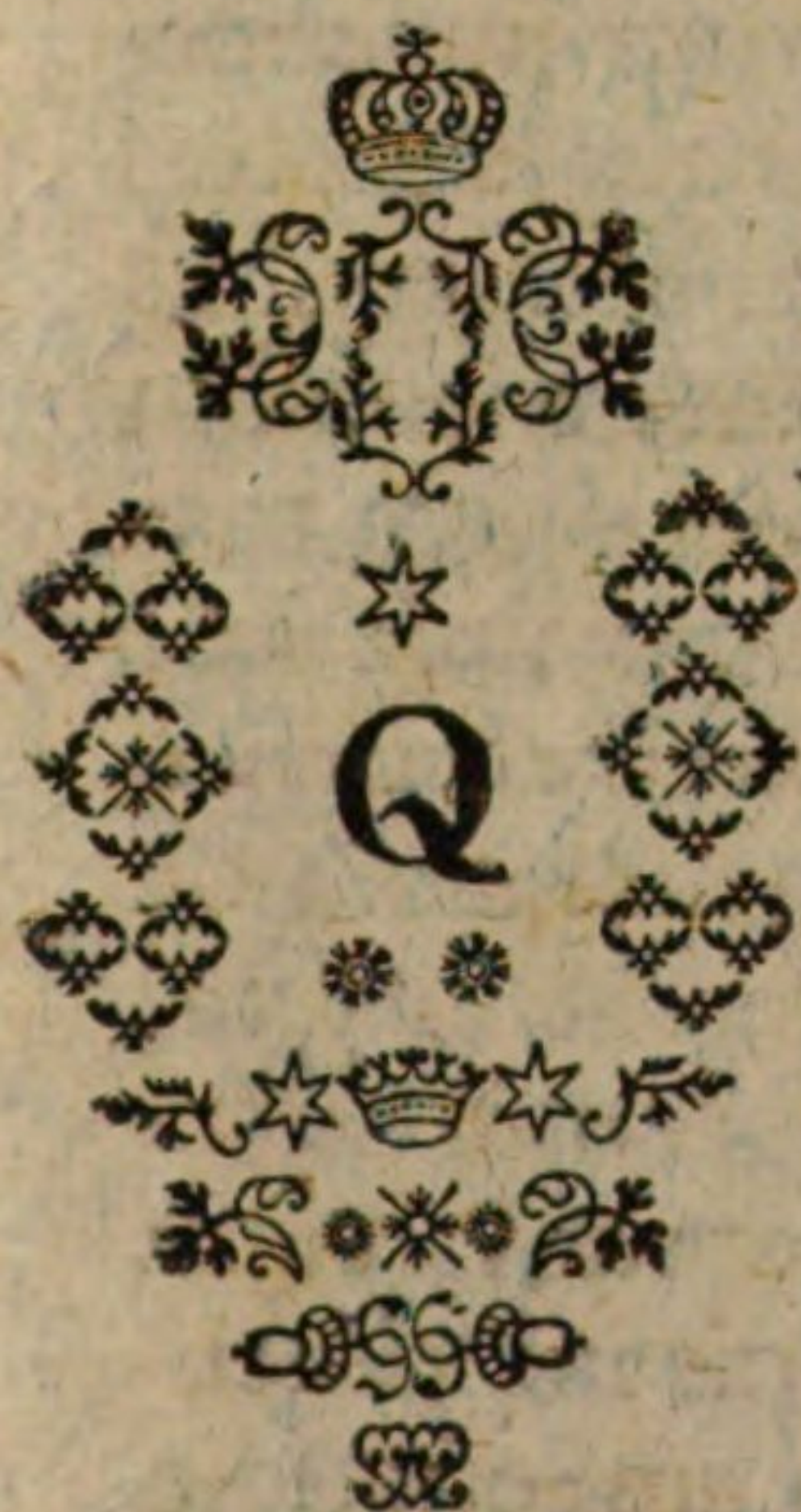
BIBLIOP. REG. ET ACAD. SCIENT. PRIVILEGIAT.

M D C C X L V

PRAEFATIO

VEMADMODVM boni
 militis est, arma, quibus
 semetipsum non tantum
 defendere, sed hostes
 quoque strenue aggredi,
 vincere, ac profligare
 tenetur, exactius, ratione
 formae atque usus, cognoscere; sic do-
 ctum pariter, conscientiosum ac rationa-
 lem decet medicum, selectiora, tuta et
 activa,

activa, sanitatis conservandae ac restaurandae praesidia, quoad formam externam, indolem, principia activa, modum operandi, vires & usum, probe cognita sibi atque perspecta reddere; praesertim, cum nostro ævo supellex pharmaceutica, quæ priscis temporibus valde curta erat, tanta paullatim sortita fuerit incrementa, ut notitia pharmacorum, quoad sola etiam nomina, artis salutaris tyroni jam grave faceffat negotium, & prudentiores ideo medici, qui præstantiora duntaxat eligere jubent, numerum eorum nunc magis minuere, quam amplius augere satius ducant. Pridem ego ita sentientibus meum adjeci calculum, et ante triennium ea propter, ut aliquid pariter opera mea qualicunque ad promovendum utile hoc negotium conferrem, *Rudimenta materiae medicæ rationalis*, in qua generaliora de simplicium selectiorum differenti natura, principiis activis, modo operandi atque virtutibus medicis tradita fuerunt, in usum cumprimis auditorii mei, typis imprimenda curavi, postea vero, cum quotidie animadverterem, æque magnum, immo majorem, præparatorum atque compositorum chemicorum & pharmaceuticorum

rum reperiri numerum, & bona, mala, tuta, periculosa, activa, inertia, promiscue congesta esse, ac passim in Officinas introducta, ea quoque, ut ulterius auditorum meorum commodo inservirem, scrutinio exactiori subicere, & usitiora, rejectis minus usitatis, aut minus concinnis plerisque, in ordinem & ad certas classes genericas, horis subcisivis, redigere allaboravi. In principio nondum mihi animus erat, natum inde opusculum in publicam emittere lucem, sed potiora auditorum calamo duntaxat communicare decreveram; verum, cum paullo post temporis, in Collegiis orationi liberiori maxime destinati, haud leve dispendium, scribendi molestia, immo, errores varii, tam reales, quam verbales, qui frequentissime a medicinæ tyronibus, dum dicta excipiunt calamo, committuntur, animum subirent, iisdemque sincerum aliis quoque inserviendi studium accederet, evulgandi consilium cepi. Dividere opusculum placuit in duodecim Sectiones, in quibus de pharmacologia in genere, de spiritibus, oleis, aquis, liquoribus medicatis diffusioribus, vinis medicatis, essentiis, tincturis, elixiriis, balsamis liquidis, salibus acidis,

P R A E F A T I O

acidis, alkalicis, mediis & mixtis, sublimatis, floribus, salibus ficcis volatilibus, præcipitatis stricte sic dictis, magisteriis, regulis, calcibus, crocis, sulphuribus, vitris, resinis, extractis, succis inspissatis, pulveribus ac speciebus compositis, massis pilularum, rotulis, morsulis, trochiscis, syrupis, aquis & acetis mulsis, oxysacharis, elæosacharis, julapiis, conservis, electuariis, unguentis, balsamis externis, ceratis & emplastris agitur, ac, præter consuetam præparandi methodum, etiam natura eorum, vires & usus medicus describuntur. Cuncta præparata, tum chymica, tum pharmaceutica stricte sic dicta, quæ in hoc opusculo occurrunt, usitatioribus quidem adnumeranda sunt, non omnia tamen, quod in limine fateri haud erubesco, locum inter selecta & activa merentur; retinenda nihilominus & illa fuerunt, quoniam medicorum plerique iisdem in praxi, quanquam absque ullo emolumento, aut citra perfectam tamen securitatem, frequentissime utuntur: Meam cæteroquin epicrisin illis subnectere, & inertiam eorum aut genium nocivum ostendere nullibi neglexi. Circa præparatorum spagiricorum descriptiones,

P R A E F A T I O

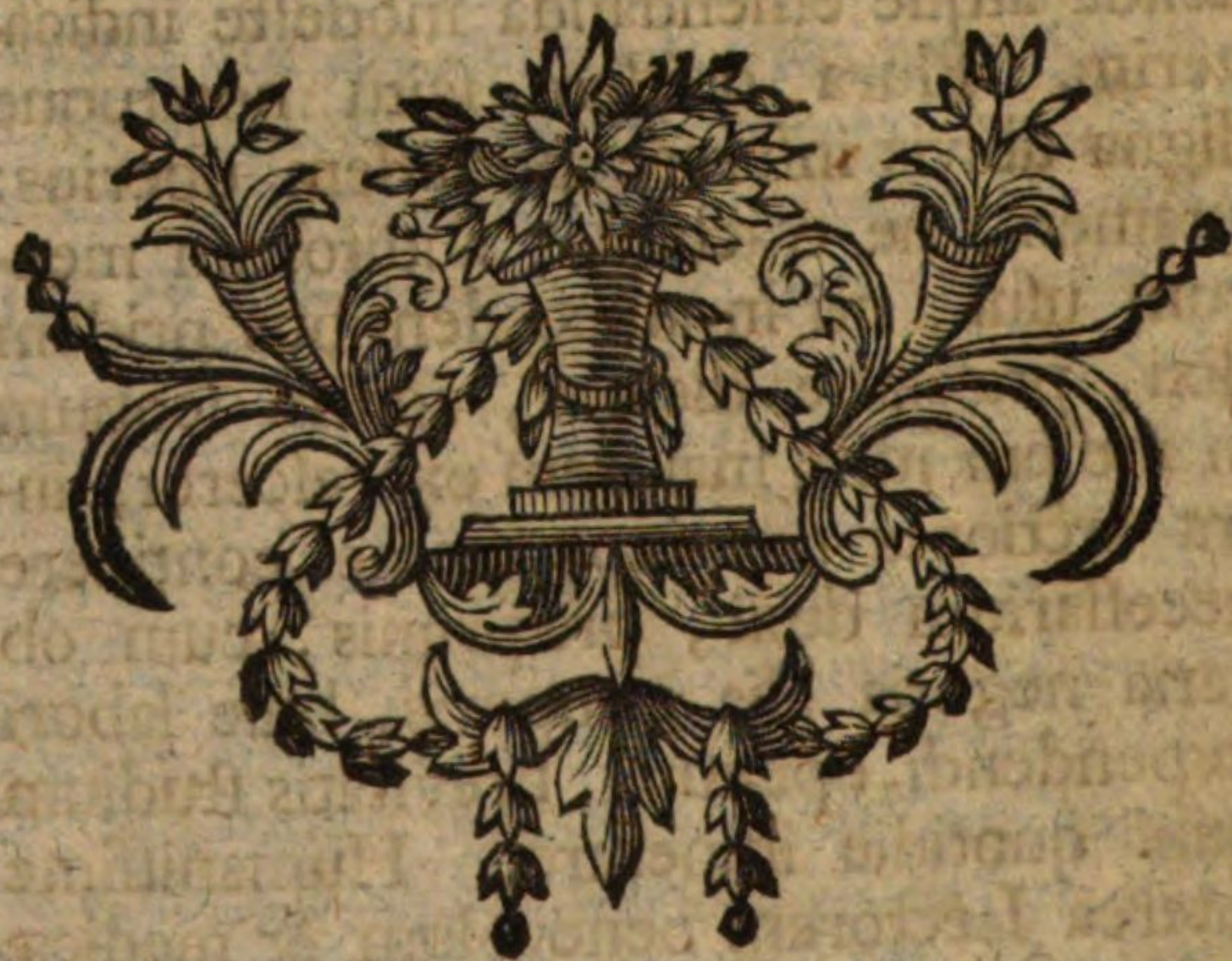
nes, quæ cum notis subjunctis, pro materiæ substratæ conditione & dignitate differenti, alibi prolixiores existunt, alibi breviores, tam meam, quam aliorum, præsertim chymicorum celebrium, experientiam secutus sum; quod composita autem ac præparata pharmaceutica, strictè sic dicta, attinet, illa plerumque secundum *Dispensatorii Brandenburgici* præscriptum ac normam tradidi, ita tamen, ut passim rejicienda non minus, quam addenda atque emendanda modeste indicaverim. Plura quidem scitu notatuque digna ubivis inferere potuissem uberius; attamen, ne tractatus, auditorum meorum usui, uti in antecedentibus pridem dixi, præcipue dicatus, contra scopum in molem justo majorem excresceret, intra arctiores terminos memet continere necessarium duxi, præprimis, cum ob varia negotia alia temporis, huic labori impendendi, penuria, brevitatis studium mihi quotidie imperaret. Humanissime interea Lectorem benevolum & medicæ scientiæ gnarum rogo, ut opellam hanc, in proximi commodum susceptam, æquibonique consulat, errata typographica, quæ propter absentiam meam hinc inde

P R A E F A T I O

irrepserunt, amice corrigat, & sua pariter meditatione atque inquisitione practica artis pharmaceuticæ rationalis incrementum magis magisque promovere an-
nitatur. Dabam Trajecti Francorum

ad Viadrum, die xii Januarii

M D C C X L V.

INDEX

INDEX GENERALIS

SECTIONVM ET CAPITVM

Sectio I. de Pharmacologia in genere. Pag. 1

- *II. de spiritibus et liquoribus spirituosiss.* 4

Caput I. de spiritibus acidis, clyssis & acetis. *ibid.*

- *II. - - - alkalicis seu urinosiss.* 85

- *III. - - - inflammabilibus.* 102

- *IV. - - - acidis dulcificatis sive salino-acido-inflammabilibus.* 144

- *V. - - - urinoso-oleoso-inflammabilibus, & sic dictis salibus volatilibus oleosis liquidis.* 167

Sectio

INDEX GENERALIS

Sectio III. de oleis. 178

Caput I. de oleis essentialibus æthereis. ibid.

- *II. - - destillatis empyreumaticis.* 229

- *III. - - essentialibus expressis, coctis,
& infusis.* 245

*Sectio IV. de aquis destillatis, vinis medica-
tis & liquoribus medicis diffusio-
ribus.* 257

Caput I. de aquis destillatis. *ibid.*

- *II. de vinis medicatis & liquoribus
medicis diffusioribus.* 277

*Sectio V. de tincturis, essentiis, elixiriis, &
balsamis liquidis.* 299

Caput I. de tincturis, essentiis & elixiriis. ib.

- *II. de balsamis liquidis.* 370

Sectio VI. de salibus siccis. 377

Caput I. de salibus acidis & austeris. ibid.

- *II. - - alkalicis fixis.* 385

- *III. - - mediis sive neutræ,* 398

- - *acidulo-sulphureis, ut & con-
cretis unguinoso-salinis dulcibus.* 437

Sectio

SECTIONVM ET CAPITVM

*Sectio VII. de sublimatis, floribus, & salibus
siccis volatilibus.* 442

Caput I. de sublimatis striete sic dictis. *ibid.*

*- II. de floribus & salibus siccis volati-
libus.* 458

*Sectio VIII. de præcipitatis, magisteriis,
sulphuribus, calcibus, crocis, re-
gulis atque vitris.* 469

*Caput I. de præcipitatis, magisteriis &
sulphuribus.* *ibid.*

*- II. de calcibus, crocis, regulis atque
vitris.* 503

*Sectio IX. de extractis, succis inspissatis, rob,
resinis, &c. ut & pulveribus com-
positis, speciebus atque fæculis.* 535

*Caput I. de extractis, succis inspissatis, rob,
resinis &c.* *ibid.*

*- II. de pulveribus compositis, speciebus
atque fæculis.* 570

*Sectio X. de pilulis, rotulis, morsulis et tro-
chiscis.* 609

Caput I. de pilulis & massis pilularum. *ibid.*

- II. de rotulis, morsulis & trochiscis. 620

Sectio

INDEX GENERALIS SECT. ET CAPITVM

*Sectio XI. de syrupis, aquis & acetis mulsis,
oxysacharis, elæosacharis, julapiis,
conservis, confectionibus liquidis,
electuariis, loob & tryphberis. 634*

*Caput I. de syrupis, aquis & acetis mulsis,
oxysacharis, elæosacharis, julapiis,
& conservis. ibid.*

*- II. de electuariis, confectionibus liqui-
dis, loob & tryphberis. 659*

*Sectio XII. de unguentis, balsamis externis,
emplastris, ceratis &c. 688*

*Caput I. de unguentis & balsamis exter-
nis. ibid.*

*- II. de emplastris, ceratis, & massis
odoratis. 724*

SECTIO

SECTIO I
DE
PHARMACOLOGIA
IN GENERE

§. I

PHARMACOLOGIA, seu medicamentorum, præsertim officinalium, doctrina, recte in *mere practicam*, & *theoretico-practicam*, distinguitur. Illa, specialius a quibusdam *Pharmacia*, *Pharmaceutica*, itemque *Pharmacopœa* dicta, solummodo artem denotat, medicamenta, in officinas introducta, & hodienum usualia, debite colligendi, præparandi, ac componendi: Hæc autem latius extenditur, &, præter medicaminum præparatio-

CARTHEVS. PHARM. A ratio-

rationem empiricam, simul etiam naturam eorum, vires atque usum docet, & rationes, cur pharmaca hoc vel illo modo præparentur, ac componantur, adducit & explicat. Hinc priorem *Pharmacopolæ*, posteriorem ipsi *Medici* addiscunt, aut tamen, prout decet, addiscere tenentur.

§. II

MEDICAMENTA, in officinis obvia, vulgo ad tres classes generales rediguntur; quarum prima *simplicia cruda*, altera *simplicia præparata*, & tertia denique *composita* complectitur. De simplicibus crudis ordinario in *materia medica stricte sic dicta*; de præparatis & compositis autem in *Pharmacia* agitur.

§. III

AD PHARMACA, præparata æque atque composita, varia, tum *chymica*, tum *galenica*, spectant, nimirum *spiritus*, *olea*, *aquæ*, *aceta*, *tincturæ*, *essentiæ*, *elixiria*, *extracta*, *salia acida*, *alkalia*, *media*, *sublimata*, *flores*, *magisteria*, *calces*, *croci*, *massæ pillularum*, *rotulæ*, *morsuli*, *trochisci*, *pulveres*, *confectiones*, *electuaria*, *syrupi*, *emplastra*, *unguenta*, & similia, quorum omnium descriptionem, tam generalem, quam specialem, sequentes Sectiones exhibebunt.

§. IV.

§. IV

CLARE exinde patescit, *Physicam*, *Botanicam*, atque *Chemiā*, multum inservire Pharmacīæ, & unumquemque ideo pharmaceuticum theoretico-practicum in singulis hisce probe versatum esse debere, ut triplicis regni corpora, ad præparationem & compositionem apta ac necessaria, justo tempore & loco colligere, genuina ab adulterinis discernere, & rite deinceps præparare atque componere, immo tuto & cum ratione in morbis adhibere sciat.

S E C T I O I I

D E

SPIRITIBVS ET LIQVORIBVS
SPIRITVOSIS

C A P V T I

D E

SPIRITIBVS ACIDIS, CLYSSIS
ET ACETIS

§. I

SPIRITVS CHYMICI sunt liquores mobiles, volatiles, activi, ex aqua & tenerrimis, vel *inflammabilis*, vel *salinae*, vel *utriusque* *profapiae*, particulis, perenni & veloci motu intestino agitatis, nunc laxiori, nunc arctiori interveniente cohaesione, compositi.

§. II

HABITA ratione principii activi, cuncti spiritus, arte chemica parandi, commode dividi possunt 1) in spiritus *salinos acidos*, 2) *salinos alcalicos*, sive *urinosos*, 3) *inflammabiles*, sive *sulphureos*, & 4) *mixtos*, h. e. *salino-sulphureos*, & *sulphureo-salinos*.

§. III

SPIRITVS salini acidi, de quibus in hoc capite primario agendum erit, ex *aqueis* constant particulis, & *salinis acidis*, quibus pauca tamen *substantia oleosa*, aut *tenerrima inflammabilis*,

mabilis, in futura tractatione specialissima fusius demonstranda, arcte sociata est. Corpuscula rigida & acuta salino-acida liquori activitatem, & specificam indolem, aqueæ autem particulæ decentem illi fluiditatem conciliant.

§. IV

QVANTITAS veræ substantiæ acidæ salinæ in diversis spiritibus & liquoribus acido-spirituosis valdopere differt. HOMBERGIVS, qui laboriosum spirituum quorundam acidorum scrutinium suscepit, ex uncia una *olei vitrioli* drachmas quinque, totidemque grana, ex uncia *spiritus nitri* drachmas duas & grana viginti octo, ex uncia *spiritus salis* drachmam unam & grana quindecim, & ex uncia *aceti destillati* vix grana viginti octo salini acidi principii, phlegmate diluente penitus orbati, eduxit. ^a

§. V

SPIRITVS acidi, præprimis minerales, ablato phlegmate superfluo, evadunt fumantes, & quo magis aqua aufertur, eo majora pariter incrementa aciditas, vis corrosiva, ac vires reliquæ capiunt. Penitus pars acida segregari potest ab aquosa, quando metalla porosiora, ut *ferrum* & *cuprum*, vel alia etiam concreta

A 3

terreo-

a) Vid. Memoir. de l'Acad. Royal. des Sciences, Ann. 1699. p. 67.

terreo-semi-metallica, ut *lapis calaminaris* & *zincum*, in iis solvuntur, & deinde partes acidæ a moleculis metallicis, semi-metallicis atque terreis, quibus sub corrosione firminus fuerunt unitæ, præmissa perfecta humidi evaporatione, & magmatis relictæ exsiccatione, denuo in retorta, destillationis beneficio, separantur.

§. VI

MELIUS adhuc, si gravissimos saltem spiritus acidos, e vitriolo, sulphure & alumine vulgari modo paratos, exceperis, prædicta acidæ substantiæ concentratio obtinetur per *salia fixa alcalica*, quæ acidis spiritibus tanta adduntur quantitate, ut inde, finita effervescencia, perfecta enascantur salia media. Ex hisce enim, post debitam evaporationem sufficienter exsiccatis, immo aliquantulum calcinatis, adfuso oleo puro atque rectificato vitrioli, acidum fumans concentratissimum, purissimum, nec amplius particulis metallicis aut semi-metallicis inquinatum, in retorta, arenæ balneo imponenda, denuo expellitur. Ire interim inficias nequeo, labores hosce intuitu spirituum quorundam superfluos esse, cum præcipui spiritus acidi minerales, si subiecta, e quibus ordinario eliciuntur, siccissima recipiantur, ac plus minusve calcinata, sub prima statim destillatione concentratissimi prodeant.

§. VII

§. VII

EX VARIIS quidem triplicis naturæ regni concretis liquores acidi spirituosi destillando, vel alia etiam methodo, ex tractatione speciali-
 liori uberius cognoscenda, possunt educi, præ reliquis tamen corpora quædam mineralia salina & sulphurea, ut *vitriolum*, *alumen*, *sulphur commune*, *nitrum*, *sal commune fontanum*, *fossile*, atque *marinum* summe causticos reddunt liquores, qui *specifica* tamen *gravitate* notabiliter inveniuntur distincti. Nam acidum vitriolicum, quod in alumine pariter ac sulphure latet, acidum nitri, hoc acidum salis culinaris, & illud denique acidum animale ac vegetabile quodcunque gravitate superat. Observante enim vix laudato HOMBERGIO, ^a certa *olei vitrioli* quantitas æstate unciam unam, drachmas tres, grana quinquaginta tria, hyeme unciam unam cum dimidia & grana tria, æqualis *spiritus nitri* moles æstate unciam unam, drachmam unam, grana quadraginta, hyeme unciam unam, drachmas duas, grana decem, æqualis *spiritus salis* quantitas æstate unciam unam, grana triginta novem, hyeme unciam & grana quadraginta septem, & æqualis denique *aceti destillati* quantitas æstate drachmas septem, grana quinquaginta quinque,

A 4

que,

^a) Loc. cit.

que , hyeme autem integram unciam pendebat.

§. VIII

RATIO inde patet, cur acidum vitrioli acidum nitri, hoc acidum salis, & hoc iterum acidum vegetabile, si scilicet diversa hæc acida, secundum ordinem indicatum, *nitro, saliculinari, & terræ foliatæ tartari* adfundantur, expellat: Immo, exinde cognoscimus, cur acida graviora ac potentiora promptius cum alcoholē in mutuos ruant amplexus, & majorem, quam specificè leviora, sortiantur dulcedinem. Gravissima cæteroquin acida mineralia evadunt leviora, ac volatilia, quamprimum subtilis quædam substantia inflammabilis adhuc cum salinis moleculis intime copulatur; quemadmodum hoc non tantum vulgaris spirituum mineralium dulcificatio, sed etiam spiritus sulphuris atque vitrioli volatilis præparatio, aliaque experimenta, uberius in sequentibus describenda, satis superque comprobant.

§. IX

NON SOLVM circa gravitatem specificam, verum etiam circa *indolem* notabile occurrit discrimen, quod clare ex variis miscelis, solutionibus, præcipitationibus, cum acidis diversis in Chemia susceptis, licet cognoscere. Ex eodem enim sale alcalico fixo cum acido vitrio-

vitriolico, decenti quantitate priori addito, *tartarus vitriolatus*, cum acido nitri *nitrum*, cum acido salis *sal culinare*, vel eidem tamen fimillimum, & cum aceto *terra foliata tartari* generatur; quæ salia enixa, etiamsi idem contineant sal alcalicum, sese specificis quibusdam proprietatibus valde ab invicem distinguunt. Ex limatura martis in spiritu salis soluta, inspissata solutione, vitriolum flavescent, valde adstringentis saporis, ægre ficcandum, gignitur, cum contra ex limatura martis & spiritu vitrioli vitriolum viridescens, durum ac stabile, nec ita, ut præcedens, in aëre diffluens, nascatur. Spiritus salis, solutioni argenti instillatus, præcipitat pulverem album, qui edulcoratus & igni commissus evolat in auras, & ipsa etiam tigilla penetrat; instillato autem oleo vitrioli, pulvis candidus ad fundum descendit, qui, licet adhuc subtilior sit, volatilitate tamen destituitur, ac facile iterum in argentum reducitur. ^a Acidum vitrioli, sub destillatione expulsum, albicantes graviores, acidum nitri rubicundas, & acidum salis culinaris albicantes quidem, ast tenues simul, valde mobiles atque volatiles nebulas, præsertim accedente aëre liberiori, formare consuevit. Quid dicam de aqua forti & aqua regia,

A 5

quarum

^a) Conf. b. HOFMANN. Obs. physico. chym. p. 224.

quarum prior argentum quidem, non aurum, posterior aurum, minime autem argentum solvit? Ratio discriminis commemorati ab admixtæ terreo - inflammabilis substantiæ quantitate, subtilitate & specifica indole, indeque ex parte enata differenti molecularum minimarum soliditate, magnitudine & figura, nunquam tamen, ob insignem partium subtilitatem exacte determinanda, procul dubio petenda erit.

§. X

ACIDVM vitriolicum in sulphure minerali parti inflammabili tam arcte unitum est, ut ipsa incensio actualis ad separationem ejusdem requiratur. Me quidem haud latet, illud a parte phlogista quoque avelli posse per sal tartari aut aliud alcali fixum, quod in crucibulo cum sulphure pulverisato leni colliquescentia combinandum est, ut inde primo sic dictum *hepar sulphuris*, & postea ex illo, lenissimæ atque protractæ calcinationis beneficio, pulvis salinus ex gryseo-albicans, tartaro vitriolato natura simillimus, resultet: Verum, cum methodo hac spiritus acidus obtineri, ac denuo ex sale enato destillatione educi nequeat, parum in hoc passu ad eam respiciendum est, & ipsa sulphuris incensio, si spiritum confestim educere velimus, necessaria manebit.

§. XI

§. XI

IN VITRIOLO substantia acida spirituosa martialibus duntaxat aut venereis, & in alumine unctuofo-terreis particulis sociata est, adeoque etiam solius Vulcani ope, & absque additamento, ex utrisque expellitur; sal culinare autem & in specie nitrum in hoc passu soli igni obtemperare, & partem acido-spirituosam, citra acidi cujusdam gravioris, vel expliciti, vel impliciti, ac demum sub destillatione evolvendi, additionem, dimittere obstinate renuunt, quoniam in priori cum terreo - alcalica, & in posteriori cum terreo - alcalico - salina substantia combinata est, quæ acidum, semel unitum, ob multo majorem affinitatem, pertinacius retinent. Vulgo *vitriolum plus minusve calcinatum, alumen ustum, & terræ martiales* atque *bolares*, flavo, rubro, brunno, &c. colore præditæ, & acido vitriolico, aut tenerimis vitrioli moleculis magis minusve prægnantes, vel, quod præstat, ipsum *vitrioli oleum*, adduntur, ut illud, ceu acidum omnium ponderosissimum, in nitri aut salis, probe antea ficcandi, poros penetret, & actione sua validiori acidi levioris ab alcalino principio separationem promoveat. Succedit etiam, ast longe operosius, & saltem adhibito

hibito igne fortissimo, quando terræ vitrescibiles, ut *arena*, *filices*, &c. adduntur, quæ, cum parte terreo-salino-alcalica in massam vitream, aut tamen vitriformem colliquefcentes, partem acido-spirituosam ad fecesum cogunt.

§. XII

ERRONEAM igitur sententiam tuentur, qui sibi aliisque persuadere allaborant, vitriolum, alumen, terras limosas, bolares, ochraceas, aliasque martiales ideo nitro & saliculinari destillationis tempore admisceri, ut partium discontinuationem, uti loqui amant, præstando, colliquefactionem impediant. Si memorata enim ratio niteretur veritate, perinde esset, utrum terræ martiales atque laudatæ substantiæ aluminosæ & vitriolicæ, an harum loco terræ cretaceæ, aut alterius generis terræ aridæ & insulsæ adderentur; immo perinde foret, utrum terræ bolares, &c. recentes, an sæpius jam adhibitæ, adjicerentur. At, contrarium docet experientia, nec dicta a chymici arbitrio pendere, sed absolute terras & corpora alia, acido vitriolico seu sulphureo, vel explicito, vel implicito, plus minusve instructa, desiderari, aperte monstrat. Nam, præter vitriolum & alumen, terras quoque bolares acido vitriolico pollere, liquores acidi vitriolicæ

licæ indolis, destillando, quanquam exigua quantitate, inde proliciti, nec minus paucum sal medium, *arcano duplicato*, aut *fali mirabili Glauberi* natura simillimum, & sub destillatione ex acido vitriolico cum alcalina nitri ac salis parte denuo coalescente, genitum, sufficienter confirmant. Præterea, si laudatum sal, finita destillatione e capite mortuo aqua extrahitur, & terra bolaris ficcata rursus nitro aut fali culinari recenti additur, spiritus expulsio, ut antea, haudquaquam expectanda est.

§. XIII

CLARIUS adhuc memorata patefcunt, quando vitriolum calcinatum, aut ipsum vitrioli oleum additur: Tunc enim, expulso spiritu nitri aut salis puro, notissimum *arcanum duplicatum*, & in casu posteriori *sal mirabile Glauberi* majori nascitur copia, si iusta scilicet prædictorum quantitas adjecta fuerit: Iusta, inquam, quantitas. Multi enim in hoc passu delinquant, & nimiam vitrioli aut olei vitrioli quantitatem addendo, in casu priori arcanum duplicatum, aut sal mirabile, integri vitrioli moleculis adhuc refertum, producant, in casu posteriori autem spiritum nitri aut salis impetrant, vitrioli acido valde remixtum. Adjectis terris bolaribus, limosis, &c. allata,
ob

ob acidi inhærentis penuriam, haud metuenda sunt, & aliqua potius nitri portio integra remanet, quod examen, cum sale, ex terra post destillationem extracto, susceptum, clare ostendit. Valde igitur decipiuntur, & injuste aquæ fortis destillatores avaritiæ adculant, qui eosdem ideo vitriolum addere perhibent, ut plus spiritus obtineant. Profecto, necessitas illos cogit, & citra ejusmodi corporum additionem acidi nitri ac salis perfectam ac promptam separationem sperare nequeunt. Facillime cæteroquin acidum vitrioli, quod hac ratione quandoque admixtum fuit, a nitri & salis spiritu separatur, si ille semel adhuc super sal proprium ac recens abstrahitur. Vitriolicæ enim prosapiæ partes acidæ in nitrum ac sal recenter adjectum, sese insinuant, & ex utroque acidi quidquam denuo extrudunt, quod eandem proinde cum spiritu rectificato naturam obtinet.

§. XIV

CUM dilutioribus spiritibus acidis mineralibus, quoad principia, indolem ac vires, licet paullulum ab iis destillandi modo discernantur, sic dicti *CLYSSI* conveniunt. Aliqui eos in *clyffos minoris, medii* atque *majoris apparatus* distinguunt; quæ distinctio tamen mihi plane superflua videtur, quum perinde sit, utrum

utrum bina, an vero tria vel quatuor corpora, ad incensionem apta, recipiantur. Ordinario parantur in magnis retortis terreis, loricatis, ac tubulatis, prunis in furno ampliori imponendis, mediante detonatione, seu incensione explosiva & impetuosa. Nam, quoties mixtura ex nitro ac sulphure, &c. cochleatim & per vices injecta, in candente retortæ fundo accenditur, & foramen superius post quamcunque injectionem linteo madido, in globum convoluto, tegitur, fumi acidi sub nebularum forma per foramen seu tubum lateralem in amplum recipiens, intermedio tubo vitreo longiori adplicatum, transeunt, & aquam aut spiritum vini in eo contentum ita imprægnant, ut inde, suscepta rectificatione, spiritus aqueo-acidus, aut acido-inflammabilis resultet.

§. XV

ACIDIS mineralibus, neque gravitate, neque vi corrosiva & activitate reliqua, æquiparanda sunt acida liquida vegetabilis prosapix, tum fermentatione ex liquoribus vinosis parata, ut *aceta*, tum etiam destillando ex dulcibus, austeris, acidis, ac resinosis corporibus prolicita, ut *spiritus sacchari, mellis, mannæ, ligni quercini, ligni guajaci, tartari*, & sic porro, licet in radice cum acido vitriolico conveniant. Nam succus, ex plantis austeris,

v. g. ex viridi ligno quercino, & satis adhuc succulento, expressus, sapore pollet vitriolato, & subjectis metallicis, v. g. cupro aut ferro, prius tamen parte sua mucilaginea & oleaginosa liberatus, decenti quantitate additus, ac debita encheiresi tractatus, verum vitriolum, communi valde simile, immo, sali alcalico adfusus, tartarum vitriolatum gignit.

§. X V I

PRÆDICTÆ debilitatis, impotentiae & levitatis relativæ triplex allegari potest ratio. Nam primo liquores acidi vegetabiles ex particulis subtilioribus constant, secundo phlegmate diluente nimium abundant, & tertio substantia oleoso-mucilaginea, aut inflammabili teneriori, corpuscula salina acuta magis obtundente ac involvente, largius remixti sunt. In acetis & aliis succis acidis vegetabilium expressis huius & acidæ substantiæ unio, superveniente præprimis in acetis, tempore calido, fermentatione fortiori, aut justo diutius protracta, facile iterum destruitur, & secedens pars oleoso-mucilaginea primo in superficie pinguem cuticulam format, quæ sensim ad fundum præcipitatur, pars acida subtilior autem in auras evolat, & acetum ideo corrumpitur, ac suo penitus spoliatur acore. Quare in Hollandia, referente

HVMMELIO, ^a acetis, in Indiam etc. per mare transmittendis, oleum vitrioli, & quidem cuius vasi, seu mensuræ, quam sua lingua *Oxtbofft* dicunt, dimidiam ejus libram probe immiscent, ut gravius hoc acidum utriusque substantiæ connubium, & sic vigorem pariter ac limpidam claritatem, praefertim sub climate calidiori, diutius conservet.

§. XVII

IN ACIDIS regni animalis liquoribus major adhuc, tum totius, tum partium, levitas, debilitas & impotentia observatur, dum substantia acida in vivis animantibus valde per calorem ac circulum motumque intestinum perennem attenuatur, &, oleosis aut tenerioribus inflammabilibus partibus altius immersa & involuta, nimium contemperatur. Tam parcus præterea in hoc regno acidi proventus est, ut ex animantibus, eorundemque partibus, si lac quadrupedum, nec minus formicas, & alia quædam insecta aculeata exceperis, veri liquores acidi, adhibito etiam ignis gradu quocunque, extorqueri nequeant.

CARTHEVS. PHARM.

B

§. XVIII

^a) V. Ejusd. Tract. de arthritide tartarea & scorbutica p. 43.

§. XVIII

QVÆVIS acida cum salibus alcalicis fixis et volatilibus coeunt in *salia media*, et potentiora quoque, præsertim vitriolicum, olea unctuosæ in *pinguedines*, æthereæ autem in *resinas & bitumina* transformant, imo, ex iisdem & substantiis tenerioribus inflammabilibus vera *sulphura mineralia*, nec minus, simul accedente pauca terra ac phlegmate, *olea* enascuntur; de quibus plura in sequentibus videnda sunt.

§. XIX

LIQVORES acidi spirituosæ leviores ac temperatiores, vegetabilis & animalis præcipuè, maxime autem *aceta* puriora, atque subtiliora, quæ reliquis omnibus longe præferenda sunt, internum in medicina usum inveniunt, & utilissime in singulis morbis, a præternaturali sanguinis incalescentia, & organica expansione, bile fervida, vel putredinosa etiam humorum resolutione, primario obortis, exhiberi possunt. Nimium quippe dissolutis humoribus, leviter coagulando, naturalem systasin reddunt, affrictum globulorum intestinum minuunt, partes oleoso-inflammabiles & urinosas figunt, posteriores ad indolem ammoniacalem reducunt, & hac ratione non tantum temperant atque refrigerant,

gerant, verum etiam putredinem imminentem avertunt, præsentem cohibent, & solida simul blandis stimulis ad vegetiorem contractionem excitant, quid? quod aceta pura atque subtiliora sibi inter ipsa resolventia & sudorifera locum vindicant. Lenissima in hoc passu non obstare videtur coagulatio, quam acidula subtiliora sanguini nimium resolutio inducere antea adserui. Nam decens globulorum densitas & habitus compactior multum ad augendam fluiditatem confert, quum nimia ex aduerso eorundem raritas ac laxitas fluiditatem minuat; quemadmodum hanc sententiam inter alia ipse sanguis apud animantia sanissima comprobatur, quippe qui in venis, ob habitum globulorum laxiorem, semper spissior, crassior, et obscuriori rube-dine præditus reperitur; in arteriis autem, ob densiorem atque compactiorem globulorum habitum, longe majori fluiditate & colore rutilante pollet.

§. XX

SPECIALIVS liquores acidi subtiliores, præprimis fermentatione parati, ut aceta, cum fructu usurpantur in febribus ardentibus, biliosis, inflammatoriis, putridis malignis ac pestilentialibus, nec minus in siti præternaturali, vomitu bilioso, cholera, diarrhoea

rhoea biliosa, ictero, a vehementi iracundia enato, hæmorrhagiis exorbitantibus, dysuria, calculo, mania, icorbuto, nimio oestro venereo, lipothymia, palpitatione cordis, cephalalgia, ac morbis similibus, quoties scilicet ab orgastica sanguinis commotione aut acrimonia biliosa originem ducunt, ut & contra ipsa venena animalia & vaporosa vegetabilia. Externe quoque aceta spirituosiora, excitandi fine, apud syncopticos, aut apoplexia laborantes sanguinea, naribus admoventur, & varia pariter epithemata refrigerantia, aliaque, partibus, gangræna & sphacelo correptis, adplicanda, frequentissime ingrediuntur. ^a

^a) B. BOERHAAVIVS acetum maximis extollit laudibus, & insignes ejusdem vires medicas in *Chemia* sua α prolixè recenset; *Acetum*, scribit, *sal volatilis, oleosus, acidus est; oleum enim ejus sub macilento acido tenui reconditum latet.* - - *Hæc vero compositio admodum utilis est, quoniam putredini, humoribus animalium adeo communi, adeo periculose, adversa, interim oleosi adunati mitificatione minus acris habetur. Simul adeo penetrabilis liquor hic est, ut sine partium secessu diversarum, per densissima sola transeat quam expeditissime, viribus intactis, imo & totum fere per corpus*

corpus humanum, paucissima forte vascula exceperis, libere meabilis est, indeque in plurima vasa poterit distribui, ibidemque exercere vires, quas possidet proprias, inprimis excitatas vitali motu, & calore naturali. Quin & permisceri se patitur facile cum omni genere humorum corporis nostri noto, ne olea quidem exceperis; hac igitur tenuitate & permiscibilitate sua in corpore nostro plurima perficit. Refrigerandi vim habet eximiam, quoties febris oritur stimulo acrioris bilis, alcalescentia salis, aut putridi nati in corpore humano, et a morsu venenato ferarum, sitim & hinc oriundam sedans. Vnde Dioscorides & Hippocrates, Posca, vel Oxycrato, inprimis mellis admistu mitificato, ad hæc mala nihil reliquerunt commendatius. Chirurgi autem ad externa mala, Erysipelatum, Phlegmones, putridorum ulcerum, nihil quidquam cognoverunt pulchrius. Morsuique curando virulentorum aliud non est Posca efficacius, eximio in Rabie canina exemplo. Ebrietati adeo quidem adversa, ut quum spiritus vini fermentatitius unicum fere sit, temulentiam quod concitat, aceti spiritus eandem jam citam domet. Imo vero somno vinoque sepultus ex abusu spirituum, ingesto excitatur aceto. Hinc nervis ipsis erigendis, movendisque spiritibus vix aliud aptius. Debilibus, languentibus, lethargicis, soporosis, syncopticis, vomituriis, incassum sæpe succurrere conatus per artificiosissima Chemiæ producta, summum tandem ab aceto, naribus, orique, adhibito, vel in ventriculum ingesto, auxilium impetravi. Quin

etiam, quod soli credent experti, convulsis, hypochondriacis, hystericiis, prodesse saepius memini. Jure ideo Hippocrates & Galenus & splenicis laudabant. Ad putredinem veram humorum, corruptionem mortiferam, gangranosos reptatus adeo prodest, ut nihil habeat simile; quod expertus palam eloquor. Quid autem verbis opus? Nonne, aestuantissimo fervore autumnus incandescente, & putredinis intentante saniem, caro, cruorve, copioso perfusa aceto, sincera servantur? sed & attenuandi virtutem quoque, pace aliter sentientium, aceti virtutibus accenseo: Si enim tepesactum cruori immiscetur, ejusdemve sero, diluit ea, non cogit, nec generat hac admistione polypos, sed suaviter resolvit coagulata. In acutis ideo febribus, in ardentium februm immanitate, in peste, variolis, morbillis, similibusque malis, ubi fida Anatome toties coagulata repperit, acetum remedium summum, ubi alcalini, volatiles, sales, tam infausto eventu, adhibentur; quia acri stimulo velocitatem, & natam inde densitatem adaugent. Videte salis volatilis oleosi, si non autorem, laudatorem utique supremum, Clarissimum Franciscum de le Boe Sylvium. Quoniam prophylactico fretus, peste egros securus invisit? Aceto ad unciam unam, alteramve, prius epoto tutus. Testatus etiam omissi semel culpam dolore statim nato capitis fuisse. Sudoriferum certius, efficaciusque ignoramus; quum acetum dilutum, aut merum, si potatur, quam maxime sudores propellat, etiam in peste, maximeque malignis in morbis, ubi alia vix respondent. &c.

§. XXI

c v m acidis mineralibus gravioribus ac causticis longe cautius mercandum, immo tutius usus eorum internus plane omittitur, qui mihi semper videtur suspectus, etiamsi larga aquæ miscela diluantur ac debilitentur. Non movent me grandia elogia, quibus scriptores aliqui spiritus hosce, interne adhibitos, ornant: Salinæ enim moleculæ, quamdiu pristinam soliditatem, magnitudinem, rigiditatem & figuram acutissimam, quæ singulæ copiosa phlegmatis additione non auferuntur, retinent, facillime solidis ac fluidis, coagulando, vellicando, arrodendo, immo corrodendo, præsertim, si corpuscula acuta & rigida salina minimorum canaliculorum sensibilibus atque elasticis parietibus membranaceis altius infigantur, noxam inferre, adeoque sanis & ægris corporibus plus obesse, quam prodesse, possunt.

SPIRITVS, CLYSSI, ET LIQVORES
ACIDI VSITATIORES

<i>Oleum & Spiritus vitrioli.</i>	<i>Spiritus tartari.</i>
<i>Spiritus sulphuris.</i>	- - <i>mellis.</i>
- - <i>aluminis.</i>	- - <i>sachari.</i>
- - <i>nitri.</i>	- - <i>ligni Guajaci.</i>
- - <i>salis.</i>	<i>Acetum destillatum simplex.</i>
- - <i>vitrioli philosophicus.</i>	- - <i>bezoardicum.</i>
- - <i>aperitivus Penoti.</i>	- - <i>propbylacticum.</i>
- - <i>æruginis.</i>	- - <i>rutaceum.</i>
<i>Clyffus antimonii sulphuratus.</i>	- - <i>squilliticum.</i>

O L E U M E T S P I R I T V S

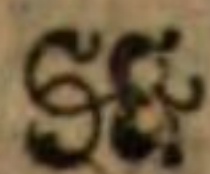
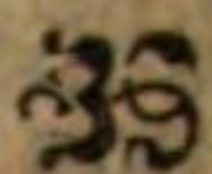
V I T R I O L I

SPIRITVM & oleum vitrioli nullum essentialiale intercedit discrimen, dum hoc totum in spiritum, & spiritus vice versa in oleum potest mutari. Nam oleum, satis inepte ita dictum, nihil aliud est, nisi spiritus, phlegmate suo, quantum fieri potuit, orbatus, adeoque etiam concentratissimus ac ponderosissimus, & spiritus ex adverso oleum est, phlegmate largius remixtum, & magis ideo dilutum ac debilitatum. Quare ordinario etiam vitriolum martiale, si oleum duntaxat desideratur, ante destillationem ad rubedinem usque calcinatur, ut phlegma penitus expellatur: Sin vero præter oleum spiritum quoque elicere placuerit chymico, tunc ad flavedinem solummodo calcinatur, aut saltem in pulverem gryseum, aut ex gryseo-albicantem, solis aut hypocaufti calore redigitur; quam ultimam methodum illi in specie commendant, qui singularem spiritum acido-sulphureum volatilem in vitriolo quarunt, eumque destillationis initio elicere ac separare allaborant. Peragitur acidi e vitriolo separatio duplici modo, nimirum per *destillationem descensoriam & lateralem*. Si prior placet methodus, destillatio sequenti modo

modo est adornanda: Recipiuntur binæ ollæ argillaceæ majores, ea præditæ figura, ut compositæ ovum quodammodo referant, & superior inversa erectæ inferiori, interposito tamen orbe fictili, multis pertuso foraminulis, commode imponi, ac firmiter cum eadem conjungi queat. Orbi fictili sufficiens imponitur vitrioli, ad rubedinem, vel saltem flavedinem calcinati, quantitas, & inversa olla superior erectæ, & in foci foveola collocatæ inferiori, adplicatur: Quo factò juncturæ luto optime clauduntur, & primo duntaxat cinis calidus, prunis remixtus, deinde vero, postquam olla superior aliquantulum incaluit, soli carbones accensi circumquaque admoventur, iisdemque olla superior tandem adeo obruitur, ut vis ignis ad summum provehatur gradum; sic acidum vitrioli expulsum in ollam inferiorem, cum denegetur adscensus, per foraminula orbis interpositi descendere ac destillare cogitur. Finita destillatione, & ollis refrigeratis, oleum vitrioli ex olla inferiori, post ollæ superioris, & interpositi orbis remotionem, in vitream effunditur lagenam, & caput mortuum in orbe relictum seorsim adservatur. Hoc oleum, licet observata hac methodo majori obtineatur copia, martialibus aut venereis particulis aliquantulum imprægnatum est, quæ facile

tamen advocata rectificatione separari possunt. Altera methodus, quæ usitatiores æstima-
manda, ita sese habet: Repletur retorta terrea
loricata, vacua saltem relicta parte tertia,
vitriolo, in pulverem gryseum redacto, vel
ad flavedinem aut rubedinem calcinato, ac
tali imponitur furno, in quo carbones circa
latera non minus, quam etiam superne pos-
sunt accendi. Postquam collo retortæ rostrum
intermedium, (ein Borstoß,) eidemque ca-
pax receptaculum adplicatum, & juncturæ
probe clausæ fuerunt, primo lenior, deinde
intensior ignis, magis magisque, & ad sum-
mum usque gradum augendus, admovetur:
Sic, protracta tamen per aliquot dies & no-
ctes destillatione, e vitriolo ad rubedinem
calcinato, statim nebulæ albicantes, ex vi-
triolo autem, leni calore in gryseum tantum-
modo pulverem redacto, primo phlegma aci-
dulum, deinde vero, igne auctiori reddito,
nebulæ albicantes, quæ spiritum, tandemque
oleum, ceu acidum ponderosissimum, con-
stituunt, in recipiens expelluntur. In casu
priori, ubi vitriolum ad albedinem calcina-
tum receptum fuit, illico acidum colligitur
concentratissimum, in casu autem posteriori,
adsumto scilicet pulvere vitriolico gryseo, li-
quor prolicitus indiget rectificatione, & spi-
ritus debilior phlegmaticus ab acido gravis-
simo,

fimo, quod oleum vocant, in retorta vitrea, arenæ balneo imponenda, nova destillatione separandus est. Circa hanc rectificationem tamen monendum venit, excipulo pauxillum aquæ puræ infundendum, idemque longiori ac valde curvo retortæ collo ita adplicandum esse, ut guttæ aquæ & acidæ leviores, ob vehementem ignis gradum, qui ad phlegmatis sequestrationem requiritur, transeuntes fervidissimæ, in aquam cadant, & hac ratione vitri ruptura ac fissura, facillime alias contingens, præcaveatur. Expulso phlegmate ac spiritu, ab ulteriori destillatione, si oleum scilicet in retorta relictum satis purum sit atque diaphanum, desistendum, & oleum concentratum, vasis refrigeratis, in vitrum, non subere tamen, sed vitreo pariter pistillo, obturandum, confestim effundendum est: Sin oleum vero adhuc ex rubro-nigricans sit, & partibus heterogeneis remixtum, mutato receptaculo, & igne auctiori reddito, destillatio continuatur, usque dum acidum ponderosissimum quoque in recipiens expulsum sit.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES
ET VSVM MEDICVM ACIDI
VITRIOLICI

I. VITRIOLVM est concretum minerale metallico-salinum, ex acido ponderosissimo, natura acido vagabundo primigenio proximo, & particulis martialibus, vel venereis, vel utrisque, corrosionis ac novæ deinceps concretionis beneficio enatum. Triplex igitur, intuitu scilicet principii metallici, datur vitrioli species, nimirum vitriolum *martiale*, *venereum*, & *venereo-martiale*. Vitriolum martiale viridi, venereum cæruleo, & venereo martiale ex viridi-cærulescente pollet colore. Exigua enim cupri quantitas, in vitrioli martialis mixtionem recepta, satis insigni portioni colorem cærulescentem conciliare valet. Præter indicatas species adhuc *rubrum* & *album* vitriolum reperitur: Hoc *Cinci* admixtioni, illud *calcinationi* suum debet colorem, & arte proinde ex martiali vitriolo paratur, vel circa montes ignivomos, & alibi, ubi ipsa natura calcinationem instituit, eruitur.

II. Hinc inde quidem, præsertim in fodinis metallicis Sylvæ Hercyniæ, vitriolum reperitur *nativum*, maxima tamen copia in variis regionibus ex terris vitriolicis, pyritis, & marcasitis sulphureis, tum martialibus, tum venereis arte paratur. In memoratis enim pyritis & marcasitis, sulphure superfluo destillatione aut tostione prius

prius liberatis, & aeri in magnis latisque acervis aliquandiu expositis, ex metallo & acido remanente, corrosione interveniente, generatur, posteaque, aqua inde extractum, coctione in vasis plumbeis, & crySTALLIFICATIONE, ad debitam formam ac consistentiam redigitur.

III. Præter metallum & acidum ponderosissimum vitriolo pauxillum quoque substantiæ inflammabilis tenerioris inhæret. Probant ejus præsentiam, ut taceam observationes complures alias, vapor sulphureus & inflammabilis, quem mixtura ex oleo vitrioli, aqua & limitura martis in phiala eructat, itemque sedimentum nigricans, sub artificiali vitrioli martis, ex ferri limitura, & oleo vitrioli aqua diluto, præparatione collectum; quippe quod elutriatum verum sulphur exhibet, & cum mercurio, certa encheirisi adhibita, in cinnabarim potest sublimari. Separatur quidem in prædictis experimentis pars sulphurea, non tota tamen, sed acidi quoque nonnihil firmissime adhærescit; quod eo dignius fide habendum, quum maxima ubique inter phlogiston & acidum vitrioli potentissimum affinitas deprehendatur.

IV. Vitriola martialia, in crucibulo calcinata, primo gryseum, postea rubrum, venerea autem in parte inferiori nigrum, in superiori flavum colorem adquirunt. Solutio quoque vitrioli martis aquosa, injecto pulvere gallarum, aut earum solutione pariter aquosa instillata, nigrum induit colorem, qui nunquam tamen in simili casu in vitrioli venerei solutione oritur, sed mixtura potius

rius pallide flavescentem & lutosum acquirit colorem: Vnde constat, ad atramenti confectionem nullum aliud, nisi martiale, vitriolum aptum existere.

V. Vitriolum veneris facile mutatur in martiale, quando cum limatura martis probe coquitur. Martiales enim particulæ sub coctione adhærent acido, & venereas, quæ minori gaudent affinitate, e pristina mixtione extrudunt. Idem propemodum fit *Neusolii* in Hungaria, quando ferrum, aquæ venereo-vitriolicæ ad tempus immersum, vel totum transformatur in cuprum, vel cuprea tamen crusta obducitur. Ferrum enim, quod majorem cum acido vitriolico affinitatem, quam cuprum, habet, successive ab acido solvitur, & cuprum, e mixtione deturbatum ac præcipitatum, ejus locum iterum occupat.

VI. Quando vitriolum usque ad rubedinem calcinatur, acidum adeo concentratur, ut, aqua adfusa, effervescentia oboriatur. Aliqui hoc experimento utuntur ad explicandam calcis vivæ cum aqua incalescentiam & ebullitionem, ast illud pro mea sententia parum in hoc passu illustrationi inservire potest, quum in calce viva facilius alcalicæ, quam acidæ gravissimæ, partes demonstrari queant.

VII. Vitriolum veneris acidum suum facilius, quam martiale, sub destillatione dimittit, cuius phænomeni ratio in antecedentibus (No. V.) indicata fuit. Promptius pariter & igne remissiori acidum e vitriolo expellitur, quando eidem Cin- cum additur.

VIII.

VIII. Oleum vitrioli non verum oleum, sed liquor aqueo - salino - acidus ponderosissimus est, qui, debite a quibuscunque, casu illapsis, rectificatione purgatus, aquea pelluciditate gaudet. Color rubicundus enim, quin tandem ex rubro-nigricans, spirituofo huic liquori non competit originaliter, sed demum, cum spissitudine eminentiori, nascitur, quando sub destillatione, aut post eandem, frustula luti, vel moleculæ suberis corrosi, ceræ, picis, &c., quibus lagenæ obturantur, quæque principium inflammabile continent, in liquorem incidunt. Valde igitur errant, qui vitrioli oleum in *album* & *rubrum* distinguunt, & hoc sulphure martiali & venereo imbutum, & ideo etiam priori præstantius esse, opinantur. Omne enim oleum vitrioli purum, uti jam antea monui, post destillationem instar aquæ limpidum est, & tale quoque permanet, si in vitro adseruetur, vitreo pariter pistillo debite clauso, nec corpora, pingui substantia inflammabili prægnantia, vel fortuito illapsa, vel studio injecta, eidem rubedinem & nigredinem inducant. Probabile tamen videtur, oleum vitrioli nigricans, aliquoties, post reiteratam inquinationem, rectificatione ad pristinam limpiditatem reductum, successive paulo levius evadere, & volatilius, cum nequeat sub destillatione impediri, quin tenerri-mæ quædam particulæ inflammabiles acidis corpusculis arcte uniantur.

IX. Oleum vitrioli quævis fluida reliqua, dummodo exceperis mercurium currentem, gravitate superat, & proinde etiam in destillatione ad
ejus

ejus separationem ignis intensissimus, qui sub ipsa etiam rectificatione, teste BOERHAAVIO, *a* fere ad gradum Thermometri *Fahrenheiti* sexcentesium adscendere debet, requiritur. Major tamen huic acido levitas, & volatilitas plane insignis conciliari potest, si acidis corpusculis quædam adhuc substantia inflammabilis tenerior arctius sociatur; quod fieri poterit, quando a corporibus sulphureis, oleosis, &c., sive ex vegetabilium, sive animalium, sive mineralium classe fuerint, v. g. ab antimonio, auripigmento, opio, &c., semel vel aliquoties abstrahitur. *b* Luculentius adhuc veritas hæc ex præparatione spiritus vitrioli volatilis STAHLII cognoscitur, qui ex vitriolo calcinato, retortæ terreæ non loricae, & jam fissuris hinc inde præditæ, immisso, destillatur. Phlogiston enim carbonum, retortæ immediate adplicatorum, sese per fissuras insinuans, & partibus acidis spirituosissimis firmissime adhærescens, illas summe reddit volatiles, ut ideo spiritus penetrantissimus, non quidem sub forma nebulæ albicantium crassiorum, sed limpido plane halitu, prodeat, qui ob summam tenuitatem vasorum commissuras penetrat, nares acutissime ferit, et, in pulmones incaute admissus, suffocationis periculum adfert. *c* Melius adhuc acidi vitriolici volatilifatio methodo prædicta obtinetur, quando vitriolum ad rubedinem calcinatum

a) In Chemiæ T. II. process. 206.

b) Conf. b. HOFFM. Obs. physico-chym. p. 167.

c) Conf. STAHL. in Tract. von Salzen p. 113 it. in Obs. & Animadv. physico-chymicis p. 72. seq.

tum sub destillatione cum limatura martis, cum qua subit reactionem, permiscetur, vel ipsi etiam oleo vitrioli ante destillationem spiritus vini aut olei cujusdam expressi modica quantitas additur, aut illud ab antimonio vel mercurio aliquoties abstrahitur. Admixtam autem substantiam phlogistam veram laudatæ volatilitatis causam esse, exinde liquido patet, quod spiritus hic volatilis, in phiola hermetice sigillata digestionem calidæ expositus, cuticula quadam pingui in superficie obducatur, quæ accedente phiolæ succussione ad fundum secedit. Renascitur quidem cuticula ejusdem naturæ, attamen, si illa ipsa semel iterumque ad fundum præcipitata fuerit, spiritus volatilitatem suam penitus amittit, ac pristinam ponderositatem & crassam aciditatem recuperat. Accidit hic, quod etiam in aceto optimo, in corruptionem abeunte, fieri observamus, præterquam, quod cuticula in aceto crassior atque magis unctuosa sit, & ipsum acetum, cuticula, in superficie enata, aliquoties ad fundum deturbata, acore suo spoliatur. Patet quoque principii inflammabilis admixtio in spiritu vitrioli volatili ex quibusdam effectibus, fumi sulphuris accensi effectibus simillimis: æque scilicet, ac sulphuris accensi fumus, colorem coeruleum & rubicundum, quem acidum vitrioli fixius alias exaltat, in subiectis coloratis minuit & extinguat.

X. Acidum vitrioli gravissimum phlegma sub destillatione difficillime dimittit, idemque avidissime pariter ex aere attrahit & imbibit, ut inde etiam notabile, quoad pondus & mensuram, augmen-

rum capiat; amittit tamen hac ratione multum de activitate, nec amplius sibilum ac æstum, aquæ instillatum, excitat.

XI. Oleum vitrioli particulas quasdam metallicas teneriores, sub destillatione secum abreptas, in sinu fovere, alii adfirmant, alii negant. Quod me attinet, adfirmantium cohorti memet adjungere nullus dubito. Oleum vitrioli enim, nec minus aqua regia ipsum etiam aurum, si eidem copia adfundantur largiori, secum rapiunt in sublime, ^a & subtilis etiam substantia metallica, in verum metallum addita borace redigenda, ex oleo vitrioli, præsertim igne sub finem admoto violentissimo inde expulso, per admixtum oleum quoddam expressum separari potest. Quod vero a partium metallicarum miscela eminentior olei vitrioli gravitas pendeat, nondum cum quibusdam adferere audeo.

XII. Quantitas acidi, destillatione ordinaria e vitriolo eliciendi, exacte determinari nequit, quoniam omne acidum, etiamsi destillatio igne intensissimo per octiduum, & donec nullæ amplius nebulae prodeant, continuetur, rarissime, vel nunquam, expellitur. B. HOFFMANNVS, vitrioli centenarium, destillatione violentissima, per tres dies & noctes protracta, viginti libras phlegmatis & decem libras olei reddere, adfirmat. ^b Et BOERHAAVIUS ex quinque libris vitrioli, ad rubedinem calcinati, uncias quinquaginta duas
acidi

^a) Conf. KVNCKELIUS in Laborat. chym. p. 284. seq.

^b) In Obs. physico - chymicis p. 269.

acidi concentratissimi, & uncias centum & quatuor capitis mortui sese obtinuisse testatur. Quinque unciae, quæ facta computatione adhuc deficiunt, sine dubio, uti auctor quoque iudicat, sub destillatione difflatae fuerunt. ^a Quantitas hæc major quidem est, quam ea, quæ adducta fuit ab HOFFMANNO, plus tamen adhuc acidi inesse summe probabile est, cum acidum vitrioli martem æquali quantitate solvat.

XIII. Caput mortuum rubrum, vel ex atro-rubescens, post destillationem relictum, quod vulgo *Colcothar* vocant, aeri ad tempus expositum, & deinde destillationi rursus subiectum, denuo acidi spirituosi portionem reddit; manifesto documento, illud sub prima destillatione extrema Vulcani tortura nondum penitus expulsum fuisse, & acidum vagabundum primigenium quoque, sese iterum ex aere in matricem metallicam insinuans, aliquam vitrioli regenerationem procurare. Ex capite mortuo etiam sal austerum emeticum, sub *Gillæ Theophrasti* nomine notum, aqua extrahitur, terra residua autem, vulgo *Terra vitrioli dulcis* dicta, *Entis veneris Boylei*, præsertim si veneræ sit profapiæ, præparationi impenditur.

XIV. Oleum & spiritus vitrioli variis usibus chymicis atque physicis inserviunt, & a multis quoque inter medicamenta interna, temperantia, antorgastica, antiputredinosa & stomachalia referuntur, immo, D. HVM MELIVS oleum vitrioli, sibi relictum, & ad paucas guttulas in vehiculo

^a) In Chemiæ T. 2. proc. 206.

largiori propinatum, tanquam polychrestum, maximis extollit laudibus, eodemque in Dania Chirurgum quendam Legionarium, nomine STAHL, qui illud sub *panaceæ* & *auri potabilis* nomine care venditabat, multos ægros, calculo, podagra, malo hypochondriaco, colicis vehementissimis, ardore stomachi, aliisque morbis chronicis pertinacissimis, etiam ex acida primarum viarum saburra oriundis, laborantes, brevi tempore felicissime sanasse, testatur. ^a Singulas hæc curationes, quas prædictus Chirurgus legionarius fausto eventu vitrioli oleo perfecisse dicitur, ego quidem penitus in dubium vocare nolo, nunquam tamen auctor ero suæque, ut medici providi ac conscientiosi eum intuitu hujus remedii sequantur. Facilius enim, quod supra pridem dictum fuit, a gravi ac caustico ejusmodi acido minerali noxa, quam utilitas, speranda est, & licet prior non confestim, aut apud ægros robustos semper sentiatur, tandem tamen, si usus aliquoties reiteretur, certissime superveniet; quemadmodum tale quid pariter observatur, quando ab imprudentibus empiricis ad excitandam salivationem infusum mercurii sublimati dilutius, aut in febre quartana rebeli, cachexia &c., arsenicum album interne exhibetur. Inter septica externa facilius locum illi concedere, imo parcam ejus miscelam cum melle, aut aliis electuariis, in scorbuto oris gingivis tumidis atque flaccidis provide adplicandis, aut inter gargarismata recipiendis, non plane rejicere possum.

SPIRI-

a) V. Tract. cit. p. 39. seq.

SPIRITVS SVLPHVRI

IN SVLPHVRE communi minerali idem acidum, quod cum marte aut venere vitriola format, reperitur; ast longe difficilius a parte inflammabili, cui arcte hæret sociatum, separatur. Quando sulphur incenditur, illico quidem secedit, maxima tamen ex parte cum substantia phlogista, in flammam, quæ liberiores aeris accessum absolute postulat, conversa, avolat in auras, ut ideo parum, licet multiplex etiam artificium adhibeatur, colligi queat. Id quoque, quod multo impetratur labore, ob necessariam aquæ additionem, debilem plerumque liquorem acidum exhibet. Melius igitur pro mea sententia esset futurum, si medici spiritum hunc ex acidorum usitatorum censu plane proscriberent, eidemque semper vitrioli spiritum, natura omnino & virtute simillimum, substituerent.

VVLGO Spiritum sulphuris dividunt in *graviores* seu *fixiores*, quem ordinario in pharmacopoliis vendunt, *atque oleum sulphuris per campanam* vocant, & *leviores*, *volatiles*, qui nondum ubique civitate pharmaceutica donatus est, & ab inventore STAHLIO *Spiritus sulphuris volatilis* STAHLII dicitur. Prior ita elicitor: Suspenditur sub

camino, vel in alio loco commodo alembicum, vel campana vitrea, rostris tabulatis utrinque exporrectis instructa, cui parva adplicantur excipula. Deinde in lapide sub campana crucibulum, aut aliud vasculum terreum, duorum vel trium digitorum transversorum hoc & campanam suspensam intercedente spatio, collocatur, sulphure citrino grossiuscule saltem contuso repletum; quibus peractis, sulphur accenso, & transversim imposito filo sulphurato accenditur, sic fumi acidi, partim, ad latera secedentes, in auras dissipantur, partim in campanam adscendunt, ibidemque in roridas guttulas, successive defluentes, condensati, in excipulis colliguntur. Monendum tamen, campanam æque atque excipula statim in principio aqua vel spiritu vini phlegmatico probe humectanda esse, ut fumi acidi ficcissimi matricem seu corpus inveniant, & sic citius, ac copia majori condensari ac colligi queant. Alii campanam, rostris tabulatis destitutam, eligunt, & crucibulum, sulphure refertum, ac campanæ supponendum, in alio vase ampliori, cui aliquid aquæ infundunt, ita collocant, ut guttulæ acidæ, ex campana defluentes, in aquam cadant, eamque sapore acido ac viribus imbuant. Alii linteola oblonge secta ac sulphurata accendunt, & alterum

rum post alterum in doliolum, quoad partem dimidiam aqua repletum, injiciunt; sic aqua, si dolioli ostium, post quamcunque linteaminum accensorum injectionem, aliquantulum claudatur, & doliolum post telæ sulphuratæ deflagrationem hinc inde commoveatur, acidis sulphuris partibus ita successive imprægnatur, ut, ordinaria deinceps destillatione rectificata, debilem sulphuris spiritum largiatur. Alii aliis adhuc utuntur methodis, quas describere tamen displicet, quum nunquam, etiamsi hæc vel illa methodus eligatur, concentratus sulphuris spiritus, vel notatu digna tamen spiritus concentrati quantitas, obtineatur.

VOLATILIS sulphuris spiritus ita paratur: Repletur vasculum terreum sulphure confuso, idemque imposito filo sulphurato sub expansis linteis, forti lixivio alcalico imprægnatis, accenditur, ut fumi acidi, a parte inflammabili nondum perfecte liberati, cum sale alcalico, quod sub adcensu attingunt, in sal neutrum, seu tartarum vitriolatum concrecant. Hoc deinde, ex linteis probe saturatis aqua extractum, denuo coagulatur, & exsiccat, indeque, addito in retorta vitrea, arenæ imponenda, oleo vitrioli, spiritus sulphuris volatilissimus concentratissimus

expellitur. Alii prædictam linteaminum imprægnationem in ollis singularibus, sibi mutuo imponendis, quas vulgo *Aludels* vocant, suscipiunt, & in hunc finem lintea, sale alcalico imbuta, ollis superioribus imponunt, sulphur autem in vasculo, in medio ollæ infimæ collocato, accendunt, ac toties nova linteamina immittunt, quoties priora exsiccata ac probe imprægnata esse observant. Ex linteis hisce deinde sal neutrum, vel fricando excussum, colligunt, vel, pariter aqua extractum, evaporando ad ficcitatem redigunt, & inde deinceps præfata methodo spiritum volatilem eliciunt. Olla suprema, quod adhuc addendum est, foramine instructa esse debet, ut sulphuris deflagratio eo promptius succedat.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATURAM, VIRES
ET USUM MEDICVM SPIRITVS

S V L P H V R I S

I. S V L P H V R est concretum minerale, siccum ac durum, salino - inflammabile, vel flavi, vel ex viridi flavescentis, vel rubri, aut ex flavo - rube-
scentis, vel gryfei coloris.

II. Omne quidem sulphur minerale nativum est, ac compositionem suam soli debet naturæ, a plerisque nihilominus, quum opera humana ad
separa-

separationem ejus plerumque necessaria invenia-
tur, in *nativum* & *factitium* distinguitur, ac binæ
nativi, tres factitii species recensentur. *Fossile na-
tivum*, quod vulgo etiam *sulphur vivum* appellant,
vel *purum*, vel *impurum* est. Hoc in *Islandia*,
Italia & alibi ex fodinis sulphureis, vel etiam
circa montes ignivomos, eruitur, & variis quis-
quiliis terreis, arenosis, lapideis, aliisque remix-
tum est, ut ideo prius, quam trahi possit in usum,
depuratione indigeat: Illud vero purum ac semi-
diaphanum existit, & colore vel citrino, vel ru-
bescente, vel rubro gaudet, quæ rubedo tamen
sulphuri proprie non competit, sed unice ab ad-
mixto arsenico deducenda est: Hinc, quo inten-
sior adest rubedo, eo major inhæret arsenici
quantitas, ita ut sulphur saturate rubrum potius
pro rubri arsenici, quam sulphuris, specie haben-
dum sit. Ad species *factitias* refertur 1. *Sulphur
stillatitium*, citrinum, aut ex flavo-viridescens,
2. *Sulphur vulgare Officinarum*, flavum, vel ex
viridi-flavescens, & 3. *Sulphur caballinum*, grysei
coloris. *Sulphur stillatitium* in supposita vasa ficti-
lia destillat, quando Goslariæ & alibi pyritæ mar-
tiales atque marcasitæ sulphureo-venereæ, sub-
stratis & interpositis ligni aridi segmentis, in
acervos, tostioni in aere libero subjiciendos, con-
gestæ, accenduntur. *Sulphur vulgare Officinale*
partim sublimationis beneficio, in retortis ferreis
aut lapideis, methodo, ab HENCKELIO in *Pyri-
tologia* descripta, ex pyritis, cæterisque marcasitis
metallico-sulphureis segregatur, partim ex foveis,
quæ in prædictis pyritarum acervis, seu rogis,
tostio-

rostationis tempore, vel sponte nascuntur, vel studio ab operariis, quamprimum minera continuata ignitione mollior reddita fuit, imprimuntur, & sulphure liquefacto paulatim replentur, ferreis cochlearibus exhauritur; unde constat, hoc et sulphur stillatitium, si illud semel repetita liquefactione, atque quisquiliarum subsidentia fuerit depuratum, nullum plane intercedere discrimen. Quod restat *Sulphur caballinum* ex fecibus, post sulphuris depurandi antecedentis liquefactionem ad fundum secedentibus, nascitur, & proinde nullius pene utilitatis est, præterquam, quod equis a mulo-mediciis exhibeatur.

III. Sulphur commune purum ac citrinum ex solo acido vitrioli ponderosissimo, & substantia phlogista teneriori, arctius invicem unitis, conflatum est; quemadmodum elementa hæc resolutio æque ac nova ejus compositio confirmat. Ex sulphure enim, in tigillo, leni interveniente colliquefactione, in sic dictum *hepar* redacto, blanda calcinatione ita pars inflammabilis separatur, & in auras expellitur, ut solum remanens acidum cum alcali perfectum sal neutrum, tartaro vitriolato simillimum, producat, quod denuo tamen, cum adjecto carbonum pulvere colliquefactum, pristinam hepatis formam & indolem recuperat. Succedit etiam sulphuris, aut tamen halitus sulphurei, productio, quanquam methodo diversa, cum corporibus aliis, phlogisto principio prægnantibus. Nam ex mixtura aquæ, olei vitrioli, & limaturæ martis halitus prodit sulphureus,

reus, qui, in phiola angustioris orificii collectus, admota candela, cum strepitu quodam & explosione accenditur. Ex mixtura aluminis usti, & vitelli ovorum calcinatione verum sulphur, quod sponte in aere libero, immo aere saltem in vitrum admissio, accenditur, potest parari. Frustula hujus pyrophori seu sulphuris artificialis grandiuscula, æque ac sulphur vulgare, cæruleam ostendunt flammulam, & acidum quoque halitum eructant. Ex magmate terreo-resinoso nigricante, post olei vitrioli dulcis destillationem residuo, ut & ex oleis, resinis atque gummatibus, cum oleo vitrioli combinatis, in retorta spiritus, sulphurei odoris & indolis, destillari, quin, decenti adhibita encheiresi, verum sulphur, minerali analogum, sublimari potest. Nihil dicam de momentanea halitus sulphurei productione, quando oleum vitrioli carboni candenti instillatur, ejusdemque farinæ experimentis reliquis, quæ hinc inde in GLAUBERI, STAHLII, HOFFMANNI, NEVMANNI, aliorumque recentiorum scriptis leguntur consignata: Satis enim ex allegatis liquet, sulphur minerale ex duplici saltem elemento, inflammabili videlicet & acido-salino, compositum esse.

IV. Quanquam sulphur vulgare facillime ignem concipiat, & totum, uti adpareret, flamma consumatur, veræ tamen substantiæ phlogistæ exiguam saltem quantitatem continet in mixtione sua. In integra enim libra, teste NEVMANNO, ^a nondum

^a) In Lect. de Sulphure p. 205.

dum binæ drachmæ reperiuntur, & tota pars reliqua, ultra uncias quindecim & drachmas sex pondere adscendens, ex acido ponderosissimo constat. Ægre nihilominus hoc acidum a parte inflammabili sub deflagratione avellitur, & maxima ex parte cum eadem in aerem, cujus liberior accessus ad deflagrationem summe necessarius est, auffugit: Hinc non mirandum, quod ordinario, vario etiam adhibito artificio, tam parum spiritus concentrati colligatur.

V. Ob phlogistæ substantiæ adhæSIONem largiorem volatilis sulphuris spiritus levior est, vulgari fixiori, & id quoque causa est, cur facile iterum ex enato tartaro vitriolato, in præcedentibus descripto, per oleum vitrioli, in retorta adfufum, expellatur. Quodammodo hic spiritus cum spiritu sulphureo - acidulo minerali, quem *aquæ fœvent fœteriæ*, quique iis vires largitur præstantiores, convenire creditur. Siquidem *Dominus SEIPIVS* experimentis satis probavit, in *Pyrmontanis* quoque *acidulis* pelluciditatem, saporem vividum acidulum, eminentem levitatem, egregiam corporis vasa permeandi promptitudinem & virtutes præcipuas ab inhærente spiritu vitrioli aut sulphuris, vulgari tamen leviori, volatiliori ac pinguiori, pendere. ^a Subtile & activum hoc acidularum elementum intrat, quando pyritæ, præsertim martiales, pingues, sub terra humectati, incalescunt, & sub hac incalescentia aliquan-

a) Vid. ejusd. Beschreibung des Pyrmonters: Brunnens cap. 4.

quantulum resoluti, spiritum phlogisto - acidum tenerrimum & valde elasticum, seu potius expansivum eructant, qui aquas deinde, pyritarum strata transeuntes, vel saltem prætereuntes, ingreditur, iisdemque hac ratione virtutem præcipuam communicat.

VI. Cerevisias, vina & aceta, nimiam, eamque destructivam, fermentationem cohibendo, diu hic spiritus conservat, & turbidis æque ac vappidis pelluciditatem reddit. Idem tamen ipsum quoque acidum vitrioli gravissimum præstat, imo, illud in hoc passu volatili sulphuris acido a quibusdam præfertur. *Acidum sulphuris accensi*, supra allegatus HVMMEIIVS scribit, *a jam a multis seculis ad conservanda ab ulteriore fermentatione & vappescentia vina adhiberi consuevisse, notum est, cujus loco, si aliquid olei vitrioli probe vino commisceas, non tantum idem præstabis, sed & vina ab odore ingrato, & fumo caput petente, quæ sulphur accensum inducit, simul immunia præstabis; idem efficit in cerevisia, quæ a subsequenti fermentatione turbatur, & claram ad ultimam guttam conservabit. Sic & vina pendula hujus admixtione illico restituuntur; imo ipsa aceta, ne in mucorem & coagulum abeant, præservantur, & ipsa vina dulcia, quæ in Hollandia a fermentatione tueri & ita bibere moris est, nullo alio artificio melius in desiderato statu conservantur, quam admixto iis acido vitrioli, quod non tantum eorum dulcedinem non imminuit, sed & auget, & vina generosiora præstat. &c.*

VII.

VII. Quoad vires & usum medicum sulphuris acidum perfecte cum acido vitrioli, licet temperandi fine sæpius quam hoc, a medicis quibusdam præscribatur, convenit, & ideo etiam idem de eo, respectu usus interni & externi, judicium ferendum est.

S P I R I T V S A L V M I N I S

TERTIUM concretum minerale, in quo acidum vitrioli ponderosissimum copiosius hospitatur, alumen est, indeque sequenti modo destillando elicitur: Repletur retorta terrea loricata, vel etiam vitrea, ad partem dimidiam alumine vulgari, leni ustione superfluo phlegmate liberato, & loricata terrea igni aperto, vitrea altius arenæ balneo imponitur; sic igne substrato, aut circumquaque admoto, & per gradus aucto, primo spiritus debilis, postea fortior sub nebularum albicantium forma in adplicatum recipiens expellitur. Qui simul phlegma desiderant, alumen nondum calcinatum recipiunt, & primo partem aqueam, paucissimis moleculis acidis remixtam, e cucurbita evocant, deinde vero ex residuo, retortæ injecto, methodo prædicta acidum gravius ac concentratum destillando educunt.

* * *

NOTAN-

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES
ET VSVM MEDICVM SPIRITVS
ALVMINIS

I. ALVMEN vulgare & ordinarium in *Suecia*, *Anglia*, *Gallia*, *Italia*, *Germania*, &c. ex mineris *terreo-salinis*, vel *lapideo* - aut *metallico-sulphureis*, vel *terreo-salino-bituminosis*, plerumque aeri libero prius aliquandiu exponendis, elixiviat, & deinde, coctione, evaporatione, & crySTALLIFICATIONE, ad corporis salini splendentis formam ac consistentiam deducitur.

II. Alumen, five jam perfectum in terris aut lapidibus quibusdam, habitu externo salem aluminosum jam jam referentibus, hæserit, five in mineris *terreo-bituminosis*, aut *lapideo-metallico-sulphureis*, spontanea in aere libero incensione ac lenta deflagratione substantia inflammabili aliquantulum orbatis, demum fuerit genitum, ex acido vitriolico & terra pingui cretacea, limosa &c., componitur. Probant hæc elementa syncris & diacris: Nam ex limatura martis & spiritu aluminis vitriolum, & ex eodem, aut vitrioli spiritu, cum terris cretaceis, limosis, aut lapide scissili combinato, aluminis species nascitur; post spiritus quoque ex alumine expulsionem nil remanet, nisi terra candida, quæ extrema calcinatione in crucibulo penitus acido orbata, insipida plane, & terris

terris cretaceis simillima evadit. Præcipitatur quoque hæc terra alba, quamprimum solutioni aluminis aquosæ oleum tartari per deliquium instillatur, & acidum cum alcali puro, exclusa terra, in novum sal medium, tartaro vitriolato, aut sali mirabili Glauberi, vel ipsi etiam sali Epsoniensi valde simile, concrescit, quod, sive memorata præcipitatione, sive simplici spiritus aluminis miscela productum fuerit, addito pauxillo salis tartari & carbonum pulvere, in crucibulo in massam rubicundam, hepatis sulphuris similem, æque ac tartarus vitriolatus ordinarius, confluit, indeque verum sulphur minerale deinceps potest separari, manifesto documento, acidum aluminis, sulphuris & vitrioli nullum intercedere discrimen, sed in tribus hisce subiectis unum idemque hospitari.

III. Sat magna quidem, minor tamen, quam in vitriolo, acidi quantitas in aluminis mixtione hæret, & dimidiam illud cum aqua totius ponderis partem constituit. Ex libra enim aluminis, igne extremo calcinati, teste B. HOFFMANNO, ^a octo unciae acidi ac phlegmatis expelluntur, & reliquæ unciae octo terram insipidam & inertem sistunt. Difficillime tamen acidum sub destillatione totum segregatur, & modica saltem acidi concentrati quantitas, nisi summa ignis, per aliquot dies & noctes continuo admovendi, violentia accedat, ordinario obtinetur; quod causa quoque fuisse videtur, cur LEMERVS quinque
alumi-

^a) In Observ. physico-chym. p. 272.

aluminis libras octo tantum spiritus concentrati uncias reddere scripserit. ^a

IV. Spiritus aluminis quoad usum medicum internum cum spiritu vitrioli & sulphuris vulgari convenit, rarius tamen, quam præcedentes, adhibetur. Externe, præsertim non adeo concentratus, cum melle rosato, aut syrupo mororum &c., mixtus, ad aphtas oris & ulcera mundificanda, nec minus phlegma acidulum, e cucurbita evocatum, refrigerandi fine in ophtalmiis & inflammationibus, nec minus mundificandi scopo in ulceribus & vulneribus a quibusdam commendatur. Sed prostant tutiora ac meliora, & spiritu hoc in casibus memoratis commode carere possumus. Cavendum imprimis, ne frigidum phlegma acidulum, partibus erysipelate correptis improvide adplicatum, noxiam retro-pulsionem efficiat.

S P I R I T V S N I T R I

NITRVM acidum suum, arcte cum substantia terreo - salino - alcalica combinatum, absque corporis cujusdam, acido vitrioli prægnantis, additione, non dimittit, & destillatio ideo pro addendorum differentia valde variat. Alii enim *terras limosas, lutosas, bolares*, aqua paullulum humectatas, vel *lateres contusos* cum nitro pulverisato in massam redigunt, & ex globulis inde forma-

CARTHEVS. PHARM.

D

tis,

^a) In Cursu chymico P. p.

tis, atque retortæ loricatæ injectis, igne vehementi spiritum nitri proliciunt. Alii nitro ficcato *alumen ustum*, aut *vitriolum leniter calcinatum*, portione anatica, vel etiam dupla, addunt, vel *spiritum aluminis*, *vitrioli*, aut ipsum *vitrioli oleum* adfundunt, & destillationem deinde, admoto igne aperto, in retorta terrea loricata, simplici, aut tubulata, vel in retorta vitrea, arenæ balneo imponenda, instituunt. Qui prædictas terras martiales addunt, parum spiritus concentrati impetrant, plus vero, qui vitriolum calcinatum, alumen ustum, aut acida liquida graviora, præsertim oleum vitrioli, miscent, colligunt, & spiritus præterea longe fortior est, maxime, si oleum vitrioli nitro ficcissimo adfufum fuerit. Vltimam igitur methodum, quum sit optima, fusius describere placet: Recipiuntur scilicet nitri puri, pulverisati, & optime ficcati uncia septem, eidemque, in retortam vitream siccam ac mundam injecto, binæ olei vitrioli rectificati, vel etiam vulgaris, probe tamen adhuc fumantis, uncia successive adfunduntur, sic in instanti nebulæ rubicundæ cum aliquali mixturæ ebullitione, & leniori retortæ incalescentia adsurgunt, quæ retortam colore aureo-rubente obducunt. Olei infusione peracta, retorta absque mora arenæ balneo altius imponitur, & adplicato
capaci

capaci recipiente, ac probe lutata commiffura, ignis fubfternitur, & fucceffive auge-
tur, donec fpiritus gravior, qui æque, ac
præcedens fubtilior, partim guttatim, par-
tim fub nebularum rutilantium forma, in
receptaculum tranfit, penitus quoque expul-
fus fuerit. Finita deftillatione, fpiritus ru-
bicundus concentratiffimus, fumme caufti-
cus, ac valde fumans, tritorii vitrei ope ex
receptaculo in aliud vitrum, vitreo pariter
operculo muniendum, effunditur. Quum
integra etiam receptaculi fuperficies interna
rubro colore tinâta fit, aquæ vel fpiritus vini
pauillum infundendum eft, ut color, eum-
que producentes particulæ acidæ adjuvante
vitri agitatione auferantur. Aqua loco spi-
ritus vini debilis feorfim adfervari, fpiritus
vini autem dulcificationis tempore alcoholis
& fpiritus nitri fumantis mixturæ adfundi
potest.

Aliqui deftillationem fpiritus nitri fuman-
tis in retorta tubulata fufcipiunt, & eadem
fere, quas in clyfflorum præparatione adhi-
bere ſolemus, cautelas obſervant, præter-
quam, quod oleo vitrioli nitro injecto ſuc-
ceffive inſtillato, foramen ſuperius operculo
probe claudant, ne nebula deftillationis tem-
pore ſimul per iſtud egrediantur.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES
ET VSVM MEDICVM SPIRITVS
NITRI ACIDI

I. NITRVM est singulare sal medium, fixum, crystallinum, ex acido sui generis & substantia terreo - salino - alcalica compositum. Singulare dicendum, quia in igne liquefcens cum quibusvis corporibus sulphureis, bituminosis, resinosis, oleosis, pinguibus, aliisque, substantia terreo-phlogista sicciore, concentrata, ac magis minusve explicita præditis, promptissime accenditur, vel rectius, corpora memorata in motum igneum & flammantem redigit, etiamsi, per se degustatum linguæ frigoris sensum imprimat, & aquam, ac vivorum animantium humores valde refrigeret.

II. Nitrum partim naturæ, partim arti suos debet natales. Natura primo nitrum *embryonatum*, & artifex demum ex illo nitrum ordinarium componit. Embryonatum ex acido aeris vagabundo, ac primigenio, & tenerrima ac pingui substantia oleoso - urinoso - salina, terris variis, præsertim putridis, inhærente, nascitur; hinc tale etiam mixtum ignem nondum perferre, & in corpus solidum, siccum, crystallinum redigi potest, sed sub lixivii evaporatione & decoctione iterum destruitur, & maxima ex parte in auras expellitur evaporando, ut nil, nisi magma unguinoso - salinum in vase remaneat; quid? quod, tanta pollet teneritudine, ut fervidiores solis radii illud

illud maxima ex parte iterum dissolvant ac destruant: Vnde etiam ratio patet, cur in cumulorum, ex terris saburroso-limoso-calcario-putridis, aliisque nitro generando aptis, congestorum, latere boreali longe uberius nitri proventus observetur, quam in latere, meridiano soli exposito. Alii aliam quidem causam allegant, & ventos boreales plus acidi adferre opinantur; verum hæc sententia ab aliis jam dudum fuit refutata, & ad mera pertinet commenta. Ex nitro embryonato deinde nitrum ordinarium resultat, quando nitri coctores lixivio, aqua e terris, nitro primordiali teneriori prægnantibus, extracto, lixivium aliud alcalicum, pari methodo, eodemque menstruo e cineribus vulgaribus aut clavellatis, & calce viva paratum, debita quantitate admiscant, vel posterius statim ante prioris lixivii extractionem terris nitrosis adfundunt, ut una eademque elixiviatione statim perfectum lixivium nitrosum obtineant. Quamprimum enim alcali fixum solutum cum nitro embryonato, pariter in aqua soluto, miscetur, pristina in posteriori unio principiorum dissolvitur, alcali fixum, volatile urinosum extrudens, denuo cum acido primigenio, tenerissima substantia phlogista remixto, connubium subit arctissimum, & ita nitrum nascitur ordinarium ac comparative fixius, quod deinde coctione, evaporatione, & crystallisatione ad debitam formam ac consistentiam redigitur. Crystallisatione rite instituta, ordinario moleculæ nitrosæ congregatæ in crystallos longas, prismaticas, sex-angulares concresecunt.

III. Quando nitrum, præprimis in vase aperto, igne funditur, ac diu detinetur in fluore, acidi quidem pauxillum amittit, & post refrigerationem, humidum ex aere attrahens, plus minusve unguinosum evadit; at major nihilofecius & gravior acidi portio tam arcte parti salino-alcalicæ adhæret, ut citra acidi vitriolici additionem nunquam penitus igne solo possit avelli. Quo purius quoque atque concentratius acidum vitriolicum est, eo citius ac melius etiam destillatio succedit. Si oleum vitrioli additur, ad quinque vel sex partes nitri probe siccati partes duæ olei vitrioli probe fumantis sufficiunt. Nam uncia una spiritus nitri communis satis concentrati, teste NEVMANNO ^a drachmas duas cum dimidia salis acidi, & drachmas sex & dimidiam phlegmatis continet, ac septem propemodum salis tartari drachmas ad perfectam saturationem exposcit.

IV. Si nitrum purissimum ad destillationem receptum, ac iusta olei vitrioli quantitas adfusa fuerit, post spiritus expulsionem novum plane sal medium, seu notum *arcanum duplicatum*, purum, ac totum, vel maxima tamen ex parte, in aqua solubile, relinquitur; si nitrum vero nondum depuratum fuerit adhibitum, caput mortuum aqua non solvitur totum, sed terræ candidæ calcariæ sat larga portio, solutionem respiciens, in fundo remanet, quæ commode tamen, me sentiente, magnesiæ albæ substitui potest. Addito alumine usto, aut vitriolo calcinato, tale qui-

^a) In Lect. de nitro p. 141. Conf. etiam in antec. §. 4.

quidem sal pariter enascitur, at rarissime perfecta puritate gaudet; quemadmodum de hisce sect. de salibus mediis plura videnda sunt.

V. Spiritus nitri concentratissimus rubro pollet colore, ac similes fumos aere admissio eructat. Hæc rubedo tamen successive evanescit, quando in vitro non satis munito adservatur, aut aer sæpius admittitur, & ablata rubedine etiam fumare cessat, nec amplius olea destillata ætherea specificè graviora incendit. Immo, cum eadem perit elasticitas, quæ tanta alias est, ut, accedente calore majori, vitra diffringat.

VI. Spiritus nitri fumans, uti dictum, olea graviora incendit, in levioribus autem fortem duntaxat ebullitionem, incalescentiam, ac fumum densissimum excitat, & camphoram in oleum, olea vero in resinas aut pinguedines mutat.

VII. Moleculis acidis spiritus nitri, præsertim rubicundi, subtilis quædam substantia inflammabilis, quæ acidum primigenium vitriolicum transformare videtur in specificum nitrosum, certa quantitate sociata est. Probatur ejus adhæsiō 1. per majorem levitatem, 2. colorem rubicundum, 3. genesin nitri in terris pinguibus putridis, & 4. per productionem balsami sulphuris ex spiritu nitri, & oleo terebinthinæ. Quando enim pars una olei terebinthinæ cum quatuor partibus spiritus nitri, concentrati quidem, non tamen flammifici, miscetur, & mixtura digeritur, tandem inde balsamus sulphuris resultat, ordinario sulphuris balsamo simillimus

quoad formam & proprietates. *a* Specifica hæc transformatio non tantum cum acido vitriolico, sed etiam salino vulgari succedit. Nam flocculi illi terreo - inflammabiles, primo nigricantes, ac postea in aere flavescentes, qui sub martis solutione per spiritum salis e ferro separantur, salis spiritum recentem, si denuo illo solvantur, in spiritum nitri convertunt; uti de hisce plura in *Excell. D. POTTII Tractatu de Sale communi* videnda sunt. *b* Sine dubio subtilis hæc substantia inflammabilis acido primigenio adhæret, quando illud terras pingues ac putridas ingreditur, & cum principio oleoso - urinoso, jam in terris memoratis præsentem, in nitrum embryonatum concrecit.

VIII. Raro spiritus nitri perfecte purus obtinetur, sed per sæpe acido salis communis aut vitrioli remixtus est, quoniam nitrum, præsertim crudum ac nondum depuratum, rarissime a sale communi perfecte liberum est, & sub destillatione etiam plus plerumque, quam opus est, vitrioli, aut olei vitrioli nitro additur. Ab acido vitriolico facile liberari potest, quando semel adhuc super nitrum recens abstrahitur, & acidum gravius ideo in nitro remanet; quod acidum salis vero attinet, hoc difficilius separatur, quoniam sub rectificatione statim in initio cum leviori ac volatiliori nitri parte acidam transcendit. Hinc præstat nitrum adsumere depuratum, quod a sale communi libera-

a) Conf. NEYMANNVS in *Lect. de Nitro* p. 26. 67. seq.

b) p. 58.

liberatur, quando solutio ejus, cum aqua pura facta, post filtrationem ac blandam evaporationem, confestim ad crystallisandum reponitur, ac illæ tantum crystalli, quæ primo concrefcunt, e lixivio eximantur, & in residuo sal commune, quod tardius crystallos format, cum aliis impuritatibus relinquitur. Docimaftæ & aurifabri acidum falis & vitrioli etiam præcipitando feperant per instillatam solutionem argenti, aut ipfas lamellas argenteas, exigua quantitate immiffas. Purus enim spiritus nitri argentum injectum solvit, admixtum vero acidum falis ac vitrioli idem denuo e solutione præcipitat, ac simul cum præcipitatis argenti moleculis, quibus adhærescit, ad fundum fecedit.

IX. In medicina hic spiritus per se interne, ob maximam vim causticam, nunquam adhibetur, rite autem dulcificatus medicamentum præbet egregium, ejus præparationem & usum futuræ exhibebunt paginae.

S P I R I T V S S A L I S

HVJVS spiritus destillatio convenit maxima ex parte cum destillatione spiritus nitri, & ita, si statim spiritus desideretur concentratissimus, adornatur: Recipiuntur uncia duodecim falis communis fontani, probe ficcati, eidemque, cucurbitæ prius vel retortæ vitreæ simplici indito, successive ac provide uncia quatuor olei vitrioli fumantis adfunduntur; quo facto vas destillatorium arenæ

balneo imponitur, & adplicato capaci receptaculo, ac optime clausis commissuris, ignis, per gradus augendus, substernitur, sic spiritus acidus, valde elasticus, mobilissimus, & aere admissio admodum fumans, sub nebularum albicantium forma, expellitur, atque in receptaculo, quanquam exigua admodum quantitate, in liquorem diaphanum condensatur, partim etiam, & quidem quoad portionem maximam, per commissuras, luto etiam optime munitas, constanter ac liberime penetrat. Quare, si majorem spiritus quantitatem obtinere velimus, sal nondum siccatum, sed aqua potius ante destillationem largius humectatum, adsumendum, vel recipienti, quæ methodus optima, aquæ portio infundenda est, ut spiritus acidus expulsus illico corpus, cui sese possit insinuare, inveniat. Alii, ut noxam, quam nebulæ acidæ mobilissimæ, sub olei vitrioli instillatione impetuose adsurgentes, pulmonibus inferunt, quodammodo evitent, retortam terream tubulatam ac loricatam adhibent, & adplicatis adplicandis oleum vitrioli per amplum foramen superius sali siccato adfundunt, posteaque, foramine memorato prius probe obturato, spiritum in recipientem expellunt.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES
ET VSVM MEDICVM SPIRITVS
SALIS ACIDI

I. SAL commune vulgo in *fossile*, *fontanum* & *marinum* distinguitur; non essentialiter tamen hæ species differunt, sed saltem respectu puritatis. Fontanum omnium purissimum est, sal fossili, nondum depurato, autem ordinario partes quædam terreo-lapideæ inhærent, & marino nitrosi quidquam persæpe admixtum deprehenditur. Experientia enim constat, aquam marinam incendiis restinguendis non adeo aptam esse, ac motum flammantem magis intendere, quam cohibere; imo notum est, spiritum, ex sale marino prolicitum, plerumque instar aquæ regiæ, quæ ex salis culinaris & nitri acido componitur, aurum solvere, quod alias purus salis communis spiritus præstare nequit. Hermaphroditica seu mixta hæc salis marini indoles in iis maxime pelagi tractibus observatur, in quibus plura vegetabilia & extincta animantia putredine resolvuntur.

II. Constat hoc sal neutrum, fixum, minerale, ex duplici principio, nimirum *terreo-alcalino*, & *acido specifico*. Terra, in aqua solubilis, propius ad indolem salis alcalici accedit, & singulari plane natura, hætenus a Chymicis nondum satis explorata, ac demonstrata, pollet; ^a non
later

a) Conf. Excell. Dn. POTT in Obs. & Animadv. de Sale communi p. 2. 3. sequ.

latet tamen in ea, sed potius in parte acida præcipuum differentiæ specificæ, qua sal commune a reliquis salibus neutris sese distinguit, fundamentum. Nam, acido hoc per adfusum vitrioli aut nitri spiritum expulso, non renascitur sal culinare, sed cum spiritu vitrioli *sal mirabile* GLAUBERI, cum acido nitri autem singulare *nitrum cubicum* generatur, quod cum carbonibus potest alkalifari, manifesto documento, terram salis alcalinam, majori cum spiritu nitri substantiæ inflammabilis portione introducta, in completum sal alkali fuisse mutatam. Quod si vero spiritus salis cum sale alcalico, v. g. sale tartari, aut depuratis cineribus clavellatis combinatur, inde sal cubicum, communi omnino simillimum, resultat.

III. Ob arête admixtum sic dictum principium mercuriale, seu arfenicale acidum salis communis, admissio præprimis aere liberiori, valde mobile atque volatile est, & alia quoque corpora, præsertim metallica, quibus arête adhæret, ad majorem mobilitatem ac volatilitatem disponit. An hoc acidum de inflammabili etiam principio participet, nondum in clara luce positum est. Probabile tamen mihi videtur, eidem pauxillum adhærescere. Propius, quam acidum nitri, ad acidi vitriolici ac primigenii indolem accedit; hinc etiam cum phlogisto unitum speciem *hepatis sulphuris* imperfecti constituit, immo, observatis observandis, *phosphorum*, seu speciem sulphuris, æque ac vitrioli acidum format. *a*

IV.

a) Conf. D. D. POTT L. c. p. 9.

IV. Duplex in sale communi acidum hæret, alterum volatilius, alterum paullo fixius. Hoc ad promptam sui avulsionem, & plenariam in igne expulsionem additamenta, ut sunt acida liquida & jam separata graviora vitrioli, aluminis, sulphuris, nitri, nec minus corpora, acido graviori prægnantia, v.g. terræ vitriolico-martiales, alumen ustum, vitriolum calcinatum &c., exposcit; illud autem facilius absque additamento, folius aeris humidi, nec minus aquæ ebullientis actione, avellitur, immo fixius, adhibitis hisce mediis, tandem maxima ex parte potest segregari. Nam in ædibus gradatoriis, ubi falsugo per parietem, e virgultis structum, decurrit, temporis successu notabilis terræ portio virgultis adhæret, quæ, ita pariter sentiente *Exc. Dn. POTTIO*, a acido suo, ab aere continuo permeante, plus minusve spoliata fuit. Simile magma salino-terreum, non crySTALLISABILE, in aere facile deliquescens, immo in ipso spiritu vini solubile, a salis coctione relinquitur, eidemque acidum paucum adhuc superstes tam laxè inhæret, ut, absque ullo destillatum additamento, sub spiritus forma secedat. Deinde etiam chymicis non ignotum est, sal commune, reiterata vice in aere humido solutum ac destillatum, tandem in aquam, falso sapore penitus destitutam & terram pene insipidam, inertem, paullulumque unguinosam, resolvi, & acidum ideo, aeris humidi & ignis actione diuturniori sensim a parte terrea avulsum, tandem
totum

totum evanescere: Immo notum est, aquam communem sæpius super sal culinare cohobatam, aliqua aciditate imbui. *a*

V. Terra alcalina salis communis mixtionem proportionem ferme anatica ingreditur, & acido suo adhuc unita, frequentius repetita salis calcinatione ac solutione, adeo volatilis reddi potest, ut tandem ex magna salis quantitate exigua saltem portio remaneat.

VI. Spiritus salis, addito oleo vitrioli, aut spiritu aluminis, vitriolo calcinato, alumine usto &c., destillatus, longe maiorem acidi salini principii quantitatem in sinu fovet, quam qui adjectis terris bolaribus, aliisque vitriolico-martialibus prolicitus fuit: Quippe qui valde aquosus ac debilis est, & observante B. NEUMANNO, *b* in uncia una vix unicam acidi drachmam continet.

VII. Spiritus salis sub destillatione facile vitreas retortas diffringit, & talem rupturam factam esse ex nebulis, post cœptam destillationem illico & maxima ex parte iterum cessantibus, cognoscitur.

VIII. Raro spiritus salis acidus prima statim sub destillatione purus obtinetur, dum plerumque eidem ex additamentis peregrinæ materiæ, v. g. moleculæ metallicæ veneræ aut martiales, volatiles redditæ, vel etiam partes acidæ nitrosæ, aut vitriolicæ prosapiæ, adhærent & admiscentur. Acidum vitrioli, suscepta cohobatione super sal recens, facile separatur, acidum nitri autem nunquam perfecte potest segregari,

a) Conf. D. D. POTT l. c. p. 37.

b) Vid. Lect. de Sale communi p. 67.

gregari, quum aliqua ejus portio acido falis adhuc levior fit, & ideo in principio statim cum spiritu falis transcendat.

IX. Spiritus falis recens ac purus instar aquæ limpidus est, incidente autem portiuncula vesicæ urinariæ corrosæ, qua ordinario vitra clauduntur, vel etiam suberis corrofi, aut corporis alterius, phlogisto principio plus minusve præditi, colorem rubentem induit.

X. Loco falis culinaris etiam sal ammoniacum recipi, et inde spiritus acidus, ordinario, ex sale communi prolicito, quoad omnes proprietates simillimus, pari quoque observata destillandi methodo, expelli potest.

XI. Post destillationem spiritus falis cum spiritu nitri singulare sal cubicum nitrosum, addito autem acido vitrioli, vel vitriolo calcinato, notissimum *sal mirabile* GLAUBERI in retorta vel cucurbita remanet, quod, penitus peracta destillatione, aqua solvendum, & a partibus aliis heterogeneis depuratum, præmissa evaporatione, denuo crystallisandum est.

XII. Spiritum falis acidum, a guttis quinque usque ad viginti in vehiculo aqueo propinandum scriptorum chymico-medicorum plerique in variis morbis, maxime autem in febribus biliosis, ardentibus, pestilentialibus, itemque resolvendi & aperiendi fine in calculo, dysuria, obstructione viscerum, malo hypochondriaco &c., commendant: Immo sunt inter recentiores, qui eundem vino rubro Gallico austeriusculo, quod vulgo
Pountac

Pountac vocant, certa quantitate miscent, & deinde ab interno hujus vini usu effectus in herniis quibusvis exspectant egregios. Sed absit, ut eorum in hoc passu premamus vestigia: Corrosivum fane, adeoque minus tutum remedium est, quod nullum ante dulcificationem usum internum in praxi invenire debet. Minus secure quoque dentibus, tartaro purgandis, illinitur, dum iis corrodendo magis nocere, quam purgando prodesse valet.

S P I R I T V S V I T R I O L I
P H I L O S O P H I C V S

REC. Butyri antimonii quantum placet, eidemque aquam simplicem frigidam quantitate largiori adfunde, ut pars regulina ab acido debilitato secedens ad fundum præcipitetur. Aqua hæc acidula, post præcipitationem filtratione depurata, ex retorta vitrea, arenæ balneo imponenda, destillando rectificatur, & abstracto prius phlegmate superfluo, acidum succedens adeo concentratur, ut spiritus acidi vires consequatur.

N O T A N D A

C I R C A

P R Æ P A R A T I O N E M , N A T V R A M , V I R E S
E T V S V M M E D I C V M H V J V S
S P I R I T V S

I. Hic liquor acidus, qui nihil aliud est, nisi debilior spiritus salis, absque ulla ratione & satis inepte

inepte *spiritus vitrioli philosophicus* dicitur. Nullo singulari enim artificio ad ejus præparationem opus est, nec quidquam pariter acidi vitriolici in eo hospitatur, quum butyrum antimonii ex mera saltem parte antimonii regulina, & acido salis communis compositum sit. Acidum salis concentratissimum antea in mercurio sublimato cum argenti vivi globulis unitum erat, & sub cinnabaris antimonii sublimatione mercurium, cum sulphure antimonii in cinnabarim firmiter coalescentem, relinquens, partem antimonii regulinam corrodit, & sic corpus semi fluidum, corrosivum, & habitu externo unguinosum, constituit: Adfusa deinde largiori aquæ frigida quantitate, acidum tam debile evadit, ut partem regulinam amplius solvere ac sustentare nequeat; hinc illa, ad fundum præcipitata, pulverem albicantem emeticæ virtutis, quem vulgo *Mercurium vitæ* vocant, constituit.

II. Commode officinæ hoc spiritu carere possunt. Nonnulli quidem medicorum singularem illi virtutem cephalicam, & antepilepticam tribuunt. Sed ubinam hæc in eo hæreat, sane nescio, quum omnino quoad indolem ac vires cum vulgari ac debiliori salis spiritu conveniat.

S P I R I T V S A P E R I T I V V S P E N O T I

REC. Vitrioli Hungarici, leni calcinatione in pulverem gryseum redacti, libras IV., sili-
licum calcinatorum libras II., & tartari albi,

CARTHEVS. PHARM.

E

solu-

soluzione in aqua & crystallisatione depurati, vel hujus loco crystallorum tartari libram $1\frac{1}{2}$. Pulverisanda pulverisata, & probe invicem mixta, retortæ vitreæ, in arenæ balneo collocandæ, vel etiam retortæ terreæ loricatæ, immittantur, ac spiritus, igne gradatim aucto, in recipiens expellatur.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIREM
ET VSVM MEDICVM HVJVS
SPIRITVS

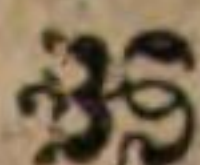
I. IN *Dispensatorio Brandenburgico*, & plerisque reliquis libris chemico-pharmaceuticis methodus hunc spiritum parandi, a vix tradita paullulum diversa, reperitur: Subtilissime scilicet prædicta ingredientia pulverisata ac mista cellæ humidæ exponunt, ut paullulum deliquecant, tum ex arena per alembicum spiritum destillant, ac ter super residuo cohobando abstrahunt, tandemque omne per retortam, igne aperto gradatim adhibito, proliciunt. E capite mortuo sal eliquant, cui spiritum jungunt, ac quatuordecim dies cum eo digerunt; quo factò rursus igne aperto omnes spiritus evocant, & rectificatos servant. Verum, quid tantis opus ambagibus? quid prodest præmittendum in cella humida mixturæ deliquium? immo, quid sibi vult quatuordecim dierum cum sale extracto digestio? Profecto, labores sunt plane

plane inutiles & superflui, & citius hic spiritus methodo descripta compendiarie parari potest.

II. Spiritus hic liquidum sistit, ex acido vitrioli & acetoso tartari mixtum, prius tamen prædominium obtinet. Convenit igitur cum debiliore spiritu vitrioli, & ab inventore & ejus affeclis singulare laudatur aperitivum in pertinacissimis viscerum obstructionibus chronicis, ictero, calculo &c., si in vehiculo adpropriato a scrupulo uno ad drachmam integram & ultra propinetur. Attamen pro meo judicio ab usu ejus interno, ceu parum securo, plane abstinere præstat.

SPIRITVS ÆRVGINIS

EX VIRIDI æris, pulverisato, & aceto vini paullulum humectato, vel etiam ex crystallis viridis æris, retortæ vitreæ aut terreæ loricatæ, igni aperto imponendæ, injectis, prolicitur. Si viride æris fuerit receptum, spiritum evocatum plerique bis vel ter super caput mortuum cohobare jubent, quo animam veneris, quam sibi imaginantur, extrahat: sin memoratæ autem crystalli adhibeantur, totus labor una statim destillatione perficitur.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES
ET VSVS MEDICVM HVJVS
SPIRITVS

I. VIRIDE ÆRIS est concretum acido metallicum, ex *acido vini*, adeoque *acetofo vegetabili*, & *cupro* compositum. Nascitur enim, quando tenues lamellæ cupri austeris uvarum, dulci succo musti expressione spoliatarum, reliquiis ad tempus immersæ, ab acido memorato corroduntur, & hac ratione in concretum, vitriolis analogum, mutantur. Acidum, cupri moleculis, prorsus relicto phlegmate, hac ratione unitum, valde concentratum redditur, & ideo etiam, destillando denuo separatum, longe majores effectus, quam acetum, simplici saltem destillatione rectificatum, præstare valet, quæ major activitas etiam causa esse videtur, cur nonnulli hunc spiritum loco *liquoris Alcabestini* adhiberi posse, existimaverint.

II. Falso hic liquor acidus *spiritus veneris* dicitur: Nihil enim aliud est, nisi, uti pridem dictum fuit, acetum vini concentratissimum, non purum tamen, sed subtilissimis cupri moleculis, prævia corrosione tenerrime resolutis, ac simul transvectis, aliquantulum inquinatum. Nam sub destillatione flores veneri collo retortæ sese hinc inde adponunt, & spiritus quoque, præsertim igne fortissimo expulsus, non perfecte puro, sed paululum amaricante ac cupreo pollet sapore.

III.

III. In *Dispensatorio* etiam *spiritus æruginis compositus* describitur, qui ex viridi æris, gummi ammoniaco ac sulphure destillando paratur; at ille merito ad parum concinna, adeoque superflua, producta chymica relegandus est.

IV. Spiritus æruginis simplex a quibusdam, qui eundem anima veneris imprægnatum esse opinantur, præstantissimis medicamentis, in epilepsia, apoplexia, passione hypochondriaca & hysterica, &c., cum fructu insigni adhibendis, adnumeratur. Pro mea sententia acetum vini purum ac destillatum huic spiritui præferendum est: Quicquid enim in morbis, temperando, resolvendo, & leniter solida stimulando ad contractiones vegetiores, efficit, non ut veneris spiritus, sed ut acetum vini, præstat.

CLYSSVS ANTIMONII SVLPHVRA TVS

REC. Antimonii, nitri ac sulphuris communis, partes anaticas. Pulverisata & mixta per vices cum cochleari ferreo ingerantur in retortam, firmam, loricatam, & utrinque tubulatam, ita bacillis ferreis in furno impositam, ut a candentibus carbonibus, immediate admotis, in fundo candescat; sic nebulæ copiosæ, post materiæ injectionem quamcunque, & accensionem explosivam, cum impetu, obturato prius commodo operculo foramine superiori, per tubum lateralem

in capacissimum receptaculum, rostro longo intermedio adplicatum, transeunt, &, cum aqua ibi contenta mixtæ, liquorem acidum constituunt, qui effusus adservatur, vel rectificatione concentratior redditur.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES
ET VSVM MEDICVM HVJVS

C L Y S S I

I. EST liquor spirituosus mixtus ex nitri scilicet & sulphuris acido, quod, sub mixturæ incensione explosiva, a parte alcalica nitri, & phlogista sulphuris violenter avulsum, sub densissimarum forma nebularum, in receptaculum prorumpit, & aquam infusam sapore acido ac viribus imbuit. Convenit igitur cum vulgari nitri ac sulphuris spiritu, larga aquæ additione debilitato, præterquam, quod plures partes inflammabiles, quæ sese tam cito sub clausa detonatione subducere, ac motum flammantem concipere nequeunt, acidis particulis adhæreant, & illis ideo, leniter obtundendo, mitiorem concilient indolem. Sulphuris additio non æque necessaria est, dum liquidum, ejusdem naturæ ac virtutis, obtinetur, quando mixtura ex nitro & solo antimonio detonationi subjicitur. In retorta antimonium diaphoreticum, sive prior, sive posterior mixtura adsumpta fuerit, remanet, quod deinde eximendum, ac more consueto aquæ adfusione ac filtratione a salibus liberandum est.

II.

II. Pertinet hic liquor acidus ad medicamenta temperantia, refrigerantia, antiputredinosa, & stomachalia, quæ in febribus biliosis, ardentibus, malignis, tertianis, nec minus in hæmorrhagiis exorbitantibus, inflammationibus, dejectione appetitus, & pluribus aliis morbis, temperantibus acidulis curandis, adhibentur. An vero etiam usu continuato epilepsiam promiscue abigat, & vermes expellat, observationibus certis nondum satis probatum esse existimo. Dosis variat: Nondum enim rectificatus, multa inprimis aqua recipienti infusa, tam debilis est, ut potulentis, refrigerandi fine ægris, febre ardente, aut alio morbo calido laborantibus, præscribendis, majori quantitate, v. g. mensuræ potulentæ ad drachmas duas, unciam dimidiam, imo integram, possit admisceri. Sin vero fuerit rectificatus, minor quantitas, & persæpe, si scilicet per se in vehiculo quodam exhibeatur, guttæ 3. 5. 10. 15. 20. pro uno præbio sufficiunt.

S P I R I T V S T A R T A R I

IMPLEATUR retorta terrea loricata frustulis tartari albi, a quisquiliis, quantum fieri potuit, depurati, collocetur deinde in furno, & capacissimo recipiente, intermedio rostro vitreo aut terreo, adplicato, atque commissuris, vel obiter saltem, vel relicto tamen exiguo foramine, quod claudi possit pro lubitu ac denuo aperiri; lutatis, ignis in principio valde moderatus admoveatur, ut

nebulæ valde elasticæ, mobilissimæ, & destillationis initio cum impetu prodeuntes, quæ alias, commissuris firmiter clausis, aut igne justo vehementiori adhibito, facile periculosam retortæ & receptaculi rupturam efficiunt, prius exeant. Expulsis hisce, ignis gradatim augeatur, ut acidum gravius cum oleo foetido pariter educatur. Oleum foetidum nigricans a spiritu filtrando separatur, & hic deinde, ut diaphanus evadat, ac purior, super alumen ustum in retorta vitrea rectificatur.

N O T A N D A

G I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES ET VSVM MEDICVM HVJVS SPIRITVS

I. TARTARVS crudus, sive sit purior albicans, sive impurior rubellus, est concretum terreo-oleoso-acido-salinum, ac verum *vini sal essentielle*, seu *acetum siccum*, quod in doliis e moleculis acido-terreis & unguinoso oleosis, e vino, successiva præsertim & insensibili phlegmatis evaporatione spirituosiori reddito, præcipitatis, & circumquaque lateribus successive adpositis, nascitur. Vberior inprimis ejusdem proventus observatur in vinis Rhenanis, aliisque sensibiliore acore polentibus.

II.

II. In aqua frigida hoc concretum, ob copiosas partes unguinoso-oleosas, corpuscula terreo-salina aliquantulum involventes, nunquam perfecte solvitur, sed semper ad promptam substantiæ salino-acidæ solutionem & extractionem aqua fervida requiritur. Laudata principia cæteroquin tam aperta sunt, ut ignaris aut scepticis facillime tartari crudi destillatione, detonatione & alcalificatione cum nitro, ut & extractione cum aqua fervida, demonstrari possint.

III. Spiritus tartari, per se in retorta vitrea rectificatus, ob immixtas ac simul transpulsas partes oleosas crassiores, obscuram flavedinem, immo rubedinem aliquam retinet, & præterea debili gaudet sapore acido; addito autem sub rectificatione alumine usto pulverisato, quod partes oleosas crassiores imbibit ac retinet, magis diaphanus & acidus purior evadit. Curandum saltem, ut ignis moderatus admoveatur, ne simul copiosæ partes acidæ ex alumine transcendant: Inquam, copiosæ: Vix enim impediri poterit, quominus nonnullæ, præsertim e subtilioribus, cum tartari acido transeant, & ob admixtam substantiam oleosam, volatiliores evadant.

IV. Plerumque ex libra una tartari quatuor uncia spiritus ac phlegmatis, uncia una olei fœtidi, uncia decem capitis mortui, & ex hoc, exempto post destillationem, & in crucibulo aut olla aperta aliquantulum adhuc calcinato, quatuor uncia salis fixi alcalici impetrantur. Hoc alcali fixum non originaliter in tartari mixtione latuit,

fed Vulcani demum violentia ex terra solubili, fale acido, & oleo, nova interveniente syncrifi, genitum fuit. Ita pariter comparatum est cum genefi fpiritus urinoſi, qui e tartaro prodire conſuevit, quando eidem alcali fixum additur. Cum illo enim major ſubſtantia oleoſo inflammabilis portio arte combinatur, idemque proinde volatile redditur, & in ſal urinoſum transformatur.

V. Spiritus tartari acidus rectificatus perfecte comparari poſſet quoad indolem & virtutem cum aceto deſtillato, niſi arte partes ſubtiliores oleoſæ empyrevmaticæ acidis adhærerent, & ſpecificum ideo & diſtinctum liquori odorem, ſaporem, & quodammodo etiam virtutem, conciliarent. Humores in corpore valde commovet, & proinde etiam locum meretur inter efficaciffima medicamenta diaphoretica, ſudorifera, & diuretica, in morbis, e ſanguinis ac lymphæ dyſcrasia, & impuritate enatis, v. g. in lue venerea, adfectibus ſcabioſis, rheumatifmis, arthritide frigida, cachexia, ſcorbuto, ſimilibusque, cum fructu propinanda. Datur a gt. 10. ad 20. 30. 40. 50. 60., & ſæpius quoque tincturis aliis bezoardicis, aperitivis, diaphoreticis ac diureticis admifcetur.

S P I R I T V S S A C H A R I

E SACHARO ficco, absque additamento cucurbitæ vel retortæ vitreæ, non adeo profunde arenæ imponendæ, igne moderato expellitur. Adhibita retorta, vix quarta ejus pars ſacharo contuſo replenda, & ignis in
princi-

principio lenissimus substernendus est, ne sacharum, sub liquefactione valde spumescens, transcendat integrum, aut retortæ collum obstruens, violentæ rupturæ periculum adferat. Destillatione rite adornata, primo spiritus flavescens valde phlegmaticus, postea ex flavo-rubescens ac concentratior, sub forma mobilissimarum nebularum albicantium, tandemque exigua olei ex brunno-nigricantis, quod ad fundum descendit, portio prodit. In cucurbita aut retorta copiosum caput mortuum terreum, nigrum & aliquantulum splendens, fixissimum, iners, relinquatur.

N O T A N D A

C I R C A

N A T V R A M, V I R E S E T V S V M

M E D I C V M H V J V S

S P I R I T V S

I. SACHARVM est concretum unguinoso-falinum vegetabile, ex *terra solubili, acido subtili, & substantia oleoso-inflammabili* compositum, atque ex succo Cannæ sachariferæ expresso, coctione, despumatione, & lixivii terreo-alkalici, e calce viva & cineribus, vel sola calce confecti, additione paratum. Referente enim B. STAHLIO, a ex arundinibus, *Mambu* dictis, per molas conquassato-

a) In Fundam. chymicæ dogmaticæ, & experimentalis p. 69

quassatorias succus, quo turgent, exprimitur, & statim, ne corrumpatur, in ahenis æneis coquitur. Sub coctione partes feculentæ oleoso-lignosæ leviores sub spumæ forma superficiem, crassiores ac graviores terreæ autem fundum petunt. Utrarumque segregatio adjuvatur per lixivium, e calce viva & cineribus, vel e sola calce viva paratum. Quamprimum enim illud immiscetur, cum acidioribus succi partibus connubium subit, partes terreæ & oleosæ crassiores autem partim ad superficiem adsurgunt, partim ad fundum præcipitantur. Ablatis supernatantibus levioribus per cochlearia ferrea cribriformia, liquor residuus spissiusculus ulterius ad sufficientem incoquitur consistentiam, & deinde, formis figulinis pyramidalibus infusus, in loca subterranea frigidiuscula ponitur, tandemque, postquam soliditatem aliquam ibi nactus fuit, æstui solari exponitur, ut penitus exsiccetur. Sub refinatione, seu repetita solutione, coctione, despumatione, &c., semper prædictum lixivium de novo infunditur, ut saccharum tandem debitam consistentiam, debitumque candorem consequatur. Vnde constat, admixtam substantiam terreo salino-alcalicam basin præbere, partes acidas autem, principio oleoso-inflammabili obvolutas, & temperatas, eidem ita adhærere, ut inde corpus quoddam unguinoso-terreo-salinum crystallinum resultet.

II. Spiritus manifesto quidem sapore acido pollet, non perfecte tamen puro, sed oleoso-empyreumatico lenissime remixto, & adhuc recens halitu suo acri & aliquantulum balsamico mobilissimo
nares,

nares, instar armoraciæ raspatae, raphani & similia, acutissime ferit. Maxima igitur halitum spiritus sachari recentis, & halitum plantarum quarundam acrium, quas vulgo antiscorbuticas vocant, similitudo intercedit, ut ideo etiam natura posterioris spiritu sachari optime illustrari possit. Partibus acidis substantia oleoso-inflammabilis tenerrima arte sociata est, quod ex colore, odore, sapore, & flavis quoque maculis, quas cuticulæ instillatus relinquit, sufficienter cognoscitur.

III. Spiritus sachari, ad guttas 10. 20. 30. in vehiculo adpropriato propinatus, sudorem lenissime movet, urinam pellit, solida ad vegetiorem contractionem blando stimulo excitat, & ideo in febribus malignis, scorbuto, calculo, nephritide sabuloso-pituitosa, ischuria, rheumatismo scorbutico, &c., non contemnendum præstat auxilium.

SPIRITVS MELLIS

REC. Mellis despumati libras II., salis decrepitati uncias sex. Mixta, & cucurbitæ vitreæ indita, in balneo arenæ, igne moderato, sensim augendo, destillantur; sic primo phlegma, postea spiritus flavus oleoso-acidus, tandemque igne auctiori paucum oleum brunni coloris expellitur. LEMERY ex mellis optimi libris duabus, ex cucurbita terrea magna destillatis, primo aquæ claræ uncias sex obtinuit. Hæc aqua odorem mellis

lis spirabat, &, licet insipida esset, acidi tamen quidquam in sinu fovebat, cujus præsentia ex colore rubente, quem tinctura tornæ folis inducebat, innotuit. Continuata destillatione, accepit aquæ pellucidæ flavæ, grati odoris mellei, saporis acidi, acris, urentis, uncias quatuor. Aucto igne, nebulæ albicantes adscendebant, quæ in receptaculo congregatæ, uncias tres spiritus rubri constituebant, qui empyrevmatico quidem, ast non ingrato, odore & sapore acido, acri, fervido pollebat, ac vivide cum alcalicis effervescebat. Cessantibus nebulis, denuo uncia duæ aquæ, aurantio colore & sapore acido, atque acri remissiori præditæ, prodibant. Massa in cucurbita relicta valde erat expansa, levis, nigra & pondere uncias sex cum dimidia æquabat. Exemta, ac denuo, substrato igne violentiori, destillationi in retorta subjecta, dimisit adhuc liquoris rubentis, valde empyrevmatici, saporis acidi, acris pungentis uncias septem, & olei, instar picis, crassi, nigri, acris, drachmas duas. Carbo, qui in retorta remanebat, uncias septem, & drachmas sex adhuc pendebat. ^a

Quoad

^a) Vid. Memoir. de l'Acad. Royale des Sciences ann. 1706. p. 352.

QVOD AD naturam, vires & usum medicum spiritus mellis cum spiritu sachari convenit, & pariter ad guttas 5. 10. 20. 30. potest propinari.

SPIRITVS LIGNI GVAJACI

REC. Rasuræ ligni Guajaci qu. pl. Immitatur retortæ terreæ loricatæ, &, capaci adplicato recipiente, spiritus, igne aperto, gradatim augendo, una cum oleo suo empyrevmatico evocetur. Oleum filtrando separatur, liquor acidus autem super alumen ustum rectificandus est, ut concentratior evadat, & manifestum ac puriorem saporem acidum consequatur.

SVDOREM hic spiritus, ad guttas 20. 30. exhibitus, movet, & cum tartari spiritu quoad vires reliquas valde convenit, adeoque officinæ etiam commode eodem carere possunt. Specificæ enim ac singulares virtutes, quas lignum possidet, post pristinæ mixtionis destructionem, in spiritu non amplius querendæ sunt.

SPIRITVS ACETI, ET ACETVM
DESTILLATVM SIMPLEX

INFVNDITVR cucurbitæ vitreæ aceti vini optimi qu. pl., &, adplicatis adplicandis, destillatio in arenæ balneo igne moderato instituitur; sic in principio transcendit liquor acidulus

acidulus, subtilis, mobilis, volatilis, qui verum aceti spiritum constituit: Huic deinde phlegma succedit, multis particulis acidis remixtum, quod, mutato recipiente, seorsim excipiendum est. Quod restat acidum gravius, in cucurbita ægre adsurgit, & ideo etiam ex cucurbita in retortam vitream transfundendum, indeque postea in arenæ balneo acetum destillatum ordinarium proliciendum est, quod, relictis in retorta partibus impuris oleoso-mucido-terreis, diaphanum ac limpidum quidem est, ast spiritum prædictum gravitate, & acore longe superat.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, VIRES ET VSVM
MEDICVM ACETI DESTILLATI

I. CHYMICORVM plerique liquidum illud mobile acidulum, quod primo transcendit, vilipendunt, aut penitus, ceu phlegma inutile, abjiciunt, quum illud tamen subtilissimam, maxime spirituosam, adeoque præstantissimam aceti partem constituat, &, intuitu usus medici interni, vulgari, crudiori, graviori ac comparative segniori aceto destillato longe præferendum sit. Abundat quidem partibus aqueis, at istud parum refert, cum defectus memoratus dosi largiori compensari possit.

II. Acetum destillatum, præsertim portio subtilior spirituosa, ad præstantissima medicamenta jure referendum est. Egregie enim bilis, sanguinis & humorum reliquorum expansionem refrenat orgasticam, partes sanguinis urinoso-oleoso-inflammabiles, nimium expansas & commotas, temperat, imminuentem putredinem avertit, præsentem cohibet, hæmorrhagias exorbitantes sistit, & nihilominus sudorem movet, contractionem solidorum vividam reddit, et in morbis variis complures egregios præstat effectus, quos dudum in antecedentibus ex BOERHAAVII *Chemia* fusius recensui. Admiscetur potulentis & potiunculis aquosis, vel etiam per se in commodo propinatur vehiculo. Dosis spiritus aceti subtilioris ad drachmam unam vel alteram, concentratioris vero aceti destillati saltem ad guttas 10. 20. 30. 40. adscendit. Externe liquidum utrumque, excitandi fine, in lipothymia, syncope, & apoplexia sanguinea, naribus admovetur, & frequentissime quoque epithemata refrigerantia & antiputredinosa, in gangræna, sphacelo, ambustis, inflammationibus aliis etc., adplicanda, ingreditur.

ACETVM BEZOARDICVM

REC. Baccarum juniperi, lauri, ana unciam dimidiam, rad. angelicæ, diptamni albi, enulæ, ostrutii, pimpinellæ, tormentillæ, valerianæ, vincetoxici, zedoariæ, ana drachmas sex, fol. rutæ hortensis, salviæ, scordii, flor. calendulæ, lavendulæ, melissæ.

melissæ, rosarum rubrarum, ana unciam semissem, flaved. cort. aurantiorum, citri, ligni santali citrini, ana drachmas tres, caryophyllorum, macis, myrrhæ, ana drachmas duas, ligni sassafras, unciam semis.

Grossiuscule pulverisatis aceti florum tunicæ libræ tres adfunduntur, & infusum in vase probe clauso adservatur.

ACETVM hoc, ob sociatas partes oleosas & gummeo resinosas amaras, & balsamicas, vires bezoardicas majores, quam acetum simplex, possidet, vel tamen possidere creditur, & ideo etiam magni æstimatur in peste & quibusvis morbis putredinosi & maligni, nec minus externe adplicatum in gangræna, sphacelo, morfu & ictu animalium rabidorum ac venenatorum. Interne ad unum vel bina cochlearia, si scilicet acetum simplex purum loco destillati speciebus prædictis fuerit superfusum, exhibetur: Sin vero adhibitum acetum destillatum, una vel duæ drachmæ cum aqua quadam diapnoica propinandæ, sufficiunt.

ACETVM PROPHYLACTICVM

REC. Rad. angelicæ, zedoariæ ana unciam unam, petasitidis uncias duas, fol. rutæ hortensis, uncias quatuor, melissæ, scabiosæ, flor. calendulæ, ana uncias duas, nucum juglandium immaturarum conscissarum libras duas, pomorum citriorum recentium dissectorum, libram unam.

Contu-

Contusis aceti vini optimi, vel vulgaris, vel in arenæ balneo ad quartæ partis remanentiam per se e cucurbita vitrea destillati, libræ duodecim superfunduntur, & præmissa viginti circiter horarum digestionem, acetum igne moderato denuo a speciebus abstrahitur, & adservatur. Monendum tamen adhuc est, destillationem non æque necessariam esse, & sola infusione ac digestionem specierum cum aceto vulgari nondum destillato, hoc medicamentum parari posse.

CONVENIT quoad vires & usum cum aceto bezoardico, & eadem quoque dosi interne propinatur.

ACETVM RVTACEVM

REC. Summitatum rutæ hortensis, libram unam, & aceti vini optimi libras tres vel quatuor. Digerantur ad radios solares, vel in alio loco temperate calido, & peracta extractione, acetum colatum adseruetur, vel infusio cum floribus recentibus adhuc semel repetatur, ut acetum pluribus partibus oleoso-resinoso - gummeis imprægnetur.

QVOD vires, usum ac dosin cum aceto bezoardico convenit, licet ex unico saltem simplici fuerit paratum. Simili methodo etiam aceta medicata alia, v. g. *acetum calendule, rosarum, violarum, flor. sambuci, tunice*, etc., præparari possunt.

ACETVM SCILLITICVM

REC. Rad. scillæ præparatæ, h. e. exsiccatione ac leniter tostæ, & in taleolas dissectæ, libram unam, eidemque aceti vini optimi octo libras medicas adfunde, &, præmissa sufficienti digestionem atque extractionem, acetum transcolatum in vase probe obturato adserua.

EST medicamentum valde activum, quod specificè laudatur in affectibus pectoris, aliorumque viscerum, a crassa & tenaci pituita obortis, quam, incidendo, & vegetiores solidorum contractiones suscitando, resolvit & attenuat. Apud adultos datur a drachma dimidia ad integram, ultra quam dosis haud debet ascendere. Nam una aceti drachma principia activa ac solubilia ex octo propemodum scillæ granis continet. Credunt quidem nonnulli, acetum activitatem scillæ minuere, & principium activum obtundere; at veritati hoc minus consentaneum esse, adcuratius scillæ examen chymicum me dudum docuit. Apud infantes, rursi pituitoso-suffocativa laborantes, guttæ 5. 10. 15. 20., cum syrupo quodam aut melle rosarum remiscendæ, sufficiunt, vel hujus mixturæ loco simillimum *Oxymel scilliticum*, in officinis jam præparatum, in usum trahendum erit.

CAPVT II

DE

SPIRITIBVS ALCALICIS
SEV VRINOSIS

§. I

ALTERAM spirituum classem genericam constituunt *spiritus urinofi*, qui ex *phlegmate* constant, & *mobilissimo*, ac *valde volatili sale alcalico*. Nulla singularis cohæsió atque unio utrumque intercedit principium, sed salinum in phlegmate duntaxat simpliciter solutum est, & ideo etiam facile ac brevi tempore, nisi totum, maxima tamen ex parte, vel evaporando in vase aperto, vel destillando in cucurbita, ab aqua, quæ saltem vehiculum, menstruum, matricem præbet, potest segregari, adeo, ut nil fere, nisi merum phlegma, pristina volatilitate & activitate spoliatum, remaneat. Potest tamen eisdem illico indoles spirituose & activitas restitui, si denuo sufficiens salis volatilis ficci quantitas in illo dissolvatur.

§. II

SALIA urinosa seu alkalia volatilia ex *terra tenerrima solubili*, *acido pauco*, et *subtili substantia oleoso - inflammabili*, intime invicem unitis, componuntur, et ex iisdem, vel *putredinis*, vel *ignis sicci ac violenti* beneficio,

producuntur: Vnde constat, oleum inhærens plerumque *simpliciter fætidum* esse, vel *empyrevmaticum*.

§. III

A PRINCIPIO oleoso, quod partim mixturem salis intimiorem ingreditur, partim moleculis salinis obiter saltem adhærescit, volatilitas, et a differenti ejus indole exigua pariter salium urinosorum differentia specifica primario derivanda est: Ablato enim per reiteratam spiritus vini rectificatissimi adfusionem & digestionem oleo specifico, ex diversis salibus urinosis, v. g. C. C. eboris, ungulæ alcis, cranii humani, sanguinis, &c., unum idemque sal alcali urinosum, longe minoris tamen deinceps volatilitatis, relinquitur, et ex sale volatili salis ammoniaci, quod omnium existit purissimum, olei fætidæ aut empyrevmatici diversi additione, diversa pariter salia volatilia alcalia possunt parari, adeo, ut, oleo cornu cervi foetido ante destillationem mixturæ e cineribus clavellatis & sale ammoniaco parca quantitate adfuso, sal volatile cornu cervi, addito oleo sanguinis empyrevmatico, sal volatile sanguinis, &c., inde resultet, quod ab ordinario, ex cornu cervi & sanguine exsiccatò simplici destillatione educto, neque indole, neque viribus discer- nitur.

§. IV.

§. IV

LAVDATVM principium oleosum, aut saltem tenerius inflammabile, etiam vim possidet, simul adjuvante calore salia alcalia fixa in volatilia transformandi. Nam ex mixtura salis tartari & olei terebinthinæ, (ut plura alia experimenta, alibi ^a pridem descripta, silentio prætermittam,) tritura in pultis formam redacta, post præmissam aliquot hebdomadam digestionem in cucurbita, notabilis salis urinosi quantitas destillando potest educi, & ex tartari partibus duabus & parte una nitri pulverisatis, mixtis & in candente crucibulo accensis, non tantum sal alcali fixum generatur, sed sub detonatione urinosus quoque halitus adsurgit.

§. V

SUBJECTA quædam jam ante destillationem sal urinosum in mixtione sua sovent reconditum, & illud proinde hac vel alia operatione chemica saltem educitur, vel demum in aliis, uti supra pridem dictum fuit, putrefactione, aut ignis sicci ac violenti ope sub destillatione, producitur. *Educitur* v.g. ex sale ammoniaco; ex parte *educitur*, ex parte *producitur* in partibus animantium tum

F 4

solidis,

a) In Mat. med. p. 175.

solidis, tum liquidis, ut ossibus, dentibus, cornibus, ungulis, sanguine, urina, & partibus aliis, quarum mixtionem sal ammoniacale tenerrimum, multæ tamen pinguedini oleosæ involutum, ingreditur, & demum denique *producitur* in vegetabilibus quibusdam, præsertim partibus acidis & oleoso-resinoso-gummeis valde prægnantibus, si in putredinem abeant, aut igne sicco violento destillentur, ac comburantur.

§. V I

SEPARATIONI salis urinosi apud subjecta nonnulla solus ignis sufficit, apud alia autem requiruntur additamenta, quæ spumescentiam & expansionem nimiam impediunt, ut *cineres, arena, etc.*, vel acidum ligans auferunt, ut *calx viva, salia alcalia fixa, etc.* Ex ossibus, ungulis, cornibus, dentibus, carne indurata, sanguine exsiccato & similibus spiritus urinosi absque additamento in retorta terrea loricata expelluntur, urinæ aliquantulum inspissatæ autem, vel adhuc perfecte liquidæ, quæ alias adeo spumescit, & expanditur, ut, destillatione etiam in cucurbita humiliori suscepta, integra in receptaculum transcendat, cineres aut arena, & sal ammoniaco calx viva aut salia fixa alcalia in cucurbita adduntur, quæ acidum ligans auferunt,

lunt, & cum eodem in novum sal medium, ammoniacali longe fixius, combinata, partibus urinosi, a compedibus suis hac ratione perfecte liberatis, evolandi libertatem concedunt.

§. VII

SPIRITVS urinosi simplices sunt liquores valde mobiles, volatiles & activi, qui validam suam ac promptam operationem triplici modo in corpore humano exercent, nimirum 1) *destruendo acidum coagulans*, 2) *solida nervoso - membranacea fortiter irritando ad vegetiorem contractionem*, & 3) *principia sanguinis oleoso - inflammabilia & salina expandendo, commovendo, atque vebementi hac commotione & validiori solidorum pressione, fluida spissa ac mucida dissolvendo*. Crescit haec activitas accedente corporis calore, & perenni humorum circulo, & ideo etiam unica ejusmodi spiritus guttula majorem in corpore vim exserit, quam extra illud duæ vel tres guttæ, & majorem pariter in corporibus ficcis cholericis, quæ circulo sanguinis celeriori pollent, quam in segnioribus phlegmaticis: Vnde constare existimo, caute haec medicamina, & maxima circumspectione, præservandi ac curandi fine, exhibenda esse.

§. VIII

LOCVM solummodo spiritus urinosi inveniunt in morbis frigidis, ex solidorum nimia humiditate, laxitate ac torpida vi contractili, nec minus ex viscida, mucida, & acido-tartarea humorum indole, partis serosæ abundantia, & principii salino-oleoso-inflammabilis depressione oriundis, v. g. in coryza, adfectibus soporosis, apoplexia pituitosa, febre catarrhali benigna, susurru & tinnitu aurium, mucidi ceruminis effluxu stipatis, lipothymia, syncope, raucedine, tussi, asthma pituitoso, & pituitoso-cachectico, colica & cardialgia flatulenta, cachexia, oedemate pedum ac manuum, adfectibus scabiosis, & morbis similibus, quæ calefacientia, commoventia, discutientia, ac sudorifera primario ad sui curationem exposcunt. Vt usus internus tamen semper evadat securior, necesse erit, ut volatilia hæc medicamenta 1. *dosi exigua*, & 2. *in vehiculo temperato*, præprimis *aqueo largiori*, ægris propinentur.

§. IX

EXTERNE vario pariter usu sese commendant. Excitandi enim ac roborandi fine apud syncopticos, soporosos, apoplecticos, aliisque capitis morbis pituitosis laboran-

borantes, naribus admoventur, vertici instillantur, atque futuris illinuntur, aut alio modo, discutiendi ac confortandi scopo, huic vel illi parti adplicantur in inflammationibus serosis, tumoribus, præsertim glandularum, frigidis, oedematosis, relaxatione atque debilitate ligamentorum, maxime post prægressas luxationes, ut & in dolore capitis, adfectibus rhevmaticis frigidis, cachexia, anasarca, oedemate pedum, paralyfi, colica & cardialgia flatulenta, melancholia, epilepsia, & aliis adfectibus convulsivis.

§. X

QVEMADMODVM spiritus urinosi, tempestive adhibiti, in multis morbis egregiam ferunt opem; sic ob insignem, qua pollent, activitatem, multum quoque noxæ possunt inferre, si apud subjecta sicca, biliosa, cholericæ, plethorica, vel etiam in morbis calidis imprudenter exhibeantur, aut externe adplicantur. Abstinendum igitur ab illis est in morbis, qui sanguinis abundantia, orgasmo, ebullitioni bilis fervida, aut insigniori solidorum siccitati & stricture spastica, vel exorbitanti etiam motui oscillatorio præcipuam debent originem; uti sunt febres ardentes, inflammatoria, putrida maligna, lenta, hectica, inflammationes viscerum, hæmor-

hæmorrhagiæ exorbitantes, apoplexia sanguinea, asthma sanguineo-spasmodicum & ficcum convulsivum, nec minus dysenteria, cholera, mania & sic porro.

S P I R I T V S V R I N O S I
V S I T A T I O R E S

Spiritus salis ammoniaci | *Spiritus eboris*
- *cornu cervi.* | - *lumbricorum terrestrium.*

S P I R I T V S S A L I S A M M O N I A C I
V R I N O S V S

REC. Salis ammoniaci pulverisati, & salis tartari puri, vel hujus loco cinerum clavellatorum, aut calcis vivæ recentis, ana partes æquales. Sal ammoniacum solvatur in sufficienti quantitate aquæ simplicis, & solutioni, antea, si placet, etiam filtratæ, addantur cineres clavellati, aut sal tartari, aut calx viva, & destillatio in cucurbita, arenæ balneo imposita, adplicatis adplicandis, igne in principio, præsertim, quando sal volatile ficcum adscendere incipit, valde moderato, adornetur, & tamdiu continuetur, donec phlegma succedens sal ficcum, alembico inhærens, penitus dissolverit, & secum abduxerit in receptaculum. Monendum tamen, sal ficcum albissimum, & instar frondium atque arbusculorum internæ alembici superficiei sese adponens,

nens, adjecto saltem sale alcalico completo in principio seorsim adfurgere, addita vero calce viva nihil plane in conspectum venire, sed idem statim cum phlegmate, adeoque invisibiliter in recipiens transire.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES
ET VSVM MEDICVM HVJVS
SPIRITVS

I. SAL ammoniacum officinale, quod alià etiam *sal armeniacum* vocant, est sal medium fixitium, singulari sublimatione in Ægypto paratum, & ex acido salis culinaris, aut marini, & sale volatili urinoso, partim animalis, partim vegetabilis originis, ea componitur proportione, ut urinosum longe sal acidum superet, & hoc sese ad quantitatem illius fere ut 1. ad 4 $\frac{1}{2}$. habeat.
a) Pauxillum præterea olei empyrevmatici huic sali, præsertim nondum nova sublimatione depurato, inmixtum est, quod inter alia ex leni detonatione patet, quæ accidit, quoties salis hujusmodi pulverisati portio nitro in crucibulo fluenti injicitur.

II. Addito sale alcalico completo sal volatile, uti antea pridem dictum, præcedit & alembico adhærescit, phlegma sequitur, & sal denuo abluit; mixta vero calce viva ne micula salis ficci in conspectum prodit, sed confestim ab initio usque ad finem

finem destillationis cum phlegmate sub limpidi spiritus forma transcendit. Quando destillationis initio sal volatile adsurgere incipit, in fundo cucurbitæ totius massæ superficies spuma copiosa & albissima obducitur, & illa, cum successivo tamen decremento, tamdiu perdurat, usque dum omne sal volatile evectum sit. Ignis tunc temporis valde moderatus substernendus est, ne, gradu ejus nimium aucto, vapores elastici periculosam vitri rupturam efficiant.

III. Adjecto sale alcalico completo, novum sal neutrum, ammoniacali fixius, generatur, quod aqua extractum, & præmissa filtratione & evaporatione, crystallisatum, in crystallos cubicas concrefcit, ac vulgo *Sal digestivum Sylvii* vocatur. Nam alcali fixum, ob majorem affinitatem, cum acido salis culinaris coalescens, alcali volatile seu urinosum e mixtione deturbat, & illud deinde, ab acidi compedibus liberatum, partim ob propriam volatilitatem adsurgit, partim etiam ignis actione pellitur in sublime, atque a phlegmate insequente solvitur. Mixta loco salis alcalici calce viva, in capite mortuo sic dictum *sal ammoniacum fixum* remanet, quod nihil aliud est, nisi mera solutio calcis vivæ, ab acido salis facta, & ideo falso a quibusdam pro sale alcalico, aut ab aliis pro sale neutro perfecto habetur. Si magma hoc salino-terreum ad consistentiam siccam ac solidam deducere placet, caput mortuum aqua extrahendum, solutio filtranda, & plenaria aquæ evaporatione ad ficcitatem redigenda est. Magma salino-terreum facile iterum in aere deliquescit, & colo-

colorem ex cinereo - nigricantem obtinet, post fusionem vero & calcinationem in crucibulo, ac novam deinde solutionem, evaporationem & inspissationem, semi diaphanum evadit, & ex flavo-albicanscem induit colorem.

IV. Probabile est, adjecto sale completo alcalico, salis urinosi quantitatem aliquantulum augeri. Quando enim moleculæ quædam salis alcalici fixi pauxillum de subtili substantia oleosa, quæ sali ammoniaco inhæret, imbibunt, aliquam consequuntur volatilitatem, & ab igne simul evehuntur in altum; quod causa quoque esse videtur, cur TOVRNEFORTIVS ex una salis ammoniaci libra uncias quindecim salis volatilis urinosi eduxerit.

V. Spiritus salis ammoniaci, cum calce paratus, longe subtilior ac penetrantior est, quam qui addito sale alcalico destillatus fuit. Calx viva enim vim possidet, terram tenerrimam, quæ salis ficci volatilis mixtionem ingreditur, quodammodo, immo, si spiritus vice sæpius reiterata super calcem vivam abstrahatur, penitus destruendi, adeo, ut spiritus tandem volatilitatem & odorem penetrantem plane amittat; quemadmodum id B. NEVMANNVS in *Lectione de Sale ammoniaco* p. 260. experimentis demonstravit. Hoc quoque causa existit, ut sub destillatione hujus spiritus cum calce nullum sal volatile siccum & substantiale in conspectum veniat, & spiritus pariter cum acidis instillatis parum vel nihil effervescat. Nam sal volatile, ob notabilem terræ jacturam, salis ficci & substantialis, aut rectius crassio-

crassioris, visibilis, formam amplius induere, & fortio rem effervescentiam cum acidis gravioribus, ob subtilitatem eminentem, subire nequit. Alii credunt, cum spiritu urinoso simul ex calce viva tenerrimas quasdam partes sulphureas, vehementi calcinatione ex substantia terreo-unguinosa minerali lapidis calcarii productas, transcendere, & sali urinoso, per terræ destructionem aliquam jam subtiliori reddito, majorem volatilitatem, penetrantiam & indolem quasi igneam conciliare; quæ sententia etiam, me judice, cum priorem haud destruat, simul admitti poterit.

VI. Vsum spiritus salis ammoniaci, cum calce parati, internum plerique penitus interdiciunt, & alterum duntaxat interne adhibent: Verum pro mea sententia ille quoque usum internum invenire poterit, si saltem provide, dosi exigua, & in largiori vehiculo aqueo propinetur. Non video enim, qualem noxam major partium salinarum subtilitas, & adhærescens tenerrima substantia sulphurea per se adferre possint. Pertinet hic spiritus sive cum calce, sive cum sale alcalico paratus sit, inter fortissima medicamenta commoventia, discutientia, sudorifera, atque interne æque ac externe in omnibus proinde morbis, qui urinosa postulant remedia, & in præcedentibus indicati fuerunt, adhiberi potest. Dosis interna a guttis quinque ad 10. 20. 30., adscendit.

SPIRITVS CORNV CERVI
SIMPLEX

IMPLEATUR retorta, terrea, loricata, capax, frustis minoribus extremitatum C.C., quæ commodè inmitti, & iterum eximi possunt, ad dimidium, vel ad duas partes tertias, &, adplicato rostro intermedio recipiente capacissimo, destillatio igne carbonum immediato, primum moderato, postea auctiori, tandemque fortissimo, instituat; sic primo phlegma exstillabit, deinde autem spiritus, oleum empyreumaticum subtilius, & sal volatile, quod ultimum partim in phlegmate solvitur, partim receptaculi lateribus sese adponit, sub albicantium nebularum forma, tandemque oleum crassum nigricans, prodibunt. Peracta destillatione, & nebulis perfecte cessantibus, laudata producta ex receptaculo eximuntur, oleum filtrando separatur a spiritu, & sal volatile siccum vel seorsim adservatur, vel in spiritu dissolvitur, ut deinde in cucurbita, arenæ imponenda, super cineres simplices cribratos, aut clavellatos rectificatus, penetrantior evadat. Caput mortuum terreum, ob partes oleoso-fuliginosas adhuc adhærentes, nigrimum, vel ita reponitur, vel in olla aperta, in furno figulino collocata, ulterius calcinatur,

CARTHEVS. PHARM. G ut,

ut, expulsis partibus fuliginosis, perfectam consequatur albedinem.

VIA magis compendiaria spiritus C. C. illico purus ac penetrantissimus obtinetur. quando in cucurbita sali ammoniaco pulverisato, & cineribus clavellatis contusis, & anatica proportionem mixtis sufficiens aquæ simplicis quantitas, & parum olei C. C. foetidi adfunditur, & destillatio deinde in arenæ balneo methodo consueta adornatur. Oleum enim specificum imbibitur a sale volatili urinoso salis ammoniaci, & hoc ideo specificam pariter salis C. C. indolem nanciscitur. Spiritus hoc modo paratus vulgari longe penetrantior est, si iuxta inter aquam, salia & oleum proportio, quam quilibet, ad salis sicci proveniunt sub destillatione respiciens, facillime determinare poterit, observata fuerit. Sufficiunt ad uncias quatuor salis ammoniaci, totidemque cinerum clavellatorum drachmæ duæ olei empyreumatici: Addita enim nimia olei quantitate, spiritus rubellus, immo plane ruber evadit. Ex capite mortuo sal digestivum, partibus oleosis empyreumaticis remixtum, adeoque flavescens, elixivari potest.

NOTAN.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES
ET VSVM MEDICVM HVJVS
SPIRITVS

I. RECIPIVNTVR extremitates C. C. in frustula dissectæ, quoniam medulla carent, & compactiori pollent textura. Ex medulla enim multum quidem olei, parum vero falis volatilis elicitur, in compactis contra extremitatibus major falis volatilis, minor olei quantitas latet. Plerumque, destillatione rite peracta, & juncturis probe clausis, ex libra una civili conjunctim sex aquæ, spiritus, & olei uncia eliciuntur, & relictum caput mortuum adhuc novem vel decem uncias pendet.

II. Sub destillatione moderatum ignis regimen tamdiu observandum est, donec subtiliores & impetuosiores nebulæ, quæ facile vasorum rupturas efficiunt, expulsæ & cum phlegmate prægresso unitæ fuerint, deinde autem ignis successive, & ad ultimum usque gradum, augendus est.

III. Convenit hic spiritus, rectificatione depuratus, quoad indolem ac vires, cum spiritu falis ammoniaci, addito sale alcalico parato, præterquam, quod, ob adhærentes copiosiores partes oleosas, remissiori acredine, & majori contra virtute calefaciente & sudorifera polleat. Datur a guttis 5. ad 10. 20. 30.

IV. Methodo descripta utraque etiam destillari possunt *spiritus eboris, cranti humani, ungulae*

alcis, dentis hippopotami, sanguinis exsiccati, & similium: Monendum saltem, sanguine exsiccato quartam duntaxat retortæ partem replendam, & ignem in principio moderatissimum admoventum esse, ne, quod alias facile fieri consuevit, valde intumescens massa cruenta retortæ orificium repente obstruat, & sic spiritus incarcerati mobilissimi ac summe elastici periculosissimam retortæ disruptionem efficiant. Natura cæteroquin & virtute medica diversi hi spiritus parum inveniuntur distincti, & alter proinde alteri commode substitui, immo C. C. spiritus singulorum vicibus defungi poterit.

SPIRITVS LUMBRICORVM TERRESTRIVM

REC. Lumbricorum terrestrium repurgatorum, & conquassatione in pulpam quasi redactorum, qu. pl., stent vase clauso, donec putrescere, & foetorem urinosum dimittere incipiant, tunc ex retorta vitrea, igne arenæ, destillentur, sic spiritus & oleum in receptaculo colliguntur, quæ deinde separanda & rectificanda sunt. Alii lumbricos exsiccatos recipiunt, & absque prævia putrefactione, spiritum & oleum methodo, apud C. C. spiritum descripta, prius tamen aquæ pauxillo recipienti infuso, proliciunt, & hæc methodus quoque pro meo iudicio præcedenti præferenda est.

PRÆ-

PRÆTER spiritum lumbricorum mere urinosum etiam alius cum spiritu vini paratur, at, cum ille magis inflammabilis, immo, evitata in fine lumbricorum combustionem sicca, perfecte inflammabilis spiritus sit, nihil de eo hoc loco dicendum est.

VVLGO hic spiritus laudatur tanquam singulare & specificum remedium in arthritide, epilepsia, aliisque convulsionibus, nec minus in asthma, hydrope, ictero, paralyti, suppressione urinæ, &c. Verum, nullam ego video rationem, cur hic spiritus præ aliis urinosi prærogativam in memoratis morbis obtineat, & potius credo, hoc medicamentum, si adfectus recensiti ab acrimonia biliosa, aut sanguine abundante, ac præternaturaliter commoto originem ducant, persæpe plus noxæ, quam utilitatis adferre. Pro mea igitur sententia eadem præstat, quæ alii spiritus urinosi interne & externe præstare valent. Datur, si usus placet, a guttis 5. ad 10. 20. 30. Externe linimenta antiparalytica, antarthritica & anodyna ingreditur.

S P I R I T I B V S I N F L A M M A B I L I B V S

§. I

S P I R I T V S *inflammabiles, ardentes, vinosi, sulphurei*, phlegmate separabili, aliisque partibus heterogeneis oleosis aut salinis perfecte liberati, liquida sistunt tota absque fumo ac fece inflammabilia, aqueo-phlogitta, adeoque oleo, tenerius resoluta & in phlegmate extenso longe simpliciora, quæ aquam & olea subtilitate, mobilitate, volatilitate, ac levitate longe superant, & cum priori promptissime miscentur. Quando enim alcohol, cum aqua aut oleo remixtum, destillatur, semper concentratissima spiritus inflammabilis portio præcedit, eaque ad gradum ignis 180 ebullit; ad aquæ autem ebullitionem gradus ducentessimus & decimus tertius requiritur. Admota quoque flamma, illico accenditur, & in vasculo mundo citra strepitum flamma acuminata, placidissima, subcœrulea deflagrans, nullum plane fumum, multo minus fuliginem, spargit, ac nullas pariter feces post plenariam consumptionem relinquit; quum olea ex adverso, licet sint purissima, sub combustionem multum fumi atque fuliginis evolvant, flamma magis stridula

dula consumantur, & aliquam materiam carbonariam aut cineritiam relinquant.

§. II

EX TENERRIMO duntaxat *principio inflammabili* seu *phlogisto*, & *aqua*, arctissima tamen interveniente unione, nullo alio medio, nisi solo motu flammante, iterum dissolvenda, componuntur, ^a & illi proinde a veritatis tramite aberrant, qui spiritus hosce olea, in phlegmate extensa, atque tenerrime resoluta, esse opinantur. Si inflammabilis enim portio adhuc olei mixtione gauderet, spiritus ardentes, aquæ frigidaë infusi, confestim lacteum colorem eidem inducturi essent; quod nunquam tamen fit, sed illi, si alias perfecte puri, liberrime atque promptissime cum aqua miscentur, & illa pristinam limpiditatem ac pelluciditatem perfecte retinet.

^a) COMPLURES quidem observationes, complura experimenta in promptu sunt, quibus laudata alcoholis principia constitutiva ignaris monstrari possunt, ac demonstrari; verum, cum bina experimenta, a BOERHAAVIO & STAHLIO primum communicata, reliquis in hoc passu palmam præripiant, illa sola hoc loco recensere placet. Recipitur scilicet cucurbita magna, angustioris tamen orificii, cujus fundus ita resecatur, ut inde satis amplum foramen resultet. Sub hac cucurbita, in mensa vasculum

mundum, spiritu vini, phlegmate separabili perfecte liberato, repletum, collocatur, atque spiritus deinde accenditur. Quo facto, alcohol, placidissime deflagrando, sensim consumitur cum cucurbitæ incalescentia, at nihil relinquitur fecis, nec alius pariter vapor, nisi mere aqueus, odore, sapore, acredine penitus destitutus, per angustum orificium superius egreditur. *α*

B. STAHLIVS *β* loco descriptæ cucurbitæ tres vel quatuor tubos conicos, e laminis stanno obductis paratos, quorum longitudo ulnam unam, capacitas duos vel tres pollices attingebat, singulari modo, loco citato uberius descripto, composuit, seu rectius, sibi mutuo imposuit, & lampade, optimo spiritu vini plena, latiori & infundibuliformi tubi infimi aperturæ in loco tranquillo supposita, ellychnium ita temperavit, ut flammam exiguam & pacate ardentem, quam sex spiritus boni uncia totidem horas circa præfestinam ac nudam evaporationem alere possunt, præbuerit. Liquidum, in tubis frigidiusculis successive e spiritus dissoluti vaporibus condensatum, & collectum, per intervalla effudit, & absoluta spiritus deflagratione, deprehendit, liquorem hunc, portione inflammabili flamma penitus consumpta, mere fuisse aqueum, & levissima saltem, ac vix sensibili imbutum falsedine; quæ pro meo tamen iudicio nequaquam ex intimiori spiritus mixtione evoluta fuit, sed sine dubio,

tan-

α) Vid. EIVSD. Chem. T. I.

β) Vid. EIVSD. Exper. & Obs. chymicæ ac phys.
p. III.

tanquam pars heterogenea, spiritui nondum satis depurato, aut super salia rectificato, inhæsit vel etiam ex paucissima & tenerrima ellychnii combusti fuligine suam traxit originem.

§. III

NONNVLII spiritus fermentati seu inflammabilis mixtionem acidum quoque ingredi opinantur, & hypothesein suam variis experimentis corroborare allaborant. Attamen, experimenta ab iis allata probanda neutiquam probant, & hujus sententiæ patroni partes peregrinas, heterogeneas, sub destillatione citra cohæsionem arctiorem inmixtas, cum partibus essentialibus ac veris constitutivis confundunt. Sub prima enim spiritus inflammabilis e liquore vinoso, acido admodum prægnante, separatione, quin sæpius deinde absque additamento salino alcalico reiterata destillatione, impediri nequit, quominus partes quædam acidæ subtiliores simul transcendant. Profecto, si acidum ad partes constitutivas pertineret, spiritus inflammabiles, sub rectificatione acido peregrino per additum sal alcalicum perfecte liberati, deteriores futuri essent ac debiliores; quod aperte tamen vulgari atque communi repugnat experientia, quæ cuivis potius monstrat, spiritus inflammabiles, semel vel aliquoties super sal alcali abstractos, concentratissimos, efficacissimos,

immo, particulis alcalicis inmixtis denuo per modicam olei vitrioli instillationem ablati, purissimos evadere.

§. IV

IN NVLLA unquam planta aut viva plantarum parte completus spiritus inflammabilis a natura elaboratur, sed ex succis vegetantium dulcibus, subdulcibus, acidulo-dulcibus &c., liquor vinosus fermentatione demum producitur, e quo spiritus inhærens ac simul genitus destillatione evocatur ac separatur. Moleculæ enim terreo-mucilagineæ, aut resinoso-oleoso-mucilagineæ, in phlegmate sufficienter solutæ, ita protracto motu, intestino, fermentativo, attritorio, dissolvuntur, ut inde variæ subtilitatis ac gravitatis ramenta terrea, salino-acida, resinoso-gummea, oleosa, & phlogista teneriora prodeant, quæ, præcipitatis crassioribus feculentis, & exhalatione pariter ablati nimium vaporosis & expansivis, conjunctim, singulari tamen & specifica interveniente miscela, liquorem vinosum constituunt: Specifica, inquam, interveniente miscela; dum, teste experientia, ex parte spirituosâ, & terreo-oleoso-resinoso-mucilagineâ, destillatione separatis, ac denuo mixtis, pristinus liquor vinosus nunquam perfecte resultet.

§. V

§. V

PARS spirituosa, destillatione in cucurbita vitrea aut vesica segreganda, ex tenerrimis ac similaribus ramentis phlogistis, sub fermentatione, & intestino molecularum conflictu a substantia refinoso-oleoso-mucilaginea, aut sola saltem pingui mucilaginea detritis, constat; adeoque exigua saltem, vel rectius, nulla differentia spiritus inflammabiles puros, h. e., rectificatione ab adhærentibus partibus heterogeneis perfecte liberatos, etiamsi e diversis liquoribus vinosis destillando fuerint proliciti, intercedit, & spiritus sachari purus cum spiritu puro frumenti, vini, baccarum juniperi, sambuci, &c., quoad indolem ac vires tantopere convenit, ut alter alteri absque scrupulo substitui, & officinæ proinde quibusdam, qui in iis prostant, citra verum dispendium, carere queant.

§. VI

PRÆTER spiritus inflammabiles simplices, prævia fermentatione destillatos, in Pharmacopoliis etiam *mixti* ac *plus minusve compositi* reperiuntur, qui *confermentatione*, aut *simplici* ac *nuda* spiritus vini aut alterius inflammabilis *abstractione* super species parantur. Si confermentatio placet, liquoribus fermentationi aptis, v. g. musto, sacharo, in
suffi.

sufficienti quantitate aquæ simplicis soluto, & coctione ad spissiusculam denuo consistentiam redacto, species aromaticæ & balsamicæ, præsertim pretiosiores ac teneriores, ut flores citri, aurantium, jasmini, &c., quæ ob substantiæ dulcis mucilagineæ penuriam, aut nimis calidam indolem, per se difficillime, vel nunquam, ad fermentationem possunt deduci, decenti quantitate, fermentationis motu incipiente, vel jam jam ad finem tendente, adduntur, aut saltem, suspensio sacculo linteo rariori inclusæ, immerguntur, ut oleo suo æthereo grato & specifico moleculas spirituosas gratiori pariter atque specifico odore & sapore imbuant.

§. VII

SPIRITVS abstractitii triplici modo parantur, nimirum destillatione & abstractione spiritus vini, aut alterius inflammabilis 1) super varias atque integras species, balsamico, aromatico, aut acri volatili principio prægnantes, 2) super oleum quoddam æthereum, & 3) super aquam quandam destillatam odoriferam. In casu primo spiritus vini, frumenti, aut alius inflammabilis speciebus aromaticis balsamicis, &c., sufficienti quantitate in cucurbita vitrea, aut vesica cuprea, stanno intus probe obducta, adfunditur, & semel, vel aliquo-

quoties, recentibus semper adsumtis speciebus, abstrahitur, ut partes volatiles activas, quæ specificum eidem odorem, saporem, & specificas etiam vires conciliant, secum in receptaculum educat. In casu secundo salit tartari vulgari aut extemporaneo ficcissimo, cucurbitæ vitreæ injecto, oleum quoddam æthereum instillatur, & sufficienti spiritus vini quantitate superfusa, destillatio more consueto adornatur. In ultimo denique casu spiritus vini aquæ cuidam destillatæ fragrantissimæ miscetur, & destillatio tamdiu continuatur, donec striæ pingues in alembico cessare, & meri vapores aquei sese adponere incipiant. Si spiritus prima vice particulis aquarum odoriferis nondum satis imprægnatus sit, semel vel aliquoties super aquam recentem abstrahendus, tandemque solitaria rectificatione a phlegmate superfluo liberandus est.

§. VIII

SPIRITVS inflammabiles concentrati interne, iusta tamen dosi, propinati, ob mobilitatem, subtilitatem, atque igneam plane indolem, vires magnas, & sub usu tempestivo insignes, in corpore humano vivo exerunt, & merito inter præcipua commoventia, calefacientia, exsiccantia, roborantia, exhilarantia, inebriantia, sudorifera & sanguinem puri-

purificantia locum sibi vindicant. Ad ventriculum enim & intestina delati, horum tunicas non tantum leni ardore ad vegetiorem fortio-remque contractionem peristalticam incitant, fibras contactu suo compactiores durioresque reddunt, & sic adpetitum augent, atque digestionis negotium promovent, sed inde etiam, calore in tenerrimas mutati exhalationes, brevi interjecta mora, per vasa inhalantia ad sanguinem & humores reliquos properant, eosdemque secum in motum rapiunt velociorem, & sic circuitum æque ac intestinum partium attritum intendunt: Vnde aliter fieri nequit, quin sanguis reddatur subtilior, calor, præsertim cum spiritus ardentes adventu suo ipsam materiam calorificam substantialiter augeant, notabiliter incre scat, & liquidorum in nervos, ac fibras musculares influxus, adeoque etiam robur, vis solidorum contractilis, nec minus se- & excretiones, præprimis urinæ & materiæ transpirabilis, augmenta capiant.

§. IX

EX memorato motuum, præsertim in numerosissimis capitis ac cerebri vasculis, augmento etiam exhilaratio mentis, immo, si motus justo fortiores, celeriores, & aliquantulum insuper irregulares evadant, ipsa temulentia,

lencia, quam spiritus inflammabiles & liquores vinosi, majori copia adsumti, producere consueverunt, derivanda est. Mobilissima enim portio spiritiuosa, ad exilissimos cerebri mæandros devoluta, eminentiores edere consuevit effectus, quoniam humores, cerebri vascula permeantes, ceteris subtiliores sunt, & arteriosi præterea canales, cranii cavitatem ingressi, depositis tunicis antea robustioribus atque crassioribus, fortiuntur teneriores, quæ humoribus commotis, & expansis tantopere, quam alibi, resistere, adeoque illos intra artiores limites naturales sufficienter continere nequeunt: Vnde aliter sane fieri non potest, quin primo aliqualis tubulorum nerveorum compressio, posteaque, substantia commovente & expandente spiritiuosa, vel perfecte iterum, vel maxima tamen ex parte, peripherica exhalatione dissipata, solidorum quorumvis relaxatio, ac torpida contractio oboriatur; e quibus sensuum internorum & externorum hebetudo, torpor, & ebrietati tandem superveniens somnus solito profundior & protractior necessario resultant: quemadmodum hæc omnia in *dissertatione de Noxa & utilitate ebrietatis* fusius aliquando exposui.

§. X

SPIRITVS ardentes specialius prosunt in singulis morbis, qui ex nimia solidorum laxitate,

tate, humiditate & torpida contractione, nec minus ex mucida, crassa, inertī, aut nimium serosa, frigida, & impura humorum indole atque circulo eorum languidiori, itemque ex imminutis aut plane suppressis se- & excretionibus primariam ducunt originem, & ideo a practicis rationalibus, qui naturam individui ac veras morbi causas ante medicaminum exhibitionem probe considerant, cum fructu insigni propinari possunt in febribus intermittētibz, præprimis quartana, catarrhalibus benignis, inflammationibus serosis, apoplexia pituitosa, adfectibus soporosis, coryza, cephalalgia, odontalgia & otalgia mucido-serosa ac chronica, paralyfi, vertigine, imbecillitate memoriæ, lipothymia, epilepsia cacochymica, debilitate visus, obauditione surditate, surru & tinnitu aurium, melancholia, tussi, raucedine, dyspnoea, asthma pituitoso, colica & cardialgia flatulenta, adpetitu imminuto & prostrato, digestionē læsa, hydrope, ictero chronico, obstructione hepatis & lienis, suppressione mensium, lochiorum, hæmorrhoidum, partu difficili, secundinis retentis, fluore albo, diarrhoeis, vomitu, cachexia, oedemate pedum, adfectibus scabiosis, rhevmaticis & arthriticis frigidis, scorbuto ac morbis similibz, immo locum pariter in venenis animalibus

libus ac vegetabilibus, ut & febribus malignis, aliisque, persæpe inveniunt.

§. XI

QV ANQV AM spiritus ardentes in plurimis morbis opem ferunt egregiam, non raro tamen etiam apud subjecta quædam, & in morbis quibusdam noxam notabilem creare valent. Plane igitur ab usu eorum abstinendum, vel provide tamen, rarius, dosi minori, & in vehiculo aqueo, temperato, largiori, usurpandi sunt apud infantes teneriores, & apud subjecta sicca, biliosa, cholericæ, plethorica, nec minus in morbis, qui ex nimia solidorum siccitate & justo auctiori vi contractili, aut organica humorum expansione, commotione, resolutione, & valde biliosa ac calida indole, ut & feri blandi ac lymphæ penuria, præcipue promanare consueverunt; cujus census plerumque sunt febres ardentes, inflammatoriæ, lentæ, hæcticæ, hæmorrhagiæ exorbitantes, apoplexiæ sanguinæ, & adfectus complures alii, qui vitiis memoratis, vel etiam fortioribus sanguinis congestionibus originem debent.

§. XII

METV VNT quoque nonnulli a spiritibus inflammabilibus concentratis, interne propinatis, noxium chyli, sanguinis ac lymphæ

coagulum, quum illos, laudatis liquoribus, vel etiam natura analogis, extra corpus immediate infusos, illico eosdem coagulare, observaverint. Verum, si usus rectus, ac rationalis accedat, timorem hunc vanum omnino esse opinor: Quando enim dosi minori, & in largiori præterea vehiculo exhibentur, vel adsumtis potulenta temperata largius superingeruntur, ab hisce, & naturalibus pariter in ventriculum confluentibus humoribus aqueis valde distrahuntur, ac debilitantur, ut ideo tam noxios effectus amplius edere nequeant. Hisce accedit, quod spiritus inflammabiles, jam jam in prima culina magnopere diluti, non pleno alveo transeant ad sanguinem & lympham, sed, maxima potius ex parte in halitus tenerrimos resoluti, in vasa inhalantia numerosissima, adeoque in totum corpus, distribuuntur ac dissipantur; sub qua dissipatione insigni nullo plane modo sanguini ac lymphæ coagulum inducere valent. Alius etenim effectus a spiritu inflammabili, immediate, copia majori, & sub densiori aggregatione, cum lymphæ ac sanguine mixto, alius vero ab eodem, quantitate exigua, & sub halitus tenerrimi forma, vascula sanguifera & lymphatica intrante, expectandus est.

§. XIII

SPIRITVS inflammabiles, corpori extrinsecus adplicati, solida laxa, humida, exsiccant, vasa roborant, vim contractilem augent, & hac ratione, ut & materiali, parcissima tamen & maxime halituoſa per canaliculos absorbentes infinuatione, multum ad humorum subsistentium promotionem conferunt. Cavendum saltem, ne usu nimio aut intempestivo nimiam solidis ariduram, aut nervis, in casibus quibusdam paullulum denudatis, perniciosam insensibilitatem, itemque humoribus, majoris loco fluiditatis, coagulum inducamus. *Alcohol*, BOERHAAVIUS scribit, *a nervorum extrema, quæ valet attingere, uno momento arefacit, contrahit, omni motu sensuque privat.* - - In vulneribus pariter, ulceribus, aliisque apertis malis, applicatio puri alcoholis eadem præstat coagulando, exsiccando, nervos urendo. Nervos quidem orbat doloris molesto sensu, at eosdem simul omni usu privat. Idemque facit, quoties semilaceros hos, punctuque irritatos, sedat. Sistit uno momento sanguinem, vas contrahendo, coagulando cruorem attactum, sed simul efficit, quæ statim monui. Habet inde celerrimum, sæpeque optimum, ad hæcce usum, semper tamen mistum malis.

a) In Chem. T. II p. m. 174. sequ.

SPIRITVS INFLAMMABILES
SIMPLICES ET COMPOSITI
VSITATIORES

<i>Spiritus vini simplex rectifi-</i> <i>catissimus.</i>	<i>Aqua Anbaltina.</i>
- - <i>tartarizatus.</i>	- <i>apoplectica pauperum.</i>
- - <i>camphoratus.</i>	- <i>apoplect. ord. cum &</i> <i>sine moscho.</i>
- - <i>crocatus.</i>	- <i>arthritica.</i>
- - <i>benzoinus.</i>	- <i>cephalica imperatoris.</i>
- <i>masticbinus.</i>	- <i>contra calculum Mar-</i> <i>chionis.</i>
- <i>citri.</i>	- <i>contra colicam.</i>
- <i>lavendulae.</i>	- <i>epileptica Langii.</i>
- <i>rorismarini.</i>	- <i>masticbina.</i>
- <i>anisi.</i>	- <i>serpilli composita.</i>
- <i>cochleariae.</i>	- <i>theriacalis simplex.</i>
- <i>cerasorum nigrorum.</i>	- <i>virtutum.</i>
- <i>baccarum juniperi.</i>	- <i>vita mulierum.</i>
- <i>rosarum.</i>	- <i>vulneraria sive sclo-</i> <i>petaria, vulgo L'</i> <i>Eau d' Arquebuse-</i> <i>de dicta.</i>
- <i>liliorum convallium.</i>	
- <i>theriacalis camphora-</i> <i>tus.</i>	
- <i>matricalis.</i>	
- <i>carminativus Sylvi.</i>	

SPIRITVS VINI SIMPLEX
RECTIFICATISSIMVS

VVLGO reiterata, simplici, solitaria, ac
lenta destillatione e cucurbita altiori, balneo
Mariæ aut arenæ imposita, adhibito igne
moderato, paratur, & dephlegmatissimus,
immo *Alcohol*, creditur, quando pulveri
pyrio siccissimo in cochleari argenteo, aut
ferreo, stanno obducto, adfusus, accensus, &
placi-

placidissime deflagrans, pulverem in fine accendit, ac nihil plane phlegmatis relinquit. Attamen longe, qui istud credunt, a vero aberrant: Observante enim GODOFREDO, ^a uncia novem spiritus vini, qui secundum examina vulgaria judicabatur rectificatissimus, adhuc binas uncias & drachmas tres phlegmatis reliquerunt, cum in singulari vasculo, frigida innatante aqua, vasi majori infusa, & continuo tepida in uno latere effluxu, ac frigida recentis in altero latere influxu ita conservata, pacata deflagratione consumerentur. Sub vulgari enim in cochleari combustionem praecaveri nequit, quominus multae quoque phlegmatis partes e cochleari calefacto, insensibiliter exhalando, in auras dispergantur; immo, praecaveri nequit, quominus sub destillatione simplici ac solitaria inmixta quaedam particulae acidae, & oleosae empyrevmaticae ex parte cum spiritu puro inflammabili transcendunt. Quare, cum solitaria destillatione, neque spiritus vini dephlegmatissimus, neque perfecte purus, obtineatur, necesse utique est, ut ejusmodi corpora, quae aqueas aequae ac acido-oleosas empyrevmaticas partes auferre ac retinere

H 3 valent,

^a) Vid. Memoir. & Hist. de l'Academ. Royal. des sciences ann. 1718. p. 43. & 46.

valent, addantur. Pertinent ad illa *calx viva*, & *extincta*, *cineres cribrati vulgares*, *sal commune siccatum*, *sal tartari* & *cineres clavellati* puri atque ficcissimi, merito tamen reliquis præferri merentur sal culinare & salia pura alcalica ficcissima & aliquantulum ante injectionem calefacta; quippe quæ partibus aquæis, acidis, & oleosis heterogeneis adhuc inhærentibus absorbendis aptissima inveniuntur, &, igne moderato adhibito, & lente instituta destillatione in cucurbita altiori, solum duntaxat spiritum dephlegmatissimum atque purissimum transtillare permittunt, præterquam, quod addito sale alcalico paucissimæ quædam atque tenerrimæ moleculæ salino-alcalicæ, a partibus inflammabilibus abreptæ, simul transcendunt, quæ denuo tamen ac facili negotio auferri possunt, si alcoholi aliquot guttulæ olei vitrioli instillentur, & spiritus deinde semel e cucurbita blande evocetur. Acidum enim instillatum cum partibus alcalicis inhærentibus concrevit in sal medium, idemque postea sub nova abstractione in cucurbitæ fundo relinquitur.

V N I C A pariter destillatione alcohol purissimum potest obtineri, quando spiritus vini vulgari modo jam jam aliquantulum rectificatus cum sale alcalico sequenti modo tractatur:

tur: In munda videlicet atque ficciffima cucurbita aut phiola vitrea rectificato vini spiritui subtripla quantitate injiciuntur cineres clavellati puri, ficciffimi, & pravia calefactione fitientiffimi redditi, atque miscela vitri concuffione frequenti adjuvatur; fic alcali phlegma abforbet, & cum eodem, cessante vitri motitatione, ad fundum fecedit, spiritus autem concentratus, ex flavo-rubescens, supernatat. Relinquuntur ita per diem & noctem, ut eo melior spiritus ac phlegmatis separatio contingat, deinde vero spiritus provide decantatur, ac denuo recenti fali tartari, aut recentibus cineribus clavellatis adfunditur, idemque labor, fi fuerit necesse, toties reiteratur, donec spiritus phlegmate separabili penitus fit liberatus, nec amplius miculam falis alcalici reddat madidam. Quo vifo, spiritus decantatur iterum, & dimidia circiter olei vitrioli puri drachma tribus alcoholis libris instillata, e cucurbita blando igne destillatur.

DESCRIPTA methodo diversa quivis alii spiritus inflammabiles, fermentatione producti, rectificari possunt, & nullum superest dubium, quin ita omnes, partibus heterogeneis perfecte orbati, eandem naturam, easdemque vires consecuturi sint. Leviffima

enim differentia, quæ spiritus inflammabiles simplices intercedere videtur, ab oleo specifico, ante perfectam depurationem adhuc in-hærente, primario dependet.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATURAM, VIRES ET VSUM MEDICVM SPIRITVS VINI RECTIFICATISSIMI

I. SPIRITVS vini, & cuncti inflammabiles reliqui sub destillatione in alembico strias pingues formant, succedente autem phlegmate striæ latiores evadunt, postea plane evanescunt, & interna alembici superficies rorida saltem humiditate obducitur.

II. Si spiritus vini, ultimo modo cum cineribus clavellatis aut sale tartari tractatus, destillatione non rectificatur, aut nihil tamen acidî ad alcali extinguendum instillatur, *spiritus vini alcalisatus* aut *tartarisatus* dicitur, & cum ordinario, qui reiterata spiritus simplicis abstractione super sal tartari paratur, quoad indolem ac vires convenit.

III. Spiritus vini rectificatissimi, & alterius inflammabilis cujuscunque indoles dephlegmatissima, & perfecta puritas vario modo explorari possunt. Indoles nimirum concentratissima ac dephlegmatissima cognoscitur, quando dimidia
circi-

circiter drachma salis tartari purissimi, siccissimi & ab igne adhuc fervidi, duabus vel tribus alcoholis putaritii unciis injecta, post aliquam vitri concussionem & lenem spiritus calefactionem, manet siccissima. Olei cujusdam dissoluti inhæsiō illico patet, si alcohol aqua frigida adfusa lactescat, & acidi denique aut alcalici salis præsentia detegitur per effervescentiam, quæ, spiritu salis ammoniaci, aut spiritu acido, duplici alcoholis por-
tioni seorsim instillato, oboritur. *a*.

IV. Alcohol purissimum, cum spiritu salis ammoniaci urinoso fortissimo lentissime in vase vitreo siccissimo mixtum, in albicans abit coagulum, & ita confestim *sapo chymicus* subtilissimus ac penetrantissimus, seu *Offa Helmontiana* nascitur, quæ medicamentum existit præstantissimum, quod corporis vascula, si multa dilutum jejuno ventriculo exhibeatur, celerrime permeat, viscida resolvit, obstructions referat, & ideo æque, ac sal tartari, volatile redditum, cum quo, ita pariter sentiente BOERHAAVIO, *b* convenire videtur, in multis morbis auxilium præstat egregium.

V. Spiritus vini rectificatissimus multis interservit usibus physicis, chymicis ac medicis, & optimum in specie ac communissimum menstruum præbet, quoties corpora bituminosa, resinosa, oleosa, æthereæ, & gummeo-resinosa solvere, & inde essentias, tincturas, elixiria atque spiritus mixtos &

H 5

com-

a) Conf. BOERHAAVE in Chymia T. II. p. m. 173. sequ.

b) L. c. p. m. 324.

compositos parare velimus. Per se igitur interne rarius exhibetur, etiamsi omnibus viribus, quibus spiritus inflammabiles simplices pollent, abunde instructus sit: Externe sæpius linimenta confortantia, ac discutientia ingreditur, et, integris quoque animalibus, aut eorum partibus larga quantitate superfusus, ea diutissime a putrefactione illibata conservat.

S P I R I T V S V I N I
CAMPHORATVS

REC. Spiritus vini rectificatissimi libram unam, camphoræ unciam unam cum dimidia. Digerantur lenissime, & peracta plenaria camphoræ solutione, destillatio more consueto in cucurbita vitrea & arenæ balneo instituatur. Spiritus evocatus camphoræ odore & sapore fortiter quidem imbutus est, camphoram tamen, aquæ infusus, denuo dimittit. Quodsi autem camphoræ pulverisatæ pars una cum sex partibus salis tartari aut cinerum clavellatorum misceatur, & spiritu vini rectificatissimo ad trium vel quatuor digitorum eminentiam superfuso, destillatio suscipiatur, primo spiritus camphoræ saturatus, qui absque camphoræ præcipitatione cum quovis liquore aqueo potest misceri, prodit, deinde camphoræ siccæ portio in alembicum sublimatur, & in cucurbitæ fundo saturatissima camphoræ solutio, brunni coloris

coloris, quæ commode quoque cum aqua absque coagulo & præcipitatione misceri potest, remanet.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES ET VSVM HVJVS SPIRITVS

I. CAMPHORA est corpus singulare, siccum, candidum, crySTALLINUM, volatile, terreo phlogistum, oleis æthereis respectu mixtionis longe simplicius. Ex solo enim *principio terreo*, & *phlogisto* tenerrimo constat, & ideo etiam accedente principio aqueo, & salino-acido, demum in oleum mutatur; quemadmodum hoc observare licet, quando camphora in sufficienti quantitate aquæ fortis solvitur.

II. Nonnulli camphoræ spiritum, qui denuo in aqua præcipitatur, solummodo *spiritum vini camphoratum*, alterum vero, qui camphoram in hoc passu retinet, *verum camphoræ spiritum* nominandum esse opinantur: Attamen, non adeo singularis utrumque differentia intercedit, præterquam, quod camphora, salis alcalici ope tenerius dissoluta, exilissimis spiritus vini partibus arctius unita sit. Quod autem additum sal alcalicum acidum ligans, camphoræ, uti quidam statuunt, inhærens, auferat, vero neutiquam consentaneum est, cum camphoræ puræ mixtionem ne micula acidî salini ingrediatur.

III.

III. Spiritus camphoræ inter medicamenta externa discutientia, antiseptica, & antigangrænosa penetrantissima locum invenit, &, per se adplicatus, uel inter collyria, epithemata, cataplasmata, atque gargarismata receptus, in ophthalmia ferosa, dolore capitis, doloribus frigidis rhevmaticis, inflammatione oris & faucium, paralyfi &c., adhibetur. Circa externum tamen ejus usum notari meretur, 1) non adplicandum esse nimia copia, 2) usum ejus non adeo diu protrahendum, & 3) penitus denique exulare debere, quando humorum decubitus proxime sub cute hæret, nisi, monente *Exc. SCHULTZIO*, a hæc cautio adhibeatur, ut lintea, spiritu hoc imbuta, ante adplicationem ad liberum aerem aut proxime positas prunas pendeant, donec in auras disjecto spiritu vini sola camphora, flocculorum specie, adhæreat. Metuit enim Auctor laudatus a spiritu vini in erysipellate & adfectibus similibus majus humorum coagulum, eidemque deinde facile supervenientem exulcerationem, & in ambustis pariter atque combustis, ubi fibræ jam valde exsiccatæ, rigidæ atque contractæ sunt, adplicationem ejus disuadet. Interne camphoræ spiritus ex vano quodam metu rarius præscribitur, licet infigne existat medicamentum discutiens, exsiccans, antiputredinosum, atque fudoriferum, quod tempestive usurpatum, ac solum, vel aliis etiam adpropriatis remixtum, vires non contemnendas in febribus malignis, adfectibus venereis, arthriticis

a) In Annotat. ad Dispens. Brand. p. 337.

cis & rhevmaticis frigidis, cachecticis &c., exserit. Credo tamen, camphoram, in pulvere datam, & nitro remixtam, semper spiritui longe præferendam esse. Datur spiritus a guttis 10. ad 20. 30. 40. 50.

SPIRITVS VINI CROCATVS

REC. Croci orientalis aut Britannici, ficci, fragrantis, electi, recentissimi, uncias duas, adfunde uncias octo spiritus vini rectificatissimi, digere calore lenissimo in vitro mundo ac probe clauso, donec substantia solubilis, tingens, activa, penitus sit extracta, & croci filamenta albida evadant. Si fortassis extrahendo principio tingenti prædicta spiritus quantitas nondum suffecerit, decantata prius tinctura, una vel altera spiritus recentis uncia croci fibris adfundatur, & peracta extractione, tinctura secundi ordinis cum priori saturatiori misceatur, posteaque spiritus in cucurbita vitrea blando calore eliciatur destillando; relicta in cucurbitæ fundo tinctura spissiuscula magnarum virium, quæ ita adseruanda, vel ulteriori evaporatione lenissima, ad justam extracti, tinctura tamen, ob majorem adhuc partium mobilissimarum jacturam, longe debilioris, consistentiam redigenda est.

NOTAN.

NOTANDA

CIRCA

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, AC
VIRES HVJVS ET SIMILIVM
SPIRITVVM

I. SVBSTANTIA activa in croco singularis plane indolis est: Tota enim in aqua, tota pariter in spiritu vini rectificatissimo solvitur, & tinctura evaporatione concentratior atque spissior reddita, oleum quodammodo forma externa æmulatur, ut ideo simul de natura olei, resinæ ac gummi participare videatur.

II. Spiritus statim quidem super crocum integrum, absque prævia tincturæ confectiōe, abstrahi potest, puriores tamen hic & similis præparationis reliqui evadunt, quando e tincturis depuratis, antea seorsim paratis, eliciuntur, & illico præterea purum remanet extractum, quod in cucurbita tamen ad perfectam extracti consistentiam non redigendum est, sed, semiliquidum in concham vitream effusum, lenissimo calore perfecte demum inspissandum, ut empyrevma eo melius præcaveri, & inspissatum quoque facilius eximi possit.

III. Spiritus vini, mobilissimis croci partibus vaporoso balsamicis imprægnatus, singulari virtute calefaciente, exsiccante, discutiente, sudorifera, exhilarante, anodyna & hypnotica pollet, & ideo, ad guttas 20. 30. 40., in adproprio vehiculo propinatus, in multis morbis chronicis, ex humo-
rum

rum inertia, & solidorum laxitate præcipue pro-
manantibus vires non contemnendas exferit. Ex-
terne pariter sese virtute ficcante, discutiente,
roborante & anodyna commendat, & in casibus
variis spiritum vini purum rectificatissimum viri-
bus longe superat.

IV. Methodus supra descripta etiam in præ-
paratione *Spiritus absinthii, seminis anisi, ben-
zoini, rorismarini, lavendulae, mastichini, &c.*,
immo *cochleariae recentis & lumbricorum terre-
strium depuratorum* adhiberi potest, si, mutata
paullulum recipiendorum proportionem relativa,
uni parti specierum quatuor duntaxat spiritus vini
partes superfundantur. Si spiritus sub prima de-
stillatione nondum perfecte saturatus prodeat,
adsumtis speciebus recentibus, reiterata destilla-
tione concentratior & efficacior redditur. Non-
nulli spiritum benzoinum una cum oleo ex re-
torta destillant, attamen prior methodus mihi
videtur compendiosior. Vires horum spirituum,
consideratis simplicium, e quibus parantur, vir-
tutibus, facillime determinari possunt. Singuli
enim spiritus, super species aromaticas & balsa-
micas destillati, vires possident calefacientes, fic-
cantes, confortantes, tonicas, cephalicas, stoma-
chales, carminativas, uterinas, pectorales, ac
sudoriferas; præ reliquis tamen spiritus laven-
dulae, rorismarini, & mastichinus virtute nervina
& cephalica, spiritus cort: citri, sem: anisi & ma-
stichinus virtute stomachali & carminativa, &
spiritus anisi & benzoinus virtute pectorali sese
commendant, si a guttis 30 ad guttas 40. 50. 60.
100.

100., exhibeantur. Spiritus benzoinus quoque, qui rarius interne propinatur, ad imbuendam odore grato suppellectilem adhibetur. Spiritus absinthii plane exulare debet, cum nil, nisi ingratum principium vaporosum, in sinu foveat. *Spiritus lumbricorum terrestrium* vulgo quidem insigne creditur remedium antarthriticum & antepilepticum, ast nihil singulare continet, & ideo a spiritu vini simplici vix distinctus videtur: Non video enim, quid e lumbricis sub destillatione humida, simul cum spiritu vini transcendere possit ac debeat. *Spiritus cochleariae*, cohobatione super herbam recentem paratus, locum inter antiscorbutica invenit, & externe etiam electuaria liquidiora, & gargarismata, in scorbutico oris usurpanda, frequentissime ingreditur.

S P I R I T V S C E R A S O R V M
N I G R O R V M

REC: Cerasorum nigrorum maturorum, quantum placet. Contundantur una cum nucleis, & satis capaci doliolo querno, quod in hoc passu melius est vase terreo vitreato, immissa, in loco tepido, prius tamen pauxillo vini fecum addito, fermentationi committantur, ibidemque tamdiu relinquantur, donec odorem acidulo-vinosum spirare incipiant. Quo facto e vesica cuprea, stanno intus obducta, more consueto destillentur, & spiritus inde evocatus in cucurbita vitrea vulgari methodo rectificetur.

NOTAN-

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES

ET VSV M HVJVS ET SIMILIVM

S P I R I T V V M

I. Loco fecum vini etiam cerevisia alba recens, & moderata quoque aquæ calidæ quantitas addi potest, ut succus cerasorum contusorum liquidior reddatur, & fermentatio ideo promptius succedat. Nonnulli uni libræ cerasorum tres aquæ libras adfundunt, at mihi hæc aquæ quantitas videtur nimia, & succum plus justo diluit.

II. In principio destillationis lenior ignis gradus adhibendus est, ne liquidum, quod spiritu elastico fermentante adhuc scateret, & igne expansum spumescit, vasis destillatorii oras transcendat.

III. Specificæ quidem ac singulares huic spiritui rectificato a quibusdam tribuuntur virtutes cephalicæ, antepilepticæ & cordiales, ast spiritu vini puro ac simplici pro meo judicio haud præstantior est, quod pari jure etiam de singulis spiritibus, fermentatione productis, & sufficienter rectificatis, dicendum est, etiamsi e diversis elaborantur simplicibus. Fermentatio enim, ac postea instituta rectificatio unam eandemque singulis indolem, & virtutes simillimas conciliat.

IV. Eadem methodo etiam parantur *spiritus baccarum juniperi, sambuci, rosarum, liliorum convallium, cydoniorum, fragorum, rubi idæi, trifolii aquatici*, etc., & cum indole pariter atque

viribus conveniant, nihil de medica eorum virtute dicendum est.

SPIRITVS THERIACALIS
CAMPHORATVS

REC. Theriacæ Andromachi, uncias decem, croci orientalis, unciam unam, myrrhæ rubræ electæ, uncias quinque, spiritus vini rectificati, libras duas. Mixta per tri-duum in vase clauso digerantur, & postea e cucurbita, imposita prius alembico camphoræ uncia dimidia, in balneo arenæ, spiritus igne moderato evocetur, ac denuo, absque nova tamen camphoræ impositione, cohobetur.

SPIRITVS hic purum ac simplicem spiritum vini rectificatissimum virtute exsiccante, roborante, calefaciente, discutiente, diuretica ac sudorifera longe superat, & specificis insuper viribus anodynis, quas e croco & theriaca accepit, instructus est, ut ideo persæpe in febribus malignis, peste, febribus catarrhalibus, adfectibus frigidis rhevmaticis, arthriticis, catarrhalibus, cachecticis, aliisque, per discutientia & sudorifera maxime curandis, cum fructu ad guttas 20. 30. 40. 60., propinari queat. Ex illo etiam, spiritu tartari, & spiritu vitrioli notissima *mixtura simplex* componitur. Prostat etiam *spiritus theriacalis simplex*, sola spiritus vini super theriacam abstractione paratus, qui præcedente debilior ac temperatior existit.

SPIRITVS CARMINATIVVS

SYLVII

REC. Rad. angelicæ, drachmam unam, galangæ, imperatoriæ, ana drachmam unam cum dimidia, fol. basiliconis, majoranæ, rorismarini, rutæ hortensis, summitatum centaurii minoris, ana manipulum semissem, baccarum lauri, drachmas tres, sem. angelicæ, anisi, levistici, ana unciam semissem, maceris, nucis moschatæ, zingiberis, ana drachmam unam & semissem, cinnamomi, drachmas sex, caryophyllorum, cort. aurantiorum, ana drachmam unam. Concisæ species & contusæ misceantur, & adfusis spiritus vini Malvatici, Hispanici, aut, quod perinde erit, saltem ordinarii unciis quadraginta, digerantur per biduum in balneo maris, cinerum vel arenæ, tunc spiritus e cucurbita, ad ficcitatem aliqualem destillando, proliciatur, idemque capiti mortuo reaffusus, præmissa iterum per biduum digestionem, denovo, ad quartæ partis remanentiam evoceatur, & adservetur. Si magmati relicto recentis spiritus vini portio adfunditur, & prævia quoque digestionem abstrahitur, *spiritus carminativus debilior ac secundarius inde resultat.*

EST medicamentum satis activum, calefaciens, exsiccans, discutiens, sudoriferum & carminativum, & provide igitur in adfectibus flatulentis, cardialgicis, colicis, hystericis, aliisque, ubi alias locum invenit, adhibendum est. Dosis interna a guttis 30. ad 40. 50. 60. 100., adscendit.

SPIRITVS MATRICALIS

REC. Cinnamomi acuti, nucis moschatæ, zingiberis, caryophyllorum, granorum paradisi, cubebarum, cardamomi, ana unciam unam cum dimidia, piperis longi unciam semis, galangæ, zedoariæ, ana unciam unam, fol. salviæ, menthæ, melissæ, roris marini, flor. lavendulæ, summitat. basilici, rutæ, ana manipulum unum, spiritus vini, libras sex. Destillantur, præmissa digestionem, e cucurbita, & camphoræ drachmæ sex in spiritu prolicito solvantur.

ALII camphoræ additionem omittunt, & spiritum, quem pariter vocant matricalem, ex partibus mastichis, olibani, myrrhæ atque succini anaticis, quibus spiritum vini ad quatuor digitorum eminentiam superfundunt, destillando præparare docent.

PRIOR spiritus matricalis multa, quoad indolem, vires & usum, cum spiritu theriacali camphorato communia habet, & posterior vires, quibus temperatiores spiritus inflammabiles

biles instructi sunt, possidet. Vterque persæpe linimenta externa carminativa, stomachalia & confortantia ingreditur.

A Q V A A N H A L T I N A

REC. Terebinthinæ, libram dimidiam, thuris electi, unciam unam, ligni aloes, uncias tres, caryophyllorum, cinnamomi acuti, cubebarum, florum anthos, galangæ, granorum mastiches, nucistæ, ana drachmas sex, croci orientalis integri, drachmas duas cum semisse, baccarum lauri, feminis fœniculi, ana unciam semis. Pulverisatis & mixtis quinque libræ spiritus vini adfundantur, digerantur per octiduum, & deinde spiritus, moschi granis quindecim, in petia ligatis & alembico prius impositis, destilletur.

AQVA hæc, quæ alibi etiam *Spiritus Anhaltinus*, & quidem jure meliori, vocatur, duplici laborat vitio: Primo enim nimiam terebinthinæ quantitatem, quæ saporem nauseosum reddit, & indolem calidam nimium auget, recipit, & deinde etiam, ob moschi additionem, cujus odorem multi, multæque, præsertim hystericæ, perferre nequeunt, persæpe apud ægros absque usu reponenda est. Militat inter pharmaca, nervina, cephalica & cordialia, atque interne, nisi quid obstat, in adfectibus capitis & nervorum frigidis, v. g. in imbecillitate memoriæ, vertigine, adfectibus soporosis,

apoplexia pituitosa, paralyfi membrorum, li-
pothymia, &c., ad guttas 30. 40. 50. 60. 100.,
in adpropriato vehiculo propinatur. Externe
naribus admovetur, & membris paralyticis,
flaccidis, debilitatis inungitur.

AQVA APOPLECTICA PAUPERVM

R E C. Flor. liliorum convallium, justo
tempore collectorum, & rore adhuc maden-
tium, primulæ veris, tiliæ, ana manipulos
duos, anthos, lavendulæ cum foliis, thymi,
ana manipulum unum, rad. zedoariæ, drach-
mas sex, macis, caryophyllorum, carda-
momi minoris, cinnamomi, ana drachmas
tres. Contusis atque concisis liquor, ex par-
tibus vini albi generosi, & spiritus vini anati-
cis mixtus, ad sex digitorum eminentiam
adfundatur, & digestionem per octiduum, uti
moris est, præmissa, spiritus e cucurbita
consueta methodo destilletur.

PROSTAT etiam in officinis alia adhuc
aqua apoplectica cum moscho, & sine moscho,
ad cujus præparationem, in *dispensatorio* de-
scriptam, longe plures species recipiuntur,
quæ ipsi tamen nobiliorem indolem conci-
liare nequeunt; adeoque etiam descriptio-
nem illius hoc loco omittere placuit.

AQVA apoplectica pauperum, licet a pau-
cioribus, selectis tamen, speciebus abstrahatur,
*memorata diffusiori, sine moscho & ambra pa-
rata,*

ratæ, viribus æquiparanda est, & selectioribus nervinis atque cephalicis accenseri meretur. Datur interne; uti præcedentes, a guttis 30. ad 60. 100. Nonnulli quidem ad longe maiores doses adscendunt, & aquam hanc ad unciam dimidiam & ultra una vice in vehiculo aqueo adpropriato exhibent, ast circumspectius pro meo iudicio agitur, si quævis spiritiuosa dosi minori una vice ægris porrigantur, & exhibitio contra sæpius repetatur; admittere tamen doses maiores possum, quoties morbi conditio promptum ac validum auxilium postulat. Externe eadem, quæ aqua Anhaltina, præstat.

A Q V A A R T H R I T I C A

REC. Rad. pœoniæ, unciam semis, cyperi rotundi, iridis Illyricæ aut Florentinæ, pyrethri, ana drachmam unam cum dimidia, herbæ betonice, ivæ arthetice, lavendulæ, majoranæ, pulegii, salviæ, ana manipulum unum, rorismarini, manipulos duos, florum lavendulæ, spicæ nostratis, stoechados Arabicæ, ana pugillos tres, chamomillæ Romanæ, sambuci, verbasci, ana drachmas sex, caryophyllorum aromat. drachmas duas, cinnamomi electi, unciam dimidiam, cardamomi, cubebæ, ana drachmam unam & semis, nucis moschatæ, baccarum juniperi, ana drachmas sex, lumbricorum terrestrium mundatorum, manipulos duos. Con-

cifis atque contufis fpiritus vini rectificati libræ ſex ſuperfundantur, & ſpiritus, poſt octo dierum digeſtionem, more conſueto deſtilletur.

RADIX pœoniæ & lumbrici terreſtres ad ſuperflua ſpectant ingredientia, cum neque hi, neque illa, ſingularia principia transmittant. Spiritus hic plerumque externe ſub linimenti forma partibus paralyticis, debilitatis, & arthritico dolore vexatis adplicatur; monendum tamen, eundem apud arthriticos non in paroxyſmo, ſed eodem exantlato, roborandi duntaxat fine, inungendum eſſe: Raro enim ejusmodi ſpirituosa, calida, exſiccantia, in paroxyſmo adplicata, tutum ferunt auxilium. Quoad uſum internum cum præcedentibus aquis apoplecticis convenit.

AQVA CEPHALICA IMPE- RATORIS

R E C. Summitatum majoranæ, meliffæ, origani, flor. anthos, lavendulæ, liliorum convallium, roſarum rubrarum, ſalviæ, ana manipulos quatuor, caryophyllorum, nucis moſchatae, ana uncias duas, cardamomi, cinnamomi, cubebæ, granorum paradifi, macis, ana unciam dimidiam, ſpiritus vini, libras ſex. Digerantur, ac methodo ſolita deſtillentur.

HIC spiritus ab aqua arthritica & præcedentibus apoplecticis sine moscho, ob ingredientium similitudinem, neque indole, neque viribus & usu differt.

AQVA CONTRA CALCVLVM MARCHIONIS

R E C. Radicum quinque aperientium, acori veri, enulæ, eryngii, liquiritiæ, ononidis, peucedani, valerianæ, ana uncias duas, galangæ minoris, unciam unam, sanguinis cervi, hirci, ana drachmas sex, cinnamomi acuti, cort. aurantiorum, fraxini, ana unciam unam, baccarum juniperi, lauri, sem. cicerum rubrorum, ana unciam semis, fructuum alkekengi, unciam unam, sem. dauci nostratis, uncias duas, anisi, malvæ, bismalvæ, citri, fœniculi, hyosciami, milii folis, nasturtii, ana drachmas septem, nucleorum cerasorum, persicorum, ana unciam unam, flor. betonicæ, bismalvæ, cardui stellati, genistæ, ononidis, foliorum asari, ononidis, parietariæ, raphani, saxifragiæ, herbæ adianthi albi, capillorum veneris, polytrichi aurei, pulegii, virgæ aureæ, ana manipulum unum. Grossiufcule concisis & contusis superfundatur sufficiens vini optimi Rhenani quantitas, & præmissa quatuordecim dierum digestionem, liquor spirituosus destilletur, atque, inmixtis

I 5 unciis

unciis sex succi limoniorum, aut citri, ad-
servetur.

FORMVLA hæc satis inconcinna, immo, ut
ingenue loquar, absurda est. Nimium enim
ingredientibus abundat, & multas præterea re-
cipit species, quæ, ob partium volatilium pe-
nuriam aut plenarium defectum, nihil cum vino
transmittere, ac nullam ideo virtutem liquori
communicare valent. Quid sibi vult sanguis
cervi & hirci? quid expectandum a radice gly-
cyrrhizæ, asparagi, graminis, ononidis, eryn-
gii, rubiæ tinctorum, rusci, seminibus milii
folis, ciceris rubri, malvæ, bismalvæ, floribus
bismalvæ, genistæ, ononidis, herba parietariæ,
virgæ aureæ, capillorum veneris, polytrichi
aurei, & nonnullis aliis? Scio quidem, corpora
hæc non destituta esse viribus resolventibus &
diureticis, ast, hæ æque atque reliquæ, quas
vere possident, non in volatili, sed fixiori latent
principio, quod alembicum transcendere nequit.
Quibus possitis, non video, qua ratione hic li-
quor spirituosus calculum & urinam eminentius
pellere possit. Pro mea sententia solummodo
pertinet ad temperatiores spiritus discutientes,
roborantes & diureticos, atque ad unum vel al-
terum cochlear exhiberi potest. Prostat etiam
aqua contra calculum ex nucleis, quæ cum vino
Rhenano ex amygdalis amaris, nucleis persico-
rum & cerasorum nigrorum contusis, & sam-
buci floribus destillando paratur. Hæc quidem
priori adhuc temperatior est, singulares tamen
ab eadem effectus in calculo vix expectare
licebit.

AQVA

AQVA CONTRA COLICAM

REC. Rad. angelicæ, calami aromatici, zedoariæ, ana unciam semis, sem. anethi, anisi, carvi, dauci, fœniculi, nigellæ, fileris montani, ana uncias duas, petroselini Macedonici, unciam semis, flor. chamomillæ Rom. manipulos duos, sambuci, fol. menthæ, melissæ, origani, pulegii, ana manipulum, cort. aurantiorum, citri, ana uncias duas, baccarum juniperi, lauri, cinnamomi electi, ana unciam unam, spiritus vini optimi, libras decem. Infundantur, digerantur, ac destillentur.

SATIS quidem hic spiritus virtute discutiente & carminativa præditus est, curandum tamen, ne in adfectibus colicis, cardialgicis & hysteriis, a causa calida biliosa, aut sanguinis ebullitione & congestione obortis, improvide exhibeatur. Datur a guttis 30. ad 60. 100., in aqua quadam destillata carminativa. Nonnulli ad majores doses ascendunt, et spiritum hunc in adfectibus flatulentis, a causa frigida pituitosa enatis, ab uncia dimidia ad integram propinant; at dosis hæc mihi videtur nimia: Non aqua enim est, uti dicitur, sed spiritus inflammabilis concentratus, & multis partibus oleoso-inflammabilibus imprægnatus.

AQVA EPILEPTICA LANGII

REC. Florum liliorum convallium recentium, manipulos duodecim, tilia, lavendulæ,
ana

ana unciam, rorismarini, stœchados Arabicæ, ana unciam semis, cinnamomi, drachmas sex, nucis moschatae, unciam semis, cardamomi, cubebarum, ana drachmas duas, visci querni, radicum pœoniæ, diptamni nostratis, ana unciam semis, vini generosi, mensuram unam cum dimidia. Infundantur, digerantur per octiduum, destillentur, & liquor, cohobatione fortior redditus, adservetur.

E S T medicamentum roborans, nervinum, cephalicum, temperatum & satis selectum, præsertim, si viscus quernus, & radices pœoniæ atque diptamni, quæ liquori transstillanti parum vel nihil virtutis communicare valent, e formula removeantur. Datur a drachma una ad drachmas tres, immo unciam dimidiam.

A Q V A M A S T I C H I N A

R E C. Caryophyllorum, unciam unam, cardamomi minoris, cinnamomi acuti, ana unciam semis, macis, unciam unam cum dimidia, mastiches electæ, uncias quatuor, nucis myristicæ, unciam semis, vini Hispanici generosi, libras duas. Infundantur, digerantur ac destillentur.

L O C U M hic liquor spirituosus jure meretur inter medicamenta spirituosâ temperatiora nervina, cephalica, stomachalia & carminativa, et cum fructu in variis capitis, ventriculi, intestinorum adfectibus, qui a causâ frigida pendent, a drach-

a drachma una ad unciam dimidiam exhiberi potest.

AQVA SERPILLI COMPOSITA, SEV BENEDICTA MYNSICHTI

REC. Herbæ serpilli, cum floribus tempore matutino ante solis exortum collectæ, uncias octo, chamomillæ Romanæ, uncias duas, faturejæ, thymi, ana unciam unam. Infundantur in vini Rhenani optimi libris octo, stent in infusione per aliquot dies, postea destillantur, & deinde iterum cum liquore destillato digerantur herbæ serpilli cum floribus uncia octo, cassiæ lignæ, uncia una, ligni aloes, macis, ana uncia dimidia, repetatur destillatio & liquor prolicitus servetur.

CONVENIT hic liquor cum præcedente aqua mastichina, præterquam, quod adhuc temperatior sit, & in adfectibus flatulentis & hysteriis magis specificus credatur. Propinatur a drachmis duabus ad unciam semissem, immo integram. Externe, æque ac præcedens, partibus debilitatis & sugillatis adplicatur.

AQVA VIRTVTVM

REC. Foliorum melissæ recentis, manipulos sex, salviæ, manipulos quindecim, flor. lavendulæ, lil. convallium, ana uncias sex, caryophyllorum, cinnamomi electi, granorum

rum paradisi, ana drachmas decem, galangæ, macis, ana drachmas tres, vini Hispanici generosi, mensuras quatuor. Infundantur, digerantur, ac destillentur.

EST liquor spirituosus, balsamicus, aromaticus, selectus, qui egregia virtute calefaciente, discutiente, diaphoretica, nervina, cephalica, stomachali, carminativa & uterina pollet. Dosis est cochlear unum vel alterum.

AQVA VITAE MULIERVM

REC. Herb. fœniculi, melissæ, menthæ crispæ, rorismarini, salviæ minoris, verbenæ, ana manipulum unum, antophyllorum unciam semis, cardamomi, caryophyllorum, cinnamomi, cubebarum, galangæ, granorum paradisi, macis, nucistæ, ana unciam unam cum dimidia, rad. zedoariæ, zingiberis, ana unciam dimidiam, vini Rhenani generosi, libras decem. Infundantur, digerantur, & deinde lege artis destillentur.

VIRTVTE carminativa, stomachali, uterina & cephalica sese hic liquor commendat, tum interne a drachmis duabus ad unciam dimidiam propinatus, tum externe adplicatus. Gravidæ a largo & frequenti ejus usu abstinere debent, ne nimiam humorum commotionem efficiat, hæmorrhagias provocet, & sic plus ad præmaturam embryonis expulsionem, quam desideratam retentionem conferat, præsertim, si mulieres

res valde plethoricæ & ad iracundiam proclives sint, aut necessariam graviditatis tempore venæsectionem negligant, vel plane abominentur.

AQVA VVLNERARIA, TRAVMATICA,
SEV SCLOPETARIA, IT. CATAPVLTARVM,
VVLGO L'EAU D'ARQUEBUSADE
D I C T A

R E C. Fol. salviæ, artemisiæ, consolidæ utriusque, ana manipulos quatuor, nicotianæ, bugulæ, centaurii minoris, betonicæ, morsus diaboli, momordicæ, saniculæ, plantaginis utriusque, agrimonix, verbenæ, filicis, absinthii, fœniculi, ana manipulos duos, hyperici, telephii, ana manip. unum, rad. aritholochiæ utriusque unciam unam. Infundantur concisa & contusa vino albo ad quatuor digitorum eminentiam, & præmissa aliquot dierum digestionem, liquor spirituosus in arenæ aut cinerum balneo destilletur.

QV ANQV AM formulam hanc variæ species, præsertim subadstringentes, ingrediantur, quæ, ob partium volatiliū defectum, liquorem transstillantem virtute imbuere nequeunt, non contemnendas tamen hic liquor vires discutientes & traumaticas possidet, quando externe sugillationibus, contusionibus, ulceribus & vulneribus, sclopeto præcipue inflictis, adplicatur, aut injicitur, vel eodem etiam ulcera ac vulnera frequentius eluuntur. Roborandi quoque fine lin-
tea,

tea, hoc liquore imbuta, in imbecillitate visus, & ophtalmiis seroso-catharrhalibus oculis clausis imponuntur. Interne rarius quidem exhibetur, at cum fructu pariter in prædictis adfectibus, ut & sanguine coagulato & extravasato, præsertim absente febre, ad cochlear unum vel alterum propinari potest.

C A P V T I V

D E

SPIRITIBVS ACIDIS DVLCIFICATIS, SEV SALINO-ACIDO-INFLAMMABILIBVS

§. I

DVLCEDINIS vocabulum apud chemicos nunc in sensu *proprio*, nunc *improprio*, sumitur. In sensu priori substantiæ, quæ gratum linguæ saporem imprimunt, & communi hominum suffragio vocantur dulces, ut saccharum, mel, &c., dulcia audiunt; in sensu posteriori autem dulcium, seu rectius, *edulcoratorum* & *dulcificatorum*, nomine insigniuntur corpora quævis, quæ sapore acri, caustico, acido, amaro, falso, lixivioso, quo antea gaudebant, orbata fuerunt, & tunc vel insipida plane existunt, vel gratiorem ac temperatiorem obtinuerunt saporem. Hisce postremis etiam accenseri merentur spiritus acidi ac caustici

fici minerales, ita alcohole contemperati, ut aciditas vel penitus, vel maxima tamen ex parte, una cum corrodingi facultate, evanescat, & illi ea propter interne tuto possint propinari.

§. II

VERVM dulcificationis fundamentum non in simplici duntaxat, ac mera, uti nonnulli erronee opinantur, spiritus acidi & inflammabilis miscela, sed in nova potius ac singulari syncrifi consistit. Acida ac caustica enim substantia salina partem inflammabilem, facta miscela, phlegmati spiritus vini violenter eripit, & cum eadem in novum compositum, ac verum oleum æthereum, tenerrime deinceps in integro adhuc ac nondum dissoluto vini spiritu solvendum, coalescens, obtunditur, involvitur, & ita contemperatur, ut, deposita indole caustica, nullum amplius violentæ ac noxiæ rosionis effectum edere valeat. Oleum memoratum tam singularis quoque teneritudinis est, ut spiritus dulcificatus, aquæ frigidæ infusus, illud haudquaquam dimittat, multo minus aquam lacteam reddat.

§. III

INNOTESCIT dictorum veritas, si ea, quæ sub dulcificationis actu, & post eundem occurrunt, exactiori considerationi submit-

tantur. Nam sub quavis spiritus acidi concentrati instillatione vaporem albicantem ex spiritu inflammabili adsurgere, & vitrum, in quo utriusque liquoris commixtio suscipitur, adeo paullatim incalescere observamus, ut digitis, si quantitas fuerit major, vix tangi queat. Ex quo phænomeno clare constat, fortem sub paullatina miscela partium acidarum & inflammabilium attritum atque conflatum intestinum contingere, & mediante hac collisione primo diacrifin, postea novam syncrifin procurari, quæ deinde, ignis actione sub destillatione superveniente, cum grati saporis & odoris augmento, firmior evadit. Peracta spiritus fragrantis ac vere dulcificati abstractione, multum phlegmatis, fœtidis ac causticis partibus acidis remixti, in cucurbita remanet; manifesto documento, partem phlogistam ipsi ereptam esse, idemque proinde, ablato principio inflammabili, quod solum cum acido potenti firmum subiit connubium, superstites partes acidas amplius haud potuisse contemperare.

§. IV .

VALIDIUS adhuc argumentum suppeditat *oleum vitrioli dulce æthereum*, sequenti modo, simul cum dulci vitrioli spiritu, parandum: Sex partes spiritus vini dephlegmatissimi atque

que purissimi cum una olei vitrioli recentis, rectificati, ac probe fumantis parte in vitro capaci, angustioris tamen colli, sensim miscentur. Hæc mixtura, vel statim, vel præmissa aliquot dierum, aut saltem 24. horarum digestionem frigida aut calida, e cucurbita mediocris altitudinis, in balneo arenæ collocanda, & alembico, interposita vesica suilla humectata, firmissime claudenda, destillatur: Sic mitiori igne in principio substrato, spiritus fragrantissimus, valde elasticus, atque volatilis, in recipiens expellitur, cui, mixtura spissiori facta, sub auctiori ignis gradu, albi succedunt vapores, ægre ob gravitatem adsurgentes, & pingues, frigore aliquantulum condensati, strias, globulosque exiguos oleosos in alembico formantes, qui, in receptaculum defluentes, verum oleum aromaticum fragrantissimum aggregatione sua producunt, quod acido ac pingui liquori partim innatat atque supernatat, partim in eodem ad vitri fundum descendit. Continuata destillatione liquor magis sulphureus, atque acidus, cum paucis, eoque ponderosiori atque crassiori oleo, flavi coloris, transcendit. In cucurbita autem massa nigricans, picis instar spissa, & forti odore acido atque sulphureo prædita, remanet. Flavescens ejusmodi miculas oleosas, quanquam pauciores, phleg-

mati, post peculiarem spiritus nitri dulcificationem, in cucurbita relicto innatantes, aliquoties etiam memet observasse memini, ast nunquam eas, ob quantitatem nimis exiguam, & sequestrationis difficultatem, separavi: Credo tamen, hoc nitri oleum dulce oleo prædicto, ex acido vitrioli potenti, & phlogista alcoholis parte enato, natura fuisse simillimum.

§. V

QVO potentius atque specificè gravius acidum dulcificandum existit, eo citius quoque atque facilius, addito alcohole, causticam amittit indolem, ac justam dulcedinem nanciscitur: Hinc citius longe atque facilius acidum vitrioli gravissimum, leviori acido nitri, & hoc iterum citius, facilius, atque perfectius acido culinari, comparative levissimo, mitescit. Inde pariter ratio petenda erit, cur spiritus nitri flammificus, spiritus salis fumans Glauberi, nec minus probe concentratum vitrioli oleum longe promptius, quam spiritus hujusmodi vulgares, phlegmate nimium debilitati, in mutuos cum alcohole amplexus ruant, & multo gratiores ac mitiores spiritus dulcificatos suppeditent: Immo, ratio inde petenda, cur spiritus salis aciditatem suam, nisi adfusa largissima spiri-
tus

tus vini quantitate penitus diluatur ac debilitetur, nunquam perfecte amittat, itemque, cur ex acidis vegetabilis profapia, prædicto salis spiritu longe adhuc aquosioribus, levioribus atque debilioribus, nulli veri spiritus dulcificati possint parari.

§. VI

ALCOHOLIS quantitas pro differenti acidi dulcificandi potentia & indole variat. Acidum nitri concentratum ac fumans ad sui dulcificationem quantitatem maximam, acidum salis minorem, & vitrioli acidum minimam quantitatem postulat, & destillatio, vel statim post acidi & alcoholis miscelam, vel, quod plerique credunt præstare, prævia per diem & noctem frigida aut calida digestionem, in cucurbita altiori, arenæ balneo imponenda, & alembico suo, firmiter circa commissuram munito, claudenda, optime peragitur. Allaborandum quoque erit, ut, subdito igne moderato, ac sensim sensimque aucto, gratus duntaxat, fragrans, & sufficienter dulcificatus spiritus, prorsus in cucurbita relicto phlegmate inutili, foetido, & acidis causticis particulis adhuc prægnante, placide in receptaculum educatur.

§. VII

QVATVOR errores notatu dignos, qui more vulgari spiritus hosce præparant, ordi-

nario committere consueverunt. Primo enim, loco acidi concentratissimi ac probe fuman-
tis, vulgares, & nimis phlegmaticos spiri-
tus, qui ob impotentiam alcoholis partem
phlogistam prompte a phlegmate avellere, &
sibi adunare nequeunt, adsumunt. Secundo,
uni parti liquoris acidi, cujuscunque etiam
sit prosapiæ, tres saltem vel quatuor spiritus
vini partes admiscent, quæ ideo, ob nimis
parcam substantiæ inflammabilis quantitatem,
inducendæ justæ temperiei & dulcedini haud-
quaquam sufficiunt. Tertio, destillationem
in retorta, ceu vase nimis humili, suscipiunt,
& quarto omne propemodum liquidum, in
retorta contentum, in recipiens expellunt.
Adeoque non mirandum est, quod spiritus,
ea parati methodo, ob largam partium cau-
sticarum, & inutilium aquearum inhæSIONem,
naribus odorem ingratiorem & linguæ sapo-
rem paulisper adhuc causticum imprimant.

§. VIII

SPIRITVS acidi rite dulcificati saporis
æque atque odoris gratia sese commendant;
temporis tamen successu majorem iterum for-
tiuntur acredinem, præsertim, si in loco
calidiori adserventur, aut sæpius aeri libe-
riori in vitrum apertum accessus pateat. Nam
partes subtiliores, relictis gravioribus, paul-
latim

latim avolant, & multæ præterea moleculæ causticæ, antea involutæ, destructa, per aerem, calorem, & inde pendentem motum intestinum perennem, pristina acidi & inflammabilis principii unione, rursus evolvuntur, & sic, a compedibus suis liberatæ, liquori majorem iterum acorem conciliant. Ad debitam tamen dulcedinem ac justam temperiem possunt reduci, si denuo, nova, eaque modica, recentis alcoholis portione addita, destillentur; quemadmodum id pariter monendum venit, quando post primam statim destillationem nimia adhuc acredine instructi observantur. Quod vero spiritus salis ammoniaci vinosi, vel salis tartari additionem, quam nonnulli ad acidum corrosivum penitus extinguendum suadent, attinet, illa mihi parum arridet, quum hæc corrigentia etiam subtile principium acidulum, quod in nitri & salis spiritu dulcificato necessario remanere debet, destruant, & prius præterea, salis ammoniaci videlicet spiritus vinosus, odoris & saporis gratiam notabiliter corrumpat.

§. IX

INSTITVTO exactiori indolis scrutinio, spiritus acidi, rite dulcificati, duplicis inveniuntur generis. Alii enim, quo *spiritus vitrioli dulcis*, quem vulgo *liquorem anody-*

num minervalem vocant, primario referri meretur, valde sulphurei, fragrantés, mobiles, expansivi sunt, ac nihil amplius aciduli saporis linguæ imprimunt; alii contra, cujus census existunt *spiritus nitri & salis dulcis*, sensibili ac grata adhuc aciditate, longe tamen eminentiori in hoc, quam illo, instructi sunt: Hinc priores etiam nullum amplius refrigerium humoribus adferunt, qua virtute tamen posteriores, teste experientia, adhuc pollent.

§. X

MILITANT spiritus acidi dulcificati, temperata tamen ac grata adhuc aciditate præditi, inter præstantissima medicamenta anodyna, antispasmodica, carminativa, stomachalia, aperitiva, diuretica & antorgastica, atque per sæpe summo cum fructu in adfectibus cardialgicis, colicis, hypochondriacis, hysteriis, nephriticis, calidis rhevmaticis atque arthriticis, nec minus in cephalalgia, vertigine, epilepsia, mania, asthmate sanguineo - spasmodico, ictero, nausea, vomitu, diarrhœa biliosa, cholera, dysenteria, ebullitione bilis, anorexia, dyspepsia, inflammationibus, præsertim erysipelaceis, febribus biliosis, ardentibus, inflammatoriis, malignis putredinosis, itemque in hæmor-

morrhagiis exorbitantibus, & pluribus aliis morbis, per sedativa, temperantia ac lenia diaphoretica curandis, propinari possunt.

§. XI

ACTIONEM suam hi spiritus magis in solida, quam fluida exercent, & leniter stimulando vividam in prioribus contractionem, & ea mediante vegetiorem quoque, nullo tamen modo impetuosum, humorum circulum & influxum provocant. Hinc facile etiam concipiendum, cur stagnationes & stases, ceu frequentissimas atque proximas plethorumque dolorum, spasmodum, convulsionum, inflammationum, febrium, exorbitantium profluviorum sanguinis, similibusque ægitudinum causas, blande & citra turbulentam commotionem tollant, liquidorum motus ad naturalem ordinem ac pristinam libertatem reducant, & se- & excretiones, præprimis per vias urinarias, augeant. Accedit viribus hisce, quas in solidas præcipue partes exerunt, virtus temperans & antiputredinosa, quam bili ebullienti, sanguini organice expanso, ut & hisce atque humoribus reliquis, dissolvente impuritate oleoso-urinosa prægnantibus, facta intimiori miscela, præstant.

§. XII

ALTERIVS classis spiritus dulcificati, qui, penitus extincto sapore acidulo, fragrantissimi, ac valde sulphurei redditi fuerunt, præcedentibus longe calidiores existunt, & ideo tonicas quidem, antispasmodicas, carminativas, anodynas, discutientes atque diaphoreticas possident vires, temperantibus vero & antorgasticis plane destituuntur, idque causa existit, cur cholericis, ficcis, biliosis, plethoricis, subjectis, nec minus morbo, a graviori humorum expansione orgastica, & fervida indole primario pendente, laborantibus, tuto exhiberi nequeant.

SPIRITVS SALINO ACIDO-INFLAM-
MABILES VSITATIORES*Spiritus vitrioli dulcis.*- *nitri dulcis.*- *salis dulcis.*- *nitri anticolicus.**Spiritus carminativus de*
tribus.- *formicarum cum sp̃i-*
ritu vini.

SPIRITVS VITRIOLI DVLCIS

REC. Olei vitrioli rectificati, vel etiam vulgaris, probe tamen adhuc fumantis, partem unam, alcoholis seu spiritus vini dephlegmatissimi partes quatuor, quinque, aut sex. Oleum vitrioli successive atque guttatim alcoholi, in vase mundo capaci contento, instilletur, & mixtura, peracta miscela, frequenti vasis agitatione promovenda, per diem & noctem leni committatur digestioni: Deinde liquidum cucurbitæ vitreæ, alembico suo optime claudendæ, infundatur, & destillatio blando arenæ calore peragatur. Primo liquor spirituosus fragrantissimus, mobilissimus atque concentratissimus transtillat, huic succedit spiritus satis quidem sulphureus atque fragrans, priori tamen aquosior, qui seorsim colligendus & adservandus, vel etiam cum præcedente miscendus est. Expulso spiritu, phlegma cum olei ætherei aromatici pauxillo expellitur, quod valde quidem sulphureum est, medicum tamen usum nondum obti-

obtinet, & ideo, separato oleo, partim subfidente, partim innatante, ceu liquidum inutile, rejicitur. In cucurbita massa nigricans refinoso-carbonaria fortissimi odoris sulphurei remanet.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES
ET VSVM MEDICVM SPIRITVS
VITRIOLI DVLCIS

I. AD olei vitrioli concentratissimi partem unam vix quatuor, quinque aut sex alcoholis partes requiruntur, quoniam acidum hoc, ceu omnium potentissimum, phlogistam alcoholis partem cito ac facile a phlegmate avellere, ac sibi arcte adunare valet: Hinc abstracto etiam spiritu concentrato, multum phlegmatis, etiamsi oleum vitrioli rectificatissimum, & alcohol optimum adsumtum fuerit, partim transcendit, partim in cucurbita relinquitur, quod antea in intima spiritus inflammabilis mixtione hæsit, & sub acidi miscela & mixti liquoris destillatione, phlogisto suo spoliatum fuit.

II. Præstat blandam aliquot dierum, vel viginti demum horarum digestionem calidam, in vase probe munito, destillationi præmittere, ut melior partium inflammabilium & acidarum unio contingat: Suadent quoque nonnulli spiritus abstracti cohobationem, quæ mihi tamen, si alias sub
prima

prima statim destillatione singula rite peracta fuerint, superflua videtur.

III. Loco cucurbitæ alii retortam vitream recipiunt: Verum, cucurbita, si spiritum solum prolicere velimus, retortæ longe præferenda est; fin vero oleum quoque largius colligere placet, tunc retorta aptior est, quoniam oleum ægre adsurgit, potest tamen, adhibita etiam cucurbita humiliori, finis satis bene obtineri.

IV. Commissuræ optime claudendæ sunt, ne portio spiritus mobilissima penetret, ac frustra in auras dispergatur. Hic spiritus enim rite paratus subtilitate, mobilitate, vi expansiva & fragrantia singulos pene spiritus inflammabiles alios superat, immo, tam levis est, ut, aquæ frigidæ infusus, diu absque commixtione in superficie hæreat, & admotâ flamma, illico accendatur.

V. Destillatione ad finem vergente ignis valde moderatus adhibendus est, ne relictâ massa nigricans, spissiuscula, quod alias facile fieri consuevit, cum impetu quodam in alembicum, vel retortæ collum adscendat. Massa hæc penetrantem sulphuris mineralis odorem spargit, & certa encheiresi sublimata, veros sulphuris flores suppeditat. Quando eidem repetita vice aqua simplex adfunditur, & acidum superstes eluitur, merum magma resinoso-carbonarium, ex crassiori alcoholis phlogisto, & terreo-acidis olei vitrioli partibus, nova interveniente syncrifi, enatum, sistit.

VI. Quanquam spiritus vitrioli dulcis rite paratus sapore & odore perfecte sulphureo & balsamico

mico gaudeat, nec ulla amplius aciditas gustu in eo detegi possit, nondum tamen ab acido subtili, altius immerso, plane immunis est. Addito enim spiritu salis ammoniaci vinoso, tenerrimum *sal medium ammoniacale liquidum* nascitur, & cyani quoque flores, ut & syrupus violarum rubicundum induunt colorem, quando prioribus superfunditur, & posteriori decenti quantitate immiscetur, immo mercurium vivum, in nitri spiritu solutum, in *flavum turpethum minerale* præcipitat.

VII. Est medicamentum satis activum ac calidum, quod, tempestive usurpatum, virtute anodyna, antispasmodica, tonica, carminativa, discutiente & diaphoretica sese commendat, ac sæpius cum fructu in doloribus spasmodicis, nephriticis, motibus convulsivis, epilepticis, nec minus in cardialgia, colica, malo hypochondriaco & hysterico, nausea, vomitu, vertigine, agrypnia, &c., propinatur. Abstinentum tamen ab usu ejus apud subiecta valde plethorica, valde biliosa, itemque in morbis, a forti humorum ebullitione, ac pertinaci pororum cutis obstructione primario pendentibus: Vias enim liberas & poros apertos postulat. Variis admisceri potest tincturis, ut virtutes earum exaltet. Cum *spiritu bezoardico* BVSSII mixtus, in febribus malignis non contemnendum subinde auxilium attulit, &, radici curcumæ, ac cochinillæ pulverisatæ superfusus, egregium in calculo, & arthritide frigida remedium constituere dicitur. Corpora resinosa, immo ipsum gummi Copal, quod alias difficillime solvitur, ut & olea ætherea tenerrime ac prompte dissolvit, & ideo in

in essentiarum, &c., confectione menstrui loco nonnunquam optime adhiberi potest. Per se in vehiculo vinoso, aut aquoso, vel etiam sachari frustulo instillatus, a guttis 10. ad 20. 30., propinatur.

SPIRITVS NITRI DVLCIS

REC. Spiritus nitri fumantis seu flammifici recentioris, partem unam, spiritus vini rectificatissimi, partes duodecim. Spiritus nitri alcoholi, in vase vitreo capaci, successive ac provide instilletur, & mixtura, præmissa, ac sæpius deinde reiterata vitri probe muniti motitatione, in loco tepido digestioni committatur, ut partes arctius combinentur. Finita digestionem, mixtura, cucurbitæ vitreæ mediocris altitudinis infusa, in arenæ balneo, observatis consuetis encheirifibus, destilletur, & spiritus subtilior, adhibito igne moderato, tantummodo, ad tertiæ vel quartæ partis remanentiam, abstrahatur, & deinde, si fuerit necesse, addita nitri puri pulverisati siccissimi, & alcoholis modica quantitate, in alia cucurbita munda semel vel aliquoties rectificetur, ut purissimus atque subtilissimus evadat. Quod in priori cucurbita relictum fuit, merum phlegma nauseosum est, partibus causticis valde imprægnatum, & nullum ideo usum habet, sed, tanquam inutile liquidum, rejicitur.

NOTAN.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES
ET VSVM MEDICVM SPIRITVS
NITRI DVLCIS

I. SPIRITVS nitri flammificus, fumans, rubri coloris, liquidum summe causticum est, & ideo etiam decem vel duodecim alcoholis partes ad sui dulcificationem postulat. Sub commixtione fortis oritur collisio interna, adsurgunt vapores albi, & vitrum paullatim incalescit. Provide igitur & saltem guttatim spiritus nitri alcoholi instillandus est, ne, ordine inverso, aut una vice nimia spiritus nitri quantitate infusa, vehemens & periculosa ebullitio oboriatur.

II. Sub rectificatione ideo nitrum ficcatum & alcoholis recentis portio adduntur, ut prius partes aqueas adhuc inhærentes absorbeat, & posterius partes spiritus acidas, nondum perfecte involutas, contemperet.

III. Spiritus nitri rite dulcificatus odore vinum Rhenanum, aut poma Borsdorffiana æmuletur, & sapore pollet gratissimo, paullulum tamen adhuc acidulo, qui temporis successu evadit iterum eminentior, præsertim, si in loco calidiori adservetur, aut vitrum obiter saltem clausum fuerit.

IV. Est remedium polychrestum, & vires antispasmodicas, carminativas, anodynas, uterinas,

rinas, & diureticas insignes obtinet: Hinc etiam perſæpe exhibetur utiliffime in ebullitione bilis, adpetitu imminuto & proſtrato, digeſtione læſa, flatulentiis, cardialgia, colica, malo hypochondriaco & hyſterico, dyſuria, calculo, palpitatione cordis, ictero, aſthmate ſanguineo ſpaſmodico, vertigine, cephalalgia, epilepſia, mania, inflammationibus, præprimis eryſipelaceis, febribus variis, etiam malignis, & pluribus aliis ægritudinum ſpeciebus, in quibus antipſmodica, anodyna, & temperata diſcutientia profunt. Leni enim ſtimulo ſolidorum contractionem, & hoc mediante humorum circulum & influxum auget. Per ſe in vino, cereviſia, aqua ſimplici aut quadam deſtillata, vel etiam ſachari fruſtulo inſtillatur, a guttis 10. ad 20. 30. 40., propinatur. Commode cum aliis tincturis & eſſentiis, præſertim gummoſis, miſcetur, atque olea ætherea genuina prompte ſolvit, ut hac igitur ratione mixturæ, aut ſaltem tincturæ ſimplices magnarum virium ex tempore confici queant.

SPIRITVS SALIS DVLCIS

REC. Spiritus ſalis fumantis GLAUBERI, partem unam, alcoholis, partes octo. Spiritus ſalis provide & guttatim inſtilletur alcoholi, &, præmiſſa aliquot dierum digeſtione, liquor ſubtilior, in arenæ balneo, igne moderato, e cucurbita, ad tertiæ vel quartæ partis remanentiam, proliciatur, qui deinde, ſi debita fortassis dulcedine nondum gaudeat, addita modica alcoholis recentis & ſalis ſicc-

cati portione, rectificari potest. Methodo magis compendiaria, & absque prævia spiritus acidi expulsionem solitaria, spiritus salis dulcis sequenti paratur methodo: Rec. salis culinaris probe siccati, uncias quinque, olei vitrioli, uncias duas, & alcoholis, libram unam. Sal cucurbitæ immittatur, & aliquot unciis alcoholis diluatur, deinde oleum vitrioli successive instilletur, & ne mobilissimæ nebulae albicantes, quæ instillato oleo vitrioli cum impetu quodam adsurgunt, abeant in auras, cucurbita post quamcunque instillationem alembico claudatur. Peracta olei vitrioli additione successiva, alcohol residuum adfundatur, & destillatio more consueto in arenæ balneo adornetur; sic uno quasi actu spiritus acidus expellitur, dulcificatur, & evocatur. Hic spiritus non inferior est spiritu salis dulci, præcedente methodo parato, immo eidem, si omnes encheireses probe fuerint observatæ, nonnunquam præferri meretur.

N O T A N D A

C I R C A

N A T V R A M , V I R E S E T V S V M
M E D I C V M S P I R I T V S S A L I S
D V L C I S

I. S P I R I T V S salis dulcificatus eundem ferme, quem ribium succus, odorem spirat, & sapore acidulo,

acidulo, immo satis subinde adhuc acido, præditus est, ut dentibus etiam stuporem quandam inferat, & hunc acorem notabiliorem pertinaciter quoque retinet, nisi copioso spiritu vini quasi diluatur, ac penitus debilitetur. Ratio in levitate & impotentia hujus acidi quærenda est; quippe quod tam debile est, ut sufficientem contemperantis substantiæ inflammabilis portionem ab aquosa alcoholis parte vivide avellere, & firmiter deinceps cum eadem in novum ac temperatum compositum oleosæ indolis coalescere nequeat.

II. Spiritus salis dulcificati usus tam late, quam usus spiritus nitri dulcis, non patet, quum posteriori viribus anodynis, antispasmodicis & carminativis multo sit inferior, gaudet tamen egregia virtute antorgastica, stomachali, aperitiva, & diuretica, ac sæpius proinde ad corrigendas cruditates biliosas, & oleoso-putridas, nec minus in liquoris gastrici inertia, adpetitu imminuto & prostrato, læsa digestionē, siti nimia, obstructione viscerum chronica, calculo, febre tertiana, ictero acuto, &c., cum optato propinatur effectu. Partes enim biliosas, adculmulatas, fervidas, itemque oleoso-urinofas magis, quam nitri spiritus dulcificatus, temperat, &, fortius elastica tunicarum & vasorum filamenta irritando, validius pariter obstructiones referare, subsistentia & impacta excutere, ac de novo ad circuitum & progressum reducere valet. Datur rite dulcificatus a guttis 10. ad 20 30., vel sachari frustulo instillatus, vel cum aqua quadam destil-

destillata; commodè quoque cum tincturis quibusdam remiscetur.

SPIRITVS CARMINATIVVS DE TRIBVS

REC. Nitri, tartari, ana libras duas, cinerum clavellatorum, libram unam. Pulverisata & mixta successive ac cochleatim in retortam tubulatam, capaci recipiente, cui spiritus vini rectificati libræ duæ antea infusæ fuerunt, instructam, immittantur, ac methodo consueta detonentur; sic fumi acidi, per tubum lateralem expulsi, spiritum vini intrant, & cum phlogista ejus parte obiter coalescentes, aliquam consequuntur dulcedinem. Hic liquor clyssiformis etiam ex solo nitro & tartaro, absque cinerum clavellatorum additione, quæ plane videtur superflua, parari potest. Peracta detonatione, liquor in cucurbita rectificatur, ut partium unio evadat firmior, & portio subtilior a crassiori separetur.

SPIRITVS hic ex acido nitri & tartari, spiritus inflammabilis miscela temperato, constat, ordinario tamen spiritu nitri dulci, cum quo convenit quoad virtutes, inferior est, licet eidem vulgo singulares vires carminativæ tribuantur. Facile eodem officinæ carere possunt. Datur, si usus placet, a guttis 10. ad 20. 30.

SPIRITVS NITRI ANTI-
COLICVS

REC. Spiritus nitri rectificati, libram dimidiam, spiritus carminativi SYLVII, libram unam, essentiæ carminativæ off., uncias duas. Mixta digerantur, & spiritus subtilior e retorta, vel, quod præstat, cucurbita abstrahatur, relictis partibus acidis crudioribus & gummeo-resinosis, quæ ultimæ simul transscendere nequeunt. Aucta quoque spiritus carminativi quantitate, essentia carminativa penitus sub hujus liquoris præparatione exulare potest, quum partes gummeo-resinosæ, in ea antea solutæ, spiritum transtillantem ob fixitatem sequi nequeant.

SPIRITVS hic, qui vulgo contra adfectus flatulentos ac colicos commendatur, convenit cum ordinario spiritu nitri dulci, præterquam, quod partibus quibusdam balsamicis instructus sit. Si rite præparatus nitri spiritus dulcis ex tempore cum spiritu carminativo SYLVII, & essentia carminativa, vel etiam cum solo spiritu carminativo miscetur, longe præstantius inde mixtum resultat, quod securius in variis adfectibus flatulentis exhiberi potest, quam descriptus spiritus nitri anticolicus, cujus præparationi nimis parca spiritus inflammabilis quantitas impenditur. Datur, ut præcedens, a guttis 10. ad 20. 30.

SPIRITVS FORMICARVM CVM
SPIRITV VINI

R E C. Formicarum majorum, tempore vernali, ac die sereno collectarum, & a festucis mundatarum, quantum placet. Affunde iis in cucurbita spiritum vini rectificatum, ad trium digitorum eminentiam, &, præmissa aliquot dierum digestionem, spiritum, in balneo arenæ, igne blando, destilla, donec striæ in alembico disparere incipiant. Spiritum prolicitum toties formicis recentibus adfunde, digere atque destilla, donec partibus acidulis probe imprægnatus sit. Nonnulli simul ovula formicarum recipere jubent; verum, cum illa, teste experientia, nihil plane acidi liquori communicent, additio eorum superflua est.

SPIRITVS formicarum, descripta methodo paratus, acido subtilissimo ac penetrantissimo instructus est, & ideo multum, commovendo humores, ac vivide stimulando solida, ad vegetiorem sanguinis ac fluidi nervei influxum provocandum valet; unde etiam fit, ut, tempestive usurpatus, vires analepticas, antiparalyticas & aphrodisiacas non contemnendas exferat. Dicitur etiam *Aqua magnanimitatis simplex*, & interne, ad unum vel alterum cochlear, exhibetur. Externe frequentissime partibus paralyticis, flaccidis, & dolore arthritico
atque

atque rheumatico vexatis, nec minus genitalibus in virili impotentia & venereo languore cum fructu illinitur. Vitrum, in quo conservatur, probe obturandum est, alias partes acidulæ volatiles penetrantissimæ evolant, & spiritum, non adeo amplius activum, relinquunt. Caute la hæc etiam destillationis & digestionis tempore observanda est.

C A P V T V

D E

SPIRITIBVS VRINOSO-OLEOSO-
INFLAMMABILIBVS ET SIC DICTIS
SALIBVS VOLATILIBVS OLEOSIS
LIQVIDIS

§. I

SPIRITVS hujus classis duplicis generis sunt, videlicet 1) *spiritus salino-urinoso-inflammabiles*, & 2) *salino-urinoso-oleoso-inflammabiles*. Illi ex solo *spiritu inflammabili* ac puro *sale volatili urinoso*, hi autem ex *iisdem* ac simul e *tenerrime resolutis partibus oleosis balsamicis*, quæ specificum ipsis ac gratiorem imprimunt characterem, componuntur.

§. II

VINI spiritus, ad compositionem spirituum urinoso-inflammabilium ordinario ne-

cessarius, solummodo adsumitur rectificatus, h. e., notabili adhuc phlegmatis quantitate remixtus, vel rectificatissimus, si placuerit, receptus aqua simplici ac pura aliquantulum ante miscelam diluitur, ut uniendum sal volatile oleosum eo promptius, quod alcohol præstare nequit, dissolvere & in poros suos recipere valeat. Rarissime tamen spiritus urinosus jam præparatus simpliciter cum spiritu inflammabili miscetur, sed posterior, quæ methodus in præparatione spiritus salis ammoniaci præcipue solennis est, mixturæ salis ammoniaci & cinerum clavellatorum additur, & uno actu sal volatile urinosum cum spiritu inflammabili expellitur.

§. III

NON semper mixturæ digestionem, quam aliqui præmittere jubent, opus est, dummodo salia miscenda ante destillationem seorsim & sufficienter in spiritu inflammabili phlegmatico fuerint soluta, ut promptam ideo ac vividam actionem & reactionem exercere possint. Destillatio in cucurbita vitrea, alembico suo probe munienda, & in cinerum vel arenæ balneo collocanda, valde moderato tamen in principio igne adhibito, instituitur. Destillationis enim initio *spiritus vini rectificatissimi* pauxillum transtillat, huic succedit
sal

sal volatile siccum, tandemque *spiritus phlegmaticus* sequitur, qui sal siccum, alembici lateribus adpositum, paullatim solvit, abluit, & secum in recipiens deducit.

§. I V

SECVNDI generis spiritus urinoso-inflammabiles, qui, ob consortium oleosæ substantiæ, quæ, salis urinosi & spiritus inflammabilis moleculis adhærescens, specificum ipsis odorem, saporem & specificam pariter virtutem conciliat, vulgo *Salia volatilia oleosa liquida* vocantur, duplici modo, nimirum vel sola olei ætherei genuini, & spiritus urinoso-inflammabilis miscela extemporanea, vel mediante destillatione parantur. Si prior placet methodus, spiritui salis ammoniaci vinoso, qui huic operi præ reliquis inservit, tantum olei ætherei genuini successive instillatur, & adjuvante digestionem lenissima solvitur, quantum ille, absque præcipitatione & pelluciditatis jactura, solvere atque recipere valet. Citius adhuc, atque citra ullam digestionem succedit, quando balsamus quidam vitæ certa quantitate cum spiritu salis ammoniaci vinoso miscetur, & intimior partium unio vitri agitatione adjuvatur. Peracta oleorum solutione perfecta, liquor vel ita relinquitur, vel e cucurbita destillatur: Intercedit tamen hunc &

illum notabile discrimen. In illo enim, sola scilicet digestionem parato, subtiliores æque ac crassiores oleorum partes hærent dissolutæ, in hoc autem tenerrima saltem olei ramenta spirituosæ hospitantur, quippe quæ sola, crassiori ac fixiori portione resinosa relicta, alembicum cum spiritu transcendere possunt.

§. V

METHODO posteriori electa, quæ præcipue absolvitur destillatione, partibus salis ammoniaci & salis tartari aut cinerum clavel-latorum pulverisatorum anaticis, primo olea ætherea, aut balsamus vitæ, vel saltem contusæ atque concisæ species odoratæ balsamicæ adduntur, & deinde, sufficienti spiritus vini, paullulum adhuc phlegmatici, portione superfusa, destillatio more consueto, in cucurbita & arenæ balneo, instituitur, atque tandiu continuatur, donec sal volatile penitus a liquore transeunte ex alembico in recipiens eductum sit. In cucurbita magna salinum remanet, e quo mediante extractione, evaporatione, & crystallisatione sal cubicum flavescens, five *sal digestivum* SYLVII *balsamicum* parari potest, quod simplex virtute, præsertim antifebrili, superat. Spiritus prolicitus in principio limpidus est, ast temporis progressu pallide flavescens colorem induit,

duit, manifesto documento, inhærentes partes oleoso-balsamicas perenni motu intestino magis successive magisque expandi.

§. VI

SALIS urinosi volatilitas, eidemque maxima ex parte innixa activitas, per tenerrimæ substantiæ inflammabilis aut oleosæ unionem valde intenditur, & unica proinde guttula salis volatilis oleosi liquidi, præsertim ex tempore absque destillatione parati, & ideo oleo substantiali integro prægnantis, majorem, teste experientia, commovendi ac calefaciendi vim in corpore humano vivo exserit, quam tres, quatuor, immo plures, guttulæ spiritus urinosi simplicis: Hinc caute etiam, & saltem apud subiecta humidiora, & in morbis frigidis, qui exagitantia, calefacientia & sudorifera fortiora perferunt, in diffusioribus atque temperatis vehiculis, exhibenda sunt. Spectant v. g. huc scabies humida, cachexia, adfectus soporosi, catarrhales & rheumatici frigidi, colica & cardialgia flatulenta, ac plures alii morbi, qui dudum in capite de *spiritibus urinosis* §. VIII. recensiti fuerunt, & originem suam dyscrasiæ humorum salso-mucidæ, atonia & laxa solidorum compage stipatæ, debent.

§. VII

EXTERNE, æque ac mere urinofi, virtute discutiente ac roborante sese commendant, quando membris paralyticis, aut rhevmaticis frigidis vexatis, itemque œdematosis circumspecte sub linimenti forma adplicantur. Cum fructu pariter naribus admoventur, ac vertici instillantur, apud Syncopticos, apoplecticos, soporosos, & variis aliis capitis adfectibus frigidis laborantes; valide enim humores subsistentes discutere, & motum oscillatorium in solidis nervoso - membranaceis denuo suscitare valent.

SPIRITVS VRINOSO - OLEOSO -
INFLAMMABILES VSITA-
TIORES

<i>Spiritus salis ammoniaci vi-</i>	<i>Sal volatile oleosum Sylvii.</i>
<i>nosus.</i>	<i>- volatile cephalicum.</i>
<i>- salis ammoniaci anisatus.</i>	

SPIRITVS SALIS AMMONIACI
VINOSVS

HVJVS spiritus præparatio cum spiritus salis ammoniaci urinofi præparatione convenit, præterquam, quod aquæ adfundendæ sufficiens spiritus vini rectificatissimi portio admisceatur, aut, loco hujus mixturæ, spiritus vini simplex, vel parum tamen rectificatus, recipiatur.

MINORI hic spiritus acrimonia, quam urinofus, gaudet, virtute tamen calefaciente illo superior est. Interne & externe locum invenit in cunctis adfectibus, in quibus major humorum commotio necessaria est, adeoque volatilia & activa urinoso inflammabilia tuto adhiberi possunt. Datur in aqueo vehiculo, a guttis 5. ad 15. 25. Externe linimenta discutientia, exsiccantia & nervina frequentissime ingreditur.

SPIRITVS SALIS AMMONIACI

ANISATVS

REC. Spiritus salis ammoniaci rectificati, uncias sex, spiritus vini anisati rectificatissimi, libram unam, olei destillati anisi, drachmas duas. Mixta digerantur in vitro probe munito per octiduum, & deinde e cucurbita in arenæ balneo destillentur. Absque destillatione paratur, quando in spiritu salis ammoniaci rectificato tantum olei anisi genuini digestionis ope solvitur, quantum ille commode solvere potest.

OB olei anisi consortium specificè in morbis pectoris atque renum pituitosis, nec minus in adfectibus colicis, cardialgicis, aliisque flatulentis commendatur: At caute cum eo mercandum, ne, humores, ob volatilem ac valde calidam indolem, nimium commovendo, plus noxæ, quam auxilii, adferat. Datur a guttis 5. ad 10. 15. 20.

P A R I modo etiam *spiritus salis ammoniaci oleosus compositus* ex multis aliis oleis æthereis, vel cum, vel absque destillatione, parari potest; curandum saltem, ut spiritus sit concentratus, & olea genuina, quo miscelam prompta & plenaria sequatur solutio. Vires specificæ facile deinde pro olei soluti indole specifica determinari possunt.

S A L V O L A T I L E O L E O S V M

S Y L V I I

R E C. Salis tartari optime depurati, uncias sex, olei destillati anisi, caryophyllorum, cinnamomi, ana drachmam semis, macis, scrupulum unum, zedoariæ, succini, ana scrupulum semis. Mixta leniter per biduum aut triduum digerantur, & deinde, adfusa prius spiritus vini communis libra una & dimidia, additaque salis ammoniaci puri pulverisati libra semis, spiritus e cucurbita, ad dimidiæ partis remanentiam, proliciatur & adservetur.

G E N V I N A salis volatilis oleosi Sylviani descriptio, quam auctor FRANCISCUS de le BOE SYLVIVS studiose celavit, nondum innotuit, & hoc duntaxat ad normam illius elaboratum creditur. SYLVIVS suo salis volatili, quo multum pecuniæ, nec parum quoque famæ, quondam sibi adquisivit, vires insignes in multis morbis, maxime autem pertinaci ac chronica mensium obstructione, tribuebat, quas descri-
ptum

ptum tamen, & similia salia volatilia, præstare nequeunt: Vnde statuendum, sal volatile oleosum Sylvii vel nostris longe fuisse præstantius, vel, quod ego certius credo, naturas hominum, ob vivendi genus postea magis magisque mutatum, valde pariter mutatas esse. Nostra enim ætate apud pauca subiecta, & in paucis morbis volatilia ac calida ejusmodi pharmaca urinoso-oleoso-inflammabilia interne locum inveniunt, & in plerisque potius longe temperatiora postulantur. Descriptum sal volatile oleosum in morbis frigidis pituitosis datur a guttis 5. ad 10. 15. 20., præmisso tamen, vel subjuncto infuso quodam rheiformi, quod partes volatiles magis in corpore diluat, & sudoris prorruptionem adjuvet. Externe, æque ac hujus commatis medicamenta reliqua, naribus admoveretur, vertici instillatur, & partibus laxis, humidis, debilitatis, dolentibus &c., mitioribus tamen contraperatum, illinitur.

SAL VOLATILE OLEOSVM
CEPHALICVM

REC. Spiritus salis ammoniaci vinosi, uncias tres, olei destillati cinnamomi, drachmam semis, olei cardamomi, macis, succini, ana scrupulum dimidium. Mixta leni calore digerantur per biduum, & spiritus oleosus deinde more solito destilletur.

CONVENIT hoc sal volatile oleosum cum præcedente, quoad naturam, vires & usum, atque

atque ideo cephalicum dicitur, quia ejusmodi olea recipit, quibus eminentior virtus cephalica & nervina adscribitur.

SPIRITVS SEV LIQVOR CORNV
CERVI SVCCINATVS

AD hanc classem perfecte etiam referendus esset *spiritus C. C. succinatus*, nisi spiritus inflammabilis in eo deficeret, & hujus loco saltem aqua adesset. Veruntamen, cum nulli commodior describendi locus expectandus sit, hoc loco præparationem ejus communicabo, quæ sese ita habet: Rec. Spiritus C. C. rectificati, uncias quatuor, salis volatilis cornu cervi, salis aciduli volatilis succini depurati, ana unciam unam. Mixta digerantur, deinde in arenæ balneo, igne moderato, e retorta destillantur, & spiritus prolicitus aliquoties cohobetur. Alii, qui prudentius quoque me sentiente in hoc passu agunt, neglecta destillatione, solius digestionis beneficio, partium intimiorem unionem promouent. Nam ex sale volatili acidulo succini, & urinoso volatili cornu cervi tenerrimum enascitur sal medium, quod sub destillatione, adhibito cumprimis igne moderato, cum liquore transcendere nequit: Hoc autem relicto, liquor transtillans nulla singulari virtute pollet, quippe quæ, nisi unice, certe tamen pri-

primario, a tenerrimo ac fluido illo sale enixo derivanda est. Sunt quoque, qui ad olei succinei unionem cum partibus urinosis duntaxat respiciunt, & proinde loco salis succini modicam olei succini portionem addunt, idemque destillationis beneficio cum sale urinoso ex parte uniunt: Ex parte, inquam; multum enim olei post destillationem liquori innatat, quod, tanquam superfluum, postea auferendum est.

SPIRITVS cornu cervi succinatus, sola digestionem paratus, adeoque subtili, mobili ac fluido sale medio imprægnatus, non contemnendum pharmacum resolvens, aperitivum, discutiens, diureticum atque diaphoreticum præbet, & específicas inprimis vires in apoplexia pituitosa, affectibus soporosis, convulsionibus, colica flatulenta, asthmate, &c., exserere creditur. Quod alterum vero attinet, qui post digestionem destillatur, aut addito solummodo oleo succini paratur, ille ad ordinarios spiritus oleoso-urinosos pertinet, & cum iisdem eapropter, quoad vires & usum, convenit. Prior a guttis 10. ad 20. 30. 40., posterior autem, a guttis 10. ad 20. 30., exhibetur.

S E C T I O I I I

D E

O L E I S

C A P V T I

D E

O L E I S E S S E N T I A L I B V S

Æ T H E R E I S

§. I

OLEA in genere in *Essentialia* & *Empyreumatica*, atque priora iterum in *ætherea* & *unctuosa*, sive *unguinosa*, dividuntur. Alii, ad diversum educationis atque productionis modum respicientes, illa in *expressa*, *cocta*, *infusa* & *destillata* distinguere consueverunt. Quod me attinet, admittere possum distinctionem utramque, quum hæc æque atque illa in tractatione fundamenti loco commode possit substerni.

§. II

OLEA essentialia, sive coctione sola aut expressione, sive destillatione e corporibus expulsa ac separata, adpellationem hanc jure merentur, ceu fluida, quæ post segregationem e matrice sua, pristinam indolem perfecte retinent, ac penitus simplicis essentiam
secum

secum auferunt. Confestim enim in herbis,
 floribus, seminibus, fructibus, aliisque plan-
 tarum partibus aromaticis & balsamicis, oleo
 expresso, vel igne humido expulso, pristinus
 perit odor, perit sapor specificus, perit præ-
 cipua virtus, aut indicata, aliaque proprie-
 tates tantopere debilitantur, ut vix amplius
 sensibus obvia sint, quid? quod, matrix
 relictæ cadaver exhibet, atque arida simi-
 lima videtur spongiæ, succo activo, qui vi-
 tam antea, qui activitatem largiebatur, vel
 prorsus, vel maxima tamen ex parte orbata.
 Sapor, odor, virtus, ac quævis reliqua sim-
 plicis dona excellentiora in oleo separato hæ-
 rent concentrata. Educatur scepticus, nisi
 labor displicet, destillatione humida omne
 oleum e cassia cinnamomea: Quid amplius
 postea illum in cucurbita vel vesica cuprea
 reperturum credis? Nihil certe, nisi decoctum
 austeriusculum, & terrestria corticis stamina,
 forma externa cinnamomum quidem adhuc
 referentia, at insipida penitus, inodora, fatua
 & inertia: Exprimat pariter torcularis bene-
 ficio ex amygdalis dulcibus excorticatis,
 quidquid inhæret olei, ac gustu deinceps ex-
 ploret, num sapore dulci, num virtute nu-
 triendi amplius gaudeant amygdala, an po-
 tius recrementa exhibeant insipida & inepta,
 specificis viribus plane spoliata. Ad olea

empyrevmatica, de quibus longe aliud iudicium ferendum, commemorata extendi nequeunt: Hæc enim magis producuntur, quam educuntur, nec integra eapropter naturali sua indole atque mixtione, sed adustione valde transformata, & nova ignis ficci progenie, urinoso videlicet sale, imprægnata, prodeunt, adeo, ut rectius monstrosi simplicium abortus, quam genuini & formosi partus, vocari mereantur.

§. III

OLEA ætherea, de quibus in hoc capite specialius agendum, fluida exhibent spissiuscula, inflammabilia, cum aqua per se non miscibilia, quoad maximam tamen partem volatilia, valde activa, odore fragrantissimo, sapore acri, aromatico, igneo, & colore vario, nunc flavescente, aureo, rubicundo, brunno, nunc viridi, cœruleo, albido, &c., prædita.

§. IV

CIRCA fluiditatem oleorum essentialium hujus classis multum occurrit discriminis, eademque in aliis major, in aliis minor, in plerisque tamen tanta, atque tam constans deprehenditur, ut genuina, recentia, & in vitris probe obturatis adservata, in calore æque ac frigore liquiditatem suam diutissime reti-

retineant. In plerisque, inquam, neutiquam vero in omnibus, tanta est, ut neque frigoris, neque caloris actione auferatur. Dantur enim, cujus census sunt *oleum anisi, fœniculi, rosarum, &c.*, quæ in loco frigidiusculo facillime coagulum subeunt, ut sœvum animale, pinguedinem, aut substantiam butyraceam albedine ac consistentia referant. Redit tamen fluiditas cum pristino colore, quamprimum igni admoventur moderatissimo, aut saltem in calida manu aliquantisper detinentur. Optime igitur horum indoles genuina ex laudata in loco frigidiusculo ad coagulam promptitudine cognoscitur, & adulteria, cum ipsis a fraudulentis suscepta, deteguntur. Albidum quippe ac pingue ejusmodi coagulum ab adulterinis nunquam expectandum, sed illa in frigido non minus, quam calido loco colorem suum flavescentem cum liquiditate retinent, aut sola tantum pars genuina, a reliqua portione secedens, seorsim coagulatur.

§. V

PORTIO oleorum spirituosæ, de qua in sequentibus fusius differendi occasio erit, ordinaria quidem ac generalis fluiditatis causa materialis recte æstimatur, eademque paulatina exhalatione ablata, id, quod superest,

spiffitudinem contrahit: An vero in recensitis oleis minor ad perennem fluiditatem habitudo itidem partis spirituosæ penuriæ, an potius substantiæ resinosa fixioris abundantia, aut singulari denique molecularum minimarum figuræ adscribenda sit, nondum in clara luce positum est. Credo interim, causam ultimam propius, quam præcedentes, ad veritatem accedere: De sufficienti enim & proportionata principii spirituosi inhæsiōe & præsentia nulla ratione dubitare licet, quum paucæ guttulæ satis diu odorem diffundant fragrantissimum, & oleum anisi præterea difficile admodum ab aqua, quam activis particulis sub destillatione valde imprægnat, separari possit, ut ideo etiam longe minor olei quantitas, quam elicitæ fuerat cum aqua, seorsim colligatur.

§. VI

QVEMADMODUM olea ætherea fluiditate distincta sunt, sic valdopere pariter volatilitate ac gravitate specifica differunt. Aliqua, ut *oleum ligni sassafras, caryophyllorum, cinnamomi, nucis, piperis, cubebæ, cochleariæ, &c.*, in aqua descendunt, alia aquæ innatant, aut supernatant, ut *oleum spicæ, rosmarini, majoranæ, thymi, anisi, carvi, balsami de Copaiva, &c.*, & alia denique, quan-

quanquam paucissima, ut *oleum citri Italicum*, *lavendulae*, &c., ipsis spiritibus inflammabilibus innatant; quemadmodum hæc differentia per examina, cum lance adcuratiori instituta, dudum innotuit. ^a Indicata gravitatis specificæ discrepantia explorari quoque potest, quanquam minus exacte, per oleorum miscelam cum spiritu nitri flammifico, aut oleo vitrioli rectificato. Quo specificè enim graviora olea ætherea existunt, eo promptius, infuso spiritu nitri fumante, flammam concipiunt, & eo crassiores quoque atque copiosiores, cum oleo vitrioli mixta, fumum eructant, & vice versa. Testante enim experientia, omnium promptissime, instillato spiritu flammifico, incenduntur *oleum caryophyllorum*, *cinnamomi*, *ligni sassafras*, ac reliqua graviora, difficilius *oleum carvi*, *menthae*, &c., & difficillime, vel plane non, cetera, commemoratis specificè leviora. A vehementi enim & celerrimo partium acidarum ac pinguium oleosarum attritu intestino incensio proxime dependet; adeoque cum ille longe minor sit, atque torpidior in specificè levioribus, quam gravioribus, facile constare opinor, cur priora etiam rarissime, vel nunquam, in motum igneum flammantem redigantur. Non

M 4

credo

^a) Conf. HOFFMANNI Obs. physico chym. select. p. 7.

credo tamen, solam hanc causam sufficere; sed major procul dubio aquæ inhærentis copia motum igneum in levioribus simul impedit, cujus rei veritatem mox dicenda magis probabunt.

§. VII

CAVSSA, cur olea nonnulla graviora, alia leviora sint, non adeo quidem manifesta est, ad differentem tamen aquei principii quantitatem, partim etiam ad differentem substantiæ spirituosæ ac resinosæ proportionem præcipue videtur redundare. Notum enim est, 1) quod olea specificè graviora, cujus census sunt *oleum caryophyllorum, piperis, cubebarum, cinnamomi, &c.*, plerumque in calidis regionibus inveniantur, ubi ob climatis rationem intensior solis æstus vera principia constitutiva magis concentrat, & interlabentem aquam superfluum expellit, 2) quod olea graviora, uti dictum fuit in antecedentibus, facilius, adfuso spiritu fumante, incenduntur, quam leviora; manifesto documento, plus veræ substantiæ inflammabilis, minus vero phlegmatis, illis inhærere. Notatu denique dignum est, oleum terebinthinæ, igne sicco destillatum, pondere superare oleum terebinthinæ, cum aqua prolicium. Hic enim unusquisque videt confestim,

stim, quod sub humida destillatione plus aquæ sese immisceat, & oleum proinde levius reddat.

§. VIII

RESPICIENDVM præterea est ad discrepantem substantiæ spirituosæ ac resinosa proportionem. Certo enim certius est, portionem oleorum resinosa, quæ mobili principio spirituofo matricem præbet, sibi relictam, aqua esse graviolem, & istud ex aduerso, pariter seorsim spectatum, aqua levius. Quando igitur in oleo quodam pars resinosa abundat, & in eodem minor comparative spiritus quantitas hospitatur, oleum ad aquæ fundum descendere debet: Quod si vero spiritus quantitas relative major sit, oleum innatat, dum scilicet spiritus, ceu fluidum subtilissimum, levissimum, ac mobilissimum, partem crassiolem ac graviolem, cum qua intime remixtus est, sustentat in aqua, & leviolem reddit. Veritate hæc niti, etiam experientia confirmat: Ordinario enim olea graviora plus comparative substantiæ resinosa possident, quam leviora, & leviora quoque, quod validum utique argumentum æstimandum, temporis successu, postquam magnam spiritus jacturam fecerunt, graviora, quam antea, evadunt. Haud errabit denique, qui

discrepantem intermixti principii terrei quantitatem inter differentis gravitatis specificæ causas refert, & illa, quæ multum terræ in mixtione sua gerunt reconditum, graviora, & ea ex adverso, quæ parum terræ continent, leviora prædicat. Probabilem inter alia hanc opinionem fumus reddit, qui crassior atque copiosior e deflagrantibus oleis gravioribus, quam e levioribus, evolvitur, quod planum testimonium præbet, plus terræ adesse, ac simul abripi in auras, quando graviora, quam quoties leviora igne ac flamma consumuntur.

§. IX

QV ANQV AM olea ætherea, five sint specificè graviora, five leviora, calore & igne facile in effluvia resolvantur, gravitas tamen & volatilitas non pari semper passu ambulant. Dantur enim olea, quæ insigni prædita sunt volatilitate, & nihilominus inter graviora, fundum in aqua petentia, militant. Exemplum suggerat *oleum cochleariæ*, quod in aqua quidem descendit, & tanta nihilominus volatilitate pollet, ut in vitris, per varia etiam obturamenta munitis, custodiri nequeat, nisi vasculum aquæ frigidæ immergatur: Odorem præterea spargit penetrantissimum, qui nares fortiter ferit, & partes capitis interiores adfici-

cit.

cit. Quoad acrimoniæ ac volatilitatis gradum ejusdem propemodum conditionis sunt *olea thymi, mari veri, satirejæ, origani Cretici*, præterquam, quod aquæ innatent, & inter leviora idcirco locum obtineant. *Oleum thymi*, præsertim adhuc recens, tam penetrans deprehenditur, ut halitus ejus vitri obturamenta permeent, ac validam in naribus, si illæ propius admoveantur vitro, vim ptarmicam exferant: Immo, quando hujus olei pauxillum cuti teneriori, in vultu aut alia corporis parte illinitur, ardoris atque dolorificæ rosionis sensum excitat. E quibus liquido patescere existimo, inter graviora æque ac leviora olea reperiri quædam, cæteris volatilia, adeoque eminentiori volatilitati partium non semper majorem levitatem aggregati junctam esse.

§. X

COLOR, quo olea statim post destillationem tincta inveniuntur, in paucissimis durabilis est, & paullo post, vel temporis tamen successu, præsertim, si aeris sæpius accessus pateat, valdopere mutatur. *Oleum chamomillæ simplicis & Romanæ* v. g., ut & *florum millefolii*, præcipue *nobilis*, sub destillatione & post eandem, amœnissimo colore suo cœruleo oculos recreat; ast gaudium hoc non adeo diu perseverat, sed, brevi elapso tempore,

pore, idque citius atque certius, si aer frequentius in vitrum admittatur, aut illud ipsum non penitus ad orificium usque oleo repletum sit, cum colore evanescit: Disparet, inquam, color cyaneus, eidemque mox flavus, tandemque brunnus succedit. *Oleum menthæ* rite destillatum initio succinum flavum colore æmulatur, postea, vix aliquot interjectis diebus, quin citius nonnunquam, colorem ex flavo - rubicundum, tandemque obscure rubrum induit. *Oleum salviæ* post destillationem gratissimo sese virore commendat, post viginti vero horarum decursum, amisso colore viridi, brunnum dilutiorrem acquirit. *Oleum caryophyllorum* primo album est, aut dilute flavescent, tandem evadit flavum & ex flavo - brunnum. *Oleum rosarum* genuinum, & *oleum anisi* in frigore coagulantur, & albedine sebum purissimum referunt, vix autem intrante calore resoluta, & ad pristinam reducta fluiditatem, pristinum pariter colorem flavescentem recuperant; & ejusmodi coloris metamorphoses in plerisque oleis æthereis reliquis pene quotidie Chemicis obviæ sunt.

§. XI

PRÆTER aerem multum quoque ad colorem in oleis mutandum ipse ignis, sub destillationis

lationis actu vel mitior adhibitus, vel fortior, confert. *Oleum thymi* v. g., blando igne destillatum, ordinario succinea pollet flavedine, quum rubro ex adverso imbutum prodeat colore, quando ignis justo fortior vesicæ cupreæ subternitur, & oleosæ proinde moleculæ levissimam quandam adustionem patiuntur, ac, violentius abreptæ, secum plures partes resinosis educunt. Subinde etiam differens calor æstivus causa existit, ut hoc anno ex eadem planta oleum colore saturiori, altero dilutiori præditum eliciatur. Plus vice simplici enim annotavi, *oleum majoranæ* flavedine gavisum esse longe saturiori, quando ex herba, quæ æstate sicca calidiori ad perfectam pervenerat maturitatem, eliciebatur, quam quoties ex herba, ob constitutionem aeris humidam, pluviosam, frigidiorē, comparative immaturiori educum fuerat. Idem etiam apud alia olea, præprimis *oleum spicæ*, sæpius observare mihi contigit.

§. XII

HAVDQVAQVAM denique premendum erit silentio, discriminis quidquam animadverti inter oleum, quod initio destillationis copia largiori evocatur, & inter oleum, ex eadem planta, ultimo igne fortiori, adeoque violentius, expulsum. Prius quippe ordinario dilu-

dilutiori, posterius saturatiori colore pollet. Cavendum quoque, ne olei color, ab inhærentibus vesicæ aut vasis refrigeratorii canali particulis alterius olei induratis, vel etiam ab enato viridi æris, impressus, pro nativo genuino erronee habeatur. Dantur enim olea, cujus census est *oleum chamomillæ* ac *millefolii*, quorum relictæ moleculæ, post indurationem aliquam, tam pertinaciter vasis destillatoriis adhærent, ut aqua calida vix elui queant. Quamprimum autem nova destillatio instituitur, a transcendente oleo absterguntur, idemque peregrino colore imbuunt. Et illud quoque accidit, quando succi acidi acriores, qui singulis propemodum vegetabilibus inhærent, hinc inde in vesica cuprea, aut canale, ubi stannum deficit, aut successive abrasum fuit, cuprum corrodendo, viride æris produxerunt.

§. XIII

CIRCA saporem & odorem, quo olea ætherea instructa sunt, non adeo singularia veniunt notanda. Cuncta enim odore fragranti balsamico, nec minus sapore acri, igneo, urente, vel pure aromatico, vel mixto ex amaricante, aut dulci, & aromatico, gaudent, ita tamen in singulis distincto, ut gustus & olfactus organo discerni queat. Odor unice a parte vola-

volatili spirituosa, sapor vero partim, & quidem primario, a substantia spirituosa, partim a crassiori atque fixiori portione resinosa dependet, adeoque odor plenarie, sapor solummodo ex parte, aufertur, quamprimum pars volatilis exhalatione, aut alio modo separata fuit. Notatu dignum est, olea nonnulla, quamdiu simplicibus suis inhærent, longe acriora esse, quam separata, & vice versa. V. g. *Oleum citri Italicum* in cortice valde temperatum est, postquam autem expressione separatum fuit, longe maiorem linguæ imprimit acredinem: *Oleum caryophyllorum* ex adverso in caryophyllis acrius est atque calidius, quam rite instituta destillatione humida separatum: Immo, *oleum sinapi expressum*, longe temperationi pollet acredine & remissiores pariter vires in corpore exserit, quam ipsum semen, quod, præprimis recens, valde acri ac fervida indole instructum deprehenditur. *Oleum citri* enim, in corticis vesiculis adhuc latens, multis particulis aqueis & gummeo-viscosis, quæ calidam acredinem minuunt, *oleum caryophyllorum* autem, crassa, copiosa, ac valde ignea resina, quæ acredinem auget, remixtum est. Ita tamen hæc ipsa neutiquam intelligenda erunt, ac si acido & indoles ignea resinæ duntaxat tribuenda esset, sed memoratis saltem indicare volui, cor-

corpus, ex oleo & resina, arctiori interveniente connubio, mixtum, solo oleo, sola resina acrius esse atque fervidius.

§. XIV

I N D E etiam vera causa elucescit, cur oleum caryophyllorum expressum, aut fortiori igne ex vase humiliori destillatum, saporis acredine & ignea indole longe superet oleum caryophyllorum, sufficienti quidem, comparative tamen moderatiori igne, prolicitum. Hoc scilicet sub destillatione blanda paucas saltem, easque teneriores, particulas resinosas secum abduxit, illud contra crassiori substantia resinosa scatet. Quod igitur in Hollandia venditur, ordinario oleo expresso remixtum, aut igne intensiori, ut omne, quod inest oleum, expellatur, destillatum est.

§. XV

E X proprietatum hactenus commemoratarum nonnullis, calidiorem vel temperatiorem olei cujuscunque indolem cognoscere possumus: Quæ enim eminentiori gravitate specifica, ac simul forti odore, & sapore valde acri atque igneo pollent, reliquis calidiora existunt, & vice versa. Cavendum tamen, ne uni testi, h. e., vel soli odori, sapor, aut gravitati specificæ fidem adhibeamus, sed ad pro-

proprietates hasce conjunctim respiciendum erit. Dantur enim, quæ satis fortem quidem odorem spargunt, & remissiori nihilominus sapore & minori gravitate specifica, adeoque etiam temperationi indole gaudent, & inveniuntur vice versa, quæ debili pollent odore, & eminentiori tamen gravitate specifica, acridine, & calidiori eapropter indole instructa sunt. Nonnunquam etiam supra recensita mixtio oleorum cum spiritu nitri flammifico in subsidium vocanda est, ut certius ex majori vel minori ignem concipiendi habitudine, itemque ex fumi densitate ac copia innotescat, an graviora aut leviora, adeoque calidiora aut temperatiora sint.

§. XVI

OLEVM essentialiale æthereum quodcunque ex duabus constat partibus essentialibus, nimirum ex *parte subtili, mobili, volatili, spirituosâ*, & ex *parte crassiori, fixiori, resinosa*. Illa *animam* quasi constituit, ac totum actuat, eidemque fluiditatem, volatilitatem, odorem, aliasque proprietates específicas impertit: Hæc autem *matricis* munere perfungitur, &, partem spirituosam retinens, impedit, quominus, aere accedente liberiori, vel calore intrante, confestim diffletur ac dissipetur. Hinc prior etiam ob insignem activitatem a quibusdam

spiritus rector, posterior, ob tenacitatem, & inertiam, *corpus* vocatur.

§. XVII

QV ANQV AM substantia crassior resinosa partem spirituosam quasi custodiat, & præfestinam ejus dissipationem impediat, prohibere tamen nequit, quominus paullatina exhalatione magis magisque, immo penitus, auferatur, præsertim, si olea in vitris apertis, vel non adeo munitis, adserventur: Temporis enim progressu spissiora evadunt, & tantum de odore, sapore, & viribus amittunt, quantum de spiritu amiserunt. Citius ille exhalando separatur, quando certa olei quantitas orbi vitreo, igni moderato superimposito, infunditur: Intra breve enim tempus portio ætherea in auras auffugit, aerem ambientem specifico olei odore imprægnat, ac nil, nisi massam spissiusculam ac torpidam relinquit. Obtinetur etiam partis æthereæ separatio per abstractionem superfusi alcoholis in cucurbita, itemque per agitationem olei & conquassationem temporariam in aqua calida aut tepida. In casu priori adfus vini spiritus rectificatissimus partem spirituosam olei, relicto magmate tenaci resinoso, pristinis viribus, pristino odore, & sapore, maxima ex parte orbato, secum in receptaculum

culum educit. Aliter comparatum esse observamus, quoties oleum cum aqua destillatur: Integrum quippe cum eodem transscendit, quum aquæ gravitas specifica plerumque cum olei gravitate pari passu ambulet, vel illa ipsa persæpe major sit. Non contradicunt hæc supra memoratis: Aliud enim est destillatio olei cum aqua, aliud olei agitatio cum aqua tepida. Sub agitatione enim multæ partes spirituosæ in aquæ poros transeunt, eandemque specifico olei odore & sapore, &c., imbuunt, ut ideo oleum superstes, si operatio hæc cum aqua tepida recenti sæpius reiteretur, pene iners reddatur, & resina semiliquida magis, quam amplius oleum, esse videatur.

§. XVIII

QVEMADMODVM autem partes olei ætherei essentielles vario modo ab invicem separari possunt; sic pariter spiritus restitutio succedit, quando oleum, diuturna exhalatione spissius redditum, aut magna resinosum, post agitationem in aqua tepida, aut destillationem cum spiritu vini, relictum, denuo recenti suæ plantæ additur, & more solito nova destillatio humida instituitur. Pleraque enim simplicia odorata aromatica & balsamica plus spiritus continent, quam præsens resina

tenerior recipere, & in guttas seu oleum substantiale cogere, & concentrare valet: Hinc addita matrix resinosa spissior, sub reiterata cum planta recenti destillatione, de novo sufficientem spiritum recipit, & pristinam fluiditatem, ac dotes específicas reliquas, præsertim cum aqua & calor humidus manus porrigant auxiliatrices, recuperat.

§. XIX

INTIMIOREM olei ætherei cujuscunque mixtionem *partes inflammabiles, salino-acidæ, aqueæ & terreæ teneriores*, sub certa quidem, ast hætenus a nemine determinata, quantitate & proportionem, ingrediuntur; quemadmodum hanc veritatem præ reliquis olei ætherei compositio ex *acido vitrioli gravissimo*, & *alcobole*, itemque ex *camphora & aqua forti* sufficienter probat. Primum experimentum jam in *sectionis I. capite quarto* descriptum est, posterius autem, cujus nulla hætenus mentio uberius facta fuit, hoc loco recensebo: Superfunduntur nimirum parti uni camphoræ partes duæ vel tres spiritus nitri rectificati, & vitrum probe munitum leni committitur digestionem; sic intra aliquot horas camphora fluida evadit, & in oleum mutatur, quod menstruo perfecte innatat. Hoc oleum partibus acidis nimium abundat,

dat, & facile igitur, adfusa aqua frigida simplici, denuo dissolvitur, ita ut camphora transformata ad pristinam formam & consistentiam redeat. Sub hac olei veri genese neque solutio, neque fusio camphoræ, sed nova plane ac singularis syncrasis, contingit. Camphora enim, quæ falso oleum creditur coagulatum, bina elementa, nimirum *terreum & inflammabile*, aqua fortis autem *salino-acidum & aqueum* principium suppeditat, & ex proportionata horum unione oleum demum gignitur, non adeo firmæ tamen, uti dictum, mixtionis, quoniam acidum crassius justo largiori quantitate eandem ingreditur.

§. XX

RECENSITA desideratæ elementorum demonstrationi quidem sufficere possent, verum, ne scepticis ullus relinquatur scrupulus, aliquot pariter diacriscos exempla, quorum alia unicum saltem, alia duo aut plura elementa commonstrant, breviter recensebo. *Inflammabile principium*, ceu præcipuum, optime oleorum incensione atque deflagratione detegitur: Nostro enim ævo cuilibet notissimum esse debet, quod illa materia, quæ, in celerrimum & specificum quendam motum vorticosum redacta, flammam format,

mat, & singulis corporibus inflammabilibus ignescendi ac deflagrandi habitudinem fœneratur, phlogista sive sulphurea sit, sub deflagrationis actu tenerrime resolvenda. Quare, cum olea non tantum per se tota possint incendi, & flamma lucidissima, non tamen absque fumo, consumantur, verum etiam in plerisque corporibus reliquis flammam post incensionem alant, in clara utique luce positum erit, olea præ reliquis copioso instructa esse principio phlogisto, idemque illis præcipuam largiri essentiam.

§. XXI

LUCIDA quidem flamma, uti dictum, olea consumuntur, cedunt tamen in hoc passu spiritibus inflammabilibus, quippe qui pacate & absque ullo fumo, deflagrant, ac penitus, nullo relicto cinere, consumuntur, cum contra olea fumum extrudant, & admotis corporibus aliis fuliginosam adponant materiam. V. g., quando oleum quoddam in cochleari aut alio vasculo accenditur, eidemque charta alba, aut aliud cochlear sub deflagratione desuper admovetur, nigra ipsis fuligo adhærescit, quæ de principii terrei præsentia planum adfert testimonium: Non credendum tamen, fuliginem hanc unice e terra constare; provide enim abrasa, & in
unam

unam collecta molem, in aere libero candente filo ferreo denuo accendi potest, ita, ut intra breve tempus penitus auffugiat in auras, immo, si oleum flammula minori & tranquilla in aere libero ardeat, nihil plane fuliginis in conspectum venit, & partes terreæ cum reliquis principiis, in motum flammantem converfis, insensibiliter in auras abripiuntur. Copiosius fuliginosa & carbonaria hæc materia phlogisto-terrea colligitur, quando olea aliquoties ex retorta vitrea munda in arenæ balneo destillantur. BOYLE destillationem toties reiteravit, donec omne prope modum oleum in massam spongiosam, fixam, nigram, quæ habitu externo terram referebat, & successive in retorta relinquebatur, mutatum fuerit.

§. XXII

PRINCIPIUM *salinum acidum* paullo difficilius separatur, ut ideo etiam nonnulli istud plane negare, & oleorum acrimoniam a solo motu particularum, non actu, sed potentia ignearum, derivare haud dubitaverint. Sed hic quoque non deficiunt media, quibus illud ita potest extricari, ut sensus quodammodo incurrat. HOMBERGIVS uncias quinque olei cujusdam ætherei super uncias quindecim cretæ puræ octies abstraxit, & sic

salis drachmas duas & grana quadraginta quatuor, itemque aquæ admodum falsæ unciam unam cum dimidia obtinuit. Hisce accedit, quod in oleis quibusdam, in vitris probe obturatis diu adservatis, nonnunquam miculæ albicantes, crystallorum salinorum instar concretæ, adparuerint. SLARE tales vidit in oleo cinnamomi, GODOFREDVS in oleo menthæ, matricariæ, & terebinthinæ rectificato, ^a CHRISTIANVS MENZELIVS in oleo ceræ & cassiæ cinnamomeæ arboris camphorato, & SCHROECKIVS denique in oleo majoranæ. Hoc ultimum totum in corpus salinum albicans concretum videbatur, ad pristinam tamen olei formam admoto calore redibat, eandemque, ab igne aliquantisper remotum, denuo amittebat, & laudatum coagulum iterum subibat. ^b

§. XXIII

DVBIVM hic subnascitur, an laudatæ moleculæ crystalliformes, in oleis temporis successu enatæ, vera ac pura sint corpuscula terreo-salina, an vero magis cum floribus benzoes conveniant. Prius adfirmare non audeo,

^a) Vid. Memoir. de l'Acad. Royal. des Sciences A. 1721. p. 193.

^b) Vid. Miscell. A. N. C. G. Dec. II. ann. V. Obs. 38.

audeo, quum liquefactio hujus concreti, ac formæ oleosæ, quod SCHROECKII observatio docet, aliqualis restitutio huic sententiæ foret contraria. Magis mihi opinio arridet posterior, dum maximam in hoc passu, intuitu formæ externæ, atque indolis analogiam deprehendimus. Floribus autem benzoinis salini quidquam principii inesse, ex singulari flosculorum forma crystallina, & adhuc magis ex valde stimulante ac vellicante eorum virtute, five integri degustentur, five naribus, igne in halitus resoluti, excipiantur, satis elucescit.

§. XXIV

OPINANTVR aliqui, non semper acidum, sed subinde etiam subtile sal alcalicum ad olei ætherei compositionem concurrere, & parum aliquando abfuit, quin ipse in hunc errorem delapsus fuerim. Observabam enim, cum tincturam antimonii tartarifatam, peculiari quidem methodo, ex consuetis tamen ingredientibus confectam ac diu adservatam, adspicerem, in vitri fundo liquidum quoddam, colore saturiori ac consistentia ab antimonii tinctura distinctum, confluxisse, quod oleum habitu externo perfecte æmulabatur. Attamen cum istud a tinctura separarem, ut naturam ejus exactius explorare

possem, confestim apprehendi, illud non verum esse oleum, sed tantummodo liquorem aqueo-salinum, saturata rubedine tinctum. Degustatum enim non oleosum, sed sulphureo-alcalicum saporem linguae imprimebat, & cochleari infusum accendi non poterat, sed admotis carbonibus candentibus successive potius exsiccare, & in massam terreo-salinam albicantem coagulari cœpit. Vnde liquido patebat, istud nihil fuisse aliud, nisi sal tartari, partibus sulphureis resolutis tinctum, & ab inhærente phlegmate solutum, quod, a tinctura spirituosâ segregatum, infimum locum occupaverat.

§. XXV

OLEA essentialia æthereâ ex solis *plantis*, earundemque partibus, v. g. *radicibus, herbis, floribus, lignis, corticibus, seminibus, fructibus, resinis, &c.*, destillationis humidæ beneficio eliciuntur. Bituminosa enim atque balsamica regni mineralis concreta, uti *succinum & ambra*, oleum suum essentialē, ob arctiorem cum reliquis partibus constitutivis unionem, absque igne violentiori atque destillatione sicca dimittere renuunt; & in regni animalis corporibus, si exceperis *formicas*, e quibus B. NEVMANNVS, ^a verum & substantiale

a) In der Lektion von Ameisen p. 351. seq. it. In Actis physico-mediciis A. N. C. Vol. 2do p. 304. seq.

stantiale oleum æthereum aliquoties eduxit, olea ætherea vel plane deficiunt, vel tam exigua tamen quantitate paucis quibusdam inhærent, ut mole conspicua sub destillatione humida plane sequestrari nequeant. Occurrunt quidem concreta quædam pinguia, fortissimo odore balsamico prædita, ut *zibethum* & *castoreum*, quæ, advocatis certis encheirifibus, exiguam olei quantitatem reddunt; at istud magis balsamica pinguedo, igne violentiori fluidior reddita, quam verum atque completum oleum æthereum, æstimandum est.

§. XXVI

CVNCTA vegetabilia, quæ naribus odorem balsamicum, & linguæ saporem similem, vel aromaticum, imprimunt, oleum quidem æthereum largiuntur, cavendum tamen, ne ab odoris fortitudine semper conclusio ad olei quantitatem formetur. Reperiuntur enim, quæ copioso quidem spiritu, adeoque forti etiam odore pollent, & parum nihilominus olei fundunt, uti sunt *calamus aromaticus*, *ruta*, *salvia*, &c., quam alia ex adverso, debili odore prædita, uti *folia sabinae*, &c., multum olei largiuntur. Odor enim plantarum non simpliciter ab oleo substantiali, sed magis a parte mobili spirituosum
tum

tum ipsi oleo, tum reliquo succo nutricao inhaerente, & continua prodeunte exhalatione, dependet. E quibus liquido patescit, odorem & saporem nobis quidem olei, & adhuc magis spiritus praesentiam monstrare, quantitatem vero ipsam demum praxin chemicam detegere.

§. XXVII

CHYMICVS e triplicis naturæ regni corporibus oleum essentialiale æthereum educere quidem ac separare, neutiquam vero in iis producere valet. Quicquid enim inest, vel reliquis pridem partibus sub certa quantitate intermixtum hæret, vel in certis *vesiculis* seu *cellulis membranaceis*, quod in plantis earundemque partibus solenne est, seorsim post secretionem collectum, reperitur. Conveniunt hæ vesiculæ, & hinc inde obviæ vesicularum catenæ cum panniculo adiposo animalium, in quo pinguedo colligitur, & quanquam illæ non in omnibus plantis visui pateant, in multis tamen in conspectum veniunt. Conspiciuntur v. g. in *cortice cinnamomi*, *nuce moschata* dissecta, *baccis juniperi*, *radice zedoariæ*, *mei*, *angelicæ*, *belenii*, *imperatoricæ*, *ireos Florentinæ*, &c. In baccis juniperi materiæ dulci gummosæ passim interjectæ sunt, & clarius inprimis visum in-

currunt,

currunt, quando oleum successive exarescens in sandaracham mutatur. Vnde ratio patet, cur extractum baccarum juniperi, cum aqua simplici lenioris beneficio digestionis paratum, eminentiori dulcedine gaudeat, extractum autem cum spiritu vini, aut coctione mediante confectum, dulcem quidem, ast acri & amaricante remixtum, saporem linguae imprimat.

§. XXVIII

VERO videtur simillimum, quod oleum laudatis vesiculis inclusum, paullatim iterum in planta viva reducatur ad circulum, & reliquis succis mixtum, tempore necessitatis, simul nutritioni impendatur, æque ac pinguedo in animantibus, quæ ob morbos appetitu prostrato, aut diuturniori, ob alimenti defectum, jejuniis laborant. Haud credendum cæteroquin, usum indicatum, quem oleum hoc plantis præstat, esse unicum ac solum: Tegit quippe, quod prius dictum, præsertim corticis vesiculis inclusum, partes interiores instar panniculi adiposi, tubulos teneriores defendit, frigus arcet, adeoque impedit, quominus istud hyeme altius penetrare, & succum aquosum, cum mox insequente plantæ interitu, coagulare possit. Hinc etiam observamus, sapientissimum
Creato-

Creatorem in plantis, hyeme etiam virentibus, cujus census sunt *abietes*, *pini*, &c., trunci & ramorum corticem numerosioribus vesiculis, oleo turgidis, donasse, ut frigoris violentiam facilius eludere queant. Ita quoque in harum arborum nonnullis vesiculæ subinde oleo replentur, ut idem, a mole nimia, & quotidie aucta disruptæ, effundant, quod postea, ablato spiritu mobili, in piceam resinam induratur.

§. XXIX

SINGVLAREM quoque meretur attentionem, quod oleum in plantis quibusdam singulis partibus promiscue, in aliis & quidem plerisque huic tantum vel illi parti, v. g. *radici* solum, aut *foliis*, *cortici*, *floribus*, *seminibus*, *fructibus*, &c., innascatur. Sic *lavendula*, *nardus*, &c., illud primario in floribus, *majorana* & *thymus* in foliis, *angelica* & *imperatoria* in radice, *anisum*, *feniculum* in semine, *arbor caryophyllifera* in fructu, *pomum citreum* in cortice flavo exteriori, & sic porro, gerunt reconditum. Interest itaque, ut chymicus præcipuum olei in plantis receptaculum cognoscat, immo multum interest, si alias oleum copiosius impetrare velit, ut plantæ justo tempore, quo oleo maxime scatent, colligantur. Generaliter radices optime

optime effodiuntur tempore vernali, vel nonnullæ etiam ad finem properante hyeme, priusquam germina protrudant. Folia decerpuntur, quando florum eruptio instat, flores, quamprimum capsulam seminalem formare incipiunt, & semina denique atque fructus, quando ad debitam pervenerunt maturitatem. Sic pariter cum lignis, resinis, lachrymis, &c., comparatum est, quorum priora hyeme præprimis, quo tempore succi circulus segnior est, nec foliorum nutritioni impenditur, rescindenda sunt, posteriores autem, lachrymæ videlicet & resinæ, vel liquidæ adhuc, vel tamen, si fieri potest, paullo post indurationem destillationi subiiciendæ erunt. Valent tamen relata solummodo in genere, & nonnunquam proinde exceptionem admittunt.

§. XXX

HUMIDÆ oleorum destillationi plerumque specierum *maceratio* præmittitur: Tantum videlicet aquæ, a priori ejusdem, vel analogi subjecti destillatione residuæ, vel, hac deficiente, saltem simplicis fontanæ aut fluvialis speciebus integris, vel, id exigente *textura*, grossiuscule contusis, in *caluram* redactis, aut conscissis, in vase capaci superfunditur, ut paullulum supra species emineat,

neat, & ita, vase obiter tecto, in loco temperate calido tamdiu relinquuntur, donec decentem consequantur mollitiem. Ne interea quoque temporis cum aqua adfusa aliquam putredinem contrahant, *sal commune, tartarus pulverisatus*, vel *oleum vitrioli* aut *spiritus salis* adduntur, ea quidem proportionem, ut ad quamcunque libram specierum manipulus salis culinaris, aut uncia una tartari contusi, vel drachmæ duæ aut tres olei vitrioli aut spiritus salis recipiantur. Hæc additamenta non tantum putredinem avertunt, sed vesiculas quoque membranaceas, in quibus oleum primario latet, fragiliores reddunt, ut postea ignis actione eo facilius rumpi, oleumque melius effluere queat: Immo, tartarus, & adhuc magis oleum vitrioli & spiritus salis, aliquid ad olei substantialis augmentum conferunt. Multa enim reperiuntur simplicia, quæ copiosum quidem spiritum, parum autem olei substantialis possident. Nunc autem ex præcedentibus notum est, substantiam salino-acidam mixtionem oleorum ingredi, eandemque partes mobiliiores reliquas quasi colligare, ut conjunctim oleum formet substantiale; unde sequitur, additum acidum, præsertim gravissimum vitriolicum, multas particulas phlogisto-spirituosas, ob subtilitatem in guttas oleosas

oleosas coire nescientes, sibi adunare, & sic olei veri quidquam formare posse. HOMBERGIVS, experientia edoctus, adfirmare non dubitat, hac ratione olei quantitatem, solita longe maiorem, colligi, additque, ex *rosarum provincialium* centenari^o, qui absque additamento acido vix unciam unam olei reddit, addito oleo vitrioli, aut spiritu salis, unciam integram cum drachmis duabus, totidemque scrupulis, eductam fuisse. ^a Idem GLAUBERO dudum notum fuisse, credendum: Cinnamomo enim, aliisque speciebus pretiosis, quæ paucum oleum ordinario largiuntur, spiritum salis non adeo rectificatum sub olei destillatione addere jubet, & sic plus olei proditutum esse pollicetur.

§. XXXI

TEMPVS, specierum destillandarum macerationi destinatum, in genere exacte determinari nequit. Sicciora enim ac duriora, cujus census sunt *ligna & radices aridæ*, itemque *cortices* diuturniorem macerationem, ad dies 6. 8. immo plures, nonnunquam protrahendam, alia, ut *herbæ, flores, fructus, radices molliores, semina, &c.*, breviorem, quæ intra 24. horas, vel intra biduum, tri-

CARTHEVS. PHARM. O duum

^a) Vid. Memoir. de l'Acad. Royal. des Sciences
A. 1707. p. 266.

duum, quatrduum terminatur, postulant: Immo fructus quidam, ut *caryophylli aromatici*, nec non balsami liquidi, ut *balsamus de Copaiva*, *de Peru*, *terebinthina*, &c., statim citra præviam macerationem destillationi submitti possunt, & semina quoque, copioso ac dulci oleo prægnantia, ut *semen anisi*, *fœniculi*, &c., nunquam ultra horas viginti quatuor macerationi committenda sunt, ne in fermentationis motum, quo multum olei in spiritum inflammabilem resolvitur, ruant.

§. XXXII

P E R A C T A maceratione & quisquiliis, præsertim levioribus, aquæ superficiei innatantibus, cochlearis cribriformis ope, quantum fieri potest, ablatis, destillatio, adfusa tamen adhuc majori aquæ quantitate, in cucurbita vitrea capaci, arenæ balneo imponenda, vel, quod præstat, in vesica cuprea, stanno intus probe obducta, quæ, ad tres usque partes & ultra, speciebus & aqua repletur, atque, imposito alembico, vasi refrigeratorio, aqua frigida repleto, adplicatur, instituitur. Ita tamen ignem chymicus moderari debet, ut, admoto primum leniori, vasa paullatim incalescant, & aer quoque sensim expellatur, ne, igne fortiori subito expansus, impetuose prorumpat, & species levio-

leviores simul in receptaculum secum educat; quo facto augendus est, ut aqua in ebullitionis motum redigatur: Incipiente enim aquæ ebullitione, ex strepitu cognoscenda, illico etiam destillatio incipit, & oleum cum aqua instar rivuli in receptaculum defluere debet. Sæpius enim annotatum est, oleum, si incipiente destillatione, ob ignem nimis debilem, saltem gutta guttam sensim insequatur, intimius cum aqua misceri, & postea proinde, cum totum nequeat separari, ac multum in aqua remaneat, minorem olei quantitatem obtineri. Nonnulli etiam olea, præprimis aqua specificè graviora, per descensum, quem destillandi modum BOERHAAVIVS, ^a fusius descripsit, destillare consueverunt: Attamen, cum olea facile hac ratione aliquam patiantur adustionem, hæc methodus parum æstimanda est

§. XXXIII

ABSOLUTA destillatione, oleum aquæ innatans, vel in fundo sub aqua collectum, separatur. Fieri id potest vario modo, nimirum mediante *gossypio*, *tritório vitreo*, *charta bibula*, & *vitro hypocleptico*; tritorium tamen atque vitrum hypoclepticum contorto gossypio & chartæ bibulæ, quibus

O 2

mul-

multum adhærescit olei, postea nullo modo penitus separandi, longe præferenda sunt. Retinenda duntaxat erit charta bibula in separatione olei rosarum, quod valde exigua quantitate, & sub squamularum forma aquæ superficiei innatare solet. Infunditur scilicet aqua cum squamulis oleosis chartæ bibulæ, aqua prius humectatæ, & postquam aqua, relictis squamulis, penitus effluxit, illæ cum pauca & fragranti aqua rosarum denuo destillantur, vel provide exemptæ atque collectæ in vitro caloris beneficio in liquidam massam oleosam, quæ refrigerata tamen mox iterum coagulatur, ita ut butyrum referat, rediguntur.

§. XXXIV

PARCISSIMVS olei ætherei in plantis nonnullis proventus, & inde necessario proveniens pretium eminentius, lucri majoris cupidos eo frequentissime perducit, ut oleis pretiosioribus genuinis viliora additamenta, eaque nunc crassiora, nunc subtiliora, misceant, quibus olea genuina tamen valde debilitantur, vel tantopere subinde deturpantur, ut medici deinde ac chymici, aliique, sine suo, sive medicus sit, sive chymicus, perfecte potiri nequeant. Pertinent ad memorata additamenta 1) *spiritus inflammabiles*, 2) *olea unguinosa, crassa & expressa*, ut
oleum

oleum nucum Been, amygdal: dulcium, olivarum, ligni abietini, pini, pinastri, caryophyllorum expressum, nucistæ, &c., & 3) olea ætherea viliora, ut oleum terebinthinæ, & sic porro. Spiritus vini simplex rectificatissimus, vel etiam super easdem species, e quibus olea prolicita fuerunt, prius semel vel aliquoties abstractus, solius digestionis lenissimæ ope immiscetur, & quiden tanta a quibusdam quantitate, ut altera pars dimidia verum oleum, altera spiritus sit. Non mutant quidem hæc additamenta spirituosæ olei indolem atque virtutem, valde nihilo-fecius utramque debilitant.

§. XXXV

PEJORA sunt olea expressa, unguinosa, aut crassa, per descensum destillata, dum indolem atque virtutem olei genuini adeo nonnunquam corrumpunt, ut pristinis usibus plane ineptum evadat. Hæc vel saltem simpliciter a seplasiariis admiscentur, vel statim sub olei genuini destillatione, si scilicet cum eodem alembicum vesicæ possint transcendere, adduntur, ut miscela fiat intimior: Immo, nonnulli species duntaxat, oleo unguinoso, aut alio crassiori prægnantes, v. g. amygdala contusa, rasuram ligni abietini, pini, pinastri, &c., addunt, et uno actu,

uno labore, oleum utrumque evocant. Quod viliora denique olea ætherea attinet, quorum usitatissimum ac vilissimum est oleum terebinthinæ, hæc olei genuini crasin & consistentiam quidem haud destruunt, specificum tamen odorem, saporem, & specifics pariter vires debilitant, adeo, ut medici deinde, fraudem ignorantes, persæpe effectus apud ægros observent, a consuetis olei genuini effectibus plane diversos, vel penitus iis contrarios. Nonnulli olea illa fragrantia, quæ mercatores Itali ex Italia, maxime autem ex Hetruria ad nos deportant, & sub olei *Bergamotto*, *Mella rosa*, *Neruli*, *Meranguli*, aliisque peregrinis aut fictis nominibus vendunt, itidem ad olea mangonisata promiscue, at, me sentiente, minus recte, referunt. Probe enim olea composita, aut gratiori quodam principio odorato peregrino imprægnata, ab adulterinis discernenda erunt. Laudata autem olea gratissimum spirant odorem, & ordinario oleum citri pro basi agnoscunt, cui ambra, moschus & varia corpora balsamica miscentur, vel sub destillatione statim adduntur, ut mixtus inde, ac novus plane odor gratus exsurgat.

§. XXXVI

VARIÆ oleorum mangonisationes, quas hætenus indicavi, vario pariter modo deteguntur,

guntur, ita tamen, ut mixtum corpus peregrinum, nunc quoad quantitatem & essentiam, nunc saltem aliquantulum quoad essentiam & naturam, neutiquam vero quoad quantitatem, innotescat. Vsitatiora examina sequenti plerumque modo instituuntur: Infunditur nimirum certa olei examinandi portio in aquam calidam aut saltem tepidam, & alia quoque portio in spiritum vini rectificatissimum, aut spiritum nitri dulcem rite præparatum, liquorem anodynum mineralem, vel etiam in spiritum salis ammoniaci vinosum concentratum & mutationes, quæ superveniunt, postea annotantur. Genuina enim olea ætherea in spiritibus memoratis, præprimis si adhuc recentia sint, prompte atque plenarie post aliquam vitri motitationem, vel certissime tamen, si jam vetustiora, post brevem digestionem, eamque duntaxat frigidam, solvuntur. Sin unctuosum autem, crasso, expresso oleo mixta existant, oleum genuinum æthereum solummodo in spiritus poros transit solutum, unctuosum vero, post diuturnam etiam digestionem, absque solutione in fundo remanet. Aliud plane phænomenon observatur in aqua calida aut tepida, si infusa olei portio fortassis spiritu vini, vel alio spiritu inflammabili remixta sit: Confestim quippe, spiritu secedente, aqua

lacteæ evadit, & oleum, a spiritu segregatum, successive atque seorsim in fundo vel aquæ superficie colligitur, quod commode deinde, æque ac oleum unctuosum in primo examine, separari, eiusdemque pondus lance explorari potest, ut exactius olei genuini, & additamenti oleoso-unctuosi, aut spirituosi proportio detegatur.

§. XXXVII

MODO posteriori, olei scilicet infusione in aquam calidam, etiam adulteratio detegitur, nonnunquam apud olea ætherea specificè graviora cum specificè levioribus ac simul vilioribus suscepta. Illico enim, leni præprimis vitri agitatione advocata, in aqua divortium faciunt, & levius ad superficiem adscendit, gravius contra fundum petit. Quod si etiam olea ætherea specificè leviora aquæ in cochleari infunduntur, & cochlear carbonibus candentibus imponitur, ætherea genuina, nulla relicta micula pingui, paullatim atque perfectè exhalando abeunt; mangonifata vero miculas oleosas atque unguinosas in cochleari relinquunt.

§. XXXVIII

PRAETER experimenta hætenus descripta, quæ inter certiora fraudis perpetratæ documenta referri merentur, alia adhuc media,

dia, genuinam oleorum indolem investigandi, a scriptoribus traduntur, ab odore, sapore, colore, fluiditate, pelluciditate, &c., desumta, quæ neutiquam pariter, etiam si incertiora existant, ac minus adcurata, rejicienda, sed subinde simul in auxilium vocanda sunt, præsertim, cum casus occurrant, in quibus sola hæc locum inveniunt. Quoties enim olea ætherea leviora alio oleo æthereo, itidem quidem leviori, ast viliori, remixta sunt, præcedentia mangonisationi detegendæ prorsus inservire nequeunt, sed additum oleum vilius primario, quanquam minus exacte, gustu & olfactu cognoscendum erit. Subinde etiam ad fraudem detegendam olei incensio, in argenteo cochleari suscepta, aliquid confert: Oleum spicæ enim, oleo terebinthinæ remixtum, in cochleari accensum, fumum eructat copiosum, densum, nigrum, & cochlear post olei consumptionem crassiori, quam alias, vernice obducitur: Sin mixtum vero sit spiritu vini, flammam format cœruleam, & in fine demum parum fumi evolvit, tenuique duntaxat vernice cochlear obducit.

§. XXXIX

OLEA ætherea, ceu liquida valde ignea & activa, eminenti virtute medica pollent, &

inter efficacissima proinde pharmaca, interne exigua admodum dosi & maxima circumspeditione propinanda, militant. Unica quippe guttula tantum persæpe edere valet effectum, quantum a longe majori simplicis mole, in qua oleosa substantia antea hæret dispersa, haud licet expectare. Ad ventriculum delata ab aqueo-falso quidem liquore gastrico parum solvuntur, aliquantulum tamen ab eodem distrahuntur ac diluuntur, posteaque, calore in tenerrima effluvia resoluta, sensim per patula ventriculi vascula absorbentia, &c., ad humorum massam transferuntur. Summe profecto necessaria memorata existit olei divisio: Quæ violenta enim actio expectanda esset, si oleum quoddam æthereum sub aggregatione crassiori, adeoque tota sua mole & absque ulla divisione in interiora corporis penetraret? Convincunt nos in hoc passu ardor dolorificus, quem olei ætherei guttula linguæ instillata producit, & adhuc magis inflammatio & ipsa eschara, quæ in quacunque etiam corporis externi parte teneriori olei cujusdam ætherei acrioris adplicationi temporariæ succedere consueverunt. Redundat igitur oleorum hujus commatis in corpore actio, tenerioribus tamen halitibus maxime in acceptis ferenda, partim ad ardorem quendam, soli-

solidis, quæ tangunt, imprimendum, partim etiam ad intestinam commotionem, quam in fluidis provocant. Intestinam in humoribus agitationem major necessario eorum resolutio, expansio, & ob auctum molecularum attritum calor intensior, ardorem vero, solidis elasticis ac sensibilibus impressum, vivida ac vegeta contractio, & utramque denique liquidorum meantium ac remeantium vegetior circulus, ac plerarumque, quæ huic innituntur, functionum augmentum sequi debent.

§. XL

SVPPOSITO generali hoc operandi modo, facile explicari poterit, cur plurima olea ætherea virtutem stomachalem, carminativam, cephalicam, pectoralem, cardiacam, nervinam, diaphoreticam, diureticam, lithontripticam, uterinam, aphrodisiacam, & hujus farinae alias complures edere consueverint. Quamprimum enim, ut operandi modum cum paullo specialiori adplicatione exponam, oleum quoddam æthereum cum vehiculo suo ad ventriculum descendit, primo a liquore gastrico, adjuvante tunicarum contractione peristaltica, in minores dividitur moleculas, postea in longe teneriora effluvia calore resolvendas. Moleculæ memoratæ, ut & halitus subtiliores expansi, agere incipiunt
tum

tum in solida, tum contenta fluida, aliaque, quæ in hoc cavo offendunt, & tunicas urendo incitant, ut sese fortius atque celerius contrahant, contentas autem materias, five sint perfecte liquidæ, five spissioris atque pultaceæ consistentiæ, in motum celeriores secum rapiunt: Hinc aliter fieri nequit, quin hac ratione actio ventriculi, motus peristalticus, calor, impetus liquoris gastrici augeantur, & sic citior ac melior alimentorum, immo ipsarum cruditarum, digestio atque resolutio contingat.

§. XLI

CUM uberior etiam crassioris ac crudioris materiæ perspirabilis, adeoque flatuum, generatio, & diuturnior in ventriculo & intestinis retentio saburræ viscidæ, copiosius collectæ, nec minus debili vi expultrici seu solidorum contractili, ex membranarum flacciditate, & atonia promananti, persæpe originem debeant, cognitu utique facillimum est, cur olea æthereæ, supposito scilicet eodem operandi modo, h. e., resolvendo mucum, & vividiores suscitando vim contractilem, flatuum discussionem & expulsionem adjuvare, ac novum quoque eorundem proventum prohibere valeant. Innotescit quoque ratio, cur eadem olea carminativa alio tempore, quando alvus per spasmos vehementes,

tes, apud ficciora cumprimis subjecta chole-rica, clausa est, contrarium plane effectum edant, & calida sua indole, ac forti irritatione spasmodicam tunicarum strictionem cum saburra biliosa fervore, adeoque tormina & obstructionem plus augeant, quam minuant. Rationalis proinde practicus, si salutarem in colica, cardialgia, aliisque ventris adfectibus flatulentis, nec minus in adpetitus & digestionis vitiis ab usu hujusmodi oleorum sperare velit operationem, prius de vera morbi causa eruenda sollicite cogitare debet, ne loco auxilii majorem inferat noxam, & formali æque ac materiali causæ majora incrementa suggerat.

§. XLII

MEMORATO operandi modo oleorum efficacia in febribus intermittentibus, præsertim quotidiana & quartana, (in tertiana enim, quæ febres æmulatur continuas, cautissime cum usu earum mercandum,) maxima quoque ex parte innititur; dum febres hæ, præprimis, si existant rebelles, aut homines tempore autumnali, & post prægressos graves circa alimenta errores, vel etiam post mærorem, curas, &c., invadant, ordinario, præter organorum, digestionis atque chylicationi destinatorum, debilitatem, ac viscidarum crudittatum colluviem, quæ sensim resoluta, & per
vices

vices ad sanguinem delata, febrilem commotionem statim intervallis excitat, etiam universalem solidorum atoniam, & humorum muciditatem supponunt. Quæ vitia autem cum per olea ætherea, tempestive ac provide usurpata, emendentur, in propatulo est, morbum ipsum, febrem videlicet, cessare debere.

§. XLIII

QVÆ hæcenus dicta fuerunt, oleorum virtutes, quas in primis viis exerunt, præcipue concernunt: At nunc videndum quoque, quid in aliis partibus, & corporis recessibus interioribus efficere valeant. Non adeo longas enim in prima culina moras nectunt, sed paullo post adsumptionem, in halitus, uti supra pridem monui, quoad portionem spirituosam prius resoluta, partim cum fluidis aliis filtrationis, partim seorsim inhalationis beneficio, in vasa nervosa & sanguifera progrediuntur: Vbi post adventum suum, æque ac in primis viis, blandius tamen ob majorem longe divisionem, & miram distributionem atque subtilitatem, solidorum contractiones, vellendo, vel rectius, lenissime urendo, suscitant, principium ignescens substantialiter augent, attritum globulorum sanguinis, & hunc & causam priorem confestim ac necessario excipientem calorem intendunt, humores quos-

quoscunque expandunt, commovent, ac secum in circulum velociorem rapiunt. Inde postea reliquæ fluunt virtutes supra indicatæ: Dum motus enim singulos, cum calore & fluiditate humorum, augent, se- & excretiones pariter, maxime autem exhalationem cutaneam, reddunt largiores, solida paullum exsiccant, humores purificant, influxum sanguinis & fluidi nervei in fibras musculares, adeoque robur partium, augent, viscerum obstructions reserant, & muci pectoris resolutionem, itemque hujus & calculosæ materiæ e renibus & vesica expulsionem adjuvant, adeoque cephalicam, nervinam, cardiacam, pectoralem, aphrodisiacam, diureticam, diaphoreticam atque bezoardicam virtutem exerunt, & specialius proinde in memoriæ debilitate, vertigine, melancholia, coryza, cephalalgia, apoplexia, paralyfi, adfectibus soporosis, ac variis oculorum atque aurium vitiis, nec minus in tussi, raucedine, asthmate, obstructionibus viscerum, hydrope, calculo, dysuria, malo hysterico, obstructione mensium, lochiorum, hæmorrhoidum, impotentia virili, sterilitate, prolapsu uteri, cachexia, & compluribus aliis, cum fructu, suppositis tamen congruis causis, exhiberi possunt.

§. XLIV

QVVM calida, concentrata, ideoque valde activa hæc medicamina motus in corpore notabiliter excitent, & proinde in iis duntaxat morbis, qui iusto humidiori atque laxiori solidorum texturæ, itemque frigidis & mucosis humorum impuritatibus atque languido eorum circulo primario originem debent, tuto possint adhiberi, liquido constat, quod ea in morbis, ex nimio motuum augmento, & calida causa materiali promanantibus, summa circumspeditione propinanda, aut penitus ab usu eorum abstinendum sit. Et hæc cautela etiam apud subjecta plethorica, atque sicca, biliosa, cholERICA valet. Silentio pariter hoc loco non prætereundum est, oleum æthereum quodcunque, præter vires communes, etiam propriis quibusdam, quas vulgo specificas vocant, instructum esse, & illud proinde majus auxilium in morbis capitis, hoc autem in morbis pectoris, ventriculi, uteri, &c., præstare: Cavendum tamen, ne hæc ultima ultra justas limites extendantur. Exhibentur interne dosi valde exigua, ad unam scilicet vel alteram guttulam, in vino aut aqua quadam destillata, vel sacharo etiam instillantur, aut tritura mediante prorsus cum eo in elæosachara rediguntur. Persæpe pariter in spiritu salis ammoniaci vinoso, spiritu vini, aut alio

alio inflammabili rectificatissimo, itemque, & quidem optime, in spiritu nitri dulci solvuntur, & sub tincturæ, spiritus, vel etiam, si multum olei in menstruo fuerit solutum, balsami liquidi nomine ac forma propinantur.

§. XLV

EXTERNE, commovendi, discutiendi, exsiccandi ac roborandi fine, vel per se illinuntur, vel, quod tutius censendum, inter emplastra, unguenta, balsama unguinosa, & linimenta, tum oleosa, tum spirituosas, recipiuntur, & hac ratione frequentissime in variis morbis capitis, ventriculi, intestinorum, uteri, aliarumque partium, in coryza diuturniori v. g., hemicrania, vertigine, odontalgia, imbecillitate ventriculi, colica, cardialgia, passione hysterica, diarrhœa, dysenteria, cœliaca, lenteria, prolapsu uteri, tumoribus frigidis œdematosis, herniis, luxationibus, laxitate ligamentorum, &c., diversimode adplicantur.

OLEA DESTILLATA ÆTHEREA
SELECTIONIORA*Oleum caryophyllorum aromaticorum.*

- *cinnamomi.*
- *ligni sassafras.*
- *cubebarum.*
- *melissæ.*
- *rorismarini.*
- *majoranæ.*
- *thymi.*
- *serpilli.*
- *saturejæ.*
- *byssopi.*
- *matricariæ.*
- *tanacetii.*
- *millefolii.*
- *rutæ.*
- *salviæ.*
- *menthæ.*
- *sabinæ.*
- *spicæ.*

Oleum lavendulæ.

- *chamomillæ.*
- *ligni Rhodini.*
- *santali citrini.*
- *cort. citri.*
- *cort. aurantium.*
- *myrrhæ.*
- *rosarum.*
- *terebinthinæ.*
- *balsami Peruviani.*
- *balsami de Copaiva.*
- *sem. carvi.*
- *cumini.*
- *anisi.*
- *fœniculi.*
- *nigellæ Romanæ.*
- *baccarum juniperi.*
- *nucis moscbatæ.*
- *macis.*
- *piperis.*

OLEVM CARYOPHYLLORVM
AROMATICORVM

REC. Caryophyllorum aromaticorum lbj. Integris, vel grossiuscule saltem contusis superfundantur libræ sex vel septem aquæ, a priori destillatione residuæ, vel, hac deficiente, aquæ puræ fontanæ, fluviatilis aut pluvialis, per adjectas tres uncias salis communis salisæ redditæ, & præmissa aliquot dierum maceratione in loco tepido, destillatio in cucurbita humiliori, vel, quod præstat, in vesica cuprea,

cuprea, stanno intus probe obducta, & ad duas partes tertias, immo ultra, aqua & speciebus replenda, igne tamen paullo intensiori adhibito, instituatur; sic primo oleum albicans, aut dilute flavescens cum aqua per applicati vasis refrigeratorii canalem in receptaculum transtillat, & maxima ex parte fundum petit, quoad exiguam autem portionem aquæ supernatat. Huic oleum paullo gravius, crassius & saturatoris coloris flavi succedit, quod totum ad fundum descendit. Raro prima destillatione omne oleum evocatur, & aqua prolita, oleo prius separato, plerumque caryophyllis reaffundenda, & destillatio semel vel bis reiteranda est, ut penitus, quod inhæret, oleum ex iis expellatur. Monendum tamen, totam aquæ adfusæ molem prima vice nequaquam abstrahendam esse, ne caryophylla empyrevma contrahant. Oleum, sub destillatione secunda expulsum, priori longe crassius est, & ob ignem fortiolem adhibutum, multis quoque partibus resinosis remixtum. Ex caryophyllorum bonæ notæ libris duabus plerumque quinque, sex, immo subinde septem olei subtilioris & crassioris uncia bina vel trina destillatione eliciuntur. Absoluta destillatione, oleum tritorii, aut vitri hypocleptici opè separatur, & aqua pariter, miculis oleosis adhuc valde referta, seorsim adservatur, ut suo

tempore, aquæ caryophyllorum destillatæ loco, in praxi adhiberi possit.

OLEVM caryophyllorum quævis olea reliqua, si genuinum oleum ligni sassafras exceperis, gravitate specifica superat, & valde ignea indole pollet; hinc parca etiam manu & summa circumspeditione ægris, morbis frigidis laborantibus, porrigendum est. Magna tamen differentia oleum caryophyllorum destillatum purum, & idem oleum mangonifatum, h. e., oleo caryophyllorum expresso remixtum, quale vulgo in Hollandia, &c., venditur, intercedit: Purum enim altero, aliquantulum scilicet mangonifato, longe subtilius, fluidius atque temperatius est, & tutius ideo, quam illud, ad guttulam unam vel alteram, in congruo vehiculo propinari potest: Solvitur quoque promptissime ac totum in alcohole, aut spiritu nitri dulci rite præparato, & in vitro probe obturato adservatum, liquiditatem suam per annos complures retinet. Externe hoc oleum, provide cumprimis adplicatum, in carie ossium, sphacelo, & gangræna specificum & satis activum existit remedium. Methodus descripta etiam in destillatione olei cinnamomi, piperis, cubebarum, cardamomi, ligni sassafras, &c., observatur, & nulla singularis occurrit in hoc passu differentia, præterquam, quod lignum sassafras, in rasuram redactum, diuturniorem macerationem postulet, ut ante destillationem sufficienter emolliatur. Eodem pariter modo, substrato ta-

men

men igne leniori, destillatio oleorum specificè leviorum, ut *olei roris marini, majoranæ, thymi, menthæ, flor. spicæ & lavendulæ, seminis anisi, balsami de Copaiva, &c.*, instituitur, & oleum, aquæ vel innatans, vel perfectè supernatans, cum priori aquæ parte dimidia maxima plerumque ex parte transcendit. Separantur post aliquam vasis quietem itidem, & quidem longe commodius, quam specificè graviora, ope tritorii aut vitri hypocleptici. Virtutes oleorum specificæ, considerata simplicium, e quibus eliciuntur, natura, facile determinari possunt; hinc fusius hoc loco de iis agere plane supervacaneum duco.

C A P V T I I

D E

O L E I S D E S T I L L A T I S
E M P Y R E V M A T I C I S

§. I

OLEA EMPYREVMATICA nihil aliud sunt, nisi olea essentialia, vel ætherea, vel unguinosa, adustione, nunc graviori, nunc leviori, plus minusve, quoad formam & indolem, mutata; hinc valde etiam ab essentialibus integris, puris atque recentioribus sese odore, sapore, natura, viribus, & usu, immo persæpe pariter colore ac consistentia, distinguunt. Odor ordinario ingratus, immo

in plerisque, præsertim ex animalium partibus sicca destillatione eductis, admodum foetidus, sapor nauseosus, acris, urens, amaricans, consistentia spissior, quin in quibusdam plane picea, & natura valde calida deprehenduntur.

§. I I

ANTE rectificationem oleis empyrevmaticis, ex animalium partibus prolicitis, præter phlegma, multum salis urinosi, vegetabilibus autem & mineralibus tum acidi, tum urinosi quidquam inhæret: Terreo-salinæ tamen & oleoso-fuliginosæ substantiæ crassiores, cum phlegmate intermixto, separari, & oleis hisce pelluciditas, limpiditas, major fluiditas, & gratior quoque odor ac sapor, cum indole temperationi, conciliari possunt, si reiteratæ rectificationi, vel cum, vel absque additamenti, adornandæ, submittantur; quemadmodum id inter alia *oleum animale* DIPPELII, quod e sanguinis cervini oleo empyrevmatico, destillatione ex munda retorta vitrea decies, immo bis decies reiterata, paratur, satis superque confirmat. Post quamcunque enim destillationem, citra ulla susceptam additamenta, capitis mortui terreo-unguinosi nigri portio in retorta relinquitur, & oleum, a quisquiliis terreo-fuliginosis liberatum, & diuturniori ignis actione longe subtilius

tilius redditum, tandem, spiritus fere adinstar, pellucidum, tenue, volatile, penetrantissimum, odore & sapore satis gratum, & miræ, ut cum BOERHAAVIO.^a loquar, per omnes corporis vias penetrabilitatis, prodit.

§. III

NON confundenda sunt *olea fætida*, motu putredinoso in animalibus ac vegetabilibus producta, cum empyrevmaticis. Nam licet pleraque empyrevmatica, nondum rectificata, simul valde foetida sint, quin singula odorem plus minusve ingratum spirent, non omnia tamen foetida inverso modo existunt empyrevmatica, quum absque ulla etiam adustione, ac sola duntaxat putredine, in singulis triplicis, maxime autem animalis ac vegetabilis regni, concretis, quæ in motum putredinosum redigi possunt, oleum foetidum producat.

§. IV

OLEA empyrevmatica ex aptis subjectis, oleo essentiali, æthereo, unguinoso, pinguedine, resina, gummi-resina, mucilagine crassiori aut gelatina prægnantibus non simpliciter educuntur, sed ignis ope sub destillatione sicca demum ex parte producantur.

P 4

Nam

^a) In Chemie T. II. p. m. 318.

Nam olea tum ætherea, tum unguinosa partium adustione superficiali valdopere transformantur & immutantur, pinguedines eandem patiuntur metamorphosin, atque, amissa pristina temperie atque dulcedine, acres evadunt, & ad olei fluiditatem perducuntur; & eadem pariter contingunt in oleo aut pinguedine, quæ resinis, gummi-resinis, mucilagibus crassioribus, & gelatinis inhærent, & præcipuum earum principium constituunt. Confestim & absque destillatione laudatam mutationem partium, &c., observare possumus in butyro recentissimo, atque dulcissimo, ustulationi subiecto: Ita enim paullatina ignis actione minimæ molecule oleosæ transformantur, ut saporis dulcedo, & color albidus, vel ex albido - flavescent, cum indole temperatissima, successive pereant, & butyrum fluens acre, amaricans, ex flavo-brunnum, & natura calidius, quinimo, si ustulatio diutius protrahatur, aut ignis substernatur intensior, amarum, ex brunno - nigricans, & valde acre & igneum evadat.

§. V

AD DESTILLATIONEM, igne sicco, eoque, pro laxiori vel compactiori subsectorum textura, nunc mitiori, nunc intensiori, instituendam, modo *cucurbitæ humiliores*, modo *retortæ*

retortæ simplices, aut, & quidem frequen-
tius, *loricatæ*, quibus carbonēs candentes
immediate possint admoveri, adhibentur.
Cucurbitæ humiliores eliguntur, quando sub-
stantiæ liquidiores, ex animantium ac vege-
tantium censu, ut urina, sanguis, aliique
humores, paullulum ante destillationem in-
spissati, destillationi submittendæ sunt; re-
tortæ vero, præprimis terreæ loricatæ, aptio-
res existunt, quoties oleum ex durioribus
atque ficcioribus corporibus, v. g. ambra,
succino, lithantracibus, resinis, ossibus, un-
gulis, dentibus, sanguine penitus exsiccatō
& similibus eliciendum est. Fieri tamen so-
let, siue cucurbita, siue retorta adhibeatur,
vel cum, vel sine additamento. Subjecta
pleraque, præprimis sicca, nullis plane indi-
gent additamentis, & sub quorundam dun-
taxat destillatione, quæ igne admoto valde
expanduntur, atque spumescunt, *arenæ, ci-
nerum cribratorum, C. C. usti grossiuscule pul-
verisati*, &c., additione opus est.

§. VI

OLEA empyreumatica nunquam e subje-
ctis, destillationi ficcæ commissis, sola eli-
ciuntur, sed simul quoque *phlegma*, *liquores*
plus minusve spirituosi, & *salia volatilia*, nunc
acidula, nunc *urinosa*, nunc quodammodo

mixta prodeunt, ita tamen, ut alia oleo citius, quod frequentius fieri consuevit, alia eodem tardius expellantur. E succino v. g. primo liquor aqueo - acidulus, tenerrimis miculis oleosis remixtus, prodit, succedit oleum, & deinde sal ficcum acidulum atque volatile in retortæ collum sublimatur, ex ebore ex adverso, cornu cervi, & similibus primo phlegma, & sal volatile urinosum expelluntur, eademque oleum crassius postea sequitur.

§. VII

RECTIFICATIO olei empyreumatici, a substantiis simul expulsis, quantum fieri potuit, separati, vel cum, vel sine additamentis suscipitur. Si additamenta placent, oleum in retorta vel cucurbita humiliori aliquoties super *cretam, cornu cervi ustum, calcem vivam, cineres cribratos, sal tartari, cineres clavellatos*, quibus subinde, citioris depurationis causa, sufficiens aquæ simplicis puræ quantitas superfunditur, more consueto abstrahitur: Sin memoratorum vero corporum additio displicet, aut ob certum finem necessario omittenda est, olea per se ex munda retorta, arenæ balneo altius imponenda, evocantur; monendum tamen, destillationem hac ratione sæpius longe, quam in casu priori, repetendam esse.

§. VIII

§. VIII

NON adeo notabile discrimen olea empyrevmatica rectificata mineralia & mineralia, ut *oleum ambræ, succini, lithantracum, &c.*, itemque vegetabilia & vegetabilia, nec minus animalia & animalia, ut *oleum empyrevmaticum rorismarini & menthæ, &c.*, ut & *oleum cornu cervi, eboris, cranii humani, ungulæ alcis, sanguinis, &c.*, intercedit, præterquam, quod aliud alio crassius sit, & ingratiore sapore & odore præditum. Id tamen adhuc adjiciendum est, olea empyrevmatica, ex animalium partibus prolicita, fœtore atque sapore ingrato longe superare olea empyrevmatica, e vegetabilibus recentibus, ac nondum putridis, maxime autem e mineralibus bituminosis igne violento expulsa, quippe quæ semper plus minusve de sapore & odore suo nativo balsamico retinent, ita ut concretum, e quo educta fuerunt, ex iis quodammodo, immo subinde satis clare, cognosci queat.

§. IX

OLEA empyrevmatica, debite rectificata, & sæpius reiterata destillatione solitaria subtiliora ac gratiora reddita, valde activa præbent remedia interna commoventia, resolventia, discutientia, sudorifera, atque diuretica,

retica, & ea cumprimis, quæ ex animalium partibus pinguibus atque gelatinosis expulsa, ac methodo *Dippeliana*, h. e., destillatione solitaria, decies, imo duodecies repetita, ad spirituum propemodum subtilitatem, mobilitatem ac penetrabilitatem perducta fuerunt, virtutem anodynam, antispasmodicam, resolventem atque febrifugam non contemnendam exserunt, & ideo persæpe cum fructu in febribus intermittentibus, præsertim quartana, epilepsia cacochymica, obstructionibus viscerum chronicis, & variis adfectibus spasmodicis, ad guttas 10. 20. 30., in vino, aut alio vehiculo commodo propinari possunt. *DIPPELIVS* suum *oleum animale*, quod nihil aliud est, nisi oleum sanguinis cervini aut bovini empyreumaticum, per se e retorta vitrea munda duodecies abstractum, non tantum in morbis memoratis, sed in compluribus quoque chronicis aliis, v. g. arthritide vaga, podagra, calculo, nephritide, & frigidis partium tumoribus, &c., miris extollit laudibus: ^a At monendum, hoc æque ac similis naturæ reliqua rationalem ac providum postulare usum, ne, causa calida præsentē, aut apud plethoricos ac biliosos, plus noceant, quam profint.

§. X

a) Vid. CHRIST. DEMOCRITI Tract., cui titulus:
Vitæ animalis morbus & medicina p. 78.

§. X

OB insignem partium subtilitatem ac mobilitatem, quæ ipsis sæpius reiterata destillatione inducuntur, *oleum animale* DIPPÉLII, & eodem modo rectificata animalis originis reliqua, celerrime corpus penetrant, & operationem suam primariam prompta resolutione, & aliqua pariter commotione absolvunt. Notatu quoque dignum est, illa ægris placidum plerumque conciliare somnum, qui, teste HOFFMANNO, ^b per viginti sæpe horas una serie perdurat, ac nullum postea torporem aut debilitatem infert, sed corpus potius alacrius reddit, ac mentem hilariorem. Aliud judicium ferendum erit de rectificatis oleis empyrevmaticis vegetabilibus & mineralibus, quorum priora, particulis fuliginosis sæpius repetita destillatione ablatis, ad indolem ætheream, posteriora ad naturalem, qua antea in simplici pollebant, formam atque naturam, præsertim, si destillatio rectificatoria semper super aqua pura ac simplici instituat, quodammodo reducuntur, & ideo etiam calidiora permanent: Aliquantulum duntaxat ea excipienda sunt, quæ ex dulcibus, subdulcibus & temperatis plantarum partibus, oleo unguinoso turgidis, pro-

^b) In Obs. physico-chymicis p. 53.

prolicita fuerunt, & ideo oleo, in gelatinis & pinguedinibus animantium hospitanti, indole temperata magis analoga existunt.

§. XI

OLEA empyrevmatica animalis proſapiæ, ac nondum rectificata, prompte in ſpiritu vini rectificatiſſimo ſolvuntur, & eum odore, ſapore, colore, ac tanta virtute ſudorifera imbuunt, ut uncia dimidia ſpiritus, qui duas ſaltem vel tres olei guttulas recepit, apud quatuor homines, quibus portio propinata fuit, copioſum ſudorem provocet. ^a Uſum quoque illa ipſa externum in praxi inveniunt, & nonnunquam diſcutiendi; reſolvendi, abſtergendi ac purificandi, imo eorum aliqua roborandi fine, tumoribus partium frigidis, membris paralyticis, debilitatis articulationibus, atque ulceribus impuris, & rebellibus, vel per ſe, vel cum aliis præſertim baſſamicis, ut baſſamo de Copaiva, de Peru, &c., commixta, adplicantur.

^a) Conf. HOFFM. l. c., ut & Diſſ. noſtra de Oleis empyrevmaticis.

OLEA EMPYREVMATICA VSITATIORA

Oleum succini.

- ligni Guajaci.
- benzoinum.
- cera.
- tartari.
- saponis Veneti.

Oleum eboris.

- ungulae alcis.
- cornu cervi.
- sanguinis.
- lumbricorum terrestrium.
- animale Dippelii.

OLEVM SVCCINI

REC. Succini flavi grossiuscule contusi, libram unam, arenæ puræ, libras duas. Mixta injiciantur retortæ terreæ loricatæ, eidemque, in furno reverberii collocatæ, ignis carborum, magis succeffive magisque augendus, immediate admoveatur; sic primo aqua acidula cum paucis sale volatili, deinde oleum subtilius flavesceus, postea crassius, coloris ex brunno - nigricantis, prodeunt, tandemque sal ficcum, albicans, volatile, in retortæ collum sublimatur. Hoc, peracta destillatione, eximitur, & æque ac oleum, a phlegmate acidulo separatum, seorsim adfervatur. In retorta caput mortuum, ex sabulo & terreo - fuliginosis succini partibus mixtum, remanet. Si destillatio absque arenæ additione instituitur, materia nigra ac dura, oleo penitus expulso, relinquitur, quæ maxima tamen ex parte, admoto in fine igne intensissimo adeo volatilis redditur, ut

ut notabilis etiam portio in retortæ collum adscendat. Rectificatio olei succini modo, in præcedentibus (§. 7.) descripto, suscipitur.

N O T A N D A

C I R C A

N A T V R A M, V I R E S E T V S V M

M E D I C V M

I. *S V C C I N V M* est bitumen minerale, durum, grato odore balsamico, colore plerumque flavo, flavescente, aut albo, rubicundo, &c., & eminente vi electrica præditum, quod maxima ex parte e *petroleo*, per *vaporem* aut *tenuem liquorem aqueo acidulum vitriolicæ prosapiæ* coagulato, constat.

II. Oleum sicca destillatione e succino expulsum, ex parte subtilioris, ex parte crassioris indolis est. Illud in alcohole solvitur, hoc autem solutionem in laudato menstruo respuit. Prodit quoque sub destillatione primo oleum clarius, levius, volatilius flavescent, succedit rubicundum, tandemque crassius longe, gravius, ex brunno-nigricans, ignis scilicet gradibus debite observatis, expellitur.

III. Oleum succini aliquoties rectificatum, & ad guttulas aliquot propinatum, locum sibi inter medicamenta roborantia, nervina, cephalica, discutientia, carminativa, diuretica, & uterina vindicat; caute tamen, præsertim in calculo & urinæ suppressione, cum usu ejus mercandum, quum

quum valde calidum pharmacum sit, quod motus in solidis ac fluidis nimium persæpe suscitatur. Externe ingreditur unguenta ac linimenta roborantia, nervina, carminativa, & lithontriptica, ligamentis articulationum debilitatis, nec minus spinæ dorsi in epilepsia, abdomini in colica, cardialgia, diarrhœa, &c., & regioni lumbari in dysuria & calculo adplicanda. Destillandi methodus supra descripta etiam adhiberi potest in destillatione oleorum hujus commatis ex *ambra*, *myrrha*, *tacamahaca*, *gummi benzoino*, *ammoniaco*, *mastiche*, ac reliquis bituminosis mineralibus, & resinosis atque gummeo-resinosis vegetabilibus. Monendum saltem, iis, quæ sub destillatione notabilius expanduntur, semper arenam miscendam, vel ea tamen, si quis naturam & principia eorum constitutiva exactius explorare velit, minori quantitate retortis capacibus immitenda esse, ne expansa collum obstruant. Vires oleorum hujus census diversorum specificæ, considerata simplicium natura & virtute specifica, medico rationali & in materia medica strictè sic dicta, prout decet, versato, facile patebunt.

O L E V M C E R Æ

IMPLEATUR retortæ vitreæ, arenæ deinceps imponendæ, pars dimidia cera pura, duriuscula & in frustula dissecta, posteaque tantum arenæ purissimæ addatur, ut retorta pene ad collum usque repleatur: Quo factò, arenæ balneo ignis primo lenior substernatur, ut retorta incalescat paulatim, & cera liquef-

cens cum arena probe misceatur, deinde, igne per gradus aucto, instituaturn destillatio; sic primo aqua acidula, magis successive magisque spirituosâ, ingrati odoris, prodit, eademque expulsa, residua materia mollis ac quasi butyracea sub olei quidem forma, igne aucto, transcendit, at refrigerata denuo butyri instar coagulatur: Quare destillationi per se denuo subjicienda, ac toties emunda retorta evocanda est, donec acidum coagulans, ac phlegma, adhuc inhærens, penitus separatum, & materia pinguis butyracea ad olei clari formam atque liquiditatem perducta fuerit. LEMERY olei fluidi unciam unam & drachmas sex ex ceræ unciis octo obtinuit; reliquum phlegma acidum atque spirituosum erat. ^a

OLEVM ceræ, ut & mollis & albescens materia butyracea, quæ obtinetur destillatione, naturam possident temperatissimam, &, sub forma unguenti externe adplicata, egregie partes exsiccatas, duras, strictas emolliunt & relaxant, dolores mitigant, solida erosa, immo ipsos denudatos nervos, demulcent, cutem, labia oris & maxime papillas mammarum, si fissuris corripiantur, defendunt ac leniunt, & singularem quoque virtutem anodynam in hæmorrhoidum dolore atroci exferunt.

OLE-

^a) Vid. Hist. de l' Acad. des sciences A. 1708. p. 64

O L E V M S A N G V I N I S

RECIPE Sanguinem bovinum, in furno penitus exsiccatum, & in frustula diffractum, ac tantum de eo in retortam vitream aut terream loricatam immitte, ut quarta circiter vel tertia pars impleatur. Retortam vitream arenæ balneo, terream loricatam autem igni aperto carbonum impone, & ignis gradu sensim ac provide aucto, primo phlegma, deinde sal volatile cum oleo subtiliori, tandemque oleum crassum nigricans in receptaculum capacissimum, & retortæ, rostro intermedio, adplicatum, expelle. In retorta terra nigra, levis ac spongiosa remanet, quæ longe majus, quam antea sanguis, spatium occupat, & plerumque ad collum usque pertingit. Sanguis enim, admoto igne, præprimis auctiori, valde expanditur, & cum violentæ rupturæ periculo, si justo major sanguinis exsiccati quantitas retortæ injecta fuerit, retortæ collum obstruit, adeoque impedit, quominus spiritus volatilis ac valde elasticus exire queat: Hinc semper in hujus spiritus destillatione summa cura prospiciendum erit, ut modica saltem sanguinis exsiccati quantitas retortæ injiciatur, & deinde quoque blandus ignis tamdiu adhibeatur, donec spiritus subtiliores expulsi fuerint. Oleum, peracta destillatione, a spiritu urino-

noſo ac ſale volatili, more conſueto, & quidem optime beneficio chartæ bibulæ, aqua prius humectatæ, ſeparatur, & deinde vel cum, vel ſine additamentis, ſemel vel aliquoties rectificatur. Si rectificatio, uti ſupra pridem dictum, ſæpius reiteretur, tandem limpidum evadit, gratiorem odorem atque ſaporem conſequitur, & viribus iisdem, quibus *oleum animale* DIPPELII inſtructum creditur, pollet.

OLEVM hoc, nondum rectificatum, per ſe interne rariffime exhibetur, ſed ad paucas guttulas, in ſpiritu vini rectificatiſſimo ſolvitur, & tinctura inde enata in morbis, in quibus fortiora ſudorifera profunt, ad 30. 40. 50. 60. guttas, propinatur. Externe ulceribus impuris abſtergendi fine inungitur, &, æque ac oleum cornu cervi, eboris, &c., cum balfamo Peruviano mixtum, non contemnendum unguentum traumaticum, quod b. WEDELIVS quondam magni æſtimavit, & ſuum vocavit *balfamum fætidum*, conſtituit. Methodo deſcripta reliqua pariter olea empyreumatica ex animantium partibus eliciuntur, apud oſſa tamen, cornua, dentes, ungulas & alia ſubjecta duriora atque compactiora tam adcurato ignis regimine non opus eſt, cum expandi, adeoque retortæ collum obſtruere nequeant: Poſſunt quoque retortæ terreæ loricatæ, quæ ad horum deſtillationem ſemper neceſſariæ ſunt, altius ac ferme ad collum uſque diſſectorum oſſium fruſtulis

stulis repleri. Olea hæc, quod adhuc addendum est, natura, ac viribus parum vel nihil distincta inveniuntur, & alterum proinde alteri, immo oleum *sanguinis* aut *cornu cervi* oleo *ungulæ alcis*, *cranii humani*, *eboris*, *lumbricorum terrestrium*, &c., in praxi medica commode substitui potest. Errant enim, qui unicuique distinctas plane & específicas vires medicas inhærere opinantur.

* * * * *

C A P V T I I I

D E

OLEIS ESSENTIALIBVS EXPRESSIS, COCTIS, ET INFUSIS

§. I

AD ALTERAM oleorum essentialium classem genericam pertinent OLEA UNCTVOSA, seu VNGVINOSA, ab aliis etiam *pinguia* & *sebacea* dicta. Valdopere hæc, indole, proprietatibus ac viribus medicis, ab æthereis inveniuntur distincta: Ætherea enim fragrantissimum spargunt odorem, & in aere libero, præprimis calore accedente, in auras, in effluvia prius resoluta tenerrima, maxima ex parte auffugiunt, sapore præterea pollent acri, urente, igneo, & cuti teneriori, aliisque partibus corporis sensibilibus ad-

plicata,

plicata, eas exsiccant, stringunt, arrodunt, & cum dolore quasi adurunt; Unguinosa contra linguæ saporem blandum atque subdulcem imprimunt, debilem spirant odorem, in vasis apertis, absque singulari partium jactura, satis diu perdurant, & cutem ac solida quævis in corpore humano humectant, emolliunt, lubricant, partes erosas demulcent, & dolores mitigant. Hæc ultima tamen primario de recentibus intelligenda erunt: Temperatissima enim temporis progressu, præprimis, si in loco adserventur calido, acriora evadunt, ac rancida, & multum proinde de blanda sua indole & demulcente virtute amittunt.

§. II

EX IISDEM quidem principiis, quæ olei ætherei mixtionem ingrediuntur, olea unguinosa constant, crassioribus tamen gaudent moleculis, & terrea substantia largius instructa sunt; quod præcipua etiam causa esse videtur, cur tenaciora, spissiora, immobilia, torpidiora existant, cur saturationem incensa flammam exhibeant, & copiosiore ac crassiore fumum atque fuliginem eructent, cur denique solutionem in spiritibus inflammabilibus respuant. Purior nihiloscius atque volatilior indoles ipsis repetita destilla-

stillatione & abstractione super calcem, aut lateres contusos conciliari potest, adeo, ut propius tandem ad olei ætherei indolem atque subtilitatem accedant. Quod nonnulla autem, v. g. oleum lini, & napi sylvestris, digestionem cum aqua in vase plumbeo, uti D. D. DEGNERS aliquando promittebat,^a ingratiore suo odore & sapore penitus liberari, & in oleum olivarum, vel eidem tamen simillimum, mutari possint, ulteriori experientia neutiquam comprobatum fuit. ^b

§. III

PRÆ RELIQUIS plantarum partibus fructus quidam ac semina, v. g. *amygdala dulcia*, *olivæ*, *pistacia*, *nuces juglandes*, *nuces pini sativæ*, *semina lini*, *cannabis*, *papaveris*, *napi sylvestris*, &c., oleo temperato unguinoso valde turgida sunt, quod inde, si ciliicio includantur, torcularis ope exprimitur, vel etiam coctione cum aqua separatur. Expressioni persæpe lenis tostio præmittitur, ut separatio sit facilior, ac plus colligatur olei; at istud illico hac ratione acredinem quandam contrahit, ac multum de nativa sua indole temperata amittit. Id quoque metuen-

Q 4

dum

^a) Vid. Annal. Wratislaviens. A. 1725. p. 208.

^b) Vid. Miscell. Berolinens. T. IV. p. 321.

dum est, si illud ex fructibus & seminibus, grossiuscule contusis, coctione, in vesica, cucurbita, vel olla peragenda, elicatur. Coctioni igitur expressio, absque prævia tostione instituta, præferri meretur, etiam si adhibita priori plus olei obtineatur, quod aquæ innatans successive cochleari, vel una etiam vice, si coctio in cucurbita aut vesica instituat, auferendum est. Curandum saltem, ut semper fructus ac semina recentiora, ac nondum rancida, expressioni subjiciantur.

§. IV

PRÆTER memorata olea expressa, unguinosa, temperatissima, in officinis quoque prostant *olea aromatica, balsamica, calidæ indolis*, quæ pariter pressu e *nuce myristica, caryophyllis aromaticis, macere, baccis lauri*, & similibus separantur: At illa hic nullum plane locum inveniunt, sed, ob indolem & virtutem analogam, ad ætherea jure meliori referuntur. Quod vero *oleum ovorum* attinet, quod animale regnum suppeditat, & ex vitellis ovorum, coctione induratis, exemptis, & leniter affatis exprimitur, istud unguinosius temperatis omnino adjungi meretur.

§. V

OLEA expressa & cocta unguinosa recentiora animantium corpora nutriunt, partes
eorum

eorum solidas, duras, exsiccatas, rigidas, nimium tensas atque strictas, motu blando & insensibili in poros penetrando, humectant, & emolliunt, erosas demulcent, & a corporum rodentium vellicatione defendunt, acrimoniam salinam quamcunque, obtundendo & involvendo, temperant, fluida indurata & exsiccata lubricant, dolores atque spasmos mitigant, & proinde in variis adfectibus spasmodicis & convulsivis, vigente præprimis paroxysmo, itemque in erosione meatuum, ab acrimonia salina aut veneno corrosivo producta, itemque calculo, tussi acri, raucedine, asperitate faucium, siccitate & pertinaci intestinorum obstructione, induratione fecum alvinarum, aridura ac rigiditate ligamentorum, tumoribus duris callofis, escharis, fissuris mammarum, labiorum, cutis, & in compluribus aliis morbis, vel internum, vel externum usum inveniunt.

§. VI

AD OLEA *infusa*, quorum multa, tum simpliciora, tum diffusiora, in officinis prostant, consueto more paranda, primario olea expressa & cocta unguinosa requiruntur. Hæc enim menstrui munere perfunguntur, & variis speciebus superfusa, digestionis

lenissimæ ope, specifica quædam principia activa ex illis extrahunt: Vnde fit, ut majorem postea activitatem, vel novas plane vires fortiantur, quæ, considerata ingredientium natura, facillime determinari possunt.

OLEA EXPRESSA, COCTA ET INFUSA VSITATIORA

<i>Oleum expressum olivarum.</i>	<i>Oleum infus. chamomelinum</i>
- - amygdal. dulcium.	- - cheiri.
- - lini.	- - hyperici.
- - napi sylvestris.	- - liliorum alborum.
- - cannabis.	- - lumbricorum ter-
- - nucum juglandi-	- - restr.
- - um.	- - mastichinum.
- - sem. papaveris.	- - menthæ.
- - hyoscyami e semi-	- - nymphææ.
- - nibus.	- - populneum.
- - ovorum.	- - rosarum.
	- - rutæ.
<i>Oleum infus. absinthii.</i>	- - scorpionum.
- - anethi.	- - flor. verbasci.
- - capparum.	- - castorei.

OLEVM AMYGDALARVM DULCIVM EXPRESSVM

REC. Amygdalarum dulcium recentium, aut nondum tamen rancidarum, quantum placet. Excorticatas ac denuo sine igne ficascatas contunde, & cilicio inclusas, prelo exprime, idque successive, donec omne, quod inest, oleum expressum fuerit.

OLEVM hoc, recentissime expressum, egregium medicamentum anodynum, antispasmodicum, emolliens, temperans atque demulcens est, & frequentissime basin atque excipiens præbet electuariis, interne in erosione faucium, ventriculi & intestinorum, nec minus in torminibus ventris, paroxysmo hypochondriaco, hysterico, & nephritico, pertinaci obstructione alvi, induratione excrementorum, cardialgia & colica spasmodica, passione iliaca, ictero acuto, tussi, raucedine, asthmate, & multis aliis morbis, cochleatim & per intervalla, demulcendi, temperandi & emolliendi fine, exhibendis. Externe unguenta & linimenta emollientia & anodyna ingreditur. Eodem modo, sine prævia tamen excorticatione, etiam *olea* ex *feminibus papaveris, lini, hyoscyami & nucibus juglandibus* exprimuntur: Monendum saltem, singula hæc ante olei expressionem leniori submitti tostioni, ut plus olei largiantur. Oleum hyoscyami externum duntaxat usum habet, & unguentis atque emplastris additum, vires anodynas, paregoricas & demulcentes exferit. Oleum feminis papaveris aliqua virtute anodyna & hypnotica instructum est, & oleum nucum juglandium, quoad naturam & vires cum oleo amygdalarum dulcium convenit.

OLEVM OVORVM EXPRESSVM

REC. Ovorum recentium ad duritiem coctorum numero centum. Vitellos exemptos & comminutos leni igne in sartagine assa, lenem

lenem hanc tostionem sub continua cum spatula agitatione tamdiu continuando, donec vitelli ruffescere, & oleosa materia exsudare incipiat; quo viso, vitellos, cilicio inclusos, prelo subjice, & oleum pressione elice.

OLEVM hoc, adhibita tostione lenissima paratum, & adhuc recens, medicamentum demulcens externum præbet, quod per sæpe in fissuris cutis, labiorum, mammarum, nec minus in serpigine, impetigine, ambustis, & doloribus hæmorrhoidalibus cum fructu adplicatur.

OLEVM INFVSVM CHAMO- MELINVM

REC. Florum recentium chamomillæ simplicis, libram unam, olei communis puri, libras tres. Oleum, floribus aliquantulum contritis superfusum, leni digestionem in loco temperate calido committatur per triduum vel quatrimum, deinde coquatur, donec prunis inspersum non amplius strideat, posteaque coletur, & ad usum reponatur.

EXTERNE emolliendi sine partibus induratis, exsiccatis, dolentibus & spasmodice contractis adplicatur, & alia pariter unguenta, & ipsos per sæpe clysteres emollientes, demulcentes, & carminativos ingreditur. Cum eodem oleo communi, quod expressione e seminibus napi sylvestris elicatur, etiam oleum *florum cheiri, hyperici, herbe menthe crispæ & scorpio-*
num,

num, simili prorsus modo, parantur. Oleum cheiri non tantum anodynum, sed etiam resolvens creditur remedium, & ideo nonnunquam duris uteri tumoribus, ut & hypochondriis in hepatis & lienis obstructione atque duritie inungitur: An vero etiam ad menses & fœtum mortuum pellendos singulare quid conferre possit, valde adhuc dubito, quum virtus olei emolliens virtutem florum resolventem & discutientem longo superare videatur. Oleum florum hyperici est vulnerarium externum, & a quibusdam quoque, ob virtutem eandem ut & aliquam anthelminticam, interne exhibetur. Oleum menthæ crispæ vel per se abdomini & scrobiculo cordis inungitur in colica & cardialgia, vel alia etiam unguenta carminativa ingreditur. Oleum scorpionum denique, externe inunctum, opem præcipue in dolore nephritico, calculo, suppressione urinæ, & morstu atque iectu animalium venenatorum ferre creditur, & ideo etiam in morbis prioribus lumbis, pubi, perinæo illinitur, aut in urethram injicitur, in casu posteriori autem ipsi parti, iectu aut morstu vulneratæ, inungitur.

OLEVM ABSINTHII INFUSVM, ATQVE COCTVM

REC. Summitatum absinthii recentis con-
quassatarum, libram unam, foliorum rosarum
rubrarum, unciam dimidiam, olei olivarum
clari, libras tres. Macerentur in loco tem-
perate

perate calido, vel ad solem, per triduum, deinde coquantur, donec oleum prunis inspersum non amplius fridorem excitet, tunc coletur & servetur.

OB aliquas vires discutientes atque carminativas abdomini in torminibus ventris & variis adfectibus flatulentis inungitur, & subinde etiam clysmata, in colica, aut ad vermes intestinorum enecandos & expellendos, injicienda, ingreditur. Simili adhibita methodo etiam cum oleo olivarum parantur *oleum rosarum*, *foliorum ac florum anethi*, *fol. liliorum alborum*, *florum nymphae*, *foliorum rutae*, *florum verbasci*, & *gemmarum populi nigrae*. Oleum infusum *anethi* clysteribus, urgente dolore colico atque nephritico injiciendis, additur, & subinde pariter spinæ dorsi, aliisque partibus, in convulsionibus & spasmodis inungitur. Oleum *liliorum alborum* est externum emolliens & paregoricum, quod clysteribus miscetur, vel partibus emolliendis inungitur. Oleum *nymphae* virtute anodyna, hypnotica & refrigerante pollere creditur, & ideo temporibus in agrypnia, & pubi in tentigine venerea inungitur. Oleum *rutae*, abdomini inunctum, vel etiam clysteribus additum, vires carminativas & anthelminthicas exserit. Oleum *florum verbasci* vi anodyna gaudet, & externe adplicatum specificè dolentibus hæmorrhoidibus medetur. Oleum *populeum* ad leniendos dolores & spasmos commendatur. In genere tamen monendum, virtutem

ritem emollientem & demulcentem in singulis
hisce oleis semper reliquis virtutibus specificis
superiorem esse.

OLEVM LUMBRICORVM INFVSVM,
ATQVE COCTVM

R E C. Lumbricorum terrestrium, stupa
purgatorum, libram dimidiam. Vino lotis
adfundantur olei rosati libræ duæ, coquan-
tur igne moderato ad humidi consumptionem,
& oleum colatum servetur.

EXTERNE partibus, spasmo aut convulsione
vexatis, illinitur, & a nonnullis pariter interne
tanquam insigne commendatur vulnerarium;
quæ postrema tamen virtus singularis, si re-
vera in eo deprehenditur, non lumbricis, sed
oleo rosato tribuenda videtur. Ad normam
olei lumbricorum etiam *oleum mastichinum* pa-
ratur, præterquam, quod coctio non adeo diu
protrahenda sit, ne partes balsamicæ diutur-
niori exhalatione nimium consumantur.

OLEVM CAPPARVM

R E C. Corticum radicum capparum un-
ciam unam, corticum tamarisci, radicum
cyperi, herbæ ceterach, feminis agni casti,
florum tamarisci, ana drachmas duas, folio-
rum rutæ, drachmam unam. Pulverisatis,
& aceto irroratis olei olivarum puri libra una
superfundatur, coquantur ad humidi consum-
tionem, & deinde oleum colatum & expres-
sum servetur.

OLEVM

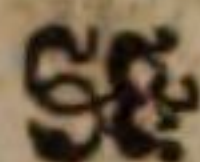
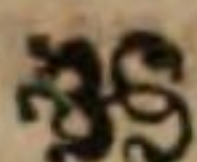
OLEVM hoc externe illitum aliquantulum roborat, & hypochondriis nonnunquam ad inflationes & spasmos mitigandos inungitur: At eo officinæ commode carere possent.

OLEVM CASTOREI

REC. Castorei, cassiæ lignæ, costi, croci, cubebarum, euphorbii, spicæ nardi Indicæ, galbani, opopanacis, styracis calamitæ, anadrachmas duas, cyperi, piperis longi, & nigri, pyrethri, sabinæ, schoenanthi, anadrachmas duas & semissem, vini albi generosi, libras duas, olei olivarum purissimi libras tres. Galbanum & opopanax seorsim in vino solvuntur, & soluta per linteum exprimuntur, reliqua, in pulverem redacta tenuissimum, cum oleo & vino, ad plenariam vini consumptionem, coquuntur. Monendum tamen, additis resinis seorsim solutis, mixta sæpius spatula agitanda esse, ne gummi-resinæ denuo ab oleo secedant.

AD OLEA roborantia, nervina, antispasmodica & carminativa pertinet, & proinde membris paralyticis, rigidis, & convulsione correptis, ut & abdomini in adfectibus flatulentis, torminibus ventris, dysenteria, &c., inungitur.

S E C T I O I V

D E

AQVIS DESTILLATIS, VINIS
MEDICATIS ET LIQVORIBVS
MEDICIS DIFFVSIO.
RIBVS

C A P V T I

D E

AQVIS DESTILLATIS

§. I

AQVÆ DESTILLATÆ MEDICÆ, quæ
solæ hoc loco tractationis objectum
constituunt, vel *simplices* sunt vel
compositæ, & hæ iterum, æque ac illæ, in-
tuitu scilicet vehiculi, vel *mere aqueæ*, vel
aqueo - vinosæ. Ad præparandas simplices,
præter aquam fontanam aut fluvialem puram,
vel vino remixtam, unica saltem, ad com-
positas autem plures species requiruntur.

§. II

SUBJECTA, aquarum destillationi apta,
nobis ipsa monstrat natura: Quæ enim in tri-
plici regno notabiliorem spirant odorem, &
ideo copiosis gaudent partibus exhalabilibus,
adfuso liquori mere aqueo, aut aqueo - vinoso

sub destillatione partes communicare possunt activas, quæ specificas deinde vires aquæ prolicitæ largiuntur. Præ reliquis igitur aquarum destillationi ea triplicis regni concreta inserviunt, quæ principium volatile oleoso-aromaticum & balsamicum, spiritu mobili turgidum, vel acre etiam, pungens & subtile acidulum obtinent, uti v. g. sunt in regno minerali *ambra & succinum*, in regno animali *castoreum, moschus & zibetum*, & in vegetabili denique radices *angelicæ, levistici, mei, imperatoriæ, calami aromatici, zedoariæ*, herba & flores *menthæ, melissæ, rorismarini, majoranæ, thymi, serpilli, rutæ, byssopi, chamomillæ simplicis & Romanæ, spicæ, lavendulæ, salviæ, liliorum convallium, lignum sassafras, cort. citri, aurantiorum, cinnamomum*, semina *carvi, cumini, anisi, coriandri, fœniculi, nigellæ Romanæ*, bacca *juniperi, lauri, caryophylli aromatici, cardamomum, macis, cubebæ*, & hujus commatis complura alia. Exulare contra debent, quæ dulci, subdulci, austero, amaro, principio gelatinoso, mucilagineo, gummoso, aut terreo-gummeo-resinoso fixo pollent, odore prorsus destituuntur, & cum adfuso proinde liquore, licet inde reiterata vice abstrahatur, nullas particulas activas transmittere, adeoque aquas, destillando evocatas, nulla virtute singu-

singulari, multo minus specifica, qua ipsæ gaudent, imbuere valent.

§. III

SPECIES, necessariis principiis instructæ, vel integræ, vel dissectæ, aut contusæ paululum, immo nonnunquam, si existant succulentiores, in pulvem tritura redactæ, nunc præmissa maceratione temporaria, nunc etiam, si molliores, atque teneriores sint, citra eandem, destillationi subjiciuntur. Si maceratio cum aqua apud subjecta duriora, atque sicciora necessaria, aut tamen apud alia commoda visa fuerit, superfusæ aquæ simplici, æque ac ante oleorum destillationem humidam, & ob easdem quoque causas, *sal culinare, tartarus vini pulverisatus, aut sal quoddam alcalicum fixum*, ut *puri cineres clavellati*, adduntur. Metuunt quidem nonnulli in aquis ophtalmicis nocivam a sale addito acridinem, ast sine ratione sufficiente: Sub blandiori enim destillatione, præsertim in cucurbita altiori, nihil salis una transscendit, & istud, quod, suscepta destillatione in vesica, violenter abreptum fuit, tam exigua inhæret quantitate, ut sensibilem rosionem provocare nequeat.

§. IV

DESTILLATIO, præmissis præmittendis,

R 2

vel

vel in *cucurbita*, mariæ aut arenæ balneo imponenda, vel in *vesica cuprea*, stanno intus probe obducta, & vase suo refrigeratorio instructa, eodem, quo in oleorum essentia-
 lium destillatione, observato ignis regimine, instituitur, & duæ saltem aquæ adfusæ partes tertiæ evocantur. Partes volatiles enim, activæ, oleoso-balsamicæ, &c., statim initio destillationis confertim cum aqua trans-
 eunt, & empyrevma pariter hac ratione præcavetur, præsertim, si, adhibita vesica cuprea, per intervalla recens aqua frigida, ablata prius tepida, vasi refrigeratorio infundatur. Quando aqua, semel a speciebus abstracta, nondum moleculis activis sufficienter impræ-
 gnata est, recentibus speciebus semel vel aliquoties adfundenda erit, ut iterata destillatione activa, & principio mobili peregrino turgida evadat.

§. V

AQVÆ destillatæ, in vitris probe obturatis radiis solaribus per aliquot dies expositæ, & deinde in cella subterranea, aut alio loco frigidiusculo adservatæ, temporis progressu indolem magis spirituosam, & longe gratiorem odorem consequuntur. Notatu quoque dignum est, aquas, e cucurbita vitrea destillatas, plerumque puriores esse, aquis, e
 vesica

vesica cuprea abstractis. Destillatio enim in cucurbita lentius, quam in vesica, succedit, & partes aqueæ, dum altius adscendere debent, impura & heterogenea corpuscula secum tam facile abripere nequeunt. Hisce accedit, quod particulae acidæ, quæ plantis plerisque copiose inhærent, simul evectæ, in canale vasis refrigeratorii cuprum, stanno passim denudatum, quin ipsum stannum, adgrediantur, atque utrumque tenerrime corrodant; quod postea proinde ab aqua defluente abluitur, & in receptaculum deducitur, imo ab eadem, cum salino-vitriolicam indolem obtinuerit, plane solvitur: Hinc etiam haud mirandum est, aquas ejusmodi, instillato oleo vitrioli, paullulum lactescere, & calces tenerrimas metallicas ad fundum dimittere.

§. VI

AQVÆ medicæ activæ etiam absque destillatione, adeoque methodo quasi extemporanea, ex oleis æthereis genuinis & aqua simplici destillata, vel saltem fontana pura vulgari possunt parari, quando illa, debite prius cum sacharo Canariensi in elæosachara terendo redacta, aquæ proportionata quantitate immittuntur, eidemque intimius agitationis beneficio miscentur. Sacharum, ceu

concretum unguinoso-salinum, in hoc passu copulatoris munere perfungitur, & olei distracti unionem cum aqua promovet. In principio quidem aquæ pelluciditas paululum turbatur, redit tamen post moram aliquam, si, præmissa sufficienti vitri agitatione, mixturæ quies temporaria, sub qua tenera quædam, albicans, materia resinosa ad fundum secedit, concedatur, eademque, post laudatæ substantiæ plenariam subsidentiam, in aliud vitrum, leniter decantando, transfundatur.

§. VII

QV ANQV AM aquæ destillatæ, super idonea subjecta iterata vice abstractæ, particulis volatilibus *oleoso-spirituosis* aut *phlogisto-vaporo-sis, aromaticis & balsamicis*, vel subinde etiam *salino-acribus*, aut *acidulis tenerrimis* scateant, & sua ideo virtute, suis viribus, præcipuas specierum virtutes ac vires æmulentur, moderatæ nihilominus activitatis medicamentis, ob temperatam indolem, quam ipsis phlegma, quantitate longe prædominans, conciliat, adnumerari merentur. Interne per se in morbis variis, ad unum vel alterum cochlear, exhibentur, vel emulsionum, potiuncularum, collyriorum, epithematum refrigerantium compositioni impenduntur, & interdum

dum quoque, si essentia aut tinctura ex gummosis speciebus paranda sint, menstrui vices subeunt.

AQVÆ DESTILLATÆ SIMPLICES ET COMPOSITÆ VSI- TATIORES

Aqua acetosellæ.

- agrimonie.
- anagallidis.
- artemisie.
- flor. aurantiorum.
- betonicæ.
- borraginis.
- buglossi.
- bursæ pastoris.
- flor. acaciæ.
- cerasorum nigrorum.
- chærefolii.
- chamæmeli.
- cichorii.
- chelidonii.
- cinnamomi.
- cort. citri.
- flor. cyani.
- endiviæ.
- flor. calcatrippæ.
- euphrasie.
- florum fabarum.
- fœniculi.
- fumariæ.
- hyssopi.
- lactucæ.
- lavendulæ.
- levistici.
- liliorum convallium.
- liliorum alborum.

Aqua majoranæ.

- melissæ.
- menthæ.
- flor. nymphae.
- nasturtii.
- papaveris erratici.
- petroselini.
- flor. pœoniæ.
- primulæ veris.
- pulegii.
- rosarum.
- rad. rapbani.
- rorismarini.
- rutæ.
- salvie hortensis.
- scabiosæ.
- scordii.
- flor. sambuci.
- flor. tilie.
- flor. violarum.
- antiscorbutica off.
- apoplectica Langii.
- asthmatica.
- carbunculi.
- cinnamomi borraginata.
- cordialis temperata.
- cornu cervi
- embryonum.
- hirundinum.
- contra vertignem.

A Q V A R O S A R V M

AQVA hæc absque prævia quidem maceratione foliorum, & salis culinaris additione, ex integris rosarum recentium foliis, sufficienti aquæ simplicis quantitate superfusa, destillari potest, vulgo tamen præparatio ejus sequenti modo adornatur: Recipiuntur aliquot libræ, vel quantum placet, foliorum rosarum rubrarum, matutino tempore ante solis ortum decerptarum, & cum sale culinari debite condita, atque operculo apto, cui pondus imponitur, compressa, per aliquot dies, immo hebdomadem, & ultra, in cella subterranea, aut alio loco frigidiusculo, macerationi committuntur, posteaque, moderata aquæ simplicis quantitate addita, vesicæ cupreæ injiciuntur, & aqua, adplicatis adplicandis, igne blando, ne empyrevma contrahat, evocatur. Alii folia recentia in mortario contusionis beneficio prius in massam pultiformem redigunt, eamque, octo vel decem horas ita relictam, & paullo ante destillationem succo ex aliis rosis expresso, vel aqua simplici, largius humectatam, absque sale vesicæ immittunt, & aquam fragrantem more consueto destillando proliciunt. Hæc antecedente fragrantior, & particulis oleoso-spirituoso-balsamicis largius imprægnata deprehenditur, multo minori tamen quan-

quantitate colligitur, & facile, nisi providum ignis regimen, ad finem cumprimis vergente destillatione, adhibeatur, empyrevina contrahit.

AQUA rosarum porianculis & emulsionibus analepticis nervinis atque cordialibus persæpe excipiens præbet, multæ tamen fæminæ hystericae odorem ejus perferre nequeant. Externe epithemata frontalia, & collyria ingreditur. Reliquæ aquæ destillatæ simplices simili modo parantur, præterquam, quod specierum contusione, maceratione & salis quoque additione, præsertim, si illæ teneriores sint, & volatile principium facile dimittant, rarius opus sit. Differunt cæteroquin quoad principia activa & virtutes communes atque específicas: Aliæ enim, v. g. *aqua chamameli, cinnamomi, cort. citri, hyssopi, lavendula, majorana, melissa, mentha, pulegii, rorismarini, ruta, salvia, artemisia, &c.*, principio oleoso-spirituoso balsamico plus minusve turgidæ sunt, & in genere, (vires enim specificæ ex simplicium viribus specificis dijudicandæ erunt,) virtutem nervinam, cephalicam, cardiacam, stomachalem, carminativam, uterinam, bezoardicam, & diaphoreticam possident: Aliæ, v. g. *aqua agrimonie, betonica, chærefolii, petroselinii, levistici, flor. acacie, cerasorum nigrorum, liliorum convallium, violarum, & primulae veris* principio balsamico teneriori pollent, & ideo cum præcedentibus, quoad virtutes generales, quæ longe tamen

remissiores inveniuntur, conveniunt: Aliæ, v. g. *aqua florum fabarum, liliorum alborum, sambuci, tilie, herbe scordii & fumarie* principium phlogisto - vaporosum obtinent, & proinde discutiente, anodyna, hypnotica, & nonnullæ etiam, ut *aqua scordii & fumarie*, bezoardica virtute sese commendant: Aliæ, v. g. *aqua acetosellæ, nasturtii, & radicis raphani*, principio salino - acidulo, aut acri mobilissimo instructæ sunt, & priores itaque, cujus census est *aqua acetosellæ* inter temperantia atque refrigerantia, posteriores autem, quibus *aqua nasturtii, & raphani* adnumerari meretur, inter antiscorbutica & diuretica militant: Aliæ denique, v. g. *aqua anagallidis flore purpureo, borraginis, buglossi, bursæ pastoris, cichorii, flor. cyani, calcatrippæ, euphrasie, nymphae, papaveris erratici, pæoniae & scabiosæ*, vel nullum plane, vel non adeo singulare tamen principium in sinu suo foveant, adeoque, præter vires diluentes & temperantes, vix alias, notatu dignas, possident. Quærun quidem nonnulli in *aqua bursæ pastoris, papaveris erratici & pæoniae* principium quoddam leniter adstringens, & in reliquis pene omnibus principium tenerrimum salino - nitrosum; at, me sentiente, quærun quidem, sed non inveniunt: Substantia enim vegetabilium adstringens gummosa, ut & putatitium principium salino - nitrosum, integra permanente naturali sua mixtione, evehi, & alembicum cum aqua simplici transscendere nequeunt.

A Q V A A N T I S C O R B V T I C A O F F I C I N A R V M

REC. Recentium herbarum acetosæ, agri-
monia, beccabungæ, chelidonii minoris,
cichorii, cochleariæ, cuscutæ, fumariæ, tri-
folii aquatici, veronicæ, ana manipulos tres.
Grossiuscule concisis aquæ earundem propriæ,
anatrice receptæ, vel, quod perinde erit, aqua
simplex, sufficienti quantitate superfundan-
tur, & aqua deinde in balneo maris, caven-
do tamen empyrevma, ad siccitatem usque
destilletur.

AQVA hæc, ob particulas salino - acidulas,
acres volatiles, & blandas quoque balsamicas,
quas secum sub destillatione transtulit, virtutem
aliquam discutientem, diureticam & antiscor-
buticam obtinet, & in morbis, qui ejusmodi
remedia postulant, vel per se ad aliquod coch-
learia propinatur, vel conficiendis potiunculis
impenditur.

A Q V A A P O P L E C T I C A L A N G I I

REC. Radicum aristolochiæ rotundæ, ca-
lami aromatici, iridis Florentinæ, ana unciam
semis, herbarum ivæ arthetica, majoranæ,
florum rorismarini, primulæ veris, ana mani-
pulum unum, feminis fceniculi, pœoniæ, fi-
leris montani, ana drachmam unam, ligni
aloes

aloes drachmas duas, gummi juniperi, myrrhæ, opopanax, sagapeni, ana drachmam unam cum dimidia, caryophyllorum, cubebarum, nucistæ, ana drachmas tres, cardamomi, cinnamomi, ana drachmas duas, piperis longi drachmam unam. Contusis aquæ betonice, florum tiliæ, herbæ paralyseos, salviæ, ana libra una superfundatur, & præmissa per octiduum digestionem frigidam, destillatio in arenæ balneo more consueto instituitur.

SCATET hæc aqua particulis oleoso-aromaticis & balsamicis, atque, ad unam vel alteram unciam exhibita, vires non contemnendas roborantes & discutientes in apoplexia pituitosa, paralyfi, aliisque nervorum morbis frigidis exferit.

AQVA ASTHMATICA

REC. Radicum enulæ uncias duas, iridis Florentinæ, bryoniæ recentis, ana unciam unam semis, angelicæ, aristolochiæ rotundæ, ana unciam dimidiam, calami aromatici, liquiritiæ rasæ, petroselini, ana uncias tres, herbarum calaminthæ, capillorum veneris, hyssopi, marrubii, scabiosæ, tussilaginis, veronicæ, ana manipulum unum, seminis fœniculi, nigellæ, urticæ, ana unciam unam cum dimidia, florum trium cordialium, ana manipulum

lum semissem, caricarum pinguium numero septem, jujubarum numero quindecim. Incisa & contusa infundantur in vini Rhenani libris quinque per biduum, deinde addantur aquæ anisi cum spiritu vini paratæ libræ tres, aquæ hyssopi, marrubii, scabiosæ, veronicæ, ana libra una cum dimidia, & destillatio secundum artem in balneo maris adornetur.

QVONIAM vinum Rhenanum & aqua anisi, cum spiritu vini destillata, ad hujus aquæ confectionem notabili quantitate recipiuntur, illa ad spiritus inflammabiles aquosiores etiam referri poterit, & reliquis paullo calidior existit. Exulare possunt radix glycyrrhizæ, herba capillorum veneris, scabiosæ, tussilaginis, semen urticæ, caricæ pingues atque jujubæ, quippe quæ cum aqua transtillante nil singulare transmittere valent. Commendatur cæteroquin in asthmate, aliisque adfectibus pulmonum, qui pituitæ acri, atoniæ solidorum, & inde enatis obstructionibus originem debent. Datur ab uncia dimidia ad integram.

AQVA CARBVNCVLI OPTIMA CVM MOSCHO

REC. Herbarum betonicæ, lavendulæ, majoranæ, salviæ minoris, spicæ, ana unciam unam, florum borraginis, liliorum conval-
lium, rorismarini, violarum, ana uncias sex,
baccarum juniperi, seminis pœoniæ, car-
damomi,

damomi, caryophyllorum, cinnamomi, cubebarum, galangæ, granorum paradisi, macis, nucis moschatæ, zingiberis albi, ana drachmam unam, rasuræ cornu cervi, drachmam semis, moschi scrupulum dimidium. Concisis superfundantur aquæ fragorum, laven-
dulæ, rosarum, spicæ ana libræ tres, vini albi Rhenani generosi libræ quinque, stent ita in loco tepido per octiduum, posteaque aqua spirituosâ in balneo maris destilletur, & aquæ evocatæ consuetudinis gratia viginti auri folia minutim discerpta injiciantur. Olim speciebus destillandis etiam margaritas, ossa de corde cervi, & lapides percarum addebant, at hæc corpora, cum aquæ nihil virtutis communicare possint, & pretium tamen augeant, jure a recentioribus quibusdam e formula exterminata fuerunt.

QVOD vires maxima ex parte convenit cum *aqua apoplectica* LANGII, & subinde idcirco in apoplexia pituitosa, adfectibus soporosis, lipothymis, maxime autem in peste ac febribus malignis ad bubones, anthraces, aliaque exanthemata expellenda, propinatur. Datur una vice ad unum vel alterum cochlear. Externe epithemata, capiti in cephalalgia, nec minus scrobiculo cordis, pulsibus, ut & membris paralyticis atque gravidarum abdomini, confortandi & discutiendi fine, adplicanda, ingreditur.

A Q V A C I N N A M O M I
B O R R A G I N A T A

R E C. Cinnamomi electi libram semissem, eidemque, in pulverem crassum redacto, adfunde aquæ rosarum rubrarum, borraginis, buglossi, violarum, ana libras duas, digere per triduum, ac postea lege artis destilla.

A Q V A hæc temperate balsamica est, & locum invenit inter medicamenta cephalica & stomachalia roborantia, in debilitate capitis & ventriculi, nec minus in hyperemesi, hypercatharsi, & diarrhœis, &c., exhibenda. Datur ad unum vel alterum cochlear.

A Q V A C O R D I A L I S
T E M P E R A T A

R E C. Succi acetosellæ, borraginis, buglossi, galegæ, melissæ, myrrhidis sativæ, ana libram semissem, pentaphylli, pimpinellæ, ana libram unam cum dimidia, succi citri seu limoniorum libras duas, florum calendulæ recentium, cyani ana libram dimidiam, nymphææ albæ recentium uncias octo, anthos unciam semissem, lavendulæ drachnam unam, seminis citri recentis, unciam semissem, ocymi caryophyllati drachmas duas, corticum citri exteriorum recentium, santali citrini, ana unciam dimidiam, agallochi, seu ligni aloes odoratissimi drachmas duas, cinnamomi electi
uncias

uncias tres, cardamomi drachmas tres, caryophyllorum, galangæ, macis, nucistæ, ana drachmam unam cum dimidia, croci optimi drachmam semissem, vini Rhenani generosi libras duas, aceti vini optimi libram dimidiam, aquæ cerasorum nigrorum, fragorum, rosarum rubrarum, rubi idæi, ana libram unam. Digerantur omnia per octiduum in vase probe clauso, ac postea aqua e cucurbita in mariæ, vel arenæ balneo more solito destilletur. Interdum huic aquæ aliquot moschi & ambræ grana addunt, ast cum multi multæque horum corporum perferre nequeant odorem, additionem eorum omittere præstat.

ADNUMERATUR medicamentis analeptics, confortantibus & cardiacis temperatis, atque persæpe, non absque fructu, in lipothymiis, palpitatione & tremore cordis, vertigine, & febribus malignis, ad unum vel alterum cochlear, adsumitur.

AQVA CORNV CERVI E TENELLIS CVM VINO

REC. Cornuum cervi novellorum libras tres, radicum bistortæ, scorzonæræ, diptamni albi, ana unciam unam, herbarum recentium scordii, cardui benedicti, galegæ, ana manipulos duos, florum quatuor cordialium ana manipulum semissem, seminis acetosæ, angelicæ

licæ ana unciam dimidiam, pomorum citri numero tria, vini generosi mensuras tres, aquæ scordii quantum sufficit. Præmissa digestionem aliqua, aquæ fiat destillatio.

MVLTÆ hanc formulam ingrediuntur, quæ, uti v. g. cornua cervi novella, radix bistortæ, herba cardui benedicti, &c., parum quidem vel nihil aquæ transtillanti, ob principiorum suorum fixitatem, communicare valent; verum, cum reliqua eam particulis balsamicis atque acidulis aliquantulum imbuant, nonnunquam inter temperatissima alexipharmica, & cardiaca, in febribus malignis, aliisque, itemque in palpitatione cordis, &c., exhibenda, locum invenire poterit. Prostat etiam simplex, absque vino parata. Hæc ad aliquot, vinosa autem ad unam duntaxat unciam propinatur.

AQVA EMBRYONVM SEV BALSAMVS EMBRYONVM

REC. Visci querni, luna decrecente collecti, radicum pœoniæ, seminis pœoniæ ana uncias duas, herbæ carvi, fœniculi, melissæ, menthæ crispæ, rorismarini, salviæ cum floribus, florum lavendulæ ana uncias tres, flor. tilia, tunicæ ana libram unam, caryophyllorum, cinnamomi acuti, cubebarum, granorum paradisi, nucis moschata, zedoariæ, zingiberis ana uncias duas, macis unciam unam cum dimidia, galangæ drachmas sex,

croci drachmas duas, medullæ panis triticei, a furno adhuc calentis, libras duas. Conscissis & contusis vini generosi Hispanici libræ decem, aquæ borraginis, buglossæ ana libræ tres, aquæ fœniculi, fragorum, rosarum, verbenæ ana libra una, aquæ liliorum convallium libræ duæ superfundantur, & præmissa aliquot dierum digestionem, duæ circiter partes tertiæ liquoris adfusi destillando abstrahantur. Si residuo aquarum prædictarum quantitas sufficiens de novo adfunditur, & postea destillatur, inde *aqua embryonum debilior* seu *secundæ destillationis* resultat.

VISCUS quernus, medulla panis triticei, & quodammodo etiam radices pœoniæ ad superflua pertinent ingredientia, dum partibus volatilibus activis carent, & fixis duntaxat principiis instructæ sunt. Hæc aqua cæteroquin commendatur specificè ad embryones in utero confortandos, & frequentissime proinde gravidis, quæ ob terrorem prægressum, aut causam aliam, abortum metuunt, ad unum vel alterum cochlear exhibetur, & abdomini quoque illinitur: Cavendum saltem, ne usu intempestivo aut nimio apud plethoricas & iratas major sanguinis commotio provocetur, & abortus proinde magis promoveatur, quam avertatur.

AQVA HIRVNDINVM
INTERNA

REC. Pullorum hirundinum in frustra dissecto-

sectorum numero viginti quatuor, visci quer-
ni uncias tres, feminis pœoniæ excorticati
unciam unam, radicum pœoniæ uncias duas,
aquæ liliorum convallium, florum sambuci,
pœoniæ, tiliæ, ana mensuram unam. Præ-
missa per viginti quatuor horas leni digestio-
ne, aqua in balneo mariæ aut arenæ destille-
tur & adservetur.

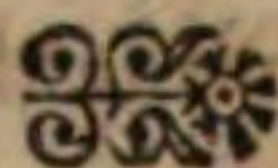
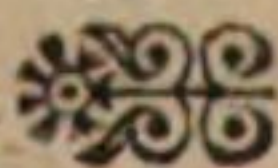
RIDICVLA sane formula est: Quid sibi enim
volunt pulli hirundinum, quarum gelatina,
coctione extracta, simul transcendere nequit?
Et quid opis exspectandum a visco querno &
radicibus pœoniæ, quæ, uti pridem dictum
fuit, volatilibus quoque partibus activis desti-
tuuntur? Profecto, si aquæ, speciebus recen-
sitis adfundendæ, solummodo ex tempore mis-
centur, æque bonum inde medicamentum re-
sultat, quod ob temperatam indolem ad unum
vel alterum cochlear confortandi fine exhiberi
potest in morbis iisdem, in quibus aqua cor-
dialis temperata proficua reperitur. Prostat
etiam in officinis *aqua hirundinum* ZWELFERI
seu *externa*, quam, præter castoreum, varia
adhuc aromatica ingrediuntur, quæque longe
maiores proinde vires roborantes & nervinas,
externe scilicet membris debilitatis, paralyticis,
&c., adplicata, possidet.

AQVA CONTRA VERTIGINEM

REC. Radicum calami aromatici drachmam
semissem, rad. caryophyllatæ, doronici, pœo-
niæ

niæ ana unciam dimidiam, scorzonerae unciam unam, foliorum betonicae, rorismarini, salviae ana manipulum unum, florum anthos, calendulae, lavendulae, spicae, tiliae, ana manipulum semissem, seminis foeniculi, nigellae, poeoniae, fileris montani, cardamomi minoris, cinnamomi, ana unciam dimidiam, cubearum, macis electae, nucis moschatae ana drachmas duas. Contusis atque conscissis superfundantur vini Rhenani generosi librae duae, aquae cerasorum nigrorum, liliorum convallium, flor. tiliae ana unciae octo, & præmissa per aliquot dies maceratione, aqua more consueto destilletur.

HÆC aqua particulis aromaticis & balsamicis satis imprægnata est, & ideo æque, ac *aqua apoplectica* LANGII, quam aëtivitate ob indolem spirituosiore adhuc superat, in variis capitis adfectibus, ex nervosi generis debilitate resultantibus, vertigine v. g., apoplexia pituitosa, adfectibus soporosis, imbecillitate visus, debilitate memoriae, &c., nec minus in morbis ventriculi & intestinorum flatulentis ad cochlear unum cum fructu propinari potest. Externe epithemata roborantia ingreditur.

CAPVT II

DE

VINIS MEDICATIS ET LIQVORIBVS
MEDICIS DIFFVSIOREBVS

§. I

VINA MEDICATA sunt vina ignobiliora *provincialia*, vel generosiora *Hungarica*, *Gallica*, *Hispanica*, *Rhenana*, &c., particulis activis aromaticis, balsamicis, amaris, austeriusculis, acribus, subdulcibus, vel oleosæ, vel resinosæ aut gummosæ indolis, plus minusve imprægnata.

§. II

DVPLICI parari possunt modo, *infusione* videlicet & *confermentatione*. Si confermentatio placet, species, grossiuscule contusæ & sacculo aut nodulo inclusæ, musto fermentationis tempore immerguntur, vel, absque sacculo aut nodulo, penitus miscentur, ut principia solubilia successive extracta vinum, motu fermentativo productum, specifico sapore & odore, atque specificis pariter viribus imbuant. Adhibita hac methodo partes activæ specierum additarum tenerrime resolvuntur, & vini partibus arctius uniuntur. Secus accidit, quando sola duntaxat infusio adhibetur, & principia solubilia vino, speciebus superfuso,

fuso, digestionis vel frigida, vel calida ope, extrahuntur; etiamsi cæteroquin concedendum sit, vina medicata, infusione tantum parata, moleculis activis, quanquam crassioribus, ordinario largius, quam vina medicata, confermentatione parata, imprægnata esse.

§. III

SPECIES, vinorum medicatorum præparationi, sive sola infusio, sive data occasione confermentatio eligatur, impendenda, ex triplici naturæ regno, maxime autem vegetabili, desumuntur. Regnum minerale v. g. suppeditat *succinum*, animale *castoreum*, & vegetabile denique, quod præ reliquis in hoc passu aptis abundat subjectis, radices *zedoariae*, *angelicae*, *imperatoriae*, *levistici*, *mei*, *zingiberis*, *galangae*, *cyperis*, *iridis Florentinae*, *serpentariae Virginianae*, *vincetoxici*, *valerianae*, *apii palustris*, *petasitis*, *gentianae rubrae* & *albæ*, *trifolii fibrini*, *belenii*, *diptamni albi*, *cichorii*, *parveiræ bravæ*, *pæoniae*, *rubiae tinctorum*, *contrayervæ*, *caryophyllatae*, *chinae*, *sarsaparillæ*, *glycyrrhizæ*, *polypodii*, *tormentillæ*, *bistortæ*, *pimpinellæ albæ*, &c., itemque herbas *melissæ*, *menthae*, *basilici*, *rorismarini*, *majoranae*, *thymi*, *pulegii*, *polii montani* & *bortensis*, *maris veri*, *saturejæ*, *eupatorii*, *hysopii*, *abrotani*, *artemisiæ*, *rutæ*, *salviæ*, *millefolii*,

folii, folia lauri, sabinæ, herbas absinthii, scordii, cardui benedicti, trifolii fibrini, veronicæ, betonicæ, cochleariæ, &c., flores chamomillæ simplicis & Romanæ, anthos, spicæ, lavendulæ, salviæ, byssopi, millefolii, calendulæ, summitat. centaurii minoris, fumaricæ, herbam & flores arnicæ, flores tunicæ, rosarum rubrarum, virgæ aureæ, pæoniæ, balaustia, &c., ligna sassafras, aloes, rhodium, santalum citrinum & rubrum, juniperi, lentisci, &c., cortices citri, aurantiorum, cascarillæ, ligni sassafras, cinnamomum acutum, cassiam ligneam & caryophyllatam, canellam albam, cortices granatorum, chinæ chinæ, &c., semina carvi, cumini, anethi, coriandri, fœniculi, anisi vulgaris, petroselini, apii, rutæ, dauci Cretici, nigellæ Romanæ, ammios, cochleariæ, nasturtii, semen santonicum, anisum stellatum, grana chermes, crocum, baccas juniperi & lauri, nucem moschatam, macerem, cardamomum majus & minus, caryophyllos aromaticos, grana paradisi, piper rotundum album & nigrum, piper longum, cubebas, myrrham, galbanum, sagapenum, &c., terram Japonicam, & ex purgantium classe, radices ipecacoanbæ, jalappæ, mechoacannæ albæ, rhabarbari, ellebori nigri, folia Sennæ, aloen Soccotrinam, mannam Calabrinam, pulpam tamarindorum, & sic porro.

§. IV

QV ANQVAM memoratorum nonnulla, uti hoc ex materia medica stricte sic dicta exactius cognoscendum, principio mere gummoso, nonnulla mere resinoso, & alia denique gummeo-resinoso, aut resinoso-oleoso æthereo instructa sint, vina nihilominus adæquatum singulorum menstruum constituunt: Cum vinum enim quodcunque præter partes gummeo-tartareas, resinoso-oleoso-unguinosas, dulces, subdulces, acidulo-vel austriusculo-dulces, & copiosas aqueas, notabilem quoque spiritus inflammabilis portionem contineat, gummosis æque ac resinoso-oleosis substantiis solvendis & extrahendis aptum existit, & ideo majoribus persæpe viribus medicis, quam ipsi spiritus inflammabiles rectificatissimi, qui, intacta substantia gummea, resinoso-oleosam duntaxat solvunt, imbui potest, præsertim si digestio calida protractior in auxilium vocetur. Peracta digestionem vinum a speciebus leniter decantatur, & in quiete aliquandiu relinquitur, ut successiva fecum subsidentia purius evadat, vel etiam, citioris depurationis causa, eidem solutionis ichtiocollæ, aut albuminis ovorum aqua diluti, aut sibi relictæ pauxillum immititur, ut partes impuræ, adjuvante agitatione, partibus mucilagineis adhærescant & implimentur,

centur , adeoque cum iis postea fundum petant.

§. V

V I R E S cujuscunque vini medicati , ob calidam menstrui indolem , in genere sunt calefacientes, commoventes, discutientes, ac roborantes; quod specifics cephalicas autem, pectorales, stomachales, carminativas, aperitivas, uterinas, antifebriles, diureticas, purgantes, &c., attinet, illæ pro differenti ingredientium natura, nec minus pro differentiis principiis activis & virtutibus specificis, quæ singula medicus sibi ex rationali materia medica simplicium probe cognita reddere debet atque perspecta, determinandæ erunt.

§. VI

VINIS medicatis hoc loco jungendi sunt LIQVORES quidam MEDICATI DIFFVSIORES, qui in praxi medica, licet ob causas prægnantes in officinis haud prostent præparati, sed ante usum demum præparandi sint, usum invenerunt amplissimum atque frequentissimum. Spectant ad illos *decoctum hordeaceum & avenaceum* LOWERI, *serum lactis dulce & acidulum*, & *aqua calcis vivæ*. Differunt hi liquores, si decoctum hordeaceum & avenaceum exceperis, ab invicem, quoad præparationem, principia activa & vi-

res, & ideo etiam generali scrutinio commode submitti nequeunt, sed unusquisque in sequentibus seorsim pertractandus erit.

VINA · QVÆDAM MEDICATA SELE-
CTIORA ET LIQVORES MEDICATI
DIFFVSIORES

Vinum roborans.

- *antifebrile.*

Serum lactis dulce.

- - *acidulum.*

*Decoctum hordeaceum com-
positum.*

- *avenaceum Loweri.*

Aqua calcis vivæ.

VINVM MEDICATVM
ROBORANS

REC. Radicum angelicæ, galangæ ana unciam unam, radic. serpentariæ Virginianæ, pœoniæ ana unciam dimidiam, herbæ millefolii, melissæ ana manipulum unum, florum salviæ, anthos, chamomillæ Romanæ ana pugillos duos, ligni aloes, santali citrini ana unciam unam, cort. aurantiorum, cascarillæ ana unciam dimidiam, seminis nigellæ Romanæ, cinnamomi acuti, granorum chermes ana drachmas duas, croci orientalis drachmam semissem. Conscissis atque grossiuscule contusis adfundatur vini Rhenani generosioris mensura una cum dimidia, digerantur leni calore per octiduum, posteaque vinum decantatum ac depuratum servetur ad usum.

EST remedium calefaciens, nervinum, atque cephalicum, quod, ab uncia una ad uncias duas exhibitum, in variis morbis, a solidorum laxitate, & mucosa humorum inertia primario oriundis, v. g. in adfectibus soporosis, apoplexia pituitosa, paralyfi, epilepsia cacochymica, cachexia, &c., vires non contemnendas exserit.

VINVM MEDICATVM STOMACHALE ET ANTIFEBRILE

REC. Radicum gentianæ rubræ, trifolii fibrini, levistici ana unciam unam, herbarum absinthii, scordii, melissæ ana manipulum unum, summitatum centaurii minoris, florum millefolii, fol. lauri ana pugillos tres, corticum citri exteriorum, cassiæ caryophyllatæ, anisi stellati, ana drachmas duas, baccarum juniperi unciam dimidiam, maceris, cardamomi minoris ana drachmam unam, rhabarbari orientalis unciam unam. Conscissis atque contusis adfundatur vini Rhenani mensura una cum dimidia, & infusi præparatio prædicto modo peragatur.

INFVSVM hoc ventriculum atque viscera reliqua roborat, humores purificat, & urinam atque sudorem pellit, adeoque etiam ab uncia una ad duas cum fructu propinatur in debilitate ventriculi laxi & cruditatibus mucidis onusti, nec minus in febribus intermittentibus, præsertim quartana, adfectibus flatulentis, diarrhœa, lien-

lienteria, obstructionibus viscerum chronicis, asthma pituitoso, adfectibus scabiosis, cachexia, cedemate pedum, ulceribus partium externarum impuris, ac morbis similibus.

SERVM LACTIS DVLCIS

REC. Lactis vaccini aut caprilli recentis libras quatuor, infunde eas ollæ vitreatæ capaci, vel vasi stanneo, & subjectis carbonibus candentibus, blanda ac paullatina exhalatione seu evaporatione ad ficcitatem redige, adeo, ut nil, nisi massa quædam pulverulenta, flavescent, grumosa, remaneat. Hanc massam grumosam iterum in aquæ pluvialis aut puræ fontanæ libris quatuor, lenioris ebullitionis seu coctionis beneficio, dissolve, liquorem cola, & serum, colatu trajectum, relicto in linteo magmate spissiori caseoso, ad usum serva.

NOTANDA

CIRCA

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES
ET VSVM MEDICVM SERI
LACTIS DVLCIS

I. LAC animantium est blandus, dulcis, atque temperatus liquor oleoso-aqueus, ex *oleo unguinoso mitissimo*, *sale acidulo*, *terra teneriori*, & *multa aqua* compositus; quemadmodum hæc non tantum emulsionum ex aqua & fructibus atque seminibus dulcibus, aut subdulcibus oleosis compositio,

positio, verum etiam, & quidem multo adhuc
 luculentius, ipsius lactis, blanda superveniente
 fermentatione, in principia resolutio, confirmat.
 Quamprimum enim laudata fermentatio, absque
 sensibili motu contingens, in loco tepido incipit,
 partes dulces ac temperatae oleosae ad superficiem
 adsurgunt, & cremorem pinguem sua formant
 aggregatione, partes terreo-salino-mucidae cras-
 siores in caseosum coeunt coagulum, & aquae
 denique cum salinis acidulis tenerioribus ac paucis
 oleosis serum acidulum constituunt.

II. Quantitas atque proportio phlegmatis &
 substantiae solidae terreo-salino-oleosae in diverso-
 rum animantium lacte variant. Observante enim
 B. HOFFMANNO, ^a una *lactis vaccini*, evapora-
 tione ad siccitatem redacti, libra medica materiae
 siccae, grumosae, flavescentis unciam unam &
 drachmas quinque; aequalis quantitas *lactis caprilli*
 unciam unam & drachmas quatuor cum dimidia; &
 aequalis denique quantitas *lactis asinini*, & *muliebris*
 unciam duntaxat unam materiae siccae, ac solidae,
 quae ex lacte muliebri flavescentis, ex asinino au-
 tem albi coloris & subdulcis saporis erat, suppe-
 ditavit: Vnde satis clare constat, in una libra
 medica *lactis asinini*, ut & *muliebris*, quod in
 hoc passu cum priori valde convenit, uncias un-
 decim *aquae*, & unicam tantummodo unciam *ma-*
teriae solidae, in *lactis vaccini* libra uncias decem
 cum drachmis tribus *aquae*, & unciam unam &
 drach-

a) Vid. EJVSD. Diff. de saluberrima feri lactis vir-
 tute p. 249.

drachmas quinque *materia solidæ*, atque in *caprilli* denique *lactis* libra uncias decem, & drachmas tres cum dimidia *aquæ*, & unciam unam atque drachmas quatuor cum dimidia *materia solidæ* adesse: Immo, exinde patescit, lac muliebre & asinum fluiditate, ob minorem scilicet substantiæ solidæ præsentiam, lac vaccinum & caprillum superare.

III. Laudatum magma solidum ac ficcum, post omnimodam lactis evaporationem relictum, ac postea in aqua pura lenioris coctionis ope denuo solutum, non transit totum per colatorium, sed major vel minor portio in linteo remanet. Ex uncia una v. g. & drachmis quinque hujus materiæ grumosæ, quam evaporata lactis vaccini libra una medica suggerit, uncia una & drachmæ tres cum dimidia *substantiæ crassioris caseosæ* in linteo relinquuntur, & unica tantum drachma cum semisse solvitur, atque, teste vix laudato HOFFMANNO, ^a per lintheum in aquæ contubernium transit. Cum lacte vaccino perfecte in hoc passu convenit lac caprillum, præterquam, quod in fero, inde descripta methodo parato, major saporis dulcedo deprehendatur. Aliter comparatum est cum lacte asinino & muliebri: Uncia enim una magmatis, ex asinini lactis libra medica post evaporationem relictæ, tota propemodum in aqua ebulliente solvitur iterum, adeo, ut in colatorio una tantum & dimidia drachma remaneat, atque reliquæ drachmæ sex cum dimidia simul

cum

cum aqua per linteum transeant; & uncia una & drachma una substantiæ solidæ ac siccæ, ex lactis muliebris libra remanentis, ac denuo in aqua ebulliente solutæ, quoad maximam quoque partem simul cum aqua per linteum trajicitur, & tres duntaxat drachmæ materiæ caseosæ in colatorio remanent. E quibus colligere licet, serum lactis asinini & muliebris dulce longe majorem substantiæ solidæ solubilis & activæ quantitatem in sinu suo fovere, quam serum dulce lactis vaccini & caprilli, sub eadem mole consideratum.

IV. HOMBERGIVS lac diversum destillationi subjecit, & observavit, liquorem aqueum & aqueo-acidum, e lacte vaccino & caprillo prodeuntem, odorem, placentæ recentis paullulum ustulatæ odori fere similem, adeoque non ingratum, spirare, ex asinino vero lacte prolicitum, ingratiorem esse, & rancidas pinguedines & vetusta unguenta redolere. Observavit quoque, quantitatem partis oleoso-butyrcæ ad quantitatem partis caseosæ sese in lacte asinino ut 1. ad 4., in lacte caprillo, ut 1. ad 1., & in lacte vaccino ut 1. ad 1. & $\frac{1}{2}$ habere. ^a

V. Olla sub feri lactis præparatione vix ad partem dimidiam replenda est lacte: Valde enim id ipsum, præsertim jam spissiusculum redditum, spumescere, ac facile ideo, admoto cumprimis igne paullo fortiori, ollæ marginem transcendere solet. Inter evaporandum quoque constanter spatula,

^a) Vid. Memoir. de l'Acad. des sciences A. 1712. P. 355.

spatula, vel alio instrumento agitandum est, ne empyrevma, quod alias facile supervenire consuevit, contrahat, & parietibus ac fundo hinc inde adhærescat.

VI. Phlegma copiosum in hoc sero lactis modica quantitate substantiæ terreo unguinoso salinæ solubilis, seu, uno verbo, sacharinæ tenerioris, imprægnatum est. Phlegma humores spissos ac mucidos in corpore humano diluit, salia imbibit ac secum per varia filtra educit, adeoque sanguini ac lymphæ, si ad tempus ac paullo copiosius hauriatur, fluiditatem cum decenti temperie reddit, & varias viscerum obstructions referat. Altera deinde pars constitutiva, tenerrimum videlicet, pingue, atque sacharinum principium terreo-unguinoso-salinum blande incidit, resolvit, abstergit, stimulat, adeoque etiam egregiam virtutem aperitivam, diureticam & laxantem exserit, quid? quod, ob unguinosæ dulcis ac temperatissimæ substantiæ consortium, acrimoniam, præsertim biliosam, temperat, & humores quoscunque successively edulcorat. Quibus suppositis, in propatulo est, hoc serum lactis dulce egregium præbere remedium, & insigne spondere auxilium in febribus ardentibus, inflammatoriis, lentis & hecticis, nec minus in erysipelate, adfectibus arthriticis & rhevmaticis calidis, scorbuto, malo hypochondriaco & hysterico, mania, melancholia, tussi falsa & acri, initio dysenterix, hypercatharsi, a purgantibus fortioribus inducta, venenis mineralibus ac vegetabilibus causticis, ictero acuto, tenesmo ani, nephritide pituitoso-sabulosa,

fabulosa, phlogosibus, gutta rosacea, scabie sicca, & compluribus hujus commatis ægritudinum speciebus; quemadmodum plura de hisce in supra citata *Dissertatione* HOFFMANNI videri possunt.

VII. Virtutes feri lactis dulcis exaltari, & magis specificæ reddi possunt, quando illud sub hujus vel illius morbi curatione speciebus adpropriatis, v. g. plantis diureticis, lithontripticis, aperitivis, acribus antiscorbuticis, &c., vel etiam, laxandi fine, mannæ Calabrinæ, pulpæ tamarindorum, &c., menstrui loco superfunditur, & infusum inde paratum, ac debite reiterata vel saltem unica percolatione depuratum, ægris ad tempus propinatur.

VIII. Pro morborum diversa indole, diversisque eorum causis, serum lactis dulce modo majori, modo minori quantitate una vice adsumitur, ususque nunc magis quidem minusve protrahitur; frequentius tamen quotidie, tempore matutino plerumque, ad unam libram medicam hauritur, & usus per aliquot dies aut hebdomades, immo, si mucida & acris humorum impuritas copiosior existat, per integrum sæpe mensem, & ultra, continuatur.

SERVM LACTIS ACIDVLVM

HOC facili negotio præparatur, quando lacti recenti tepefacto succus citri, limoniorum, acetum vini purum, aut solutio pulpæ tamarindorum, cum vino Rhenano facta, instillatur, vel pulverisati crySTALLI aut cremor

tartari, aut moleculæ pulpæ tamarindorum immittuntur, tanta quidem quantitate, ut omne lac promptum subeat coagulum, & pars butyraceo-caseosa crassior a sero segregetur. Peracta memorata separatione, serum per linteum trajicitur reiterata vice, ut, penitus a substantia terreo-mucida caseosa crassiori liberatum, purius evadat, ac nil, nisi principium unguinoso-salinum tenerius, & partes acidulas præcipitantis retineat. Hoc serum sapore pollet subdulci & acidulo, minui tamen, immo maxima ex parte auferri potest aciditas, si eidem pulvis lapidum cancrorum, qui acidum denuo absorbet, sufficienti quantitate inspergatur.

MINORI, quam præcedens serum lactis dulce, virtute demulcente serum lactis acidulum pollet, superat tamen illud virtute temperante atque refrigerante, & ideo etiam in ebullitione bilis & sanguinis, nec minus in febribus ardentibus, inflammatoriis, biliosis, erysipelate, mania, gutta rosacea, scorbuto, ceterisque morbis, qui primario a calida ac biliosa, vel etiam semiputrida humorum dyscrasia dependent, cum fructu majori adhibetur. Cavendum saltem, ne eo abutamur in febribus lentis & hæcticis, quoniam apud ægros, morbis hisce laborantes, facile ob acorem faucium asperitatem & raucedinem producit, vel jam præsentem, & propter tussim & materiæ acris ejectionem

nem fere continuam, difficillime iterum curabilem, notabiliter auget. Cæteroquin matutino æque ac pomeridiano tempore hauritur.

DECOCTVM HORDEACEVM COMPOSITVM

REC. Radic. scorzonæræ, graminis arvensis ana unciam unam, rasuræ cornu cervi, passularum minorum ana uncias duas, cort. citra drachmas duas, hordei mundi manipulos quinque, aquæ simplicis fontanæ mensuras duas cum dimidia. Coquantur, donec grana hordeacea dehiscant; quo viso, olla removeatur ab igne, & decoctum post aliquam refrigerationem percoletur.

LARGIVS hoc decoctum particulis mucilagineis tenerioribus hordei, scorzonæræ, & radicis graminis, nec minus gelatinosis cornu cervi imprægnatum est, & egregium proinde potulentum temperans, demulcens ac diluens suppeditat, quod non absque emolumento insigni, ad demulcendas partes erosas, contemperandam acrimoniam quamcunque, & humores diluendos, atque edulcorandos, in omnibus febribus continuis, inflammationibus, adfectibus hæcticis, scabiosis, scorbuticis, arthriticis, rheumaticis, dysenteria, nephritide, tussi acri, & sic porro, adhibetur. Frigidiusculum vel tepidum loco potus ordinarii, adeoque tempore quocunque, hauritur. Si passularum omissa fuerit additio, mixtis salsis & oleosis consuetis, interdum etiam clysteris munere perfungi potest.

DECOCTVM AVENACEVM
LOWERI

REC. Avenæ, albæ, sativæ manipulos duodecim, radicis cichorii recentioris unciam unam, ligni santali rubri raspati, uncias duas cum dimidia, nitri antimoniati unciam dimidiam, aquæ fontanæ mensuras duodecim. Coquantur ad dimidiæ partis remanentiam, & decoctum, aliquoties per linteum colatu trajectum, atque sacharo Canariensi sufficienter dulcificatum, in cella subterranea, vase vitreo, aut terreo vitreato probe tecto, ad usum reponatur.

HOC decoctum, quod frequentissime etiam *Ptisana avenacea* vocatur, humores spissos ac mucidos diluit, æstum sanguinis præternaturalem & acrimoniam quamcunque temperat, viscerum, aliarumque partium obstructions reserant, & salia superflua, ceterasque materias impuras & heterogeneas secum per varia filtra, maxime autem per vias urinarias, e corpore educit. LOWERVS illud ipsum in omnibus propemodum morbis, tanquam singulare, & usu repetito satis comprobatum, commendat remedium; quemadmodum id fusius ex ejusdem *Bromographia* videre licet. Pro mea sententia hoc decoctum, ad tempus loco potus ordinarii, adeoque quantitate largiori, haustum, insigne cumprimis auxilium præstat in febribus biliosis, inflammatoriis, lentis, hecticis,

Eticis, exanthematicis, erysipelate, angina, peripnevmonia, nephritide, mania, melancholia, dolore capitis diuturniori, odontalgia & otalgia rhevmatica, ophthalmia, palpitatione cordis, asthmate sanguineo spasmodico, hæmoptysi, cholera, dysenteria, diarrhœa biliosa, colica hæmorrhoidiali, calculo, obstructione mensium & hæmorrhoidum, ardore urinæ, incipiente hydrope, scorbuto, adfectibus scabiosis, arthriticis & rhevmaticis, nec minus in exorbitantibus hæmorrhagiis, spasmis, convulsionibus, & morbis similibus, qui temperantia, diluentia, & edulcorantia medicamina postulant.

AQVA CALCIS VIVÆ

RECIPIATUR libra una calcis vivæ, eidemque libræ sex aquæ pluvialis, aut fontanæ purissimæ adfundantur. Cessante ebullitione, infusum, per xxiv. horas in digestionem frigidam relictum, percoletur, & ad usum reponatur. Residuo prædictæ aquæ quantitas secunda quidem vice adfundi potest, ast infusum inde obtinetur, paucis principiis ac longe minoribus viribus instructum, & si tertia vice id fiat, infusum viribus plane destituitur.

N O T A N D A

C I R C A

N A T V R A M , V I R E S E T V S V M

M E D I C V M A Q V Æ C A L C I S

V I V Æ

I. LAPIDES calcarii, e quibus calx viva fortissima exustione seu calcinatione paratur, constant ex *multa terra, pauca substantia unguinosa, & paucissimo acido minerali vitriolica profapia*. Partes memoratae sub violenta exustione plus minusve mutantur ac transformantur: Terra redditur porosior atque solubilior, substantia unguinosa ex parte evadit tenerior, & sal acidum, interveniente arctissimo ejusdem cum terra subtiliori solubili & pauca substantia unguinosa connubio, partim in sal fixum alcalicum, valde tamen terreum, partim in volatile sulphureo-urinosum degenerat, ut ideo calx viva ex *terra crassiori antacida, crassiori pariter materia pingui glutinosa remixta*, nec minus ex *substantia terreo-salino-alcalica & sulphureo-salino-urinosa* constare recte dicatur. ^a

II. Principium volatile sulphureo-urinosum, quod admiratione omnino dignum est, solo igne sicco a terra & crassiori substantia unguinosa separari & expelli nequit, sed aer humidiusculus, & ipsa aqua desiderantur. Sub extinctione enim, sive ea in aere, sive aqua contingat, vapores
acres,

a) Plura de hisce vid. in Diff. mea de Vsu aquæ calcis vivæ interno.

acres, mordentes adfurgunt, & tales quoque, quanquam minori comparative quantitate, ex parietibus recenter dealbatis exhalando in aerem prodeunt.

III. Aqua calcis vivæ, si adhuc recens sit, particulis *sulphureo - urinosi*, *terreo - salino - alcalici* fixis, & maxime *terreis tenerioribus* referta est. Terra quodammodo convenit, præsertim in consortium receptis particulis *terreo - salino - alcalicis*, cum decantatissima *Magnesia alba*, præterquam, quod paullo rudior sit, & falsa substantia, quæ magnesiæ exigua quantitate admixta reperitur, destituta.

IV. Recenter parata hæc aqua longe potentior est diutius jam, præsertim in vasis apertis, adservata. Partes enim *sulphureo - salinæ*, quibus præcipua virtus in acceptis ferenda, in auras successive abeunt, quemadmodum hoc ex imminuta acrimonia & imminuta pariter virtute, sulphura solvendi, satis clare cognoscimus; unde constat, aquam hanc coctione, præprimis diuturniori, parari non posse, multo minus evaporationis beneficio majorem ipsi activitatem conciliari, sed utroque potius modo, ob principii primarii jacturam, inertem plane ac fatuam evadere, adeo, ut nil amplius, præter terram alcalinam, in poris foveat reconditum.

V. Quondam hæc aqua inter externa duntaxat medicamenta militabat, postea autem a WILLISIO, MORTONO, HOFFMANNO, BURLETO, aliisque, præsertim inter medicos Batavos, interne quoque commendata fuit, ac sæpius adhibita.

Morbi, quibus egregie mederi creditur, me sentiente in duas classes redigendi erunt; quarum prior cachexiam, asthma pituitosum, phtisin, obstructions viscerum chronicas, hydropem humidum, leucophlegmatiam, febrem quartanam, scorbutum, tumores strumosos, aliosque frigidos; posterior autem hæmorrhagias, vulnera, ulcera, dysenteriam, fluorem album, & stranguariam comprehendet. Morbi primæ classis laxitatem & atoniam partium nervoso-membranacearum, & præter hanc vel acido-tartaream ac mucidam, vel falsam atque acrem humorum dyscrasiam causas agnoscunt præcipuas. Quare, cum infusum calcis vivæ non tantum mediante terra tenerrima acidum præternaturale destruere, ac solida laxa siccando leniter adstringere, verum etiam principio alcalico, præsertim volatili sulphureo-urinoso, blando stimulare, fluida spissa resolvere, & leni, quam præstat, diuresi ac diaphoresi impuritates educere valeat, in propatulo esse opinor, usum ejus internum, eumque cautum ac moderatum, in morbis prædictis utique admittendum esse. In morbis autem alterius classis cautius cum usu hujus aquæ interno mercandum, & plures cautelæ a practico rationali circa eum observandæ erunt. Nam hæmorrhagiæ exorbitantes non semper tuto tubulorum ad- & constrictione sistuntur, & in dysenteria atque fluore albo adstringentia nullum locum inveniunt, nisi in hoc saburra viscida, in illa vero simul procurata febris & status intestinorum inflammatorii mitigatione, quinimo plenaria ablatione,

impu-

impuritates causticæ prius eductæ fuerint. In stranguria autem temperandi, ut & in ulceribus freccandi sine facilius admittere possum.

VI. Vfus hujus aquæ semper evadet securior, & virtus medica exaltabitur, quando eidem, in morbis primæ & secundæ classis exhibendæ, præter varias tincturas, etiam liquida diffusiora, v. g. infusa & decocta, ex plantis, aliisque speciebus, cuivis morbo adpropriatis, parata, adduntur. In Batavia, referente BURLETO, ^a aquam hanc, in cachexia, chlorosi, obstructione viscerum, hydrope, & scorbuto propinandam, cum tinctura antimonii aut metallorum combinare consueverunt, ea quidem proportionem, ut mensura una aquæ memoratæ duas vel tres tincturæ uncias recipiat. Hujus mixturæ uncia sex quotidie in scorbuto & hydrope hauriendæ sunt. Excellentius quoque, secundum BURLETI testimonium, hoc medicamentum evadit in pallore cachectico, quando mixtura ex unciis quatuor aquæ calcis vivæ, totidemque unciis tincturæ metallorum, aloes pulverisatæ uncia una, & croci martis drachmis duabus componitur, & infusum, peracta quadraginta dierum digestionem, a fecibus decantatum, ægris successive propinatur. Sin huic quoque jallappæ drachmæ tres addantur, melius hydropicis mederi dicitur. Dosis quotidiana mixturæ ad bina cochlearia adscendit, & cum juscule quodam adsumitur. Febres contumaces quartanas pariter

T 5

certius

^a) Vid. Memoir. de l'Acad. Royale des sciences
A. 1700. p. 157.

certius fugare traditur aqua calcis vivæ, quando eidem, & tincturæ metallorum modica quantitas tincturæ corticis Peruviani miscetur. In Gallia aquam hanc plerumque cum lacte vaccino aut asinino miscent, & in asthmate eidem pectoralia addere, atque infusum sequenti modo parare consueverunt. Rec. Aquæ calcis vivæ mens. IV, ligni sassafras, rad. glycyrrhizæ, sem. anisi ana uncias IV, passularum minorum libram dimidiam. Infundantur hæc more consueto, & deinde quinque vel sex unciz hujus infusi bis quotidie ægro exhibeantur.

VII. Teste sæpius laudato BVRLETO, magis hæc aqua, præsertim tincturis calidioribus, v. g. tinctura antimonii, metallorum, &c., remixta, conducit Batavis, ceterisque gentibus septentrionalibus, aere humido, crasso, & simili victu utentibus, adeoque fibris laxioribus, & humoribus spissiusculis præditis, quam Galliæ incolis ac gentibus vicinis, quæ aerem sicciorum atque calidiorum hauriunt, & alimentis tenerioribus nutriuntur. Memoratus proinde auctor tincturæ metallorum additionem in regionibus calidioribus plane omittere, & aquam calcis dilutiorem reddere ac dosi minori propinare jubet. Quum aqua hæc, præsertim sub usu diuturniori, adpetitum etiam dejiciat, alvum adstringat, & ægros paullulum macilentos reddat, vini generosi haustum frequentius interponere, & apud macilentos aut alvi obstructione atque siccitate laborantes ab usu ejus penitus abstinere jubet. Et hoc monitum quoque observandum erit, quoties morbi ex nimia

mia solidorum siccitate atque strictura suam originem ducunt.

VIII. Externe aqua calcis vivæ vel temperandi fine ad ambusta, vel eluendi, abstergendi, & siccandi fine ad ulcera impura, exedentia, ichorosa, venerea, aliaque adhibetur, & persæpe pariter epithemata, partibus gangræna correptis adplicanda, ingreditur.

* * * * *

S E C T I O V

D E

TINCTVRIS, ESSENTIIS
ELIXIRIIS ET BALSAMIS
LIQVIDIS

C A P V T I

D E

ESSENTIIS, TINCTVRIS
ET ELIXIRIIS

§. I

VOCABVLA *Essentia*, *Tinctura*, *Elixirium*, a pharmaciæ atque chemiæ gnaris promiscue adhibentur, quoties extracta perfecte liquida, infusione atque digestionem parata, designare, iisdemque nomina imponere volunt. Nulla singularis enim, quoad formam externam, indolem, principia,

pia, & præparandi modum, hæc medicaminum species genericas differentia intercedit, præterquam, quod tincturæ plerumque colore grato & eminenti flavescente, aureo, rubro, &c., essentia & elixiria autem colore obscuriori ac minus eleganti, nigricante, brunno, obscure viridi, &c., gaudeant.

§. II

RESPECTU menstrui hæc pharmaca, sive tincturæ audiant, sive essentia & elixiria, sunt vel *mere spirituosæ*, vel *vinosæ*, adeoque *aqueo-spirituosæ*, vel *mere aquosæ*. Ad præparanda enim priora spiritus vini plus minusve rectificatus, aut alius inflammabilis, ad posteriora vero vel vinum bonæ notæ, vel aqua simplex aut quædam destillata, nunc sola, nunc sale quodam acidulo, medio, aut alcalico fixo acuata, requiruntur.

§. III

DIFFERUNT quoque quoad principia in menstruo soluta: Aliæ enim essentia atque tincturæ *substantiam mere gummosam*, aliæ *mere resinosam*, aliæ *resinoso-gummeam*, aut *gummeo-oleoso-resinosam*, aliæ *bituminosam* aut *sulphuream*, & aliæ denique *metallicam tenerime resolutam*, in poris suis gerunt reconditam. Maxime tamen hæc ipsa intelligenda erunt de tincturis & essentiis *simplicibus*, qua-

quarum præparationi unicum duntaxat concretum animale, vegetabile, aut minerale impenditur: Quod *compositas* enim attinet, illæ frequentissime, cum mixtæ plures species, ex triplici regno nonnunquam desuntæ, una extrahantur, principium activum *gummosum, resinosum, oleosum & sulphureum*, imo *bituminosum & metallicum* simul continent.

§. IV

CONCRETA, e quibus essentia atque tinctura usitatiores extractione parantur, vel *mineralia* sunt, vel *animalia*, vel *vegetabilia*. Mineralia intuitu principii solvendi vel *bituminosa* existunt, ut succinum & ambra, vel *sulphurea*, ut sulphur commune, antimonium, &c., vel *metallica*, ut aurum, argentum, cuprum, ferrum, atque stannum, vel *terreo-sulphureo-metallica*, ut corallia rubra, &c. Animalia principio pollent *unguinoso-oleoso-balsamico*, ut castoreum, & vegetabilia denique, variae nimirum radices, herbae, flores, semina, fructus, resinae, balsami spissiusculi, cortices, ligna, &c., quorum recensitionem specialem brevitatis causa prætermittam silentio, vel *mere gummoso*, vel *mere resinoso*, vel *gummeo-resinoso*, aut *gummeo-resinoso-oleoso* principio instructa sunt.

§. V

§. V

PRIMARIO horum medicaminum præparatio *extractione* absolvitur atque *solutione*, eaque nunc *radicali*, nunc vero, & longe quidem frequentius, saltem *superficiaria*. Solutio superficiaria seu solutio aggregati est, quando hoc vel illud corpus menstruo congruo in partes tenerrimas similes, quæ naturam atque vires aggregati retinent, dissolvitur: Radicalis autem sive solutio mixti dicitur, quando corpus, destructa pristina mixtione naturali, in partes dissimiles, natura ac viribus distinctas, seu, uno verbo, in elementa dissolvitur.

§. VI

MENSTRVVM seu solves adæquatum substantiæ unguinoso-oleosæ animalis, itemque resinosa, oleosa, atque bituminosa vegetabilis & mineralis *spiritus vini*, ac reliqui inflammabiles *dephlegmatissimi* constituunt; ad solvendam vero substantiam gummosam aqua quædam *destillata*, aut saltem *simplex fontana*, *pluvialis*, *fluviatilis*, & ad gummeo-resinosam *vinum bonæ notæ*, aut *spiritus vini* paullulum adhuc *phlegmaticus* requiruntur. Quod sulphurea autem & metallica concreta attinet, illa menstruo spirituosio inflammabili obtemperare renuunt, nisi eorum compages ante

ante digestionem & extractionem alio pri-
dem modo, *liquefactione* v. g., aut *fusionem*
cum salibus alcalicis, vel *corrosione* per salia
acida, &c., reclusa fuerit; quemadmodum
hæc clarius ex speciali cujuscunque essentia
aut tinctura præparatione, in sequentibus
tradenda, cognoscere licebit.

§. VII

VT SOLVTIO atque extractio substantia
gummosa, resinosa, aut gummeo - resinosa
promptius succedat atque perfectius, non
tantum aqua, siue sit simplex, siue adpro-
priata quædam destillata, sed vino etiam &
alcoholi corpora salina alcalia, neutra, &
acidula, v. g. *sal tartari*, *nitrum fixum*, *ci-
neres clavellati*, *tartarus solubilis*, *terra fo-
liata tartari*, *cremor & crystalli tartari*, &c.,
adduntur, vel species contusa ante menstrui
adfusionem *oleo tartari per deliquium*, *alca-
best Glauberi*, *liquore terræ foliatæ tartari*
irrorantur, immo in mortario, si textura
permittat, probe cum iisdem teruntur, ut
ideo menstruum, postea superfundendum,
eo facilius ad interiora penetrare, & princi-
pia, jam aliquantulum resoluta, solvere &
extrahere valeat. Salia enim, ceu corpuscula
acuta ac rigida, in genere incidendo agunt,
adeoque etiam dissolutionem promovent, &
alcalia

alcalia præterea menstrua spirituofo-inflammabilia, phlegma adhuc inhærens absorbendo, concentratissima ac plane ignea reddunt.

§. VIII

PRÆMISSIS præmittendis, ordinario quidem, ad promovendam activæ substantiæ solutionem & extractionem, *digestio* in maris, cinerum aut arenæ balneo instituitur, subinde nihilominus, quando tincturæ & essentiæ e durioribus, compactioribus & magis refractariis subjectis resinosis, sulphureis & metallicis mineralibus parandæ sunt, ipsa quoque *coctio* atque *destillatio*, nunc in cucurbita, nunc retorta vitrea suscipienda, in auxilium vocatur, & liquor abstractus, volatilioribus duntaxat particulis turgidus, residuo aliquoties reaffunditur, usque dum, compage penitus reclusa, perfecta solutio atque extractio fieri queat.

§. IX

TINCTURÆ & essentiæ, superficiaria duntaxat solutione paratæ, viribus simplicium, e quibus extractæ fuerunt, tum communibus, tum specificis, instructæ inveniuntur: Sin radicalis autem solutio contigerit, longe alias vires, quam simplicia possidebant, consequuntur, quum unicum saltem vel alterum elementum contineant solutum, quod
pristi-

pristinās ideo virtutes específicas, quibus simplicia, integra adhuc mixtione nativa, gaudebant, quæque a certo mixtionis modo dependent, amplius exserere nequit. V. g., quando succinum solummodo superficiarie solvitur, minutissima succini integri frustula per totam menstrui spirituofo-inflammabilis molem dispersa sunt, & quælibet molecula operatur ut succinum: Sin radicaliter autem idem concretum solutum fuerit, partes elementares seu constitutivæ, natura ac viribus distinctæ, oleosæ nimirum, acidulæ vitriolicæ prosapiæ, aqueæ, & terreæ prodeunt, quæ neque seorsim, neque etiam, destructo singulari compositionis seu mixtionis modo, conjunctim específicas succini vires ulterius exserere valent. Vnde patet, illos valdopere errare, qui, longe majus auxilium a tincturis, per radicalem corporum solutionem paratis, quam a reliquis, semper expectandum esse, sibi aliisque persuadere conantur.

TINCTVRÆ ET ESSENTIÆ
SIMPLICES ET COMPOSITÆ
VSITATIORES

Tinctura antimonii tartari-
sata.

- - *acris.*
- *metallorum.*
- *antiphthifica.*
- *martis.*
- *veneris HELVETII.*
- *coralliorum.*
- *sulphuris.*

Essentia ambræ.

- *succini.*
- *castorei.*
- *absinthii composita.*
- *anodyna LVDOVICI.*
- *alexipharmaca STAH-*
LII.

Tinctura benzoës.

- *bezoardica.*

Essentia carminativa off.

- *croci.*
- *fuliginis CLAUDERI.*
- *hysterica off.*
- *jalappæ.*
- *juniperi.*
- *lignorum.*
- *myrrhæ.*

Tinctura laccæ.

- *papaveris erratici.*

Essentia rhabarbari.

- *seminis santonici com-*
posita.

- *summitatum pini.*

- *stomachica.*

- *splenetica.*

Aqua stomachica externa.

Tinctura tartari.

- *terræ Japonicæ.*

Essentia theriacalis.

- *uterina.*

- *vulneraria.*

Aqua vitæ stomachalis rubra.

Mixtura simplex.

Elixirium antefebriale MYNS.

- *pestilentielle CROLLII.*

- *proprietas HELMON-*
TII album.

- *proprietas antiscor-*
buticum.

- *proprietas PARACELSI.*

- *vitæ MATHIOLI.*

- *vitrioli MYNSICHTI.*

- *uterinum CROLLII.*

TINCTVRA ANTIMONII
TARTARISATA

REC. Salis tartari vulgaris vel extempo-
ranei, & antimonii partes æquales, vel etiam
antimonii partem unam, & salis tartari partes
duas.

duas. Pulverisata ac probe mixta crucibulo, inter carbones candentes collocato, ingerantur, & tamdiu, adæquato ignis gradu adhibito, fundantur, donec sulphur antimonii debite resolutum, & mixtura in scorias flavescentes, vel ex rubro flavescentes redacta sit. Quo viso, scoriis exemptis, & confestim in mortario calefacto contusis, sufficiens spiritus vini rectificatissimi quantitas superfundatur, & vitro probe munito arenæ calidæ imposito, tinctura rubra digestionis ope extrahatur. Saturatior obtinetur tinctura, si scorix cucurbitæ vitreæ immittantur, & tincturæ extractio, post reiteratam spiritus abstractionem & reaffusionem, demum instituat. Tenerius quoque atque citius sulphur antimonii resolvitur, quando antimonium pulverisatum sali tartari, ex nitri & tartari pulverisati partibus anaticis detonatione facta, & in crucibulo adhuc ferventi, ac paullulum fluenti successive injicitur. Monendum saltem, crucibula majora in hoc passu necessaria esse, vel illa ad dimidiam saltem partem replenda esse, quoniam fortis ebullitio atque materiæ expansio post primam antimonii injectionem oritur. Similis tinctura, debilioris tamen coloris, parari potest, quando loco antimonii crudi *simplex* ejusdem *regulus* recipitur, & pulverisatus descripta methodo cum

anatica salis tartari quantitate in crucibulo colliquatur, atque in scorias redigitur.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES
ET VSVM MEDICVM

I. ANTIMONIVM est concretum minerale sulphureo-regulinum. Constat enim ex *sulphure vulgari*, & *substantia regulina*, quæ posterior iterum ex *sulphure minerali*, & *terra vitrescibili*, *teneriori principio arsenicali aliquantulum remixta*, deprehenditur composita. Nonnulli duplex sulphur in antimonio quærent, alterum scilicet vulgare, crudius, impurius, sulphuri communi analogum aut plane simile, alterum purius, præstantius, solare; verum, valde decipiuntur, quum, præter sulphur vulgare, sulphuri communi minerali per omnia simillimum, nullum aliud, multo minus præstantius solare, in antimonio, tum ignobiliore, tum nobiliori Hungarico, unquam demonstrari potuerit.

II. Tincturæ antimoniales in genere in *sulphureo-alcalicas*, & *regulino-acidas*, atque priores iterum in *veras*, & *spurias* sive *putatitias* distinguuntur. *Tincturæ sulphureo-alcalicæ veræ*, quas alii etiam *hepaticas* vocant, sunt reliquis præstantiores, & in menstruo suo aqueo-spirituoso-inflammabili, præter copiosas partes salino alcalicas, paucas quoque, easque teneriores, partes sulphureas

reas continent solutas. Sal alcali causticum enim totam antimonii compagem sub collique-factione ita recludit, ut spiritus vini superfusus aliquam deinde sulphuris resoluti partem solvere valeat. Opinantur quidem nonnulli, quorum numero etiam B. NEVMANNVS ^a adjungendus est, tinturas antimonii hepaticas sulphure plane destitutas esse, & colorem rubrum unice a partibus spiritus vini oleosis, per sal alcali causticum expansis, dependere, quum alcoholi, sali caustico, e cineribus clavellatis & calce viva methodo parato notissima, superfuso, & aliquandiu in digestionem relicto, etiam absque antimonii, aut alterius corporis additione, talis rubedo conciliari possit. Attamen, qui ita sentiunt, errare videntur: Instillato enim acido, hujusmodi tincturae antimoniales sulphuris pauxillum ad fundum dimittunt, & foetidum quoque odorem sulphureum, si accendantur, aut exhalando ad tertiae partis remanentiam concentrantur, spirant. ^b Facile caeteroquin concedo, principium spiritus vini inflammabile, per alcali causticum sub digestionem magis magisque expansum, multum pariter ad rubri coloris productionem & exaltationem conferre. *Tincturae antimonii alcalicae spuriae*, cujus census sunt *tinctura metallorum* & *antimonii acris*, nulum sulphur, sed causticum duntaxat sal alcalicum in menstruo suo spirituosissimo-inflammabili fovant.

V 3

Quando

^a) Vid. EJVSD. Lect. de Antimonio p. 363.

^b) Conf. MEYDERI Analysis antimonii physico-chymico-rationalis p. 190.

Quando enim simplex vel martialis antimonii regulus cum nitro funditur, paucum sulphur, quod regulo inest, lenissima consumitur detonatione, & spiritus vini proinde, scoriis enatis superfusus, intacta terra vitrescibili, quam aggredi nequit, solum sal alcali causticum imbibit ac recipit, & inde, contingente sub digestionem partium inflammabilium expansione, rubedinem contrahit. *Tinctura* denique *regulino-acida*, quoniam per menstrua acida concentratiora ex vitro aut regulo antimonii extrahuntur, vel antimonium tamen per acida corrodentia extractioni redditur aptum, semper partes quasdam substantiae regulinae, quam acida concentrata solvere valent, in sinu gerunt reconditas, adeoque etiam, dosi paullo largiori exhibitae, praesertim apud subiecta sensibilia, facile emesin, quam ab hepatis & alcalicis, quarum illae principium sulphureo-alcalicum, haec autem solum salino-alcalicum causticum continent, nunquam metuere debemus, provocant, & rodendo pariter, si acida graviora recepta fuerint, nocent.

III. Virtus medica in tincturis antimonii sulphureo-alcalicis ex parte a menstrui spirituosissimi inflammabilis & sulphuris tenerrime resoluti, ex parte etiam, & quidem maxima, a salis alcalici actione dependet. Spiritus vini, exilissimis particulis sulphureis impraegnatus, humores commovet, sal alcali autem acidum destruit, & solida, maxime in filtris atque organis se- & excretoriis, ad frequentiores atque fortiores contractiones stimulat: Quibus suppositis, facile concipiendum est, cur tincturae hujusmodi calorem in corpore susci-

fuscitent, sudorem & urinam valide moveant, humores purificent, & aliquam pariter virtutem tonicam exserant.

IV. Specialius hæ tincturæ commendantur in adfectibus impuris venereis, scabiosis, cachecticis, arthriticis & rhevmaticis frigidis, tumoribus glandularum aliarumque partium pituitosis, nephritide mucido-sabulosa, dysuria, catarrhis, & morbis quibusvis, qui primario ex sanguinis impuritate & acido-tartarea ac mucida humorum dyscrasia suam ducunt originem. Dantur in vehiculo aqueo, aut vinoso a guttis 10. ad 15. 20. 30. 40.

TINCTURA ANTIMONII ACRIS SEV REGVLINA SPVRIA

REC. Reguli antimonii martialis vulgaris aut itellati partes duas, nitri puri partem unam. Fundantur in scorias aliquantulum flavescentes, & fusio hæc, adjecta semper nova nitri pulverisati portione, atque igne adhibito fortiori, aliquoties reiteretur, donec totus regulus successive in scorias mutatus fuerit. Scoriis contusis & adhuc calentibus spiritus vini rectificatissimus ad aliquot digitorum eminentiam superfunditur, & tinctura rubicunda, eminenti sapore acri prædita, digestionis ope extrahitur. Si loco spiritus vini simplicis spiritus vini oleosus adhibetur, tinctura maiorem consequitur rubedinem.

TINCTVRA hæc falso tinctura antimonii regulina creditur: In sinu enim neque sulphuris, neque reguli antimonialis quidquam fovet reconditum, & acredinem suam eminentem unice sali caustico alcalico debet, quod spiritus vini e scoriis recepit, quodque, ob partium sulphurearum defectum, non tantopere, quam in tinctura præcedente, obtunditur. Quoad virtutes & usum cum tartarifata maxima ex parte convenit, præterquam, quod, ob indolem pene causticam, longe majori virtute stimulante & diuretica gaudeat, & ideo dosi minori, v. g. ad 10. 20. 25. guttas, in vehiculo largiori, vel etiam cum temperatioribus tincturis & essentiis, aliisque pharmacis remixta, propinanda sit.

TINCTVRA METALLORVM

REC. Reguli antimonii martialis uncias duas, stanni Anglicani puri, cupri Japonici ana unciam unam. Fundantur in crucibulo igne intensiori, donec cuprum penitus dispareat, & singula probe mixta sint; tunc massa adhuc fluens in conum fusorium infundatur, aliquantulum refrigerata & indurata in pulverem redigatur, & cum duodecim nitri pulverisati partibus mixta, denuo in crucibulo tamdiu fundatur, donec cœruleo-viridescentem contraxerit colorem; quo viso, denuo in conum fusorium effundatur, & scoriis exentis & contusis spiritus vini rectificatissimus
ad

ad aliquot digitorum eminentiam superfundatur, posteaque tinctura rubicunda digestionis beneficio extrahatur.

TINCTURA metallorum, etiamsi a medicis quibusdam, præsertim Batavis, qui ea frequentius uti consueverunt, tincturæ antimonii præferatur, neque natura tamen, neque viribus a tinctura antimonii acri distincta est, & locum proinde inter spurias duntaxat antimonii tincturas, quarum virtutes, uti in præcedentibus pridem dictum fuit, unice a menstruo spirituofo inflammabili, & sale alcalico caustico, sub hujus tincturæ præparatione ex nitro, sulphure reguli antimonialis, & phlogista cupri parte enato, dependent, meretur. Datur a guttis 10. ad 20. 25. 30.

TINCTURA ANTIPHTHISICA

REC. CrySTALLORUM sacchari saturni, aceto destillato simplici parati, vitrioli martis arte facti ana unciam dimidiam, spiritus vini rectificati uncias duas. Mixta in vase clauso tamdiu digerantur, donec rubicunda exurgat tinctura, quæ charta emporetica a fecibus separanda, & in loco frigidiusculo, ne corrumpatur, adservanda est.

PERSÆPE hæc tinctura, cujus rubedo maxime ab expansis aceti, & vitrioli partibus unguinosis oritur, a medicis, non adeo tamen

rationalibus, ad compescendos sudores hec-
ticorum ac scorbuticorum colliquativos, nec minus
ad gonorrhœam, pollutiones nocturnas & fluxio-
nes tam serolas, quam sanguineas sistendas ad-
hibetur, & ægris a guttis 10. ad 20. 30. 40.,
propinatur. Verum, cum tinctura hæc, ceu
liquidum vitriolico-saturninum, fortiter ad- &
constringendo operetur, adeoque obstructions
in corpore plus augeat, quam minuat, & no-
xiorum præterea humorum excretionem prohi-
beat, rectius inter mitiora venena constrictoria
locum meretur, ac jure e selectiorum medica-
minum censu exterminanda est.

TINCTVRÆ MARTIALES

VARIÆ

TINCTURA martis vulgaris: Rec. Lima-
turæ martis nondum rubiginosæ P. 1., cry-
stallorum tartari P. 3. Misceantur in olla
terrea aut vitrea latioris fundi, & aqua
pluviali vel fontana adfusa, coctio, recentem
per intervalla aquam adfundendo, tamdiu
continuetur, donec ferri limatura, quæ inter
coquendum spatula constanter agitanda est,
solubilis reddita fuerit. Quo facto, & hu-
miditate aquea evaporatione penitus con-
sumpta, magmati salino-martiali sicco spiritus
vini rectificatus superfundatur, atque tinctura
rubicunda digestionis beneficio extrahatur.

Tinctura

Tinctura martis cum vino Malvatico: Rec: Vitrioli martis, cum oleo aut spiritu vitrioli e limatura martis parati, tartari optime depurati, aut crySTALLORUM ejus ana libram dimidiam. Coquantur in aqua simplicis quantitate sufficienti, ac paullatina exhalatione, cui continua materiae agitatio jungenda, ad consistentiam melleam redigantur, posteaque, vini Malvatici aut Canariensis libris sex magnati superfusis, tinctura extrahatur, & a fecibus filtrando separetur.

Tinctura martis pomata: Hæc obtinetur, quando magnati prædicto loco vini succus pomorum Borsdorffianorum expressus, & debite impuritatum subsidentia depuratus atque clarificatus, quantitate prædicta superfunditur, &, præmissa aliquot dierum digestionem, sexta circiter succi pars in balneo maris abstrahitur, atque tincturae residuae durationis gratia pauxillum spiritus vini rectificati miscetur.

Tinctura martis belleborata: Rec. Limatura martis, pulveris fibrarum ellebori nigri, tartari albi ana unciam unam. Mixta in patina ferrea cum aqua simplici coquantur, tinctura brunna exprimatur, & cum spiritu cochleariae misceatur.

Tinctura

Tinctura martis FREINDII: Rec. salis ammoniaci partes duas, limaturæ ferri partem unam. Mixta injiciantur retortæ, & flores salis ammoniaci martiales sublimentur. Quod in retorta autem remanet caput mortuum, illud edulcoratur, eidemque, post præmissam perfectam exsiccationem, in cucurbita spiritus vini adfunditur, & tinctura extrahitur, posteaque, ut fiat concentratior, dimidia spiritus adfusi pars abstrahitur.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES
ET VSVM MEDICVM TINCTVRARVM
MARTIALIVM

I. FERRVM ex *terra vitrescibili specifica*, quam B. NEVMANNVS κατ' ἐξοχὴν *martialem* seu *ferri-feram* vocat, *a* & principio communi inflammabili constat. De terreo principio nemo facile dubitat, & posterius quoque clare per calcinationem ferri in crocum, per croci reductionem in ferrum, ope corporum phlogista substantia prægnantium, per halitum sulphureum, qui illico ex aquæ, olei vitrioli, & limaturæ martis mixtura adsurgit, nec minus per sedimentum nigricans sulphureum, quod sub ferri in spiritu vitrioli solutione in fundo colligitur, *b* demonstrari potest.

II. Tin-

a) In Lect. de Ferro p. 385.

b) Conf. p. 29. n. III.

II. Tincturæ martis nihil aliud sunt, nisi solutiones sulphureo-vitriolicæ teneriores: Menstruum enim aqueo-spirituosum ferro, per acida mineralia aut vegetabilia corrodentia solubili reddito, superfusum, partim vitriolum subtilius, corrosionem enatum, solvit, partim etiam tenerrimum principium inflammabile sive sulphureum, sub corrosionis actu a terræ compedibus aliquantulum liberatum, in poros recipit. A laudato igitur principio vitriolico in tincturis martialibus magis sapor adstringens, ab inflammabili autem, tenerime resoluta & expansa, color rubicundus primario dependet.

III. Acida quæ ordinario ad præmittendam ferri corrosionem, ac resolutionem adhibentur, vel vegetabilia sunt, vel mineralia, vel mixta. Si acida vegetabilis proficiat huic negotio impenduntur, vitriolum nascitur tenerius & minore præditum stypticitate: Sin acida mineralia vero fuerint adhibita, enatum magma vitriolicum crassius est, & majori vi adstrictoria pollet.

IV. Nonnulli tincturas martiales, in *aperitivas* & *adstringentes* distinguunt; ast sine ullo fundamento solido, omnes enim tincturæ martiales, ob principium vitriolicum, quo imprægnatæ sunt, ad- & constringendo agunt, & ideo nonnunquam saltem & per accidens virtutem aperitivam exerunt, eo nimirum tempore, quando obstructiones in corpore humano ab atonia seu nimia solidorum laxitate, & inde pendente torpida contractione, primario oriuntur.

V. Multæ quidem ac magnæ virtutes a plerisque rerum pharmaceuticarum scriptoribus tincturis martialibus tribuuntur ; verum, cum solummodo leniter adstringendo agere valeant, in iis quoque morbis duntaxat locum inveniunt, in quibus eminentior partium nervoso-membranacearum laxitas adest: Hinc in cachexia, œdemate, incipiente hydrope ascite, leucophlegmatia, & præmissis quoque præmittendis, in passione hypochondriaca, diabete, fluore albo, aliisque fluxionibus serosis & sanguineis præternaturalibus specifica subinde remedia suppeditant. Cavendum saltem, ne, præsentem humorem quodam abundante aut virulento, cujus excretio non cohibenda, sed potius promovenda est, nec minus vigentibus spasmodis, imprudenter exhibeantur. Ordinario dantur a guttis 10. ad 20. 30. 40. Nonnunquam cum tincturis & essentiis traumaticis utiliter miscentur.

TINCTURA VENERIS HELVETII

REC. Vitrioli cyprii, vel crystallorum venetis unciam dimidiam, salis ammoniaci unciam unam. Pulverisata & mixta in crucibulo leni igne fundantur, donec massa, filo ferreo subinde agitata, ex viridi nigricantem colorem contraxerit. Huic massæ, illico post aliquam refrigerationem in pulverem reductæ, adfundatur spiritus salis ammoniaci vinosus, & tinctura pulchre coerulea, immo violacea, extrahatur.

NOTAN.

NOTANDA

CIRCA

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES
ET VSVM MEDICVM HVJVS
TINCTVRÆ

I. VARIA hæc tinctura principia continet, partes videlicet *phlogisto-urinosas*, quas menstruum adfert, *moleculas cupri*, corrosione tenerius resolutas, ac plus minusve expansas, nec minus *partes vitriolico-salsas*. Salsæ oriuntur, quando sub mixturæ liquefactione acidum potentius vitriolicum, cuprum relinquens, in salis ammoniaci mixtionem penetrat, & expulso acido leviori, cum sale volatili urinoso in novum sal neutrum coalescit: Attamen, quum omnes partes vitriolicæ sub temporaria liquefactione non statim dissolvantur, nonnullæ remanent integræ, & deinde a phlegmate, in spiritu salis ammoniaci vinoso hospitante, pariter solvuntur.

II. Tinctura veneris, viridi colore tincta, nascitur, quando massæ ex viridi-nigricanti, e vitrioli veneris partibus quatuor, & salis ammoniaci parte una descripta colliquefactione in crucibulo paratæ, spiritus vini rectificatissimus ad duorum digitorum eminentiam adfunditur, & extractio, seu rectius, solutio magmatis falso-vitriolico-cuprei digestionis ope instituitur.

III. HELVETIVS tincturæ suæ vires tribuit egregias in epilepsia, vermibus, atrophia, & tumore ventris infantum, itemque in rachitide, cachexia, suppressione mensium, &c. Verum,
pro

pro mea sententia, commode hoc medicamento, quod apud infantes aliosque sensibiliores, majori præprimis dosi exhibitum, facile nauseam ac vomitum excitat, carere possumus. Idem iudicium de viridi quoque veneris tinctura ferendum est. Datur hæc æque atque illa a guttis 3. ad 5. 10. Externe, præsertim viridis, inter styptica leniora locum habent.

TINCTVRÆ CORALLIORVM OFFICINALES

TINCTURA Coralliorum adstringens: Rec. Coralliorum rubrorum grossiuscule contusorum quantum placet, iisdemque spiritum viridis æris rectificatum ad trium digitorum eminentiam adfunde, ut, advocata leni digestionem, per viginti quatuor horas & ultra protrahenda, solvantur. Decantata solutione, residuo, nondum prima vice soluto, aliqua spiritus recentis portio adfunditur, donec omnia corallia soluta sint, ac nil, nisi feces quædam, remaneant. Solutiones tinctæ, & ab impuritatibus filtratione per chartam bibulam liberatæ, retortæ vitreæ infunduntur, & menstruum a solutis coralliis ad mellaginem usque abstrahitur: Mellagini huic denuo sufficiens spiritus vini quantitas additur, & tinctura, post digestionem temporariam enata, filtratione depuratur. Si forsan iusto dilutior existat.

existat, aliqua spiritus parte in arenæ vel maris balneo evocata, concentratior redditur. Loco spiritus viridis æris etiam *acetum vini destillatum*, *succus citri* aut *limoniorum depuratus*, *spiritus sachari*, *mellis*, & *salis dulcificatus* adhiberi possunt.

Tinctura coralliorum purificans: Rec. Coralliorum rubrorum grossiuscule contusorum, sachari candi albi, aut Canariensis ana unciam unam. Mixta immittantur retortæ, & tinctura spissiuscula blando arenæ calore evoceatur, & aquæ violarum aut borraginis additione dilutior reddita, syrupo quodam cordiali, v. g. syrupo corticum citri, cinnamomi, florum tunicæ, modica quantitate addito, edulcoretur.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRE

ET VSVM MEDICVM HARVM

TINCTVRARVM

I. CORALLIA, five sint alba five rubra, five ex flavo-rubentia, &c., ad lithophyta seu plantas lapideas submarinas pertinent, & parvas sistunt arbusculas, in fundo maris, ad pedis nonnunquam altitudinem, excrecentes. Mensibus Aprili, Majo, Junio atque Julio, circa Indiæ utriusque, Siciliæ, Italiæ, Galliæ, &c., littora,

littora, singulari modo extrahuntur, & sub aqua, immo paullo post extractionem, aliqua adhuc mollitie gaudent, adeo, ut, teste *Comite MARSILIO*, *a* succus lacteus, flavus aut rubicundus pro coralliorum differenti colore exprimi queat. Observavit quoque laudatus *MARSILIVS*, cum aliquot coralliorum ramulos, recentissime decerptos, aquæ marinæ aliquando imponeret, & in ea aliquandiu relinqueret, tubercula illa, quæ in corticis superficie conspiciuntur, sponte sese aperuisse & explicasse in flores albicantes, forma stellularum cum octo radiis, calyci insistentes, itidem in octo foliola diviso. Ex aqua denuo exemptis ramulis, flores confestim claudebantur, & rubra formabant tubercula, quæ, digito aut instrumento alio compressa, lacteum succum fundebant.

II. Recentes coralliorum rubrorum ramuli in mixtione sua naturali triplex gerunt principium constitutivum, nimirum *terreum alcalinum, unguinoso-glutinosum, & subtile ac plus minusve expansum metallicum*, nunc *martialis*, nunc vero, quanquam longe rarius, *venereæ*, nunc *utriusque* profapiæ. Corallia enim rubra, observante *GODFREDO*, *b* in spiritu vitrioli soluta, liquorem largiuntur, in quo post decentem evaporationem vitriolum viride martiale tenerrimum concrefcit, & instillato oleo tartari per deliquium, pulvis albicans terreo - alcalinus, miculis tamen martialibus, quæ admoto adhærent magneti, remixtus, ad fundum præcipitatur.

III.

a) Vid. *Memoir. de l'Acad. Royal. des scienc. A. 1708.*

b) *L. c.*

III. Menstrua triplicis generis, acida videlicet^a alcalia concentrata, & oleosa ingressum in corallia rubra inveniunt: Acida partes terreas & parvissime interspersas martiales prompta corrosione solvunt; posteriora autem substantiam unguinoso-conglutinantem successive adgrediuntur. Teste quippe experientia, ^a lac vaccinum successive ex coralliis, moderata adhibita digestionem, rubram extrahit tincturam, & corallia ex albo-livida evadunt. Idem quoque, ac citius multo præstat cera alba, ad ignem liquefscens: Tinctura inde emergit, primo citrini, tandemque, labore hoc cum recentibus coralliorum fragmentis secunda ac tertia vice reiterato, rubicundi ac nigricantis coloris, quæ postea per spiritum vini tartarificatum adeo e cera tincta extrahitur, ut denuo alba evadat. Succedit etiam cum cera flava, ast paullo difficilius, & illa præterea coralliis in superficie coloris proprii quidquam affricat. Extrahunt etiam tincturam alcalia fixa & volatilia, v. g. liquor nitri fixi sive alkahest Glauberi, oleum tartari per deliquium, & spiritus salis ammoniaci: Omnium tamen promptissime corallia, etiam vetustissima, dissolvunt acida cujuscunque generis, succus citri v. g., limoniorum, spiritus sachari, mellis, salis dulcificatus, vitrioli philosophicus, acetum destillatum, & similia.

IV. Tincturæ coralliorum rubrorum, cum acidis factæ, nihil aliud sunt, nisi solutiones alcalino-

X 2

^a) Vid. Memoir. de l' Acad. Royal. des Sciences
A. 1708.

lino - terreæ, & martiales, adeoque etiam vitriolum paucum atque tenerrimum, ut & substantiam terreo - salsam, quæ post acidi corrodentis unionem necessario nasci debent, in sinu suo foveant. Quod vero sulphur attinet solare, quod nonnulli in coralliis rubris, indeque paratis tincturis, quærunt, illud merito ad principia imaginaria relegandum est.

V. Color rubicundus, quo coralliorum tincturæ pollent, magis ex menstuis, aliisque additamentis, quam ex ipsis coralliis, derivandus est, præsertim, si menstrua oleosa, inflammabilia spirituosâ, acido - unguinosa, &c., fuerint adhibita; quemadmodum id inter alia liquore rubro probari potest, qui, prægresso phlegmate, transcendit, quando sal coralliorum, ex albis coralliis cum aceto destillato factum, destillationi in retorta subjicitur. Quare, cum pauca substantia unguinosa aceti, calore ac motu expansa, rubedine tingere queat liquores, nullo pariter modo dubitandum est, quin tale quid menstrua, aliaque additamenta, principio inflammabili largius referta, maxime autem sacharum tostum, efficere atque præstare valeant.

VI. Egregia virtus cardiaca & confortans coralliorum tincturis vulgo adscribitur, & illæ in melancholia proinde, lipothymiis, palpitatione cordis, vertigine, imminente abortu, &c., valdopere laudantur; at parum in hoc passu elogiis fidendum. Pro differenti enim menstrui indole atque virtute hæ tincturæ valde differunt, & aliæ, quæ cum acidis scilicet menstuis paratæ fuerunt, lenem

lenem duntaxat vim adstrictoriam & temperantem exserunt, & ideo fortassis in hæmorrhagiis usum subinde inveniunt, aliæ autem, quarum præparationi ditiores substantiæ unguinosæ aut oleosæ impenduntur, aliqua, ob indolem balsamicam, virtute commovente & nervina instructæ sunt. Dantur vel per se, vel cum syrupo quodam remixtæ, a guttis 30. ad 40. 50. 60.

TINCTURA SULPHURIS

REC. Sulphuris citrini communis unciam unam, salis tartari ficcati atque pulverisati unciam unam, vel saltem dimidiam. Mixta in tigillo vulgari latioris fundi, vel patina terrea, leni igne fundantur, donec, adjuvante cum bacillo agitatione, probe unita fuerint. Massæ huic, nondum penitus refrigeratæ, & in pulverem contusæ, una spiritus vini libra superfundatur, & tinctura digestionis ope extrahatur.

PLVS substantiæ sulphureæ hæc tinctura possidet, quam tincturæ antimonii hepaticæ veræ, salino-alcalicum autem principium magis obtusum deprehenditur; hinc illis etiam virtute commovente ac discutiente superior, stimulante contra & diuretica inferior est. Laudatur, tanquam medicamentum satis activum, in peste, scabie, ulceribus, & morbis quibusvis, e sanguinis ac lymphæ impuritate promanantibus. Nonnulli eam inter pectoralia quoque remedia referunt, in tussi viscida, acri, & asthmate

pituitoso exhibenda, at, intuitu hujus virtutis, prostant præstantiora. Datur a guttis 20. ad 30.

TINCTVRA SEV ESSENTIA

A M B R Æ

REC. Ambraæ gryseæ optimæ drachmam unam, moschi Alexandrini optimi grana quindecim, spiritus rosarum, per fermentationem parati & optime rectificati, aut spiritus ceraforum nigrorum, vel saltem spiritus vini Gallici rectificatissimi uncias tres. Fiat digestio in vitro probe clauso per octiduum, donec spiritus satis tinctus sit.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES
ET VSVM MEDICVM ESSEN-
TIÆ AMBRÆ

I. AMBRA bituminum mineralium & pretiosissimum & præstantissimum est, atque quævis reliqua odoris suauitate superat. Constat cæteroquin, æque ac succinum, ex *petroleo purissimo, sale acidulo vitriolicæ prosapia, & pauca terra atque aqua*; quemadmodum hæc principia destillationes ac resolutiones ejusdem, a GRIMMIO, & aliisque susceptæ, satis comprobant.

II. Ambra pura citius ac tota solvitur, quando, loco prædictorum spirituum, spiritus vini aut rosarum

g) Conf. Miscell. A. N. C. G. Dec. 2. ann. 1. obs. 171.

rosarum probe tartarifatus, vel solus, ^a vel li-
quore anodyno minerali modice remixtus, ad-
funditur. Ambraë quoque essentia, absque mo-
schi additione parata, descriptæ præferenda est,
quoniam multi multæque odorem moschi fragran-
tissimum perferre nequeunt.

III. Militat hæc essentia inter remedia con-
fortantia, nervina & cephalica, atque ideo in
morbis, ex nervosi systematis debilitate maxime
oriundis, v. g. in imbecillitate memoriæ, verti-
gine, epilepsia, apoplexia, adfectibus soporosis,
debilitate visus, tremore cordis, lipothymia,
atonia ventriculi, imminente abortu, &c., non
contemnendum subinde usum præstat. Intelli-
genda tamen hæc solummodo erunt de essentia
ambraë sine moscho & zibetho parata: Si poste-
riora enim addita fuerint, vi expansiva cerebro
nocet, & humorum commotiones nimias excitat.
Exhibetur in vino aut alio commodo vehiculo a
guttis 10. ad 15. 20.

TINCTURA SIVE ESSENTIA SUCCINI

REC. Succini flavi, pellucidi, subtilissime
pulverisati, & per cribrum setaceum trajecti,
uncias duas: Imprægnetur liquore nitri fixi,
seu alkahest Glauberi, & cum eodem in mor-
tario lapideo in massam quodammodo pulti-
for-

X 4

for-

^a) Conf. HOFFM. Obs. phys. &c. p. 62.

formem tritura protracta redigatur. Massa, duodecim horas reposita, denuo cum adfuso recenti alcahest teratur, eidemque, post plenariam exsiccationem, spiritus vini dephlegmatissimus simplex aut tartarisatus, vel etiam succini spiritus abstractitius, ad quatuor vel quinque digitorum eminentiam, adfundatur, & tinctura rubra in arena calida beneficio digestionis, aut, recepta cucurbita cum alembico, coctionis ope, extrahatur. Spiritus, sub coctione e cucurbita in receptaculum transtillans, residuo iterum reaffundendus erit, quamprimum spissiusculum evadere incipit, tandemque, succino penitus recluso, ignis minuendus est, ut ultimo, cessante coctione, tinctura leni duntaxat digestionem extrahatur. Loco alcahest Glauberi succino pulverisato etiam sal tartari siccissimum pulverisatum misceri, & statim superfuso spiritu vini, digestio aut coctio institui potest: Immo sunt, qui absque sale alcalico e solo succino, si diuturnior saltem accederet digestio aut coctio, æque bonam ac saturatam tincturam obtineri, contendunt. Ego id penitus quidem negare non audeo, credo tamen, essentiam succini, cum sale alcalico paratam, altera semper saturationem esse, & tenerius resolutas moleculas continere.

TINCTURA hæc, nisi præferenda, certe tamen æquiparanda est essentiæ ambrae, & illi proinde apud ægros pauperiores commode substitui poterit. Gaudet enim, ob temperatam indolem balsamicam, egregia virtute purificante, roborante, diuretica, diaphoretica & traumatica, & maxime sese commendat in affectibus scabiosis, cachexia, obstructione urinæ, mensium, lochiorum, hæmorrhoidum, nephritide pituitoso-sabulosa, fluore albo, ulcere vesicæ ac renum, debilitate capitis atque ventriculi, obstructionibus pectoris, tumoribus glandularum, febribus catarrhalibus, malo hypochondriaco, & hysterico, ac morbis similibus. Datur interne in vino vel aqua destillata, vel etiam cum sacchari frustulo, aut syrupo quodam adpropriato, a guttis 20. ad 30. 40. Externe, præsertim si absque sale alcalico e solo succino parata fuerit, egregium præbet traumaticum, tum per se adplicata, tum etiam cum essentia myrrhæ aut balsamo Peruviano remixta, in ulceribus, vulneribus, carie ossium, immo ipso sphacelo.

TINCTURA SEV ESSENTIA CASTOREI

REC. Castorei, a cute & pinguedine separati, & minutissime concisi uncias quatuor, spiritus vini quantum sufficit ad eminentiam trium aut quatuor digitorum transversorum: Stent in digestionem per octiduum, donec spiritus saturato colore tinctus sit; quo viso,

tinctura decantata filtretur per chartam bibulam & adſervetur. Melioris extractionis cauſſa caſtoreum ante ſpiritus adfuſionem aliquot liquoris nitri fixi drachmis irrorari poteſt, ut in pulvem quaſi redigatur, quæ poſtea, iterum tamen ſiccata, cum ſpiritu digeritur.

C A S T O R E V M, ſive Caſtorium eſt concretum animale unguinoſum, particulis ſpirituolo-baſamicis valde refertum, adeoque forti, non adeo tamen grato, odore præditum. Secernitur e ſanguine notiſſimi amphibii, quod caſtor dicitur, & in certis folliculis, tam in maribus, quam fœminis, ſtatim ſub cute ad inguina ſitis, colligitur. Eſſentia inde parata validam vim commoventem & diſcurientem, itemque nervinam & antiſpaſmodicam non contemnendam poſſidet, & ſpecifica ideo creditur in paſſione colica & hyſterica, epilepſia, paralyſi, & variis aliis uteri & capitis adſectibus, ſi illi a viſcidorum, atque acrium humorum ſtaſi & decubitu, ut & ſolidorum debilitate primario oriantur: Sin bilioſæ autem impuritates in humoribus abundant, aut plethora & orgaſtica ſanguinis expansio adſit, cautius cum uſu ejusdem mercandum erit. Datur interne a guttis 10. ad 20. 30. Externe ſubinde in vertigine, lipothymia, coryza, & ſuffocatione hyſterica naribus admovetur, in tinnitu & ſuſurru aurium catarrhali cum goſſypio, cui aliquot guttulæ inſtillantur, auribus immittitur, & clyſteribus quoque, præſente colica flatulenta & paſſione hyſte-

hysterica injiciendis, ad drachmam unam miscetur.

ESSENTIA ABSINTHII COMPOSITA

REC. Comarum absinthii vulgaris manipulos duos, foliorum cardui benedicti manipulum unum, florum centaurii minoris manipulum semissem, radicum zedoariae, diptamni albi, corticum aurantiorum, citri, ana drachmas duas, myrrhae rubrae drachmam unam, caryophyllorum, croci ana drachmam dimidiam. Incisis atque contusis adfundantur librae duae spiritus vini rectificati, & vitrum probe obturatum digestionem committatur, donec tinctura sufficienter extracta sit. Haec deinde filtratione depuretur & adservetur.

ABUNDAT haec essentia partibus gummosis, & oleoso-resinosis amaris & balsamicis, atque egregia proinde virtute calefaciente, roborante, diaphoretica, diuretica, stomachali & antifebrili instructa est. Frequentius a guttis 30. ad 40. in dejectione appetitus, & digestionis debilitate, a cruditatibus frigidis acido-pituitosis & tunicarum ventriculi atonia oborta, nec minus in febribus intermittentibus, maxime quartana, diarrhoeis mucidis, ac pluribus morbis, qui feri ac lymphae visciditati primariam debent originem, exhibetur. Prostat etiam in officinis *tinctura seu essentia absinthii simplex*,
quae

quæ ex sola herba absinthii, vel, quod præstat, ex ejusdem extracto, quod sub evaporatione principium vaporosum, capiti inimicum, paululum amisit, cum vini spiritu paratur. Hæc viribus quidem inferior est composita, inter activa nihilominus stomachalia & antifebrilia militat remedia.

ESSENTIA ANODYNA
LVDOVICI

REC. Opii optimi minutissime concisi, & per lenem evaporationem a graveolentia aliquantulum liberati unciam unam, aquæ apoplecticæ pauperum, spiritus vitrioli roridi, seu roris vitrioli cum spiritu volatili mixti ana uncias quatuor. Extrahatur methodo consueta essentia, & filtrata adservetur.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES
ET VSVM MEDICVM ESSEN-
TIÆ OPII

I. OPIVM, ceu succus incisorum capitum papaveris singularis in Persia, India, &c., inspissatus, ex partibus *terreis inertibus, gummosis temperatioribus, resinosis calidioribus, & salino-oleosis vel saltem salino-phlogistis, volatilibus, spumidis, ac summe narcoticis* componitur. ^a Adeoque, si
tinctu-

^a) Vid. Rudimenta mat. med. rat. p. 338.

tineturam desideremus anodynam & hypnoticam temperatiorem, illa ex partibus tantummodo gummosis ac resinosis tenerioribus, a substantia terrea, resinosa crassiori, & maxime oleosa spumida, quantum fieri potest, separatis, paranda erit. Optime autem hic finis obtinetur, quando opium cum aqua simplici coquitur, & solutio, materia spumida venenata, sub coctione sensim ad superficiem adfurgente, cochleari ablata, semel vel aliquoties per manicam Hippocratis trajicitur, & sic a terreis quoque & resinosis crassioribus partibus liberata, leni igne inspissatur, posteaque congruo menstruo denuo solvitur, & tinctura, peracta solutione, filtratur.

II. Loco spiritus vini aut alterius inflammabilis reſtificati, commode spiritus nitri rite dulcificatus solutioni memorati extracti potest impendi. Acidula enim optimum suppeditant corrigens, & certius atque securius, citra nimiam tamen castrationem, opii vim narcoticam & expansivam minuunt. Si placet, spiritus vini etiam spiritu salis dulcificato, aut aceto vini destillato aliquantulum remisceri poterit.

III. *Tinctura anodyna* LUDOVICI, ac hujus commatis reliquæ somnum ægris conciliant, dolores atrociores mitigant, spasmos minuunt, profluvia præternaturalia & excretiones quascunque, cutanea, quam largiorem reddunt, excepta, sistunt; hinc subinde etiam, vel per se datæ, vel cum aliis refracta dosi remixtæ, locum in hæmorrhagiis exorbitantibus, diarrhœis atque vomitibus, doloribus variarum partium, tussi sicca,
acri,

aeri, convulsiva, principio febrium malignarum quarundam, &c., inveniunt: Medicum tamen postulant circumspēctum ac rationalem, qui veras morbi profligandi causas prius sedulo peruestigavit; cum heroica enim sint remedia, quæ singulari modo, alibi descripto,^a operationem suam in humano corpore exerunt, tam facile sub abusu nocere, quam sub usu recto prodesse valent. Dantur per se a quinque ad decem, imo quindecim guttas. In officinis etiam essentia anodyna, ex laudano parata, prostat, & passim quoque tincturæ anodynæ, non ex solo opio depurato, sed simul etiam ex castoreo, croco, atque similibus extractæ describuntur: Verum, pro mea sententia, reliquis omnibus simplicissima, ex descripto opii extracto cum simplici spiritu vini rectificato, aut rite dulcificato nitri spiritu parata, præferri meretur.

ESSENTIA ALEXIPHARMACA STAHLII

REC. Radicum imperatorix, carlinæ, helenii, angelicæ, pimpinellæ albæ, ana unciam dimidiam, vincetoxici, diptamni albi ana unciam unam. Fiat cum sufficienti spiritus vini tartarificati quantitate extractio, eademque absoluta, tertia spiritus pars in cucurbita abstrahatur, & remanens tinctura, hac ratione concentratior reddita, cum æquali essentia

^a) In Rudimentis mat. med. rat. p. 356.

sentia scordii pariter concentrata portione miscetur. Nonnulli radicibus recensitis etiam radicem contrayervæ addunt, at parum refert, an hæc ipsa, quæ pretium saltem augeat, addatur, an vero rejiciatur.

B. ROTHIVS ^a ita quidem hanc essentiam describit, nondum tamen in clara luce positum est, an vera sit descriptio, nec ne. Quicquid interea sit, veræ essentia alexipharmacæ STAHLII viribus non cedit, & validum præbet medicamentum diaphoreticum atque sudoriferum, quod persæpe in cachexia, adfectibus scabiosis, rheumatismis atque catarrhis frigidis, gonorrhœa virulenta, fluore albo, febribus catarrhalibus benignis, &c., a 20. ad 30. 40., guttas cum fructu propinari potest.

TINCTURA BENZOES

REC. Gummi Benzoes selecti quantum placet, solve in sufficienti quantitate spiritus vini rectificatissimi, & tincturam rubram, digestionis ope extractam, filtra, & adserva.

VIRTYTE incidente ac leniter discutiente pectorali hæc tinctura pollet, & inter tutiora pariter atque præstantiora cosmetica locum sibi vindicat, quando aquæ rosarum, quam illico reddit lacteam, instillatur. Præcipitata enim moleculæ resinosa albicantes, aquæ innatantes cuticulæ squamulas obducunt, & ita illis non tantum

^a) In der Anleitung zur Chymie p. 158.

tantum nitorem conciliant, sed accedente ulteriori ablutione, adhærentes quoque impuritates abstergunt.

TINCTVRA BEZOARDICA MICHAELIS

REC. Radicum angelicæ, calami aromatici, carlinæ, diptamni albi, enulæ, pimpinellæ, valerianæ, vincetoxici, ana unciam unam, herbarum scordii nostratis manipulos tres, cardui benedicti, melissæ, millefolii, rutæ ana manipulum unum, baccarum juniperi, cinnamomi electi, corticum citri ana unciam unam, theriacæ optimæ libram unam. Mixta infundantur in spiritus vini rectificati mensuris duabus, stent in digestionem per octiduum, & deinde duæ circiter spiritus libræ in arenæ balneo abstrahantur. Huic spiritui bezoardico misceantur spiritus tartari rectificati libra una, & spiritus vitrioli volatilis libra dimidia, postea aliquantisper digerantur; quo facto in sufficienti hujus spiritus quantitate seorsim opii optime depurati uncia duæ, carnis viperinæ præparatæ uncia tres, pulveris nucis moschatæ uncia una, baccarum herbæ Paridis, croci orientalis optimi, & ligni santali rubri ana uncia duæ solvantur, & deinde, solutionibus omnibus & extractionibus prædicto spiritui additis, mixtum in duas partes dividatur,

datur, quarum altera seorsim adservetur, alteri autem camphoræ uncia dimidia, in sufficienti spiritus vini quantitate solutæ, immisceatur.

QUANQVAM tincturam hanc satis selectæ species, si carnem viperinam, quæ menstruo nihil virtutis communicare valet, exceperis, ingrediantur, duplici nihilominus vitio laborat. Primo enim præparatio ejus, quæ esse posset longe compendiosior, ob solutionum & extractionum multitudinem valde tædiosa est, & deinde etiam nimiam opii quantitatem recipit. Facta quippe totius mixturæ quantitatis computatione cum quantitate opii, patet, integrum opii scrupulum & ultra in tincturæ uncia hære, quæ quantitas nimia est, ac sæpe impedit, quominus medicamentum hoc in hac vel illa ægritudinum specie, in qua alias profuturum esset, propinari possit. Longe præstantius remedium exsurgit, quando *mixtura simplex* cum descripta *tinctura alexipharmaca* STAHLII antica quantitate miscetur. Præferendæ quoque eidem sunt *tincturæ bezoardicæ* LUDOVICI & WEDELII. Hæc enim opio plane caret, & illa moderatam saltem ejus quantitatem recipit, ac longe præterea compendiosior est. Laudantur cæteroquin hæc medicamina, ceu valida sudorifera, in peste, febribus exanthematicis, nec minus catarrhalibus benignis & malignis, adfectibus scabiosis, frigidis rhevmaticis, catarrhalibus, cachecticis, aliisque morbis, forti

CARTHEVS. PHARM. Y dia.

diaphoresi curandis; verum in febribus exanthematicis & catarrhalibus malignis caute cum usu eorum mercandum erit. *Tinctura bezoardica* MICHAELIS datur a guttis 10. ad 15. 20., *tinctura* autem *bezoardica* LVDOVICI & WEDELII a guttis 20. ad 30. 40., exhiberi potest. Prior ita paratur: Rec. radicum carlinæ, vincetoxici, enulæ, zedoariæ, ana uncias duas cum dimidia, croci orientalis integri, pulveris viperini, myrrhæ ana unciam unam, opii drachmas sex, castorei drachmas duas. Grossiuscule concisa infundantur in spiritus vini non adeo dephlegmati, vel etiam spiritus juniperi libris quatuor & semisse & peracta extractione tincturæ decantatæ & percolatæ addantur ess. camphoræ drachmæ duæ, spiritus tartari, spiritus vitrioli roridi uncia duodecim, posteaque mixtura fantalo rubro, vel floribus papaveris erratici ficcatis tingatur. Posterioris præparatio ita sese habet: Rec. rad. zedoariæ, gentianæ, angelicæ, anthoræ, contrayervæ, carlinæ, bistortæ, diptamni alt., tormentillæ, scorzonæ Ital. mont., vincetoxici, olsnitii sive apii sylvestris, ana unciam unam, flor. galegæ, ulmaræ, calendulæ, rutæ, ana unciam dimidiam, seminis fraxini, cardui benedicti, aquilegiæ, rutæ, ana drachmas duas, baccar. paridis unciam unam cum dimidia, cubebæ, granorum chermes, opobalsami ana unciam dimidiam, cort. citri drachmas sex, camphoræ, myrrhæ electæ ana unciam unam, croci drachmam unam. Grossiuscule concisis atque contusis adfundatur spiritus bezoardici

zoardici vel sambuci citrati, vel etiam spiritus vini simplicis rectificati, quantum satis, & absoluta digestionem spiritus salis striati unciae duae, & fantali rubri uncia una cum dimidia addantur, posteaque tinctura decantata & depurata adferveretur.

ESSENTIA CARMINATIVA OFF.

REC. Radicum angelicae, calami aromatici ana drachmas duas, carlinae, imperatoriae, zedoariae ana unciam semissem, herbarum melissae, menthae crispae, origani cretici ana manipulum semissem, florum chamomillae Rom. manipulum unum, feminis anisi mundati, carvi, foeniculi, levistici, baccarum juniperi, lauri ana drachmas tres, flavedinis cort. aurantiorum uncias quatuor, cort. citri uncias duas, caryophyllorum drachmam semissem, cinnamomi acuti drachmas duas, macis drachmam unam. Mixta & in pulverem redacta spiritus nitri rectificati, vel, quod praestat, spiritus nitri dulcificati quantitate sufficienti irrorentur, & tinctura, adfusus duabus spiritus vini libris, extrahatur, & expressa atque filtrata reponatur ad usum.

SATIS bonum remedium carminativum est, & auxilium non contemnendum in cardialgia, colica, aliisque ventriculi & intestinorum adfectibus flatulentis praestat, si scilicet materia transpirabilis rudior, e copiosa saburra acido-pitui-

tosa aut crudis alimentis genita, illis præbeat occasionem præcipuam. Secus sentiendum, si adfectus memorati bili fervidæ, congestionis sanguinis hæmorrhoidalis, aut spasms vehementioribus, originem debeant. Datur a guttis 20. ad 30. 40. 50. Cum hac convenit *essentia carminativa* W B D E L I I, cujus præparatio ita describitur. Rec. rad. zedoariæ unciam unam, galangæ, carlinæ ana unciam dimidiam, cort. aurantiorum, sem. anisi, carvi, flor. chamomillæ Rom. ana drachmas duas, caryophyllorum, baccarum lauri, acori veri ana drachmam unam cum dimidia, macis drachmam unam. Grossiuscule incisa & contusa in f. q. spiritus corticum citri infundantur, & extracta essentia pauxillo spiritus nitri acidula reddatur. Exhibetur a guttis 30. ad 40. 50.

ESSENTIA CROCI

REC. Croci orientalis vel Austriaci optimi unciam unam, spiritus vini rectificati uncias sex. Fiat lege artis extractio, & essentia filtrata servetur.

VIRTUTEM obtinet commoventem, discutientem, roborantem, anodynâ, pectoralem & uterinam, & sæpius ideo in melancholia, tussi pituitosa, asthmate, febribus, aliisque adfectibus catarrhalibus, colica & cardialgia flatulenta, obstructione mensium, &c., cum fructu a guttis 5. ad 12. propinari potest. Externe aquis ophtalmicis additur.

ESSEN-

ESSENTIA FVLIGINIS CLAVDERI

REC. Cinerum clavellatorum libram dimidiam, solve in aquæ pluvialis libris tribus, stet solutio unam alteramve horam, atque identidem, promptioris solutionis causa, agitetur: Huic solutioni injice salis ammoniaci uncias sex, ac denuo agita, ut penitus solvatur, tandemque fuliginis splendentis pulverisatæ uncias duas insperge, ac loco temperato per diem, vitro probe clauso, digere, tincturam extractam filtra, & ad usum serva. Loco prædicti menstrui fuligini etiam spiritus salis ammoniaci urinosus ordinarius, aqua tamen dilutior redditus, & cinerum clavellatorum aut alterius salis alcalici additione ex sale ammoniaco paratus, superfundendi potest.

CLAVDERVS huic essentiæ, quæ nihil aliud est, nisi oleum empyreumaticum in menstruo aqueo-urinoso solutum, multas & magnas vires, nimirum diaphoreticas, diureticas, aperitivas, purificantes, abstergentes, resolventes, itemque antiscorbuticas, cordiales, bezoardicas, antifebriles, nephriticas, expectorantes, antipleuriticas, anticatarrhales, nervinas, &c., quidem tribuit: *a* at encomiis hisce parum pro meo

Y 3

judi-

a) Vid. ejusd. Method. balsamandi corpora nov. p. 192. sequ.

judicio fidendum erit, sed potius credendum, quod in plurimis morbis, in quibus ab inventore commendatur, plus noceat, quam profit: Medicamentum enim urinoso-oleosum empyrevmaticum, ac valde calidum est, quod sanguinem, præsertim partibus biliosis refertum, mirifice commovet & expandit, adeoque apud subiecta plethorica & biliosa, itemque in morbis calidis tuto exhiberi nequit. Locum igitur solummodo invenit in morbis chronicis & sic dictis frigidis, qui natales suos copiosis impuritatibus acido-pituitosis, & solidorum laxitati primario debent, v. g. in cachexia, adfectibus scabiosis humidis, nephritide sabuloso-pituitosa & similibus, forti resolutione, itemque diuresi atque diaphoresi curandis. Quod autem in scorbuto quoque utilitatem præstet, nondum concipere possum, quum dyscrasia humorum mucida non sola, sed simul salso-putrida, quam urinosa remedia magis augent, quam destruunt, in hoc morbo adsit. Datur a guttis 20. ad 30. 40. 50.; sin vero loco menstrui spiritus salis ammoniaci, aqua aliquantulum dilutus, receptus fuerit, guttæ 10. 20. 30. pro dosi sufficiunt.

ESSENTIA ANTHYSTERICA OFFICINALIS

REC. Radicum angelicæ, diptamni Cretici ana drachmas duas, bryoniæ, zedoariæ ana unciam dimidiam, summitatum matricariæ, rorismarini, rutæ, ana pugillos duos, seminis levi-

levistici, pastinacæ ana drachmam unam cum semisse, baccarum lauri, castorei ana drachmas duas, croci optimi drachmam unam, granorum actes siccatorum drachmas duas cum semisse. Contusa irrorentur spiritus salis ammoniaci quantitate sufficienti, postea spiritus vini rectificati uncia octo superfundantur, & tinctura digestionis ope extrahatur.

VIRIBVS pollet discutientibus, roborantibus, carminativis & uterinis, adeoque in adfectibus colicis atque cardialgicis, adpetitu dejecto, læsa digestionem, diarrhœis, fluore albo, malo hysterico, obstructione mensium, & morbis similibus, si acido-pituitosis cruditatibus ac mucidæ humorum dyscrasiæ originem debent, usum non contemnendum præstat. Propinatur a guttis 30. ad 40. 50.

ESSENTIA JALAPPÆ

REC. Radicis jalappæ nigræ resinosa pulverisatæ unciam unam cum dimidia, flavedinis corticum citri recentis unciam semissem, cinnamomi acuti drachmam unam cum dimidia, spiritus vini rectificati uncias sex. Fiat extractio in vase probe clauso, posteaque essentia exprimatur, & filtretur.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES
ET VSVM HVJVS ESSENTIÆ

I. RADIX jalappæ partes activas *resinosas* & *gummosas* in mixtione sua fovet, ita tamen, ut gummosa substantia resinofam quantitate longe superet. Ex una enim hujus radicis uncia aliquando unciam dimidiam & scrupulum unum extracti gummosi, & binos duntaxat scrupulos extracti resinosi obtinui. ^a Sola substantia gummosa magis urinam, quam alvum movet, & sola resinosa fortem quidem catharsin, at torminibus stipatam, provocat, optima igitur operatio expectanda, quando resinosæ & gummosæ partes combinatæ sunt: Vnde etiam ratio patet, cur radix hæc, in pulvere data, sese in operando melius, quam inde paratæ tincturæ & extracta solitaria resinosa & gummosa, gerat.

II. Sub descriptæ tincturæ seu essentiae præparatione, radici jalappæ flavedo corticum citri, & cinnamomum, eo quidem fine, adduntur, ut flatus, in intestinorum canale forsan congregatos, discutiant, & ventriculum in fine iterum roborent; at, dum cinnamomum leni, quam præstat, adstrictione ipsam alvi solutionem quodammodo cohibet, additio ejus rectius omittitur. Non recipiendus quoque est ad extractionem spiritus vini

a) Vid. Diss. de Cathartics quibusdam selectioribus
p. 22. seq.

vini rectificatissimus, sed modice tantum rectificatus, ut resinosa æque ac gummosa substantia e radice jalappæ extrahatur.

III. Essentia hæc apud adultos vulgo quidem a drachma una ad scrupulos quatuor pro una dosi præscribitur, exacte tamen pro mea sententia dosis determinari nequit, quum radix jalappæ pro diversa sua bonitate nunc majorem nunc minorem substantiæ gummeo-resinosæ activæ quantitatem contineat. Multi igitur non sine ratione credunt præstare, si loco ipsius radicis extracta refina in certa spiritus quantitate solveretur, ut dosis eo cerrius innosceret.

IV. Huic essentiæ purganti sequens longe præferenda est: Rec. Liquoris terræ foliatæ tartari cum vino parati unciam unam, extracti catholici scrupulos quatuor. Fiat solutio. Datur adultis a drachmis duabus ad drachmas duas & dimidiam.

ESSENTIA JUNIPERI

REC. Baccarum juniperi maturarum uncias quatuor, rob earundem unciam unam, spiritus baccarum juniperi rectificati quantum sufficit, seu ad quinque circiter digitorum eminentiam. Fiat extractio, & tinctura filtrata servetur.

EST medicamentum diureticum & stomachale, in calculo, nephritide pituitosa, dysuria, ventericuli debilitate, adfectibus flatulentis &c., a drachma una ad unciam dimidiam pro-

pinandum. Si loco spiritus vini superfunditur vinum malvaticum, dicitur *malvaticum juniperinum*, & ob indolem temperatiorem & saporis suavitatem majorem, ad plura cochlearia exhiberi potest.

ESSENTIA LIGNORVM

REC. Rasuræ ligni sancti uncias tres, santalorum omnium ana unciam unam, ligni sassafras uncias duas, ligni aloes, rhodii ana unciam semissem, pulveris radicum chinae, sarsaparillæ ana unciam unam. Mixta irrorentur spiritu vini tartarificato, posteaque spiritus fumarie cum spiritu vini paratus ad quatuor digitorum eminentiam adfundatur, & essentia, peracta digestionem, expressa & filtrata servetur.

HOC medicamentum maxime commovendo, resolvendo ac discutiendo agit, & multas impuritates, sanguini ac lymphæ inhærentes, dum sudorem valide movet, e corpore educit. Hinc frequentissime quoque in catarrhis frigidis, rheumatismis, tumoribus glandularum, cachexia, adfectibus scabiosis, maxime autem in lue venerea, ejusdemque symptomatibus aut prodromis, ut gonorrhœa virulenta, bubonibus, phimosis, &c., præscribitur. Datur a guttis 30. ad 40. 50. 60.

ESSENTIA MYRRHÆ

REC. Myrrhæ rubræ electæ, subtilissime tritæ uncias quatuor, spiritus vini tartarificati
uncias

uncias octo vel decem. Fiat in maris vel arenæ balneo extractio, eademque peracta tinctura filtretur. Si myrrha pulverisata ante spiritus vini adfusionem alcahest Glauberi irroratur, & cum eo probe teritur, adeo ut spumida evadat, citius deinde recluditur, & essentia quoque colorem rubrum longe saturatiorem consequitur. Salia alcalia enim partes gummeo-resinosas myrrhæ, ut & inflammabiles spiritus magis expandunt, adeoque rubedinem exaltant; quemadmodum hoc liquido patet, quando essentiæ myrrhæ, spiritu vini rectificatissimo simplici, & absque salis alcalici additione e sola myrrha paratæ, aliquot guttulæ tincturæ cujusdam alcalicæ instillantur: Illico enim, facta miscela, color flavus, vel pallide rubicundus saturatior evadit, & flavus mutatur in rubicundum. Nonnulli hanc & similes essentias absque sale alcalico parare iubent, ut externo usui vulnerario aptior sit. Testantur quoque hi ipsi, essentiam myrrhæ saturatam, sive cum sale alcalico, sive absque illo elaborata fuerit, eandem extracti gummeo-resinosi quantitatem, si utraque sub æquali portione seorsim evaporationi subjiciatur, relinquere. Pro mea sententia utroque modo elaboratam adservare præstabit, quoniam in aliis casibus mere gummeo-resinosa, in aliis autem gummeo-resinosa-alcalica sese melius commendat.

ESSENTIA hæc, ob insignem virtutem balsamicam & amaritiem, ventriculum debilem confortat, vermes necat, bilem viscidam & inertem corrigit, cruditates putridas destruit, sanguinem, ob valde calidam indolem, commovet & expandit, diaphoresin movet, menses, fœtum & secundinas pellit, & vulnerum atque ulcerum consolidationem adjuvat, si interne a guttis 15. ad 20. 30. propinetur. Externe quoque, quando nimirum absque sale alcalico parata fuit, in ulceribus atque vulneribus depurandis atque consolidandis usum præstat egregium, præsertim, si cum essentia succini, pariter citra salis alcalici additionem extracta, ut & balsamo peruviano misceatur. Prostat etiam in officinis *essentia myrrhæ cum spiritu salis ammoniaci vinoso facta*, quæ majores vires tonicas possidere, & specificè in adfectibus catarrhalibus, tussi, raucedine, coryza, chlorosi seu cachexia virginum, &c., prodesse creditur. Datur a guttis 5. ad 10. 15. 20.

TINCTVRA LACCÆ

REC. Gummi laccæ selecti & in pulverem redacti unciam unam, aluminis crudi unciam dimidiam. Misce & adfunde aquæ pluvialis, aut fontanæ simplicis vel destillatæ uncias sex, parumque bulliendo solve gummi & alumen, atque refrigeratis postea aquæ salviæ, & rosarum ana uncias duas adde, & tincturam filtratam serva.

HÆC tinctura externum tantummodo usum habet, & per se, vel cum syrupo quodam, aut melle rosato in laxitate, cruentatione, & scorbutica putredine gingivarum linteo penicillo illinitur, vel etiam inter gargarismata recipitur.

TINCTURA FLORVM PAPAVERIS ERRATICI

REC. Florum papaveris rhoeados sive erratici siccatorum manipulum unum, roris vitrioli uncias quinque, vel, hoc deficiente, aquæ florum rhoeados, dimidia drachma spiritus vitrioli imprægnatæ, uncias quinque. Mixta digerantur per viginti quatuor horas, & tinctura valide expressa filtretur.

ALIQUA virtute temperante & subadstringente pollet, & proinde in febribus ardentibus, biliosis, aliisque, nec minus in tertiana intermittente, ebullitione bilis & sanguinis expansione orgastica vel per se, a drachma una ad duas, exhibetur, vel potulentis, ab uncia una ad integram, infunditur. Simili modo etiam parantur *Tincturæ aqueo-acidulæ florum aquilegiæ, bellidis, rosarum rubrarum, violarum, & anagallidis flore miniato*. Tincturæ rosarum rubrarum, aquilegiæ, bellidis & violarum iisdem quoque viribus instructæ sunt, præterquam, quod tres posteriores subadstringente virtute destituantur; quod tincturam anagallidis autem attinet, illa in phrenitide & mania simul specifica creditur.

ESSEN-

ESSENTIA SIVE TINCTVRA
RHABARBARI

REC. Pulveris rhabarbari orientalis optimi unciam dimidiam, salis tartari drachmam unam cum dimidia, aquæ cinnamomi buglossatæ vel borraginatæ, aut cichorii uncias tres. Fiat extractio in loco calido, & tinctura extracta deinde filtretur.

HÆC tinctura seu essentia, quam alii etiam *animam rhabarbari* vocant, partibus rhabarbari salino-gummeis imprægnata est, adeoque dosi majori, h. e. ad unum vel alterum cochlear propinata, alvum blande subducit, minori autem dosi, h. e. a guttis 30. ad 40. 50. 60. 70. exhibita, resolvit, abstergit, & urinam movet. Præstantior intuitu virium memoratarum redditur, si rhabarbaro loco salis tartari alcalici cremor aut crysalli tartari addantur.

ESSENTIA SEMINIS SANTONICI
COMPOSITA

REC. Pulveris seminis Santonici unciam unam, florum tanacetii, hyperici, persicorum ana pugillos duos, radicum diptamni albi drachmas duas, vitrioli martis ad albedinem calcinati, drachmam unam, florum vitrioli veneris, a ZWELFFERO *Mantiss. spag. P. I. cap. 4.* circa finem descriptorum drachmam semissem, spiritus vini optimi, vini Hispanici ana uncias quatuor. Digerantur in arena calida

lida per octiduum, & essentia, postea expressa
& per chartam bibulam trajecta, servetur.

COMMENDATUR hæc essentia ad vermes
intestinorum expellendos, & longe melior futura
esset, si, vitriolo martis albo & vitrioli veneris
floribus, ceu ingredientibus inutilibus in hoc
passu, ac minus selectis, plane rejectis, confice-
retur. Datur a guttis 20. ad 30. 40. 50. 60.,
eidemque plerumque laxans quoddam reme-
dium subjungitur.

ESSENTIA SUMMITATVM PINI ET ABIETIS

REC. Turionum pini sylvestris quantum
placet, coquantur in s. q. aquæ fontanæ aut
pluvialis per unam vel alteram horam. De-
coctum coletur, & post aliquam digestionem
ad extracti consistentiam evaporando rediga-
tur, posteaque, adfusa sufficienti spiritus coch-
leariæ vinosi quantitate, denuo in essentiam
digestionis ope solvatur. Vel: Rec. Conulo-
rum abietis tenerrimorum, colore rubro ad-
huc præditorum, uncias duas: Contusis spi-
ritus cochleariæ vinosi uncia octo superfun-
dantur, & essentia, post digestionem, per bi-
dium circiter protractam, exprimatur, filtre-
tur atque adservetur.

VIREs antiscorbuticas non contemnendas
possidet, siue ex conulis abietis, siue turionibus
pini

pini parata fuerit. Interne datur a guttis 20. ad 30. 40. 50. Externe nonnunquam gargarismata & electuaria, in scorbuto oris, atque gingivarum cruentatione adhibenda, ingreditur.

ESSENTIA STOMACHICA OFFICINALIS

REC. Radicum calami aromatici, galangæ minoris, ireos Florentinæ, zedoariæ, zingiberis albî, cardamomi minoris, cubebæ, ligni aloes optimi ana drachmam unam, cinnamomi drachmas duas, flavedinis corticum citri drachmas tres. Grossiuscule concisis & contusis spiritus vini rectificatus ad aliquot digitorum transversorum eminentiam adfundatur, & essentia extracta, atque per chartam bibulam filtrata, ad usum reponatur.

EST selectum remedium roborans stomachale, & ideo sæpissime in adpetitus & digestionis vitiis, ut & in adfectibus flatulentis, quoties scilicet a tunicarum ventriculi & intestinorum laxitate, & cruditatibus acido-pituitosis ac mucidis primario oriuntur, itemque in febribus intermittentibus, diarrhœis mucidis, & colluvie verminosa &c., præscribitur. Exhibetur vel ante pastum, vel statim post pastum, aut alio etiam tempore a guttis 30. ad 40. 50. 60.

ESSENTIA SPLENETICA

REC. Radicum filicis maris, graminis ana unciam unam cum dimidia, helenii, polypodii

di querni ana unciam unam, seminis anisi, cochleariæ ana drachmas duas, fraxini, genistæ, ana unciam semissem, nasturtii drachmam unam cum dimidia, spiritus vini, superanaticas fumarix & cuscutæ partes abstracti, quantum satis. Fiat more consueto digestio, expressio, atque filtratio.

MULTIS quidem hæc essentia ingredientibus gaudet, at paucissima menstruo spirituloso singulare communicant principium activum. Vulgo in obstructione splenis, malo hypochondriaco, & scorbuto specificè prodesse creditur; verum, pro meo iudicio, non adeo multum auxilii in morbis memoratis ab ea expectandum erit. Datur a guttis 30. ad 40. 50.

AQVA VITÆ STOMACHICA EXTERNA

REC. Radicum calami aromatici, galangæ, zedoariæ, zingiberis ana drachmam unam, foliorum menthæ, sem. carvi, cumini, fœniculi ana drachmam dimidiam, cardamomi majoris, caryophyllorum, piperis longi, nigri ana scrupulum unum, theriacæ Andromachi drachmas duas, spiritus vini rectificatissimi libras duas. Fiat more consueto infusio & extractio, posteaque tinctura filtrata fervetur.

DICITUR quidem *aqua vitæ stomachalis*, ast vera est *essentia*, quæ, licet ordinario usui dun-

taxat externo destinata videatur, interne & externe roborandi & discutiendi fine adhiberi potest. Interne a guttis 40. ad 50. 60. in cardialgia & colica flatulenta, diarrhœa mucido-ferosa, adpetitu imminuto, ac debili digestionē propinatur; externe autem in iisdem adfectibus, ut & in dysenteria, cholera, torminibus ventris, hypercatharsi, &c., scrobiculo cordis & abdomini inungitur.

AQVA VITÆ STOMACHALIS

R V B R A

REC. Radicum calami aromatici uncias quatuor, florum anthos, lavendulæ, majoranæ ana drachmam dimidiam, corticum aurantiorum drachmam unam cum dimidia, cort. citri, cardamomi majoris, granorum paradisi, nucis moschatæ ana drachmas duas, cinnamomi unciam unam, cardamomi minoris, caryophyllorum, galangæ ana drachmas tres, cubebarum, ligni sassafras, macis ana drachmam unam cum dimidia, ligni santali rubri, uncias tres, spiritus vini rectificati libras sex. Fiat infusio & extractio, postea-que tinctura expressa filtretur.

HÆC aqua, seu rectius, essentia stomachalis, per santalum rubro colore tincta, cum præcedente, quoad naturam, vires & usum, convenit, præterquam, quod, præter vires stomachales & carminativas, etiam nervinas & cephalicas

phalicas possideat, adeoque in frigidis pariter capitis adfectibus, ut & in paralyfi, &c., interne & externe subinde usurpari queat.

TINCTURA TARTARI

REC. Salis tartari, e solo tartaro vini rubro aut albo calcinatione parati, quantum placet, funde illud in crucibulo candente, donec colorem ex viridi-cœrulescentem induat; quo viso, sali exempto, & prius in mortario calefacto contuso, spiritum vini dephlegmatissimum, ad aliquot digitorum eminentiam, adfunde, & digestionis fortioris atque aliquantulum protractæ beneficio tincturam extrahe. Alii loco spiritus vini rectificatissimi modice saltem rectificatum superfundere jubent, ut phlegma, eidem adhuc inhærens, eo plus salis tartari alcalici solvat, et in poros recipiat: Nonnulli quoque pauxillum pulveris carbonum fluenti sali tartari inspergunt, ut phlogiston in iis contentum, & facta colliquefactione resolutum, menstruo spirituosio saturationem colorem rubrum conciliet, qui alias, si scilicet spiritus dephlegmatissimus receptus fuerit, unice a phlogistis spiritus vini partibus, per alcali concentratum & ab igne siccissimum sub digestionem expansis, unice derivandus est.

DIFFERENTIA quædam, respectu naturæ & virium, intercedit tincturam tartari, cum alcohole paratam, & tincturam eandem, spiritu vini modice saltem rectificato extractam. Hæc enim multas, illa paucas particulas salino alcalicas in poris fover reconditas, & posterior quoque, ob causam memoratam, majorem virtutem antacidam & diureticam possidet. Specialius cæteroquin hæc æque atque illa proficua creditur in morbis chronicis, qui dyscrasiæ humorum lentæ, viscidæ & acido-tartareo-mucidæ præcipuam debent originem, cujus census v. g. sunt adfectus cachectici, scabiosi, rheumatici frigidi, catarrhales, fluor albus mulierum, nephritis pituitosa, calculus, &c. Quicquid enim ejusmodi medicamina efficiunt, partim, ob menstruum spirituosum inflammabile, discutiendo, partim, ob inhærentes particulas fixas alcalicas, acidum destruendo, præstant. Dantur a guttis 20. ad 30. 40. 50.

TINCTVRA TERRÆ JAPONICÆ

REC. Terræ Japonicæ purioris unciam unam, spiritus vini aliquantulum duntaxat rectificati uncias sex. Fiat digestionis ope extractio, & tinctura filtrata servetur ad usum.

TERRA Japonica, seu rectius, *succus inspissatus Caatchu*, seu concretum vegetabile maxima ex parte gummosum, ad sui solutionem solum.

solummodo spiritum vini modice rectificatum postulat, & tinctura inde resultans meras propemodum partes gummosas continet solutas: Quæ enim intermixtæ sunt particulæ resinosæ, ob quantitatem exiguam vix annotationem merentur. Virtute cæteroquin hoc medicamentum pollet valide adstringente, & præ reliquis ideo in morbis, in quibus adstringentia tuto propinari possunt, locum invenit. Datur a guttis 10. ad 20. 30. Externe gargarismatibus & electuariis, in laxitate gingivarum, vacillatione dentium, & scorbuto oris adhibendis, nec minus liquoribus stypticis miscetur.

ESSENTIA THERIACALIS

REC. Theriacæ Andromachi mediæ ætatis unciam unam, spiritus vini rectificati libram dimidiam. Digerantur, & tinctura, peracta extractione, filtretur.

QUANQVAM spiritus vini singula theriacæ ingredientia solvere nequeat, sat activis nihilominus hæc essentia instructa est principiis, & alexipharmacas cumprimis, diaphoreticas & anodynas vires exserit; unde fit, ut sæpe in febribus, inflammationibus, adfectibus scabiosis, rhevmaticis, catarrhalibus, & cachecticis, aliisque, per diaphoretica & purificantia curandis, præscribatur. Exhibetur a guttis 30. ad 40. 50. 60.

ESSENTIA VTERINA COM- PENDIOSIOR

REC. Radicum bryoniæ ficcatarum, bac-
carum sambuci recenter calore leni ficcata-
rum, ana drachmas duas, foliorum selecto-
rum ac rite ficcatorum artemisiæ, diptamni
Cretici, matricariæ, pulegii, rutæ, sabinae
ana unciam dimidiam, corticum aurantium
ficcatorum unciam unam cum dimidia, myr-
rhæ, castorei ana drachmas tres, croci drach-
mam unam, spiritus vini rectificati libras
quatuor. Digerantur, & tinctura extracta
filtretur.

PROPINATUR a guttis 30. ad 40. 50. in
suppressionem mensium, lochiorum, retentione
secundinarum, partu difficili, & malo hyste-
rico, a causa frigida primario pendente. Pro-
stat adhuc alia in officinis, quæ, ob ingredien-
tium multitudinem, minus selecta censetur.

ESSENTIA TRAUMATICA

REC. Aloes hepaticæ, myrrhæ rubræ ele-
ctæ, succini flavi ana unciam dimidiam, ma-
cis, cinnamomi ana drachmas duas, croci
orientalis drachmam dimidiam, balsami Pe-
ruviani drachmam unam cum semisse,
spiritus vini rectificati uncias octo. Dige-
rantur per aliquot dies, posteaque tinctura
decantata adservetur.

EGREGIUM medicamentum stomachale, sanguinem purificans & vulnerarium est, tum interne a guttis 20 ad 30. 40. propinatum, tum externe, balsami vel unguenti loco, ulceribus, vulneribus, & ossibus cariosis adplicatum; immo in ipso sphacelo, si cum spiritu camphoræ & salis ammoniaci decenti quantitate misceatur, miros subinde effectus præstat. Frequentem quoque hinc inde usum *Tinctura traumatica WEDELII* obtinuit, quæ ita præparatur: Rec. Mumia, sanguinis Draconis ana unciam unam, terræ catechu, myrrhæ, radicis tormentillæ ana unciam dimidiam, florum rosarum rubrarum, hyperici ana drachmas duas, fantali rubri drachmas tres, nucis moschatæ drachmam unam. Incisa & contusa extrahantur cum spiritu vini tartarificato & spiritu hyperici, posteaque tinctura extracta filtretur. Hæc tinctura non tantum balsamicis, sed stypticis quoque principiis imprægnata est, hinc maxime etiam adstringendo agit, & in hæmorrhagiis exorbitantibus a guttis 20. ad 30. 40. 50. exhibetur, nisi forsan expansio sanguinis orgastica, aut vasorum obstructio præternaturali sanguinis profluvio ansam præbeat.

MIXTVRA SIMPLEX

REC. Spiritus theriacalis camphorati uncias quinque, spiritus tartari rectificati uncias duas, spiritus vitrioli rectificati unciam unam. Mixta triduum in vitro probe clauso digerantur. Nonnulli mixturam hanc destil-

lare, & hac ratione *mixturam simplicem re-
ctificatam* parare jubent: Ast valde errant;
non rectificata enim mixtura simplex, sed
singularis spiritus, liquori anodyno minerali
non dissimilis, & virtutibus ab ordinaria
mixtura simplici satis distinctus, inde resultat.

MIXTVRA simplex ordinaria est satis bonum
medicamentum temperans, antiputredinosum,
diaphoreticum, bezoardicum, & stomachale,
quod frequentissime, prægressa forti iracundia,
ad bilem fervidam contemperandam, nec mi-
nus in febribus acutis & malignis, in quibus
exanthematum eruptio expectanda, aut putre-
diosa sanguinis resolutio metuenda est, item-
que in imminutione & dejectione appetitus, præ-
sertim apud subiecta biliosa cholericæ, præscri-
bitur. Ordinario a guttis 30. ad 40. 50. 60.,
vel in aqua quadam temperante aut diapnoica,
vel etiam cum syrupo quodam exhibetur.

ELIXIRIVM ANTIFEBRILE MYNSICHTI

REC. Radicum aristolochiæ rotundæ, ca-
lami aromatici, ostrutii, tormentillæ, ze-
doariæ ana unciam dimidiam, herbarum ab-
sinthii, cardui benedicti, centaurii minoris
ana manipulos sex, quinquifolii, rutæ
ana manipulos tres, feminis hyperici drach-
mas duas, salis absinthii, cardui benedicti,
centaurii minoris ana unciam dimidiam,
cam-

camphoræ drachmam unam, tartari vitriolati drachmam unam cum dimidia. Pulverisata & mixta extrahantur spiritu vini optimo, vel rectius spiritu vini modice saltem rectificato, ut addita salia quoque solvantur. Spiritus, post aliquam digestionem tinctus, decantetur, ac toties recens adfundatur, donec essentia penitus extracta sit; Quo facto, spiritus tincti confundantur, & dimidia parte in arenæ balneo abstracta, tinctura relicta concentratior filtretur & adservetur.

INVENTOR MYSICHTVS huic elixirio insignem vim antifebrilem tribuit, & ideo illud, purgato prius corpore, a drachma una ad duas, instante paroxysmo, propinare jubet. Agit roborando, subadstringendo, discutiendo, & aliquantulum etiam, si salia, recepto spiritu vini modice saltem rectificato, soluta fuerint, incidendo & abstergendo: Hinc etiam, non tantum in febribus intermittentibus, sed in aliis quoque morbis, v. g. debilitate ventriculi, prava digestionem, ictero chronico, incipiente ascite, cachexia, œdemate pedum, nephritide pituitosa, obstructionibus hepatis & lienis, &c., subinde usum invenire poterit, si forsan selectiora remedia, quibus accenferi nequit, deficient.

ELIXIRIVM ANTIPESTILEN-

TIALE CROLLII

REC. Florum sulphuris uncias tres, adfunde iis oleum baccarum juniperi genui-

num, ad trium vel quatuor digitorum eminentiam, olei succini, ab odoris vehementia terna rectificatione liberati quartam respectu olei juniperini partem. Mixta digerantur in arena calida, donec flores sulphuris penitus soluti sint. Deinde recipe theriacæ electæ libram unam, extrahe cum spiritu vini rectificatissimo omnem tincturam, & aliqua spiritus parte in cucurbita abstracta, eam serva. Tandem recipe radicum angelicæ, helenii, baccarum juniperi contusarum ana uncias tres, & cum eodem vini spiritu tincturam extrahe, posteaque hanc & priorem cum balsamo sulphuris juniperino-succinato, per chartam bibulam prius trajecto, misce, atque singulorum unionem lenissima digestionem, per quatuordecim protrahenda dies, adjuva.

ELIXIRIVM hoc, quod nihil aliud est, nisi balsamus sulphuris juniperino-succinatus, duplici tinctura, altera theriacali, altera bezoardica compendiosiori dilutior redditus, sudorem & urinam, ob indolem suam valde calidam, fortiter movet. CROLLIVS illud in peste specificè prodesse credidit, & ægro, febre pestilentiali jam correpto, scrupulum unum vel duos, initio maxime morbi, cum vino aut aceto rutaceo exhibere jussit: Ast vereor, ne calidum hoc medicamentum in peste, ubi semper putredinosa humorum resolutio adest, sæpius nocet,

ceat, quam profit. Pro mea sententia securius in morbis frigidis, ex crassa impuritate, & pituitoso-tartarea humorum dyscrasia, humida partium solidarum laxitate stipata, promanantibus, v. g. in adfectibus cachecticis, œdematosis, catarrhalibus, asthmate pituitoso, scabie humida, gonorrhœa virulenta, nephritide sabuloso-mucida, &c., ad paucas guttas propinari poterit.

ELIXIRIVM PROPRIETATIS HEL- MONTII ALBVM

REC. Aloes lucidæ optimæ, croci orientalis optimi, myrrhæ electæ ana unciam unam. Aloe & myrrha in subtilem redigantur pulverem, crocus autem grossiuscule saltem conquassetur, & mixta deinde in cucurbita vitrea, arenæ humidæ imposita, ac probe alembico suo clausa, igne leniori tamdiu digerantur, donec guttulæ flavæ vitri lateribus hinc inde adhærere incipiant; quo viso, aquæ cinnamomi spirituosæ libra una adfundatur, & , denuo præmissa leni digestionem, spiritus secundum artem e cucurbita destilletur.

RECTIVS hoc medicamentum *aqua spirituosæ*, quam *elixirium concentratum* dicitur. Aqua cinnamomi, quæ menstrui loco recipitur, integram myrrham & aloen, quæ, præter gummosum principium, multis quoque partibus resinosis gaudent, solvere nequit, multo minus

nus partes resinofas & gummosas, quibus præcipua tamen virtus ingenita est, fecum per alembicum in recipiens ducere valet. Quare, cum tenerioribus duntaxat moleculis oleoso-balsamicis imprægnata fit, leniorem solummodo virtutem discutientem, diapnoicam & nervinam exserit. Quod autem, perhibente inventore HELMONTIO, febres intermittentes, præprimis quartanas, certissime profligare valeat, fidem, me iudice, vix mereri videtur. Datur a guttis 40. ad 50. 60. 100.

ELIXIRIVM PROPRIETATIS
PARACELSI CVM
ACIDO

REC. Aloes foccotrinæ, myrrhæ ana uncias duas, croci unciam unam. Aloe & myrrha in pulverem redigantur subtiliorem, & posterior spiritu sulphuris, vel, quod præstat, aceto vini simplici aut destillato irroretur, ut fiat instar pastæ, tum utrique crocus conquassatus jungatur, & vini spiritu ad trium digitorum transversorum eminentiam prius superfuso, elixirium digestionis ope extrahatur, extractum decantetur, & recenti semper spiritu adfuso, extractio toties reiteretur, donec species principiis solubilibus & activis penitus spoliatae sint: Quo facto, tincturæ omnes misceantur, filtrentur, & elixirium fervetur. Alii, quorum methodus

thodus mihi magis arridet, spiritum sulphuris aut vitrioli non ipsis speciebus adfundere, sed elixirio filtrato demum miscere jubent, ne acidum gravius solvenda resinosa quasi comburat, & eorum proinde resolutionem impediat.

VENTRICVLVM laxum & viscera debilia roborando, adpetitum excitat, digestionem promouet, obstructions hepatis, lienis, &c., reserat, sanguinem purificat, menses, hæmorrhoides, fætum & secundinas pellit, & ob amaram quoque atque balsamicam indolem, vermes enecat. HELMONTIVS huic elixirio usum fere panchrestum tribuit, & in scorbuto cumprimis ac peste magnis illud ipsum laudibus extollit: Sed caveamus, ne in hoc passu nimis creduli simus. Non penitus quidem usum ejus in morbis memoratis improbare audeo, credo tamen longe tutiora atque præstantiora proflare remedia. Datur a guttis 30. ad 40. 50. Præter elixirium proprietatis cum acido, in officinis adhuc aliud prostat, quod *Elixirium proprietatis sine acido* vocatur, & ita præparatur: Rec. myrrhæ electæ, aloes soccotrinæ, croci optimi in subtilissimum pulverem redactorum ana quantum placet. Irrorentur oleo tartari, per deliquium parato, ut, accedente tritura, pultaceam consistentiam adquirant. Huic massæ, leni viginti horarum digestionem præmissa, spiritus vini rectificatissimus, ad quatuor digitorum transversorum eminentiam, adfundatur,

datur, & elixirium, ope digestionis per quatuordecim dies protrahæ, in vase exactissime clauso extrahatur. Si cuius uncia hujus elixirii drachma una spiritus salis ammoniaci vinosi miscetur, virtus discutiens & diaphoretica exaltatur, & illud ipsum *Elixirium proprietatis dulce volatile* dicitur. Prius elixirium, quod absque acido & spiritu salis ammoniaci paratum fuit, quoad vires medicas cum altero, cui acidum quoddam additur, convenit, præterquam, quod calidiori adhuc indole polleat, & insigne quoque medicamentum traumaticum externum, cum linteo carpto ulceribus & vulneribus adplicandum, suppeditet. Melius tamen adhuc, intuitu ultimi usus, existit, si sub præparatione etiam sal alcali exulet.

ELIXIRIUM PROPRIETATIS ANTISCORBUTICVM

REC. Aloes soccotrinæ, myrrhæ ana unciam unam, croci unciam semissem, spiritus vini tartarificati uncias sedecim, spiritus salis dulcis uncias octo, spiritus cochleariæ uncias quatuor. Mixta digerantur, & essentia post extractionem & filtrationem fervetur.

VENTRICVLVM confortat, appetitum suscitatur, digestionem promovet, flatus discutit, & in scorbuto pariter vires non contemnendas exserit. Exhibetur a guttis 30. ad 40.

ELIXIRIVM VITÆ MATHIOLI
CVM MOSCHO ET
AMBRA

REC. Radicum angelicæ, calami aromati-
tici, caryophyllatæ, valerianæ, fol. recentium
calaminthæ, majoranæ, menthæ, pulegii,
sclareæ, serpilli, thymi, ana drachmas duas,
rosarum rubrarum drachmas tres cum se-
misse, florum betonicæ, borraginis, bu-
glossi, rorismarini, salviæ, stœchados ana
drachmam unam cum dimidia, seminis anisi,
fœniculi, ocyni, pastinacæ sylvestris ana
drachmas duas, melanthii fativi sive nigellæ
hortensis, corticum citri extimorum ana
drachmas tres, ligni aloes drachmam unam,
santali citrini unciam unam cum semisse,
cinnamomi drachmas decem, cardamomi
utriusque ana drachmas tres cum dimidia,
caryophyllorum, galangæ, nucis moschatæ
ana drachmas tres, macis drachmas duas,
cubebarum drachmam unam, zedoariæ, zin-
giberis ana drachmas quinque. Pulverisata
& tenerrime concisa infundantur in libris
duodecim spiritus vini rectificatissimi, dige-
rantur quatuordecim dies, & deinde, alem-
bici rostro prius insertis scobis ligni santali
citrini drachma una & semisse, ambre gryseæ,
moschi ana drachma dimidia, in maris balneo
destil-

destillentur. Si moschus & ambra omittuntur, cujus odorem multi multæque perferre nequeunt, usum obtinet amplio-rem, & *Elixirium vitæ Mathioli sine moscho & ambra* dicitur.

HOC medicamentum, quod multis particulis oleoso-spirituosis aromaticis & balsamicis imprægnatum est, rectius inter spiritus, quam elixiria, collocatur, & virtute nervina, cephalica & discutiente non contemnenda pollet, præsertim, si absque ambra & moschi additione, quorum principia nimis vaporosa multis adversa sunt, paratum fuerit. Laudatur in specie in epilepsia cacochymica, paralyti, lipothymia, apoplexia pituitosa, vertigine, debilitate memoriæ, imbecillitate visus, aphonia, &c., & interne a guttis 40. ad 50. 60. 70. exhibetur, externe autem capiti instillatur, aliisque partibus, sub linimenti aut epithematis forma, adplicatur, immo interdum clysteribus carminativis, ad unciam dimidiam vel integram, additur: Cavendum saltem, ne illud, si moschus & ambra accesserint, clysmatibus, apud hystericas injiciendis, misceatur. Saporis gratia sacharo aut julepo rosarum subinde edulcoratur, & tunc interne etiam dosi majori porrigitur.

ELIXIRIUM VITRIOLI MYNSICHTI

REC. Calami aromatici unciam unam, car-
ryophyllorum, cinnamomi electi ana drach-
mas

mas tres, cubearum, nucis moschatae ana drachmas duas, galangae minoris unciam unam cum semisse, cort. citri, ligni aloes ponderosi ana drachmam unam, menthae crispae, salviae acutae, zingiberis albi ana drachmas tres, sacchari albissimi uncias tres. Incisis & contusis adfundantur spiritus vini rectificati unciae octo, digerantur quatuordecim dies, posteaque addantur spiritus vitrioli unciae quatuor, & elixirium, nova per octiduum praemissa digestionem, filtratur.

MILITAT hoc elixirium inter satis bona stomachalia & carminativa, in dysorexia, dyspepsia, ardore ventriculi, cardialgia, colica, &c, exhibenda, nec spernendum quoque in epilepsia subinde erit remedium. Datur a guttis 15. ad 20. 30.

ELIXIRIUM VTERINUM CROLLII

REC. Castorei libram semissem, croci uncias duas. Vtriusque tinctura seorsim extracta, destillando, sive abstrahendo spiritum, ad extracti consistentiam redigatur, iisdemque postea mixtis extracti artemisiae unciae quatuor, salis matris perlarum uncia una, oleorum destillatorum angelicae, anisi, succini ana drachinae duae addantur. Olea ante miscelam in spiritu praecedente, a croco &

castoreo abstracto, solvuntur, & elixirium, facta deinceps commixtione, octiduum digeritur, tandemque per chartam bibulam filtratur.

PERTINET ad uterina & anthysterica, & a guttis 20. ad 30. 40. 50. propinatur. Exulare potest sal matris perlarum, & elixirium eosdem nihilominus effectus præstabit.

* * * * *

C A P V T II

DE

BALSAMIS LIQVIDIS

§. I

BALSAMI LIQVIDI sunt liquores oleoso-spirituosi inflammabiles, essentiis, tincturis & elixiriis valde analogi, & ordinario, si ex oleis suaveolentibus nervinis & cephalicis parati fuerint, *balsami vitæ* vocantur.

§. II

AD HVJVSMODI medicaminum compositionem tria, videlicet *solventia*, *solvenda*, & certa quædam *additamenta*, quæ solutionem, & arctiorem solutorum cum menstruo unionem adjuvant, requiruntur. Ad solventia usitatoria spectant *spiritus vini simplex depblegmatisissimus*, *spiritus vini tartarizatus*,
aut

aut super species balsamicas & aromaticas semel vel aliquoties abstractus, ut & spiritus vitrioli perfecte dulcificatus, sive sic dictus liquor mineralis anodynus. Inter solvenda autem militant olea destillata ætherea, genuina tamen atque recentiora, v. g. oleum melissæ, menthæ, majoranæ, thymi, lavendulæ, spicæ, ligni rhodini, cinnamomi, caryophyllorum, storismarini, nigellæ, &c., nec minus balsami nonnulli naturales, ut balsamus Peruvianus, de Copaiva, de Tolu, de Mecha, &c., itemque, ad augendam odoris fragrantiam, zibethum, moschus & ambra. Quod denique additamenta attinet, illis saccharum Camariense pulverisatum: cineres clavellati depurati, & sal tartari, tum ordinarium, tum extemporaneum, ut & nitrum fixum siccissimum adnumerantur.

§. III

QUANTITAS spiritus, certæ quantitati oleorum aut balsamorum naturalium adfundendi, a chymici quidem arbitrio dependet, ordinario tamen, ut balsamus justam consequatur consistentiam, ad unam partem oleorum, &c., decem duntaxat aut duodecim spiritus partes recipiuntur. Sedulo quoque prospiciendum erit, ut ambra, zibethum, & moschus balsamos hosce modica saltem quan-

titate ingrediantur, ne fragrantia eorum nimia multis molesta sit, & usum apud fœminas hystericas, &c., plane interdicat.

§. IV

NONNULLI, facta oleorum solutione perfecta, balsamos hosce destillationi in cucurbita humiliori, arenæ imponenda, subjiciunt, & spiritum balsamicum, substrato igne moderato evocatum, residuo spissiusculo iterum adfundunt, idemque lenioris digestionis ope denuo solvunt. Verum, quum sub destillatione, licet commissuræ arctissime etiam clausæ fuerint, multæ partes odoratæ spirituosæ in auras abeant, & residuum oleosum spissiusculum facile præterea leve empyrevma contrahat, totam præparationem sola digestionem protracta absolvere præstabit.

§. V

MEDICAMENTA hæc, ob principia spirituo-oleosa valde calida, substantias inflammabiles in sanguine non tantum adventu suo & miscela substantialiter augment, sed fortiter etiam expandunt ac commovent, partes solidas exsiccant, roborant, & notabili ardore, quem iis imprimunt, ad celeriores ac fortiores contractiones stimulant, adeoque etiam circulum & influxum humorum vividiores reddunt,

reddunt, calorem intendunt, & se- & excretiones, præprimis periphericam, promovent. Optime proinde conducunt subjectis frigidi & phlegmatici temperamenti, atque senilis insuper ætatis; tutius quoque atque egregium auxilium præstant in morbis, a solidorum laxitate humida, atonia, imbecillitate generis nervoso - membranacei, & mucida, crassa, tartarea humorum indole, ac lento per vasa progressu primario pendentibus, v. g. in debilitate memoriæ, adfectibus soporosis, apoplexia pituitosa, vertigine, paralyfi membrorum, laxitate ligamentorum, epilepsia cacochymica, hemicrania & cephalalgia chronica atque rebeli, imbecillitate visus, ac sensuum reliquorum hebetudine, aut plenaria abolitione, itemque in asthmate pituitoso - cachectico, lipothymia, debilitate ventriculi & intestinorum, adeoque etiam in vomitu, diarrhœa, adfectibus flatulentis, ut & in cachexia, œdemate, gonorrhœa virulenta, & morbis compluribus, qui calidis nervinis maxime curandi sunt; quemadmodum de hisce plura apud HOFFMANNVM^a videnda erunt. In memoratis cæteroquin morbis vel interne, ad aliquot guttulas, in adpropriato vehiculo, v. g. vino, aut aqua

A A 3

qua-

^a) Vid. Obs. physico - chym. select. p. 88. sequ.

quadam destillata, vel etiam cum sachari frustulo, propinantur, vel externe per se, aut spirituum inflammabilium balsamicorum additione dilutiora reddita, instillantur, inunguntur, aut cum linteolis complicatis adplicantur. Externe quoque egregias per sepe vires exferunt in obauditione, susurru & tinnitu aurium, atque gonorrhœa benigna, quando in casibus prioribus cum gossypio contorto auribus immittuntur, in posteriori autem regioni pubis illinuntur.

§. VI

ABSTINENDVM contra erit ab usu horum medicaminum apud subiecta sicca, biliosa, cholERICA, sanguinea, plethorica, nec minus in febribus, inflammationibus, hæmorrhagiis, uno verbo, in morbis, qui sanguini abundanti, commoto, orgastico, ut & solidorum ficcitati nimia, ac spasticis stricturis præcipuam debent originem. In hisce enim vires non instaurant, sed magis prosterunt, causam morbi non minuunt, sed notabiliter augent, adeoque plus damni, quam emolumenti adferunt.

BALSAMVS VITÆ OFFICINALIS

REC. Radicum galangæ, zedoariæ, ana unciam unam, cardamomi minoris, caryophyllo-

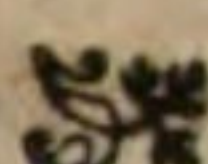
phyllosum, cinnamomi electi, croci orientalis, cubebarum, nucis moschatae ana unciam dimidiam, balsami Peruviani, mastiches, myrrhae electae, olibani, styracis liquidae ana unciam unam cum semisse. Pulverisatis pulverisandis, reliquisque commixtis, adfundantur spiritus vini rectificatissimi librae quatuor, digerantur per mensem, deinde spiritus a speciebus in arenae balneo aliquoties abstrahatur, eidemque postea addantur olei destillati caryophyllorum, chamomillae Romanae ana drachmae duae, olei cort. citri, lavendulae, ligni Rhodii, macis, majoranae, nucis moschatae, rorismarini, salviae, thymi ana drachma una & dimidia. Instituaturno digestio, & oleis perfecte solutis, liquor balsamicus in duas dividatur partes, quarum altera seorsim adservetur, alteri autem ambrae gryseae drachmae duae, & moschi drachma una addantur.

BALSAMVS VITAE COMPENDIOSIOR

REC. Balsami Peruviani, olei destillati genuini caryophyllorum, citri Italici, flor. spicae, ana unciam dimidiam, olei majoranae, ligni Rhodii, cinnamomi, rorismarini ana drachmas duas, salis tartari extemporanei uncias tres, spiritus vini rectificatissimi libras

medicas tres. Sali tartari, ab igne adhuc calido, atque ficcissimo pulverisato primum aliquot uncia spiritus vini, posteaque, facta aliqua commixtione, olea destillata cum balsamo Peruviano, & tandem reliqua spiritus portio adfundantur, & mixta in vitro probe clauso & arenæ balneo imposito, tamdiu digerantur, donec olea penitus soluta sint. Quo facto, liquor, saturata flavedine tinctus atque pellucidus, provide a partibus recrementitiis, quæ alio tempore salis volatilis oleosi præparationi impendi possunt, decantetur & adservetur. Si moschi additio placet, bini ejusdem scrupuli in spiritu vini tartarificato infundendi, & extractiones, reiterata infusione & digestionem cum spiritu recenti collectæ, balsamo descripto addendæ erunt.

BALSAMVS hic, qui ex oleis selectioribus compositus est, singulis viribus atque virtutibus, sub generali tractatione recensitis, pollet, & interne a guttis 3. ad 5. 6. 10. propinari poterit. Eadem observata methodo, etiam ex solis oleis cephalicis, v. g. oleo spicæ, lavendulæ, majoranæ, thymi, rosmarini, &c., *balsami cephalici*, ex oleis stomachalibus & carminativis, v. g. oleo menthæ, melissæ, cinnamomi, caryophyllorum, citri, aurantiorum, chamomillæ, fœniculi, anisi, &c., *balsami carminativi & stomachales*, & sic porro ex aliis oleis specificis alii balsami parari possunt.

S E C T I O VI

DE

SALIBVS SICCIS ACIDIS
AVSTERIS, ALKALICIS FIXIS
MEDIIS SIVE NEVTRIS
ET MIXTIS

C A P V T I

DE

SALIBVS SICCIS ACIDIS
ET AVSTERIS

§. I

SALIA ACIDA & ACIDVLA ficca ac
pura, quæ solum regnum vegetabile
suppeditat, quæque vulgo *essentialia* vo-
cantur, a chymicis & pharmacopœis non
producuntur, sed tantum ex tartaro rubro &
albo, sub leni, eaque protracta fermentatione
e vinis, præsertim acidulo-dulcibus, paulla-
tim præcipitato, vel ex ipsis etiam plantis
recentibus, quarum succus acidulo ejusmodi
principio mucido-terreo-salino largiter im-
prægnatus est, educuntur, a partibus inter-
mixtis terreo-mucidis separantur, & postea
ad debitam consistentiam ac formam crystal-
linam rediguntur.

§. II

PURA salia essentialia acida ex *terra* atque *principio salino acido*, in terra & cum terra quasi coagulato, constant, & quoad indolem, postquam ab impuritatibus mucidis, aliisque, penitus liberata fuerunt, parum vel nihil distincta inveniuntur.

§. III

LAVDATA salium hujusmodi præparatio operatione varia, nimirum *solutione*, *extractione*, *filtratione* aut *percolatione*, *evaporatione* & *crystallisatione* absolvitur. Si memoratum enim sal essentialiale e tartaro vini separandum est, tartarus pulverisatus cum aqua simplici aliquandiu coquitur, crusta salina, quæ sic dictum *cremorem* constituit, auferatur, & lixivium superstes, filtratione per chartam bibulam, aut colatu per linteum seu manicam Hippocratis trajectum, tamdiu, substrato leni igne, evaporatur, donec denuo cuticula salina tenerior in superficie adpareat, posteaque in loco frigidiusculo ad crystallisandum reponitur. Eadem propemodum observantur, quoties salia essentialia ex ipsis plantis educuntur, præterquam, quod in principio, loco coctionis, plantæ recentis contusione & succi aciduli expressione opus sit; quemadmodum hæc fusius ex sequentibus patebunt.

§. IV

§. IV

QVVM sicca hæc salia essentialia, præsertim e tartaro extracta, certo respectu sint aceta sicca ac concentrata, quoad vires quoque & virtutes medicas valde cum aceto conveniunt, & æque, ac illud, & reliqui vegetabilis prosapia liquores aciduli temperatiores, æstum corporis præternaturalem & orgasticam humorum expansionem minuunt, partium urinolarum proventum uberiores impediunt, dissolutionem sanguinis putredinosam avertunt ac cohibent, & partes solidas lenioribus, quos imprimunt, stimulis ad vegetiores contractiones impellunt, adeoque etiam diuresin, & leniorem quoque interdum catharsin movent.

§. V

SVPPPOSITIS hisce manifestum est, salia hæc, vel in pulvere data, vel potiunculis aqueis addita, openi ferre ac ferre posse in febribus continuis ardentibus, inflammatoriis, malignis, biliosis, tertianis intermittentibus, inflammationibus partium solitariis, erysipelate, phlogosis, siti nimia, adpetitu, ob cruditates biliosas in ventriculo collectas, imminuto aut penitus prostrato, cholera, hæmorrhagiis exorbitantibus, dysuria, calculo, phrenitide, mania, plethora commota, nimio cæstro venereo ac morbis similibus; quemadmodum id ex causarum morbificarum indole, & acidulorum

dulorum hujusmodi operandi modo, si debita instituatut utriusque collatio, facile patet.

§. VI

A SALIBVS acidis essentialibus puris ac temperatis vegetabilis prosapiæ, quoad partes constitutivas, valde distincta sunt SALIA AVSTERA MINERALIA *vitriolica* & *aluminosa*: Hæc quippe ex gravi acido vitriolico & terra rudiori minerali, illa autem ex acido eodem & partibus martialibus aut venereis metallicis composita inveniuntur. Differunt quoque ab iis quoad operandi modum, & vires medicas. Primariam enim actionem suam in corpore forti ad - & constrictione solidorum, ac leni fluidorum coagulatione absolvunt; unde etiam fit, ut eorum pleraque externum duntaxat usum nonnunquam in laxitate uvulæ & gingivarum, angina spuria, laxitate ligamentorum, ophtalmia serosofanguinea, prolapsu uteri & intestini recti, vulnerumque hæmorrhagiis inveniant.

SALINA ACIDVLA PVRA ET AVSTERA
VSITATIORA*Sal acetosellæ.**Crystalli tartari.**Cremor tartari.**Pulvis epaticus ruber Dresdensis.**Vitriolum martis factitium.**Gilla Theophrasti.*CREMOR ET CRYSTALLI
TARTARI

REC. Tartari albi, a sordibus reiterata
ablu-

ablutione, quantum fieri potest, liberati, & grossiuscule contusi quantum placet, eundemque in vase figulino vitreato, aliquantulum tecto, cum sufficiente aquæ simplicis quantitate tamdiu coque, donec tartarus solutus sit, & cremor albicans in superficie in crustam salinam, cochleari postea auferendam, concreverit: Quo facto, lixivium salinum residuum, per manicam Hippocratis in aliud vas terreum aut ligneum transfusum, in loco frigidiusculo colloca, ut tartari crySTALLI pariter concrecant, quæ deinde, decantata aqua impuriori, iterum aqua frigida recenti abluendæ sunt, ut, fecibus sic penitus separatis, nitidiores evadant.

CREMOR & crySTALLI tartari, neque natura neque viribus, sed sola duntaxat partium tene-ritudine, quæ in cremore major est, ab invicem differunt; potest quoque, si lixivium salinum, quod ablato cremore remanet, denuo post percolationem ad tempus coquatur, pars aliqua in cremorem mutari, quanquam concedendum sit, cremorem, sub prima statim coctione enatum, posteriori paullo teneriorem esse. Optimum cæteroquin constituunt sal essentielle acidulum, & cunctas virtutes medicas, quæ in tractatione generaliori §. IV. & V. adductæ fuerunt, exserunt, & ideo per hæc in pulvere, a granis 5. ad scrupulum integrum, exhibentur, vel potiunculis etiam temperantibus & infusis abstergentibus atque laxantibus addantur. SAL

SAL ESSENTIALE ACETOSELLÆ

REC. Acetosellæ recentis quantum placet, eamque in mortario marmoreo conquassando ad pultiformem consistentiam redige, succum deinde torcularis ope exprime, expressum per noctem quiescere permitte, ut feces crassiores terreo-mucilagineæ ad fundum secedant; quo facto, eum, patinæ ferreæ infusum, cum albumine ovi agitando clarifica, deinde igni admove, & impuritatibus sursum cum spuma protrusis, filtra, filtratum in vase vitreo, arenæ calidæ imponendo, ad mellis liquidi consistentiam leni evaporatione redige, atque in loco frigidiusculo colloca, ut partes salinæ in crystallos congregentur; quibus, si prima vice perfectum nitorem nondum adeptæ fuerint, major puritas & albedo, reiterata solutione, filtratione, & coagulatione conciliari poterit.

CONVENIT, quoad naturam, vires & usum medicum, cum cremore & crystallo tartari, præterquam, quod promptius in aqua dissolvatur, & majori virtute temperante, minori autem abstergente instructum sit. Vulgo specificum creditur in phrenitide & mania, at cremori tartari, pro mea sententia, in hoc passu haud meretur præferri. Simili modo salia essentialia acidula etiam ex *acetosa* & reliquis plantis acidis parantur.

PVLVIS EPATICVS RUBER
DRESDENSIS

REC. Cryſtallorum tartari uncias ſex, ſalis acetofellæ drachmas duas. Pulverifata imbuantur ſufficienti quantitate tincturæ ſantali rubri, ſpiritu vini, ſpiritus vitrioli miſcela acidulo reddito, extractæ, ac denuo exſiccantur. In *Dispensatorio Brandenburgico*, omiſſa ſalis acetofellæ additione, ex ſolo cremore aut cryſtallis tartari deſcripta methodo præparatur; quod tamen, me iudice, perinde eſt.

In *Pharmacopœa Auguſtana renovata* hic pulvis vocatur *Magiſterium hepaticum rubrum*, & nihil aliud eſt, niſi cremor tartari vel ſolus, vel ſale acetofellæ remixtus, colore rubro tinctus & vitrioli acido, quod commode exulare poſſet, leviter imprægnatus. Pollet virtute temperante, ſtomachali, digeſtiva, diuretica, & ſic porro. Doſis a granis 5. ad ſcrupulum integrum, immo drachmam dimidiam aſcendit.

VITRIOLVM MARTIS
FACTITIVM

REC. Limaturæ martis puræ ac nondum rubiginofæ unciam unam, eidemque olei vitrioli, cum partibus duabus aquæ pluvialis aut fontanæ mixti, quantitatem ſufficientem adfunde, leni digeſtione limaturam ſolve, & liquo.

liquorem viridiusculum, calide filtratum, & ad cuticulam evaporatum, in loco frigidiusculo colloca, ut crytalli vitriolicæ debite concrecant.

INTER medicamenta interna, si *pulverem absorbentem* WEDELII, quem modica quantitate ingreditur, exceperis, nullum locum invenit, sed ad externa duntaxat remedia styptica, in vulnerum hæmorrhagiis exorbitantibus, nec minus in ambustis & inflammationibus nonnullis adplicanda, refertur.

SAL VITRIOLI VOMITIVVM SIVE GILLA THEO- PHRASTI

REC. Colcothar five caput mortuum, post spiritus vitrioli, præsertim venerei, destillationem in retorta relictum, vel, hoc deficiente, vitriolum cœruleum Hungaricum, idemque in crucibulo majori igne fortissimo calcina, donec in pulverem atro-rubentem redactum sit. Huic sufficientem aquæ calidæ quantitatem adfunde, & sal coctionis & digestionis ope extrahe; quo factò, lixivium adhuc calidum filtra, & tamdiu igne leni evapora, donec cuticula adpareat, & sal crytallinum concrefcere incipiat. Si prima vice nondum e capite mortuo vitrioli omne sal extractum fuerit, aqua recens denuo adfundi, & extractio toties reiterari debet, usque dum nihil salini

salini amplius prodeat, ac sola terra insipida, quam *terram vitrioli dulcem* vocant, relinquatur. Specificum apoplexiæ & epilepsiæ remedium creditur, & olim in usu fuit frequenti, nostra vero ætate, introductis tutioribus atque selectioribus emeticis, rarius adhibetur, præsertim, cum leni duntaxat constrictione operationem suam absolvat, nec iis, quorum ventriculus acido abundat, conducatur. Exhibetur in vino, jure carnis, aut aqua quadam destillata, a granis 6. 8. 10., ad integrum scrupulum, vel drachmam dimidiam. *Terra vitrioli dulcis*, post plenariam capitis mortui edulcorationem relicta, adstringente, exsiccante atque absorbente virtute gaudet, & ideo emplastris & unguentis subinde miscetur.

* * * * *

C A P V T I I

D E

SALIBVS FIXIS ALKALICIS

§. I

PERFECTA SALIA ALKALIA FIXA, sive LIXIVIOSA, quæ in officinis prostant, soli arti chymicæ originem debent, & nullibi quoque in triplici naturæ regno, si aquas quasdam minerales soterias, & montes ignivornos exceperis, talia concreta salina occur-

runt: Quæ enim hinc inde obvia sunt, & salibus alkalicis fixis similia videntur, ordinario mera corpora terrea sunt, quæ cum adfufis acidis effervescentiæ quidem motum subeunt, ne-
tquam tamen cum illis in perfectum sal me-
dium coalescunt.

§. II

SAL alkali fixum quodcunque solius Vul-
cani severioris, seu ignis violenti progenies est,
& ex terra solubili, sale acido, & pauca ma-
teria inflammabili, unctuosâ, aut oleosa com-
ponitur; quemadmodum hæc alibi ^a pridem
observationibus & experimentis fufius de-
monstrata fuerunt.

§. III

SUBJECTA usitatoria mineralis & vegeta-
bilis profapiæ, e quibus in officinis salia alka-
lia fixa frequentius, calcinationis, detonatio-
nis, combustionis, aut alterius operationis be-
neficio, ex principiis terreis, acidis & oleoso-
inflammabilibus producuntur, vel elixivia-
tionis ope saltem educuntur, sunt nitrum,
tartarus vini, plantæ amaræ, ut & cineres
lignorum. Eminent tamen inter allegata nitrum,
dum ex illo, si saltem in crucibulo fluenti
carbones pulverisati, tartarus vini pulverisa-
tus,

a) In Rudimentis mat. med. rat. p. 159. seq.

tus, aliaque corpora, inflammabili, oleoso, unctoso, resinoso, &c., principio prægnantia, addantur, brevi tempore ac facili negotio alkali fixum acerrimum generatur.

§. IV

NON adeo singulare discrimen salia alcalia fixa, completa tamen atque purissima, quoad indolem ac vires, intercedit, sed alterum alteri, præsertim in praxi medica, tuto substitui potest. Levissima enim differentia, quæ subinde circa ea, eorumque proprietates & effectus observatur, vel ab ad- & inhærentibus materiis heterogeneis, carbonariæ, fuliginosæ, oleosæ, &c., naturæ, vel ab imperfecta calcinatione, adeoque integris particulis salis, aliisque relictis derivanda est.

§. V

SALIA alkalia fixa non tantum in aqua prompte solvuntur, sed quamcunque etiam humiditatem, ex ipso etiam aëre ambiente, avidissime imbibunt; hinc facillime, nisi in vasis siccissimis ac probe clausis adserventur, humida fiunt, & in liquorem aqueo-salinum, contactu pinguem, deliquescent; ignis vero ope difficiliter longe ad fluorem rediguntur, & ob fixitatem suam nullas sub fluore particulas vere salinas amittunt.

§. VI

INTERNE adsumta non tantum in prima culina, sed in ipso etiam sanguine ac lymphâ acidum præternaturaliter accumulatam destruunt, & intimiori sua unione in sal neutrum transformant, unde etiam fit, ut in venenis causticis mineralibus, quorum principium activum grave acidum est, promptum atque certissimum auxilium, si tempestive, antequam venenum tunicas corrodat, exhibeantur, præstent: Curandum tamen, ut pingua liquida & potulenta aquea tepida, quæ symbolum suum ad diluendum & obtundendum venenum conferunt, & spasmos vehementes, forti resione provocatos, minuunt, largius superingerantur. In reliquis morbis, ab acido præternaturali oriundis, cautius porrigenda, & aliis medicamentis congruis refracta duntaxat dosi miscenda sunt.

§. VII

PRÆTER virtutem antacidam complures adhuc alias hæc salia possident: Abstergunt nimirum, præsertim si saponaceam, arctius combinata materia pingui aut temperata oleosa, consequantur indolem, superfluas meatuum atque vasorum mucositates, resolvunt bilem viscidam & inertem, ut & crudi-
tates

tates acido - viscidas quascunque, aperiunt viscera, per acido - pituitoſo - tartaream impuritatem obſtructa, ſtimulant organa ſe- & excretoria, augent calorem ſanguinis, & partes ejus oleoſo - phlogiſtas expandunt, adeoque in principio febris quartanæ, ictero chronico, cachexia, obſtructione hepatis, lienis, renum atque uteri, nephritide pituitoſa, tumoribus glandularum frigidis ac morbis ſimilibus uſum ſubinde inveniunt. Sedulo interim cavendum eſt, ne ea apud ſubjecta ficca, cholERICA, ſanguinea, plethorica, aut in morbis calidis ac putridis adhibeantur. Facile enim ſal urinoſum ex tenerriſſimo ac naturali ſanguinis ſale ammoniacali, præſertim doſi majori oblata, reſuſcitant, & adeoque æſtum præternaturalem intendunt, & putredinoſam humorum diſſolutionem magis magisque promovent, quin ſæpius abſentem iis inducunt.

a) Si ſanguini, e vena extracto aut alio modo extravafato, aliquid cinerum clavellatorum vel alterius ſalis fixi alcalici miſcetur, teſte JOH. HUMMELIO, & illico lenior odor urinoſus adſurgit; maniſeſto documento, ſal illud, quod in naturali cruoris mixtione latet, nullum aliud eſſe, niſi ammoniacale tenerriſſimum.

§. VIII

QVANDO salia fixa alcalia cum oleis unguinosis recentibus & pinguedinibus dulcibus combinantur, inde *Sapones medici* egregie abstergentes resultant: Majorem quoque vim calefaciendi & humores purificandi sortiuntur, si iis substantiæ sulphureæ atque bituminosæ minerales, vel resinosa aut oleosa æthereæ vegetabiles arcte uniantur; quemadmodum hæc posteriora tincturæ antimonii tartarisatæ, & variæ essentiæ resinosa ac bituminosa, addito sale quodam alcalico fixo paratæ, satis commonstrant.

SALIA ALKALIA FIXA
VSITATIORA

Sal tartari ordinarium.

- *extemporaneum.*

Cineres clavellati depurati.

Nitrum fixum.

Oleum tartari per deliquium.

Alkabeſt Glauberi.

Sal fixum absinthii.

- *centaurii minoris.*

- *fumariæ.*

- *trifolii fibrini.*

- *cardui benedicti.*

- *ſcordii.*

SAL TARTARI ORDINARIUM

HOC duplici modo paratur, nimirum I., quando tartarus purus, splendens, atque albicans, ollæ aut tigillo capaci immiſſus, in furno figulino, vitriario, aut anemio tamdiu calcinatur, donec in ſal candidum, quod poſtea aqua ſolvitur, filtratur, ac denuo coagulatur,

gulatur, redactus sit, & 2., quando caput mortuum, post spiritus tartari destillationem in retorta relictum, calcinationi subjicitur, & deinde æque, ac præcedens, tractatur: Minori tamen quantitate ex memorato capite mortuo, quam ex tartaro integro, impetratur, quoniam prius sub olei atque spiritus destillatione multas partes acidas & oleosas, ad salis fixi alcalici compositionem necessarias, dudum amisit. Nonnulli sal alcalicum, e tartaro calcinato elixiviatum, in crucibulo post præviam coagulationem fundunt, & deinde secunda vice aqua solvunt, filtrant atque coagulant; verum, pro mea sententia, laudata fusione haud opus esse videtur, quum tartarus perfecte calcinatus sal alcalicum perfectum suggerat.

SAL tartari, quum pulveribus additum cito deliquescat, sub forma sicca nunquam interne adhibetur, sed ordinario in aqua simplici aut quadam destillata solvitur, vel etiam decoctis atque infusis parca quantitate additur. Dosis ordinaria a granis duobus ad grana 5. 6. 10. ascendit. Quando sal tartari siccum in concha vitrea aut marmorea, in cella subterranea collocanda, aëri humidiusculo exponitur, intra breve tempus in liquorem salinum, contactu pinguem, qui ideo, quanquam minus recte, *Oleum tartari per deliquium* vocatur, diffluit. Hic liquor salino-aqueo-alcalicus, filtratione

depuratus, quoad vires & usum cum ipso sale tartari convenit: Indole quoque atque virtute parum vel nihil ab eodem differunt *cineres clavellati* solutione in aqua, filtratione ac nova coagulatione a quisquiliis inhærentibus penitus liberati, hinc, deficiente sale tartari, commode eidem hi ipsi substitui possunt.

SAL TARTARI EXTEMPORANEVM

V T E T

NITRVM FIXVM ET ALCAHEST
GLAUBERI

REC. Nitri puri, & tartari splendentis ana quantum placet. Probe pulverisata & mixta crucibulo candenti per vices ingerantur, ut cum explosione accendantur; sic confestim, expulsis sub detonatione partibus acidis & inflammabilibus superfluis, ex terra solubili, pauco acido & pauca pariter substantia phlogista sal alcali fixum coalescit, quod *sal tartari extemporaneum*, vel etiam *fluxus albus* vocatur, quoniam scilicet corporum lapideorum ac mineralium metallicorum fusionem faciliat atque promovet, quanquam paullo minus, quam sic dictus *fluxus niger*, der schwarze Fluß, qui simili modo ex nitri parte una & tartari partibus tribus paratur, & proinde multa adhuc materia carbonaria remixtus est. *Nitrum fixum*

fixum sequenti modo præparatur: Rec. nitri puri grossiuscule pulverisati quantum placet,ingere illud crucibulo, inter carbones candentes collocato, & perfecte fluenti successive pulverem carbonum immitte, usque dum penitus fixatum sit. Signa autem, quæ, pulveris carbonum quantitatem sufficientem injectam esse, indicant, sunt sequentia: 1) quando materia pallulum adhuc fluens viridescentem induit colorem, & maxima ex parte in fundo subsidet, ex parte etiam crucibuli lateribus adhærescit, 2) quando coagulari incipit, & sub ebullitione, instar aquæ saponaceæ agitata, bullulas viscidas ad superficiem protrudit, & 3) quando pulvis carbonum, ultimo parca admodum manu inspergendus, ulterius pristina promptitudine deflagrare recusat, & nonnullas duntaxat scintillulas eructat. Alii ordine inverso, primo carbones pulverisatos crucibulo immittunt, & candefactis per vires pulverem nitri addunt, donec saturationis signa adpareant: Immo sunt, quorum methodus reliquis certo respectu præferenda est, qui partes tres, vel, quod præstare credidit NEWMANNVS, ^a partes sex aut septem nitri pulverisati uni pulveris carbonum parti miscent, & mixturam successive

BB 5

in

a) Vid. EJUSD. Lect. de Nitro p. 98.

in crucibulum candefactum ingerunt. Si nitrum fixum alcalicum, five hoc, five alio modo paratum fuerit, conchæ marmoreæ aut vitreæ injectum, in cella humida subterranea collocatur, paullatim ab intrante aëris humiditate solvitur, & in liquorem salino-aqueum, qui a GLAUBERO *alkabest*, seu *solvens potentissimum*, vocatur, diffluit.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES
ET VSVM MEDICVM

I. QUANDO mixtura nitri & carbonum detonationi subjicitur, partes acidæ superfluæ e nitro expelluntur, ac multæ pariter partes phlogistæ carbonum flamma consumuntur, ex residuis vero terreis solubilibus, & moderata acidi & inflammabilis substantiæ quantitate, arctissima interueniente unione, sal alcali fixum generatur.

II. Nitrum fixum & sal tartari extemporaneum plerumque, si illis oleum vitrioli instillatur, fumum acidum, flavum, aut rubescentem nitrosum eructant, præsertim, quando tempore detonationis mixtura nitri & tartari, vel nitri & carbonum una vice nimia quantitate, vel etiam portio alia post aliam nimis cito crucibulo candenti injecta fuit, ut ideo singulæ nitri moleculæ destrui & in sal alkalicum converti nequiverint. Nam fumus
memo-

memoratus sub olei vitrioli instillatione non adfurgit, si omnia rite peracta fuerint, & perfecta proinde alcalisatio contigerit.

III. Nitrum fixum, sal tartari, & alkahest GLAUBERI, licet respectu originis a sale tartari ordinario aliquantulum distincta sint, valde tamen cum eodem, & inde per deliquium spontaneum parato oleo seu liquore aqueo-salino quoad vires medicas & usum conveniunt, præterquam, quod paullo acriora inveniantur, & ideo etiam sulphureis, bituminosis ac resinosis, inflammabili spiritu in tincturas & essentias dissolvendis, frequentius addantur.

SAL FIXVM ABSINTHII

REC. Herbaræ absinthii, in loco umbroso leniter exsiccatæ, quantum placet, & illam super area munda, camino subjecta, ita paulatim combure, ut tota in cineres albicantes redigatur. Cineres hosce sponte extinctos postea cum sufficienti aquæ simplicis quantitate coque, lixivium filtra, & aquam recentem cineribus adfunde, idque toties repete, donec substantia salina penitus extracta fuerit, & aqua nullo amplius odore imbuatur. Quo facto, lixivium filtrata & mixta in vase lapideo, aut terreo vitreato ad siccitatem usque incoque, & sal coagulatum ad albedinem lenissime calcina, calcinatum denuo in aqua pura dissolve,

solue, & lixivium post filtrationem coagula, donec sal perfecte ficcum evadat.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES

ET VSVM MEDICVM

I. HERBA recens paullulum duntaxat exsic-
canda est, quum, teste experientia chymica,
longe major salis fixi quantitas ex leniter siccatis,
quam nimium aridis, vetustis, ac semicariosis
herbis obtineatur. Ordinario herbæ absinthii
combustæ libræ quatuor, si omnia scilicet rite
peracta fuerint, salis fixi uncias duas & semissem
largiuntur. *a*

II. Quoniam hoc & reliqua hujus commatis
salia fixa alcalia ex terra solubili, acido intime sub
combustione combinato, & modica substantiæ pin-
guis oleoso-inflammabilis portione componuntur,
longe minor salis fixi quantitas ex herba absinthii
& similibus impetratur, quando ante combustio-
nem cum spiritu vini digeruntur, adeoque prin-
cipio gummeo-resinoso plus minusve spoliantur.
B. NEVMANNVS ex libris quatuor herbæ absin-
thii, reiterata cum spiritu vini rectificatissimo
digestione & extractione substantia oleoso-resinosa
penitus orbata, saltem unciam unam, &, cum
eam, post olei & resinæ extractionem, cum aqua
aliquoties infunderet, & sic principium salino-
gum-

a) Conf. NEVMANN. in Lect. de Salib. alcal. p. 25.

gummosum maxima quoque ex parte extraheret, vix grana XIX. vel XX. salis fixi alcalici obtinuit. ^a

III. Cineres inter comburendum radícula sæpius movendi sunt, ut, herba sic penitus combusta, candidiores evadant.

IV. Salia hujus commatis in vitris ac vasis probe obturatis adservanda sunt, ne cito, more aliorum salium alcalicorum deliquescant, aut tamen humida fiant. Nonnulli quidem ad impediendam ac minuendam deliquescendi promptitudinem, & majorem quoque illis albedinem, & figuram aliquantulum crySTALLINAM conciliandam, cineres cum pauxillo sulphuris communis aliquoties calcinant; attamen, cum hac ratione salia fixa, alcalica maxima ex parte in salia media, tartaro vitriolato analoga, transformentur, methodum illam adprobare nequeo.

V. Simili modo salia fixa alcalia ex reliquis quoque plantis amaris & amaricantibus, principio oleoso-resinoso-gummeo prægnantibus, v. g. ex *herba fumarie, scordii, cardui benedicti, trifolii fibrini, centaurii minoris*, &c., parari possunt.

VI. Quanquam salia memorata ex plantis, forma externa valde diversis, præparentur, natura tamen ac viribus medicis plane non differunt, sed alterum alteri tuto in praxi substitui potest. Vulgo in febribus intermittentibus specifica creduntur remedia; at, nullam ego rationem video, cur ea, si alias pura sint atque perfecta, aliis salibus alcalicis fixis in hoc passu præferenda sint.

Præ-

^a) NEVMANN. loc. cit.

Præstant enim, quicquid alia salia alcalia fixa præstare valent, h. e., acidum extinguunt, mucum resolvunt & abstergunt, atque urinam & sudorem pellunt. Dantur a granis tribus ad 5. 10. 12., si scilicet perfecta sint alcalia; sin autem hoc vel illo artificio quodammodo in salia media mutata fuerint, dosis altius, nimirum ad grana 15. 20., ascendere potest.

* * * * *

C A P V T I I I

DE

S A L I B V S M E D I I S

§. I

SALIA MEDIA, SALSA, NEVTRA, ENIXA, *Sex sale acido & alcalico nascuntur, & ideo etiam medium quasi locum inter acida & alcalia, ratione saporis, indolis, & operationis, obtinent.*

§. I I

OB INDOLEM suam, certo respectu hermaphroditicam, neque cum acidis, neque alcalicis perfectæ effervescentiæ motum subeunt: Quæ enim, adfuso acido liquido, eo, quod in mixtione hæret, specificè graviore, accidit ebullitio, a violenta duntaxat acidi levioris expulsionem oritur, & apud ea proinde

proinde salia media, quæ gravissimum acidum vitriolicum continent, nunquam observatur. Optime interim hoc experimento sal inhærens specificum detegere possumus: *Acidum vitriolicum* enim acidum nitrosum, culinare & acetosum vegetabile, *acidum nitrosum* acidum culinare & acetosum vegetabile, & *acidum culinare* denique acidum acetosum vegetabile a parte alcalica avellit & exturbat.

§. III

SALIA media, tum ratione elementorum, tum ratione saporis naturæ ac virium specificarum, plus minusve differunt. Respectu elementorum in *fixiora* & *comparative volatilia ammoniacalia* dividuntur: Hæc ex acido salis culinaris, & alkali urinoso volatili constant, adhibito igne sufficienti sublimantur, integra nihilominus permanente mixture, & addito sale alcalico fixo alkali volatile urinosum dimittunt; illa autem ex alkali fixo & acido vitriolico, nitroso, culinari aut acetoso vegetabili, arctius invicem unitis, componuntur, & ideo etiam in igne fixiora sunt, nec ullam ab alkali fixo essentialem patiuntur mutationem.

§. IV

§. IV

QVEMADMODVM salia enixa respectu elementorum distincta sunt, sic, quoad indolem pariter ac vires específicas, plus minusve, uti pridem dictum fuit, differunt, & commode ad quinque classes genericas redigi possunt; quarum prima *nitrosa*, v. g. nitrum vulgare crudum, depuratum, tabulatum, lapidem prunellæ, &c., secunda *pure salsa*, v. g. sal commune fontanum, fossile, sal digestivum Sylvii, terram foliatam tartari, tartarum tartarifatum, &c., tertia *salso-amaricantia*, v. g. sal Ebshamenſe, Sedlizenſe, &c., quarta *terreo-salsa*, v. g. boracem Venetam, sal ammoniacum fixum, &c., & quinta denique *ammoniacalia*, v. g. sal ammoniacum vulgare, flores salis ammoniaci veros, sal secretum Glauberi, &c., complectitur.

§. V

QVÆVIS salia media, si tartarum tartarifatum & terram tartari foliatam, quæ facile in aëre libero deliquescunt, quodammodo exceperis, in cryсталlos distinctæ atque specificæ figuræ concreſcunt, & specifica etiam hæc figura in minimis adhuc moleculis, si oculo armato subjiciantur, conspicua est. Sal gemmæ v. g., sal culinare, & digestivum Sylvii,

Sylvii, rite tamen crystallisata, crystallos cubicas, nitrum pyramidales, sex angulis instructas, sal ammoniacum ramosas, instar frondium, & sic alia aliter figuratas offerunt.

§. VI

VT CRYSTALLISATIO prompte & ex voto succedat, necesse est, 1. ut lixivium salinum, vel evaporatione in vase vitreo aperto, vel leni abstractione in cucurbita, phlegmate superfluo liberetur, quo salinæ moleculæ magis magisque congregentur, 2. ut evaporatio tamdiu continuetur, leni tamen igne substrato, donec in superficie cuticula salina, aut stellulæ micantes adpareant, 3. ut lixivium saturatum ac debite filtratum, in loco frigidiusculo collocetur, & 4. denique, ut crystalli sub temporaria quiete successive enatæ, & exemptæ in loco tepido & umbroso leniter exsiccentur. Admisso enim calore majori, & adhuc magis admissis radiis solaribus crystalli iterum corrumpuntur, & aqua, quæ ad crystallorum formationem summe necessaria est, penitus expulsa, in pulverem fatiscunt.

§. VII

MINIMÆ particulæ in salibus mediis diversis diversa quoque magnitudine, figura ac

mobilitate, quin ipsæ moleculæ grandiores, diversa densitate ac raritate videntur præditæ. Nonnulla enim salia enixa, uti v. g. terra foliata tartari, tartarus solubilis, sal Ebshamense, &c., cito in aqua, immo in ipso spiritu phlegmatico solvuntur, & in aëre humido quoque deliquescent; nonnulla contra, ut tartarus vitriolatus, arcanum duplicatum, &c., tardius solvuntur. Intuitu cæteroquin usus medici notandum est, illa salia neutra, quæ sponte in aëre diffluunt, aut ceteris tamen facilius in aqua solvuntur, præstantiora esse, quoniam vascula corporis promptius trans-eunt, & stimulos blandiores solidis elasticis imprimunt.

§. VIII

SALIA neutra a succis corporis, maximam partem aquosis, facile quidem in moleculas minutissimas similes, neutiquam vero in partes constitutivas dissimiles dissolvuntur; hinc, integra etiam permanente mixtione, denuo per varia corporis filtra, maxime autem in renibus, se- & excernuntur, nisi, pravæ & semiputridæ colluviei subinde implicita, quoad partem in motum putredinosum incompletum simul rapiantur, eodemque transformata, indolem quodammodo urinosa acquirant.

§. IX

§. I X

QV ANQVAM salia media rarissime in animalium corporibus metamorphosin patiantur, aut in sua resolvantur principia constitutiva, varios nihilominus atque egregios in transitu usus præstant, dum fluida crassa, spissa, mucida, coagulata, instar cuneorum, non tantum prompte incidunt, resolvunt atque abstergunt, sed solida nervoso - musculo - membranacea etiam blandis, quos imprimunt, stimulis ad vegetiores contractiones incitant, & hac ratione humorum fluiditatem ac circulum, nec non se - & excretiones augent atque promovent. Quibus suppositis manifestum est, salia media in multis morbis proficua esse, & in iis cumprimis egregium ferre auxilium, qui originem suam cruditatibus pituitosis, in prima culina adculatis, nec minus viscerum obstructionibus ac mucidæ humorum dyscrasiæ primario debent, cujus census v. g. habentur adpetitus imminutus & prostratus, chymificatio læsa, gravitas ventriculi post pastum, icterus chronicus, hydrops incipiens, tumor hepatis, lienis & glandularum, diarrhoea mucosa, fluor albus, obstructio mensium, lochiorum, urinæ, nephritis pituitosa, febres intermittentes, asthma, cachexia, &c. Sapissime

quoque emeticis atque catharticis præmittuntur, vel adduntur, ut saburram eliminandam incidendo mobiliorem reddant, & purgantium operationem promoveant. Quum eorum præterea nonnulla adhuc específicas ac plane singulares obtineant vires, quas postea sub specierum tractatione fusius recensēbimus, facile unusquisque videt, usum horum salium esse amplissimum, iisdemque nulum medicum diu in praxi carere posse.

§. X

EXTERNE usus eorum tam late quidem haud patet, persæpe nihilominus injectionibus & gargarismatibus, in raucedine, angina spuria, tumoribus glandularum salivalium, laxitate uvulæ, & impuris ulceribus venereis subinde adhibendis, nec minus, abstergendi ac stimulandi fine, clysteribus adduntur.

§. XI

ORDINARIO salia media interne sub pulveris forma exhibentur, aut infusis, emulsionibus atque potiunculis adduntur, possunt tamen etiam eorum nonnulla, ut *sal secretum GLAUBERI*, *tartarus solubilis*, *terra foliata tartari*, quæ prompte pariter in vino ac ipso spiritu vini solvuntur, in liquores salino-inflammabiles redigi, & sub essentiæ forma
ad

ad guttas 20. 30. 40. 50. 60. propinari; præsertim, cum hac ratione virtus eorundem resolvens, abstergens, diuretica & aperitiva valde exaltetur, ac major insuper virtus diaphoretica accedat.

SALIA MEDIA VSITATIORA

<i>Nitrum depuratum.</i>	<i>Sal polychrestum.</i>
- <i>tabulatum.</i>	- <i>de SEIGNETTE.</i>
- <i>antimoniatum.</i>	- <i>secretum GLAUBERI.</i>
- <i>ammoniaca</i> WEDELII.	<i>Terra foliata tartari.</i>
<i>Lapis prunellæ.</i>	<i>Tartarus solubilis.</i>
<i>Sal digestivum</i> SYLVII.	<i>Flores salis ammoniaci veri.</i>
- <i>mirabile</i> GLAUBERI.	<i>Sal fontanum Ebshamense.</i>
<i>Arcanum duplicatum.</i>	- - <i>Carolinum.</i>
<i>Tartarus vitriolatus.</i>	- - <i>Sedlizenſe.</i>

NITRVM DEPURATVM

NITRVM crudum multis plerumque partibus terreis calcariis, nec minus sale culinari, aliisque quisquiliis remixtum est, hinc depuratione omnino indiget, quæ nova nitri crudi solutione in aqua, simplici, pura, solutionis reiterata filtratione, evaporatione, & crystallatione absolvitur. Partes terreæ enim post solutionem partim subsident, partim in filtro remanent, & sal culinare, præsertim, si nitri solutio lente fuerit evaporata, seorsum in crystallos cubicas, a nitrosis pyramidalibus postea separandas, concreſcit.

N O T A N D A

C I R C A

N A T V R A M , V I R E S E T V S V M

M E D I C V M N I T R I

D E P V R A T I

I. NITRUM partium subtilitate atque teneritudine reliqua salia enixa plus minusve superare videtur. Particulæ hæ, quod ex figura crystallorum conjiciendum, sunt prismaticæ, sexangulares, & utrinque, instar pyramidis duplicatæ, acuminatæ; hinc facilius etiam, absque ulla humorum expansione orgastica, minutissima corporis vascula penetrant, mucida, crassa, viscida, potenter incidendo, dissolvunt, humores naturales fluidiores reddunt, meatus ac tubulos non tantum in corpore interiori, sed in ipsa etiam superficie aperiunt, &, solida elastica ad contractionem vegetiorem moderatis stimulis incitando, circulum liberiores efficiunt, adeoque etiam se- & excretionibus, maxime per cribrum cutis ac renes, augent atque promovent.

II. Præter vires medicas incidentes, resolventes, abstergentes, aperitivas, diureticas, &c., reliquis salibus neutris communes, nitrum singulari quoque virtute temperante ac refrigerante pollet, & ideo præstantissimum omnino censetur remedium in febribus quibusvis tam continuis, quam intermittentibus, si saltem lentas & hæcticas, in quibus nimia dudum humorum dissolutio adest, quodammodo exceperis, nec minus in inflammationibus,

tionibus, hæmorrhagiis exorbitantibus, adfectibus calidis arthriticis atque rhevmaticis, fervore & ebullitione nimia bilis & sanguinis, doloribus aliisque adfectibus spasmodicis & convulsivis, a sanguinis congestione, orgasmo, aut stagnatione maxime oriundis, ut & in mania, apoplexia sanguinea, asthmate sanguineo-spasmodico, paroxysmo hypochondriaco & hysterico, cephalalgia, odontalgia, otalgia calida biliosa, ictero acuto, cholera, nimio cæstro venereo, & morbis similibus. Cavendum saltem, ne usu, justo diutius protracto, nimia humoribus dissolutio, nimiumque refrigerium inducatur, & apud viros adpetitus venereus plane dejiciatur; uti hoc ultimum in Anglia aliquando factum fuisse DIPPELIUS, et JOH. HUMMELIUS referunt: *Invaluerat nimirum, posterior scribit, a Baconis (Verulamii) suasu & encomiis, nitri usus medicus in Anglia, adeo, ut pene universaliter quivis morbi, unico hoc remedio, ut adparebat, profugarentur; sed cum aliquot annorum tractu, qui huic medicamini assueverant, sentirent, se in dies viribus languescere, sicut & prostratus vorandi & bibendi appetitus languebat, & sexus apprimè sequior deprehenderet ingens sue felicitatis summæ in re venerea detrimentum, nesciens, quodnam veneficium in Anglia, in hac palestra alias admodum strenuos, ligasset, & satagendo huic negotio ineptos reddidisset. Detecta tandem hujus ingentis miseriæ causa, adeo communi odio & ira, in usum nitri medicum insur-*

Cc 4

rexere

a) Lib. cit. §. 19. pag. 32.

rexere mulieres, æque ac viri, ejusque auctorem Baconem Verulamium maledictis excepere, ut vix a præmeditati in detrimentum gentis veneficii labe & accusatione publica se vindicare potuerit. &c.

III. Singularis hæc nitri virtus refrigerans non derivanda est a frigore actuali, uti nonnulli falso opinantur, sed potius ab insigni ejusdem vi incidente, resolvente atque aperitiva. Dum nitrum enim vasorum & tubulorum capillarium obstructions blande referat, fluidis perfectam meandi ac remeandi libertatem reddit, & exhalationem cutaneam largiorem liberiolemque procurat, aliter sane fieri nequit, quin intestinus globulorum sanguinis affriktus imminuatur, & copiosior ex adverso, ob poros cutis magis patulos, partium ignescentium exclusio contingat. ^a Datur nitrum depuratum in pulvere a granis 5. ad 10. 20. 30., & frequentissime pariter emulsionibus & potiunculis admiscetur. Externe gargarismata, in tumore glandularum salivalium, laxitate uvulæ, angina spuria, inflammatione faucium, raucedine, &c., usurpanda, ingreditur.

LAPIS PRVNELLÆ, NITRVM
TABVLATVM, ET NITRVM
AMMONIACALE FIXVM
WEDELI

REC. Nitri crudi uncias quatuor, injice
cruci-

^a) Plura de hisce videantur in Diff. nostra de Refrigerantium differenti indole ac modo operandi p. 20. it. in Mat. med. rat. p. 216.

crucibulo, et in eo tamdiu relinque, donec, admotis carbonibus candentibus, instar aquæ fluat; quo viso, per vices sulphuris communis pulverisati dimidiam circiter drachmam insperge, ut cum nitro fluente lenem detonationem subeat, aut lente duntaxat super illud deflagret, posteaque illud in pelvim æneam effunde, sic confestim in massam, vel etiam, si statim post effusionem agitatio pelvis accedat, in crustam salinam, candicantem, lapidiformem concrescit, quæ deinde *Lapis prunellæ* vocatur; Sin vero idem nitrum, cum sulphure fusum, cum minimo cochleari ferreo guttatim in pelvim effunditur, ut inde ideo rotulæ salinæ resultent, *nitri tabulati*, aut *rotulati* nomen accipit, quanquam etiam sint, qui hoc posterius lapidem prunellæ, prius contra nitrum tabulatum adpellant. Parum ab hisce respectu præparationis distinctum est *Nitrum ammoniacale fixum* WEDELII, præterquam, quod unciis quatuor nitri in crucibulo fluentis, loco sulphuris uncia dimidia salis ammoniaci pulverisati per vices injiciatur. Oritur sub quavis salis ammoniaci injectione lenis detonatio, & nitrum deinde, in pelvim effusum, colorem rubescentem induit.

NITRUM tabulatum, sola forma externa a
Cc 5 lapide

lapide prunellæ distinctum, non perfecte purum est, sed sale polychresto parcissime remixtum. Nam acidum gravissimum, sub deflagratione sulphuris a phlogistæ substantiæ compedibus liberatum, nitrum ex parte intrat, acidum levius nitrosum expellit, & ejus locum denuo occupat. Contusum pulverem subtiliorem, quam nitrum depuratum, suppeditat, virtute tamen refrigerante eidem aliquantulum postponendum est. Datur eadem dosi, & in morbis iisdem, in quibus nitrum depuratum proficuum censetur. Nonnulli cuivis nitri uncia drachmam integram sulphuris pulverisati addunt; verum, si hoc factum fuerit, nitrum magis magisque in arcanum duplicatum aut sal polychrestum transformatur, & refrigerandi virtus valde minuitur. *Nitrum ammoniacale* WEDELII virtute refrigerante præcedens longe superat: Constat enim ex *teneriori nitro flammante*, & *nitro fixiori ordinario*. Illud nascitur, quando acidum nitri gravius, sub detonatione partem suam fixiorem alcalicam relinquens, acidum levius e sale ammoniaco extrudit, ac denuo cum sale urinoso volatili in tenerrimum sal medium coalescit, & id quoque causa est, cur hoc nitrum ammoniacale, aëre libero accedente, facilius humidum evadat, immo ex parte diffuat. Purum enim nitrum flammans, de quo alibi sermo erit uberior, difficillime ad consistentiam solidam & siccam redigitur, ac prompte præterea in ipso spiritu vini rectificatissimo solvitur.

NITRVM ANTIMONIATVM

NITRVM antimoniatum, alias etiam *Anodynium minerale* dictum, ex lixivio antimonii diaphoretici evaporando atque crystallizando paratur, & ordinario ex partibus diversis, nimirum *nitrosis integris, falsis*, arcano duplicato simillimis, & *regulinis tenerrimis* mixtum est. Sub nitri enim & antimonii detonatione acidum vitriolicum, quod in sulphure antimonii hæret, destructa pristina mixtione, in nitrum penetrat, levius ejusdem acidum e multis moleculis expellit, ac denuo cum parte nitri alcalica in arcanum duplicatum concrescit: Verum, quum singulæ nitri moleculæ sub motu mixturæ explosivo seu detonatione memoratam metamorphosin haud patiantur, multæ particulæ nitri integræ permanent, & ideo etiam haud mirandum est, quod aqua, postea antimonio diaphoretico superfusa, non tantum nitrum, sed etiam arcanum duplicatum, & quasdam partes regulinas solvat, & secum per chartam bibulam traducat.

LOCVM inter resolventia atque temperantia obtinet, & in febribus æque ac morbis reliquis, per temperantia & resolventia curandis, frequentissime a scrupulo dimidio ad drachmam semissem exhibetur, vel potiunculis & emulsionibus additur.

SAL

SAL DIGESTIVVM SYLVII

SAL digestivum SYLVII, quod alii etiam *sal antifebrile, febrifugum, aperitivum, diureticum, embryonatum, &c.*, adpellare consueverunt, ex alcali fixo & acido salis communis sub destillatione spiritus salis ammoniaci aquosi, additis cineribus clavellatis, aut sale tartari suscepta, nascitur, & destillatione peracta, e capite mortuo aqua simplici extrahitur, posteaque, præmissa lixivii filtratione & evaporatione, in loco frigidiusculo in cubicas crystallos concrescit. Nam alcali fixum, sali ammoniaco pulverisato, aut aliquantulum jam soluto mixtum, sal urinosum volatile extrudit, & ejus locum denuo occupans, cum acido in novum ac fixius sal medium coalescit.

HOC SAL nihil aliud est, nisi sal commune generatum; ex subtilioribus tamen particulis, quam ordinarium sal commune, constare videtur, quum ex acido specifico, & sale alcalico completo concreverit. Nam pars alcalica in ordinario sale communi valde terrea est, adeo, ut multi adhuc dubitent, an illa mera sit terra alcalina, ab acido corrodente solubilis reddita, an verum atque completum sal alcalicum. Quoad naturam ac vires medicas cum reliquis salibus enixis convenit, adeoque in morbis variis, præsertim febribus intermittentibus, incidendi, resolvendi,

solvendi, & abstergendi fine, exhibetur. Dosis ordinaria a scrupulo semisse ad integram drachmam adscendit.

SAL MIRABILE GLAUBERI

SVB spiritus salis fumantis destillatione e parte alcalica salis communis, & acido vitriolico generatur. Nam vitrioli oleum, sali culinari adfusum, in mixtionem penetrat, & acido salis communis leviori expulso, denuo cum parte alcalica in novum sal medium concrescit, quod deinde e capite mortuo aqua elixiviandum, & præmissa lixivii filtratione atque sufficienti evaporatione, in loco frigidiusculo collocandum est, ut in crystallos regulares coeat.

FACILE hoc sal in igne fluit, & facile pariter in aqua solvitur; quod autem, uti GLAUBERVS aliique adserunt, aquam, cerevisiam, vinum, &c., tempore etiam calido æstivo, in glaciem convertat, falsum est. Vsurpatur in morbis iisdem, in quibus reliqua salia media profunt. Datur a scrupulo dimidio ad drachmam semissem.

TARTARVS VITRIOLATVS

VSITATISSIMVM hoc sal medium ordinario duplici modo paratur, nimirum ex sale alcalico puro & spiritu vitrioli, vel ex alcali puro & vitriolo martis integro. Si
prior

prior placet methodus, oleum tartari per deliquium, aut solutio salis tartari per oleum aut spiritum vitrioli, successive instillatum, ita saturatur, ut inde perfectum sal medium liquidum resultet, quod deinceps, præmissa lixivii filtratione & evaporatione, in loco frigidiusculo ad formam solidam, siccam, crystalliformem deducendum erit. Concretæ crystalli eximuntur, &, obiter aqua frigida ablutæ, in charta siccantur. Quod restat lixivium denuo evaporatur, ut aliæ adhuc crystalli concrecant, et hic labor toties reiteratur, donec nullæ amplius crystalli ex moleculis salinis congregatis nascantur. Nonnulli lixivium, finita effervescentia, & plenaria facta saturatione, coagulando ad ficitatem redigunt, at methodus hæc merito improbanda est, quum hac ratione puro impurum mixtum remaneat, ac raro, ob acidi aut alcalici salis prædominium, perfectum sal neutrum inde prodeat. Secundum methodum posteriorem, quam TACHENIVS primum communicavit, vitrioli puri martialis Anglicani quantitas in sufficienti aquæ calidæ quantitate solvitur, & huic solutioni, debite prius filtratæ & adhuc calidæ, solutio salis tartari, aut cinerum clavellatorum aquosa, filtrata, ac pariter calida successive infunditur, donec, facta etiam mixturæ cum bacillo agita-

agitatione, nulla amplius effervescentia oboriatur: Quo facto, lixivium aliquandiu relinquitur in quiete, ut partes martiales metallicæ paullatim præcipitentur, deinde provide decantatur, filtratur, ad tertiæ partis remanentiam evaporatur, & ad crySTALLISANDUM reponitur. CrySTALLI enatæ post exemptionem aqua frigida paullulum abluuntur, & adservantur.

TARTARVM vitriolatum *ordinarium* & *Tachenianum*, utraque scilicet operatione rite instituta, nulla intercedit differentia. In casu enim priori acidum vitrioli purum cum sale alcalico puro in sal neutrum concrevit; in casu posteriori autem alcali purum ac fluidum, solutioni vitrioli infusum, partes acidas e vitrioli mixtione deturbat, & præcipitatis martialibus, sibi ob majorem affinitatem tanta copia jungit, ut perfectum quoque sal medium exsurgat. Quoad vires & usum medicum uterque cum reliquis salibus neutris convenit, & a granis 10. ad 20. 30. exhibetur.

ARCANVM DVPLICATVM

ARCANVM duplicatum, alias etiam *Nitrum vitriolatum*, ut & *Panacea Holfatica* dictum, ordinario e capite mortuo aquæ fortis, ex æqualibus nitri & vitrioli partibus destillatæ, aqua extrahitur, lixivium inspissatur,

satur, sal coagulatum aliquandiu calcinatur, postea iterum aqua solvitur, & solutio, post decentem filtrationem & evaporationem, in loco frigidiusculo ad crySTALLISANDUM collocatur. Si moleculis falsis post primam crySTALLISATIONEM adhuc partes quædam terreo-vitriolicæ adhæreant, labores indicati, solutio videlicet, filtratio, evaporatio & crySTALLISATIO, addito tamen ad acidum saturandum pauxillo salis alcalici, repetendi erunt. Sin forte caput mortuum aquæ fortis deficiat, mixtura ex parte una nitri & partibus duabus vitrioli crudi martialis calcinati, vel etiam ex nitri & vitrioli calcinati partibus anaticis, sub cœlo libero, in olla aperta, non vitreata, successive calcinari, & sal inde elixiviatum descripto modo tractari poterit. Nascitur etiam arcanum duplicatum sub spiritus nitri fumantis destillatione, quod, peracta destillatione, aqua tepida e capite mortuo, maximam partem solubili, extrahitur, & filtrationis, evaporationis & crySTALLISATIONIS ope ad debitam formam ac puritatem deducitur: Immo, methodo satis pariter compendiosa, componitur, quando liquor nitri fixi spiritu vitrioli, successive instillato, debite & ad saturationem usque imprægnatur.

CONSTAT hoc sal medium, uti facile e præparatione patet, ex *acido vitrioli & parte fixa*

fixa alcalica nitri. Si quævis observanda probe sub præparatione observata fuerint, sal neutrum satis purum existit; sin chymicus autem in operando fuerit negligentior, partes terreæ calcariae, aut terreo-vitriolicæ austeriusculæ puris salinis inmixtæ remanent, & quidem calcariae, quando e capite mortuo spiritus nitri fumantis primo extractum fuit, terreo-vitriolicæ autem, quoties e capite mortuo aquæ fortis, vel ex antea quoque descripta mixtura nitri & vitrioli calcinata elixiviat. Natura, ac viribus tartaro vitriolato, præsertim perfecte purum, haud dissimile est, adeoque eidem & salibus enixis reliquis in morbis, ubi salia media incidentia profunt, commode substituitur, & dosi eadem, h. e., a scrupulo dimidio ad drachmam dimidiam, imo integram, exhibetur.

SAL POLYCHRESTVM

SPECIES arcani duplicati est, & ex *parte alcalica nitri* & *acido sulphuris* concrescit, quando nitro in crucibulo fluenti tamdiu sulphur commune pulverisatum per vices injicitur, donec materia sicca ac solida evadat, nec sulphur, ultimo parca manu inspersum, amplius accendatur. In principio sulphur injectum blande duntaxat deflagrat, postea autem, aliquandiu cumprimis continuata injectione, in vividæ ac valde lucidæ detonationis motum rapitur. Absoluta detonatione, sal generatum aqua solvitur, solutio

filtrata evaporatur, & ad crySTALLISANDUM reponitur.

IN GALLIA frequentissimi usus est, & ordinario arcano duplicato, quanquam absque ulla ratione, plerumque præfertur. Nam incidendo, resolvendo, abstergendo, stimulando, &c., præstat, quod nitrum vitriolatum vulgare, & reliqua salia enixa præstare valent. Datur a granis 10. ad 15. 20. 30.

SAL DE SEIGNETTE

EX *sale acido teneriori vegetabili*, & *alcali fixo* componitur: Sodæ nimirum Hispanicæ vel Alexandrinæ, subtilissime pulverisatæ, & per cribrum setaceum trajectæ libra una, in vase terreo vitreato, aut lebete cupreo, stanno intus obducto, probe cum aquæ fontanæ decem vel duodecim libris coquendo, perfecte dissolvitur, solutio per chartam bibulam filtratur, eidemque super igne ebullienti cochleatim & per vices crySTALLORUM tartari, tenerrime pulverisatorum, & per cribrum setaceum pariter trajectorum libra una injicitur, donec, facta saturatione, lenis effervescencia, quæ sub quavis injectione oritur, penitus cesset. Postea, omnibus solutis, lixivium calens denuo filtratur, & in prædicto vase cupreo mundo, ebulliando & evaporando, ad eam consistentiam redigitur, ut
pauzil-

pauxillum, super globum cucurbitæ vitreæ mundæ effusum, illico in sal solidum crystallinum concrescat; quo viso, lixivium ab igne removetur, vasi terreo vitreato mundo, recenti, conico, infunditur, & in loco frigidiusculo collocatur; sic intra viginti quatuor horas crystalli solidæ cubicæ & rhomboideæ concrescunt, quæ deinceps eximendæ & siccandæ sunt.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES ET VSV M MEDICVM

I. HVJVS salis inventor fuit chymicus percelebris *Dominus de SEIGNETTE*, qui in *Rupella Gallie* (Rochelle de France) quondam vixit, & salium cum primis elaborationi, depurationi & subtilisationi multum temporis impendit. Diu hoc præparatum salinum *Dominus de SEIGNETTE*, quoad compositionem, occultavit, donec tandem *Domino BOVLDVCCIO* & *GODOFREDO* præparatio innotesceret, qui eam academix Regiæ communicabant. ^a

II. Soda, quæ alias etiam *Rochetta*, *Fritta*, *Soude*, *Salicornia*, *salsola*, *alumen catinum*, *sal herbe Kali*, &c., vocatur, est sal alkali fixum,

DD 2

non

a) Conf. b. TEICHMEYER Diff. de Sale de Seignette, p. 6. it. Memoir. de l'Acad. Royal. des Sciences A. 1732.

non perfecte tamen purum, sed partibus quibusdam falsis marinis, dudum herbæ, e cujus cineribus hoc sal ordinario paratur, inhærentibus, remixtum. Optima censetur, quæ instar lapidis dura est, & colore cinereo, miculis albicantibus minimis, & nigricantibus majoribus undique distincto, gaudet. Ordinario ex Ægypto, regno Tripolitano, Syria, & Hispania, ubi ex Kali geniculati majoris, in locis maritimis uberrime crescentis, cineribus conficitur, in nostras transmittitur regiones, ac vulgo in *Sodam orientalem* Ægyptiacam, Tripolitanam, Syriacam, &c., & *Hispanicam* distinguitur.

III. Solutio sodæ, ut & lixivii falsi postea confecti coctio, evaporatio & crySTALLISATIO in vasis novis, antea nondum in usum vocatis, fieri debet. Sæpius enim observatum fuit, totum negotium, adhibitis vasis non perfecte mundis, minus feliciter succedere.

IV. Sal de Seignette, quod ingrata amaritie penitus caret, alvum blande movet, si adultis ab uncia dimidia ad integram in aqua quadam destillata, aqua simplici, juscule avenaceo, vel etiam brodio laxativo mannato aut rhabarbarino exhibetur, urinam præterea pellit, viscera obstructa aperit, cruditates viscidas resolvit, atque abstergit, adeoque in variis morbis, ubi resolventia, aperitiva & blanda laxantia profunt, maxime autem in febribus intermittentibus, vires non contemnendas exserit. Resolvendi duntaxat sine exhibendum datur a scrupulo uno ad drachmam integram:

integram : Addi etiam potest, tanquam stimulans, clysteribus a drachmis duabus ad unciam dimidiam.

SAL SECRETVM GLAUBERI

SAL secretum seu *sal ammoniacum secretum Glauberi* producitur, quando spiritui salis ammoniaci vinoso, vel aquoso in cucurbita vitrea successive tantum olei vitrioli instillatur, ut alcali urinosum perfecte saturetur, & cum acido in tenerrimum sal ammoniacale coalescat. Phlegma deinde blando igne abstrahitur, donec sal generatum ad consistentiam ficcam redactum sit. Si sub finem destillationis, sale jam jam exsiccat, ignis fortior admovetur, tandem sal ipsum sublimatur.

FACILLIME hoc concretum salinum in aqua solvitur, & facile pariter, si aëri liberiori accessus pateat, deliquescit; hinc in vitro etiam probe obturato adservandum, nec inter pulveres recipiendum est. Optime datur sub forma liquida, postquam sponte in liquorem diffluit, vel in aqua simplici, aut quadam destillata, solutum fuit. Egregium constituit medicamentum resolvens, abstergens, aperitivum & diureticum, adeoque cum fructu in febribus intermittentibus, ictero, obstructione viscerum & glandularum, suppressione urinæ, mensium, lochiorum, fluore albo, cachexia, asthmate pituitoso, &c., exhibetur. Dosis

ordinaria, five ficcum præscribatur, five in liquore dissolutum, a scrupulo dimidio ad drachmam integram adscendit. Cum sale ammoniaco secreto GLAUBERI maxima ex parte convenit *Nitrum flammans* five *ammoniacale*. Spiritus enim salis ammoniaci aquosus spiritu nitri acido, successive instillato, saturatur, mixtum filtratur, aliquantulum postea evaporatur, & ad crystallisandum reponitur, vel etiam ad siccitatem coagulando perducitur. Hoc sal medium in ipso spiritu vini rectificatissimo solvitur, & præcedenti virtute medica æquiparandum est. Datur a scrupulo uno ad drachmam integram, vel etiam liquor, cum vino aut spiritu vini inde paratus, a guttis 30. ad 40. 50. 60. Summam etiam similitudinem, præter nitrum ammoniacale, cum sale secreto GLAUBERI habet *Tartarus solubilis*, qui pariter ex sale urinoso & acido vegetabili concrescit, quando solutio crystallorum aut cremoris tartari filtrata aquoso salis ammoniaci spiritui, usque ad perfectam saturationem, instillatur, & liquor salsus post filtrationem in vase vitreo, (vasa terrea enim penetrat,) evaporatur, ut nil remaneat, nisi sal ficcum, tenerius, facile in aëre humidiusculo diffuens, in ipso spiritu vini solubile, ac semi-volatile in igne: Semi-volatile, inquam, in igne; æque enim, ac *sal secretum Glauberi*, *nitrum ammoniacale*, ac statim describenda *terra foliati tartari*, adhibito igne paullo fortiori, circa vasorum latera altius adsurgit, & in ipsum retortæ collum, si
illi

illi inditum fuerit, penetrat. Quoad naturam, vires & usum medicum cum præcedentibus convenit.

TERRA FOLIATA TARTARI

TERRA foliata tartari, alias etiam *Arcanum tartari*, *Tartarus regeneratus*, *Sal vini essentielle* dicta, nascitur, quando sal tartari fixum aceto vini destillato perfecte saturatur. Plerumque ad unam salis tartari partem quatuordecim vel sedecim aceti partes requiruntur. Observante enim HOMBERGIO ^a uncia una aceti destillati vix grana XXVIII., adeoque uncia sedecim vix drachmas septem & grana XXVIII. salis acidi veri in phlegmate suo continent. Certius interim perfecta saturatio obtinetur, quando uni parti salis tartari primo tres circiter vel quatuor aceti vini destillati partes adfunduntur, phlegma insipidum, finita effervescentia, ad salis ficcitatem, in vase vitreo aperto, leni ac lenta evaporatione auferitur, vel in cucurbita destillando abstrahitur, & hic labor, semper adfuso aceto recenti, toties reiteratur, usque dum acetum adfusum non amplius insipidum, sed æque acidum, ac antea erat, post exactiorem miscelam supernatet. Saturatione peracta, sal

DD 4

ena-

a) Vid. Memoir. de l'Acad. des sciences A. 1699 p. 69.

enatum, impurum atque subnigricans eximitur, in vini spiritu denuo solvitur, solutio filtratur, & spiritus vini in cucurbita igne moderato evocatur, ut sal in fundo ficcum, purum, albicans, evadat, & foliorum instar concreascit. Sin terra foliata tartari, post primam hanc spiritus vini abstractionem, fortassis decentem albedinem ac puritatem nondum adeptam fuerit, solutio in spiritu vini, ut & filtratio atque abstractio repetenda erit.

SI CONCRETVM hoc salinum igni intensiori in retorta committitur, destruitur iterum, vapores transeunt nebulosi, qui in recipiente collecti tartari spiritum æmulantur, immo tandem, adhibito summo igne, oleum verum, quanquam exigua quantitate, flavum, grati odoris, expellitur: Substrato igne moderato instar ceræ funditur, in aëre facile deliquescit, & in aqua, vino & spiritu vini promptissime solvitur, hinc nullum etiam in pulveribus locum invenit, sed ordinario sub forma liquoris, quem *Liquorem terræ foliatæ tartari* vocant, a guttis 20. ad 30. 40. 50. 60., laxandi, abstergendi, aperiendi, &c., sine, in variis morbis propinatur. Liquor terræ foliatæ tartari pro differenti atque specifica solventis indole vel *aquosus*, vel *vinosus*, vel *spirituosus* est, prærogativam tamen præ ceteris vinosus meretur, quum temperatior sit spirituosus, & durabilior aquoso. Nostra quoque ætate sæpissime in liquore terræ foliatæ tartari cum vino parato extracta

extracta solvuntur, & sic tincturæ & essentiæ efficacissimæ ex tempore parantur.

TARTARVS TARTARISATIVS

PARVM vel nihil a terra foliata tartari distinctus est Tartarus tartarisatus, qui sequenti modo paratur: Solvuntur scilicet in sufficienti aquæ ebullientis quantitate aliquot unciaë crystallorum tartari, & huic solutioni postea, sub continuata ebullitione leniori, solutio salis tartari saturata per vices infunditur, donec effervescentia, post mixturæ etiam cum bacillo ligneo agitationem, perfecte cesset. Quo facto, liquor salsus filtratur, & usque ad salis ficci remanentiam evaporatur. Alii ordine inverso solutioni salis tartari calidæ pulverem crystallorum tartari successive, ad perfectam saturationem usque, inspergunt, & liquidum deinde filtratum & aliquantulum evaporatum ad crystallisandum reponunt: Prius perinde est; intuitu crystallisationis autem fine suo neutiquam potiuntur. Quævis enim salia enixa, ex acido vegetabili teneriori & sale alcalico fixo, aut volatili urinoso composita, ob insignem partium teneritudinem, & solubilitatem promptissimam, perfectam crystallisationem respuunt, & ideo etiam coagulando, h. e., plenaria duntaxat phlegmatis evaporatione, ad consi-

stentiam siccam ac solidam deducenda sunt. Cum eam quoque facile iterum amittant, in vitris probe clausis adservanda, nec unquam pulveribus, nisi illi confestim adsumantur, addenda erunt. Accedente enim aere humidiusculo humida fiunt, & paullatim in liquorem resolvuntur, immo, prompte in spiritu vini, etiam rectificatissimo, liquecunt, si saltem exceperis sal secretum ammoniacale Glauberi, ex sale urinoso & acido vitriolico graviori concretum, quippe quod solutionem in spiritu vini rectificatissimo respuit.

TARTARVS tartarificatus ac reliqua hujus commatis salia enixa teneriora, præsertim in aqua, vino aut spiritu vini soluta, salia media crassiora virtute incidente, resolvente, abstergente, aperitiva & diuretica superant, & illis proinde in febribus intermittentibus, ictero, obstructione viscerum, malo hypochondriaco, nephritide pituitosa, &c., longe præferenda sunt. Liquores eorum aquosi aut vinosi a guttis 20. ad 40. 50. 60., spirituosi autem saltem a guttis 20. ad 30. 40., resolvendi & aperiendi fine, exhibentur: Sin alvum vero blande movere velimus, dosis ad guttas 70. 80. 100. & ultra adscendere debet.

FLORES SALIS AMMONIACI

REC. Salis ammoniaci pulverisati & exsiccati libram unam, eamque cucurbitæ terreæ aut vitreæ immitte, postea cucurbitam, capitello suo

suo instructam, in arenæ balneo colloca, & lutatis commissuris, parvuloque adplicato recipiente, ignem, per gradus magis magisque augendum, substerne; sic primo pauxillum phlegmatis per rostrum alembici, paulisper ad inferiora declinatum, in receptaculum destillat, deinde flores nivei, sub nebulæ albicantis forma evecti, in alembicum sublimantur, ac totum sal ammoniacum, in fundo saltem relictis partibus impuris nigricantibus, adscendit, & partim in alembico flosculos niveos tenerrimos format, partim etiam sub crustæ salinæ splendentis forma lateribus cucurbitæ in parte suprema adponitur. Expulso phlegmate, ignis gradus notabiliter augendus, & ita, circumjecta prius majori arenæ calidæ copia, per octo vel decem horas conservandus est, donec sublimatio penitus peracta sit. Flores deinde, vase perfecte refrigerato, & alembico provide remoto, eximuntur, & in vase optime clauso adservantur; non miscendi tamen sunt flores nivei cum sale compactiori cucurbitæ lateribus adposito, sed concretum utrumque seorsim custodiri debet.

SVBLIMATA pars compactior nihil aliud est, nisi ordinarium sal ammoniacum, sublimatione depuratam; quod flores niveos & teneriores autem attinet, illi semivolatile & singulare sal medium sistunt, quod virtute incidente,
resol-

resolvente, abstergente, aperitiva, reliqua omnia superat, iisdemque proinde in febre quartana rebelli, & inveteratis viscerum obstructionibus, ceterisque morbis, a muco tenacissimo præcipue oriundis, longe præferri meretur. Datur a granjs ʒ. ad 10. 15. 20.

SAL EBSHAMENSE

SAL istud, quod sub *Salis Anglicani Epsoniensis*, seu rectius *Ebshamensis*, nomine venditur, vel *nativum* est, vel *factitium*, & prius iterum vel *verum* ac *genuinum*, vel *putatitium*: Verum ex aqua scaturiginis soteriæ, quæ in Angliæ pago Epsom sive Ebsham reperitur, evaporando atque crySTALLISANDO paratur; nativum spurium sive putatitium autem partim ex aliis fontibus Angliæ medicatis, nimirum *Barnetinis*, *Nortballensibus*, *Strettamensibus*, *Dulechensibus*, aliisque, simili methodo conficitur, partim etiam, referente D. MENDEZIO, ^a *Limingtonii* in Comitatu Hamp, ut & *Portsea-Islandiæ* prope *Portsmouth* singulari modo a sale marino separatur. Ibi scilicet locorum sal quoddam fossile in acervos congeritur: Ex acervis hisce liquor salsus, amarus, acris, stillat, qui per canales quosdam in foveas deducitur, ubi

a) Vid. Hist. de l'Acad. Royal. des sciences ann. 1718. p. 47.

ubi in sal ficcum successive coagulatur, quod in aqua dulci, coctionis ope in ahenis, denuo dissolvitur, & ita aliquot dies post coctionem relinquitur, ut refrigeretur, & aqua gravior, sale marino imprægnata, a leviori, adeoque supernatante, lixivio amaro ad partem vasis inferiorem secedat. Quo facto, operarii lixivium superius amaricans exhauriunt, denuo in ahenis coquunt, & tandem, facta evaporatione sufficienti, ad crystallisandum reponunt. Quod factitium attinet, illud duplici modo præparatur, nimirum primo ex muria, post salis marini depurationem & crystallisationem residua, cui caput mortuum vitrioli, aut vitriolum calcinatum certa quantitate miscent, enatum sal medium coquendo extrahunt, liquorem filtratum coagulant, sal ficcum calcinant, calcinatum denuo aqua solvunt, filtrant, & post evaporationem ad crystallisandum in loco frigidiusculo collocant. Hæc methodus sal Ebshamense spurium conficiendi in Anglia valde solennis est, & alibi quoque locorum, ubi sal culinare excoquitur, commode adhiberi potest. Alterum sal Ebshamense spurium ex solutione aluminis aquosa paratur, quando eidem, antea probe filtratæ, oleum tartari per deliquium, vel saltem saturata salis tartari solutio, usque ad punctum saturationis, infunditur, ut terra alumi-

aluminosa ad fundum deturbetur, & acidum cum alcali puro iterum in sal medium concreseat, quod deinde, præmissa liquoris filtratione iterata, & evaporatione, in loco frigidiusculo crystallos format. Hoc sal magis cum ordinario tartaro vitriolato, quam vero sale Ebshamensi convenit, & ideo etiam remissiori amaritie pollet.

N O T A N D A

C I R C A

N A T V R A M, V I R E S E T V S V M
M E D I C V M

I. VNA aquæ foteriæ fontis Ebshamensis libra civilis vix drachmam salis amari continet: Vnde satis clare constat, sal istud, quod sub salis Ebshamensis Anglicani nomine transmittitur, maxima ex parte factitium, aut nativum spurium esse.

II. Sal Ebshamense verum a spurio, ob summam utriusque quoad principia, proprietates ac vires similitudinem, difficillime discernitur. Opinantur quidem nonnulli, sal Ebshamense spurium semper sale marino remixtum, verum autem purum ac homogeneousse esse: At nondum hoc criterium sufficit. Spurium enim, tum nativum, tum mere factitium, a sale culinari, si sub separatione prioris, & præparatione posterioris diligentia adhibeatur, perfecte liberari potest, & quis etiam cum fundamento negabit, vero & nativo sali Ebshamensi pauxillum salis culinaris, quod

quod in multis tractibus subterraneis obvium est, per sæpe ad- & inmixtum esse? Parum cæteroquin refert, an ita dictum sal Ebshamense verum sit, an vero spurium, dummodo posterius cum priori ratione naturæ ac virium medicarum conveniat.

III. Sal Ebshamense verum ac spurium *salis mirabili* GLAUBERI analogum est, & ex acido vitriolico & alcali fixo salis communis componitur. Acidum autem vitriolicum huic salis re vera inesse, non tantum ex artificiis supra descriptis, quorum ope sal quoddam, ordinario ac genuino salis Ebshamensi simillimum producit, sed clare etiam ex ejusdem sulphurificatione cum carbonibus elucescit. Quando istud enim cum decenti pulveris carbonum & salis tartari quantitate miscetur, forti etiam adhibito igne, fusionem quidem respuit, at totum tamen cum ingenti sulphuris fœtore in auras evolat, adeo, ut nil, nisi massa dura ac nigra, in fundo crucibuli relinquatur.

IV. Sapore gaudet amaricante, ex moleculis valde subtilibus constat, & prompte in exigua aquæ quantitate dissolvitur. Vna enim aquæ uncia, observante b. HOFFMANNO, ^a integram hujus salis unciam recipit; unde etiam fit, ut spiritus vini, saturatæ ejusmodi solutioni infusus, eam protinus in massam stabilem & instar glaciei, firmam coagulet.

V. Vires possidet resolventes, aperitivas, abstergentes, atque purgantes, & ideo etiam hypochon-

a) In Observat. Physico-chym. select. p. 125.

pochondriacis, qui viscerum obstructione, & frequenti alvi obstipatione laborant, egregie conducit. Abstergendi, incidendi atque aperiendi fine, a scrupulo uno ad drachmam integram, exhibetur; sin alvum vero validius subducere velimus, adultis uncia dimidia, drachmæ sex, imo uncia integra in aqua simplici aut quadam destillata, in qua ante exhibitionem solvitur, propinandæ erunt. Clysteribus denique ad aliquot drachmas subinde additur.

SAL CAROLINARVM

SAL medicinale Carolinarum non adeo diu in usu fuit, sed undecim circiter abhinc annis, suasu b. HOFFMANNI, tanta illud copia ex thermis Carolinis demum excoquere coeperunt, ut ad externos transmitti potuerit. Sequenti autem modo ibidem præparatur: *a* Pro una scilicet vice mille circiter libræ vulgares aquæ fervidæ, ex scaturigine illa, quam, ob furiosam aquæ prorruptionem, den *Pruß* del vocant, haustæ, in catina ferrea, super igne posita, usque ad cuticulæ apparentiam, inspissantur, &, præmissa filtratione, aeri frigidiusculo exponuntur, ut crysalli in muria inspissata concrecant. Liquor, a prima crySTALLIFICATIONE remanens, de novo inspissatur,

a) Conf. D. NICOLAI BORRIES Dissert. de Sale Medicinali Carolinarum, sub b. Hoffmanni præsidio A. 1734. Halæ habita p. 11.

tur, & ad crySTALLISANDUM reponitur, atque toties hic labor reiteratur, donec sal in fundo amplius coire renuat. CrySTALLI priores majori ordinario albedine, quam ultimæ, gaudent, et ex indicata aquæ quantitate plerumque tres salis ficci libræ colliguntur: Vnde constat, unam aquæ libram circiter dimidiam salis drachmam continere. Muria, saponacea & contactu pinguis, crySTALLISATIONE penitus peracta, in fundo relictæ, aurantium colorem & saporem saturate lixiviosum obtinet, cum acido tamen minime effervesceat, spiritum vini autem, in quo ex parte solvitur, sapore caustico imbuat.

N O T A N D A

C I R C A

N A T V R A M, V I R E S E T V S V M
M E D I C V M

I. SAL Carolinarum ex crySTALLIS oblongis, pelucidis, nivei coloris constat, & linguæ, sive ficcum, sive in aqua solutum degustetur, saporem mixtum, h. e., lixiviosum, amaricantem, & paulisper quoque refrigerantem nitrosum, imprimit: CrySTALLI tamen non adeo durabiles sunt, sed successive, præsertim aëre liberiori sæpius admissis, in pulverem albissimum atque tenerrimum, absque ullo tamen deliquio, fatiscunt. Ob partium subtilitatem facile admoto igne fluit, ac prompte pariter ac magna quantitate in aqua sol-

vitur. Vnica enim aquæ calidæ uncia drachmas decem & scrupulos duos, & æqualis aquæ frigidæ quantitas sex drachmas & scrupulum unum prompte dissolvit.

II. Ex sale enixo, & sale fixo alcalico, quod posterius plus, quam dimidiam partem constituere creditur, mixtum est. Nam 1. solutio hujus salis aquosa, addito syrupo violarum, viridem colorem induit, 2. sal ipsum cum oleo tartari per deliquium nullum plane, cum adfusus vero acidis, tam fortioribus, quam mitioribus, fortem effervescentiæ motum subit, & 3. cum sale ammoniaco triturationis ope probe subactum, non tantum sponte liquefcit, sed mixtura etiam odorem volatilem penetrantissimum, a sale urinoso, per alcali fixum sub trituratione expulso, prodeuntem, spargit. Partes falsæ compositiæ sunt ex sale fixo alcalico, & acido vitriolico: Si laudatum enim sal cum sexta pulveris carbonum parte miscetur, & crucibulo funditur, massa, hepatis sulphuris æmula, inde resultat.

III. Blanda virtute purgante & egregia quoque antacida, incidente, abstergente, aperitiva, diuretica atque diaphoretica pollet, adeoque etiam in multis morbis, ex mucida & acido tartarea colluvie, spissitudine humorum, nec non viscerum atque glandularum obstructionibus maxime oriundis, v. g. adfectibus ventriculi & intestinorum flatulentis, febribus intermittentibus, ictero, passione hypochondriaca, hydrope ascite, anasarca, obstructione hepatis, lienis, glandularum

rum meſeraicarum, ſuppreſſione urinæ, menſium, hæmorrhoidum, aſthmate pituitoſo, cachexia, hemicrania & compluribus hujus com-
matis aliis, uſum præſtat egregium; quemadmo-
dum de hiſce & uſu hujus ſalis ſpecialiori plura
in Diſſertatione ſupra allegata videri poſſunt.
Alterandi fine, a drachma dimidia ad integrum,
purgandi vero ſcopo, apud adultos ab uncia di-
midia ad drachmas ſex, imo ad unciam unam,
prius tamen in ſufficienti aquæ ſimplicis quanti-
tate ſolutum, exhibetur.

SAL AMARVM SEIDLIZENSE
ET SEIDSCHVZENSE

EX AQUA amara, quæ in Bohemiæ pagis
Seidliz & Seidschütz ſcaturit, & magna copia
ad exteros, partim in doliis, partim lagenis,
evehitur, evaporando & cryſtalliſando para-
tur. Quævis aquæ libra binas ſalis drachmas
continet, &, præter iſtud, nullum aliud
principium activum minerale in ſinu fove-
reconditum. Cryſtalli albicantes ac parvulæ
ſunt, ſapore pollent amaro, nonnihil tamen
nauſeoſo, nullam a calido aut frigido aere
patiuntur mutationem, in igne difficilius,
quam ſal Carolinarum, fluunt, et paullo tar-
dius quoque atque minori quantitate in aqua
calida ac frigida ſolvuntur. Nam uncia una
aquæ puræ calefactæ duntaxat unciam unam,
& aquæ frigidæ quantitas æqualis drachmas
quinque & ſcrupulos duos hujus ſalis recipit.

N O T A N D A

C I R C A

N A T V R A M , V I R E S E T V S V M
M E D I C V M

I. EX ACIDO vitriolico & alkali fixo salis communis completum hoc sal enixum componitur, & sali mirabili Glauberi ea propter maxime analogum existit. Syrupus enim violarum, ut & acida fortiora & mitiora nullam eidem inducunt mutationem, & nullus quoque odor urinosus, commixto sale ammoniaco pulverisato, adsurgit: Sin aquosæ autem ejusdem solutioni oleum tartari per deliquium instillatur, illa in spissum coagulum lactei coloris convertitur, & massa pariter, hepatis sulphuris simillima, nascitur, quando hoc sal cum sufficienti pulveris carbonum & salis tartari quantitate in crucibulo colliquatur. Pars alcalina in hoc sale non perfecte salina, sed valde simul terrea esse videtur, & acidum quoque paullo levius atque subtilius, quam oleum vitrioli, deprehenditur. Prius non tantum ex prædicto solutionis coagulo, quod addito sale tartari liquido nascitur, sed etiam ex sedimento terreo, quod post solutionem huius salis in aqua pura fontana remanet, ut & ex productione salis amari purgantis e magnesia Romana & spiritu vitrioli, satis innotescit; posterius autem per destillationem huius salis cum vitriolo ad rubedinem calcinato manifestatur. In principio enim spiritus transit, qui cum spiritu salis multa habet communia, deinde autem spiritus vitrioli portio expellitur. Citius hoc experimentum

mentum & minori labore absolvitur, quando salis & vitrioli rubri mixtura in crucibulo candente & aperto saltem calcinatur. Hoc sal, quod adhuc adjiciendum est, per se e retorta destillatum, primo aquam inspidam, postea phlegma acidulum, nullum vero spiritum acidum transmittit, & in retorta terra spongiosa calcarea nivei coloris relinquitur, quæ, instar calcis vivæ, in adfusa aqua frigida incalescentiam & fortem ebullitionem provocat.

II. Quoad naturam & vires medicas valde quidem cum sale Anglicano Ebshamensi convenit, gravitate tamen, amaritie & virtute cathartica illud superat. Laudatur in omnibus morbis, sub similis naturæ salium descriptione recensitis, & tanquam merum alterans atque resolvens, a drachma dimidia ad integram, tanquam purgans autem, apud adultos a tribus ad sex drachmas, in sufficienti aquæ quantitate prius solutum, propinatur. Externe, æque ac sal Carolinarum & Ebshamense, clysteribus, abstergendi ac stimulandi fine, ad aliquot drachmas miscetur. Salibus acidis, alcalicis ac mediis, comparative purioribus, hoc loco adhuc subjungenda erunt *Salia acidulo-sulphurea*, uti v. g. *tartarus emeticus*, ut & *concreta* quædam *unguinoso-salina dulcia*, ut *sacharum lactis*, *sacharum penidium*, & similia. Singula tamen hac vice non attingam, sed nominatorum duntaxat, quæ selectiora, vel tamen usitatoria sunt, descriptionem tradam.

TARTARVS EMETICVS

REC. Croci metallorum Rulandi, vel hujus loco hepatis antimonii aut vitri antimonii, ex calcinato antimonio crudo parati, crystallorum aut cremoris tartari ana unciam unam. Subtilissime pulverisata ac mixta cum dimidia vel etiam integra aquæ simplicis libra primo per biduum leni calore digerantur, postea in olla vitreata, sæpius mixturam spatula lignea agitando, coquantur, donec in superficie liquoris cuticula salina tenerior adpareat: Qua visa, liquor adhuc calidus per chartam bibulam filtretur, ut ab impuritatibus crassioribus probe liberetur, & ad crystallandum deinde in loco frigidiusculo collocetur, vel, quod præstat, leni evaporatione ad siccitatem, sub frequenti tamen cum spatula agitatione, redigatur, ut nil, nisi concretum sulphureo-regulino-salinum remaneat, quod postea siccandum, in pulverem subtilem trituratum redigendum, & in vase clauso adservandum est. Methodus posterior, quæ plenaria liquoris filtrati evaporatione nititur, priori, crystallisatione post evaporationem aliqualem absolvendæ, longe præferri meretur: Ea enim adhibita, tartarum emeticum nanciscimur, per totam suam molem partibus sulphureo-regulinis æqualiter imprægnatum; quod tamen, advocata priori præparandi methodo,

thodo, sperare haud possumus, dum aliis crystallis major, aliis minor substantiæ sulphureo-regulinæ emeticæ portio in- & adhæret, & aliæ proinde majorem, aliæ minorem, aliæ fere nullam, sub eadem etiam dosi datæ, vim emeticam exserunt.

TARTARVS emeticus, rite præparatus, inter vomitoria completa & selectiora primum locum sibi jure vindicat, & in nostris regionibus ordinario adultis a grano uno & semisse ad grana 2. 3. 4.; infantibus autem, pro ætatis differentia, ab octava grani parte ad granum dimidium, imo integrum exhibetur, vel per se, vel, quod frequentius fieri consuevit, cum aliquot sachari granis in pulverem redactus.

SACHARVM LACTIS

SACHARVM, seu essentiale ac dulce sal lactis, sequenti modo, a LUDOVICO TESTI *Regiensi*, medico Veneto celeberrimo, in peculiari de hoc sacharo & arthritide tractatu, anno 1709. primum communicato, paratur: Lacti nimirum vaccino, mense lunio vel julio collecto, ac modo vulgari cocto, tot ova recentia adduntur, ut abeat in coagulum, (auf die Arth, wie hier zu Lande die Eyer-Räse gemachet werden); Serum ab hoc coagulo deinde separatur, ac statim coquitur, ne ace scat, ac leni hac coctione aliquantulum inspissatur, illud tamen sæpius per linteamina

munda filtrando, quo omnis viscositas hac ratione a sero separetur. Lenis coctio & evaporatio autem tamdiu continuanda est, donec cuticula in superficie liquoris concre-
 scat; qua visa, ab igne removetur, & in loco frigidiusculo collocatur; sic intra breve tem-
 pus crytalli salinæ, dulcissimi & gratissimi saporis, nascuntur, quæ eximendæ, ac, leni præmissa exsiccatione, adservandæ sunt. Præter descriptum sal lactis essentielle sa-
 charinum adhuc aliud ex sero lactis, post præviam leniorem fermentationem cremore oleoso jam maxima ex parte orbati, itemque ex sero, per lactis præcipitationem cum aci-
 dis producto, coctionis, filtrationis, evapo-
 rationis atque crytallisationis ope, potest parari: Verum, cum illud acidulo polleat sapore, priori neutiquam æquiparandum est.

SAL lactis essentielle acidulum, instar alio-
 rum salium acidulorum, duntaxat humores calidos, commotos, & orgastice expansos tem-
 perat, perfecte autem dulce five sacharinum non tantum temperat, sed, ob partes oleosæ temperatissimas atque tenerrimas, acidulis, quas involvunt, firmiter unitas, humores acres egre-
 gie edulcorat, ac blandam diuresin provocat; hinc specificum etiam in arthritide vaga atque
 fixa, podagra, scorbuto, etc. creditur reme-
 dium, & arthritidem certissime profligare dici-
 tur, si quotidie per mensem & ultra drachma
 una

una adsumatur. Dosis ordinaria a drachma dimidia ad integram adscendit.

SACHARVM PENIDIVM

SACHARVM, ad justam consistentiam coctum, super tabula marmorea, oleo amygdalarum dulcium imbuta, effunditur, & tamdiu ibi relinquitur, donec eatenus refrigeret, ut, terebinthinæ densæ instar, manibus terfis, & amylo sæpius aspersis, super unco ferreo iterato et operose tractari, ac filorum instar crassorum aut funium duci, tandemque, postequam sufficienter refrigeratum candorem contraxit, in bacillos oblongos, digitum circiter crassos, contorqueri atque efformari possit.

SACHARVM hoc, ob intermixtas partes unguinoso-oleosas, & mucilagineas farinaceas, longe majori, quam sacharum simplex ac purum, virtute demulcente pollet, & majus ideo auxilium in erosione partium, raucedine, & tussi acri falsa præstat.

S E C T I O V I I

D E

SVBLIMATIS, FLORIBVS
ET SALIBVS SICCIS
VOLATILIBVS

C A P V T I

D E

SVBLIMATIS STRICTE ITA
D I C T I S

§. I

MEDICAMENTA, sublimatione paranda, sunt vel *sublimata stricte sic dicta*, vel *flores*, vel *salia sicca volatilia*. Sublimata stricte sic dicta, de quibus in hoc capite sermo erit, sunt concreta sicca, ponderosa, compacta, plus minusve splendentia, salino- aut sulphureo- mercurialia.

§. II

SVBLIMATA *salino-mercurialia*, quibus *mercurius corrosivus sublimatus*, & *mercurius dulcis* præcipue adnumerantur, ex *argento vivo* seu *mercurio corrente*, & huic, interveniente corrosione, firmiter unito *sale acido caustico* componuntur; sublimata vero *sulphureo-mercurialia*, cujus census sunt *cinnabaris factitia vulgaris* & *cinnabaris antimonii*, *argentum vivum* & *sulphur commune minerale* ad sui compositionem postulant.

§. III

§. III

PRIORA æque, atque posteriora, uti antea pridem dictum fuit, *sublimatione*, & quidem in *cucurbitis* aut *retortis* vitreis, terreis, vel sibi relictis vel loricatis, adeoque nunc immediate carbonibus candentibus, nunc arenæ imponendis, parantur; quemadmodum de hisce sub specierum tractatione plura dicenda erunt.

§. IV

VSVS medicus sublimatorum in genere non adeo commode traditur, quoniam illa ipsa indole, modo operandi ac viribus valde differunt, & unumquodque peculiaribus virtutibus instructum reperitur, vel iis tamen instructum creditur; uti istud sequentes paginæ pariter docebunt.

SVBLIMATA STRICTE SIC DICTA
VSITATIORA

<i>Mercurius sublimatus corro-</i>		<i>Cinnabaris factitia vulga-</i>
<i>sivus.</i>		<i>ris.</i>
- <i>dulcis.</i>		- <i>antimonii.</i>

MERCVRIVS SVBLIMATIVS
CORROSIVVS

REC. Mercurii vivi, sale communi & aceto, aut vini etiam spiritu debite loti atque purgati, vitrioli ad rubedinem calcinati, salis decre-

decrepitati ana libram dimidiam, vel etiam mercurii vivi uncias octo, falis decrepitati, & vitrioli ad rubedinem calcinati ana uncias duodecim. Mediante tritura in ampliori mortario vitreo aut marmoreo, identidem pauxillum aceti, fale imprægnati, ad promovendam miscelam inspergendo, probe misceantur, & mixtura deinde in cucurbita terrea loricata, vel etiam vitrea, inferne solummodo luto obducta, & cupellæ ferreæ, arena repletæ, imponenda, igne caute & gradatim aucto, sublimetur. Initio sublimationis halitus aqueo-acetosus adsurgit, hinc cucurbitæ etiam orificium tamdiu relinquitur apertum, donec humidum, (quod cultro polito, cucurbitæ orificio per intervalla admoto, explorari potest,) penitus expulsum sit; quo facto, orificium firmiter clauditur, & substrato igne intensiori, mercurius siccus corrosivus, qui sub nebulæ albissimæ forma ascendit, in sublime pellitur. Adhærescit cucurbitæ lateribus, & postea igitur, vase scilicet refrigerato, caute a recrementis, partim in fundo relictis, partim vitri lateribus pariter hinc inde adpositis, separandus, eximendus, & per se adhuc semel sublimandus est, ut debitam puritatem, & perfectum nitorem consequatur. Alii argentum vivum in modica aquæ fortis quantitate aliquantisper, vel etiam, majori

majori aquæ fortis quantitate adhibita, perfecte solvunt, solutionem leni evaporatione in massam siccam inspissant, & tunc demum cum sale decrepitato & vitriolo, ad rubedinem aut albedinem calcinato, antea dudum seorsim pulverisatis, miscent, posteaque sublimationem descripto modo instituunt.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATURAM, VIRES
ET VSVM MEDICVM

I. MERCVRIVS sublimatus concretum sistit albissimum, splendens, crystallinum, ponderosum, ac summe corrosivum *salino mercuriale*, ex globulis argenti vivi ponderosissimis, spiculis acutis, rigidis, *salino-acidis* circumquaque armatis, ætiori interveniente aggregatione, compositum.

II. Notabilis differentia respectu elementorum intercedit mercurium sublimatum, ex argenti vivi, vitrioli calcinati & salis decrepitati mixtura sublimatione paratum, & mercurium sublimatum, ex sale, vitriolo, & argento vivo, ante miscelam in aqua forti soluto, productum. In priori enim solum acidum salis culinaris, in posteriori autem, tum hoc, tum acidum nitrosum, mercurii vivi globulis corrosionis beneficio unitum fuit.

III. Vitriolum, ad albedinem, flavedinem aut rubedinem calcinatum, ideo mercurio vivo & sali

fali culinari decrepitato additur, ut mediante acido suo specificè graviori, quod solus ignis intensior a parte metallica separare valet, acidum specificè levius e sale culinari extrudat, quo mercurium vivum promptius aggredi, corrodere, & cum eodem post unionem sublimari possit. Credunt nonnulli, sulphur quoddam vitrioli anodynum simul adscendere, & in mercurii sublimati mixtionem recipi; at, me sentiente, valde errant: Nullum enim in vitriolo sulphur reperitur, & tenerrima substantia inflammabilis, quæ forsan in eo demonstrari potest, acidum suum potentissimum, cui tenacius adhæret, neutiquam deserit. Adferunt quidem probandi fine experimenta, a colore niveo, per instillatum oleum tartari per deliquium mutato in aurantium, maxime desumta: Verum, quid facilius in corporibus accidit, quam mutatio coloris, & quis ea sulphuris præsentiam solide demonstrare audebit?

IV. Quum quævis mercurii sublimati molecula corpusculum sistat sphaericum ponderosissimum, spinis acutissimis circumquaque horridum, neutiquam mirandum est, quod ille ipse summa vi corrode, quam sub provolutione, seu motu partium lenissimo confestim exserere valet, instructus sit, quodque solidas corporis humani partes internas & externas non tantum horrendis stimulis ad contractiones convulsivas, quibus ordinario gravissimæ junguntur inflammationes, incitet, sed earum quoque compagem scindendo intra breve tempus dissolvat.

V. Ob indicatam actionem perniciosissimam mercurius sublimatus inter venena mineralia fortissima militat, & solummodo externe, vel in pulverem redactus, vel in liquorem resolutus, vel etiam unguentis mixtus, absumendi fine, verrucis, glandulis induratis, callis ulcerum pertinacissimis, &c., maxima tamen circumspectione, adplicatur. Sunt quidem, qui illum in multa aqua solutum, aut syrupo quodam mitificatum, in variis morbis rebellibus, ut & ad salivationem in lue venerea excitandam, interne commendant: Verum, unumquemque hortor medicum, ut ab usu hujus concreti corrosivi interno semper abstineat, si alias conscientiam salvam & famam illibatam servare velit. Noxæ enim, quas productum hoc, interne usurpatum, infert, non semper post primam statim adsumptionem, sed per sæpe post notabile demum tempus sentiuntur.

MERCVRIVS DVLCIS

REC. Mercurii sublimati quantum placet, eidemque in mortario vitreo aut marmoreo mercurium vivum depuratum successive adde, & utrumque ita protracta tritura misce, ut inde pulvis nigricans resultet, cui sub tritura continuata tamdiu novus mercurius vivus additur, donec mercurius sublimatus perfecte saturatus sit, nec ullos globulos mercuriales amplius adsumat. Hisce peractis, pulvis nigricans cucurbitæ vitreæ angustioris colli inferne loricatæ, aut sibi relictæ, injicitur,

injicitur, cucurbita loricata inter carbones candentes, simplex vero in cupella ferrea, arena repleta, altius collocatur, & mercurius dulcis eodem modo, quo sublimatus corrosivus, adhibito tamen paullo majori ignis gradu, sublimatur; sic in principio pauxillum mercurii vivi sub fumi nigricantis forma, & deinde nebulae albicantes, quae, colli lateribus adhaerentes, albam, splendens & compactam materiam, seu mercurium dulcem, constituunt, successive adscendunt. Finita sublimatione, vitrum mediante annulo ferreo ignito frangitur, & corpus albicans, splendens, compactum, ponderosum, a mercurio vivo superius adhaerente, nec minus a parte flavescente rariori provide separatum, eximitur, ac denuo, vel per se, vel addito, ac prius terendo mixto, mercurii vivi pauxillo, sublimatur, ut, purius hac ratione & saturatius redditum, meliorem mercurium dulcem suppeditet.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES
ET VSV M M E D I C V M

I. P L E R I Q V E ad mercurii dulcis præparationem partes argenti vivi & mercurii sublimati anaticas recipiunt, & mercurium dulcem quoque
ter

ter ad minimum sublimare jubent: Attamen, pro mea sententia, præstat, mercurio sublimato tamdiu argentum vivum sub continuata tritura addere, donec illud amplius adsumere, ac sibi adunare renuat. Quod sublimationem quoque rectificatoriam attinet, unicam sufficere arbitror: Sæpius enim observatum fuit, mercurium dulcem, ter vel quater sublimatum, ob spicula salina nimium fortassis confRACTA, in operando fuisse torpidiorem.

II. Si cucurbita vitrea non loricata ad sublimationem eligitur, illa arenæ altius imponenda est, ut mercurius vivus in principio evectus supremæ colli parti adponatur, deinde arena ad trium vel quatuor digitorum transversalium latitudinem removenda est, ut pars denudata aliquantulum refrigeretur, & mercurius dulcis purus locum, priori inferiorem, occupet. In principio quoque, per unam alteramve horam, ignis lenior admovendus est, ut melior mercurii vivi ac sublimati unio contingat.

III. Mercurius vivus ideo mercurio sublimato additur, ut globuli recentes, prominentibus spiculis rigidis salinis quasi affixi, ac firmitus, accedente sublimatione, uniti, vim causticam, aciem hebetando, minuant, et moleculas antea fortiter scindentes, rodentes, corro dentes, in moderate stimulant es & incidentes transforment.

IV. Inter terendum sedulo cavendum est, ne pulvisculus tenerrimus, e mortario adsurgens, nares atque pulmones ingrediatur, & periculosas sternutationes & tusses excitet. Non-

nulli igitur inter terendum pauxillum aquæ ad-
spergere jubent mixturæ, partim, ut noxa, a
pulvere adsurgente metuenda, præcaveatur, par-
tim etiam, ut mercurius sublimatus aliquantisper
solutus promptius argenti vivi globulos recipiat.

V. Mercurius dulcis rite præparatus valide
incidendo & vivide stimulando in corpore agit,
& jure inter activa & selecta medicamenta resol-
ventia, aperitiva, abstergentia, laxantia, anthel-
mintica, & antivenerea sibi locum vindicat. Spe-
cifice igitur commendatur & frequentissime pari-
ter cum fructu insigni exhibetur in cruditatibus
primæ culinæ tenacissimis, febre quartana, ictero
chronico, vermibus intestinorum, obstructione
hepatis, lienis, glandularum meseraicarum, alia-
rumque, & inde promanantibus morbis variis,
itemque in asthmate pituitoso, nephritide mucido-
sabulosa, cachexia, fluore albo mulierum, go-
norrhœa virulenta, lue venerea completa, & qui-
busvis pathematibus, ex impura venere ortis,
nec minus in adfectibus scabiosis & sic porro.
Per sæpe etiam purgantibus, adjuvantis loco, ad-
ditur. Apud adultos, inter pillulas, bolos,
electuaria spissiora, & pulveres receptus, datur a
grano uno ad grana 2. 3. 4. 5. 6. 8. 10., immo, si
completam salivationem excitare velimus, dosis
a granis quinque paullatim ad drachmam dimi-
diam adscendit.

VI. Præter ordinarium hunc mercurium dul-
cem, alius adhuc, a LEMERY ^a communica-
tus,

^a) Vid. Memoir. de l'Acad. Royal. des Sciences
A. 1709. p. 50. sequ.

rus, & ex *mercurio precipitato albo cosmetico* probe aqua edulcorato, adeoque ex *mercurio vivo* & aqua regia parandus, innotuit. Semel illum confeci, & insipidum quidem ac valde compactum inveni, at hactenus eundem ægris porrigere nondum ausus sum, & ideo etiam de ejus bonitate certum testimonium adferre nequeo. LEMERY cæteroquin eum laudat, & ordinario quoad vires simillimum esse adserit, si aliquoties scilicet sublimatus fuerit.

CINNABARIS FACTITIA VVLGARIS ET CINNABARIS ANTIMONII

TRIPLEX in officinis cinnabaris species prostat, nimirum *nativa*, *factitia vulgaris*, & *factitia antimonii*. Cinnabaris *nativa* in Carinthia, Styria, Carniola, Bohemia, Andalusia & Biscaya, Hispaniæ provinciis, nec minus in Hungaria & Peruano novi orbis regno e terræ visceribus eruitur, vel frustra majora, minora, puriora, impuriora, per aquas subterraneas abraſa, & ad telluris superficiem abrepta, ex rivulorum ac fluminum sabulo colliguntur, posteaque, a partibus heterogeneis lotura debite purgata, venduntur. Cinnabaris *factitia vulgaris* sequenti modo paratur: Rec. Mercurii vivi depurati uncias octo, florum sulphuris, vel saltem sulphuris communis citrini uncias duas. Sulphur pulverisatum in tigillo lato

argillaceo, carbonibus imposito, lenissime fluat, fluenti successive mercurius vivus ingeratur, & cum sulphure agitationis beneficio cum bacillo ligneo probe misceatur, donec massa nigricans ponderosa, quam *æthiopem mineralem* vocant, inde resultet. Succedit etiam, quando argentum vivum, absque ignis adjumento, sola tritura in mortario vitreo aut marmoreo cum sulphure combinatur, & sic *æthiops mineralis sine igne*, seu *ἀπυρος* producitur. Massa pulverisata, vel pulvis nigricans posterior cucurbitæ parvæ angustioris colli, vel sibi relictæ, vel inferne loricatæ injicitur, & prior altius arenæ in cupella ferrea, posterior carbonibus candentibus immediate imponitur, posteaque, orificio cucurbitæ pistillo argillaceo prius obturato, igne primum leniori, deinde autem, postquam cucurbita debite incaluit, intensiori, ad summum successive gradum augendo, sublimatio instituitur, & per quatuor aut quinque circiter horas continuatur. Peracta sublimatione & vase refrigerato, cinnabaris, cucurbita annulo ferreo ignito prius fracta, eximitur, ab impuritatibus nigricantibus, colli lateribus in parte suprema adpositis, quantum fieri potest, liberatur, & ita, pulverisatus tamen, aqua lotus, ac denuo exsiccatus, adservatur, vel adhuc semel, si non-

nondum satis pura videatur, post trituram sublimatur, sublimata & exenta teritur, lavatur, exsiccatur & adservatur. A cinnabaris factitiæ vulgaris præparatione paululum distincta est præparatio *cinnabaris antimonii*, quæ sese ita habet: Rec. Antimonii crudi Hungarici optime pulverisati, mercurii sublimati corrosivi ana uncias sex. Tendo in mortario vitreo aut marmareo probe misceantur, deinde retortæ terrea loricata, aut vitreæ simplici immittantur, retorta terrea loricata carbonibus candentibus, vitrea simplex autem cupellæ ferrea, arena repleta, altius imponatur, & adplicato recipiente, clausisque commissuris, igne per gradus aucto, sublimatio instituatur; sic primo butyrum antimonii, quod partim in receptaculum defluit, partim in retortæ collo remanet coagulatum, adscendit, deinde globuli nonnulli mercurii regenerati seu resuscitati, cum materia nigricante, sequuntur, tandemque ipsa cinnabaris adsurgit, & circa latera colli in massam compactam, rubram, splendenter concrescit. Absoluta sublimatione, collo retortæ carbones candentes provide admoventur, ut butyrum antimonii coagulatum lique scat, ac totum in recipiens defluat, deinde autem, fracta retorta refrigerata, cinnabaris eximitur, & æque, ac præcedens,

tritura prius atque lotura purgata, denuo in cucurbita sublimatur, ut perfectam puritatem, & elegantio rem rubedinem consequatur.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES
ET VSVM MEDICVM CINNABARIS

V T R I V S Q V E

I. CINNABARIS est ficcum ac ponderosum concretum *sulphureo-mercuriale*, gratissima quidem post perfectam trituram rubedine, nullo autem sapore, nullo odore præditum.

II. Sulphuris quantitas ad quantitatem mercurii in cinnabari, secundum LEMERIVM *a* sese habet ut 1. ad 7., secundum meam observationem ut 1. ad $7\frac{2}{3}$, & secundum MEYDERVM *b* ut 1. ad 30. Valde postrema hæc proportionis supputatio *a* prioribus differt, & vero vix similis esse videtur: Quomodo enim tam exigua trigesima scilicet sulphuris pars tantam mercurii currentis molem ligare, & in massam solidam compingere valet?

III. Partes sulphureæ, igne liquatæ, mercurii interjecti globulos disjungunt, eosdemque, ceu cortex nucleum, ambiunt, & hi sulphuri, tanquam mel cellulis ceraceis, hærent immersi, ut
ideo

a) Vid. EJVSD. *Materialien: Lexicon* p. 313.

b) Vid. EJVSD. *Analys. antimonii physico-chym.* rat. p. 16.

ideo in unam coire nesciant molem, nec quidquam ab extra illos adgredi, corrodere, aut alio modo solvere valeat, nisi, fracto prius atque remoto cortice sulphureo, viam sibi paraverit. Sub liquefactione sulphuris lenissimus ignis adhibendus est, ne accendatur; sin nihilofecius casu flammam concipiat, illa orbe ligneo statim tigillo imposito iterum extinguenda est.

IV. Cinnabaris antimonii ex *sulphure antimonii*, sulphuri communi minerali per omnia simillimo, & *mercurio currente*, æque ac factitia vulgaris, nascitur. Facta enim antimonii pulverisati & mercurii sublimati miscela, sal acidum mercurium deserit, & partem regulinam antimonii corrodit, mercurius contra cum sulphure antimonii in cinnabarim combinatur. Quærunt nonnulli in antimonio, & per consequens etiam in cinnabari, sulphur quoddam purius atque solare, sed ubinam istud lateat, mihi sane aliisque, qui alchymicorum commenta rident, ignotum est. Simile quid etiam de putatio sulphure anodyno vitrioli in antimonii cinnabari dicendum est.

V. Cinnabari factitiæ vulgari & antimoniali nonnulli etiam *cinnabarim lunæ* jungunt, imo concretum tale cinnabarinum ex omnibus metallis eadem methodo, mutatis tamen pro metallorum diversitate mutandis, præparari posse perhibent: a

Attamen hæc ac reliquæ, ex mercurio & putatio

FF 4

tio

a) Conf. D. D. POTTII Diff. de Sulphuribus metallorum p. 9. seq. it. Alchym. denud. c. 2. p. 16.

tio metallorum sulphure parandæ, cinnabaris species veris concretis cinnabarinis neutiquam adnumerandæ sunt. Metalla pura enim nullum sulphur completum, cum vulgari comparandum, sed longe subtiliorem atque simpliciorē duntaxat substantiam phlogistam in sua mixtione foyent, quæ cum mercurio vivo in veram cinnabarim combinari nequit. Memorata igitur producta nihil sane aliud sistunt, nisi mercurium, post solutionem & præcipitationem igne fortissimo sublimatum, ideoque rubedinem suam & habitum externum cinnabarinum minime unito sulphuri metallico, sed unice acidis spiritus nitri particulis, cum mercurii globulis simul evectis, iisdemque firmiter adhærentibus, debent. ^a

VI. Cinnabaris, in subtilissimum etiam pulverem redacta, neque cum aqua frigida & tepida, neque cum falsis, lixiviosis, acidis temperatioribus et inflammabilibus spirituosus liquoribus, licet centies, leni etiam filtri succussione in auxilium vocata, reaffundantur, chartam bibulam transit, sed citra ponderis decrementum, citra ullam coloris, formæ atque indolis metamorphosin, in eadem remanet. Obsequium quoque, ob refractariam suam indolem, menstruis aqueis, falsis, spirituosus inflammabilibus, quid? quod, acidis corrosivis fortissimis denegat, neque in partes similes, neque dissimiles, etsi injecta diu in iisdem relinquatur, dissolvitur. Non speranda pariter singularis solutio in lixiviis aqueo-alcalicis, nisi

^a) Vid. Annales Wratislavienses ann. 1720. p. 102.

nisi ea concentrata sint, & ipsa coctio completa, & ad notabile tempus protracta, accedat. Per se in mortario lapideo trita, nullas particulas odoratas emittit; per ignem quidem in halitus resolvitur, at intensior Vulcani tortura, quæ gradum, ad aquæ ebullitionem necessarium, longe superat, requiritur; a blando autem corporis calore talis resolutio halituosa nunquam expectanda est.

VII. Cinnabari per longam annorum seriem a medicis plerisque singulares virtutes anodynæ, antispasmodicæ, antepilepticæ, cephalicæ, cardiacæ, &c., adscriptæ fuerunt: Verum, cum illa neque a menstruis aqueis, falsis, acidis, &c., solvi, neque blando calore in halitus mutari, neque etiam per chartam bibulam cum liquoribus transire possit, nulla pariter ejusdem in prima culina a temperato liquore gastrico aqueo-falso solutio, nulla per humidum atque mitissimum corporis calorem resolutio halituosa, nulla translatio ad sanguinem, adeoque nulla plane salutaris in corpore actio ab ea speranda est; quemadmodum hæc fusius in *Dissertatione de Cinnabaris inertia medica* demonstravi.

VIII. *Butyrum antimonii*, quod sub cinnabaris antimonialis sublimatione adsurgit, nihil aliud est, nisi pars antimonii regulina, ab acido salis communis corrosa; hinc, aqua frigida largius adfusa, pars regulina denuo præcipitatur, & aqua acidula redditur. Pertinet ad corrosiva fortissima, externe, absumendi fine, nonnunquam, aut provide, adplicanda.

CAPVT II

DE

FLORIBVS ET SALIBVS
VOLATILIBVS SICCIS

§. I

FLORES recte in *veros* & *spurios* distinguuntur: Veri, quibus flores sulphuris, antimonii, arsenici, bismuthi, cinci, &c., adnumerantur, sunt pulveres ficcissimi atque tenerrimi, albi, flavescentes, flavi, rubelli, rubri, &c., vel *sulphurei*, vel *arsenicales*, vel *sulphureo-arsenicales*; spurii autem, qui alembici, cuculli pyramidalis, vel ipsius etiam vasis sublimatorii lateribus in parte superiori, sub forma flosculorum nivalium, aut crustæ terreo-salinæ rarioris, vel ex parte etiam sub pulveris tenerioris forma, adponuntur, vel concreta *mere salina*, ut flores salis ammoniaci simplices, vel *salino-oleosa*, ut flores benzoës, vel *terreo-aut metallico-salina*, ut flores salis ammoniaci martiales, ens veneris Boylæi, ac reliqui flores metallici, fiunt.

§. II

FLORES quicunque vel in retortis, vel frequentius in capitellis, sibi mutuo impositis, quæ vulgo *Aludel* vocant, vel in cucurbitis

bitis humilioribus, alembico coeco aut rostrato instructis, immo subinde in ollis vulgaribus, cucullo pyramidali chartaceo tectis, vel cum, vel sine additamentis, sublimationis beneficio parantur. *Additamenta* ita comparata sunt, ut alia, v. g. *arena*, *vitrum contusum*, *caput mortuum vitrioli* &c., materiae sublimandae colliquationem impedian, alia partium, per se nimis gravium, adscensum promoveant atque facilitent, uti *flores salis ammoniaci simplices*. Priora plerumque sulphuri contuso, arsenico, gummi benzoino &c., posteriora autem metallis adduntur.

§. III

CVM graviora etiam, fixiora atque compactiora corpora metallica, licet in subtiliorem redacta fuerint limaturam, cum floribus salis ammoniaci, qui ipsis ordinario adduntur, adscendere adhuc renuant, prius ope solutionis in menstuis variis, maxime acidis adpropriatis, ut aqua forti, aqua regia, oleo vitrioli &c., in calces teneriores ac volatiliores redigenda, & hæc demum cum floribus salis ammoniaci sublimandæ sunt; quemadmodum hæc ex singulorum contemplatione specialiori melius cognoscuntur.

§. IV

§. IV

PAUCISSIMI flores, haftenus a chymicis ex antimonio, arsenico, bismutho, cinco, metallis perfectioribus & imperfectioribus, sulphure, sale ammoniaco, gummi benzoino, aliisque regni mineralis ac vegetabilis concretis confecti, singularem in medicina usum praestiterunt, & plerique proinde, immo, si flores sulphuris, salis ammoniaci simplices & martiales, nec non flores benzoinos exceperis, propemodum omnes vix digni sunt, ut iis inter tuta & selecta remedia amplius locus concedatur.

§. V

SALIA SICCA VOLATILIA, quæ alterum in hoc capite tractationis objectum constituunt, vel *mere urinosa* sunt, vel *urinoso-oleosa balsamica*, vel *oleoso-acidula*, ut sal succini volatile. Mere urinosa vel statim sub spirituum urinosorum destillatione impetantur, & deinde solummodo, additis cineribus vulgaribus cribratis, cineribus clavellatis, cornu cervi usto, aut calce viva & extincta, sublimationis beneficio, in cucurbitis alembico instructis, depurantur, vel demum ex sale ammoniaco, cum puris cineribus clavellatis, aut sale tartari, anatica quantitate mixto, resuscitantur, ac sublimatione separantur.

§. VI

§. VI

SI LAVDATÆ autem mixturæ ex sale alcalico fixo & sale ammoniaco olea destillata, aut species aromaticæ & balsamicæ siccæ addantur, *salia oleosa balsamica* inde resultant. Possunt tamen etiam similia salia absque sublimatione nova parari, si saltem sufficiens olei destillati ætherei quantitas sali urinoso salis ammoniaci puro instilletur, & probe cum eodem mediante agitatione vasis misceatur. Locum cæteroquin hæc æque, ac præcedentia pure urinosa, merentur inter medicamenta commoventia, discutientia, excitantia, ac sudorifera efficacissima, & longe minori etiam dosi interne exhibita, vires atque virtutes easdem exserunt, quas spiritus urinosi & salia volatilia oleosa liquida, cum quibus quoad naturam & usum conveniunt, exserere consueverunt. Aliter paullo de oleoso-acidulis, quorum speciem præcipuam *sal volatile succini* constituit, judicandum est: Hæc enim, licet discutientem quoque & aperitivam virtutem possideant, ob temperationem tamen indolem, longe blandiorem operationem exercent.

FLORES ET SALIA VOLATILIA
VSITATIORA*Flores sulphuris.*- *salis ammoniaci martiales.*- *benzoes.**Sal volatile salis ammoniaci.*- *cornu cervi.*- *succini depuratum.*

FLORES SVLPHVRI

OPTIME ex solo sulphure communi minerali, vel sabulo etiam remixto, in capitellis terreis (Aludel), quorum quinque, sex, imo plura sibi mutuo imponuntur, igne tamen moderato, ne sulphur accendatur, & loco florum spiritum acidum suppeditet, sublimantur. Carbones candentes ollæ infimæ, superne duntaxat apertæ, cui sulphur pulverisatum injicitur, admoventur, in superioribus autem florum collectio fit. Absoluta sublimatione, pulvis flavus tenerrimus, penna anserina absterfus, & in molem redactus, eximitur. Nonnulli sulphuri myrrham, aloen, crocum & similia addunt, & sic flores compositos præstantiores præparare student: At tamen inutilem, pro mea sententia, & superfluum suscipiunt laborem, & simplices sulphuris flores partibus oleosis empyreumaticis, quæ in concretis memoratis ab igne sicco producuntur, & tenerrimo sulphuris sublimati pulveri miscentur, non meliores, sed deteriores reddunt.

FLORES sulphuris simplices a sulphure puro pulverisato teneritudine quidem, neutiquam vero indole atque virtute, differunt. In ventriculo non solvuntur, tenerrimi tamen halitus sulphurei ex iisdem, caloris, tunicarum, & liquoris gastrici actione, expelluntur, qui, inhalatione ad sanguinem transeuntes, aliquam postea utilitatem præstant. Laudantur inprimis in adfectibus pectoris, aliarumque partium, a sero acri falso maxime oriundis, v. g. in tussi acri salsa, phthisi, asthmate seroso convulsivo, asthmate & colica metallicolarum, ardore urinæ, scabie, &c. Exhibentur plerumque cum saccharo mixti a granis 5. ad 10. 20. 30., & aliis quoque pulveribus persæpe adduntur. Externe subinde inter unguenta, ulceribus rebellibus, scabiosis, ichorosis, &c., temperandi ac demulcendi fine, adplicanda, recipiuntur.

FLORES SALIS AMMONIACI MARTIALES

REC. Limaturæ martis puræ uncias duas, salis ammoniaci pulverisati uncias quatuor. Mixta cucurbitæ vitreæ aut terreæ injiciantur, & sublimatio, imposito alembico rostrato, cui excipulum adplicandum, in arenæ balneo, igne per gradus aucto, instituatur; sic primo liquor flavesceat, qui in appenso excipulo colligitur, deinde autem flores, qui alembici & cucurbitæ lateribus adponuntur, adsur-

adsurgunt, in fundo autem massa, ex brun-
no-nigricans, saporis styptici vitriolici, rema-
net. Flores superiores colore flavescente,
& sapore salso & subadstringente gaudent, in-
feriores autem colorem ex luteo-brunnum,
& saporem magis stypticum possident, hinc
provide etiam a prioribus separandi & seorsim
adservandi sunt. Ex capite mortuo, ut &
ex floribus, in parte inferiori cucurbitæ la-
teribus sat copiose adhærentibus, cum spiritu
vini, modice saltem rectificato, *tinctura*
martis extrahitur, & totum quoque caput
mortuum, si aeri liberiori exponatur, ut de-
liquecat, *liquorem brunnum valde stypticum*,
qui oleum fere refert, largitur.

FLORES salis ammoniaci martiales flavescen-
tes resolvendo ac leniter adstringendo agunt,
& ideo etiam in cachexia, œdemate, leuco-
phlegmatia, febre quartana, obstructionibus
viscerum, aliisque morbis, a solidorum laxitate,
& viscida humorum indole maxime oriundis,
non contemnendum auxilium præstant. Dan-
tur a granis 5. ad 15.

FLORES BENZOES

REC. Gummi benzoini splendentis, & fru-
stulis albicantibus probe remixti, quantum
placet. Contusum, & cum tribus vel qua-
tuor arenæ puræ partibus mixtum, ollæ mi-
nori vitreatæ injiciatur, eademque inter car-
bones

bones collocata, & imposito cucullo pyramidalis papyraceo, sublimatio igne lenissimo peragatur. Primo flores albissimi adsurgunt, & cuculli lateribus, instar flosculorum nivallium, adhærent, qui, pennæ anserinæ ope absterfi, & exempti, seorsim adservandi sunt, tandem succedunt flavescentes, oleo jam jam largius imbuti. Ex capite mortuo, si istud retortæ immittitur, adhuc oleum benzoes empyrevmaticum destillando expelli potest. Sublimatio horum florum commode etiam in cucurbita vitrea humiliori, arenæ balneo imposita, & alembico, non lutata tamen commissura, ut pro lubitu auferri ac denuo imponi possit, instructa, adornatur; immo, in ipsa retorta succedit, flores tamen oleo nimium imbuuntur, &, peracta sublimatione ac destillatione, demum ab eo per solutionem in aqua & filtrationem liberandi sunt: Flores enim, in aqua calida soluti, per filtrum transeunt, &, aqua refrigerata, denuo concrescunt, oleum vero in filtro relinquatur.

FLORES benzoes, qui nihil aliud sunt, nisi *sal volatile oleosum nativum*, a partibus resinosis, terreis & oleosis crassioribus sublimatione separatum, egregium constituunt medicamentum resolvens, incidens, abstergens, & specificè cumprimis in morbis pectoris pituitosis,

lue venerea, obstructione glandularum & morbis similibus commendantur. Dantur, in vino aut essentiis soluti, vel etiam inter pillulas, bolos, electuaria, immo pulveres recepti, a granis 3. ad 5. 8. 10. Externe ad ptarmica & errhina pertinent.

SAL VOLATILE SALIS AMMONIACI

REC. Salis ammoniaci, cinerum clavel-latorum aut salis tartari ana uncias quatuor. Pulverisatis, & in cucurbita vitrea mixtis, adfundantur uncia duæ aquæ simplicis, & uncia una spiritus vini rectificatissimi, posteaque sublimatio salis in arenæ balneo, igne moderato, instituatur, & tamdiu continue-tur, donec aqua adsurgere incipiat. Facta vasis refrigeratione, sal ex alembico extrahi-tur, & in vitro optime clauso adservatur.

EST excitans externum, atque sudoriferum internum valde activum, & saltem a grano uno ad 3. 4. 5. 6. 10., in vehiculo aqueo, ex-hibetur.

SAL VOLATILE CORNV CERVI COPIA MAJORI PARANDVM

REC. Salis ammoniaci pulverisati uncias tres, cinerum clavellatorum pulverisatorum uncias quinque, olei cornu cervi foetidi drach-

drachmas duas, spiritus vini rectificati uncias duas. Instituat, post miscelam, in cucurbita & arenæ balneo secundum artem sublimatio, & sal, peracta operatione, eximatur.

HOC sal cornu cervi cum ordinario, quoad naturam, proprietates & vires medicas, perfecte convenit. Datur a granis 2. ad 3. 4. 5. 10. Eadem observata methodo, alia etiam salia urinosa, v. g. *ungula alcis*, *eboris*, &c., addito saltem mixturæ salinæ oleo empyreumatico specifico, copia majori, & sumtu nihilominus minori, parari possunt.

SAL SUCCINI VOLATILE DEPURATIVUM

IMMITTITVR sal volatile succini, post olei destillationem e collo retortæ & receptaculo collectum, & ab oleo separatum, cucurbitæ vitreæ humiliori, &, imposito pileo coniformi fastigiato, sive cucullo, ex charta bibula, aut alba duplicata facto, sublimatio in arena igne leni instituitur. Pileus per intervalla aufertur, & alius imponitur, ut sal volatile, quod paullulum adcumulatum facile iterum relabatur, tempestive eximi queat. Alii, quorum methodus descriptæ præferri meretur, sal succini, post olei destillationem collectum, eodemque adhuc

conspurcatum, in aqua calida solvunt, solutionem per chartam bibulam filtrant, leni igne in vase vitreo evaporant, & lixivium concentratum tamdiu in loco frigidiusculo collocant, donec puræ, spongiosæ & flavescens crytalli concreverint. Has postea eximunt, & chartæ bibulæ impositas, leniter exsiccant, residuum vero denuo evaporant, vel penitus, ad ficcitatem usque, coagulant, ut adhuc crytallos quasdam obscurioris coloris, vel saltem, adhibita plenaria coagulatione, massam salinam brunnam impetrent.

EST sal oleoso - acidulum satis penetrans, quod vires discutientes, anthystericas, diaphoreticas & diureticas possidet. Datur a granis 5. ad 10. 15. 20. Cum spiritu cornu cervi decenti quantitate combinatum, notissimum *liquorem cornu cervi succinatum* constituit.

S E C T I O V I I I

D E

PRÆCIPITATIS, MAGISTE-
RIIS, SVLPHVRIIVS, CALCIBVS
CROCIS, REGVLIS, ATQVE
VITRIS

C A P V T I

D E

PRÆCIPITATIS, MAGISTERIIS
ATQVE SVLPHVRIIVS

§. I

PRÆCIPITATA, quæ in nostras officinas
successive introducta fuerunt, & ex
parte etiam *Magisteria*, ex parte *Sul-
phura* vocantur, sunt pulveres chymici, so-
lutionis & præcipitationis beneficio, ex va-
riis mineralis, vegetabilis & animalis regni
concretis parati; plus tamen minusve natura
ac viribus distincti.

§. II

HABITA indolis ratione præcipitata me-
dica usitatiora vel *salino-mercurialia* existunt,
ut mercurius præcipitatus ruber, albus, tur-
pethum minerale, &c., vel *salino-metallica* aut
semimetallica, ut aurum fulminans, magiste-
rium

rium saturni & bismuthi, vel *terreo-regulina*, ut mercurius vitæ, materia perlata Crugeri, vel *terrea*, ut magisteria lapidum cancrorum, cornu cervi, coralliorum, &c., vel *salino-terrea*, ut magnesia alba, vel *resinosa*, ut magisterium benzoës, laccæ, &c., vel *sulphurea* & *sulphureo-regulina*, ut lac sulphuris & varia antimonii sulphura.

§. III

SINGULA hæc, uti antea pridem dictum fuit, *solutione* & *præcipitatione* conficiuntur, ita tamen, ut præcipitationem perfecta subjectorum in menstuis congruis solutio semper præcedat: In congruis, inquam, & adæquatis menstuis. Ad solvenda enim corpora regulina, semimetallica, mercurium vivum, & completa metalla ordinario *acidæ potentiora mineralia*, ut spiritus vitrioli, nitri, aqua fortis, aqua regia requiruntur, ad metallica vero, antea igne nonnihil resoluta, nec minus ad terrea recludenda *acidis mitioribus*, v. g. spiritu nitri aut salis, aqua simplici pura debilitato, aceto destillato, &c., ad resinosa *menstruo spirituosio inflammabili concentrato*, v. g. spiritu vini rectificatissimo, & ad sulphurea denique atque sulphureo-regulina *menstuis aqueo-salinis alcalicis fortioribus* opus est.

§. IV

§. IV

QVEMADMODVM solventia pro differenti solvendorum indole valde differunt, sic magnopere pariter pro solventium discrepantia variant *præcipitantia*, quorum actio eo in genere redit, ut *naturam solventium* aut *partium solutarum texturam* invertant, vel *gravitatem* etiam, *potentiam agendi*, ac *motum intestinum priorum* plus minusve minuant.

§. V

AD VSITATIORA præcipitantia spectant *aqua simplex frigida*, *salia alcalia*, præsertim liquida, ut *alcahest Glauberi*, *oleum tartari per deliquium*, *solutio cinerum clavellatorum*, &c., *liquores acidi* tum *potentiores* tum *debiliores*, ut *oleum vitrioli*, *spiritus nitri*, *salis*, *acetum simplex & destillatum*, *solutio crystallorum tartari*, &c., *salino-austera mineralia*, ut *alumen pulverisatum* aut in aqua solutum, *salina media*, ut *sal culinare*, &c.; tandemque *metallica*, *semimetallica & terrea concreta*, ut *cuprum*, *ferrum*, *cincum*, *lapides cancerorum*, &c. Nonnunquam tamen absque ullo præcipitante spontaneæ accidunt præcipitationes, aut liquor solvens, usque ad siccitatem corporis soluti ac fixi, abstractione destillatoria, aut evaporatione in vase aperto, penitus aufertur.

§. VI

AQVA FRIGIDA SIMPLEX menstrua plus minusve debilitando, & ulteriori solutioni inepta reddendo, non tantum *oleosa, balsamica, resinosa* e solventibus spirituosis inflammabilibus dephlegmatis, sed *sulphurea* etiam atque *sulphureo-regulina* e lixiviis salino-alcalicis concentratis præcipitat: *alcalia fixa* metallica, semimetallica, regulina atque terrea, in acidis soluta, & *acida* ex adverso concreta sulphurea, regulino-sulphurea aliaque, in lixiviis alcalicis dissoluta, ad fundum deturbant, dum acidum aut alcali solvens particulis solutis violenter eripiunt, ac sibi ob maiorem affinitatem adunando sal medium, quod solutionem amplius præstare nequit, producant: *Sal medium, ejusdemque solutio aquosa* mercurium currentem, argentum & similia corpora metallica atque semimetallica ex aqua forti, quam illico in aquam regiam transformant, dejiciunt, & *cuprum* denique argentum, *ferrum* denuo cuprum, *cincum* ferrum, & *lapides cancrorum* cincum ex aqua forti præcipitant. Facilius enim ab ea lapides cancrorum, quam cincum, & cincum iterum facilius, quam ferrum, ferrum facilius, quam cuprum, & cuprum denique facilius, quam argentum solvuntur, quoniam corpus alterum

rum altero porofius atque fpecificè levius exiftit.

§. VII

VIREs medicæ, quibus præcipitata pol-
lent, ob valde differentem eorum indolem,
adeo diftinctæ inveniuntur, ut generalis ea-
rundem recensio commodè fieri nequeat;
præfertim, cum quædam, v. g. magifteria
terreorum, inter illa occurrant, quæ parum
vel nihil virtutis poffident, & fimplicibus
fuis longe deteriora funt.

PRÆCIPITATA, MAGISTERIA ET SVLPHVRA VSITATIORA

<i>Mercurius præcipitatus ruber</i>	<i>Magifterium benzoes.</i>
- - - <i>albus.</i>	- <i>cornu cervi.</i>
<i>Turpetum minerale.</i>	- <i>coralliorum.</i>
<i>Magifterium auri fulminans.</i>	- <i>lapidum cancrorum.</i>
- <i>ſaturni.</i>	<i>Mercurius vitæ.</i>
- <i>bismuthi.</i>	<i>Magnesia alba.</i>
- <i>cinci.</i>	<i>Lac ſulphuris.</i>
- <i>antimonii diaphor.</i>	<i>Sulphur antimonii auratum.</i>

MERCVRIVS PRÆCIPITATIVS RVBER, SIVE ARCANVM CORALLINVM

SOLVITVR pars una mercurii vivi in
duabus vel tribus aquæ fortis aut ſpiritus
nitri partibus, ſolutio in concha vitrea, aut

vitro conservari, vel etiam cucurbita vitrea humiliori latioris colli, arenæ calidæ impositis, usque ad ficcitatem evaporatur, & hæc evaporatio semel vel bis, semper aliqua recentis aquæ fortis portione adfusa, reiteratur, ut mercurius præcipitatus rubedinem consequatur. Quo facto, massa exempta & pulverisata in tigillo vulgari latioris fundi, igne substrato lenissimo, sub continua cum rudicula agitatione, aliquantulum calcinatur, ut majorem induat rubedinem, & deinde semel vel aliquoties spiritus vini portio super ea comburitur, vel, quod præstat, leniter evaporatur. Alii solutionem mercurii vivi retortæ vitreæ immittunt, & aquam fortem, destillando evocatam, massæ flavescenti reafundunt, vel solam, vel recenti nonnihil remixtam, atque bis vel ter abstractionem repetunt: Deinde massam rubescentem, fracta retorta, exemptam leniter adhuc in tigillo latiori calcinant, vel, absque ulla amplius præmissa calcinatione aperta, spiritum vini super ea accendunt. Sunt quoque, qui mercurium præcipitatum rubrum, post aquæ fortis abstractionem aut evaporationem, a caustica salsedine per reiteratam coctionem cum aqua simplici pura liberare, vel etiam in mortario lapideo cum oleo tartari per deliquium diu terere, & aqua deinde aut spiritu

ritu vini modice rectificato edulcorare jubent, ut usui interno aptior reddatur. Pro mea sententia mercurius præcipitatus ruber, qui externo duntaxat usui destinatus est, priori modo satis commode præparatur; sin eundem vero sub *arcani corallini* nomine interne quoque adhibere animus sit, posteriores pariter labores, qui maiorem illi temperiem conciliant, haud negligendi erunt.

ARCANVM CORALLINVM THEOPHRASTI PARACELSI, quondam valde famosum, insignes in lue venerea, aliisque morbis chronicis rebellibus vires exseruisse, & ad ejus quoque normam præsens confectum esse, multi opinantur: Verum, cum Paracelsus arcanum suum corallinum satis obscure descripserit, nondum in clara luce positum est, an descriptum cum illo conveniat, nec ne. Quicquid interea sit, nostrum arcanum corallinum inter tuta remedia interna neutiquam referendum est, etiamsi aqua aut spiritu vini aliquoties edulcoratum fuerit. Nonnulla enim spicula salina, acida, acuta, rigida, mercurii globulis arctissime adhærent, & post primam ideo exhibitionem medicamentum hoc plerumque aliquam angustiam & vomendi conatus provocat. Optime pillulis aut bolis miscetur, ut particulae magis disjungantur, & unicum saltem vel duo grana una vice porrigenda erunt. Contractionem solidorum, valide stimulando, fortiolem celeriolemque reddit, & sudorem proinde atque
urinam

urinam movet; non citra omnem tamen sub
 usu continuato erosionis metum, quæ facile
 contingere potest, si moleculæ salino-mercuria-
 les solidis membranaceis pertinacius adhæreant.
 Externe mercurius præcipitatus ruber, exsic-
 candi, exedendi, absumendi fine, ulceribus
 fordidis, partibus callosis, verrucis, carni lu-
 xurianti, vel per se in. & adspargitur, vel, in
 aqua quadam destillata solutus, aut unguen-
 tis mixtus, iisdem adplicatur. Subinde etiam
 cum aqua calcis vivæ, cui exigua quantitate
 miscetur, ad absumendas carunculas venereas
 urethræ injicitur.

MERCURIUS PRÆCIPITATUS ALBUS COSMETICVS

SOLVITVR mercurius vivus depuratus
 in sufficienti quantitate aquæ fortis, & solu-
 tioni deinceps, per aquam simplicem prius
 debiliori redditæ, sal culinare injicitur, vel,
 quod præstat, ejusdem lixivium cum aqua
 pura factum, successive instillatur; sic pulvis
 albissimus ad fundum præcipitatur, qui post
 plenariam subsidentiam, ac providam men-
 strui decantationem, filtro chartaceo inmit-
 tendus, ac sæpius adfusa aqua simplici ita
 edulcorandus est, ut plane insipidus evadat.

NONNULLI hunc mercurium præcipitatum,
 æque ac priorem, in lue venerea, aliisque ad-
 fectibus scabiosis malignis, ad ipsam subinde
 saliva-

salivationem excitandam, interne commendant:
 At, hic pariter valent, quæ de interno usu
 mercurii præcipitati rubri antea dicta fuerunt,
 & illi prudentius agunt, qui ab exhibitione
 illius interna plane abstinent. Si per se in cu-
 curbita sublimatur, mercurium dulcem, quem
 LEMERY, uti supra pridem dictum fuit, tutum
 deprædicat, bonum & ordinario similem, con-
 stituit. Externe usum inprimis cosmeticum
 obtinet, & aquæ destillatæ rosarum, liliorum
 alborum, fabarum &c., quam lacteam reddit,
 aut unguento pomato, post perfectam tamen
 edulcorationem, modica quantitate mixtus, cuti
 non tantum conciliat nitorem, sed varos quo-
 que atque lentigines abigere creditur. Unguen-
 tum magis subiectis ficcis macilentis, aqua la-
 ctea vero magis succulentis atque spongiosis
 conducit. Sedulo tamen prospiciendum, ne,
 usu justo diutius continuato, faciei a partibus
 mercurialibus, edulcoratione nunquam penitus
 ab acredine liberandis, loco nitoris deturpatio
 quædam inducatur, aut sanitas tamen, ob po-
 rorum in cute obstructionem, alio modo læ-
 datur.

TVRBITH SIVE TVRPETHVM MINERALE

OPTIMA præparandi methodus sequens
 est: Dissolvitur mercurii sublimati corrosivi
 quantum placet in aqua calida, solutio filtra-
 tur, ut pellucida evadat ac limpida, eidem-
 que

que deinde oleum tartari per deliquium instillatur, sic pulvis præcipitatur, colore præditus obscure aurantio, qui aqua simplici pura tamdiu eluendus est, donec acredinem penitus amiserit. Alii partem unam mercurii vivi depurati in partibus duabus olei vitrioli albi solvunt, solutionem in concha vitrea aperta, arenæ imposita, subdito igne fortiori & per gradus aucto, evaporant, vel eandem retortæ immittunt, & oleum vitrioli destillando ad ficcitatem usque abstrahunt, posteaque massam albicantem, in pulverem redactam, aqua simplici, quæ illi confestim flavum inducit colorem, perfecte edulcorant, & aqua filtri ope segregata, ficcant. Quando mercurius præcipitatus ruber antea descriptus cum anatica quantitate olei tartari per deliquium blande per unum alterumve diem digeritur, & aqua simplici sæpius adfusa deinde edulcoratur, edulcoratus leni igne nonnihil calcinatur, tandemque spiritus vini rectificatissimus desuper accenditur ac deflagrare permittitur, *Turpethum minerale rubrum* ZWELFFERI inde resultat.

MULTVM differentia ratione activitatis intercedit turpetha mineralia, præcipitationis aut digestionis beneficio cum sale fixo alcalico parata, & reliqua, absque ullo salis alcalici concursu producta. In prioribus enim partes salinae

linæ acidæ, sub corrosione mercurialibus arctius unitæ, valde invertuntur, ac longe redduntur hebetiores, immo, maxima ex parte auferuntur, hinc turpetha hujusmodi leniorem paullo emesin atque catharsin provocant: In posterioribus ex aduerso longe major acredo latet, eademque proinde, ob violentam operationem, nullum inter emetica & cathartica tuta atque selecta locum inveniunt. Nonnulli turpetha etiam ad salivationem in lue venerea excitandam adhibent; at prostant meliora, & practicus rationalis commode iis carere potest. Exhibentur plerumque sub forma pilulari cum theriaca, extracto catholico, aliisque extractis, tum purgantibus, tum alterantibus, a grano uno ad 2. 3. 4. 5. 6. Subinde etiam cum conserva quadam in bolum rediguntur.

A V R V M F V L M I N A N S

REC. Auri puri partem unam, aquæ regię partes quatuor: Fiat in phiola aut cucurbita vitrea minori, blando arenæ calore, solutio, posteaque liquori flavescenti, aquæ pluvialis aut puræ fontanæ adfusionem antea debiliori reddito, successive oleum tartari per deliquium instilletur, donec auri crocus penitus ad fundum deturbatus sit, & menstruum, amissa flavedine, pristinam limpiditatem recuperaverit. Liquor deinde filtratione separetur a croco, idemque aliquantulum aqua simplici edulcoretur, ac blando
aeris

aeris calore in loco umbroso exsiccetur, ne, accedente intensiori calore, aut forti etiam ac diuturniori in mortario tritura, cum maximo fragore & vitæ periculo subito accendatur.

AURUM fulminans est crocus auri, cujus moleculæ minimæ hinc inde particulis rigidis, acutis, acidis aquæ regię corrosione unitis, ac nondum per sal alcali sub præcipitatione transformatis, instructæ sunt. Subdito igne cum ingenti fragore & vi explosiva accenditur, perit tamen hæc fulminandi virtus, quando spiritus salis humectatur, aut floribus sulphuris terendo remiscetur. In corpore, ob partium acredinem & maximam gravitatem, fortiter stimulo agit, & ideo alvum valide movet. In epilepsia infantum, a torminibus ventris, & prava in eo impuritatum colluvie excitata, specificum creditur remedium; at, me sentiente, ab usu ejus, præsertim apud infantes teneriores, penitus abstinere præstabit, quum tragicos effectus sæpius produxisse observatum sit. Non transit ad sanguinem, sed vires suas in ventriculo & intestinis solummodo exserit. Datur a grano uno ad grana duo, tria. Ex auri uncia dimidia, quod adhuc addendum est, ordinario auri fulminantis uncia dimidia, drachma una & scrupulus unus impetrantur; manifesto documento, multas partes salinas similaribus auri dissoluti moleculis adhærescere.

MAGISTERIVM SATVRNI

REC. Minii, cerussæ, vel lithargyrii partem unam, aceti destillati partes tres vel quatuor. Digerantur in arena calida per aliquot dies, donec minium aut lithargyrium solutum, & acetum probe imprægnatum atque subviridi colore tinctum sit. Deinde solutioni filtratæ oleum tartari per deliquium instilletur, liquor cum præcipitato pulvere albicante filtro chartaceo infundatur, magisterium, in charta bibula relictum, aqua simplici probe edulcoretur, posteaque exsiccetur. Subtilius adhuc saturni magisterium ex sacharo saturni parari potest, quando illud in aqua rosarum solvitur, & magisterium deinde oleo vitrioli præcipitatur. Oleum vitrioli tandiu instillandum est, donec mixtura colorem lacteum saturationem adquirat, deinde liquor filtrandus, & remanens calx limosa candidissima aqua simplici aut quadam destillata edulcoranda est.

MAGISTERIVM hoc ex moleculis saturninis constat, quibus particulæ acidæ, sub præcipitatione cum liquore alcalico obtusiores redditæ, firmiter adhærescunt. Valide adstringendo agit, & facile spasmos & viscerum obstructions pertinaces provocat. A medicis non adeo rationalibus interne in gonorrhœa virulenta, diarrhœis, æstu febrili, & nimio cæstro venereo exhibetur, ac

nullum pro meo iudicio locum inter tuta medicamenta interna invenit, sed ad mitiora venena constrictoria, quæ vitæ ac sanitatis fulcimenta lente dejiciunt, relegandum erit; præsertim, cum virtus constrictoria, etiamsi optime ante usum fuerit edulcoratum, denuo in corpore fortior evadat, quando in ventriculo & intestinis ægrotantium multum acidi hospitatur, quippe quod, moleculis saturninis sociatum, majorem iterum acredinem ipsis conciliat. Tutius externe cum aquis destillatis, quas reddit lacteas, aut cum unguentis in ophthalmia, ambustis, gutta rosacea, gonorrhoea virulenta, ulceribus laxis, impuris ac nimium humidis, temperandi, roborandi, & siccandi fine, adplicatur.

MAGISTERIUM BISMUTHI

REC. Marcasitæ argenteæ sive Bisinuthi pulverisati partem unam, aquæ fortis aut spiritus nitri partes tres vel quatuor. Aqua fortis non una vice, sed sensim, ut nimia præcaveatur incallescencia, bismutho in cucurbita ampliori adfundatur, idemque in arena, calore blando, penitus solvatur: Quo facto, solutioni decantatæ saturatum salis culinaris lixivium infunditur, sic pulvis candidus ad fundum cadit, qui postea repetita aquæ simplicis adfusione in filtro chartaceo edulcoratur, ac leniter exsiccat. Si magisterium hoc copiosa aqua pluviali præcipitatur, minori

nori quidem quantitate descendit, ast priori longe tenerius evadit.

PERTINET ad cosmetica, & cum unguento pomato, præsertim si vari, pustulæ & tubercula rosacea faciem reddant deformem, adplicatur: Quod vero usum ejus internum in æstu febrili & orgasmo sanguinis attinet, illum adprobare nequeo. Simili modo etiam *Magisterium Cinci*, quod eundem pariter usum obtinet, paratur.

MAGISTERIVM ANTIMONII DIAPHORETICI SIVE MATERIA
PERLATA CRVGERI

HOC magisterium obtinetur, quando lixivium, sub antimonii diaphoretici aut cerussæ antimonii solutione atque edulcoratione collectum, ad dimidiæ partis remanentiam evaporatur, eidemque post filtrationem spiritus vitrioli aut acetum destillatum infunditur. Pulvis, ad fundum deturbatus, candidissimus est, &, reiterata aquæ simplicis in filtro adfusione edulcoratus, plane insipidus. Si cerussa aut antimonium diaphoreticum, elixivatione nondum a salibus liberatum, cum aqua aliquandiu coquitur, infuso spiritu vitrioli aut aceto destillato, longe major magisterii quantitas e lixivio filtrato præcipitatur.

MATERIA perlata, quæ nihil aliud est, nisi tenerior calx antimonii terreo-regulina, cum antimonio diaphoretico & cerussa antimonii natura ac viribus convenit, adeoque etiam virtutem antacidam ac lenem diaphoreticam possidet: Quod validas autem vires sudoriferas, cardiacas, antarthriticas, &c., quas ipsi nonnulli tribuunt, attinet, illas nondum, licet hoc medicamentum ægris plus vice simplici exhibuerim, observare mihi contigit. Si magisterium hoc cum spiritu vitrioli præcipitatum, ac minus debite edulcoratum fuerit, odorem aquæ fortis eructat, quando cum nitro in mortario teritur; manifesto documento, substantiæ terreo-regulinæ adhuc partes acidas vitriolicas adhærere. Exhibetur in pulvere, vel emulsionibus atque potiunculis additur, & a granis quinque ad scrupulum semissem, imo grana quindecim præscribitur.

MAGISTERIUM BENZOES

ESSENTIÆ saturatæ gummi benzoës, cuius præparatio in antecedentibus descripta est, tantum aquæ rosarum infunditur, ut probe lactescat, & magisterium, successive in fundo collectum, provide prius decantato liquore, lenissimo deinde calore exsiccat.

TOTVM resinosum est, & grato odore, nec ingrato pariter sapore pollet. Commode floribus substituitur, &, a granis 2. ad 5. 10. 12. inter pillulas, bolos, aut electuaria receptum,
vires

vires non contemnendas abstergentes, resolventes, atque discutientes in febre quartana, obstructionibus viscerum, catarrhis, & pectoris, aliarumque partium morbis pituitosis exferit.

MAGISTERIVM LAPIDVM CANCRO RV M

LAPIDIBVS cancerorum pulverisatis sufficiens spiritus nitri aut salis, aqua pura fontana debilitati, vel aceti vini destillati quantitas superfunditur, & vitrum deinde, finita effervescentia, leni digestioni in arena calida tamdiu committitur, donec lapides cancerorum penitus dissoluti fiant. Sin prima vice plenaria solutio, ob minus sufficientem menstrui quantitatem, forsan nondum insecuta fuerit, decantato liquore pellucido, residuo recens menstrui portio additur, posteaque mixtis & filtratis solutionibus oleum tartari per deliquium, aut oleum vitrioli album instillatur; sic in casu priori pulvis candidus paullo rudior, in casu posteriori autem longe tenerior, rarior atque plumaceus ad fundum præcipitatur. Pulveres hi aqua edulcorandi & exsiccandi sunt. Alii totam solutionem absque præcipitatione evaporando ad siccitatem redigunt, & magisterium superstes, citra præviam edulcorationem leniter exsiccatum, adservant:

Electa tamen hac methodo, solventis loco semper acetum vini destillatum recipere jubent. Pari modo etiam *Magisteria lapidum percarum, margaritarum, matris perlarum, crystalli montanæ, coralliorum, cornu cervi, ungulæ alcis, cranii humani, &c.*, parantur, præterquam, quod crystallus montana, repetita ignitione & extinctione in aqua frigida, pulverisationi apta reddita, ante solutionem in spiritu salis aut aceto destillato, cum duplo nitri calcinetur, edulcoretur & exsic-
cetur.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES
ET VSVM MEDICVM

I. ACETVM vini destillatum ac concentratum recensitis concretis animalibus ac mineralibus terreis ac terreo-gelatinosis dissolvendis quidem sufficit, si antea in rasuram teneriorem aut pulverem grossiusculum redacta fuerint, & decens postea digestio accedat; promptius tamen solutio peragitur, quando rasuræ aut pulveres ante aceti adfusionem spiritu salis irrorantur, aut aliqua ejusdem portio aceto destillato admiscetur. Posteriora hæc necessaria cum primis inveniuntur apud terreo-gelatinosa & compactiora mineralia, quippe quæ paullo difficilius, quam mere terrea teneriora, solvuntur.

II. Salia

II. Salia magisteriis hisce ex parte tam arcte adhærent, ut iisdem, licet etiam centies abluantur aqua, penitus spoliari nequeant, quemadmodum hoc ex aucto pondere patet: Ex una enim lapidum cancrorum uncia post perfectam edulcorationem novem ad minimum drachmæ magisterii impetrantur.

III. Magisteria sola menstrui evaporatione, adeoque absque ulla per liquorem tartari aut spiritum vitrioli præcipitatione facta, reliquis activitate longe præferenda sunt. Magma enim terreo-falsum, e solutis moleculis terreis & partibus aceti aut spiritus salis acidis, firmiter prioribus sub corrosione unitis, prognatum, & citra edulcorationem exsiccatum, cum salibus mediis quodammodo convenit, & leniores vires abstergentes, resolventes, stimulant, laxantes, diureticas & aperitivas exferit; quæ virtutes a reliquis, quæ mera cadavera, simplicibus suis longe deteriora, & virtute antacida vix amplius prædita, exhibent, neutiquam exspectandæ sunt. Pro mea igitur sententia priorum nonnulla in officinis retinenda, posteriora autem penitus ex iis releganda erunt. Me quidem haud latet, numerosa proflare medicamenta prioribus quoque magisteriis longe meliora, ast diuturnæ consuetudini aliquid dandum est. Exhibentur a scrupulo dimidio ad drachmam semissem.

MERCVRIVS VITÆ

PRÆCIPITATIONE paratur ex butyro antimonii, quod larga aquæ simplicis frigida

aut calidæ adfusione adeo debilitatur, ut substantiam regulinam ad fundum sub pulveris candidi forma dimittere cogatur. Pulvis in fundo collectus aqua probe edulcoratur & efficcatur. Si præcipitantis loco urina humana recens eligatur, pulvis, ob adhærentes partes urinæ oleosas debili rubedine tinctus, cadit. ANGELVS SALA magisterium hoc antimonii regulinum tinctura santali rubri imprægnavit, & *Rosam antimonii mineralem* vocavit. Mitior quoque mercurius vitæ evadit, quando per biduum aut triduum cum spiritu vini rectificatissimo digeritur.

MEDICAMENTVM hoc satis inepte mercurius vitæ adpellatur: Nihil enim mercurii continet, sed pulvis mere regulinus est, cujus moleculæ partibus acidis salis culinaris non nihil instructæ sunt, quæ etiam in receptaculum sub liquoris acidi corrosivi forma transeunt, quando præcipitatum hoc retortæ immittitur, & destillatio igne forti peragitur. Inde etiam patet, cur vitæ mercurius, aqua calida præcipitatus, ac postea cum spiritu vini rectificatissimo aliquandiu digestus, mitiorem operationem exerceat, quam alter, qui aqua frigida, quæ salia caustica tam prompte eluere nequit, præcipitatus, & sola pariter aqua, absque ulla digestionem cum spiritu vini, edulcoratus fuit. VITTORIO ALGEROTTO *Medicus Italus* quondam hoc pulvere frequentissime usus est, hinc etiam

Pulvis

Pulvis Algerotti, vel etiam *Algeroth* a quibusdam dicitur. Pertinet ad emetica & purgantia vehementissima, & nostro ævo a chirurgis duntaxat, & medicis empiricis, qui tutiora adhibere nesciunt, aut tamen negligunt, in usum vocatur. Plerumque, a granis duobus ad grana tria, quatuor, in pulvere datur; sed præstat, grana decem per aliquot horas duabus vini Rhenani unciis immittere, & solum deinde vinum, viribus emeticis imbutum, ac provide filtratione, percolatione aut decantatione a pulvere, qui sæpius adhuc eidem usui inservire poterit, separatum, propinare.

MAGNESIA ALBA

MAGNESIA nitri alba ex lixivio, a nitri crystallisatione residuo, quod nitri coctores vulgo die Mutter- oder Heß-Lauge vocant, vel *sicca* vel *humida via* paratur. Electa priori methodo, lixivium memoratum in olla non vitreata primum ad siccitatem evaporatur, deinde crucibulo immittitur, & igne, in principio leniori, postea fortiori substrato, perfecte calcinatur. Initio calcinationis massa valde spumescit, postea autem, aucto igne, vaporem rubicundum, foetidum, qui, instituta calcinatione in retorta, in excipulo collectus, singularem aquam regiam constituit, successive eructat. Spiritum hunc acidum singularem aquam regiam voco, quoniam

niam aurum æque atque argentum adgreditur, neutrum tamen perfecte solvit. Peracta calcinatione, massa pulverulenta aqua edulcoratur & exsiccat. Sin methodus posterior, via scilicet humida, chymico placuerit, lixivio prædicto oleum vitrioli, aut oleum tartari per deliquium, vel aquosa etiam cinerum clavellatorum solutio infunditur, & magisterium, ad fundum deturbatum, decantato liquore supernatante, aqua edulcoratur & exsiccat. Nonnulli pulverem præcipitatum ante edulcorationem paullulum adhuc calcinant; ast, me sentiente, absque prævia calcinatione, aqua illum eluere & exsiccare præstat, quoniam plura hac ratione salia retinet, & certiolem proinde effectum laxantem spondet.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES
ET VSVM MEDICVM MAGNESIÆ

A L B Æ

I. MAGNESIA nitri alba, quæ a nonnullis etiam *Pulvis comitis de Palma*, *Panacea Anglica*, *Terra foliata nitri*, *Magisterium sive secula alcalina*, *Magnesia alba Romanorum*, &c., dicitur, Romæ ab ignoto quodam chymico inventa, indeque sub initium hujus seculi per archiatrum cæsareum

D. CÖ.

D. CÖFERLE Viennam translata traditur. Probabile tamen est, medicamentum hoc jam diutius chymicis quibusdam notum fuisse: B. enim HOFFMANNVS refert, a JOHANNEM SIBOLDVM, episcopi Magdeburgensis archiatrum, & HELLWIGIVM præterito pridem seculo magnesiæ nitri præparasse.

II. Triplex lixivium in officinis nitrariis occurrit. *Primum*, quod a nitri coëtoribus *Erdlaug* vocatur, e terris, nitro embryonato prægnantibus, aqua extrahitur, *alterum*, *geläuterte Laug* dictum, post lixivii alcalici, e calce viva & cineribus lignorum parati, cum priori miscelam, nascitur, & *tertium* denique, quod *mater nitri*, *nitro-mitra Mutterlaug*, *Hecklaug*, *Salpeterminutter* audit, post nitri crystallisationem remanet. Hoc ultimum, e quo magnesiæ evaporando ac calcinando, vel præcipitando producitur, sapore valde amaro ac salso pollet, & partes varias, videlicet terreas calcareas, salvas nitrosas, & culinares, ut & unguinoso-alcalinas continet. Adfuso acido vitrioli, quod oleum vocant, vapor rubicundus, partim ex nitro partim ex sale culinari expulsus, adsurgit, & satis fortem mixtura effervescentiam subit; infuso autem spiritu nitri, aut alio acido leviori, nullus effervescentiæ motus sequitur. Nulla pariter ebullitio aut mutatio alia, addito liquore alcalico fixo aut volatili urinoso, supervenit, præterquam, quod pulvis albicans terreus copiose ad fundum præcipitetur.

III.

a) In Observ. physico-chymicis p. 106.

III. Intuitu habitus externi magnesia nitri pulverem sistit levem, candidum, inodorum & insipidum, ac nihil sane aliud est, nisi terra calcaria tenerior, paucis duntaxat partibus acidis nitri & salis communis, intimius unitis, instructa; quemadmodum hoc posterius singulari magnesiæ ex calce & nitri ac salis spiritu productione probatur. Quando enim calx vulgaris debite extincta, pura, & exsiccata spiritu nitri & salis aliquantulum irroratur, & mixtum deinde methodo descripta calcinatur, edulcoratur, & exsiccatur, vera magnesia alba inde resultat.

IV. Magnesia alba, sive tenerior terra calcaria non tantum prædicto lixivio nitrariorum, sed ipsi etiam nitro crySTALLISATO inhæret, & facile e capite mortuo, post spiritus nitri flammifici cum oleo vitrioli destillationem relicto, educitur, quando illud aqua solvitur, & pars terrea candidissima, quæ solutionem, sæpius etiam adfusa aqua, plane respuit, exsiccatur, calcinatur, & edulcoratur: Imo, magnesia alba, hætenus descriptæ simillima, e lixivio terreo-alcalino-falso non crySTALLISABILI, post salis culinaris coctionem in sartagine ferrea relicto, quod vulgo Muttersohle dicitur, parari potest, si illud, observata eadem methodo, per oleum vitrioli aut salia alcalica præcipitetur, vel, ad siccitatem prius evaporatione redactum, calcinetur, & massa pulverulenta edulcorata exsiccetur; quemadmodum de hisce plura in B. HOFFMANNI *Observationibus physico-chymicis select.* p. 177. sequenda sunt.

V. Magnesia alba vires absorbentes, & præfente in primis viis acido, catharticas quoque possidet, immo, leniorem subinde diuresin atque diaphoresin provocat. Optime in ardore ventriculi, quem Sodam vocant, ut & in malo hypochondriaco, aliisque morbis, in quibus copiosa saburra acida in ventriculo & intestinis hospitatur, conducit: Absente enim omni acido, rarissime effectum laxantem edit, & apud ficciora subjecta alvum subinde magis obstruit. Datur plerumque cum emulsione amygdalina, vel cum sale Anglicano, aut aliquot sulphuris antimonii aurati granis remiscetur, vel aliis etiam purgantibus additur, ut effectus catharticus certius insequatur. Dosis ordinaria, si per se exhibeatur, apud infantes, qui adhuc lacte nutriuntur, & frequentissime morbis, ex acido oriundis, laborant, a granis 4. 5. 6. ad scrupulum semissem, & apud adultos a drachma dimidia ad drachmas duas, tres, adscendit.

MAGISTERIVM SIVE LAC SULPHVRIS

SULPHVR commune pulverisatum in forti lixivio alcalico, ex sale tartari aut cineribus clavellatis, vel hisce etiam & calce viva parato, per aliquot horas, sub continua cum rudicula lignea agitatione, coquitur, donec perfecte solutum, & lixivium rubicundo colore tinctum sit: Huic solutioni postea acetum vini album ac limpidum infunditur; sic
mixtura

mixtura illico lactescit, & pulvis albicans ad fundum cadit, qui, decantato liquore, aqua pura fontana aut pluviali probe eluendus & exsiccandus est. Citius negotium absolvitur, quando ex una parte sulphuris pulverisati, & partibus duabus salis tartari, leni in crucibulo fusione, notissimum hepar sulphuris paratur, idemque deinceps in aqua solvitur coquendo, & solutioni acetum vini infunditur. Nonnulli præcipitationem solutione aluminis aquosa instituunt, & hac ratione copiosius quidem, ast impurum, partibus terreis aluminosis valde remixtum, adeoque nullius usus interni magisterium impetrant. Infusa enim solutione aluminis, acidum, in aluminis mixtione hærens, terram suam deserit, & illa proinde simul cum resolutis sulphuris partibus ad fundum descendit. E liquore, post præcipitationem relicto atque filtrato, evaporando atque coagulando sal medium conficitur, quod, facta præcipitatione cum aceto, *terræ foliatæ tartari*, infusa vero solutione aluminis, *tartaro vitriolato* similimum est; posterius quoque, post sufficientem lixivii evaporationem, in loco frigidiusculo in crystallos concrescit.

MAGISTERIUM sulphuris, etiamsi cum aceto præcipitatum fuerit, intuitu usus medici, neque sulphuri communi simpliciter pulverisato, neque floribus ejusdem præferendum, sed utrisque

que potius deterius, adeoque superfluum & inutile præpararum censendum est. Vulgo in adfectibus pectoris, a sero falso & acri oriundis, commendatur, & ad grana 5. 6. 8. 10. exhibetur.

SVLPHVRA ANTIMONII V A R I A

SVLPHVRA, quæ vario artificio chymico ex antimonio possunt parari, vel *pura* sunt, & sulphuri comunni simillima, vel *impura*, eaque vel *mere regulina*, vel *regulino-metallica*. Ad mere regulina seu regulino-semi-metallica *Sulphur antimonii auratum ordinarium*, *Panacea Glauberiana*, *Chermes minerale*, *Sulphur antimonii fixum Stabelii* &c., ad regulino-metallica autem *Sulphur antimonii solare*, & *martiale* pertinent; quorum omnium præparatio sequenti modo instituitur: *Sulphur antimonii auratum*: Rec. scorias flavescentes reguli antimonii simplicis, vel hepar antimonii, ex nitri & antimonii partibus anaticis detonatione factum, solve hæc concreta alcalico-sulphureo-semi-metallica coquendo cum aqua simplici, solutionem tepidam, post croci metallorum impuri subsidentiam, filtra, & per unum aut alterum diem repone, ut rudior substantia, sive sulphur antimonii auratum crassius, quod vehementi vi emetica pollet, spontanea præcipitatione ad fundum secedat: Postea lixivium hoc denuo filtra, eademque

demque acetum vini aut cerevisiæ destillatum aut spiritum vitrioli infunde; sic sulphur cadit tenerius, aurantii plerumque coloris, quod cum liquore supernatante filtro chartaceo infundendum, & liquore trajecto, exsiccandum est. Nonnulli lixivio salino-sulphureo - aquoso, post primam præcipitationem & huic succedentem filtrationem, de novo acetum infundunt, immo hunc laborem tertia vice repetunt, & sic *sulphur antimonii primæ, secundæ ac tertiæ præcipitationis* conficiunt. Sulphuri aurato primæ præcipitationis vim emeticam, sulphuri secundæ præcipitationis virtutem cathartica & sulphuri tertiæ præcipitationis solummodo diaphoreticam tribuunt. Alii sulphur antimonii crudius, post primam lixivii tepidi filtrationem spontanea præcipitatione collectum, denuo aqua solvunt, & ex hac solutione sulphur antimonii secundæ præcipitationis infuso aceto ad fundum deturbant. Verum, pro mea sententia, repetitæ hæ solutiones atque præcipitationes ad labores superfluos pertinent: Idem enim sulphur antimonii auratum, e prædicto lixivio puriori, h. e., a partibus crassioribus per spontaneam sub aliquot dierum quiete substantiæ rudioris subsidentiam liberato, præcipitatum, & majori vel minori dosi ægris oblatum, nunc emefin,
nunc

nunc catharsin, nunc ialtem diaphoresin producit; immo, sæpius observavi, unum idemque sulphur antimonii auratum, & eadem pariter quantitate diversis hominibus exhibitum, apud teneriores ac sensibiliores vomitum, apud robustiores vero aut segniori natura præditos, solummodo blandam alvi solutionem, aut sudorem leniorem provocasse. E liquore, post sulphuris antimonii aurati cum aceto præcipitationem relicto, evaporando & coagulando singularis *terra foliata tartari*, quæ partibus sulphureo-regulinis tenerrimis remixta est, & vulgarem virtute superat, conficitur. Sin loco aceti spiritus vitrioli ad præcipitationem adhibitus fuerit, *præstantior tartarus vitriolatus*, qui simul virtute diapnoica pollet, evaporationis & crystallisationis ope producitur. *Panacea Glauberiana sive Konerdingiana*: Ex eodem hepatis antimonii aut scoriarum reguli simplicis lixivio præcipitatur, quando loco aceti aut spiritus vitrioli calida tartari albi aut cremoris tartari solutio infunditur. Mitiozem hoc sulphur antimonii auratum operationem exercere, & ideo etiam frequentius, quam præcedens, a K O N E R D I N G I I S in praxi usurpatum fuisse dicitur: Sed, pro meo iudicio, hoc & præcedens non adeo singulare respectu activitatis discrimen intercedit. *Cher-*

mes cinerale, seu *Pulvis Cartusianorum*:
 Rec. antimonii crudi, in pulverem subtilem
 redacti, liquoris nitri fixi sive alcahest Glauberi ana libram unam. Mixta forti igne per
 diem & noctem digerantur, deinde, adfusa
 prius aquæ fontanæ aut pluvialis fervidæ libra
 una, adhuc per horam integrâ, sub con-
 tinua cum rudicula lignea agitatione, co-
 quantur, & postea calida solutio, per filtrum
 trajecta, vel saltem decantata, in vase mun-
 do reponatur; sic intra breve tempus magi-
 sterium rubrum sulphureo - regulinum ad
 fundum secedit, quod aqua probe eluendum,
 & spiritu vini rectificatissimo superfuso &
 accenso depurandum est. Præparandi me-
 thodum, a recensita nonnihil diversam,
 B. HOFFMANNVS descripsit, quæ in ejus-
 dem *Observationibus physico-chymicis selectio-
 ribus* p. 264. videnda est. Loco liquoris ni-
 tri fixi etiam oleum tartari per deliquium,
 aut solutio cinerum clavellatorum, spontanea
 pariter deliquescentia producta, adhiberi pot-
 est. Solutio enim sub digestionem & coctionem per
 alcali concentratum sulphure antimonii, partes
 regulinæ paullulum quoque resolvuntur, atque
 earum nonnullæ postea cum sulphureis ad
 fundum cadunt. *Sulphur antimonii fixum*
Stabelii. Hoc cum præcedente, quoad na-
 turam ac præparationem, maxima ex parte
 conve-

convenit, & præparatio ejus ita a STABELIO describitur: ^a Rec. calcis vivæ libram unam, cinerum clavellatorum libras duas. Pulverisata & mixta vasi ferreo immittantur, & per quatuordecim dies aeri libero exponantur; deinde massa hæc cum aquæ mensuris sex coquatur, lixivium colatum & filtratum inspissetur, sal inspissatum in tigillo ignis ope fundatur, ac postea in conum infundatur. Hisce peractis, recipiantur hujus salis confusi libræ duæ, reguli antimonii medicinalis libra dimidia, coquantur cum quatuor aquæ mensuris in vase vitreo per sex horas, solutio calidissime filtretur, & liquori filtrato ferventi tres mensuræ aquæ puræ pluvialis frigidæ infundantur; sic ad fundum pulvis rubicundus sulphureo - regulinus, postea per filtrationem a residuo lixivio separandus & exsiccandus, successive præcipitabitur. *Sulphur antimonii martiale & solare*: Vtriusque præparationi idem lixivium, e quo sulphur antimonii auratum vulgare præcipitatur, inservit, & alia duntaxat præcipitantia adhibentur, quæ novi plane sulphuris genesi partium quarundam miscela ansam præbent. Si enim prædicto lixivio solutio vitrioli martis aquosa infunditur, acidum vitrioli partes

II 2

mar-

^a) In Chymia dogmatico - experimentalis p. 315.

martiales, quas antea solutas tenebat, deserit, & cum moleculis alcalicis lixivii crescens, tartarum vitriolatum format, martiales vero partes cum sulphureis, solvente suo alcalico nunc pariter destitutis, ad fundum descendunt, & *sulphur antimonii martiale* primo nigricans, post liquoris autem in filtro secessum & exsiccationem ex flavo-brunnum, constituunt: Sin eidem vero lixivio, loco solutionis vitriolicæ, solutio auri, cum aqua regia more consueto facta, infundatur, sulphur, auri moleculis mixtum, adeoque *solare verum* cadit, quod pariter in filtro aqua edulcorandum ac postea exsiccandum est.

SULPHUR antimonii auratum vulgare rite præparatum vires emeticas, catharticas, diaphoreticas & anodynas possidet. Apud adultos ad emesin provocandam ordinario grana 2. 4. 6., ad alvum subducendam grana 1. 2. 3., & denique ad sudorem eliciendum granum dimidium, granum unum sufficiunt. Rarissime per se datur, sed aliis catharticis, laxantibus, diaphoreticis, sanguinem purificantibus, v. g. sali Ebshamensi, tartaro solubili, extracto rhabbarbari, extr. catholico, antimonio diaphoretico, cerussæ antimonii, materiæ perlætæ, mercurio dulci, saccharo, &c., admiscetur. Specificos & singulares effectus edit in febribus exanthematicis, quando exanthemata prodire renuunt, aut retrocesserunt, nec non in adfectibus

bus scabiosis, lue venerea, lepra, scorbuto, ulceribus cancriosis, fluore albo, cachexia, spasmis, epilepsia, obstructionibus glandularum, &c. ^a Quando cum æquali mercurii dulcis rite præparati quantitate combinatur, sic dicta *Panacea Edinburgensis*, maximæ cumprimis efficacæ in adfectibus scabiosis & lue venerea, inde resultat. *Arcanum tartari*, ut &, spiritu vitrioli ad præcipitationem adhibito, *tartarus vitriolatus*, quæ ex lixivio relicto parantur, præter vires incidentes, resolventes, abstergentes, etiam virtutem laxantem, diureticam, diapnoicam & anodynâ, ob mixtas partes sulphureas tenerrimas, possident. Dantur a granis 5. ad 10. 12. 15. *Panacea Glauberiana*, quoad naturam, vires & usum, cum sulphure antimonii aurato vulgari convenit, præterquam, quod, ob magis fixatam substantiam regulinam, paullo mitior sit, & ideo apud subiecta robusta aut torpida ad plura nonnunquam grana exhiberi queat. *Chermes minerale*, quod in Gallia *Pulvis Carthusianorum* vocatur, maximis quidem laudibus a LEMERY *juniore* ornatur, ^b & reliquis antimonii sulphuribus impuris præfertur; ast nullam, me sentiente, prærogativam meretur. Datur a grano uno ad grana duo, tria. Simile judicium de *Sulphure anti-*

Ii 3 *monii*

^a) Plura de usu videantur in Diss. D. D. REGENHERTZ de Vsu sulphuris antimonii aurati medico &c. anno 1737. Halæ habita.

^b) Vid. Hist. de l'Academ. Royal. des Sciences anno 1720.

monii fixo STABELII, quod cum præcedente pulvere Carthusianorum intuitu naturæ & usus convenit, ferendum est. Valdopere illud Stabelius laudat in morbis chronicis ac refractariis, v. g. in lue venerea, scorbuto, scabie, arthritide, rheumatismo, cephalæa, hemicrania, asthmate convulsivo, contracturis & ulceribus inveteratis, ut & in rebellibus cutis defædationibus, quæ mitioribus remediis cedere nolunt, & sic porro. Dosis a grano uno ad tria adscendit. *Sulphur antimonii solare* vulgari antimonii sulphure aurato quidem pretiosius, ast nullo plane modo præstantius est. Exhibetur a grano dimidio ad grana 2. 3. 6. *Martiale* denique *sulphur antimonii* aurato simplici longe remissius deprehenditur, & ob mixtas partes martiales tenerrimas, subinde, acido videlicet in primis viis hospitante, leniter adstringendo roborat; hinc magis quoque in cachexia, hydrope humido, febre quartana, ac chronicis viscerum obstructionibus conducere creditur. Dosis a grano uno usque ad grana octo adscendere potest. *Sal*, e lixivio post præcipitationem eductum, leniter resolvit ac roborat. Singula hactenus descripta sulphura antimonii, quod adhuc subjungendum est, præter partes sulphureas, etiam regulinas, quibus virtus emetica, cathartica, & ex parte quoque sudorifera in acceptis ferenda, continent. Quando enim sulphur antimonii cum mercurio corrente miscetur, & mixtura deinde consueta methodo sublimatur, perfecta cinnabaris adscendit, & in

in fundo retortæ partes quædam regulino terreæ remanent: Immo, si chermes minerale aut sulphur antimonii fixum Stabelii, & hujus commatis reliqua, cum pulvere carbonum atque nitro contuso funduntur, antimonii regulus prompte regeneratur. De *Sulphuribus antimonii puris*, vel solutione ac præcipitatione vel sublimatione parandis, & multa hoc loco addere, plane supervacaneum duco, quoniam ea communi sulphuri minerali, quoad principia, indolem, vires atque virtutes medicas, simillima inveniuntur.

CAPVT II

DE

CALCIBVS, CROCIS, REGVLIS
ATQVE VITRIS

§. I

PRÆPARATA illa, quæ a chymicis *Calcium* nomine designantur, varii generis existunt, & ratione originis in calces *animales* & *minerales*, respectu autem formæ externæ in *proprie tales*, & *improprie tales* recte distinguuntur. Calces proprie tales pulveres sunt, aut massæ, friabiles, pulverulentæ, candidæ, inodoræ, terreæ, calci vulgari, quoad habitum externum, simillimæ; improprie tales autem pulveres quidem sistunt, terram forma

II 4

externa

a) Vid. B. HOFFMANN. Obs. physico-chym. p. 246.

externa plus minusve referentes, aut colore cinereo, flavescente, brunno, rubescente &c. tinctos.

§. II

CALCES proprie tales iterum vel *perfectæ* inveniuntur vel *imperfectæ*. Illæ, quæ sola exustione violenta ex aptis corporibus produciuntur, ob penitus amissum materiale cohaesionis principium, pulveres albicantes, vel *mere terreos*, vel *terreo-semimetallicos* exhibent; hæ contra, corrosione humida aut sicca parandæ, materiale cohaesionis principium maxima ex parte retinuerunt, & ordinario ex moleculis albicantibus terreo-salino-metallicis, nunc facilius, nunc difficilius, ablatis scilicet partibus terreo-salinis, pertinacius adhærentibus, in pristinam massam metallicam fusione reducendis, constant.

§. III

CALCIBVS proprie talibus & quidem *mere terreis* quævis terræ, albæ, insipidæ, alcalinæ, ex ossibus, dentibus, cornibus, ungulis animalium, conchyliis &c. violenta ustione paratæ, v. g. spodium, cornu cervi ustum &c.; *terreo-semimetallicis* vero antimonium diaphoreticum, cerussa antimonii, bezoardicum minerale, antihecticum Poterii atque præparata

rata familia, & *terreo-salino-metallicis* denique calces lunæ, cerussa plumbi &c. adnumerantur; imo nonnulla, uti v. g. vix memoratum antihecticum Poterii sive bezoardicum joviale, inter calces terreo-semimetallicas æque ac terreo-metallicas locum inveniunt.

§. IV

CALCINATIO *perfecta* ac proprie ita dicta ordinario igne sicco ac violento, qui materiale cohæſionis principium, in animalium partibus *gelatinosum*, in mineralibus vero *sulphureum*, aut *tenerius inflammabile*, destruit, consumit, expellit, perficitur, ita tamen, ut vel solus accedat, vel salina præter eum aut sulphurea concreta, v. g. nitrum, sulphur commune &c., concurrant, & dissolutionem sub *detonatione* aut *cæmentatione* adjuvent: Ad calcinationem *imperfectam* ex adverso menstrua fluida, humida aut sicca, vel corrosivi saltem vapores requiruntur, & illa proinde sæpius *corrosio* vocatur, atque in *humidam* & *siccam*, & prior iterum in *immersivam*, *illitoriam*, ac *vaporosam*, posterior autem in *fumigationem* & *amalgamationem* discernitur; quemadmodum de hisce plura in libris chemicis ordinariis seu proprie ita dictis videnda sunt.

§. V

VIRTUTES medicæ, quibus calces, specialius postea describendæ, pollent, valde diversæ inveniuntur. Aliæ enim, uti v. g. *terre alcalinæ animalis prosapiæ*, solam possident virtutem antacidam & absorbentem, adeoque in morbis, ab acido primarum viarum exsuperante primario oriundis, duntaxat auxilium ferunt: Aliæ, cujus census *antimonium diaphoreticum*, *cerussa antimonii* & *bezoardicum minerale* existunt, non tantum antacida, sed leni etiam virtute diaphoretica instructæ creduntur: Et aliæ denique, v. g. *cerussa plumbi*, viribus ad- & constrictoriis fortioribus gaudent, ac nullum proinde usum internum inveniunt, sed externe solummodo, exsiccandi & adstringendi fine, nonnunquam adhibentur.

§. VI

AD CALCES improprie tales etiam sic dicti CROCI tum *metallici*, tum *sulphureo-semi-metallici* referri merentur. Hi ex antimonio, illi vero ex metallis coloratis, v. g. auro, cupro, atque ferro, *via sicca* aut *humida*, adeoque vel *fusionis*, *detonationis*, *cæmentationis*, *reverberationis*, vel *corrosionis* aut *solutionis* ac *præcipitationis* beneficio, nunc solo advocato igne, nunc additis pulveribus ficcis salinis

linis aut sulphureis, nunc adhibitis menst୍ରuis liquidis corrosivis, conficiuntur, & ordinario rubescente, flavo, brunno, ex brunno-nigricante aut flavescente colore gaudent.

§. VII

AURVM, ob perfectionem suam ac summam fixitatem, nihil de materiali cohæsionis principio sub temporaria, simplici ac solo igne instituta calcinatione amittit, metalla imperfecta autem, ut cuprum & ferrum, nec minus concreta semimetallica, ut antimonium, notabilem ejusdem jacturam faciunt, & in pristinam massam metallicam aut semimetallicam reduci nequeunt, nisi ipsis amissum phlogiston per additamenta, eodem principio prægnantia, restituatur.

§. VIII

IN CROCIS insipidis, & absque menst୍ରuo aut alio additamento corrosivo paratis, parum plerumque virtutis medicæ latet, iidemque fatui pulveres ac mera cadavera esse videntur, nisi acido corrodeute, largius in prima culina adcumulato, aliquantulum subinde animentur: Quod acres vero ac leniter stypticos attinget, iis rodendi, vellicandi, aut adstringendi virtus haud deneganda erit.

§. IX

§. IX

REGVLI, quorum mentio in capitis frontispicio pariter injecta fuit, sunt massæ ponderosæ, splendentes, vel *metallicæ*, vel *semi-metallicæ*: Priores ex metallis tam perfectis, quam imperfectis, aut mineris eorum; posteriores autem ex antimonio, minera cinci, bisinuthi &c., fusione ac præcipitatione parantur.

§. X

PRÆCIPITATIO sola tigilli aut coni fusorii concussione, adeoque citra ulla præcipitantia, peragitur; ad promovendam vero fusionem varia corpora salina, aut phlogisto-salina, v. g. nitrum, borax Veneta, cineres clavellati, sal tartari vulgare & extemporaneum tam album, quam nigrum &c., itemque ad aurum depurandum, & inmixta metalla imperfectiora destruenda, antimonium adhibentur.

§. XI

REGVLI mere metallici per se nullum in medicina usum inveniunt, sed eorundem nonnulli aliorum duntaxat medicaminum præparationi impenduntur; antimoniales semimetallici autem locum sibi inter satis activa pharmaca, emetica, sanguinem purificantia, & dia-

diaphoretica vindicant, & multis præterea præparatis aliis præcipuam materiam suppeditant.

§. XII

VITRA, quæ generalius considerata restant, sunt vel *mechanica*, vel *medica*. De illis hoc loco nihil dicendum est, quum medici iisdem uti nequeant; hæc autem, quæ ex solo antimonio leniter calcinato, aut mercurio vitæ fusione solitaria parantur, & plerumque flavedine aut rubedine tincta sunt, vel hyacinthum etiam colore æmulantur, satis activa emetica sistunt, & variis aliis, tum vomitoriis, tum sudoriferis, medicamentis, præcipuum ingrediens suggerunt.

CALCES, CROCI, REGVLI, AC VITRA VSITATIORA

<i>Antimonium diaphoreticum.</i>	<i>Regulus antimonii jovialis.</i>
<i>Cerussa antimonii.</i>	<i>Croci martis vulgares varii.</i>
<i>Bezoardicum minerale.</i>	<i>Crocus martis aperitivus</i>
- <i>martiale.</i>	STAHLII.
- <i>joviale.</i>	<i>Hepar antimonii & crocus</i>
- <i>solare.</i>	<i>metallorum.</i>
<i>Regulus antimonii simplex.</i>	<i>Vitrum antimonii hyacin-</i>
- - <i>medicinalis.</i>	<i>thinum.</i>
- - <i>martialis.</i>	- - <i>succineum.</i>

ANTIMONIVM DIAPHORETICVM VVLGARE ET REGVLINVM

ANTIMONIVM *diaphoreticum vulgare:*
Rec. Antimonii crudi partem unam, nitri
puri

puri partes tres. Probe pulverisata, ac mixta per vices cum cochleari ferreo crucibulo candenti injiciantur, ut detonationem subeant, & pars antimonii regulina in calcem albicantem mutetur. Quo facto, crucibulum, frusto lapidis tegularis obiter tectum, adhuc per semihorium in igne relinquatur, ut perfecta contingat calcinatio, deinde materia, post aliquam refrigerationem, vel etiam, quod præstare videtur, adhuc calida, eximatur, & patinæ, aqua tepida vel frigida repletæ, injiciatur, ut tota, exceptis moleculis quibusdam durioribus, fundum cito petentibus, dissolvatur. Massa soluta, relictis duntaxat moleculis durioribus ac grandioribus, cum aqua filtro chartaceo infunditur, & aqua per filtrum trajecta, siccat, vel amplius adhuc aqua pura ante siccationem edulcoratur. Ex aqua, sub reiterata filtratione & edulcoratione collecta, *nitrum antimoniatum*, cujus supra pridem mentio facta fuit, evaporando & crystallizando paratur. *Cerussa antimonii*, sive *antimonium diaphoreticum regulinum* eadem plane methodo conficitur, præterquam, quod loco antimonii crudi tribus nitri partibus una reguli antimonii simplicis pulverisati pars misceatur.

N O T A N D A

C I R C A

NATVRAM, PRÆPARATIONEM, VIRES
ET VSVM MEDICVM

I. ANTIMONIVM diaphoreticum vulgare & regulinum natura ac viribus perfecte conveniunt, & calx posterior priorem partium teneritudine aliquantulum duntaxat superare videtur, quæ differentia levissima tamen nullam meretur attentionem.

II. Præstat sub mixturæ detonatione totum crucibulum successive replere, ut flores antimonii, tigilli lateribus in parte vacua adhærentes, hac ratione pariter comburantur: Sin hoc autem ob materiæ calcinandæ defectum fieri nequeat, pulvisculus albus emeticus, crucibuli lateribus adpositus, penna anserina abstergendus est. Aliqui etiam spiritum vini rectificatissimum super antimonio diaphoretico jam edulcorato accendere jubent; qui labor tamen, si omnia rite peracta fuerint, mihi superfluous videtur.

III. Nonnulli antimonii diaphoretici solutionem & edulcorationem cum aqua plane dissuadent, & massam albicantem & salibus remixtam post detonationem solummodo tritura in pulverem redigere & sic adservare jubent. Opinantur enim, antimonium ejusmodi diaphoreticum, quod *Stibium diaphoreticum nitratum* vocant, certiores, quam ordinarium mere terreum, in corpore effectus edere, & illi proinde longe præferendum esse.

IV.

IV. Quando nitrum perfecte purum est, duæ ejus partes ad unam antimonii partem sufficiunt. Nitrum sub detonatione cum sulphure antimonii quoad partem aliquam consumitur, quoad partem, & quidem maximam, remanet, & terra sua fixa ipsius antimonii diaphoretici, aqua fervida soluti & edulcorati, pondus notabiliter auget. Annotante enim MEYDERO, ^a ex antimonii unciiis quatuor & nitri unciiis duodecim post detonationem, ac fortem calcinationem uncia duodecim cum drachma una massæ fixæ salino-terreæ prodeunt, quæ contusa, & aqua feruente edulcorata, uncias quinque & dimidiam antimonii diaphoretici puri, albi, insipidi, suppeditat.

V. Antimonium diaphoreticum utrumque, tam vulgare, quam regulinum, calcem subtilem, albam, insipidam, terreo-regulinam sistit, quæ, addita substantia phlogista, fusionis beneficio, ad pristinam reguli, tandemque ipsius antimonii, formam ac consistentiam reduci potest. Possidet vires antacidas & leniores diaphoreticas, & ideo frequentissime, vel per se in pulvere, a granis 5. ad scrupulum unum, immo drachmam semissem, vel potiunculis, emulsionibus aut aliis pulverulentis. dosi refracta additum, a medicis in febribus continuis, inflammationibus, adfectibus catarrhalibus, rhevmaticis, arthriticis, scabiosis, &c., ad lenem diaphoresin provocandam, præscribitur. BOERHAAVIUS illi, si perfecte edulcoratum fuerit, nullas, præter antacidas, tribuit

virtutes

^a) Vid. EJVSD, Analysin antimonii p. 122.

virtutes medicas, idemque inter medicamenta fatua & inertia relegat: *Iners*, scribit, *a noxia calx est*, carens omni actiuo deprehendendo per observationes, carens omni bono, quod prius adhaerebat. Solum agit sensibiliter, quando duplata parte purgantibus miscetur, reuera horum vires acuens, ut in pulvere Cornachino certissimis exemplis constat. Aliter usum ejus dissuadeo, &c. Pluris ex aduerso aestimat Stibium diaphoreticum nitratum, h. e. nitro & aliis salibus, sub detonatione enatis, adhuc remixtum: *Materies haec*, loco eodem p. 451. inquit, *ita rite parata, semidrachmae copia hausta, vix aliquid sensibilis mutationis adfert*, nisi, quod, respectu nitri fixantis adhaerescens, moderate aperit, hinc in acutis boni quid praestat. Tum solent chemici vocare diaphoretica, putantque, tum venenum arsenicale antimonii fixatum esse ope pluris nitri. Sed jam in Stibio nihil emetici erat, licet ad plures drachmas ingereretur simul absque ulla preparatione, absque ullo omnino nitro; quum equalis pars nitri excitaverat illam vomendi vim excitantem: ne igitur nimis ratiocinemur, experimento tuti. Discat Basilius Valentinus & cum eo Chemici, non opus tanta cura, ut sollicite liberetur nitro fixante hoc stibium diaphoreticum: non facit anxietates, nauseas, vel vomitus, sed benignam stimulationem. Plus mali a calce abluta, &c. Quod me attinet, cum Boerhaavio penitus in hoc passu consentire nequeo: Edulcoratum enim antimonium diaphoreticum vulgare & regulinum non

CARTHEVS. PHARM.

KK

mera

mera calx terrea est, sed potius terreo-regulina, quæ non solum in regulum, uti antea pridem dictum, reduci potest, sed, quoad notabilem quoque partem, post coctionem cum aqua, per filtrum chartaceum transit, quod a meris terris haud expectandum erit: Vnde etiam recte concluditur, aliquam ejus portionem e ventriculo pariter per vasa bibula & lactea ad sanguinem deferri, & lenissimam postea diaphoresin, præsertim si salina media resolventia actionem ejus adjuvent, ob naturam regulinam, subinde provocare posse. Non adeo insuper mihi stibium diaphoreticum nitratum placet, quum antimonium diaphoreticum vulgare edulcoratum, posteaque iterum cum nitro aliisque salibus neutris mixtum, tutius omnino remedium, quam confusa & simpliciter saltem post detonationem & calcinationem pulverisata massa salino-terreo-regulina, cujus ingredientia seu partes constitutivæ medico quoad quantitatem minus exacte patent, suppeditare videatur.

BEZOARDICVM MINERALE
MARTIALE, JOVIALE ET
SOLARE

BEZOARDICVM *minerale sive antimoniale*, quoad naturam ac vires medicas, cum antimonio diaphoretico perfecte convenit, & itidem ex regulina antimonii parte, vario tamen modo, præparatur: Alii enim, quorum methodus mihi præ reliquis arridet, mix-

mixturam ex mercurii vitæ pulverisati parte una & nitri contusi partibus duabus vel tribus in candens immittunt crucibulum, &, peracta detonatione lenissima atque calcinatione, albicantem massam, æque ac antimonium diaphoreticum vulgare, aqua edulcorant, & calcem postea siccant: Alii spiritum nitri butyro antimonii tamdiu instillant, donec posterius nullos amplius fumos, qui valde noxii existunt, eructet, postea mixturam retortæ vitreæ infundunt, & liquidum ad siccitatem usque abstrahunt; sic massa pulverulenta remanet, quæ, præmissa ac semel vel bis reiterata spiritus nitri recentis adfusione, & abstractione, eximitur, in crucibulo leniter calcinatur, tandemque aqua edulcoratur & exsiccat. *Bezoardicum martiale*, quod alias etiam *antimonium martiale cachecticum*, *specificum stomachicum Poterii*, *crocus martis antimoniatu s* &c. vocatur, eadem pariter methodo conficitur, si saltem solutio ferri, loco spiritus nitri puri, antimonii butyro instilletur. Potest tamen etiam modo sequenti elaborari: Rec. limaturæ martis puræ & antimonii pulverisati ana uncias quatuor, mixturam in crucibulo, admoto igne forti ac vegeto, funde, & massæ fluenti nitri pulverisati ac probe siccati libras duas medicas successive adde, tandemque calcem ex flavo-brunnam,

ex ferro & antimonio detonationis beneficio enatam, aqua edulcora, ficca & adserva. Citi-
 tius totum præparationis negotium absolvitur,
 quando reguli antimonii martialis contusi
 pars una cum nitri pulverisati partibus tribus
 miscetur, mixtura in crucibulo detonationi
 ac calcinationi subjicitur, & massa hepatica
 deinde contunditur, aqua edulcoratur, & pars
 subtilior, a crassiori lavando separata, ficca-
 tur: Immo, ex tempore paratur, si crocus
 martis tenerior cum antimonio diaphoretico
 modica quantitate, exacta tamen interve-
 niente tritura, miscetur. *Bezoardicum jo-
 viale, sive Antibecticum Poterii*: Rec. reguli
 antimonii jovialis, infra describendi, partem
 unam, nitri puri partes tres. Pulverisata &
 mixta injiciantur crucibulo candenti, & ignis
 in principio remissior per gradus postea au-
 geatur, ut mixtura, in principio saltem abs-
 que incendio liquefscens, tandem ebulliat,
 scintillas eructet, & ultimo cum flamma ac
 strepitu in crucibulo, quod in principio ultra
 partem dimidiam mixtura haud replendum
 est, adsurgat. Materia hæc, finito incendio
 ac strepitu, paullulum adhuc calcinatur, de-
 inde, spatula ferrea e crucibulo extracta,
 aquæ tepidæ injicitur, ut in pulverem sub-
 tilem cœruleo-gryseum resolvatur, qui aqua
 edulcorandus, &, separatis partibus crassio-
 ribus,

ribus, exsiccandus est. Alii hoc, ut & *Bezoardicum antimonii solare*, itidem ex butyro antimonii, methodo supra descripta, præparant. Loco spiritus nitri puri enim butyro antimonii in casu priori solutionem stanni, in casu posteriori solutionem auri, cum aqua regia factam, quantitate sufficienti infundunt, liquidum destillando evocant, spiritum nitri purum bis a calce relictâ abstrahunt, & massam, postea e retorta exemptam, in crucibulo leniter calcinando, edulcorando & exsiccando ad desideratam perfectionem deducunt.

BEZOARDICVM *minerale simplex* ab antimonio diaphoretico, cujus species est, neque natura, neque viribus medicis distinctum est, & ideo in morbis iisdem, eademque dosi exhibetur. *Antimonium diaphoreticum martiale* sive *bezoardicum martiale* eadem in corpore præstat, &, ob mixtas particulas martiales tenerrimas, præsertim, si acidum in ventriculo inveniat, aliquam quoque virtutem tonicam & adstringentem exferit. *Bezoardicum joviale* sive *antihæcticum Poterii* insigne quidem hepaticum & uterinum esse, & in passione hysterica & sudoribus hæcticorum colliquativis specificè prodesse creditur; verum, cum, teste experientia, nil singulare in corpore efficere valeat, & vascula constringendo magis obstruat, vulgari antimonio diaphoretico deterius æstimandum erit: Et simile propemodum judicium de *Bezoardico*

solari ferendum est, etiamsi eidem a medicis quibusdam, qui pharmacis pretiosioribus majores etiam virtutes adscribere consueverunt, singulares vires cardiacæ & confortantes, &c. tribuantur. Datur hoc & præcedens joviale a granis 5. ad gr. 10. 15. 20.

R E G U L V S A N T I M O N I I S I M P L E X

REC. Antimonii, tartari crudi ana uncias sex, nitri uncias quatuor. Pulverisata & mixta crucibulo candenti per vices cum cochleari ingerantur, ut detonationem subeant, postea mixtura igne auctiori probe fundatur, tandemque cono fusorio metallico, intus sevo aliquantulum illito, infundatur; sic, accedente marginis concussione, regulus ad fundum deturbatur, ac paullo post soliditatem & consistentiam semimetallicam acquirit. Scoriis refrigeratis atque remotis, regulus eximitur, & ita adservatur, vel pulverisatus de novo cum quarta nitri contusi parte funditur, ut majorem puritatem & nitorem consequatur. Alii regulum hunc reducendo ex antimonio, leni igne in cinerem redacto, quem oleo, sevo, butyro, aut pinguedine imprægnant, & cum carbonum pulvere miscent, in crucibulo candente præparant. Superveniente enim substantiæ inflammabilis combustionem, regulus

regulus ex cinere antimonii, & addito phlogisto satis notabili quantitate renascitur, & debite quoque, si cuivis antimonii calcinati libræ, adparente tamen prius regulo renascente, uncia una nitri pulverisati successive superingeratur, in crucibulo in unam massam colliquescit, ita, ut commode deinceps in conum fusorium infundi queat.

N O T A N D A

C I R C A

NATVRAM, PRÆPARATIONEM, VIRES
ET VSVM MEDICVM

I. REGVLI antimoniales in *Simplices* & *Compositos* dividuntur. *Simplices* ex singulari terra metallica vitrescibili, cui pauxillum substantiæ arsenicalis tenacissime adhæret, & pauculo sulphure, vulgari minerali per omnia simili, constant, ac triplici modo, nimirum *precipitatione*, *calcinatione* & *solutione* parantur. Binos priores modos, qui usitatiores, meliores, ac minus sumtuosi existunt, præmissi processus jam specialius ostendunt: Quod solutionem vero attinet, illa vel *humida* vel *sicca via* peragitur. In casu priori antimonium pulverisatum in liquore acido potentiori, v. g. spiritu salis concentrato, aut aqua regia digestionis beneficio solvitur, & solutio deinde multa aqua debilitatur, ut acidum, quod solam substantiam regulinam, intacta sulphurea corrodit, hac ratione impotens redditum, partes

regulinas sub pulveris albicantis seu calcis forma ad fundum dimittat. In casu posteriori antimonio pulverisato mercurius sublimatus anatica quantitate additur, & sic dictum butyrum antimonii in receptaculum & collum retortæ pellitur, uti pridem sub cinnabaris descripta sublimatione plura de hisce dicta fuerunt. Ex hoc butyro deinde mercurius vitæ, seu corrosa substantia regulina larga aquæ adfusione præcipitatur. Rarius cæteroquin ultima hæc methodus, quæ sicca vel humida nititur solutione, adhibetur, quoniam pars antimonii regulina, sub calcis duntaxat forma cadens, consistentia semimetallica destituitur, & pauca præterea quantitate, licet labor diuturnior ac plures sumtus impendi debeant, colligitur.

II. Si prima, eaque optima & usitatissima, methodus, quæ detonatione, fusione ac præcipitatione absolvitur, chymico placet, antimonio salia alcalia fixa, vel ejusmodi tamen concreta, quæ sub fusione naturam salino-alcalicam adquirent, v. g. sal tartari, cineres clavellati, nitrum fixum, tartarus crudus, nitrum, &c., adduntur. Salia enim alcalia sulphur in antimonio adgrediuntur, illud sub fusione solvunt, & cum maxima ejus parte in sic dictum hepar sulphuris, quod postea scorias constituit, coalescunt, ita tamen, ut multæ partes regulinæ, quæ tam cito a sulphure suo superfluo separari nequibant, scoriis immisceantur, iisdemque fortem vim emeticam concilient. Nunquam enim pars antimonii regulina penitus, quocunque etiam advocato artificio,

ficio, a sulphurea substantia separatur, & id quoque causa existit, cur ex sat magna antimonii quantitate modicam saltem reguli quantitatem, v. g. ex libra medica antimonii vix uncias duas cum dimidia, vel uncias tres reguli obtineamus.

III. Quando massa igne fortiori funditur, adeo, ut tenuiter in fine fluat, post effusionem in conum, ita plerumque reguli partes sub refrigeratione disponuntur, ut elegans stella postea in eo adpareat. Alias quidem nonnulli stellæ enatæ causas allegant; at sola recensita, perfecta scilicet ac vivida massæ ante effusionem liquefactio in hoc passu sufficit, & reliquarum plurimæ commentis adnumerandæ sunt.

IV. Per se hic regulus a medicis non adhibetur, sed aliorum duntaxat medicaminum, v. g. *tincturæ antimonii*, *cerussæ*, &c., præparationi impenditur, & subinde etiam ex eo & stanno Anglicano *pocula*, *annuli* ac *pillulæ* conficiuntur, quorum prima vino, ad uncias duas per noctem infuso, posteriores autem, eidem injectæ, vim emeticam communicant.

REGVLVS ANTIMONII MEDICINALIS SIVE FEBRIFVGVM CR A A N I I

REC. Antimonii crudi optimi uncias quinque, salis communis ficcati uncias quatuor, salis tartari unciam unam. Pulverisata & probe mixta in crucibulo igne, primum mitiori,

KK 5

postea

postea fortiori, fundantur, ut mixtura aquæ instar fluat. Quo viso, massa liquefscens cono infundatur, & scorix post refrigerationem a regulo, in parte inferiori hærente, separentur. Regulus hic metallicum habitum atque splendorem habet, & chalybem nondum politum colore ac forma externa refert, pulverisatus autem & aqua elotus colorem obscure rubrum, instar lapidis hæmathitæ, acquirit. Alii hunc regulum, rejecto sale culinari, ex partibus quinque antimonii, & parte una salis tartari, vel etiam ex partibus octo antimonii & una parte nitri fusione descripta conficiunt: Verum, prior modus posterioribus usitator est, & iis ordinario præfertur.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES
ET VSVM MEDICVM

I. REGVLVS antimonii medicinalis inter veros atque completos regulos antimoniales locum tueri nequit, quum saltem *antimonium fusum* existat, per modicam additi salis alcalici quantitatem exigua sulphuris parte spoliatum, vel etiam *hepar antimonii compactum*, quod neque in aqua dissolvitur, neque in aere humido diffluit: Et inde etiam mitior ejus indoles derivanda est. Ex quinque unciis antimonii, adhibita scilicet methodo prima, quatuor propemodum uncix reguli impetran-

petrantur; sin vero, rejecto fale culinari, cum solo tartari fale aut nitro, quod posterius sub fusione alcalifatur, processus instituatur, ex unciiis quinque antimonii totidem fere reguli unciaæ prodeunt.

II. Concretum hoc, in pulverem subtilem reductum, ac probe edulcoratum, egregium creditur resolvens, diaphoreticum & sanguinem purificans, adeoque etiam valde laudatur in morbis, a lymphæ visciditate & impuritate oriundis, v. g. in tumoribus glandularum, cachexia, hydrope anasarca, scorbuto, scabie, lue venerea, nec minus in febre quartana, obstructionibus viscerum, immo ipsis febribus exanthematicis: Verum, fateri cogor, me in hoc passu nondum plenam encomiis fidem adhibere posse, quum justas adhuc de solubilitate ejus in ventriculo dubitandi causas habeam. Datur in pulvere a granis 6. ad 10. 12. 15. 20.

REGULI ANTIMONIALES COMPOSITI

REGVLVS *antimonii martialis*: Rec. limaturæ martis puræ ac nondum rubiginosæ unciam unam, antimonii pulverisati uncias duas, nitri contusi unciam dimidiam, vel etiam unciam integram. Limatura ferri primum crucibulo inmittatur, ibidemque sola relinquatur, donec candeat, deinde antimonium, tandemque per vices nitrum injiciatur,

tur, & tecto crucibulo, ita ignis augeatur, ut mixtura probe liquecat: Quo facto, massa liquefscens absque mora in conum fusorium calefactum transfunditur, & regulus post refrigerationem a scoriis nigricantibus separatur. Ex indicata mixturæ quantitate plerumque septem reguli drachmæ prodeunt. Hic regulus, etiamsi martialis vocetur, nullum tamen ferrum continet, sed illud solummodo additur antimonio, ut sulphur ejusdem, cum quo majorem, quam regulus, affinitatem habet, sibi jungat, adeoque substantiæ regulinæ separationem adjuvet. Quod nitrum vero attinet, illud duntaxat ad fusionem promovendam successive inspergitur, quanquam negari nequeat, quod illud quoque, sub fusione quodammodo alcalisatum, parum sulphuris antimonio eripiat, & in scorias hepaticas redigat. Quando hic regulus pulverisatur, ac semel vel aliquoties cum quarta circiter nitri parte in crucibulo mundo funditur, *regulus antimonii martialis stellatus* inde nascitur. Notabile quoque est, nitrum contusum, pulverisato huic regulo anatica portione additum, forti in crucibulo calcinatione ac cæmentatione in *Nitrum causticum*, sive alcali fixum acerrimum transmutari, quod calcem vivam extreme ultimam acrimonia & ignea indole longe superat.

Quan-

Quando enim, referente B. HOFFMANNO, aliquot grana hujus massæ, etiam frigefactæ, volæ manus imponuntur, tartarus, inspersis aliquot guttulis aquæ, ardor oritur, ut cutem ignis adurere videatur; Sin linguæ vero particula admoveatur, eam tam vehementer combustionis quodam sensu corrodit, ut ingens inde sequatur dolor: Immo, hujus massæ pulvere fonticuli celerius, quam ullo alio caustico, excitari possunt. Quo purius hoc sal evadat, massa caustica in aqua calida solvenda, solutio filtranda, ac inspissanda est, ut nil, nisi sal albicans, remaneat. *Regulus antimonii jovialis*: Rec. reguli antimonii martialis unciam unam, stanni Anglicani uncias duas. Primo regulus pulverisatus paullulum in crucibulo fundatur, & deinde stannum adjiciatur, ut debite colliquescant: Quo facto, massa fluens in conum transfunditur. *Regulus metallorum*: Eodem modo, quo jovialis, ex partibus duabus reguli antimonii martialis, & parte una stanni, ut & ex parte una cupri paratur; uti de hisce supra pridem sub tincturæ metallorum descriptione nonnulla dicta fuerunt. Cuprum ac stannum in hoc passu æque ac ferrum antimonio maximam sulphuris partem eripiunt, quum sulphur & ferrum, nec minus cuprum, stannum, plumbum atque argentum major affinitas,

nitas, quam sulphur & regulum antimoniale, intercedat.

REGVLVS antimonii martialis, ut & reliqui hætenus descripti compositi, per se nullum in medicina locum inveniunt, sed aliorum duntaxat medicaminum, v. g. *antimonii martialis diaphoretici, antihectici Poterii, tincturæ metallorum*, &c., præparationi impenduntur.

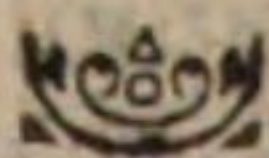
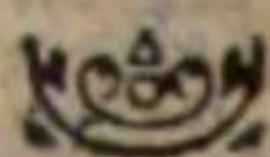
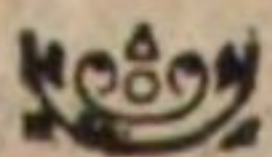
CROCI MARTIALES VARIII

CROCVS martis sulphuratus: Rec. limaturæ martis, & sulphuris communis pulverisati ana quantum placet. Mixta inmittantur crucibulo, idemque inter carbones candentes collocatum, & lapide tegulari obiter tectum, tamdiu relinquatur in igne, donec sulphur paullatina deflagratione consumtum sit. Si ferrum sub prima hac cæmentatione ab acido sulphuris accensi nondum perfecte corrosum inveniatur, cæmentatio cum novo sulphure repetenda est, donec ita resolutum sit, ut in pulverem tritura redigi queat, qui postea aqua lavandus, exsiccandus & adservandus est. *Crocus martis saccharinus*: Rec. laminas ferreas latas ac tenues, iisdemque, vitro latioris aperturæ, v. g. vitro conservali, impositis, oleum vitrioli circumquaque illine; sic intra breve tempus acidum vitrioli martem in superficie corrodit, & crocus, vel
rectius

rectius vitriolum martiale tenerius, efflorescit. Hoc abraditur, & laminis de novo oleum vitrioli illinitur, donec repetito hoc labore in substantiam vitriolicam penitus mutatae sint. Concretum hoc minus recte crocus dicitur, quoniam colore albicante pollet, ac verum vitriolum martiale tenerius existit.

Crocus martis vitriolatus. Hic facili negotio ex vitriolo martiali, methodo notissima ex limatura ferri pura & spiritu vitrioli parato, conficitur, quando illud in patina ferrea non vitreata, igne primum leni, postea auctiori, interveniente agitatione cum rudicula, tamdiu calcinatur, donec in pulverem rubicundum fatiscat. Simili quoque methodo crocus martis, descripto valde analogus, ex capite mortuo, quod post florum salis ammoniaci martialium sublimationem in cucurbitae fundo remanet, parari potest. *Crocus martis antimoniatu*s sive *aperitivus Stablii*: Rec. limaturae martis purissimae, vel etiam clavorum ferreorum uncias duas, antimonii pulverisati uncias quatuor, salis tartari, aut cinerum clavellatorum depuratorum drachmas duas. Crucibulo, cui fortis substernitur ignis, primum limatura martis, aut clavi ferrei immittuntur, deinde, postquam extreme cernuntur candere, antimonium superingeritur, ut cum ferro colliquescat, tandemque sal tartari

tartari aut cineres clavellati adduntur, & ignis intensior tamdiu admovetur, donec mixtura probe fluat: Quo viso, in conum effunditur, & scorix a regulo separantur. Scorix grossiuscule contusæ & patinæ latioris fundi injectæ, in cella subterranea, aut alio loco umbroso aëri aliquandiu exponuntur, ut in pulverem fatiscant. Pulvis hic aqua tepida lavatur, liquor, agitatione turbidus redditus, a partibus gravioribus, fundum cito petentibus, decantatur, & labor hic, nova aquæ adfusione, agitatione, ac decantatione peragendus, tamdiu reiteratur, donec aqua adfusa, post agitationem cum spatula, non amplius turbida evadat, sed limpida permaneat. Liquores decantati postea confunduntur, pulvis, post aliquam moram sponte præcipitatus, colligitur, & debite exsiccatus cum tribus nitri partibus in crucibulo detonationi subjicitur, ac denuo lavatur, edulcoratur & exsiccatur. Hic crocus valde subtilis est, potest tamen crassior ac rudior ex parte graviori, sub lotura sponte ac citius subsidente, parari, quando illa cum triplo nitri contusi detonatur, edulcoratur & exsiccatur.

NOTAN.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES
ET VSVM MEDICVM

I. APVD scriptores chemicos & pharmaceuticos ingens crocorum martialium numerus occurrit, qui natura & præparatione ab invicem distincti sunt. Alii enim *reverberando*, alii *solvendo* ac *precipitando*, & alii denique *calcinando* cum concretis sulphureis, aut salinis acidæ, alcalicæ, urinosa, atque mediæ naturæ, conficiuntur: Hinc nonnulli etiam fere insipidi deprehenduntur, nonnulli contra sensibiliorem saporem austerum gustus organo imprimunt. Illi meræ terræ martiales sunt, phlogisto suo, quod ipsis fusibilitatem, ductilitatem, malleabilitatem, nitorem ac consistentiam metallicam conciliat, plus minusve spoliata, adeoque etiam eorum aliqui difficile ab acidis corroduntur, aliqui vero, præsertim illi, qui sola violenta calcinatione & reverberatione parati fuerunt, omnem solutionem respuunt, & ideo etiam in ventriculo, licet acido largius sit refertus, dissolvi, & in vitriola teneriora mutari nequeunt. Posteriores, h. e., sensibili sapore styptico præditi, indolem nonnihil vitriolicam, quam ipsis additamenta, sale acido instructa, induxerunt, possident, & proinde etiam virtutem suam adstringentiam illico in lingua manifestant, ac quoad partem aliquam certissime in ventriculo solvuntur.

II. Distinctio crocorum martialium in *aperitivos* & *adstringentes* nullius momenti est. *Insipidi*

enim, forti reverberatione & absque additamentis parati, adeoque principio suo inflammabili penitus spoliati, solutionem in liquoribus acidis debilioribus plane respuunt, & nullam ideo in corpore utilitatem præstant: Insipidi reliqui, qui nondum phlogiston, ob præparationis diversitatem, prorsus amiserunt, virtute antacida pollent, & debite tamen ab acido corrodeute, largius subinde in prima culina adcumulato, in concreta vitriolica teneriora, vel quoad totam molem, vel quoad partem, transformati, partes solidas ad- & constringunt; & *austriusculi* denique atque *austri*, qui pridem sub præparatione, ob unita salia acidia, naturam nonnihil vitriolicam sortiti fuerunt, certissime post adsumptionem adstringunt, & acidum in ventriculo præsens aliquantulum quoque destruunt. Virtus aperitiva, ceu accidentalis, ex adstrictione fluit, & tunc demum observatur, quando viscerum obstructiones partium solidarum laxitati & atoniæ, eamque excipienti humorum adcumulationi, spissitudini, circulo languido, stagnationi ac stasi præcipuam debent originem. Præsente ex adverso forti solidorum contractione spasmodica, croci martiales, sive aperitivi sive adstringentes audiant, obstructiones magis augent, quam minuunt, adeoque plus nocent, quam profunt; quemadmodum hoc manifeste observare licet, quando croci martiales ab imprudentibus medicis in malo hypochondriaco intempestive, h. e., vigentibus spasmis, &c., largius præscribuntur. Crescit enim viscerum infimi ventris obstructio, motus humorum progressivus
magis

magis sufflaminatur, & morbus facile in hydro-
pem, &c., degenerat.

III. Ob virtutem antacidam, adstringentem,
& inde nonnunquam resultantem aperitivam, croci
martiales, in ventriculo quodammodo solubiles,
subinde in morbis, ab acido & partium solidarum
laxitate primario oriundis, v. g. in cruditatibus
ventriculi acidis, cachexia, anasarca, œdemate pe-
dum ac manuum, incipiente hydrope ascite, fluore
albo, fluxionibus serosis ac sanguineis præterna-
turalibus, diabete, malo hypochondriaco & febre
quartana rebelli locum inveniunt, postquam in
aliis plethora imminuta, in aliis vero spasmi ab-
lati, humores visceri resoluti, & impuritates edu-
ctæ fuerunt. A rationali enim medico ideo dun-
taxat præscribuntur ac præscribendi sunt, ut to-
num solidorum leni ad- & constrictione reducant,
& acidum quoque, largius subinde in prima cu-
lina accumulatum, extinguant. Dantur a gra-
nis 8. ad 10. 15. 20.

HEPAR ANTIMONII ET CROCUS METALLORVM RVLANDI

REC. Nitri & antimonii partes anaticas,
pulverisata & mixta per vices in crucibulum
candens immitte, ut detonationem subeant,
posteaque, finita scilicet detonatione, mas-
sam inferiorem compactiorem, atque splen-
dentem, quæ hepar colore æmulatur, a sco-
riis separa & sub *Hepatis antimonii* nomine
adserua. Si massa hæc hepatica in pulverem

subtilem tritura redigitur, & aqua probe edulcoratur, pulvis exsiccat *Crocus metallorum* vocatur. Alii hepar antimonii ex partibus duabus salis tartari aut cinerum clavel-latorum, & parte una antimonii crudi pulverisati fusione conficiunt, & massam obscure rubentem atque priori compactiorem longe majori quantitate impetrant. Adhibita enim methodo priori, maxima mixturæ pars sub detonatione in auras dissipatur, & ex unciis octo nitri & antimonii vix undecim drachinæ massæ hepaticæ prodeunt: Sin vero, secundum methodum posteriorem, duæ salis fixi alcalici partes cum una parte antimonii fundantur, mixtura parum amittit, & ex unciis quatuor antimonii, & unciis octo salis tartari decem massæ hepaticæ uncia obtinentur.

PER se hepar antimonii ob summam vim emeticam nunquam ægris exhibetur, sed aliorum duntaxat medicaminum, v. g. *tartari emetici*, *oxysachari emetici Ludovici*, *sulphuris antimonii aurati*, &c., præparationi impenditur.

VITRVM ANTIMONII HYACINTHINVM ET SIVCCINEVM

VITRVM antimonii *Hyacinthinum* nascitur, quando cinis; antimonii, lenta in tigillo latioris fundi calcinatione, & continua, ne con-

concreſcat iterum, cum rudicula agitatione ex antimonio crudo pulverifato paratus, in crucibulo tecto forti igne funditur, & maſſa tenuiter fluens deinde in tabulam marmoream aut æneam, leniter prius calefactam, effunditur. Si tempore fuſionis pauxillum florum ſulphuris aut antimonii crudi maſſæ fluenti additur, vitrum deinde gratum colorem rubrum conſequitur. *Vitrum ſuccineum* eodem quidem modo, h. e., ſimplici ac ſolitaria fuſione præparatur, aſt, loco cineris ſeu calcis antimonii vulgaris, mercurius vitæ recipitur.

N O T A N D A

C I R C A

PRÆPARATIONEM, NATVRAM, VIRES
ET VSVM MEDICVM

I. ANTIMONIVM crudum pulverifatum ſub lenta calcinatione in aere aperto non ferrea, ſed vitrea rudicula conſtanter agitandum eſt, ne de-
nuo in grumos concreſcat, & grumi forſan enati tritura ad pulveris formam illico reducendi ſunt. Calcinationo quoque tamdiu protrahitur, donec antimonium in pulverem gryſeum redactum ſit, & pauxillum adhuc calidum, e patina aut tigillo lato exemptum, nullum amplius odorem ſulphureum ſpiret. Ordinario ex tribus antimonii unciiſ binæ calcis ſeu cineris uncia obtinentur. Nonnulli ad præcavendam ſub calcinatione concretionem ali-

quid salis communis antimonio pulverisato miscent, & calcem postea aqua edulcorant. Hæc calx nihil aliud est, nisi pars antimonii terrea vitrescibilis, dum sub calcinatione non tantum sulphur antimonii, sed pars quoque inflammabilis reguli aufertur. Ante fusionem in vitrum, teste HOFFMANNO, ^a omnis vehementiæ expers est, ita, ut sine vehementis operationis metu sanis & ægris offerri queat. Acidum enim sulphuris, sub calcinatione quoad partem a substantia inflammabili liberatum, terræ fixæ vitrescibili tenacius adhæret, eandemque magis figendo mitiorem reddit.

II. Vitra antimonii, ob vim drasticam, quæ sub fusione, ob acidum figens procul dubio iterum ablatum, redit, a medicis rationalibus nunquam per se in usum vocantur, sed *aquæ benedictæ Rulandi*, *sapæ vomitorie Sylvii*, *syrupi*, *oxysachari* atque *tartari emetici*, similiumque præparationi inserviunt, vel pocula etiam aliaque vascula, quæ vino infuso virtutem emeticam intra breve tempus communicant, ex iis fusionis ope parantur.

^a) In Obs. sæpius citat. p. 247.

S E C T I O I X

D E

EXTRACTIS, SVCCIS INSPIS-
SATIS, RESINIS, ROB, GELATINIS
ATQVE MUCILAGINIBVS
NEC MINVS

D E

PVLVERIBVS COMPOSITIS,
SPECIEBVS ATQVE
FÆCVLIS

C A P V T I

D E

EXTRACTIS, SVCCIS INSPISSATIS
ROB, RESINIS, GELATINIS, ATQVE
MUCILAGINIBVS

§. I

EXTRACTA vulgaria, ordinaria, &
κατ' ἐξοχήν ita dicta, sunt substantiæ
spissæ ac molliusculæ, vel resinosæ, vel
gummosæ, vel gummeo-resinosæ, digestio-
nis, coctionis & evaporationis beneficio ex
plantis & plantarum partibus paratæ; adeo-
que etiam spissiori duntaxat consistentia ab
essentiis, tincturis, & elixiriis differunt.

§. II

IN OFFICINIS *simplicia* æque ac *composita* extracta occurrunt, quæ denuo 1. respectu saporis in *dulcia*, *subdulcia*, *amara*, *amaricantia*, *austera*, *austriuscula*, *acria*, *aromatica*, *balsamica* atque *mixta*, 2. respectu indolis in *resinosa*, *gummosa*, ac *gummeo-resinosa*, aut *resinoso-gummea*, & denique 3. respectu virtutis generalioris in *evacuantia* & *alterantia* dividenda sunt.

§. III

EXTRACTA DULCIA, v. g. extr. glycyrrhizæ, polypodii, &c., nec minus *austera*, v. g. extract. tormentillæ, bistortæ, &c., ut & nonnulla *amara*, v. g. extr. rhabarbari orientalis, rad. scillæ marinæ, &c., ordinario natura mere gummosa, *aromatica* vero *balsamica*, & multa pariter *acria*, *amara* & *purgantia*, v. g. extractum angelicæ, gentianæ, helenii, trifolii fibrini, pimpinellæ albæ, hb. absinthii, scordii, millefolii, chamomillæ, fol. sennæ, myrrhæ, aloes hepaticæ, rad. mechoacannæ albæ, jalappæ, ellebori nigri, ipecacoanhæ, aloes hepaticæ, &c., indole mixta, h. e. resinoso-gummea pollent, ita tamen, ut pars gummosa resinosam quantitate longe superet.

§. IV

§. IV

SVBSTANTIAM mere gummosam menstrua aquea, v. g. *aqua simplex, aquæ destillatæ, &c.*, mere resinofam vero menstrua inflammabilia spirituosa concentrata, v. g. *spiritus vini rectificatissimus*, aliique hujus commatis spiritus inflammabiles, & gummeo-resinofam denique, ac resinoso-gummeam menstrua mixta, v. g. *spiritus vini pblegmaticus, vinum, acetum simplex, & aqua, sale quodam alcalico fixo acuata*, solvunt, & e concisis, aut contusis speciebus successive extrahunt.

§. V

EXTRACTIO apud illa subjecta, quæ simul volatilibus principiis oleosis aut oleoso-spirituoso-balsamicis, &c., instructa sunt, sola digestionem in vitro clauso, vel coctionem in cucurbita, alembico suo munita, & receptaculo instructa, apud alia vero, quæ nullas, vel non adeo tamen singulares particulas volatiles possident, coctionem in vase aperto peragitur. Extractum liquidum postea per linteam aut chartam bibulam trajicitur, & leni evaporatione in vase aperto, primo carbonibus, deinde autem, extracto videlicet jam spissiori reddito, arenæ calidæ imposito, vel blanda etiam in cucurbita destillatione ad justam consistentiam deducitur. Monendum

tamen, extractum, in cucurbita jam spissiusculum factum, in concham vitream effundendum, & in ea demum perfecte inspissandum esse.

§. VI

EXTRACTA gummofa pura, vel paucis saltem atque tenerioribus moleculis resinosis remixta, facillime, mere resinosa autem longe difficilior a liquore gastrico solvuntur, hinc citius etiam priora ad humores circulantibus transeunt, & promptam operationem exercent, quæ valde tamen pro differentiâ atque specifica eorum indole differt, & quodammodo ex virtute simplicium, e quibus separata fuerunt, determinanda erit. *Dulcia* enim partes erosas demulcent, meatus lubricant, acrimoniam salinam temperant, & singulare proinde in morbis pectoris auxilium ferunt; *austera* adstringunt; *amara*, quæ saponem naturales vocari merentur, abstergunt, roborant, vermes necant, urinam & sudorem pellunt, atque sanguinem purificant, *aromatica* & *balsamica* eadem præstant, ac simul ulcerum atque vulnerum consolidationem promovent, & alia denique alias virtutes, ex simplicium viribus, uti dictum, dijudicandas, & ex parte etiam in sequentibus sub quorundam descriptione specialissima recensendas, possident.

§. VII

§. VII

AD EXTRACTA, tanquam species, etiam *Succi inspissati*, *Rob*, *Sapæ*, *Resinæ* stricte sic dictæ, *Mucilagines* ac *Gelatinæ*, referuntur. *Succi inspissati* expressione & coctione parantur. Ex subjectis succulentis enim, v. g. berberibus, cerasis, moris, baccis sambuci & ebuli recentibus, &c., succus, citra præviam coctionem, exprimitur, & colatione depuratus, coquendo ad justam redigitur consistentiam: Minus succulenta autem, vel integra, uti pruna sylvestria, vel confisa aliquantulum, aut grossiuscule contusa, uti baccæ juniperi, &c., cum aqua prius ad mollitiem coquuntur, & succus pulposus deinde, post expressionem per sataceum & percolationem, inspissatur. Si dimidia duntaxat liquoris expressi portio coquendo & evaporando consumitur, remanens pars semiliquida *Sapæ* nomen obtinet; sin vero ad tantum spissitudinis gradum coctione & evaporatione redactus fuerit, ut syrupum consistentia notabiliter superet, *Rob* five *Robob* vocatur. Subinde, quod adhuc addendum est, succis inspissandis, uti hoc fieri solet sub præparatione *Rob* mororum, atque nucum, mel despumatatum aut sacharum certa quantitate additur, ut succus inspissandus eo citius

citius justam consistentiam & gratiorem quoque saporem adquirat.

§. VIII

RESINÆ *strictæ ita dictæ* neutiquam natura, sed externo saltem habitu, & quodammodo etiam præparatione, ab extractis resinosis ordinariis differunt. Duriuscula enim, sicca, fragilia, & nonnihil splendens concreta sistunt, & post extractionem a menstruo spirituofo inflammabili non evaporatione, sed præcipitatione, aqua simplici frigida largius adfusa peragenda, separantur. Copiosa quippe aqua frigida, tepidæ solutioni infusa, menstruum inflammabile adeo debilitatur, ut partes resinosas solutas, quæ sub filorum albicantium forma descendunt, ad fundum dimittere cogatur, ubi deinde in massam compactiorem, flavescentem, aut brunnam concrescunt, quæ, decantato liquore, eximitur, ac debite exsiccat.

§. IX

DE GELATINIS & extractis gummosis magis lubricis & unguinosis, seu *Mucilagibus proprie talibus* in genere nil singulare restat dicendum. Illæ enim ex rasuris ossium, cornuum, dentium atque ungularum; hæ autem, mucilagines scilicet, ex plantarum parti-

partibus, subdulci, temperata, lubrica, substantia mucida prægnantibus, v. g. ex radice altheæ, liliorum alborum, symphyti, semine psyllii, cydoniorum, hordeo mundo & similibus, coctione vel digestionem cum aqua, extrahuntur, & plerumque ad tremulam duntaxat consistentiam inspissando deducuntur. Ob indolem temperatissimam virtute demulcente, lubricante, humectante, emolliente, ac temperante pollent.

EXTRACTA DIVERSI GENERIS VSITATIORA

Extractum absinthii.

- scordii.
- cardui benedicti.
- herb. trifolii fibrini.
- summitatum fumarie.
- centaurii minoris.
- rad. gentianæ rubræ.
- - diptamni albi.
- - enulæ.
- - pimpinellæ albæ.
- - scorzonæ.
- - angelicæ.
- herb. melissæ.
- flor. chamomillæ.
- - millefolii.
- croci.
- opii.
- myrrhæ.
- rad. tormentillæ.
- - bistortæ.
- - glycyrrhizæ.
- ligni Guajaci.

Extractum gum. aloes.

- foliorum sennæ.
- rhubarbari.
- catholicum.
- panchymagogum.
- cholagogum.
- solutivum.
- diacarthami comp.
- epilepticum.
- theriacale.
- specierum arom. rosat.

Rob sambuci.

- ebuli.
- baccarum juniperi.
- cerasorum.
- ribium.
- mororum.

Miva cydoniorum simplex.

Fermentum anodynum.

Resina jalappæ.

- scammonii.
- ligni Guajaci.

EXTRA-

EXTRACTVM ABSINTHII

REC. Summitatum absinthii, in umbra ficcatarum, libram unam, concisis & conquassatis in vase vitreo libras quatuor aquæ destillatæ absinthii, cui salis tartari uncia una addita fuit, adfunde, per octiduum in loco calido digere, & liquorem, inde expressum ac percolatione depuratum, igne lento ad justam extracti consistentiam coquendo redige. Purius pro mea sententia fit, & nativam, quam in planta habebat, indolem magis retinet, quando, omissa salis alcalici additione, herbæ ficcatae libræ solummodo aquæ fontanæ libræ quatuor & vini Gallici ordinarii, aut Rhenani uncia quatuor adfunduntur, & coctio post viginti quatuor horarum digestionem in cucurbita vitrea, alembico munita ac recipiente instructa, liquoris vero postea expressi atque percolati evaporatio in olla aut concha vitrea aperta instituitur. Curandum tamen, ut in fine ignis admoveatur lenissimus, ne, adhibito majori gradu, extractum, jam spissiusculum factum, empyrevma contrahat. Eadem observata methodo, etiam *extracta scordii, cardui benedicti, trifolii fibrini, summitatum fumariæ, centaurii minoris, rad. gentianæ rubræ, diptamni albi, enulæ, pimpinellæ albæ, scorzo-*
neræ,

neræ, angelicæ, levistici, imperatoriæ, mei, herbæ melissæ, millefolii, chamomillæ simplicis & Romanæ, &c., parantur. Nonnulli quidem extractum radices angelicæ, & extracta balsamica & aromatica reliqua partim spiritu vini tartarificato, partim aqua conficere, & speciebus concisis primo spiritum vini tartarificatum, deinde vero, peracta prius digestionem, & solutione resinoso - spirituosam decantata, aquam superfundere, & posteriorem hanc solutionem magis gummosam cum priori postea miscere, & utramque conjunctim ad extracti consistentiam evaporando redigere jubent: Attamen, pro meo judicio, operosius hoc negotium minus videtur necessarium, quum aqua simplex, vino generoso modice remixta, uno actu, præsertim si coctio accedat, substantiam gummosam, & resinofam teneriorem, relictâ crassiori, quæ, ob indolem calidiorem, deterior æstimatur, solvat, & extrahat. Facile tamen hanc methodum admittere possum, si quis omnem substantiam solubilem separare, & extractum valde simul resinofum parare intendat.

EXTRACTVM absinthii non minus, quam reliqua omnia, hoc loco recensita, in forma pillulari, a granis quinque ad 10. 20. imo 30., exhibentur, vel bolos & electuaria ingrediuntur,

tur, vel ex iis etiam cum liquoris terræ foliatæ tartari, cum vino parati, sufficienti quantitate, tincturæ magnarum virium, extemporanea miscela & solutione conficiuntur, quæ a guttis 20. ad 40. 50. 60. propinantur, excepta tinctura extracti pimpinellæ albæ, cujus dosis, ob eminentem acredinem, ultra guttas 40. non facile adscendit. Virtutes, quibus pollent, multæ ac variæ sunt, & ab iis, qui simplicium vires in materia medica probe cognoverunt, sine difficultate determinari possunt. *Amara* enim, uti extr: absinthii, scordii, cardui benedicti, fumaris, centaurii minoris, rad. gentianæ rubræ, diptamni albi, trifolii fibrini, atque enulæ, seu substantiæ saponaceæ, valide mucositates primarum viarum, aliorumque meatuum abstergunt, atque attenuant, ventriculum ac viscera reliqua egregie roborant, digestionem promovent, inertiam bilis corrigunt, vermes necant, cruditates putridas destruunt, viscera obstructa aperiunt, urinam atque sudorem pellunt, calorem sanguinis augent, humores purificant ac fluiditatem ipsis majorem conciliant, adeoque etiam in adpetitu prostrato, dyspepsia, febribus intermittentibus, præsertim quotidiana & quartana, nec minus in ictero chronico cachectico, diarrhœis diuturnis, lenteria, cæliaca, vermibus, obstructione hepatis, lienis, glandularum meseraicarum, suppressione urinæ, mensium, lochiorum, & hæmorrhoidum, cachexia, anasarca, oedemate pedum, asthmate pituitoso, scorbuto, obstructione glandularum, adfecti-

adfectibus scabiosis ac frigidis rhevmaticis, ulceribus, vulneribus, ac multis adfectibus aliis, qui solidorum atoniæ, atque humorum impuritati & lentori primariam debent originem, validum atque egregium, si rite ac tempestive adhibeantur, auxilium præstant. Extracta *balsamica*, v.g. rad. angelicæ, levistici, mei, imperatoriæ, herbæ melissæ, flor. chamomillæ simplicis & Romanæ, millefolii, &c., quoad vires cum præcedentibus maxima quidem ex parte conveniunt, majori tamen virtute nervina, discutiente, carminativa, pectorali & uterina pollent, & cum fructu proinde insigniori in vertigine, debilitate capitis, epilepsia, paralyfi, apoplexia, adfectibus oculorum, aurium, dentium atque pectoris mucido-pituitosis, nec minus in cardialgia, colica, passione hypochondriaca & hysterica, febribus catarrhalibus, &c., adhiberi possunt. Extractum *pimpinellæ albæ* solida fortius stimulat, & mucum potenter dissolvit; hinc in coryza chronica, adfectibus atque febribus catarrhalibus, obstructione glandularum, asthmate pituitoso, catarrho suffocativo, cachexia, dysuria, calculo, & nephritide pituitoso-sabulosa, &c., præ reliquis commendari meretur. Extractum *scorzonæræ* denique inter diaphoretica, bezoardica, & sanguinem purificantia sibi locum vindicat.

EXTRACTVM CROCI

SUBSTANTIA activa in croco tam singularis indolis est, ut tota spiritu vini rectificatissimo, & tota pariter, uti alibi pridem

dictum fuit, aqua simplici solvi & a fibris inertibus separari queat. Extractum aquosum, ob mitiorem indolem, a plerisque spirituosum præfertur, at optimum, pro meo iudicio censendum erit, quod cum spiritu vini, parum saltem rectificato, adeoque satis adhuc phlegmatico, paratum, & leni menstrui, seu spiritus vini crocati in cucurbita abstractione ad consistentiam, melle non nihil spissiore, redactum fuit. Sub perfecta enim inspissatione partes volatiles balsamicæ, quibus maxima tamen virtus in acceptis ferenda est, adeo auferuntur, ut massa relicta in operando valde debilis inveniatur.

QVOD vires medicas cum tinctura convenit, præterquam, quod virtutem nervinam, anodynâ, hypnoticâ, pectoralem & uterinam remissiore possideat. Specificè in suppressione mensium, lochiorum, partu difficili, secundinis retentis, &c., nec minus, eductis tamen prius impuritatibus, in dysenteria, diarrhoea, fluore albo, &c., commendatur: Serosas enim & sanguineo-serosas fluxiones præternaturales discutiendo ac roborando cohibet, mere sanguineas ex adverso atque naturales excretiones commovendo promover. Pillulis ad grana duo, tria, quatuor, quinque additur, vel etiam, si adhuc semiliquidum existat, a guttis 5. ad 10., tincturæ instar, propinatur.

EXTRA-

EXTRACTVM OPII

OPTIME cum sola aqua simplici paratur, quando nimirum opium Thebaicum, in frustula minora dissectum, cum sufficiente ejusdem quantitate in olla, quoad dimidiam saltem partem replenda, sub camino, aut in aere libero tamdiu coquitur, donec penitus solutum sit, nec ulla amplius materia spumida venenata, quæ per vices cochleari aufertur, ad superficiem adsurgat, & solutio calida, semel vel aliquoties per linteum trajecta, ad justam deinde extracti consistentiam evaporando in concha vitrea deducitur.

EX PARTIBVS opii gummosis & tenerioribus resinosis constat, & longe mitiorem ac tutiorem proinde operationem, quam opium crudum, & ex eodem cum spiritu vini rectificatissimo parata essentia, præstat. Ingreditur pillulas, a grano dimidio ad gr. 1. 2. 3. 4., immo quarta, aut octava grani pars nonnunquam pro una dosi apud adultos sufficit. Convenit quoad usum specialiozem cum tinctura, & inter præcipua hypnotica, anodyna & fluxiones sistentia locum invenit. Cautè tamen cum usu ejus mercandum erit, ne, justo majori dosi oblatum, perniciosam narcosin inducat, aut necessarias materiæ superfluae, inutilis ac virulentæ excretiones, si intempestive usurpetur, cohibeat.

EXTRACTVM MYRRHÆ

TRIPLEx extractum, nimirum, adhibita sola aqua, *mere gummosum*, adhibito spiritu vini dephlegmatissimo, *mere resinofum*, & adfuso denique spiritu vini parum saltem rectificato, *gummeo-resinofum* ex myrrha rubra electa & grossiuscule contusa parari potest: Nulla tamen sub mere gummosæ substantiæ extractione coctio accedere debet, ne simul partes quædam resinofæ, violentiori aquæ ebullientis motu avulsæ, gummosis immisceantur. Post digestionem & perfectam substantiæ solubilis extractionem infusum mere gummosum, coctione & evaporatione in vase aperto, solutio mere resinosa & gummeo-resinosa autem, blanda in cucurbita vitrea destillatione, inspissatur, ut spiritus vini myrrhatus hac ratione simul colligi queat.

EXTRACTVM myrrhæ mere resinofum longe calidioris indolis est, quam mere gummosum, & hoc proinde priori, ob mitiorem operationem, præferri meretur. Pertinet utrumque, maxime autem gummosum, ad præstantissima roborantia, antiputredinosa, stomachalia, pectoralia, uterina, & traumatica, & pillulis additum, in adfectibus scabiosis benignis atque malignis, ulceribus putridis ac rebellibus, cachexia, digestionem vitiosa, vermi-
bus,

bus, morbis pectoris pituitosis, fluore albo, suppressione mensium chronica, &c., persæpe insigne præstat auxilium. Gummosum subinde etiam in liquore terræ foliatæ tartari vinoso solvitur. Resinosum datur a granis 3. ad 10., gummosum vero a granis 5. ad 10. 15., & gummeo resinosum denique a granis 3. ad 10. 12.

EXTRACTVM LIGNI GVAJACI

LIGNVM Guajacum bonæ notæ copiosis partibus resinosis atque gummosis instructum est, adeoque efficacissimum etiam inde obtinetur extractum, quando rasura ejus cum sufficienti aquæ simplicis quantitate ad tempus coquitur, & solutio decantata ac percolata postea in vase aperto debite inspissatur. Aqua ebulliens enim non tantum partes gummosas solvit, sed avulsas quoque resinosas teneriores recipit, ut ideo, peracta evaporatione, extractum resinoso-gummeum, quod mere resinosum virtute incidente, resolvente & abstergente longe superat, relinquatur.

EXTRACTVM hoc, a granis 10. ad integrum scrupulum in forma pillulari exhibitum, humores viscidos, mucidos, coagulatos potentissime resolvit, partes solidas ad vegetiores contractiones stimulando incitat, & ideo in morbis catarrhalibus, obstructione viscerum ac glandularum, maxime autem in lue venerea opem fert egregiam. Si penitus exsiccatum,

& in tenuem pulverem redactum, naribus attrahitur, incidendo ac stimulando potentissimi errhini vice perfungitur, & largam pituitæ excretionem provocat. Simili modo etiam *extractum radiceis glycyrrhizæ, tormentillæ, atque bistortæ* paratur, præterquam, quod decoctum radiceis tormentillæ in cucurbita destillando inspissetur, ut sic uno quasi actu extractum ejus & aquam destillatam, odoratis ac volatilibus quibusdam partibus imprægnatam, obtineamus. Memoratæ radices nihil fere principii gummosi continent, & extracta ea propter mere gummosa sunt. Extracta bistortæ & tormentillæ valde adstringunt, & subinde, pillulis a granis 3. ad 10. 12. addita, in morbis, quæ styptica postulant, exhibentur. Extractum glycyrrhizæ partes solidas erosas egregie demulcet, humores acres temperat, expectorationem promover, & frequentissime in raucedine, asperitate faucium, tussi acri, &c., sub pillulari pariter forma, vel etiam in calido infuso theiformi solutum, a scrupulo dimidio ad drachmam integram, ægris porrigitur.

EXTRACTVM GUMMI ALOES

ALOE *Socotrina*, quæ optima censetur, & *Hepatica* ex resinosis æque ac gummosis partibus constat. Solutio enim unius unciz aloes hepaticæ, cum aqua simplici digestæ, post filtrationem per chartam bibulam, ac debitam deinde lenemque evaporationem inspissata,

spissata, unciam dimidiam & scrupulum circiter unum extracti gummosi largitur, & ex residuo, siccato, si spiritus vini rectificatissimus eidem adfundatur, adhuc drachmæ tres substantiæ resinosa, digestionis beneficio, extrahuntur, ut ideo duo tantum terræ inertis scrupuli remaneant. Præstantius aloes extractum judicatur, quod cum succo citri, aut aceto destillato, vel aquosa etiam cremoris tartari solutione, quæ menstrua partes solutas gummosas & teneriores resinosas non nihil figunt ac temperatiores reddunt, paratum fuit; præsertim, si lenissima duntaxat digestio sub extractione accesserit.

EXTRACTVM mere resinofum humores, ob indolem valde calidam, nimium commovet, & facile proinde, præprimis apud subiecta plethorica, biliosa, & cholero · sanguinea, vehementes ebullitiones sanguinis, intempestiva molimina hæmorrhoidalia, quin hæmorrhagias exorbitantes excitat: Longe mitius, atque securius gummosum deprehenditur, & resinoso · gummeum denique, cum succo citri aliisque liquoribus aquoso · acidulis paratum, medium in hoc passu locum obtinet; unde etiam hoc & mere gummosum mere resinoso utique præferri merentur, quippe quæ alvum blande laxant, bilem viscidam atque inertem corrigunt, ventriculum roborant, vermes ne-

cant, sanguinem purificant, & fluxum catameniorum, lochiorum, atque hæmorrhoidum leniter promovent. Dantur in pillulis a granis 5. ad 10. 15., & gummosum quoque clysteribus abstergentibus modica quantitate additur.

EXTRACTVM FOLIORVM SENNÆ

FOLIA Sennæ Alexandrinæ æque quidem, ac aloe hepatica, partibus resinosis & gummosis instructa sunt, & uncia eorum tres, si a stipitibus debite repurgata fuerint, circiter unciam unam & scrupulos quatuor substantiæ gummosæ, & drachmam unam cum scrupulis duabus substantiæ resinosæ suppedi-
tant; verum, cum pars resinosa intestino-
rum tunicis tenacius adhæreat, & graviora tormina provocet, extractum ordinario sola
tantum aqua, digestionis & evaporationis beneficio, paratur. Vulgo etiam folia, post
extractionem reiteratam, & expressionem residua, ficcantur, calcinantur, & sal inde
extractum inspissando infuso gummoso mi-
scetur; at ultimus hic labor, me sentiente,
superfluous est, cum additum sal alcalinum
extracto vires præstantiores conciliare ne-
queat.

EXTRACTVM hoc, intuitu virium purgan-
tium, simplici foliorum decocto multo debi-
lius

lius est, quoniam sub diuturniori evaporatione multæ partes volatiles, & cum hisce multæ quoque vires, pereunt. Datur, laxandi fine, a granis 10. ad 15. 20. 30., & subinde etiam, incidendi, resolvendi & abstergendi fine, aliis medicamentis, sub pillulari forma exhibendis, ad aliquot grana additur.

EXTRACTVM RHABARBARI

PRINCIPIVM rhabarbari orientalis maxima ex parte gummosum est, et tam exigua resinæ portio eidem inhæret, ut nulla ejus ratio medica habenda sit. Extrahitur itaque substantia activa sola aqua simplici, & quidem blandæ digestionis beneficio in vase clauso, ne partes volatiles, quibus virtus cathartica præcipue in acceptis ferenda est, nimium dissipentur in auras: Ipsa quoque evaporatio melius in cucurbita, alembico instructa, quam in vase aperto, peragitur. Vncia una rhabarbari electi plerumque unciam dimidiam extracti gummosi suppeditat, & quicquid post plenariam extractionem remanet, corpus iners ac mere terreum est.

EST laxans mitissimum, & ipsa radice, in pulvere aut infuso exhibita, in operando, ob multarum partium volatiliū jacturam, longe adhuc debilius. Datur, in liquore terræ foliatæ tartari solutum, vel sub forma pillulari, a granis 15. ad drachmam dimidiam.

EXTRACTVM CATHOLICVM

IN PHARMACOPOEA *Augustana* renovata hujus extracti præparatio ita describitur: Rec. colocynthidis drachmas sex, agarici optimi, scammonii, hellebori nigri ana unciam semissem, aloes electæ unciam unam. Macerentur per triduum in sufficienti quantitate spiritus vini, postea infusum decantetur, & expresso residuo, liquor in cucurbita abstrahatur, ut partes gummeo-resinosæ, in fundo remanentes, justam extracti consistentiam adquirant. Quo factò, eidem nondum refrigerato spiritus evocati pauxillum addatur ac probe agitetur, ut partes gummosæ cum resinosis debite uniantur. In *Dispensatorio Brandenburgico* præparatio occurrit, quoad nonnulla a præcedente distincta, quæ sese ita habet: Rec. aloes Soccotrinæ purissimæ unciam unam, agarici optimæ notæ, radicum hellebori nigri, jalappæ, scammonii electi ana unciam dimidiam, pulpæ colocynthidis albæ drachmas sex. Pulverisatis spiritus vini tartarisatus ad eminentiam quatuor digitorum adfundatur, digerantur per triduum, & infusum deinde, præmissa colatione & residui expressione, evaporando ad mellis spissioris consistentiam redigatur, eidemque sachari albissimi pulverisati, olei destillati cinnamomi, caryophyllorum ana guttis

guttis sex, & olei anisi guttis decem irrorati, uncia una addatur, & cum illo exacte misceatur.

EXTRACTVM catholicum Dispensatorii Brandenburgici, ob addita olea carminativa, præcedenti, in Pharmacopœa Augustana descripto, quod THEOPHRASTI PARACELSI inventum existit, & quondam etiam *extractum RVDII* dictum fuit, a plerisque præfertur; utrumque nihilominus ad purgantia panchymagoga pertinet, & impuritates cujuscunque generis satis valide educit, præsertim, si aliquot mercurii dulcis grana addantur. Exhibetur in forma pillulari apud adultos a scrupulo uno ad grana 25.

EXTRACTVM PANCHYMAGOGVM

REC. Agarici optimæ notæ, recens trochiscati, diagrydii, jalappæ, rhabarbari electi, turbith albi & gummosi, feminis carthami decorticati ana unciam dimidiam, fibrarum radicum hellebori nigri, foliorum fennæ, a stipitibus mundatorum, ana unciam unam, pulpæ colocynthidis veteris, ab arillis & granis purgatæ, drachmas sex, cinnamomi acuti drachmam unam, cardamomi, caryophyllorum ana drachmam semissem, croci, spicæ Indicæ, ligni aloes ana scrupulum unum, mastiches drachmam dimidiam. Grossiuscule contusis spiritus vini rectificatus ad trium digito-

digitorum eminentiam, adfundatur, & absoluta quatuordecim dierum digestionem, liquor partim decantatus, partim expressus ac colatura depuratus, adservetur. Deinde residuo aquæ rosarum, cardui benedicti, fumarie, betonicæ, salis tartari purissimi drachmis sex imprægnatæ, ana, quantum sufficit, superfundatur, & digestionem iterum igne fervente balnei per biduum protracta, liquor, post decantationem, expressionem, atque colaturam, cum infuso priori misceatur, ac, spiritu prius e cucurbita destillando evocato, liquidum superstes in vase aperto leni evaporatione ad justam extracti consistentiam deducatur.

PARVUM ab extracto catholico distinctum est, & inter satis activa pariter ac tuta cathartica militat. Datur adultis, vel sub forma pillulari, vel cum liquore terræ foliatæ tartari vinoso in tincturam extemporanea solutione redactum, a granis quindecim ad grana 18. 20. 24. Monendum tamen, hoc extractum, ut & præcedens catholicum, in laudato liquore tartati solutum, fortiolem exercere operationem, quam sub forma pillulari oblatum, & ideo etiam in casu priori paullo minori dosi præscribendum esse. Nam sal neutrum tenerimum non tantum per se abstergit ac stimulat, sed substantiæ quoque gummeo-resinosæ resolutionem ulteriorem in ventriculo adjuvat.

EXTRA-

EXTRACTVM CHOLAGOGVM
QVERCETANI

REC. Rhabarbari uncias sex, folliculorum, seu potius foliorum sennæ, a stipitibus purgatorum, uncias quatuor, cinnamomi acuti, fantali citrini, spicæ nardi ana unciam semissem, trochiscorum de berberibus uncias duas. Subtilissime pulverisatis adfunde succum rosarum pallidarum probe depuratum, ad trium digitorum eminentiam, digere per triduum, exprime torculari, & liquori, ad melleam consistentiam inspissato, anaticam extracti aloes aquosi quantitatem, ut & extracti scammonii, spiritu vini parati, unciam unam adde, ac singula probe misce.

VVLGO quidem extractis purgantibus minus usualibus adnumeratur, blandam nihilominus, a granis 15. ad 20. 30. sub forma pillulari exhibitum, operationem exercet.

EXTRACTVM SOLVTIVVM

REC. Foliorum sennæ Alexandrinæ electorum, rhabarbari orientalis optimi ana uncias tres, cinnamomi acuti, seminis anisi ana drachmam unam, tartari tartarificati drachmam unam cum semisse. In pulverem subtilem redacta cum aquæ endiviæ libra una, per diem & noctem, moderato arenæ calore, digerantur, & liquor, citra expressionem decantatus ac percolatus, ad extracti consistentiam evaporetur.

A SCRVPVLO uno ad drachmam dimidiam, immo integram, oblatum, blande alvum movet, ac nulla tormina vehementiora, quæ nonnulli tamen ab eo metuunt, provocat, nisi sub digestionem ignis fortior, & post eandem specierum expressio forsan accesserint. Tormina enim solummodo a partibus foliorum sennæ resinosis, sub fortiori digestionem ac specierum expressionem simul separatis, ac tenacius postea intestinorum tunicæ adhærentibus, derivanda sunt.

EXTRACTVM DIACARTHAMI COMPOSITVM

REC. Seminis carthami decorticati, foliorum sennæ, a stipitibus purgatorum, turbith gummosi albi ana unciam unam cum dimidia, rhabarbari optimi unciam unam, agarici recens trochiscati drachmas sex, scammonii optimi drachmas quinque, mannæ electæ uncias duas cum semisse, myrobalanorum, chebularum uncias tres, polypodii quercini uncias duas, zingiberis albi drachmas duas. Concisis atque contusis spiritus vini ad quinque digitorum eminentiam adfundatur, liquor tinctus, post quatuor dierum digestionem, decantetur, residuum exprimatur, & liquida, commixta ac colatura depurata, destillando ad extracti mellei consistentiam redigantur.

EXTRACTVM hoc, quod etiam *Cnicopharmactum* vocatur, panchymagogis adnumeratur, & cachecticis atque hydropicis specificè prodèsse creditur, præsertim, si eidem fortiora addantur. Plerumque aqua quadam destillata diluitur, vel cum syrupo rosaceo, violaceo solutivo, &c., miscetur, & a drachma dimidia ad integram exhibetur.

EXTRACTVM EPILEPTICVM

REC. Radicum angelicæ, pœoniæ, pyrethri ana unciam unam, foliorum majoranæ cum summitatibus manipulum unum, rutæ, scordii, ana manipulum semissem, florum lavendulæ, liliorum convallium, pœoniæ, rorismarini, stœchadis Arabicæ ana unciam dimidiam, ligni sancti, visci corylini, tiliacei aut quercini ana unciam dimidiam, rasuræ cornu alcis, cervi, cranii humani ana unciam semissem, castorei recentis drachmam unam cum dimidia, specierum diamoschi dulcis unciam dimidiam. Concisis atque contusis adfunde vinum Rhenanum aut Gallicum, ad quatuor digitorum eminentiam, digere per aliquot dies vase probe clauso, postea, spiritu decantato, residuum exprime, & liquores mixtos atque filtratos destillando ad mellis spissitudinem redige.

VARIA, v. g. radix pœoniæ, viscus corylinus ac tiliaceus, itemque rasura cornu cervi, alcis, cranii humani hanc formulam ingrediuntur, quibus, ceu mere gummosis, ac terreo-gelatinosis, vinum, si generosioris indolis sit, non adeo multum sub blanda digestionem eripere valet, & extractum hoc nullius plane pretii futurum esset, nisi partes activæ resinosæ, ac gummeo-resinoso-oleosæ e reliquis speciebus in menstruum transirent, & extracto huic virtutem nervinam, atque discutientem conciliarent. Laudatur in epilepsia, aliisque convulsionibus, a solidorum laxitate, & humorum spissitudine ac mucida dyscrasia primario oriundis. Additur bolis ac pillulis, vel in vino solutum, a scrupulo uno ad drachmam integram, exhibetur.

EXTRACTVM THERIACALE

REC. Theriacæ Andromachi quantum placet, adfunde spiritum vini nondum rectificatum, ad aliquot digitorum eminentiam, digere per triduum, decantato spiritu tincto, residuum exprime, & liquores mixtos destillando ad justam extracti consistentiam redige.

EX partibus gummosis ac resinosis constat, & viribus diaphoreticis, bezoardicis, antiepilepticis, carminativis atque pectoralibus pollet. Datur per se in forma pillulari a granis 5. ad 10. 15. 20. 25., vel subinde etiam potiunculis, aliisque mixturis diffusioribus, dosi refracta, additur.

EX-

EXTRACTVM SPECIERVM AROMATICARVM ROSATARVM

SPECIEBUS aromaticis rosatis, alibi describendis, primo sufficiens spiritus vini tartarifati quantitas adfunditur, infusum digeritur, & liquor tinctus, post residui expressiōnem, filtratur, deinde etiam pars gummifera, adfusa aqua simplici, extrahitur, in auxilium tamen vocata leni coctione, & solutiones aquosæ tandem ac spirituosæ miscentur, ac leni igne, partim in cucurbita, alembico suo munita, partim etiam, abstracto scilicet liquore spirituofo, in vase aperto ad justam extracti spissitudinem deducuntur.

VIRTVTEM roborantem, stomachalem & cephalicam possidet, & a scrupulo dimidio ad integrum, & ultra, exhibetur.

ROB SAMBVCI

FACILI negotio paratur, quando succus baccarum sambuci maturarum expressus, igne moderato, & sub continua in principio agitatione cum spatula, ne empyreuma contrahat, coquendo ad justam consistentiam redigitur. Simili modo etiam *Rob berberum, cerasorum, vibium* atque *baccarum ebuli* paratur.

ROB sambucinum vulgare & domesticum præbet medicamentum diaphoreticum, & sub-

inde etiam laxans. Ingreditur electuaria atque bolos, vel per se, a drachma una ad unciam dimidiam, & ultra, in aceto aut infuso theiformi adsumitur. *Rob berberum* leniter adstringit, & ideo in fluxionibus alvinis aliisque subinde locum invenit. *Rob cerasorum*, ob gravioriorem purioremque aciditatem, temperat, & sæpius, præsentē siti nimia & orgastica sanguinis expansione, exhibetur. Cum hoc etiam perfecte convenit *Rob ribium*: Quod vero *Rob baccarum ebuli* attinet, illud rob sambucino quoad vires simillimum deprehenditur, præterquam, quod alvum paulo validius moveat. Ingrediuntur electuaria & bolos, vel per se in infuso quodam theiformi propinantur, vel potiunculis etiam miscentur.

R O B M O R O R V M

DVPLEX prostat, nimirum *rob mororum cum melle*, & *rob mororum cum saccharo*. Prius ita paratur: Rec. succi mororum nondum penitus maturorum expressi, & partium feculentarum subsidentia depurati, libras quinque, mellis virginei despumati libram unam. Mixta in cacabo terreo vitreato ad justam consistentiam coquendo redigantur. Posterioris præparatio parum distincta est, & loco mellis, quatuor succi mororum depurati libris solummodo sachari albi purissimi libræ duæ adduntur, ac postea cum eo ad Rob consistentiam coquuntur. Descripto modo etiam

etiam ex libris duabus succi, e corticibus viridibus nucum juglandium, diebus canicularibus expressi, & per residentiam depurati, cum mellis despumati libra una *Rob nucum*, & ex partibus duabus pulpæ, e prunis sylvestribus maturis, ad mollitiem coctis, expressæ, cum parte una sachari *Rob acaciæ nostratis* paratur.

ROB MORORVM, five cum melle, five cum sacharo paratum fuerit, vires refrigerantes ac demulcentes possidet, & gratiæ causa non solum potiunculis temperantibus, interne usurpandis, sed etiam gargarismatibus additur, & per se quoque in inflammatione oris illinitur. *Rob acaciæ nostratis* subinde bolis & electuariis adstringentibus miscetur, & *rob nucum* denique quoad virtutem cum rob mororum convenit, nisi quod remissioribus refrigerandi viribus gaudeat.

R O B J V N I P E R I N V M

REC. Baccarum juniperi maturarum ac recentium conquassatarum quantum placet, macera illas in aqua simplici, donec mollescant, tum per setaceum cola, & succum, post lenem baccarum expressionem, calore moderato ad justam rob consistentiam redige. Citra olei ætherei dispendium hoc rob obtinetur, quando octo baccarum succulentiorum libræ, cum duodecim aquæ libris per

aliquot dies in loco calido maceratae, destillationi in vesica cuprea subjiciuntur, & evocato oleo æthereo, decoctum, in vesica relictum, post percolationem, leni calore inspissatur.

EST medicamentum balsamicum, roborans, stomachale, diureticum, atque bezoardicum egregium, quod specificè in debilitate ventriculi, profluviiis alvinis, calculo, hydrope, variis renum atque vesicæ vitiis, præsertim apud senes, ut & in adfectibus catarrhalibus commendari meretur. Exhibetur, vel per se, a drachmis duabus ad unciam integram, vel in vino Hispanico aut alio vino dulci solutum. Subinde etiam bolos & electuaria ingreditur.

MIVA CYDONIORVM SIMPLEX ET COMPOSITA

PRIOR, *simplex* nimirum, seu *sine speciebus*, facili negotio paratur, quando succi cydoniorum, per residuum depurati, libræ decem cum sacchari albi pulverisati libris tribus ad justam mivæ consistentiam coquendo rediguntur; *Composita* autem seu *cum speciebus* ita conficitur: Rec. cardamomi decorticati drachmas tres, cinnamomi electi, caryophyllorum ana drachmas duas, macis, mastiches, zingiberis ana drachmam unam cum semisse, ligni aloes drachmas duas cum dimidia, croci drachmas duas, ambrae, moschi

schi ana scrupulum unum. Contusis vini
 albi generosi libra una adfundatur, & infu-
 sum, post viginti quatuor horarum macera-
 tionem, ac lenem, decantato liquore, spe-
 cierum expressionem, per chartam bibulam
 filtretur. Deinde recipiantur succi cydonio-
 rum bene maturorum recens expressi, ac
 depurati, libræ viginti, sachari albissimi libræ
 tres, coquantur ad consistentiam fere tabu-
 lati, iisdemque postea infusum prædictum
 adfundatur, ut, facta sachari resolutione,
 inde miva justæ consistentiæ resultet.

MIVA *cydoniorum simplex* leniores duntaxat
 vires adstringentes ac refrigerantes obtinet, &
 in dysenteria proinde aliisque fluxionibus alvi-
 nis proficua creditur; *composita* autem, quæ
 multas partes balsamicas & aromaticas recepit,
 non tantum leni adstrictoria, sed etiam robo-
 rante, stomachali & analeptica virtute instructa
 deprehenditur, & in variis ideo adpetitus atque
 digestionis vitiis, præsertim apud subiecta cho-
 lERICA & biliosa, quæ calidiora remedia perferre
 nequeunt, ut & in lipothymiis, gravioribus
 subinde sanguinis profusionibus supervenienti-
 bus, non contemnendum auxilium adfert, ac
 præstantius absque dubio pharmacum futurum
 esset, si moschus & ambra, quorum odor mul-
 tis inimicus est, exularent. Simplex æque,
 ac composita, datur a drachmis duabus ad un-
 ciam dimidiam, imo integram. Parum a miva

cydoniorum simplici & composita tum natura, tum viribus, distinctum est *Diacydonium simplex* & *cum speciebus*: Prius enim, quod etiam *Diacydoniatum lucidum* vocatur, ex pulpæ cydoniorum, cum expresso succo proprio atque purissimo coctæ, & sacchari albissimi clarificati, & ad justam consistentiam coquendo inspissati, partibus anaticis conficitur, ac, post exactam miscelam, scatulis infunditur, vel in electuarii spissioris formam redigitur. Posterius autem, *Diacydonium* scilicet *cum speciebus*, sive *compositum* varia aromatica recipit: Descripti enim Diacydonii simplicis, recens parati, & adhuc a foco calentis libræ uni specierum pro morsulis Imperatoris & flavedinis corticum citri recentis, minutissime conscissæ, ana drachmæ quinque debite miscentur, & mixtum deinde scatulis infunditur.

FERMENTVM ANODYNVN

REC. Opii uncias quatuor, adfunde in vitro capaci & amplioris orificii succi cydoniorum recens expressi, & residentia nonnihil depurati libras duas, adde crystallorum tartari, ut & salis ejusdem alcalici ana unciam dimidiam, & spiritus vini unciam unam: Mixta collocentur in loco calido, ut lenem subeant fermentationem, eademque absoluta, liquidum, colatura a facibus, & spuma superincumbente liberatum, ad spissioris extracti

extracti consistentiam in maris balneo co-
quendo redigatur. Quando fermentum hoc
spiritu vini rectificatissimo rursus solvitur,
solutio filtratur, aliquantulum digeritur, &
abstracto spiritu, iterum ad extracti confi-
sistentiam deducitur, *Opium præparatum* LAN-
GELOTTI, itemque *Laudanum opiatum cydo-
niatum* vocatur.

EST satis bonum medicamentum anodynum
& hypnoticum, simplex tamen opii extractum
aquosum activitate superat, & procul dubio
longe adhuc fortius atque in operando impe-
tuosius futurum esset, nisi mobilissimæ partes
narcoticæ, sub leni ac paullulum protracta fer-
mentatione, exhalando abirent in auras, & ad-
dita acida salina reliquas paullulum figerent,
adeoque vim expansivam minuerent. Datur
adultis a quarta grani parte ad granum dimi-
dium, infantibus autem, ad compescenda alvi
tormina, aut somnum inducendum, vix vige-
sima, aut saltem vigesima quarta grani pars
pro una dosi exhibenda est.

RESINA JALAPPÆ

REC. Pulveris radiceis gialappæ nigræ resi-
nosæ quantum placet, adfunde spiritum vini
rectificatissimum, vel modice saltem rectifi-
catum, qui ad resinarum purgantium extra-
ctionem præstantior creditur, ad aliquot di-
gitorum eminentiam, digere per aliquot dies,

in vase clauso, arenæ calidæ imposito, spiritum imprægnatum effunde, &, recentis portione residuo adfusa, extractionem atque digestionem toties reitera, donec substantia solubilis penitus separata sit. Quo facto, liquores conjunctos cucurbitæ infunde, & igne moderato omnem evoca spiritum, ut nil, nisi resina, postea eximenda, & ulterius, si necesse fuerit, exsiccanda, in fundo remaneat, vel solutioni, maxima prius spiritus parte destillando abstracta, multum aquæ frigidæ adfunde, ut lactescat, &, ob inductam solvendi impotentiam, partes resinosas solutas ad fundum dimittere cogatur, quæ deinde, post plenariam tamen subsidentiam & concretionem in massam, decantato prius liquore supernatante, eximendæ atque siccandæ sunt. Methodus posterior, pro mea sententia, priori præferri meretur, quoniam resina, præcipitationis beneficio a menstruo separata, ob minorem partium volatilium jacturam, viribus majoribus, quam altera, instructa est. Nonnulli resinam exemptam oleo quodam æthereo aromatico, v. g. oleo anisi, fœniculi, citri, melissæ, &c. lenissime imbuere, ac denuo ad radios solares siccare jubent: At, labore hoc, qui nullam singularem adfert utilitatem, commode supersedere possumus. Secundum descriptam metho-

metho-

methodum duplicem etiam *resinæ scammonii*, *ligni Guajaci*, aliorumque vegetabilium parantur.

EXTRACTVM radicis jalappæ resinolum a quibusdam in *Magisterium*, & *Resinam* dividitur: *Magisterium* vocant illud, quod præcipitando separatum fuit, resinam proprie ita dictam autem alterum, quod perfecta solutionis evaporatione & inspissatione producitur. Vtrumque, spiritu vini modice saltem rectificato extractum, ob partes gummosas resinosis intermixtas, meliorem operationem cathartica exercet, quam spiritu vini rectificatissimo paratum, adeoque mere resinolum. Medicos enim reiterata experientia dudum edocuit, extractum jalappæ mere gummosum alvum blande quidem movere, aut magis tamen pellere urinam, resinolum fortem quidem provocare catharsin, gravioribus tamen torminibus, ac forti humorum exagitatione stipatam, gummeo-resinolum vero effectum optimum & completam impuritatum evacuationem, absque singularibus torminibus, præstare. Valent hæc de plerisque etiam purgantibus reliquis. Resina æque ac magisterium ordinario cum aliis in formam pillularem, vel etiam cum pineis, amygdalis dulcibus excorticatis, aut extracto quodam in puliculam terendo rediguntur, & adultis a granis 3. ad 5. 6. 8. 10. exhibentur. *Resina scammonii* fortiori, quam præcedens, vi cathartica pollet, & ejusdem proinde dosis saltem a granis 3. ad 4. 5. 6. ascendere debet. Plerumque aliis debilioribus,

tanquam stimulanſ, doſi refracta additur, vel per ſe, in vitello ovorum ſoluta, propinatur. *Reſina ligni Guajaci*, cujus binæ plerumque uncix ex libra una ligni bonæ notæ ſpiritu vini rectiſſimo extrahi poſſunt, locum inter diaphoretica, diuretica & ſanguinem purificantia obtinet, ſupra tamen deſcripto extracto reſinoſo - gummeo, ob indolem calidiorẽ, & longe remiſſiorem ex adverſo incidendi & abſtergendi virtutem, non æquiparanda eſt. Datur, inter pillulas recepta, a granis 5. ad. 10. 15.

* * * * *

C A P V T II

DE

PVLVERIBVS COMPOSITIS SPECIEBVS ATQVE FÆCVLIS

§. I

PVLVERES *compositos* & ſic dictas *Species officinarum* in genere nullum ſingulare intercedit diſcrimen, præterquam, quod illorum ſinguli ordinario teneriores exiſtant, harum autem nonnullæ, præſertim, ſi externo duntaxat uſui deſtinatæ ſint, ex ingredientibus groſſiuſcule ſaltem contuſis atque conciſis componantur.

§. II

§. II

PRÆTER trituram nullo alio ad pulverum atque specierum præparationem artificio opus est, & circa ingredientia pariter, five sint simplicia cruda, five præparata chymica aut pharmaceutica, generatim commemoranda notatu digna haud occurrunt. Et hæc itidem valent de virtutibus, quæ pro ingredientium diversa natura reperiuntur diversissimæ, adeo, ut recensio earum necessario ad futuram descriptionem specialissimam reservanda sit.

§. III

PULVERVM subtiliorum species constituunt *Fæculæ*, singulari tamen hoc nomine utique dignissimæ, quoniam ex moleculis non adeo amplius activis, & valde terrestribus atque fæculentis constant. Radices enim *ari*, *pæoniæ*, *iridis*, *bryoniæ* &c. adhuc recentes & succulentæ, a fordibus atque externa pellicula liberatæ, & minutim incisæ atque contusæ, ex sacco lineo sub prelo fortissime exprimuntur, & succus in vase vitreo ad tempus in loco frigido reponitur, ut pulvis subtilissimus paullatim ad fundum descendat, qui postea, liquore leniter prius decantato, in umbra siccatur, & sub fæculæ nomine adservatur. Potiora interim principia
activa

activa in succo decantato remanent, & facile e toto præparationis negotio elucescere opinor, fæculas parum possidere virtutis, ac jure ad superflua et inutilia præparata pharmaceutica relegandas esse.

PVLVERES AC SPECIES VSITATIORES

<i>Pulvis alexipharmacus</i> Off.	<i>Pulvis stomachicus</i> QVER-
- <i>bezoardicus communis.</i>	GETANI.
- - SENNERTI.	- <i>dentifricius absque mos-</i>
- - WEDELII.	cho.
- - LVDOVICI.	- <i>pro fumo communis.</i>
- <i>cachecticus.</i>	- <i>sternutatorius.</i>
- <i>carminativus</i> Off.	<i>Specificum cephalicum</i> MI-
- <i>contra abortum</i> -	CHÆLIS.
- - <i>casum</i> -	<i>Sperniola</i> CROLLII.
- - <i>colicam</i> -	<i>Species aromaticæ rosatæ.</i>
- - <i>phthysin</i> HALY.	- <i>cordiales temperatæ.</i>
- - <i>vermes.</i>	- <i>decocti pectoralis.</i>
- <i>cordialis communis.</i>	- <i>diacinnamomi.</i>
- - <i>pro pauperibus.</i>	- <i>diacreos.</i>
- <i>dysentericus.</i>	- <i>diambra.</i>
- <i>epilepticus</i> Off.	- <i>dianthos.</i>
- <i>epilepticus Marchionis.</i>	- <i>diapenidiorum.</i>
- <i>mantuanus.</i>	- <i>diarrhodon Abbatis.</i>
- <i>mulierum.</i>	- <i>diatragacanthi frigidi.</i>
- <i>pannonicus ruber.</i>	- <i>diaxilaloes.</i>
- <i>parturientium.</i>	- <i>de hyacintho.</i>
- <i>pleuriticus.</i>	- <i>bieræ picræ.</i>
- <i>præcipitans.</i>	- <i>morfulorum Imperatoris</i>
- <i>puerorum communis.</i>	- <i>cephalicæ pro cucuphis.</i>
- <i>stegnoticus</i> GVTTMAN-	- <i>pro epithemate capitis.</i>
NI.	- - - <i>cordis.</i>

PVLVIS ALEXIPHARMACVS
DISP. BRAND.

REC. Nitri cryſtallini puriſſimi, florum ſulphuris, myrrhæ rubræ electæ ana uncias duas. Singula ſeorſim contuſa miſceantur, ut pulvis fiat ſubtiliſſimus.

OB IVSTO largiorem myrrhæ additionem hic pulvis paullo calidioris indolis eſt, & promiſcue ea propter in malignis, exanthematicis, ceteriſque febribus continuis exhiberi nequit. Optime conducit in febribus catarrhalibus benignis, tumoribus glandularum frigidis, & quibuſvis morbis aliis, qui lymphæ mucidæ præcipuam debent originem. Datur a granis ſex ad 12. 15.

PVLVERES BEZOARDICI
VARI

PVLVIS bezoardicus Dispensatorii Brandenburgici, ſive communis: REC. radicum angelicæ, gentianæ, petasitidis, zedoariæ ana drachmam dimidiam, rad. diptamni albi, tormentillæ, boli Armenæ, terræ ſigillatæ Strigenſis ana drachmas ſex, coralliorum rubrorum præparatorum, cornu cervi uſti & præparati, corticum citri extimorum, raſuræ eboris ſubtiliſſimæ, ſuccini albi præparati ana drachmam dimidiam. Miſce, ac fiat omnium pulvis ſubtiliſſimus. *Pulvis bezoardicus*

ardicus Sennerti: Rec. cornu cervi philosophice calcinati drachmam unam cum dimidia, lapidum cancerorum præp., terræ sigillatæ Silesiacæ, succini, margaritarum præp., coralliorum rubrorum præparat. ana scrupulum unum, ossis de corde cervi, smaragdi præp., hyacinthi præp., rubini præp., ana scrupulum semissem, lapidis bezoardici orientalis scrupulum unum, foliorum auri num. 3. M. F. l. a. Pulvis. *Pulvis bezoardicus major Wedelii:* Rec. radicis contrajervæ, terræ Lemniæ, unicornu fossilis, coralliorum rubrorum præp., antimonii diaphoretici, succini albi præparati ana unciam unam, cornu cervi philosophice præparati uncias duas, lapidis bezoardici occidentalis drachmam dimidiam, olei citri scrupulum semissem. M. F. l. a. Pulvis. *Pulvis bezoardicus Wedelii minor:* Rec. antimonii diaphoretici, lapidum cancerorum, cornu cervi philosophice præparati ana unciam unam, extracti scorzonæ montanæ unciam dimidiam. M. F. Pulvis. *Pulvis bezoardicus albus Ludovici:* Rec. cornu cervi philosophice calcinati unciam unam, terræ sigillatæ, unicornu fossilis ana unciam dimidiam. M. F. Pulvis.

PVLVIS bezoardicus communis ex ingredientibus satis activis, balsamicis, amaris & adstringentibus constat, si terrea duntaxat, v. g. corallia,

rallia, cornu cervi ustum, & terras sigillatas atque bolares exceperis. Priora enim acidum primarum viarum solummodo absorbent, & cum illud in febribus acutis rarissime vel nunquam in ventriculo inveniatur, reliquorum virtutem in casibus ejusmodi, in quibus tamen pulveres bezoardici plerumque adhibentur, nullo prorsus modo exaltare valent: Terræ bolares atque sigillatæ rubræ, flavæ, brunnae, ob indolem martialem, nonnihil quidem solidas partes adstringunt, ac leniter adstringendo tonum augent; verum, cum jam notabilis radicis tormentillæ quantitas mixto inhæreat, hæ terræ martiales quoque, debili ægrorum ventriculo plerumque molestæ, commode ac sine virium jactura exulare possent. Hic pulvis cæteroquin, propter ingredientia amara atque balsamica resinoso-gummea atque bituminosa, lenem obtinet virtutem diaphoreticam atque diureticam, & in febribus catarrhalibus, aliisque morbis, blanda diaphoresi atque diuresi præcipue curandis, non contemnendi usus est. Dosis a scrupulo dimidio ad integrum adscendit. *Pulvis bezoardicus Sennerti* præcedentem quidem pretio superat, virtute autem longe inferior est, ac quoad maximam partem ex mere terreis atque indissolubilibus moleculis lapideis, quæ pretium quidem augent, reliquorum autem ingredientium operationem nullo prorsus modo adjuvant, componitur: Hinc, ejecto succino, quod solum aliqua pollet virtute nervina, nullas amplius vires, præter antacidas, retinet, & vulgari

vulgari pulveri absorbenti, ex meris lapidibus cancrorum parato, vix præferri meretur: Vnde omnino mirandum, quod locum inter bezoardica, ac tantam insuper famam consecutus fuerit. Datur a granis 15. ad scrupulum integrum. *Pulvis bezoardicus major & minor Wedelii* vix commemorato haud præstantior foret, nisi prior radicem contrajervæ & oleum citri, posterior autem extractum scorzonæræ simul reciperet. Vterque nihilominus miserrimum medicamentum bezoardicum est, nec ullam notatu dignam diaphoresin in febribus aliisque morbis provocabit, nisi naturæ ad expellendum sudorem proclivitas, aut potulenta calida desuper hausta, vel lecti calor accedant. Quoad dosin cum præcedente convenit. *Pulvis bezoardicus albus Ludovici* mixtum mere terreum est, ac nullam plane, præter antacidam, virtutem possidet, quæ tamen in febribus malignis, in quibus nunquam acida, sed potius oleoso-urinosa ac semiputrida impuritas in corpore hospitatur, nihil valet: Adeoque ad acidum primæ culinæ destruendum, a scrupulo dimidio ad integrum, solummodo exhibendus est.

PVLVIS CACHECTICVS QUERCETANI

REC. Limaturæ chalybis, aqua pluvia sæpius irroratæ atque exsiccatae, & sic in pulverem subtilissimum redactæ, aut cum sulphure

phure calcinatæ, unciam unam, sæcularum
radicum ari drachmam unam cum dimidia,
coralliorum rubrorum præparatorum, ma-
tris perlarum præparatæ ana drachmas duas,
cornu cervi philosophice præparati, succini
præparati, cinnamomi ana scrupulos qua-
tuor, sachari uncias duas. M. F. l. a. Pulvis.
Q V E R C E T A N V S etiam drachmam unam
cum dimidia ambre addidit; veruntamen,
cum pretium hujus pulveris nimium hac ra-
tione increfcet, plerumque in officinis nostris
additio ejus omittitur.

VIRTUTE pollet, fi absque ambra præpa-
ratus fit, antacida, leniter adstringente ac ro-
borante: An vero in cachexia vires exferat
eminentiores, eamque folus profliget, juftas
dubitandi cauffas habeo. Activitas ejus cætero-
quin ad fuccinum, cinnamomum & limaturam
martis primario redundat, quorum duo priora
fibras laxas roborant, posterior autem, ab acido
corrodente primæ culinæ in vitriolum martiale
mutata, easdem notabilius adstringit. Subinde
etiam locum in febre intermittente quotidiana
& quartana invenit. Datur a scrupulo dimidio
ad drachmam dimidiam. Inventor eum ægris
cachecticis per 15. dies continuos ad femi coch-
learis menfuram præbuit; at nimia hæc dofis
infigne parit fastidium adfumendi.

PVLVIS CARMINATIVVS
DISP. BRAND.

REC. Seminis carvi, cumini ana libram dimidiam, zingiberis albi unciam unam, croci drachmam unam. Misce, fiat pulvis.

FLATVS fatis bene discutit, & in torminibus ventris, colica ac cardialgia flatulenta, immo, ob virtutem roborantem, in diarrhœis & variis adpetitus atque digestionis vitiis non contemnendi usus est. Dosis a scrupulo uno ad drachmam dimidiam adscendit.

PVLVIS CONTRA ABORTVM
DISP. BRAND.

REC. Granorum kermes drachmam unam, radicum tormentillæ, rasuræ eboris, santali rubri ana drachmam semissem, coralliorum rubrorum & alborum præparatorum, caryophyllorum, foliorum rosarum rubrarum, margaritarum præparatarum, mastiches ana scrupulum unum, nucistæ scrupulos duos, manus Christi perlatae drachmas tres. M. F. Pulvis.

ADSTRINGENDO ac leniter roborando agit, & ideo gravidis, quæ abortum metuunt, subinde offerri poterit, si uteri scilicet debilitas ansam præbeat. Quando enim plethora nimia, expansio sanguinis orgastica, aut vehementes uteri ac viscerum imi ventris contractiones
spas-

spasmodicæ imminentis abortus causæ existunt, cautius cum usu ejus mercandum est. Datur quoque in aliis morbis, qui leniora adstringentia ac roborantia postulant, v. g. in lenteria, cœliaca, diarrhœa, diabete, fluore albo, dysenteria ad finem tendente, & similibus, præsertim, si impuritates prius educæ fuerint, & præter atoniam fibrarum nihil amplius emendandum sit. Dosis scrupulum unum non facile superare debet.

PVLVIS CONTRA CASVM

REC. Boli Armenæ præparatæ, lapidis hæmathitæ præparati, sanguinis draconis præp., sanguinis hirci præp., mumie transmarinæ præparatæ, lapidum cancrorum præparatorum ana drachmas duas, spermatis ceti drachmam unam, rhabarbari electi drachmam dimidiam. M. F. Pulvis.

VIRIBVS adstringentibus ac resolventibus instructus est, & specificè ad sanguinem, post casum ab alto aut contusiones, &c., extravasatum atque coagulatum, dissolvendum commendatur. Præcipua virtus resolvens rhabarbaro, præcipua autem virtus subadstringens sanguini draconis & hæmathitæ, si posterior acidum in ventriculo inveniat, adscribenda est. Exhibetur a scrupulo uno ad duos.

PVLVIS CONTRA COLICAM

REC. Corticum aurantiorum recens ficatorum unciam unam, baccarum lauri, semi-

nis carvi, cumini ana unciam semissem, rad. galangæ, zedoariæ, ana drachmas tres, calami aromatici, caryophyllorum, cinnamomi acuti ana drachmas duas. M. F. Pulvis.

VIRTVTEM obtinet nervinam, roborantem, stomachalem & carminativam, adeoque appetitum auget, digestionem alimentorum adjuvat, cruditates pituitosas resolvit, vermes necat, viscera roborat, atque flatus discutit, & satis notabile proinde auxilium in anorexia, dyspepsia, diarrhœa pituitosa, lienteria, cœliaca, colica & cardialgia flatulenta, &c., præstat, præsertim, si in harum ægritudinum nonnullis, vel paullo ante, vel paullo post pastum, a granis 15. ad 20. 30., adsumitur.

PULVIS HALY CONTRA PHTHISIN

REC. Seminis althææ, cucumeris decorticati, cucurbitæ nostratis decorticati, sem. cydoniorum mundati, malvæ, melonum decorticati, portulacæ ana drachmas duas cum semisse, sem. papaveris albi drachmas sex, amyli, gummi Arabici, tragacanthi, rasuræ eboris, radicis liquiritiæ raspatæ ana drachmam unam cum dimidia, sacchari penidiû ad pondus omnium. M. F. Pulvis.

EX INGREDIENTIBVS, principio aqueo-
aut oleoso-mucilagineo, dulci, subdulci, temperatissimo prægnantibus, præcipue componi-
tur,

tur, & ideo partes solidas demulcer, & humores acres, salia involvendo atque obtundendo, temperat. Non solum ruffientibus, secundum inventoris Haly commendationem, conducit, sed in febre quoque lenta & hectica, calculo, ulcere renum atque vesicæ, stranguria, ardore ventriculi, dysenteria, tenesmo ani, aliisque morbis, qui acri humorum indoli & solidorum erosioni suos debent natales, opem ferre consuevit: Semper tamen, si memoratos ab eo expectare velimus effectus, recens præparatus exhibendus est, quoniam semina lactescentia, quæ notabilem totius compositi partem constituunt, temporis successu rancorem contrahunt, & novam hac ratione, eamque pejorem, naturam huic pulveri conciliant. Curandum quoque, ut ad compositionem ejus semina recentissima, ac nondum rancida, recipiantur. Vulgo ad aliquot drachmas una vice exhibetur, sed præstat, eum minori dosi ægris offerre, ac sæpius exhibitionem repetere, ne dosis nimia fastidium pariat.

PVLVIS CONTRA VERMES

REC. Seminis cinæ five fantonici unciam unam, corallinæ unciam dimidiam, mercurii dulcis rite præparati, rasuræ cornu cervi subtilissimæ, turbith gummosi ana drachmas duas, myrrhæ electæ drachmam unam. M. F. Pulvis.

AD FINEM illum, quem titulus indicat, obtinendum satis bonus deprehenditur, & ventriculum præterea, intestina, atque viscera roborat. Datur a granis 8. ad 10. 12. 15. 20.

PVLVIS CORDIALIS COMMVNIS
CVM ZEDOARIA

REC. Cornu cervi præparati drachmas sex, cornu alcis præparati, coralliorum alb. præp., matris perlarum præp., lapidum cancrorum præparatorum, ossis de corde cervi præp., succini albi præparati, talorum leporis ana drachmas duas, terræ figillatæ Strigenfis, radicum zedoariæ selectarum ana drachmam unam, foliorum auri numero decem. M. F. Pulvis. In officinis, præter descriptum pulverem cordialem cum zedoaria, adhuc alius prostat absque zedoariæ additione paratus, nec non *Pulvis cordialis pro pauperibus*, qui ex sequentibus componitur: Rec. coralliorum alb. præp., cornu cervi præp. ana unciam dimidiam, lapidum cancrorum præp. unciam unam, terræ figillatæ Strigenfis drachmam unam, foliorum auri fini numero quinque. M. F. P.

PVLVIS cordialis pro pauperibus ex meris terreis, & auro, penitus in ventriculo indissolubili, constat, adeoque rectius inter absorbentia antacida, quam cardiaca medicamenta collocatur:

catur: Et præcedens quoque cum zedoaria, præter succinum & radicem zedoariæ, nil continet, quod cor roborare, sudorem movere, & exanthemata, aliaque heterogenea, quæ molestas subinde anxietates provocare solent, expellere possit. Sola igitur zedoaria cum succino est, quæ aliquam huic pulveri virtutem discutientem ac diaphoreticam, adeoque aliquam pariter virtutem, anxietates præcordiales, in febribus, præsertim exanthematicis atque malignis, vel etiam, præsentibus flatibus copiosis, in ventriculo & canale intestinorum incarceratis, quandoque subortas, mitigandi, conciliat. Sed, nonne medicamina, longe in hoc passu præstantiora, prostant? Datur a granis 15. ad 20. 25. Reliqui pulveres cordiales Off., quibus præter inutilia auri folia, etiam margaritæ atque lapides pretiosi adduntur, præcedentes pretio quidem, non virtute, superant.

P V L V I S D Y S E N T E R I C V S
D I S P. B R A N D.

REC. Radicum acori vulgaris drachmam unam, bistortæ unciam unam, tormentillæ unciam unam cum semisse, seminis acetosæ, plantaginis ana drachmas tres, sem. lapathi acuti drachmas duas, nucis moschatæ, boli Armenæ præparatæ, cornu cervi usti ana unciam unam, coralliorum rubrorum præp., sanguinis draconis præp., terræ sigillatæ Silefiacæ ana unciam dimidiam, croci martis ad-

stringentis, priapi cervi drachmam unam.
M. F. P.

QVOD maximam partem ex adstringentibus componitur, adeoque non statim in principio dysenteriae, aliarumque fluxionum sanguinearum ac serosarum exorbitantium, sed in fine demum, emendata prius atque educta saburra plus minusve virulenta, mitigata febre ac inflammatione, & reſeratis vaſorum ac viſcerum obſtructionibus, ægris porrigendus erit. Hiſce autem probe obſervatis, in dysenteria quandoque, nec minus in diarrhœis, lenteria, cœliaca, diabete, fluore albo, vomitu ac hæmorrhagiis variis locum invenit. Doſis a ſcrupulo dimidio ad integrum adſcendit.

P V L V I S E P I L E P T I C V S O F F I C I N A L I S

REC. Coralliorum rubr. præp., cranii humani non humati, matris perlarum præparatæ, ana drachmas duas, cornu cervi ſine igne præparati drachmas tres, radicum pœoniæ maris, juſto tempore collectarum, unciam unam, ſeminis pœoniæ, drachmas duas, viſci querni, ſachari albiſſimi ana unciam dimidiam, foliorum auri puriſſimi numero quinque. M. F. Pulvis.

ACIDVM vellicans primæ culinæ extinguit, & ſolida quoque adſtringit; hinc in ea epilepſia, quæ primario ex acida ac cauſtica ſaburra primarum

marum viarum, & juncta fibrarum laxitate atque teneritudine, præsertim apud infantes, qui lacte adhuc nutriuntur, originem ducit, opem præcipue ferre consuevit: Valent hæc de reliquis pariter spasmodorum atque convulsionum speciebus. Datur a scrupulo uno ad drachmam dimidiam, vel paullo ante, vel paullo post paroxysmum epilepticum. Apud infantes grana 5. 6. 8. 10. pro una dosi sufficiunt.

PULVIS EPILEPTICVS MARCHIONIS

REC. Apicum cornu cervi præparatorum, coralliorum alb. ac rubrorum præp., margaritarum præp., rasuræ eboris subtilissimæ, spodii, visci querni aut corylini, ungulæ alcis, unicornu veri ana drachmam, radicum pœoniæ maris, justo tempore collectarum, unciam semissem, foliorum auri numero viginti. M. F. Pulvis.

CONVENIT quoad naturam, vires & usum cum præcedente, præterquam, quod paullo remissiori virtute adstrictoria gaudeat. Comendatur in specie contra pavores nocturnos & motus epilepticos infantum, atque per sæpe etiam arthriticis & podagricis conducere traditur.

PULVIS MANTVANVS

REC. Radicum anthoræ, contrayervæ, scorzonæ, cornu cervi præparati, corallio-
 Oo 5 rum

rum rubr. ppt., ungulæ alcis præp., unicornu
veri ana scrupulos duos, lapidis bezoardici
occidentalis & orientalis, terræ figillatæ Le-
mnix ana drachnam unam, seminis acetosæ,
napi, smaragdorum præp. ana scrupulum
unum, visci querni drachnam unam, sacchari
albissimi drachmas sex. M. F. P.

DIAPHORESIN promovet, acidum absorbet,
ac leniter adstringit; hinc bezoardicis etiam
medicamentis, ad expellenda exanthemata præ-
cipue exhibendis, vulgo adnumeratur. Ve-
rum, cum multa eum concreta, pretiosa qui-
dem, ast nihilominus inertia, ingrediantur, &
reliquorum quoque virtus non adeo singularis
inveniatur, commode ex usualium censu ex-
terminari posset. Datur a granis 15. ad scru-
pulum unum.

PVLVIS MVLIERVM

RBC. Baccarum lauri, cinnamomi acuti,
galangæ, nucis moschatæ ana unciam unam
cum dimidia, croci orientalis unciam unam,
caryophyllorum, macis ana drachmas sex,
rad. zedoariæ unciam semissem, zingiberis,
seminis carvi, pastinacæ ana uncias tres. Mi-
sce fiat omnium pulvis subtilissimus.

EX SELECTIS ac satis roborantibus stoma-
chalibus, & carminativis componitur, adeoque
non tantum in colica hysterica, catameniorum
suppressione chronica, fluore albo, partu diffi-
cili,

cili, retentione secundinarum & sterilitate mulierum, a causa frigida pendente, conducit, sed in dysorexia pariter atque dyspepsia, itemque in cardialgia ac colica flatulenta, febre quarana, & multis adfectibus aliis, qui roborantia, calida, aromatica, postulant, non contemnendum adfert auxilium. Exhibetur a granis 15. ad scrupulum unum, imo drachmam dimidiam.

PVLVIS PANNONICVS RVBER

REC. Boli Armenæ, cum parte aquæ rosarum & acetosæ anatica præparatæ, uncias tres, coralliorum alb. præp. drachmas sex, corall. rubr. præp., hyacinthi præparati, rubini præp., smaragdi præp. ana unciam dimidiam, margaritarum præp., spodii præp., ana drachmas quinque, rasuræ eboris drachmas tres, seminis acetosæ, cinnamomi electi ana drachmas duas, caryophyllorum, croci orientalis ana drachmam unam, corticum citri extimarum, santali albi ana drachmam unam cum dimidia, santali rubri drachmas duas, cornu cervi philosophice calcinati unciam semissem, foliorum auri obryzi numero quadraginta. M. F. Pulvis.

ACIDVM primæ culinæ destruit, subadstringit, diaphoresin aliquantulum promovet, & ideo in dysenteria, febribus malignis, exanthematicis ac speciatim in febre castrensi Hungarica

garica proficius quidem creditur: Attamen, cum terris fatuis & inutilibus lapidibus pretiosis nimium abundet, pro mea sententia, nullum ab eo auxilium singulare in morbis memoratis & similibus exspectandum erit. Præcipua virtus a cinnamo, caryophyllis, croco, corticibus citri & ligno santalo dependet, ac melius proinde futurum esset, si hæc concreta cum unico saltem terreo absorbente miscelam subirent. Datur apud infantes, torminibus ventris aut epilepsia intestinali laborantes, a granis 4. ad 8., apud adultos vero, tum in morbis convulsivis, tum febribus, a scrupulo dimidio ad integrum, vel cum syrupo quodam, vel aqua diapnoica.

PVLVIS PARTURIENTIVM

REC. Cassiæ lignæ veræ, cinnamomi acuti ana drachmas duas, boracis Venetæ, succini albi præparati ana drachmam unam cum dimidia, croci orientalis optimi drachmam semissem. M. F. Pulvis subtilissimus, olei destillati cinnamomi guttis tribus irrorandus.

EST medicamentum satis activum, quod, a scrupulo uno ad drachmam unam in vino aut aqua quadam adpropriata exhibitum, fœtum, secundinas, lochia, ac menses valide pellit. Aucta boracis Venetæ quantitate, virtutem majorem nanciscitur.

PVLVIS PLEVRITICVS

REC. Rasuræ dentis aprini sine unctione præparatæ, mandibularum lucii præp. ana drachmas

mas duas, lapidis percarum præparati, lap. hemathitæ præp., lap. cancrorum præp., oculorum lucii præp., osteocollæ præp., talorum leporis præp., feminis artemisiæ rubræ, sem. cardui benedicti ana drachinam unam. M. F. Pulvis.

PLURIMA quidem sic dicta specifica anti-pleuritica hic pulvis recipit; verum, quum ea quoad maximam partem mere terrea antacida sint, prorsus concipere nequeo, quomodo in pleuritide vera stasin sanguinis inflammatoriam rursus discutere, dolores punctorios mitigare, ac febrem profligare possint. Exiguus enim effectus diapnoicus, quem semina artemisiæ rubræ, & cardui benedicti præstant, tollendis hujus morbi causis haudquaquam sufficit. Rectius igitur, pro meo judicio, locum hic pulvis inter absorbentia terrea, non in pleuritide vera, sed aliis morbis porrigenda, obtinet. Datur a scrupulo uno ad drachmam dimidiam.

PULVIS PRÆCIPITANS

REC. Concharum marinarum præp., matris perlarum præp., cornu cervi præp., lapidum cancrorum præp., ana unciam dimidiam, antimonii diaphoretici drachmam unam, cinnabaris nativæ præparatæ drachmam semissem. M. F. P.

ACIDVM præternaturale, in prima culina nimis accumulatum extinguit absorbendo, &
sic

fic titulo suo satisfaciens, in soda & ardore ventriculi, torminibus ventris infantum, aliisque morbis, ab acido vellicante oriundis, levamen adfert. Exhibetur a scrupulo uno ad drachmam dimidiam.

PVLVIS PVERORVM COMMVNIS

REC. Radicis iridis Florentinæ, pœoniæ, scorzonæ ana uncias duas, seminis pœoniæ decorticati unciam semissem, croci drachmas duas, sachari candi uncias quatuor. M. F. Pulvis.

IN plerisque infantum morbis, v. g. in cardialgia, torminibus ventris, dentitione difficili, tussi pituitosa, &c., ob vires resolventes, abstergentes, discutientes ac roborantes, cum fructu a granis 6. ad 10. 12. 15. exhiberi potest. Major ipsi activitas conciliatur, quando speciebus prædictis uncia una radicis mechoacanæ albæ, & duæ drachmæ anisi stellati adduntur.

PVLVIS STEGNOTICVS GVTMANNI

REC. Coralliorum rubrorum præp. drachmas duas, lapidis ætitæ præparati drachmam unam, lap. carneoli præp., hæmathitæ præp., cornu cervi usti & præp., terræ sigillatæ Lemniæ veræ, aut Silesiacæ ana drachmam semissem. M. F. Pulvis.

EST pulvis antacidus & leniter adstringens, qui in hæmorrhagiis exorbitantibus, ubi oscula vasorum nimium hiantia nonnihil, blandæ constrictionis ope, claudenda sunt, subinde adhibetur, & ægris in aqua quadam destillata, aut simplici frigida, a scrupulo uno ad drachmam dimidiam, porrigitur. Acido præsentē solubilius futurus esset, si ætites, & carneolus prorsum exularent.

PULVIS STOMACHICVS QVER-
CETANI, AVT POTIVS
BIRCKMANNI

REC. Radicum ari præp. uncias duas, rad. acori vulgaris, pimpinellæ ana unciam unam, lapidum cancrorum præp. unciam semissem, cinnamomi electi drachmas tres, salis absinthii, juniperi ana drachmam unam, sachari rosati tabulati ad pondus omnium. M. F. Pulvis.

VENTRICVLVM roborando, & saburram pituitoso acidam corrigendo, adpetitum nonnunquam excitat, digestionem promovet, & in soda, ructibus acidis, ac febribus intermittētibz opem aliquam præstat. Ob ingredientia quædam acria in cachexia quoque & scorbuto commendatur, immo in calculo, nephritide pituitosa, hemicrania, vertigine & cephalalgia stomachali, asthmate, ac viscerum obstructione chronica prodesse dicitur. Dosis, ob largam
sachari

zachari additionem, a drachma dimidia ad integram adscendere potest.

PVLVIS DENTIFRICIVS ABSQVE
MOSCHO ET AMBRA

REC. Coralliorum rubr. ppt. drachmam unam, cornu cervi præparati unciam dimidiam, gummi laccæ selectæ, g. sarcocollæ ana drachmam semissem, offis sepiæ præp. drachmas tres, osteocollæ præp., pulveris radicum iridis Florentinæ ana unciam unam. M. F. Pulvis.

COMPOSITVM hoc pulverulentum, uti statim ex titulo patet, externum duntaxat usum obtinet, & ad tartarum dentium abstergendum, gingivas roborandas, & putrilaginem scorbuticam corrigendam adhibetur. Melior intuitu scopi posterioris futurus esset, si terræ Japonicæ, mastiches & sanguinis draconis portio moderata adderetur. Perfectus enim pulvis dentifricus ex abstergentibus, leniter adstringentibus atque balsamicis antiputredinosus constare debet. In officinis adhuc alius prostat, ex iisdem quidem speciebus compositus, est ambra & moschi ana granis quinque remixtus; verum, cum horum odor paucis arrideat, absque ambra & moscho illum parare præstat.

PVLVIS PRO FVMO COMMVNIS

REC. Mastiches, myrrhæ, olibani, succini flavi, baccarum juniperi ana unciam unam. M. F. Pulvis.

AD AEREM humidum, aut corruptis, fœtidis atque contagiosis exhalationibus refertum, aliquantisper corrigendum, prunis inspergitur. Roborat quoque hic fumus pulmones nimis laxos, nec minus membra, œdematoso tumore correpta, praesertim, si in casu posteriori propius & majori quantitate admittatur.

PVLVIS STERNVTATORIVS
COMMVNIS

REC. Foliorum betonicae drachmas duas, majoranae, nicotianae ana unciam dimidiam, pulegii, ferpilli ana drachmam semissem, rad. hellebori albi, nigri, ana drachmam unam, rad. pyrethri drachmam semissem. M. F. Pulvis.

MVCVM narium potenter dissolvit, & tunicam pituitariam stimulando, sternutationem provocat, adeoque in gravedine, cephalalgia pituitosa, ac similibus capitis morbis usus ejus nonnunquam proficius deprehenditur.

SPECIFICVM CEPHALICVM
MICHAELIS

REC. Cinnabaris nativæ Transylvanicæ, aut antimonii præparatæ uncias tres, fæculæ radicum pœoniae, justo tempore collectarum unciam unam cum dimidia, ungulæ alcis præp., cornu alcis præp. ana drachmam unam, cornu cervi præp. drachmas tres, cranii humani, non humati, præparati drachmam

man unam, coralliorum rubrorum præp., lapidum percarum præp. ana unciam semissem, margaritarum præp. drachmas duas, rasuræ eboris præparatæ drachmas tres, smaragdorum, in salinam consistentiam Zwelfferiana methodo solutione & exhalatione reductorum, drachmam semissem, succini præp. scrupulum dimidium, unicornu veri scrupulum unum. M. F. Pulvis.

PRO meo iudicio hoc medicamentum neque nomine, quod gerit, neque fama, quam præteritis adeptum est temporibus, dignum existit. Si enim fæculam radicum pœoniæ, smaragdum ad formam salinam redactum, & succinum, quæ admodum parca tamen quantitate compositionem ingrediuntur, exceperis, totum ex cinna-bari, quæ solutionem penitus in ventriculo respuit, & terreis antacidis, quorum nonnulla pariter, ob texturam compactiorem, a debili ventriculi acido difficillime solvuntur, compositum est. Non video igitur, quomodo cerebrum, cor atque nervos corroborare, & motus convulsivos atque epilepticos promiscue cohibere ac mitigare possit. Sola profecto pollet virtute antacida, & in iis duntaxat convulsio-num speciebus, præsertim apud infantes, locum invenit, quæ saburræ acidæ primæ culinæ acriori, rodenti ac vellicanti suos debent natales; in idiopathicis autem ac reliquis sympathicis insultibus epilepticis &c. nihil plane auxilii ab usu ejus expectandum erit. Secundum inven-

toris

toris descriptionem ex plerisque ingredientibus terreis ac terreo-gelatinosis primum magisteria conficiuntur; at, cum ea præparatione tædiosa non meliora, sed deteriora reddantur, ab aliis medicis postea rejecta, iisdemque in formula descripta vulgari saltem modo præparata substituta sunt. Dosis, ob molem cinnabaris, quæ dimidiarn fere totius pulveris compositi partem constituit, ultra scrupulum nunquam apud adultos adscendere debet, & apud infantes grana 8. 10. sufficiunt.

SPERNIOLA CROLLII

REC. Camphoræ drachmas tres, croci optimi subtilissime triti unciam semissem, myrrhæ rubræ selectæ, olibani ana uncias duas. Pulverem subtilissimum inde factum in vitro commodo aqua spermatis ranarum, mense Martio triduum ante novilunium collecti, ac debite e balneo maris destillati, vicies, vel etiam pluries, irrorata, rursusque singulis vicibus aeris calore exacte exsicca, tandemque probe ficcatum in vitro clauso adserva.

EX INGREDIENTIBUS activis discutientibus, anodynis ac roborantibus constat, & ejusdem proinde usus subinde in febribus putridis, malignis, exanthematicis atque catarrhalibus, nec minus in tumoribus glandularum, adfectibus frigidis rheumaticis ac convulsivis, scabie, cachexia, suppressione mensium, & morbis com-

pluribus aliis, viscidorum humorum resolutione, ac discussione maxime curandis, commendandus erit: Quod vero etiam hæmorrhagias exorbitantes certissime sistat, haud quisquam, indolis ingredientium probe gnarus, cum nonnullis adfirmabit. Aqua spermatis ranarum destillata inutilis est, ac commode additio ejus omitti poterit, præsertim, cum reliquæ species, sub sæpius repetita irroratione & exsiccatione, multas particulas volatiles amittant. Datur a granis 3. ad 5. 8. 10.

SPECIES AROMATICÆ
ROSATÆ

REC. Foliorum rosarum rubr. probe siccatarum uncias duas, cinnamomi electi drachmas quinque, caryophyllorum, macis ana drachmas duas cum semisse, cardamomi minoris, galangæ, nucistæ ana drachmam unam, spicæ Indicæ, ligni aloes, santali citrini, gummi Arabici, tragacanthi ana drachmas tres; M. F. Pulvis subtilissimus. Quando huic pulveri, qui *species aromaticas rosatas incompletas* constituit, ambræ gryseæ drachma dimidia & moschi scrupulus unus additur, *species aromaticæ rosatæ completæ* inde resultant.

VIRIBVS cephalicis ac stomachalibus roborantibus, nec minus carminativis atque cardiacis hic pulvis instructus est, & in debilitate ventriculi atque capitis, imbecillitate memoriæ, vertigine,

tigine, a stomacho oriunda, adfectibus flatulentis frigidis, aliisque capitis, cordis ac pectoris morbis, inde per consensum enatis, nonnunquam conducit. Species *incompletæ* a scrupulo uno ad drachmam integram, *completæ* autem, quarum odor tamen multis inimicus est, a scrupulo dimidio ad drachmam dimidiam exhibentur.

SPECIES CORDIALES TEMPERATÆ

REC. Radicum angelicæ, caryophyllatæ, doronici, tormentillæ, caryophyllorum, cinnamomi, ossis de corde cervi ana drachmam unam cum dimidia, eboris præp., ligni aloes ana drachmam unam, coralliorum alb., corall. rubr. præp. ana drachmas duas, margaritarum præp. drachmas sex, hyacinthorum præp., saphiri præp., smaragdorum præp. ana drachmam semissem, croci scrupulum unum, foliorum auri, fol. argenti ana numero decem. M. F. pulvis subtilissimus. Huic nonnulli moschi & ambræ ana drachmam dimidiam addunt, & tunc *species cordiales completas* vocant.

MULTA hunc pulverem terrea, lapidea, metallica concreta ingrediuntur, quæ pretium quidem valdopere augent, reliquorum vero vires nullo plane modo exaltant, & proinde, absque virtutum dispendio, commode exulare possent. Convenit cum pulvere Pannonico rubro, præ-

terquam, quod paullo majores vires roborantes obtineat. Specifice in lipothymiis & anxietatibus præcordialibus, per sæpe in febribus malignis supervenientibus, commendatur, & a scrupulo uno ad drachmam dimidiam ægris offertur.

SPECIES DECOCTI
PECTORALIS

REC. Radicum glycyrrhizæ unciam dimidiam, herbæ capillorum veneris, hb. hyssopi, scabiosæ, tussilaginis ana manipulum semissem, hordei mundati unciam unam, jujubarum, sebesten ana numero quindecim, pasfularum minorum mundatarum unciam unam. Grossiuscule concisa misceantur.

DECOCTVM inde paratum humores acres temperat, expectorationem promovet, & in tussi, raucedine, asthmate, & subinde etiam in pleuritide ac peripnevmonia non contemnendum auxilium præstat.

SPECIES DIACINNAMOMI

REC. Cinnamomi acuti uncias duas, cardamomi utriusque, caryophyllorum, ligni aloes, macis, nucis moschatæ, piperis longi, zingiberis ana drachmas tres, cassiæ lignæ, radicum enulæ ana unciam semissem, galangæ drachmas septem, croci optimi drachmam unam, sachari drachmas quinque. M. F. pulvis.

VIRTUTE roborante stomachali & carminativa pollent, & in debilitate ventriculi, indeque enatis morbis variis, nec minus in adfectibus colicis atque cardialgicis frigidis, præsertim apud senes & subiecta phlegmatica, itemque in febre quartana, lienteria, cœliaca, diarrhœa vulgari mucida &c. per sæpe cum fructu notabili, a scrupulo dimidio ad integrum, exhibentur.

SPECIES DIAIREOS

REC. Specierum diatragacanthi frigidi, sacchari candi albi ana drachmas duas, radicis iridis Florentinæ unciam semissem. M. F. Pulvis.

RESOLVENDO, abstergendo ac temperando agit hic pulvis pectoralis, & ideo in tussi, raucedine, asthma, atque ipso catarrho suffocativo, ab acris atque tenaci pituita oriundis, non contemnendi usus est, si nimirum recenter paratus fuerit: Temporis enim successu semina, quæ species diatragacanthi frigidi ingrediuntur, rancorem aliquem contrahunt, & amyllum pariter nonnihil corrumpitur. Datur a scrupulo dimidio ad drachmam semissem.

SPECIES DIAMBRÆ

REC. Cardamomi majoris, cardamomi minoris ana drachmam unam, caryophyllorum, cinnamomi, rad. doronici, folii Indici, galangæ, macis, nucistæ ana drachmas tres, ligni aloes, santali citrini, piperis longi ana

drachmas duas, spicæ Indicæ drachmam unam, zingiberis drachmam unam cum dimidia, ambræ drachmam, moschi drachmam semissem. M. F. P. Species hæ plerumque absque ambræ & moschi additione primum præparantur, & adservantur, ac, volente demum medico, tempore usus, concreta memorata adduntur.

QUANDO citra moschi & ambræ additionem præparatæ fuerunt, cum speciebus diacinnamomi valde conveniunt, easdemque virtute nervina atque cephalica superant. Specialius in vertigine, epilepsia, adfectibus soporosis, apoplexia pituitosa, imbecillitate visus atque memoriæ, & in variis ventriculi atque intestinorum adfectibus frigidis ac flatulentis, &c. commendantur. Si ambram & moschum receperunt, multis ob nimiam fragrantiam displicent. *Incompletæ* a scrupulo dimidio ad integrum, *completæ* autem, h. e., cum moscho & ambra, saltem a granis 8. ad 15. dantur.

SPECIES DIANTHOS

REC. Cardamomi, caryophyllorum, cinnamomi, galangæ, ligni aloes, macis, nucis moschatæ, feminis anethi, anisi, spicæ Indicæ, zedoariæ, zingiberis, ana scrupulos quatuor, rad. glycyrrhizæ, florum rosarum, violarum ana drachmas sex, flor. rorismarini unciam unam. M. F. P.

QVODAD vires & usum cum speciebus aromaticis rosatis conveniunt, & a scrupulo uno ad drachmam dimidiam exhibentur.

SPECIES DIAPENIDIORVM

REC. Amyli candidissimi, caryophyllorum, cinnamomi, gummi Arabici, seminum quatuor frigidorum excorticatorum non rancidorum, succi glycyrrhizæ, tragacanthi, zingiberis ana drachmam unam cum dimidia, amygdalarum dulcium decorticatarum, nucum pinearum decort., feminis papaveris albi ana drachmas tres cum semisse, sacchari penidii uncias duas. M. F. P.

RECENTISSIME paratæ partim vires roborantes, partim incrassantes pectorales possident, ac tussi acri laborantibus egregie opitulantur: Sin vetustiores autem factæ fuerint, & semina ac fructus rancorem contraxerint, parum ab iis auxilii in pectoris morbis expectandum erit. Dosis a drachma dimidia ad integram adscendit.

SPECIES DIARRHODON

ABBATIS

REC. Asari, cardamomi, caryophyllorum, cinnamomi, croci, ligni aloes, mastiches, rhabarbari electi, seminum anisi, basilici, berberum, fœniculi, intybi, lactucæ, papaveris albi, portulacæ, quatuor frigidorum majorum decorticatorum, spicæ Indicæ, succi glycyrr-

glycyrrhizæ ana scrupulum unum, margaritarum, ossis de corde cervi ana scrupulum semissem, gummi Arabici, tragacanthi, rasuræ eboris subtilissimæ ana scrupulos duos, santali albi, santali rubri ana drachmas duas cum dimidia, rosarum rubrarum, sachari Candi albi ana uncias duas. Misce, fiat pulvis, cui, ut compositio secundum descriptionem evadat completa, sequentia, nimirum galliæ moschatæ scrupulus unus, camphoræ grana septem, & moschi grana quatuor addenda sunt.

COMPOSITIO hæc, quæ, teste B. SCHVLTZIO, EBN ABASSVM *Persam*, qui vulgo *Haly Abbas* dicitur, auctorem habet, diversæ quidem naturæ ingredientibus nimium abundat, & aliquam pariter corruptionis labem, si semina quatuor frigida majora addantur, temporis successu contrahit; attamen, quum varia etiam aromatica selecta, & roborantia balsamica eam ingrediantur, ventriculum ac viscera confortat, & obstructa quoque posteriora aperire iterum, adeoque in ictero specificè prodesse traditur. Datur per se a scrupulo uno ad drachmam dimidiam, & subinde etiam infusis purgantibus additur.

SPECIES DIATRAGACANTHI FRIGIDI

REC. Amyli unciam dimidiam, glycyrrhizæ, feminum quatuor frigidorum majorum de-
corti-

corticorum drachmas duas, sem. papaveris albi drachmas tres, gummi Arabici drachmas decem, tragacanthi uncias duas, sachari Penidii uncias tres. Misce, fiant lege artis Species.

OB largam sachari penidii additionem largiori quoque dosi, nimirum a drachma dimidia ad integram, raucedine, angina spuria, tussi, &c., laborantibus porrigendæ, ac partitis vicibus ori ingerendæ ac deglutiendæ sunt. Humores enim nimis tenues, si adhuc recentes sint, vel omissis seminibus quatuor frigidis, quæ facile rancescunt, præparatæ, paullulum incrassant, acrimoniam salinam quamcunque temperant, & partes solidas erosas demulcent.

SPECIES DIAXYLALOE

REC. Balsamitæ, been utriusque, carabe, cardamomi utriusque, caryophyllorum, cinnamomi, coralliorum rubrorum, corticum citri, cubebarum, cyperi longi, folii Indici, foliorum citri vel lauri, macis, majoranæ, margaritarum præp., mastiches, menthæ crispæ, nucis moschatæ, ocymi caryophyllati, piperis longi, spicæ Indicæ, zedoariæ, zingiberis ana unciam semissem, rosarum rubrarum, ligni aloes selecti, ana unciam unam. Misce, fiant Species. Nonnulli, ut species, uti vocant, *completas* obtineant, hisce adhuc
galliæ

galliæ moschatae drachmam unam cum dimidia, & moschi scrupulos duos addunt.

PRÆCIPVA aromatica atque balsamica tum indigena, tum maxime exotica hanc MESVES compositionem ingrediuntur, & ob valde calidam proinde naturam in frigidis duntaxat morbis, qui nervina, roborantia, commoventia, atque calefacientia exposcunt, illa præscribenda est. Vulgo hæ species in debilitate ventriculi, cruditatibus primæ culinæ mucidis atque flatulentis, palpitatione cordis, vertigine, imbecillitate capitis & memoriæ, melancholia, syncope, coryza chronica, cachexia, &c., commendantur. Subinde etiam capiti, aliisque partibus debilitatis, aut paralytice resolutis, sub cucuphæ aut sacculi forma, adplicantur, & sæpissime pariter inter masticatoria, quæ halitum oris corrigunt, ac virulentarum exhalationum ingressum in ventriculum & pulmones, grassantibus morbis contagiosis, impediunt, locum obtinent. Dantur interne a scrupulo ad drachmam dimidiam, vel saltem, si moschus accesserit, a scrupulo dimidio ad integrum.

SPECIES DE HYACINTHO

REC. Boli Armenæ, coralliorum rubr. præp., hyacinthorum præparatorum, terræ Lemniæ veræ, aut sigillatæ Strigenfis ana drachmam unam cum semisse, radicum diptamni albi, tormentillæ, sem. acetosæ, citri decorticati, portulacæ, cornu cervi præparati,

rati, *rasuræ eboris*, *ossis de corde cervi præp.*, *croci optimi*, *myrrhæ selectæ*, *rosarum rubrarum*, *santalorum omnium ana scrupulos quatuor*, *margaritarum præparatarum*, *smaragdorum præp. ana drahmam unam*. M. fiant Species.

ROBORANDO ac leniter adstringendo agunt in corpore, & nitrosis atque temperantibus acidulis additæ, exorbitantes hæmorrhagias, & nimia pariter profluvia serosa compescunt. Dantur in casibus memoratis a granis quinque ad scrupulum semissem.

SPECIES HIERÆ PICRÆ
 RHASIS

REC. Aloes unciam unam, asari, carpo-
 balsami aut cubebarum, cassiæ lignæ, cin-
 namomi, ligni aloes loco Xylobalsami, ma-
 stiches, rosarum rubrarum, spicæ Indicæ
 ana scrupulum unum & dimidium. M. fiant
 Species.

NISI hæ species ad pillularum cochiarum compositionem necessariæ essent, commode ex officinis exterminari possent, præsertim, cum illæ ob nimiam amaritiam ægrotantibus parum arrideant. Alvum cæteroquin laxant, & sanguinem viscidum attenuant, adeoque etiam in adfectibus frigidis arthriticis atque rhevmaticis, itemque in hemicrania rebeli, æque ac pillulæ cochix, specificè prodesse creduntur. Dosis a granis 5. ad scrupulum dimidium adscendit.

SPE-

SPECIES MORSVLORVM

IMPERATORIS

REC. Caryophyllorum unciam dimidiam, cinnamomi electi drachmas decem, galangæ, macis, nucis moschatae ana drachmas duas, zingiberis unciam unam, moschi optimi scrupulum semissem. M. fiant Species.

VIRTUTE nervina, cephalica, cardiaca, carminativa & stomachali roborante pollent, & in coryza chronica, debilitate capitis, vertigine, paralyfi, cachexia, adfectibus flatulentis frigidis, & ventriculi imbecillitate non contemnendam subinde, præsertim apud subjecta phlegmatica, opem ferunt. Dantur optime, vel paullo ante, vel paullo post pastum, a scrupulo semisse ad integrum.

SPECIES CEPHALICÆ PRO

CV CVPHIS

REC. Florum anthos, cheiri, lavendulæ, liliorum convallium, salviæ, stœchados Arabicæ ana drachmam unam, foliorum rosarum rubrarum manipulos duos, lauri, majoranæ, ana pugillos duos, hb. melissæ, menthæ crispæ, rorismarini, serpilli cum floribus ana pugillum unum, seminis coriandri grossiuscule contusi, sem. nigellæ ana scrupulum unum, rad. iridis Florentinæ, succini albi electi, rasuræ ligni Rhodii ana drachmas duas,

duas, caryophyllorum, cubebarum, macis ana scrupulum unum, nucis moschatæ, ben-zoes, storacis calamitæ ana drachmam unam, mastiches, olibani ana drachmam semissem. M. fiat pulvis grossiusculus.

EX CONCRETIS aromaticis atque balsamicis selectioribus componuntur, & capiti sub cucuphæ forma adplicatæ non tantum capitis integumenta externa, sed ipsam etiam duram meningem egregie roborant, adeoque etiam in hemicrania rebelli, coryza chronica, debilitate memoriæ, vertigine, apoplexia pituitosa, affectibus soporosis, epilepsia idiopathica, melancholia, imbecillitate visus & auditus, cæterisque morbis, a generis nervosi ac membranarum debilitate primario pendentibus, utilissimæ deprehenduntur; immo, aliis quoque membris debilitatis aut paralyticis, sub facculorum aut epithematum forma, cum fructu insigni imponi possunt.

SPECIES PRO EPITHEMATE CAPITIS

REC. Herbæ majoranæ, matrisylvæ, verbenæ ana manipulum unum, florum nymphææ, rosarum ana manipulum semissem, croci optimi drachmam dimidiam, nucis moschatæ unciam semissem, nucleorum Persicorum drachmas sex, seminis papaveris albi drachmas quinque. Grossiuscule concisa atque contusa misceantur.

LINTEO duplicato interpositæ plerumque aceto humectantur, & fronti atque temporibus adplicantur, ut dolores capitis vehementiores mitigent, ac somnum inducant.

SPECIES PRO EPITHEMATE
C O R D I S

REC. Been utriusque, cinnamomi, doro-
nici, macis, succini ana drachmam unam,
croci optimi drachmam semissem, caryo-
phyllorum, cort. citri, ligni aloes, seminis
acetosæ ana drachmam unam cum dimidia,
rosarum rubrarum, santalorum omnium ana
drachmas duas, flor. borraginis, buglossi,
melissæ ana manipulum semissem. Singulis
hisce probe tritis, si placet, camphoræ grana
sex, & moschi grana tria addi possunt, ut
species completæ reddantur.

IN PALPITATIONE cordis, & anxietatibus
præcordialibus, quæ plerumque in febribus
malignis & exanthematicis accedunt, hæ species,
aceto prius, aut succo citri, vel etiam vino
generoso, aut aqua theriacali irroratæ, cum
linteo duplicato scrobiculo ac toti regioni cordis
vulgo adplicantur, licet parum inde auxilii ex-
spectandum sit, quoniam particulæ volatiles
balsamicæ ad ipsum cor penetrare, & præci-
puam quoque anxietatis causam hac ratione
tollere nequeunt.

S E C T I O X

DE

P I L V L I S , R O T V L I S
M O R S V L I S A T Q V E
T R O C H I S C I S

C A P V T I

DE

P I L V L I S A T Q V E M A S S I S
P I L V L A R V M

§. I

PILLVLÆ seu rectius *Pilulæ* sunt medicamenta interna, solida, sicca, duriuscula, globulum aut parvam pilam, quæ denominationi ansam dedisse videtur, sphaerica sua figura referentia.

§. II

INTVITV virtutis generalioris pilulæ in *evacuantes, alterantes, anodynas* atque *tonicas* dividuntur: *Evacuantes* ordinario atque frequentius catharsin, rarius paullo diuresin, diaphoresin aut ptyalissimum provocant; *alterantes* humores viscidos resolvunt, commovent, purificant, aliasque virtutes exserunt; *anodynæ* dolores mitigant, profluvia exorbitantia cohibent, ac motus convulsivos

CARTHEVS. PHARM. QQ sistunt,

fistunt, & *tonicæ* denique partes solidas debilitatas roborant.

§. III

AD pilularum compositionem tum *excipientia*, tum *excipienda* requiruntur. Ad illa *succi inspissati*, *rob*, *pulpæ*, *extracta*, *resinæ* ante miscelam nonnihil liquefactæ, *concreta gummosa* ac *gummeo-resinosa*, & *electuaria* pertinent; excipiendis autem quævis sicca pulverulenta adnumerantur, si duntaxat *salia*, præsertim *alcalica*, exceperis, quippe quæ facile humidum aeris attrahunt, adeoque efficiunt, ut massa duriuscula denuo mollis evadat, immo, cum plenaria figuræ globosæ iactura, penitus diffluat. Subinde etiam, tum *iustæ consistentiæ*, tum *gratiæ*, tum etiam *activitatis causæ*, *syrupi*, *olea destillata*, *præprimis suaveolentia*, *balsami liquidi* & *tincturæ* adduntur.

§. IV

EX massis pilularum in officinis vel statim pilulæ formantur, vel illæ, sub *pastæ* forma, adservantur, donec usus globosam figuram postulet. Formatae quoque pilulæ vel pulvere quodam, v. g. *sulphure lycopodii*, *pulvere glycyrrhizæ*, *cinnamomi*, &c., quæ humidi aerei, ut & *salivæ* atque *vehiculi liquidi introitus* deglu-

deglutitionis tempore aliquantulum prohibent, consperguntur, vel *auro* aut *argento foliato* obducuntur, ut siccitas eo diutius perduret, nec sapor ingratus quoque nauseam producat, vel jam præsentem augeat.

PILVLÆ ATQVE MASSÆ PILVLARVM VSITATIORES

Pilulæ de aloe & mastiche.

- *de aloe rosata.*
- *aloephanginæ.*
- *de ammoniaco.*
- *cochiæ RHASIS.*
- *de cynoglossò.*
- *gummosæ SYLVII alterantes.*
- - - *evacuantes.*

Pilulæ marocostinæ.

- *mastichinæ.*
- *pestilenciales AVI-
CENNÆ.*
- - *RVFFI.*
- *de styrace.*
- *de succino CRATONIS.*
- *de terebinthina.*

PILVLÆ DE ALOE ET MASTICHE

REC. Aloes Soccotrinæ unciam unam, mastiches electæ unciam semissem, caryophyllorum, foliorum rosarum rubrarum ana drachmam unam, croci optimi, diagrydii ana scrupulos duos. Fiat cum succo absinthii massa pilularum.

MVCVM abstergunt, viscera aperiunt, alvum laxant, & ventriculum atque intestina roborant. Adultis, aperiendi ac roborandi fine, a granis quinque ad decem, laxandi autem scopo, a granis 15. ad 25. exhibentur.

PILVLÆ DE ALOE ROSATA

REC. Aloes Soccotrinæ unciam unam, aquæ rosarum quantum satis. Solve priorem lenis ope digestionis in aqua rosarum, & solutionem claram, a partibus subsidentibus indissolubilibus decantatam, evaporando ad talem consistentiam redige, ut inde pilulæ formari queant.

A L O E rosata secundum hanc methodum, quæ vulgari utique præferenda est, præparata, ex meris propemodum partibus mitioribus gummosis constat, & alvum proinde, citra singularem sanguinis commotionem, blande movet, inertiam bilis corrigit, vermes necat, atque ventriculum confortat. Laxandi fine a scrupulo dimidio ad grana 15., alterandi autem ac roborandi scopo, a quatuor duntaxat granis ad 6. 8., præscribuntur, & in casu posteriori paullo ante pastum optime adsumuntur.

PILVLÆ ALOEPHANGINÆ SEV
AROMATICÆ MESVES

REC. Radicum asari, calami aromatici, cardamomi, caryophyllorum, cinnamomi, cubebarum, galangæ, ligni aloes, macis, schoënanthi, spicæ Indicæ ana unciam unam, summitatum absinthii siccarum, foliorum rosarum siccarum ana drachmas quinque. Fiat omnium pulvis subtilissimus, cujus pars dimidia cum quatuor aquæ fontanæ libris
leni

leni igne ad mediæ partis consumptionem coquatur, decoctum post fortem specierum expressionem coletur, eidemque aloes Soccotrinæ, aqua pluviali solutæ ac depuratæ, libra una addatur, & evaporando ad extracti molliusculi spissitudinem redigatur, ut cum pulvere residuo, ut et mastiches uncia una & semisse, myrrhæ electæ drachmis quinque, ac croci drachmis tribus in massam pilularem justæ consistentiæ, exacta adjuvante miscela, redigi possit.

IMPURITATES mucidas abstergunt, humores crassos attenuant, ventriculum, viscera ac quævis solida nervoso-membranacea roborant, & alvum blande movent, adeoque in adpetitus & digestionis vitiis, febribus intermittentibus, obstructione viscerum chronica, tumoribus glandularum, cachexia, adfectibus catarrhalibus ac frigidis rheumaticis, &c, proficue deprehenduntur. Dosis a scrupulo uno ad drachmam dimidiam adscendit.

PILVLÆ DE AMMONIACO

REC. Gummi ammoniaci depurati, cum aceto scillitico soluti, drachmas sex, extracti aloes Soccotrinæ uncias quatuor, myrrhæ electæ unciam semissem, mastiches electæ, specierum diatrium santalorum ana drachmam unam cum dimidia, croci optimi, salis

absinthii, salis fraxini ana scrupulos duos.
Fiat cum syrupo de stœchade massa pilularis.

VIRTUTE laxante, resolvente, abstergente,
ac roborante pollent, & in iisdem morbis, in
quibus pilulæ *aloephangine*, seu *aromaticæ* ME-
SVES commendatæ fuerunt, ut et in adfecti-
bus pectoris, a mucro tenaci pendentibus, nec
minus in nephritide pituitoso-fabulosa & per-
tinaci uteri obstructione locum inveniunt. Dan-
tur a scrupulo dimidio ad integrum.

PILVLÆ COCHIÆ RHASIS

REC. Specierum hieræ picræ Rhafis drach-
mas decem, pulpæ colocynthidis unciam di-
midiam, diagrydii drachmas duas cum se-
misse, turbith, stœchados Arabicæ ana
drachmas quinque. Fiat cum syrupo de
stœchade massa pilularis.

CATHARSIN provocant, & in hemicrania
chronica atque rebelli, nec minus in adfectibus
arthriticis ac frigidis rhevmaticis specificè prod-
esse creduntur. Dosis a scrupulo dimidio ad
scrupulum integrum, immo drachmam semis-
sem adscendit.

PILVLÆ DE CYNOGLOSSO

REC. Radicum siccarum cynoglossi, semi-
nis hyoscyami albi, opii depurati ana unciam
dimidiam, myrrhæ drachmas sex, thuris
drachmas quinque, styracis calamitæ, caryo-
phyllo-

phyllorum, cinnamomi ana drachmas duas. Fiat cum anatica quantitate succi de cynoglossa & syrapi violarum massa pilularis.

SOMNVM inducunt, dolores mitigant, profluvia sistunt, motus exorbitantes compescunt, & specifics in tussi convulsiva, hæmoptysi, mictu cruento, motibus convulsivis, &c. vires subinde exferere dicuntur. Nostra ætate rarius per se, a granis duobus ad grana quatuor, quinque, præscribuntur, sed plerumque, ad granum unum vel plura, pulveribus, præsertim nitrosis, aliisque medicamentis adduntur.

PILVLÆ GVM MOSÆ ALTERANTES S Y L V I I

REC. Gummi galbani, aceto scillitico, aut vini destillato depurati, vel ejus loco gummi ammoniaci, eodem modo depurati, scrupulos duos, vitrioli martis, leni calore ad albedinem calcinati, succini albi aut flavi ana scrupulum unum, myrrhæ rubræ, croci orientalis, castorei optimi ana scrupulum semissem, olei mastichis destillati guttas octo, aut quantum sufficit. Fiat inde massa pilularis.

VIREs resolventes ac roborantes possident, &, a granis octo ad 15. exhibitæ, in adfectibus pituitosis catarrhalibus ac febribus intermittensibus specificè prodesse traduntur.

PILVLÆ GVM MOSÆ SYLVII
EVACVANTES

REC. Gummi galbani aut ammoniaci, prædicto modo depurati, scrupulos duos, vitrioli martis, blando calore ad albedinem calcinati vel saltem exsiccati, mastiches electæ ana scrupulum unum, castorei optimi, myrrhae rubrae ana grana quindecim, croci orientalis scrupulum semissem, trochiscorum alhandal drachmam unam, resinæ jalappæ, res. scammonii ana scrupulum unum, olei corticum citri scrupulum dimidium. Fiat massa pilularis.

HVMORES crassos, & pituitosas primæ culinæ cruditates non tantum resolvunt, abstergunt, atque per alvum educunt, sed solidas etiam partes, ob varia ingredientia balsamica, nonnihil roborant: Hinc in chronicis præcipue morbis, qui solidorum atoniæ, humorum lentore ac mucida indole stipatæ, originem debent, usus earundem commendari meretur. Dosis a scrupulo dimidio ad grana quindecim, immo integrum scrupulum adscendit.

PILVLÆ MAROCOSTINÆ
ET MASTICHINÆ

PRIORES ex supra descripto extracto marocostino parantur, adeoque de compositione, natura, viribus ac dosi nihil amplius hoc loco dicendum est: Quod *mastichinas* autem attinet,

attinet, illæ sequenti modo conficiuntur:
 Rec. mastiches electæ unciam semissem, agarici optimæ notæ drachmas tres, aloes Soccotrinæ drachmas decem. Fiat inde cum melle rosato massa pilularis.

LENIOREM provocant catharsin, vermes necant, inertiam atque lentorem bilis corrigunt, ventriculum ac viscera roborant, sanguinem purificant, & fluxum menstruum atque hæmorrhoidalem promovent. Dantur a granis 15. ad 25.

PILVLÆ PESTILENTIALES
 AVICENNÆ

REC. Aloes Soccotrinæ unciam unam, croci orientalis optimi, myrrhæ rubræ electæ ana unciam semissem. Fiat inde cum vino generoso massa pilularis.

IN FEBRIBVS malignis ac pestilentialibus, ob calidam indolem, non adeo tuto exhiberi possunt, ad purificandos vero humores, ventriculum ac viscera roboranda, alvum blande subducendam, & fluxum hæmorrhoidalem, menstruum ac lochialem promovendum securius præscribuntur. Apud adultos dosin completam grana 15. vel 20. constituunt.

PILVLÆ PESTILENTIALES
 RVFFI

REC. Aloes purissimæ, gummi ammoniaci depurati ana unciam unam, myrrhæ selectæ
 Qq 5 unciam

unciam semissem. Fiat inde cum succo limoniorum massa pilularis.

PARVM a præcedentibus distinctæ inveniuntur, præterquam, quod paullo fortius resolvant & abstergant, & ideo etiam in viscerum obstructione vires majores exlerant. Dantur a scrupulo dimidio ad integrum.

PILVLÆ DE STYRACE

REC. Styracis calamitæ drachmas duas, succi glycyrrhizæ depurati drachmam unam cum dimidia, ladani, myrrhæ, olibani optimi, opii, aqua destillata depurati & inspissati, extracti croci ana drachmam unam. Fiat inde cum syrupo papaveris albi massa pilularis.

TENVEM temperando acrimoniam, nec minus discutiendo ac roborando agunt, & satis eminenti virtute anodyna, hypnotica atque sedativa pollent. Aliis medicamentis, in defluxionibus catarrhalibus, convulsionibus, doloribus atrocioribus & profluviiis exorbitantibus, tum sanguineis, tum serosis, ut & tussi vehementiori exhibendis, dosi refracta adduntur, vel etiam per se, a granis quinque ad scrupulum dimidium, qui unicum opii granum continet, ægris porriguntur.

PILVLÆ DE SVCCINO CRATONIS

REC. Agarici recenter trochiscati drachmam unam cum semisse, aloes Soccotrinæ drach-

drachmas quinque, aristolochiæ rotundæ veræ drachmam dimidiam, mastiches electæ, succini præparati ana drachmas duas. Fiat inde cum syrupo de betonica massa pilularis.

INTER pilulas blande laxantes & anticatar-
rhales militant. Dantur a scrupulo uno ad
drachmam dimidiam.

PILVLÆ DE TEREBINTHINA

REC. Terebinthinæ Venetæ, ad consisten-
tiam cum aqua rosarum coctæ, unciam unam,
rhabarbari electi drachmam unam, succini
præparati, mastiches electæ, olibani ana
drachmam semissem, boli Armenæ drach-
mam unam. Fiat inde cum sufficienti tere-
binthinæ Venetæ quantitate massa pilularis.

MEDICAMENTIS abstergentibus, traumati-
cis atque diureticis adnumerantur, & specificæ,
præmissis tamen præmittendis, in fluore albo
mulierum, gonorrhoea virulenta, ulcere ve-
sicæ, & nephritide pituitoso-sabulosa commen-
dantur. Exhiberi possunt a scrupulo dimidio
ad drachmam semissem.

CAPVT II

DE

ROTVLIS, MORSVLIS ATQVE
TROCHISCIS

§. I

MORSVLI ac ROTVLÆ sunt medicamenta sicca ac solida interna, ex variis speciebus, præsertim aromaticis, pulverisatis, aut minutim duntaxat conoisis, ac postea cum sacharo, in aqua quadam destillata dissoluto, & denuo ad justam consistentiam coquendo redacto, parata. Perfecte igitur quoad ingredientia seu materiale conveniunt, ac sola tantum forma externa, quæ in morsulis *tessellata*, sive *oblonga quadrata*, in rotulis autem *rotunda* sive *orbicularis* est, ab invicem differunt: Hinc priores etiam *tessellæ*, *tessellulæ*, *tabulæ*, posteriores *orbiculi*, *orbiculæ*, vocantur.

§. II

PRÆCIPVVM ac propemodum universale *excipiens*, uti ex prædictis dudum constat, *sacharum* purum atque album, in aqua rosarum, violarum, aut alia destillata adpropriata dissolutum, constituit; ad *excipienda* vero varia concreta mineralis, animalis ac vegetabilis prosapiæ, v. g. *ambra*, *succinum*, *bolus armena*

armena, corallia, moschus, lapides cancrorum, radices, herbæ, flores, semina, fructus, resinae, aromata &c., ut & præparata quædam chymica & pharmaceutica, v. g. species, condita, pulveres compositi, conservæ, olea destillata suaveolentia &c. referuntur.

§. III

EXCIPIENDA saccharo dissoluto, & post aliquam coctionem despumato, vel integra adduntur, vel prius, pro differenti sua textura, minutim conscinduntur, aut in pulverem, nunc grossiorem, nunc subtiliorem, rediguntur, ut eo melius cum solutione saccharina misceri queant. In genere tamen notandum erit, rotulas ordinario pauca, eaque subtiliora, morsulos autem plura ac grossiora ingredientia recipere, quoniam hi majores, illæ minores existunt. Silentio pariter haud prætereundum est, olea destillata, aliaque volatilia, non statim sub coctionis initium, sed in fine demum, postquam saccharum jam ad notabilem spissitudinem perductum fuit, miscenda esse, ne diuturniori exhalatione quoad maximam partem consumantur.

§. IV

A ROTVLIS, intuitu formæ externæ, parum distincti sunt TROCHISCI, præterquam, quod

quod plerumque maiores sint, & stella, vel subinde etiam figura alia signati inveniuntur. Ordinario ex pulveribus, cum mucilagineis, v. g. *mucilagine tragacanthi, seminis psyllii, cydoniorum, aqua mulsa, succis plantarum expressis, infusis gummosis*, vel interdum etiam, si inter pulveres pridem mucilaginea reperiantur, cum *aqua quadam destillata* in pastam redigendis, conficiuntur, ac postea, consueta prius forma inducta, exsiccantur.

§. V

VIRTUTES medicæ morsulorum, rotularum atque trochiscorum hoc loco, neque generalius, neque specialius, recenseri possunt, quum unice ex ingredientium specifica indole ac viribus determinandæ sint.

MORSVLI, ROTVLÆ, ATQVE TROCHISCI VSITATIORES

<i>Morsuli contra ardorem stomachi.</i>	<i>Rotulæ contra vermes LENTILII.</i>
- - <i>pestem.</i>	- <i>manus Christi simplices.</i>
- - <i>vermes.</i>	- - - <i>perlata.</i>
- <i>Imperatoris cum fructibus.</i>	- <i>diatreos simplicis.</i>
- <i>de rhabarbaro.</i>	<i>Trochisci albandal.</i>
- <i>antimoniales s. restau-</i>	- <i>alkekengi cum opio.</i>
<i>rantes KVNCKELII.</i>	- <i>bechici albi sine moscho & ambra.</i>
<i>Rotulæ de rhabarbaro.</i>	- - <i>nigri.</i>
- <i>stimulantes MYNSCH-</i>	- <i>de carabe sive succino.</i>
<i>TI.</i>	- <i>gallie moschata.</i>

MOR-

MORSVLI CONTRA ARDOREM
STOMACHI

REC. Boli Armenæ præparatæ drachmam unam, coralliorum rubrorum præparat. drachmam semissem, cretæ, cum aqua rosarum præparatæ, unciam dimidiam, cinnamomi, cornu cervi præp., lapidum percarum præp., lapid. cancrorum præp., matris perlarum præparatæ ana drachmam semissem, macis, mastiches electæ, nucis moschatæ ana scrupulum unum, pulveris seminis cydoniorum drachmam unam, sachari, in sufficienti quantitate aquæ rosarum dissoluti, uncias octo. Misce, fiant lege artis Morsuli.

OB ingredientia terrea acidum primæ culinæ, quod ventriculi ardorem persæpe provocare solet, extinguunt, ob aromatica & balsamica autem tunicas ventriculi roborant, & ideo digestionis negotium promovent. Adsumuntur jejuno stomacho ab uncia dimidia ad integram.

MORSVLI CONTRA PESTEM

REC. Radicum angelicæ, diptamni albi, ostrutii, pimpinellæ, valerianæ, zedoariæ ana unciam semissem, myrrhæ rubræ drachmas sex, boli Armenæ, terræ figillatæ ana unciam unam, camphoræ drachmas duas, nucis vomicæ decorticatæ drachmam unam, theriacæ

theriacæ Andromachi unciam semissem, sachari albi, in aqua scordii & rosarum anatica atque sufficiente quantitate dissoluti, libras duas. M. F. l. a. morsuli.

TEMPORE pestis, aliarumque febrium contagiosarum, tum curandi, tum præservandi fine, ab uncia dimidia ad integram & ultra, non sine fructu possunt adsumi. Ex satis activis enim atque bonis speciebus, discutientibus, diaphoreticis, atque antiputredinosis balsamicis constant, & adhuc selectiores futuri essent, si nux vomica penitus exularet. Specificè etiam contra morsum animalium rabidorum prodesse creduntur.

MORSVLI CONTRA VERMES

REC. Pulveris contra vermes supra descripti unciam unam, sachari, in sufficiente quantitate aquæ rosarum soluti & clarificati, uncias quatuor. M. F. l. a. morsuli.

DANTVR infantibus, a drachma una ad drachmas duas, & titulo omnino satisfaciunt. Binæ morsulorum drachmæ, quod addendum est, mercurii dulcis, si debite per totam massam sub præparatione distributus fuerit, grana duo cum dimidio circiter continent.

MORSVLI IMPERATORIS CVM FRUCTIBVS

REC. Conservæ rosarum Damascenarum unciam semissem, specierum pro morsulis Impera-

Imperatoris supra descriptarum drachmas tres, specierum aromaticarum rosatarum, cinnamomi acuti ana drachmam unam, amygdalarum dulcium, recens decorticatarum, pinearum enucleatarum, pistaciorum mundatorum ana unciam semissem, sachari albissimi, in aqua rosarum soluti, uncias octo. Fiant l. a. morsuli.

VENTRICVLVM confortant, & ob saporem gratum a plerisque in deliciis habentur. Ab uncia dimidia ad integram & ultra adsumi possunt.

MORSVLI DE RHABARBARO

REC. Cremoris tartari, pulveris rhabarbari optimi ana drachmas duas, flavedinis corticum citri, recenter a duobus aut tribus citri pomis deraſæ, drachmam semissem, sachari albi, in aqua rosarum soluti, uncias quatuor. Fiant l. a. morsuli.

ALVVM blande subducunt, & impuritates mucido-biliosas in specie abstergunt, si a drachmis sex ad unciam unam adultis porrigantur.

MORSVLI ANTIMONIALES SIVE RESTAVRANTES KVNCHELII

REC. Antimonii crudi subtilissime pulverisati uncias duas & drachmas duas, specie-
CARTHEVS. PHARM. R.R. rum

rum pro morsulis Imperatoris unciam semissem, condit. corticum citri uncias quatuor, amygdalarum dulcium excorticatarum uncias tres, sachari albi libras duas. Fiant l. a. morsuli.

KVNCKELIVS in *Laboratorio suo chymico* pag. 433. sequ. morsulis antimonialibus miras plane virtutes tribuit, & varios casus notabiles de insigni eorum efficacia recenset, quæ ipsis etiam denegari nequit, licet eventus in casibus simillimis atque analogis, teste aliorum experientia, expectationi non semper ex asse respondeat. Præcipua cæteroquin virtus ad antimonium crudum redundat, quod, præter leniorem catharsin, etiam blandam diaphoresin provocat, & egregium utique medicamentum purificans, & aperitivum existit, citra ullum venenati effectus metum, sanis & ægris exhibendum, præsertim, si pulverisatum cum dulcibus & oleoso-mucilagineis temperatis iusta dosi exhibeatur. Vulgo hi morsuli in pertinaci catameniorum ac viscerum obstructione, gonorrhœa virulenta, fluore albo, colica rebellis metallicolarum, nec minus in adfectibus scabiosis, scorbuticis, rhevmaticis, arthriticis, catarrhalibus atque cachecticis commendantur, & a drachmis duabus ad unciam dimidiam, quæ propemodum IX. grana antimonii continet, porriguntur. Si dosis altius adscendit, facile vomitum producant; hinc semper quoque dosi, primum minori, postea tamen, si necesse fuerit,

rit, paulatim augenda, eos offerre præstat. Variæ horum morsulorum descriptiones innotuerunt, in quibus antimonii quantitas variat, adeoque etiam practicus nunquam illos præscribere debet, nisi prius resciverit, quantum antimonii crudi certam morsulorum quantitatem ingrediatur.

ROTVLÆ DE RHABARBARO
VT ET STIMVLANTES
M Y N S I C H T I

PRIORES ad instar morsulorum de rhabarbaro, & ex iisdem quoque speciebus conficiuntur, præterquam, quod ex massa inspissata loco tabularum rotulæ formentur; *posteriores* autem ita parantur: Rec. boracis Venetæ drachmas duas, seminis fraxini seu linguæ avis drachmam unam, boleti cervini, carnis scincorum ana drachmam dimidiam, piperis longi scrupulum unum, corp. cantharidum, olei cinnamomi ana scrupulum semissem, sachari albi, in aqua radicis satyrionis & anthos soluti, uncias sex. M. fiant lege artis rotulæ.

ROTVLÆ *de rhabarbaro*, quoad usum ac dosin, cum morsulis hujus nominis perfecte conveniunt. Quod *stimulantes* M Y N S I C H T I autem attinet, illæ, ob validam vim irritantem, quæ cantharidum pulveri præcipue in acceptis ferenda

renda est, inter potentiora aphrodisiaca militant. Cavendum saltem, ne subjectis ficcis ac senibus, qui spermatis penuria laborant, dosi majori aut vice reiterata exhibeantur. Experientia enim sæpius docuit, ejusmodi hominibus melius aphrodisiaca largissime nutrientia, quam stimulantia, conducere; immo experientia aliquoties docuit, morsulos hosce, senibus aliisque subjectis ficcis dosi majori aut intempestive oblatos, miſtum cruentum, cum ingenti, valde dolorifico, & subinde prorsus lethali priapismo, produxisse. Dantur a drachma una, quæ quintam circiter grani partem pulveris cantharidum continet, ad drachmas duas.

ROTVLÆ CONTRA VERMES

LENTILII

REC. Mercurii dulcis rite præparati drachmam unam cum dimidia, sachari, in aqua graminis aut rosarum soluti, uncias tres, succi berberum quantum satis. Fiant l. a. rotulæ.

TITVLO suo satisfaciunt, & infantibus, a scrupulo dimidio ad drachmam dimidiam, imo integram, offeruntur. Vna enim morsulorum drachma circiter grana tria cum tertia grani parte mercurii dulcis recipit.

ROTVLÆ MANVS CHRISTI SIMPLICES ET PERLATÆ

REC. Sachari albissimi libram unam, aquæ rosarum fragrantissimæ quantum sufficit ad distem-

distemperandum sacharum, postea igne lenissimo ad tabulati consistentiam redigendum atque in rotulas effundendum. Quando sacharo inspissando sub finem uncia dimidia margaritarum præparatarum miscetur, *Rotulæ manus Christi perlatae* inde resultant.

SACHARO albo vulgari non præferendæ sunt, & ideo ad præparata medica superflua pertinent.

ROTVLÆ DIAIREOS SIMPLICIS

REC. Specierum diaireos simplicis unciam unam, sachari albissimi, in aqua violarum soluti, & ad consistentiam tabulati fere cocti, uncias octo. M. F. l. a. rotulæ.

VIRTUTE temperante, demulcente ac leniter abstergente pollent, adeoque in morbis pectoris, præsertim tussi & raucedine, proficua deprehenduntur. Exhiberi possunt a drachmis duabus ad unciam integram.

TROCHISCI ALHANDAL

REC. Pulpæ colocynthidis, a seminibus liberatæ, minutimque concisæ, uncias decem, macera in modica quantitate mucilaginis, aqua rosacea e gummi Arabici, bdellii, tragacanthi ana drachmis duabus extractæ, ita tamen, ut tantum madescat, deinde eam exacte exsiccatam in pulverem redige, & ex illo cum residua mucilagine efforma trochiscos.

PERTINENT ad purgantia, & apud adultos a granis sex ad decem præscribuntur, vel dosi etiam minori aliis pilulis catharticis, stimulantis loco, adduntur.

**TROCHISCI ALKEKENGII SIVE
DE HALICACABO
CVM OPIO**

REC. Amygdalarum amararum decorticatorum, amyli, boli Armenæ, succi glycyrrhizæ depurati, gummi Arabici, tragacanthi, oliban, pinearum mundatarum, sanguinis draconis præparati, seminis papaveris albi ana drachmas sex, sem. citrulli decorticati, sem. cucurbitæ nostratis decorticati, melonum decorticati ana drachmas tres cum semisse, sem. apii, hyoscyami, succini albi, terræ sigillatæ, opii depurati ana drachmas duas, baccarum alkekengi drachmas tres. Fiant inde cum succo halicacabi, e baccis recentibus, aut ficcis, aqua rosacea maceratis, expressi, trochisci.

RECENTIVS præparati, & a rancore, quem femina nonnulla oleosa temporis successu facile contrahunt, penitus adhuc immunes, non contemnendam incrassandi, temperandi, demulcendi atque subadstringendi virtutem possident; hinc in tussi acri, ardore urinæ, dysenteria, cholera, febre lenta & hæctica, ulceribus ichorosis, tenesmo ani, aliisque morbis, a nimia humo-

humorum tenuitate, & rodente acrimonia pendebantibus, utilissime exhibentur a scrupulo uno ad drachmam integram, quæ granum unum ac fere dimidium opii in mixtione fovet, vel per se, vel syrupo quodam aut hydromelite distemperati. Prostant adhuc alii *sine opio* parati, qui diutius, quam præcedentes, & dosi majori ægris offerri possunt.

TROCHISCI BECHICI ALBI SINE MOSCHO ET AMBRA

REC. Amyli uncias tres, pulveris radicum iridis Florentinæ subtilissimi uncias duas, sacchari albissimi libras duas. Fiant inde cum sufficiente gummi tragacanthi, aqua rosacea soluti, quantitate, trochisci. Quando speciebus recensitis ambre gryseæ scrupulus unus & moschi scrupulus dimidius additur, resultant inde *Trochisci bechici albi cum ambra & moscho.*

TROCHISCI bechici incompleti, h. e., absque moscho & ambra parati, leniter incrassant, salia acia obtundunt, resolvunt atque abstergunt, & in tussi acri, rauedine, aliisque defluxionibus acris catarrhalibus subinde locum inveniunt. Adsumi possunt ab uncia dimidia ad integram, & ultra.

TROCHISCI BECHICI NIGRI

REC. Pulveris radicum iridis Florentinæ uncias tres, liquiritiæ, seminis anisi, foeniculi

RR 4

ana

ana uncias quinque, styracis calamitæ depu-
rata drachmas duas, succi liquiritiæ, in aqua
hyssopi dissoluti, uncias quatuor, sachari
melitæi purissimi, mucilaginis tragacanthi,
aqua rosarum soluti, quantum satis. Fiant
inde lege artis trochisci.

DEMVLCENDO, temperando & abstergendo
agunt, adeoque expectorationem promovent,
fauces erosas demulcent, & in raucedine, an-
gina spuria, tussi acri, similibusque adfectibus,
præsertim, si, a saliva in ore paulatim in suc-
cum resoluti, sensim per fauces ad ventricu-
lum defluant, aliquam opem ferunt.

TROCHISCI DE CARABE SEV SVCCINO

REC. Succini albi drachmas sex, balau-
stiorum, coralliorum rubrorum, cornu cervi
usti, gummi Arabici, gummi lacæ, traga-
canthi, mastiches, papaveris nigri, succi
acaciæ, hypocystidis ana drachmas duas,
croci, olibani, opii ana scrupulos quatuor,
mucilaginis seminis psyllii, aqua plantaginis
extractæ, quantum sufficit. Fiant inde l. a.
trochisci.

VIRTUTE incrassante, roborante, adstrin-
gente instructi sunt, & specificè ad compes-
cendas hæmorrhagias exorbitantes commendantur,
atque subinde etiam, præsentè nimio alvi fluxu,
clysteribus adduntur. Dosis interne exhiben-
dorum

dorum a scrupulo dimidio ad drachmam semissem ascendit.

TROCHISCI GALLIÆ
MOSCHATÆ

REC. Ambræ gryseæ drachmas tres, ligni aloes drachmas quinque, moschi drachmam unam, mucilaginis gummi tragacanthi, aqua rolarum fragrantissima extractæ, quantum sufficit. Fiant inde trochisci.

DISCVTIENTE, roborante, cephalica & cardiaca quidem virtute pollent; attamen, cum valde pretiosi sint, multisque, ob nimiam fragrantiam, aduersi, per se rarius interne in usum vocantur, sed aliis duntaxat pharmacis modica quantitate adduntur, vel particula, ad halitum corrigendum, in ore circumvolvitur. Dosis, si citra aliorum consortium interne exhibendi sunt, grana duodecim nunquam superare debet. Eminentius eorum pretium jam ex ipsa denominatione patet: Vocabulum *Gallia* enim, teste B. SCHULTZIO, a arabum sermone, denotat *pretiosum*, & cum plures olim in usu essent tales compositiones, ut *aromatica*, *Sebellina*, hæc distinctionis causa cognomen *moschatæ* obtinuit; cum, præter odorata, nihil habeat, ceteræ alia aromata, & sic dicta cordialia recipiant. &c.

RR 5

SECTIO

S E C T I O X I

D E

SYRVPIS, AQVIS ET ACETIS
 MVLSIS, OXYSACHARIS, ELÆO-
 SACHARIS, JVLAPIIS, CONSERVIS
 CONFECTIIONIBVS, ELECTVARIIS, LOOH,
 ET TRYPPERIS

C A P V T I

D E

SYRVPIS, AQVIS ET ACETIS
 MVLSIS, OXYSACHARIS, ELÆO-
 SACHARIS, JVLAPIIS ET
 CONSERVIS

§. I

SYRVPVS, SIRVPVS, SIRVBVS est me-
 dicamentum liquidum, spissiusculum,
 e succis expressis, decoctis aut infusis
 variorum vegetabilium, ut &, quanquam
 rarissime, animalium atque mineralium, cum
 melle aut sacharo, leni coctione aut evapo-
 ratione, ad justam consistentiam redactis,
 paratum.

§. II

*SVCCI expressi, nec minus decocta & in-
 fusa vegetabilium, quæ in Officinis nostris
 syrupo-*

Syruporum confectioni unice propemodum impenduntur, debite, priusquam *saccharo* aut *melli*, quod posterius tamen rarissime adhibetur, addantur, spontanea subsidentia, colatione ac filtratione a partibus sæculentis liberantur, & deinde, in vase vitreo aut terreo aperto, *blanda coctione*, vel etiam, si ingredientia principiis prædita sint volatilibus, in cucurbita, alembico suo tecta, *leni* saltem *evaporatione*, ad talem consistentiam, præmissa tamen consueta clarificatione, rediguntur, ut guttula, lapidi marmoreo, aut laminæ ferreæ politæ instillata, non amplius diffuat. Monendum tamen adhuc erit, consistentiam hyeme liquidiores, æstate spissiores esse debere, ne fyrupi in grumos concrecant, aut situm contrahant.

§. III

SYRUPUM, tum *simplices*, tum *compositi*, communi seu generali demulcente ac lubricante virtute valde quidem conveniunt, specialiori evacuante autem atque alterante plus minusve ab invicem distincti inveniuntur; dum alii emeticas, alii catharticas, alii diaphoreticas, vel diureticas, analepticas, anodynas, roborantes, adstringentes, refrigerantes, pectorales &c. vires in corpore exerunt. Generalis enim virtus lubricans atque demulcens

cens a sacharo aut melle, specificæ autem vires a reliquis ingredientibus, natura diversis, præcipue dependent.

§. IV

AQVA MVLSA five HYDROMELI, ACETVM MVLSVM, five OXYMELI, OXYSACHARVM, & JULEPVS five JVLAPIVM recte syruporum species æstimantur. *Hydromeli* enim ex aqua & melle, *oxymeli* ex aceto & melle, *oxysacharum* ex aceto & sacharo, vel subinde etiam ex aceto, aqua, & sacharo, & *julepus* denique ex aqua quadam destillata odorata, v. g. rosarum, violarum, &c., & sacharo componuntur, ac postea, evaporatione lenissima, aut simplici saltem super leni igne solutione, ut julepus, vel blanda coctione ac despumatione, uti reliqua, ad syrupi consistentiam deducuntur; quemadmodum hæc in sequentibus ex speciali quorundam descriptione clarius patebunt.

§. V

ELÆOSACHARA faciliiori adhuc negotio ex sacharo Canariensi, & oleis destillatis aromaticis atque balsamicis parantur. Nihil amplius enim opus est, nisi, ut posteriora sacharo subtilissime pulverisato modica quantitate

titate instillentur, posteaque trituræ beneficio exactius cum eodem misceantur. Activa cæteroquin medicamenta sunt, quorum vires specificæ ex additorum oleorum indole ac viribus dijudicandæ erunt.

§. VI

CONSERVÆ saporis gratia syrupos, consistentia electuaria spissiora æmulantur, & ordinario ex sacharo, & radicibus, herbis, floribus atque fructibus recentibus, contusione quodammodo in pulpam redactis, simplici duntaxat interveniente miscela, conficiuntur. Sachari & specierum conservandarum proportio nonnihil variat: Si contusæ enim species succulentiores sint, cuivis earum libræ binæ sachari libræ adduntur; si illæ autem sicciore existant, ad libram unam tres sachari libræ recipiuntur, & miscela exactior deinde modica, aliquoties tamen interpinsendum repetita, aquæ cujusdam destillatæ & adpropriatæ adspersione promovetur.

SYRVPPI, ACETA MVLSA, CONSERVÆ
 OXYSACHARA ET JVLAPIA
 VSITATIORA

Syrupus acetositatis citri.

- althææ FERNELII.
- corticum aurantiorum.
- berberum.
- de betonica.
- cardui benedicti.
- cerasorum acidorum.
- de cichorio c. rhab.
- de cinnamomo.
- corticum citri.
- coralliorum.
- cydoniorum.
- de erysimo LOBELII.
- florum Persicorum.
- de glycyrrhiza.
- de hyssopo.
- jujubinus.
- mastichinus.
- myrtinus compositus.
- papaveris albi.
- de quinque radicibus
 aperient.
- de stæchade.
- de symphyto FERNELII.

Oxymeli simplex.

- scilliticum simplex.

*Oxymeli scilliticum compositum.**Oxysacharum simplex.*

- compositum.

Fulepus rosarum.

- violarum.

Conserva rosarum.

- fumaris.
- violarum.
- pæonia.
- flor. tunica.
- acori vulgaris.
- balaustiorum.
- acetosellæ.
- anthos.
- calendula.
- citri ex pulpa.
- boraginis.
- bellidis hortensis.
- euphrasie.
- cochlearis.
- majorana.
- menthæ rubra.
- papaveris erratici.
- cichorii.

Mel rosatum & anthosatum.

SYRVPVS ACETOSITATIS
 CITRI

REC. Succi citri aut limoniorum recentis,
 sine expressione separati, & per pannum ra-
 rum colati, libram unam cum dimidia, sa-
 chari

chari albiſſimi clarificati, & ultra tabulati conſiſtentiam cocti, libras tres. Fiat inde unica ſuper igne moderato ebullitione ſyrupus. Eodem modo etiam *Syrupus Berberum*, *Cydoniorum*, *Fragorum*, *Myrtillorum*, *Ribium*, *Rubi idæi*, *Ceraſorum acidorum*, *Acetoſæ* & *Acetoſellæ* paratur, præterquam, quod apud aliquos ſucci expreſſi, & ſachari proportio non nihil differat: Ad ſyrupum *berberum* enim, *cydoniorum*, *fragorum*, *myrtillorum*, *ribium*, ac *rubi idæi* ſucci & ſachari partes anaticæ, ad ſyrupum *acetoſæ* & *acetoſellæ* ſucci expreſſi partes tres & ſachari partes duæ, & ad ſyrupum *ceraſorum acidorum* ſucci partes quinque, & ſachari partes duæ ordinario in officinis noſtris recipiuntur.

GRATIÆ cauſſa ſinguli hi ſyrupi julepis, mixturis aquoſis, & potulentis ægrotantium frequentiffime adduntur: Alii enim, v. g. ſyrupi *acetoſitatis citri*, *ceraſorum acidorum*, *acetoſæ*, *acetoſellæ*, *ribium* & *fragorum*, ob gratam aciditatem paullulum refrigerant; alii, v. g. ſyrupi *cydoniorum*, *berberum*, atque *myrtillorum*, ob principium aſteriuſculum temperant, ac leniffime ſimul adſtringunt, & alii denique, v. g. ſyrupus *rubi idæi*, &c., lubricant atque demulcent: Hinc *acidulo-dulces* etiam maxime in febribus ardentibus, inflammationibus, ebullitione ſanguinis, ſiti nimia, &c., *aſteriuſculo-dulces* in vomitu, fluxibus alvinis, hæmorrhagiis,

giis, gonorrhœa simplici, &c., & *mere dulces* denique in asperitate faucium, angina vera ac spuria, nec minus in tussi, aliisque pectoris adfectibus persæpe inveniuntur proficui.

SYRVPVS ALTHÆÆ FERNELII

REC. Radicum althææ uncias duas, rad. asparagi, graminis, glycyrrhizæ ana unciam semissem, cymarum althææ, adianthi utriusque, malvæ, parietariæ, pimpinellæ, plantaginis ana manipulum unum, cicerum rubrorum unciam unam, uvarum passarum exacinatarum unciam dimidiam, seminum quatuor frigidorum majorum & minorum ana drachmas tres. Coquantur in aquæ fontanæ libris sex, donec pars tertia exhalando consumpta sit, colaturæ libris quatuor totidem sachari albissimi libræ addantur, & coquendo deinceps atque clarificando ad justam syrupi consistentiam redigantur.

VIRTVTE incrassante, temperante ac demulcente pollet, & in acribus defluxionibus catarrhalibus, nec minus in ardore urinæ, ulcere renum & vesicæ, atque dolore nephritico, ab urina acriori, sabulo subtiliori & cantharidum pulvere, aliisque acrioribus ac causticis interne sumtis, producto, auxilium non contemnendum præstat. Datur per se ad unum alterumve cochlear, vel electuariis, infusis atque decoctis adpropriatis additur.

SYRV.

SYRVPVS CORTICVM
AVRANTIORVM

REC. Corticum aurantiorum extimorum recentium libram semissem, vini albi, vel aquæ Naphæ libram unam. Digerantur in cucurbita, operculo tecta, per viginti quatuor horas, postea exprimantur, & cum sachari albissimi libra una & dimidia, in eadem cucurbita solvendo, blando calore ad syrupi consistentiam redigantur.

VIRES carminativas, stomachales, cardiacas & analepticas possidet; ac similis virtutis potiunculis gratiæ causa additur, vel etiam electuaria ingreditur.

SYRVPVS DE BETONICA

REC. Succis recentis betonice, per residentiam depurati, libras tres, sachari albi libras duas. Fiat inde, in cucurbita operculata coquendo, post debitam clarificationem, syrupus. Secundum hanc normam etiam *Syrupi Cardui benedicti*, *Melissæ citrariæ*, *de Mentha*, *de Cichorio*, *de Tussilagine* sive *Farfara*, *de Fumaria*, *de Hedera terrestri* & *de Scordio* parari possunt, paullulum saltem mutata succi & sachari portione. Quatuor enim priores ordinario ex partibus succi & sachari anaticis, reliqui autem ex partibus tribus succi depurati, & partibus duabus sachari conficiuntur.

QVOAD generalem virtutem demulcentem ac lubricantem, memorati fyrupi conveniunt, quoad vires autem specificas, nonnihil differunt: Syrupo enim *de betonica* virtus cephalica, fyrupis *de carduo benedicto*, *de scordio* & *de fumaria* virtus alexipharmaca, fyrupis *de mentha* & *de melissa* carminativa, stomachalis & anthysterica, fyrupis *de hedera terrestri* & *de farfara* pectoralis & antinephritica, & syrupo *de cichorio simplici* virtus aperitiva vulgo adscribitur. Monendum tamen erit, non adeo magnam fiduciam in virtutibus hisce specificis collocandam esse, quum sacharum inspissatum principium plantarum mucilagineum, aut resinoso-mucilagineum quantitate longe superet, idemque ea propter valde debilitet. Adduntur potiunculis, infusis atque decoctis, & frequentissime pariter bolos & electuaria ingrediuntur.

SYRVPVS DE CICHORIO CVM RHABARBARO

REC. Endiviæ utriusque, hortensis nimirum atque campestris, ana manipulos duos cum semisse, cichorii, taraxici, ana manipulos duos, fumarix, hepaticæ fontanæ, lactucæ hortensis, summitatum lupuli, sonchi lævis sive cicerbitæ ana manipulum unum, capillorum veneris uncias duas cum semisse, adianthi albi sive rutæ murariæ, radicum apii, asparagi, foeniculi ana uncias duas, glycyrrhizæ, ceterach, cuscutzæ, halicacabi
ana

ana drachmas sex, hordei uncias duas. Coquantur in sufficienti quantitate aquæ simplicis fontanæ ad mediæ partis consumptionem. Colaturæ clarificatæ libris decem addantur pulveris rhabarbari electi uncia octo, spicæ Indicæ uncia dimidia, stent in infusione per diem & noctem, & liquor, cum leni expressione percolatus, cum sachari albi ac puri libris decem postea ad syrupi consistentiam unica ebullitione redigatur.

NON adeo concinna quidem compositio est, blande nihilominus alvum subducit, & apud infantes proinde frequentissimi usus est. Infantibus, laxandi fine, ad duo, tria, quatuor, immo plura cochlearia minora, adultis autem, abstergendi & aperiendi scopo, ab uncia dimidia ad uncias duas exhibetur, & sæpissime quoque cum fortioribus pharmacis in electuarium redigitur.

SYRVPVS DE CINNAMOMO

REC. Pulveris grossiusculi cinnamomi electi & acuti uncias quinque, adfunde in cucurbita vitrea aquæ cinnamomi, cum vino destillatæ, optimæ, libras duas, aquæ rosarum fragrantissimæ uncias tres, digere, vase clauso, per biduum, & liquorem colatum deinde cum sachari albissimi clarificati, & ad tabulati consistentiam cocti, libris duabus &

Ss 2 femisse,

femisse, sola dissolutione ad syrupi consistentiam redige.

VIRTUTE analeptica, roborante & stomachali gaudet, adeoque non tantum julepis & mixturis aquosis, gratiæ causa, additur, sed etiam per se, ab uncia dimidia ad integram, adsumitur.

SYRVPVS CORTICVM CITRI

REC. Corticum citri aut limoniorum, recentium, extimorum, minutim concisorum, libram dimidiam, granorum kermes drachmas duas. Infundantur in vini albi Rhenani generosi libra una, stent in infusione per diem & noctem, vase optime clauso, liquor cum aliqua expressione coletur, & deinde cum sachari clarificati, & ultra tabulati consistentiam cocti, libra una, lenissimo duntaxat calore ac sine singulari ebullitione, ad syrupi consistentiam deducatur. Nonnulli etiam aliquot moschi & ambra grana, majoris suaveolentiæ causa, addunt, ast, cum horum odor multis inimicus sit, additionem eorum omittere præstat.

OB VIREs analepticas, cardiacas, stomachales atque carminativas, julepis & potiunculis, in febribus malignis, aliisque propinandis, additur, & subinde pariter in morbis ventriculi & intestinorum flatulentis per se, ab uncia dimidia ad integram exhibetur.

SYRV-

SYRVPVS CORALLIORVM

REC. Coralliorum rubicundissimorum grossiuscule contusorum libram semissem, digere per triduum cum succo berberum, post lenem ebullitionem per pannum colato, & ad aliqualem eminentiam adfuso, extractam essentiam per inclinationem effunde, & recenti superfuso succo, digestionem ac decantationem toties repete, donec corallia fere soluta & consumpta sint. Hisce peractis, omnes solutiones confunde, & cum anatica sachari albissimi quantitate, lenissimæ ebullitionis aut saltem evaporationis beneficio, ad justam syrupi consistentiam redige.

OB ADDITA corallia rubra singulari quidem virtute cardiaca & analeptica creditur instructus; attamen, quum talis virtus ab ipsis coralliis, uti hoc in præcedentibus pridem demonstravi, haud expectanda sit, illam ipsam huic quoque syrupo tribuere minime licebit. Aliquas duntaxat vires refrigerantes & subadstringentes, quæ succo berberum primario in acceptis ferendæ sunt, possidet, & proinde, potiunculis additus, vel inter electuaria receptus, in febribus continuis, hæmorrhagiis, aliisque profluviiis præternaturalibus subinde locum invenit.

SYRVPVS DE ERYSIMO
LOBELII

REC. Erysimi totius, recentis, conquassati, manipulos sex, radicum enulæ, tussilaginis sive farfaræ succulentarum, rad. glycyrrhizæ rasæ ana uncias duas, herbarum borraginis, capillorum veneris, cichorii ana manipulum unum cum semisse, florum cordialium, anthos, betonice ana manipulum semissem, feminis anisi drachmas sex, passularum mundatarum uncias duas. Concisa & contusa coquantur in aquæ hordei, atque hydromelitis ana libris quatuor, & succi erysimi libra dimidia ad tertiæ partis remanentiam, posteaque liquor expressus, & per pannum colatu trajectus, cum sachari albi & clarificati libris duabus ad justam syrupi consistentiam redigatur.

INTER præcipuos syruos abstergentes atque pectorales militat, & in raucedine, tussi, atque asthma pituitoso frequentissime, ab uncia dimidia ad integram & ultra, præscribitur.

SYRVPVS FLORVM
PERSICORVM

REC. Florum Persicorum libram unam, infunde in aquæ calidæ libris duabus, digere per noctem, aquam decantatione ac leni expressione separa, ac denuo æquali florum
recen-

recentium quantitati adfunde, digere, atque cum leni expressione separa, eumque laborem, simili prorsus ratione, tertia vice repete, posteaque liquorem cum sachari albissimi libris duabus una alterave ebullitione, post præmissam tamen consuetam clarificationem, ad syrupi consistentiam redige. Secundum hanc normam etiam *Syrupi Florum acaciæ, borraginis, buglossi, aquilegiæ, nymphææ, papaveris erratici, pæoniæ, rosarum* atque *tunicæ* parari possunt.

SYRVPVS *florum acaciæ & flor. persicorum* alvum blande subducit, ac prior paullulum quoque in recessu adstringit; *syrupus flor. borraginis & buglossi* virtutem cardiacam, pectoralem & refrigerantem possidet; *syrupus flor. aquilegiæ* diaphoreticus creditur, & alexipharmacus; *syrupus nymphææ* refrigerat, & *syrupi papaveris erratici, flor. pæoniæ, tunicæ* atque *rosarum* leniter adstringunt ac roborant, adeoque etiam cephalica, antepileptica, & cordiali virtute donati dicuntur. Infantibus exhibentur ad aliquot cochlearia minora, apud adultos autem decoctis & potionibus, vel subinde etiam electuariis adduntur.

SYRVPVS DE GLYCYRRHIZA

M E S V Æ

REC. Radicum glycyrrhyzæ uncias duas, capillorum veneris unciam unam, foliorum

℞s 4

hyssopi

hyssopi unciam semissem. Concisa infundantur in aquæ ferventis libris quatuor, digerantur per viginti quatuor horas, coquantur ad dimidiæ partis consumptionem, & liquor colatus, & expressus cum mellis despumati & sachari albi ana libra una ad syrapi spissioris & tabulati consistentiam, præmissa tamen clarificatione, additisque sub finem aquæ rosarum unciis sex, primum coquendo, deinde lenissime saltem evaporando, redigatur.

DEMVLCENDO, lubricando, & abstergendo agit, & inter præcipuos syrupos pectorales militat. Linctus & electuaria ingreditur, & frequentissime pariter decoctis, & infusis theiformibus additur.

SYRVPVS HYSSOPI SIVE
DE HYSSOPO

REC. Hyssopi, in umbra mediocriter siccati, radicum apii, fœniculi, glycyrrhizæ, petroselinæ ana drachmas decem, capillorum veneris drachmas sex, seminis cydoniorum, malvæ, gm. tragacanthi ana drachmas tres, hordei mundati unciam semissem, cibeborum exacinatarum unciam unam cum semisse, dactylorum, caricarum pinguium, ana numero decem, jujubarum, sebesten, ana numero triginta. Coquantur in aquæ simplicis

plicis puræ libris octo, ad tertiæ partis remanentiam, & liquor colatus, expressus, atque clarificatus cum sachari albi libris duabus & semisse, una alterave ebullitione, ad syrupi consistentiam perducatur.

OB EGREGIAM virtutem demulcendi ac lubricandi in morbis pectoris, a sero acri productis, v. g. raucedine, angina spuria, tussi, asthmate, nec minus in ardore urinæ frequentissime cum fructu præscribitur. Linctus præterea & electuaria ingreditur, & potionibus quoque atque decoctis additur.

SYRVPVS JVJVBINVS MESVÆ

REC. Jujubarum numero sexaginta, herbæ capillorum veneris, hordei mundati, rad. glycyrrhizæ ana unciam unam, florum violarum, feminis malvæ ana drachmas quinque, sem. cydoniorum, sem. lactucæ, melonum, papaveris albi, gummi tragacanthi albi ana drachmas tres. Coquantur in aquæ fontanæ libris octo ad tertiæ partis remanentiam, liquori colato & expresso addantur sachari albi aut Candi libræ duæ, & mixturæ clarificatæ postea syrupi consistentia coquendo concilietur.

CONVENIT, quoad naturam, vires & usum, cum syrupo hyssopi, præterquam, quod optime per se lingendo adsumatur.

SYRVPVS MASTICHINVS

REC. Mastiches electæ uncias duas cum semisse, seminis anisi, fœniculi ana uncias sex, uvarum passarum uncias quinque, aquæ fontanæ libras sex. Coquantur ad tertiæ partis remanentiam, & deinde ex liquore colato & expresso cum sachari albi libris duabus leni ebullitione fiat syrupus.

VIRTUTE roborante pollet, & in ventriculi atque capitis morbis, a solidorum laxitate primario pendentibus, non contemnendum subinde auxilium præstat. Datur ab uncia dimidia ad drachmas sex. Externe electuaria, in scorbuto oris adhibenda, nonnunquam ingreditur.

SYRVPVS MYRTINVS
COMPOSITVS

REC. Baccarum myrti uncias duas cum semisse, berberum, balaustiorum, rosarum rubrarum, fumach, santali albi & rubri ana uncias duas, mespilorum maturorum, nondum marcidorum, uncias sex, succi cydoniorum, pomorum agrestium ana libram dimidiam, aquæ fontanæ libras octo. Coquantur ad tertiæ partis remanentiam, & colatura expressa atque clarificata cum tribus sachari libris leni ebullitione ad syrupi consistentiam redigatur.

ADSTRINGENDO agit, ac rarius interne ad hæmorrhagias compescendas præscribitur, externe autem liquoribus traumaticis miscetur frequentius, & egregium cumprimis excipiens præbet, si electuaria roborantia & antiputredinosa, in scorbuto oris, vacillatione dentium, cruentatione, laxitate atque fœtore gingivarum usurpanda, componere velimus.

SYRVPVS PAPAVERIS ALBI

REC. Capitum papaveris albi recentium cum seminibus libram unam cum semisse, aquæ pluvialis purissimæ libras septem. Coquantur ad binarum duntaxat librarum remanentiam, & ex liquore colato, expresso atque clarificato cum sachari albi libra una & semisse leni coctione paretur syrupus.

VIRTVTEM incrassantem & aliquam pariter hypnoticam possidet, adeoque etiam, per se datus, vel potiunculis, emulsionibus atque linctibus additus, in febribus, catarrhis acerbis, ardore urinæ, &c., proficiuus deprehenditur.

SYRVPVS DE QVINQVE RADICIBVS APERIENTIBVS

REC. Radicum apii, asparagi, fœniculi, petroselini, rusci, ana uncias duas, aquæ fontanæ libras quinque, aceti vini albi uncias octo. Coquantur ad partis tertiæ consumptionem,

tionem, & succus expressus atque colatus cum tribus sachari libris, clarificando & coquendo, ad syrui consistentiam redigatur.

LENITER incidendo & abstergendo agit, & in hepatis, lienis, mesenterii, renum, aliorumque viscerum obstructionibus prodesse, bilemque viscidam temperare atque resolvere dicitur. Datur per se ad unciam unam & ultra, vel aliis compositionibus miscetur.

SYRVPVS DE STOECHADE

REC. Florum stœchadis uncias quatuor, fl. rorismarini unciam semissem, calaminthæ, origani, thymi ana drachmas decem, betonica, salviæ ana unciam semissem, feminis anisi drachmas septem, sem. pœoniæ drachmas tres, calami aromatici, cinnamomi, zingiberis ana drachmas duas, aquæ fontanæ libras septem. Præmissa viginti quatuor horarum digestionem in cucurbita, alembico & recipiente instructa, una circiter liquoris spirituosioris libra destillando evocetur, & residuum postea, remoto alembico, ad partis dimidiæ consumptionem coquatur, tandemque liquor expressus & colatus cum sachari puri libris quatuor coquendo ad spissam tabulati consistentiam deducatur, idemque in prædicta aquæ spirituosæ libra denuo solvatur, ut hac ratione justæ consistentiæ syrupus inde resultet.

AB inventore *Fernelio* contra capitis adfectus frigidos, v. g. paralyfin, tremorem capitis & membrorum, epilepsiam, &c., commendatur, quæ virtutes etiam, ob satis activa ingredientia aromatica, ipsi non denegandæ erunt, si adfectus memorati & analogi ab inertia humorum & solidorum laxitate originem ducant.

SYRVPVS DE SYMPHYTO FERNELII

REC. Summitatum & radicum symphyti majoris manipulos sex, rosarum rubrarum, betonicæ, pimpinellæ, plantaginis, polygoni, scabiosæ, tussilaginis ana manipulos duos. Succus ex conquassatis & contusis speciebus expressus, post clarificationem ad trium librarum remanentiam coquatur, & illi deinceps, additis sachari albi ac puri libris duabus cum semisse, bulliendo iusta syrupi spissitudo concilietur.

INCRASSANDO atque subadstringendo operatur, & ideo in morbis, ab acrimonia humorum ac nimia tenuitate præcipue pendentibus, v. g. tussi acri, phthisi, febre lenta & hæctica, dysenteria, ardore urinæ, &c., aliquam opem ferre consuevit. Ad unciam unam & ultra decoctis miscetur, vel inter electuaria recipitur.

OXYMELI SIMPLEX

REC. Aceti vini acerrimi libram unam, aquæ simplicis claræ libras quatuor, mellis
libras

654 SECTIO XI DE SYRVPIS, AQVIS

libras duas. Mel prius cum aqua coquatur, ac probe inter coquendum despumetur, deinde, omni fere aqua consumpta, acetum addatur, & una alterave ebullitione oxymeli justæ consistentiæ inde fiat.

ACETVM mulsu sive oxymeli virtute incidente, abstergente ac temperante pollet, & priscis ideo temporibus apud epilepticos, ischiaticos & diuturna febre laborantes frequentissime adhibitum fuit; nostra autem ætate rarius in usum vocatur. Optime additur decoctis, aquis destillatis, & fero lactis, atque ab uncia una ad duas, tres datur. Externe gargarismata, in tumore glandularum salivalium, scorbutu oris, & angina spuria adhibenda, ingreditur.

OXYMELI SCILLITICVM SIMPLEX

REC. Mellis despumati libras tres, aceti scillitici, supra descripti, libras duas. Fiat inde coctionis beneficio oxymeli.

PARVM ab aceto scillitico differt, præterquam, quod sapore gratiori, & natura temperatiori, ob mellis additionem, gaudeat. Commendatur in puitosis cerebri, ventriculi & maxime pulmonum adfectibus, & asthmaticis cumprimis conducere solet. Datur ab uncia dimidia ad uncias duas.

OXY.

OXYMELI SCILLITICVM COMPOSITVM

REC. Cardamomi minoris, hyssopi ficci, levistici, origani, stœchados, thymi ana drachmas quinque, passularum exacinatarum uncias duas, aquæ simplicis libras duas. Coquantur ad dimidiæ partis consumptionem, colaturæ addantur aceti scillitici libra una cum semisse, succi bryoniæ uncia quinque, mellis despumati libræ duæ cum semisse, & deinde, ebulliendo ac despumando, ad justam consistentiam coquantur.

OXYMELITE simplici potentius creditur, & in rebellibus capitis, pectoris, atque uteri affectibus, v. g. hemicrania, cephalæa, vertigine, epilepsia, morbis soporosis, apoplexia pituitosa, asthmate, catarrho suffocativo, incipiente hydrope ascite, nephritide pituitoso sabulosa, suppressione mensium chronica, &c. ob virtutem suam incidentem, abstergentem ac stimulantem, non contemnendum subinde auxilium præstat. Exhibetur ab uncia dimidia ad uncias duas.

OXYSACHARVM SIMPLEX ET COMPOSITVM

SIMPLEX ex sachari albissimi libra una & aceti vini acris unciis quatuor componitur, iisdemque, post sachari super igne liquefactionem, succi granatorum acidorum uncia octo

octo adduntur, & mixtura unica ebullitione ad syrupi consistentiam deducitur. *Compositum* ita paratur: Rec. radicum asparagi, fœniculi, graminis, rusci, herbarum asplenii, capillorum veneris, hepaticæ fontanæ, linguæ cervinæ, polytrichi, violarum, ana unciam unam, succi granatorum acidorum libras octo. Præmissa trium dierum maceratione, modice coquantur, & liquor, post specierum expressionem colatus, cum sachari albissimi libris quatuor ad syrupi consistentiam coquendo redigatur.

PARVM hæc oxysachara ab oxymelite simplici & composito, respectu naturæ ac virium, differunt, præterquam, quod loco mellis sacharum mixturam ingrediatur, & oxysacharum compositum majori virtute refrigerante, quam oxymeli compositum, gaudeat. Adduntur potulentis & mixturis aquosis.

J V L E P V S R O S A R V M
ET VIOLARVM

REC. Sachari albissimi libram unam & semissem, aquæ destillatæ fragrantissimæ rosarum aut violarum libram unam. Solvatur sacharum in aqua destillata super igne moderato, ut mixtum syrupi consistentiam adquirat.

GRATI saporis causa hæc, & alia hujus commatis julapia potulentis, emulsionibus & potiunculis adduntur.

CON.

CONSERVA ROSARVM

REC. Foliorum rosarum rubrarum recentium libram unam, sachari albissimi libras duas. Folia conscindantur minutissime, ac postea pistilli ope cum sacharo probe misceantur. Observata eadem methodo etiam reliquæ conservæ conficiuntur, mutata tamen apud species nonnullas sachari proportionem; quemadmodum de hisce scitu necessaria sub tractatione generali §. 6. dudum recensita sunt.

CONSERVÆ plerumque ad conficienda electuaria, nec minus ad bolos ac morsulos componendos, tanquam excipientia, adhibentur, atque interdum pariter adsumendis pulveribus vehiculum præbent. Virtutes, quas ipsis species largiuntur, non adeo singulares sunt, & facillime a medico rationali, qui sibi solidam simplicium notitiam comparavit, determinari possunt.

MEL ROSATVM ET ANTHOSATVM

REC. Foliorum rosarum rubrarum recentium libras sex, conquassatis totidem libras aquæ calidæ adfunde, macera per diem & noctem, colaturæ expressæ adde mellis purissimi libras sex, & mixturam igne leni coque ad consistentiam, melle liquidiorē. Ex melle rosato *mel anthosatum* paratur, quando

binæ prioris libræ florum rorismarini recentium conquassatorum manipulis tribus adfunduntur, & infusum, præmissa viginti quatuor horarum digestionem calidam, per linteum trajicitur, ac leni calore paululum inspissatur.

MEL rosatum simplex sive vulgare & mel anthosatum virtute & usu parum vel nihil differunt, & utrumque interne, demulcendi ac lubricandi fine, linctus & electuaria, externe autem, abstergendi atque mundificandi scopo, gargarismata, clysteres, unguenta, & decocta traumatica ingreditur. Prostat etiam in Officinis *mel rosarum solutivum*, quod ex rosis Damascenis, modo vix descripto, paratur, & aliqua virtute laxante pollet.

CAPVT II

DE

CONFECTIONIBVS, ELECTVARIIS, LOOCH ET TRYPHERIS

§. I

ELECTVARIA five ECLEGMATA, quibus, ceu species, etiam CONFECTIONES LIQVIDÆ, LOOCH, TRYPHERÆ, nec minus veterum ANTIDOTI, OPIATÆ, CONDITA &c., adnumerantur, sunt medicamenta spissiuscula, mediæ inter bolum & syrupum consistentiæ, adeo, ut cultri cuspide, vel spatula, sine defluxionis metu, e vase eximi queant.

§. II

VSITATIORA quidem eclegmatum excipientia *mel despumatum, syrupi & conservæ* constituunt, persæpe tamen etiam *rob, pulpæ, mucilagines, succi plantarum, ad pultis consistentiam inspissati, extracta liquidiora, brodia conditorum*, immo, subinde *olea expressa recentia, & gelatinæ animalium* excipientium vices subeunt. Quod vero excipienda, quæ præcipuas pharmacis hisce vires largiri debent, attinet, illis *extracta quædam activa, balsami liquidi naturales, & maxime pulveres sicci, ac quævis sicca pulverulenta, five sint*

cruda, five chymice prius aut pharmaceutice præparata, adnumerari merentur. Hisce denique *sacharum pulverisatum*, si necesse sit, ad justam consistentiam inducendam, sufficienti quantitate, nec minus, gratiæ & majoris activitatis causa, *olea destillata suaveolentia*, ad aliquot guttulas, adduntur.

§. III

IPSA compositio nullo singulari indiget artificio, ac *sola miscela simplici*, cum spatula aut pistillo promovenda, absolvitur. Cavendum saltem, ne concreta salina aut alia nauseosa, quæ gratiam saporis nimium corrumpunt, electuaria copiosius ingrediantur: immo cavendum, ne salia acida & alcalia, quæ, conjunctim addita, dulcia ad præfestinam fermentationem redigunt, una misceantur.

§. IV

DE VIRTUTIBVS eclegmatum medicis idem in genere dicendum est, quod sæpius in antecedentibus de medicamentis, ex pluribus, iisque natura ac viribus plus minusve distinctis, ingredientibus compositis, dictum fuit; adeoque etiam specialior eorundem usus ex sequentibus clarius cognoscendus erit.

ELECTVARIA VSITATIORA

<i>Electuarium de baccis lauri.</i>	<i>Mitbridatium</i> DAMOCRATIS.
- <i>benedictæ laxativæ.</i>	<i>Theriaca</i> ANDROMACHI.
- <i>caryocostinum.</i>	- <i>diateffaron.</i>
- <i>diacatholicum.</i>	- <i>pro familia.</i>
- <i>diacori.</i>	<i>Philonium Romanum.</i>
- <i>diaphœnicon.</i>	<i>Laudanum opiatum comple-</i>
- <i>diasatyrion.</i>	<i>tum.</i>
- <i>diascordiam</i> FRACA-	- - <i>incompletum.</i>
STORII.	- <i>hystericum.</i>
- <i>diascordium</i> SYLVII.	<i>Diacydonium simplex.</i>
- <i>bieræ picræ simplicis.</i>	- <i>cum speciebus.</i>
- - <i>compositæ.</i>	<i>Looch ad asthma.</i>
- <i>lenitivum</i> FLORENZOIÆ	- <i>de papavere.</i>
- <i>Orvietanum.</i>	- <i>de pulmone vulpis.</i>
- <i>de succo rosarum.</i>	- <i>sanum & expertum.</i>
- <i>stomachicum cum cin-</i>	<i>Tryphera magna.</i>
<i>namomo.</i>	- <i>minor.</i>

ELECTVARIVM DE BACCIS
L A V R I

REC. Radicis calami aromatici, herbarum menthastri, origani ana drachmas duas, foliorum rutæ drachmas decem, seminis ammeos, carvi, cumini, dauci, levistici, nigellæ, amygdalarum amararum, baccarum lauri, piperis longi, nigri, castorei ana drachmas duas, opopanax drachmas tres, sagapeni unciam semissem. Terendis sollicite tritis sub finem concreta gummeo-resinosa, vino nonnihil distemperata, nec minus libra una & dimidia mellis addantur, & inde miscendo paretur electuarium.

OB VIRTUTEM discutientem, carminativam, & roborantem stomachalem, in vitiis adpetitus & digestionis, itemque in adfectibus hystericis, cardialgicis, colicis, aliisque flatulentis, si a frigida scilicet causa, h. e., a saburra acido-pituitosa ac rudi materia perspirabili, originem ducant, interne avellanæ magnitudine adsumitur, vel clysteribus injiciendis, ab uncia dimidia ad integram, additur.

ELECTVARIVM BENEDICTÆ LAXATIVÆ

REC. Diagrydii, extracti esulæ, hermodactylorum, rosarum ana drachmas quinque, turbith gummosi, sachari Thomæi ana drachmas decem, seminis amomi, apii, asparagi, carvi, fœniculi, lithospermi sive milii solis, petroselini, rusci, cardamomi minoris, caryophyllorum, croci, rad. galangæ, macis, piperis longi, saxifragiæ veræ, spicæ Indicæ, zingiberis ana drachmam unam. Fiat inde cum mellis despumati libra una & semisse, lege artis, electuarium.

COMPOSITVM hoc, quod alias etiam *electuarium mixturæ benedictæ laxativæ* NICOLAI audit, quondam, laxandi & purgandi fine, interne exhibitum fuit frequentissime, ac satis magnam obtinuit famam: At, nostra ætate clysteribus duntaxat, tanquam stimulans, abstergens & discutiens, a drachma una ad unciam dimidiam, miscetur.

ELE-

ELECTVARIVM CARYOCOSTINVM

REC. Caryophyllorum, costi amari, seminis cimini, zingiberis albi ana drachmam unam, diagrydii, hermodactylorum alborum ana drachmas duas, mellis despumati & inspissati, vini Rhenani generosi ana uncias tres. Fiat inde miscendo, ut artis est, electuarium.

VIRTVTE cathartica & simul roborante pollet, adeoque in cachexia, cedemate, chlorosi, anasarca, cæterisque morbis pituitosis judicatur specificum. Datur a drachma una ad drachmas tres, quæ ultra undecim diacrydii grana continent.

ELECTVARIVM DIACATHOLICVM

REC. Polypodii querni libram semissem, coque in aquæ communis mensuris quatuor, ad dimidiæ partis consumptionem, colaturæ sufficienti quantitate extrahe pulpæ cassiæ & tamarindorum ana uncias quatuor, infusum ad mellaginem inspissa, additisque prius ac probe subactis sachari albissimi libris quatuor, pulverem, ex anisi, florum violarum, rhabbari selecti, polypodii ana unciis duabus, foliorum senæ orientalis unciis quatuor, & glycyrrhizæ drachmis duabus paratum, paulatim insperge ac probe misce, ut inde justæ consistentiæ electuarium resultet.

ALVVM blande subducit, & cujuscunque generis impuritates, citra notabiliorem humorum exagitationem, exturbat, quando apud adultos ab uncia dimidia ad integram exhibetur. Frequentissime etiam clysteribus, ad unciam unam & ultra, additur.

ELECTVARIVM DIACORI SIVE DIACORVM MESVÆ

REC. Radicum fecacul, aut ejus loco paffinacæ marinæ vel eryngii, acori veri five calami aromatici, pinearum enucleatarum ana libram unam cum dimidia. Radices fecacul mundatæ & diffectæ cum aqua pura coquantur, donec aqua confumta fit, deinde ad pultis confidentiam terendo ac contundendo redigantur, pulticula cum mellis defpumati libris decem igne blando, ne mixtura empyrevma contrahat, coquatur, ufque dum humidum aqueum, quod radices fub prima coctione imbiberant, exhalando ablatum fit: Quo facto, maffæ fiffiusculæ, ab igne remotæ, primo radices acori fubtiliffime tritas, & pineas minutiffime confcifas, deinde vero pulverem, ex caryophyllorum, macis, rofarum, zingiberis ana drachmis quatuor, & cardamomi minoris, galangæ, ac nucis mofchatæ ana drachmis tribus paratum, adde, & fingula probe mifce, ut inde electuarium juffæ confidentiæ exfurgat.

ROBORANDI sine in variis capitis, ventriculi, aliarumque partium adfectibus, quorum genesi solidorum laxitas, & fluidorum viscositas ansam præbuit, v. g. in debilitate memoriæ, vertigine, apoplexia pituitosa, imbecillitate visus & auditus, catarrhis, cachexia, anasarca, edemate, diarrhœis, adpetitu imminuto, prava digestionem, adfectibus flatulentis, &c., commendatur, & per se, vel cum vino, ab uncia dimidia ad integram, exhibetur.

ELECTVARIVM DIAPHOENICON

REC. Dactylorum enucleatorum, & coquendo cum hydromelite, ac per setaceum trajiciendo, in pulpam redactorum, libram semissem, pinearum recens decorticatarum, amygdalarum dulcium ana uncias duas, mellis despumati libras duas cum dimidia. Hisce mixtis, & nonnihil coctis, pulverem subtilissimum, ex cinnamomi electi, macis, zingiberis, feminis dauci, foeniculi, foliorum rutæ ana drachmis duabus, diagrydii uncia una, turbith electi unciis tribus paratum, successive insperge, ac probe misce.

INTER purgantia militat, & pituitam cum primis valide educere creditur. Apud adultos dosin ordinariam drachmæ quatuor vel sex constituunt, quæ circiter grana XXIII. turbith, & grana VIII. diacrydii continent.

ELECTVARIVM DIASATYRION

REC. Radicum recentium eryngii vel secacul, pastinacæ sylvestris, satyrii fœcundarum ac vegetarum, nucis Indicæ, pinearum decorticatorum, pistaciorum mundatorum ana unciam unam & semissem, seminis anisi, erucæ, fraxini, caryophyllorum, cinnamomi, zingiberis albi ana drachmas quinque, seminis urticæ, caudarum & lumborum scinci marini veri ana drachmas duas cum dimidia, moschi grana septem, mellis optime despumati libras tres. Radices eryngii vel secacul, pastinacæ & satyrii, seorsim optime contusæ atque contritæ, cum melle misceantur, ac, probe subactæ, paullulum, admoto igne leni, ferveant, deinde pistacia & nuces pineæ, debite pariter comminutæ, tandemque, postquam illæ nonnihil quoque bullierint, & lebes ab igne remotus fuerit, reliquæ species, in pulverem redactæ & cribratæ, addantur; quibus omnibus probe subactis postremo moschus, aquæ destillatæ rosarum pauxillo distemperatus, miscendus erit.

EX nutrientibus, roborantibus ac stimulantibus constat, & ideo inter præcipua aphrodisiaca, quæ ad venerem nimis torpidam in sexu utroque excitandam, commendantur, locum habet. Datur cum vino a drachmis duabus ad unciam dimidiam.

ELE.

ELECTVARIVM DIASCORDIVM
FRACASTORII

REC. Scordii nostratis unciam unam, diptamni Cretici, radicum bistortæ, gentianæ, tormentillæ, cassiæ lignæ, cinnamomi, galbani, gummi Arabici, styracis calamitæ ana unciam dimidiam, boli Armenæ unciam unam cum semisse, terræ Lemniæ unciam dimidiam, piperis longi, zingiberis ana drachmas duas, opii, seminis acetosæ ana drachmam unam cum dimidia, conservæ rosarum rubrarum libram unam, mellis despumati libras duas cum semisse, vini generosi libram dimidiam. M. F. l. a. electuarium.

DISCVTIENTE, adstringente, roborante, & anodyna virtute gaudet, adeoque in vomitu, diarrhæis, singultu, &c., præsertim, si hæc pathemata in febribus superveniant, subinde cum fructu exhibetur. Vncia dimidia nondum completum opii granum continet, & sine metu ea propter drachmæ duæ, tres, immo quatuor, nisi alia quædam circumstantia obstet, adultis offerri possunt.

ELECTVARIVM DIASCORDIVM
SYLVII

REC. Radicum gentianæ unciam semissem, angelicæ drachmas duas, foliorum ficcorum scordii uncias duas, cardui benedicti, diptamni

ſtamni Cretici ana unciam ſemiſſem, croci
 optimi drachmas duas, acaciæ veræ drach-
 mam unam cum dimidia. Contuſis groſſiu-
 ſcule atque conſciſſis adfundatur ſpiritus vini
 rectificatus, ad trium vel quatuor digitorum
 tranſverſalium eminentiam, digerantur per
 horas viginti quatuor in loco tepido, ſpiri-
 tus tinctus decantetur, & toties ſpiritus re-
 centis adfuſio, digeſtio, ac ſpiritus tincti
 decantatio repetatur, donec omnis virtus
 ſpeciebus extracta ſit. Deinde tincturæ con-
 fuſæ, & filtratione depuratæ, in cucurbita
 vitrea, abſtrahendo ſpiritum, ad extracti
 liquidioris conſiſtentiam redigantur. Se-
 cundo recipiatur opii Thebaici quantum pla-
 cet, eidemque, comminuto prius ac blande
 ſiccato, acetum deſtillatum, ad quatuor di-
 gitorum eminentiam, adfundatur, ſtent tam-
 diu in loco tepido, donec acetum probe
 tinctum ſit. Hoc decantetur, adfundatur
 acetum recens, digeratur, & toties quoque
 hic labor reiteretur, uſque dum ſubſtantia
 ſolubilis activa penitus a recrementis inerti-
 bus ſeparata ſit; quo facto, extractiones con-
 fuſæ & filtratæ ad extracti ſpiſſiuſculi conſi-
 ſtentiam blanda evaporatione deducantur.
 Tertio recipiantur radicis imperatoriæ uncia
 una, caſſiæ lignæ, cinnamomi acuti ana
 uncia dimidia, nucis moſchatæ drachmæ
 tres,

tres, misceantur ac fiat inde pulvis subtilissimus. Quarto recipiatur boli Armenæ veræ uncia una cum semisse, & gummi Arabici vermicularis uncia dimidia. Hoc in aquæ fœniculi uncia una & dimidia solvatur, illud vero seorsim in pollinem super porphyrite redigatur, & seorsim pariter adservetur. Peractis præmittendis hisce laboribus, recipe extractum prius totum, extracti opii drachmas duas, & pulverem utrumque totum, misce, paullatim addendo solutionem gummi Arabici, tere exactissime, & si consistentia forsitan nimis spissa videatur, syrupi myrtini quantum sufficit adde, ut sic justæ consistentiæ electuarius resultet.

QUANQVAM præparatio hujus electuarii, ob varios labores, seorsim suscipiendos, valde tædiosa sit, præstantius tamen, quam præcedens, existit. Ex purioribus enim componitur ingredientibus, & longe majori activitate, quæ in præcedente per nimiam mellis & conservæ rosarum additionem valde minuitur, gaudet. In uncia dimidia integrum opii granum fovet, & plerumque a granis 15. ad scrupulum unum, immo drachmam semissem præscribitur. Motus exorbitantes sistit, dolores sedat, fluxiones cohibet, diaphoresin promovet, & discutiendo, roborando, paullulum incrassando ac lenissime adstringendo præcipue operationem suam absolvit.

ELECTVARIVM HIERÆ
PICRÆ SIMPLICIS ET
COMPOSITÆ

REC. Aloës Soccotrinæ uncias duodecim, afari, cinnamomi, croci, mastiches, spicæ Indicæ, xylobalsami, aut ejus loco ligni aloës ana drachmas sex, mellis despumati libras quatuor cum semisse. M. F. I. a. electuarium. Quando, demta aloë Soccotrina, specierum hieræ simplicis uncia dimidia agarici trochiscati uncia dimidia, mellis despumati uncia sex, & aloës illotæ una duntaxat uncia adduntur, ac singula debite miscentur. *Electuarium hieræ compositæ cum agarico, sive pro clysteribus* inde enascitur.

PRISCIS temporibus electuaria hæc persæpe ad impuritates viscidas educendas interne exhibita fuerunt, nostra vero ætate clysteribus duntaxat, stimulantis loco, ab uncia dimidia ad integram, adduntur. Electuarii *hieræ picræ simplicis* uncia una 78. grana aloes, & æqualis quantitas electuarii *hieræ picræ compositæ cum agarico* drachmam unam aloes, & drachmam semissem agarici complectitur. Hiera, uti B. SCHULTZIVS scribit, ^a est nomen Græcum, *ισπᾶ*, *sacra*, subaudiendumque est *antidotus*. Sacram vero dicebant veteres medicinam aliquam, quæ arcana habebatur, vel quondam fuerat habita, aut quæ magnam ederet efficaciam: Picra, *πικρᾶ*, autem dicitur ob amaritiam.

ELE-

ELECTVARIVM LENITIVVM
FLORENZOLÆ

REC. Adianthi nigri seu capillorum veneris manipulum unum, foliorum mercurialis manipulum unum & semissem, florum violarum recentium, hordei decorticati ana manipulum unum, glycyrrhizæ unciam dimidiam, jujubarum, sebesten ana numero viginti, pasfularum majorum exacinatarum uncias duas, prunorum exentis nucleis, pulpæ tamarindorum ana drachmas sex, senæ electæ sine stipitibus, polypodii querni ana uncias duas. Pulverisationi apta pulverisentur, & in sufficienti quantitate aquæ simplicis, ad tertiæ partis consumptionem, coquantur, in colatura deinde dissolvantur pulpæ cassiæ, prunorum, tamarindorum, conservæ violarum, sachari albi ana uncia sex, tandemque, additis prius pulveris foliorum senæ unciis tribus cum semisse, exacte misceantur, & superfluum leni calore evaporando humorem, ad justam electuarii consistentiam redigantur.

INTER blanda cathartica locum habet, & adultis ab uncia una ad duas præscribitur.

ELECTVARIVM ORVIETANVM

REC. Radicum angelicæ, bistortæ, carlinæ, contrayervæ, diptamni albi, scorzonæ, vincetoxici ana libram dimidiam, radicum imperatoricæ

ratoriae uncias novem, rad. mei, valerianæ ana libram unam, calami aromatici, tormentillæ, ana libras duas, musci marini libram unam cum dimidia, scordii libram semissem, seminis caulium nigrorum libram unam, baccarum juniperi, lauri ana libram dimidiam, cassiæ lignæ, margaritarum aut matris perlarum præp., ossium cordis cervi ana unciam unam, rhabarbari, uvarum quernarum exsiccatarum ana libram semissem, theriacæ optimæ uncias sex, mellis despumati, in vino granatorum aut falerno dissoluti, libras quatuor. M.F.I.a. electuarium.

CONVENIT cum theriaca, sudorem movet, & inter medicamenta bezoardica, in peste, febribus malignis, venenis animalibus, & quibusdam vegetabilibus, aliisque morbis, qui diaphoretica & sudorifera postulant, exhibenda, non infimum locum obtinet. Datur cum aceto a drachma una, ad duas, tres.

ELECTVARIVM DE SVCCO ROSARVM

REC. Sachari albissimi, succi rosarum rubrarum depurati, santali citrini, albi, & rubri ana drachmas sex, scammonii sulphurati, spodii præparati ana drachmas tres, camphoræ scrupulum unum. Sacharo, cum succo rosarum ad justam consistentiam cocto, reliquæ species,

species, in pulverem subtilem redactæ, addantur, & scammonio ultimo pariter mixto, inde conficiatur electuarium.

ALVVM blande subducit, & in morbis, a bile primario oriundis, v. g. in ictero, febre tertiana, diarrhœa biliosa &c. specificè prodesse traditur. Vulgo ab uncia dimidia ad drachmas sex exhibetur, sed dosin minuere, & illud, a drachmis duabus saltem ad unciam dimidiam, præscribere præstat. Quævis enim electuarii drachma quinque grana scammonii sulphurati, & ultra tria grana camphoræ complectitur. Camphora ab inventore refrigerandi fine addita fuit, at, parum refrigerii in morbis biliosis, qui camphorata non adeo bene perferunt, ab ea expectandum erit.

ELECTVARIVM STOMACHICVM CVM CINNAMOMO

REC. Acori conditi uncias tres, conservæ melissæ, menthæ, ana uncias duas, conservæ rosarum rubrarum uncias quatuor, pulveris caryophyllorum unciam semissem, cinnamomi electi, zingiberis albi, scindendo comminuti, ana unciam unam, sachari albissimi, in sufficienti quantitate aquæ rosarum dissoluti, uncias sex. M. F. l. a. electuarium.

VIRTVTE roborante stomachali pollet, & in vitiis adpetitus & digestionis, v. g. anorexia, dysorexia, dyspepsia, itemque in febribus in-

termittentibus, præsertim quotidiana & quartana, ut & in adfectibus flatulentis frigidis & diarrhœis mucosis non contemnendum auxilium præstat. Datur a drachmis aliquot ad unciam dimidiam.

MITHRIDATIVUM DAMOCRATIS

REC. Myrrhæ drachmas undecim, cinnamomi acuti, spicæ nardi ana drachmas decem cum semisse, croci optimi, agarici bonæ notæ, zingiberis, olibani, sem. thlaspios, terebinthinæ ana drachmas decem, schoenanthi drachmas novem, feseleos, olei nucis moschatæ expressi, aut opobalsami, stœchados Arabicæ, zedoariæ, galbani, piperis longi, castorei, opopanax, malabathri sive folii Indi, styracis calamitæ, succi hypocistidis ana unciam unam, cassiæ lignæ, bdellii, ana drachmas septem cum semisse, carpobalsami aut cubebæ, piperis albi, polii, seminis dauci Cretici, hb. scordii ana drachmas septem, gummi Arabici, calami aromatici, cardamomi, gentianæ, fol. rosarum rubrarum, diptamni Cretici, nardi Celticæ, seminis petroselini, opii Thebaici optimi ana drachmas quinque, sem. anisi, rad. mei utriusque, aristolochiæ rotundæ, angelicæ, olsnichii sive apii sylvestris, valerianæ, succi acaciæ, gummi sagapeni, summitatum hyperici, scinci marini

rini ana drachmas duas cum semisse, baccarum juniperi, cibebarum ana drachmas duas, cyperi, asphalathi ana drachmam dimidiam, mellis despumati libras decem, vini albi generosi, quantum sufficit. Pulverisatis pulverisandis, singula debite misceantur, & fiat inde l. a. electuarium.

QVOD AD naturam, vires & usum, valde hoc electuarium cum theriaca, de qua mox plura dicendi locus erit, convenit, & adultis plerumque, a drachma dimidia ad drachmam unam, immo unam & semissem, exhibetur. Specierum enim drachma una circiter dimidium opii granum, & electuarii drachmæ tredecim vix unum & dimidium opii granum continent.

THERIACA ANDROMACHI

REC. Pulpæ scillæ, e scilla decorticata, in clibano prius iusta methodo cocta, secundum artem paratæ, uncias sex, radicum diptamni albi, trochiscorum de vipera, aut potius pulveris, e viperis aut serpentibus saltem nostratibus, detractis exuviis, capite & cauda truncatis atque exenteratis, corde tamen & hepate servatis, debiteque in vitro calore balnei maris ficcatis, parati, piperis longi, opii, aqua pluviali soluti, filtrati, & ad debitam consistentiam rursus inspissati, ana uncias tres, olei nucis moschatæ expressi,

loco opobalsami, cinnamomi acuti ana un-
 ciam unam & drachmas quinque, rosarum
 rubrarum exsiccatarum, radicum iridis Flo-
 rentinæ, succi glycyrrhizæ, feminis napi
 agrestris sive buniadis, comarum scordii Cre-
 tici, aut nostratis, agarici recens trochiscati
 ana unciam unam cum dimidia, myrrhæ ele-
 ctæ, croci orientalis, feminis citri decorticati,
 cassiæ lignæ veræ, nardi Indicæ ana unciam
 unam, ischoenanthi, costi odorati aut zedo-
 riæ ana drachmas septem, olibani selecti,
 piperis albi & nigri, foliorum diptamni Cre-
 tici, comarum marrubii, rhabarbari optimi,
 stœchados Arabicæ, calaminthæ montanæ,
 feminis petroselini Macedonici, terebinthinæ
 Cypriæ, zingiberis, radicum pentaphylli ana
 drachmas sex, calami aromatici, macis,
 caryophyllorum, valerianæ seu phu Pontici
 ana drachmas quinque, comarum chamæ-
 dryos, chamæpityos, polii Cretici, nardi
 Celticæ, comarum hyperici, rad. angelicæ,
 mei palustris seu olsenichii, gentianæ, femi-
 nis anisi, ammeos, cardamomi minoris, fœ-
 niculi Romani, seselios Massiliensis, thlaspios,
 cubebæ, succi acaciæ, hypocystidis, gum-
 mi Arabici, styracis calamitæ, sagapeni, vi-
 trioli martis, terræ Lemniæ veræ ana unciam
 semissem, radicum aristolochiæ rotundæ veræ,
 comarum centaurii minoris, feminis dauci
 Cretici,

Cretici, bituminis Iudaici, vel ejus loco succini, opoponacis, galbani, castorei ana drachmas duas, camphoræ, xylobalsami, aut ligni aloes ana drachmam unam, aspalathi, asari, amaraci, mari veri ana scrupulos duos, mastiches scrupulum unum, mellis despumati optimi, libras quindecim. Singulis, juxta receptam consuetudinem in classes suas redactis, rite dispositis, trutinatis ac debite examinatis, inde lege artis fiat electuarium.

ANTIQUA hæc antidotus, quæ ex speciebus activis atque numerosis componitur, magnam ubique famam, nec infimum inter pharmaca præstantiora locum adepta est. Blandam enim diaphoresin atque diuresin provocat, & humores variis hac ratione quicquiliis liberat, placidum agrypnia laborantibus somnum conciliat, dolores ac vehementes partium solidarum contractiones spasmodicas sedat, fluxiones, præsertim ferosas, præternaturales atque exorbitantes cohibet, naturales ex adverso solidorum contractiones, si nimis torpidæ existant, excitat, & harum ope etiam fluxum menstruum, lochialem, & hæmorrhoidalem, nec minus fœtus atque placentæ uterinæ exclusionem promover; adeoque etiam notabile nonnunquam auxilium in peste aliisque febribus malignis, morfu & ictu animalium rabidorum ac venenatorum, adfectibus catarrhalibus, scabiosis, cachecticis, ac frigidis rhevmaticis, nec minus in vomitu, cholera, lienteria, cœliaca, diarrhœis, dysenteria,

teria, torminibus ventris, cardialgia, colica, diabete, partu difficili &c. adferre consuevit. Quo vetustior existit, eo mitior deprehenditur, dum nimia activitas opii crudi, cujus granum unum in quatuor theriacæ scrupulis hæret, protracta fermentatione lenissima magis magisque minuitur; hinc nunquam etiam theriaca recentissime parata, sed ad minimum per sex menses adservata, in usum vocatur. Datur adultis per se, aut cum vino, vel aqua quadam destillata, succo citri, aceto &c., a scrupulo ad drachmam unam, immo drachmas tres; infantibus tenellis autem a grano uno ad 2. 3. 4. 5. 6. Persæpe etiam aliis electuariis, nec minus pilulis, bolis, pulveribus atque mixturis liquidis dosi refracta additur.

T H E R I A C A D I A T E S S E R O N
E T T H E R I A C A P R O
F A M I L I A

P R I O R ita componitur: Rec. radicum aristolochiæ rotundæ, gentianæ, baccarum lauri, myrrhæ electæ ana uncias duas, mellis despumati libras duas. F. l. a. electuarium. *Posterioris* præparatio sequens est: Rec. pulv. radicum angelicæ, gentianæ, olsenichii, petasitis, zedoariæ ana unciam unam, herbarum cardui benedicti, fumariæ, scordii ana drachmas sex, baccarum lauri unciam semissem, rob juniperi libram unam, rob sambuci, ebuli ana libram dimidiam, mellis despumati,

mati, quantum sufficit. M. F. l. a. electuarium.

ELECTVARIA hæc, licet ex paucis constent ingredientibus, inter selecta nihilominus & activa bezoardica, antiputredinosa, carminativa, & diaphoretica militant, anodyna vero virtute destituuntur, quoniam ea nihil opii ingreditur. Exhibentur a drachma una ad unciam dimidiam vel per se, vel cum vino, aceto, succo citri & similis naturæ vehiculis. Præter hætenus descriptas theriacæ species in Officinis adhuc alia, quæ a QVERCETANO primum concinnata fuit, & *Theriaca cœlestis* dicitur, prostat; ejus tamen descriptione uberiori memet hoc loco commode supersedere posse existimo, quoniam theriacam Andromachi pretio quidem & ingredientium numero, neutiquam vero virtute superat.

PHILONIVM ROMANVM

REC. Piperis albi, seminis hyoscyami albi ana drachmas quinque, opii depurati drachmas duas cum semisse, cassiæ lignæ, cinnamomi electi ana drachmam unam cum dimidia, apii, euphorbii, myrrhæ ana drachmam unam, seminis dauci Cretici, fœniculi, petroselinæ Macedonici ana scrupulos duos, croci optimi, nardi Indicæ, pyrethri, zedoariæ ana scrupulum unum, mellis optime despumati uncias octo. M. F. l. a. electuarium.

OB SEMINIS hyoscyami, & largiorem quoque opii additionem, *theriacam* ANDROMACHI, cum qua ratione naturæ & virtutis quodammodo convenit, virtute anodyna, sedativa & hypnotica superat. Inventor quidem myrrham, crocum, zedoariam, piper & in specie euphorbium addidit, ut iis nimiam vim narcoticam opii mitigaret; at omnes, qui opii naturam & operandi modum exactius cognoverunt, contrarium sentiunt, & memoratorum ope vim narcoticam certius exaltari, quam minui, recte judicant. Exhibetur a scrupulo uno ad drachmam semissem, quippe quæ integrum opii granum continet. Prostat etiam in Officinis *Philonium Persicum*, quod natura quidem & virtute parum a descripto distinctum deprehenditur, rarius tamen, quam illud, in usum vocatur.

L A V D A N V M O P I A T V M
C O M P L E T V M

REC. Extracti opii, alibi pridem descripti, uncias duas, extracti croci unciam semissem, succini albi præparati, coralliorum rubrorum præparatorum, margaritarum orientalium præparatarum, lapidis bezoar orientalis, terræ figillatæ Strigenfis ana drachmam unam, ambræ gryseæ selectæ scrupulum unum, moschi Alexandrini scrupulum semissem. M. F. l. a. Opiatum. Quando ambræ ac moschi additio omittitur, *Laudani opiatum incompleti* nomen gerit; & si incompleti uncia uni & dimidiæ

midia extracti castorei drachma una cum dimidia miscetur, *Laudani hysterici seu mulierum* adpellatione insignitur.

LAVDANA hæc magis inter massas pilularum, quam electuaria, locum obtinent, & merito potentioribus anodynis, sedativis & hypnoticis adnumerantur. *Laudanum incompletum* ut & *hystericum* usum habet ampliore, quam completum, quod fœminæ plurimæ, ac multi pariter viri, ob moschi & ambrae miscelam, adsumere recusant. Dantur per se a grano uno ad duo, tria, & frequentius adhuc aliis medicamentis parva dosi adduntur.

DIACYDONIVM SIMPLEX ET CVM SPECIEBVS

REC. Pulpæ cydoniorum, cum succo eorundem purissimo coctæ, sachari albissimi clarificati, & ad justam consistentiam coquendo inspissati, ana libras octo. Exacte misce, ut scatulis infundi possit, vel ad electuarii spissioris consistentiam redige. Quando Diacydonii simplicis recens parati, & adhuc a foco calentis libræ uni specierum pro morsulis Imperatoris, & flavedinis corticum citri minutissime conscissæ ana drachmæ quinque miscentur, *Diacydonium compositum* seu *cum speciebus* inde resultat.

DIACYDONIVM *simplex*, quod alias etiam *Diacydoniatum lucidum* vocatur, virtute tempe-

rante atque subadstringente pollet, adeoque in ipsis febribus ardentibus ac biliosis nonnunquam exhibetur a drachma una ad unciam dimidiam; *Compositum* vero, præter vires refrigerantes & subadstringentes, etiam roborantes atque stomachales possidet, & a drachma una ad drachmas duas præscribitur.

LOOCH AD ASTHMA

REC. Scillæ assæ & præparatæ unciam dimidiam, hyssopi, prasii ana drachmam unam, rad. iridis Florentinæ drachmas duas, croci orientalis, myrrhæ electæ ana drachmam semissem, mellis despumati quantum sufficit. M. F. l. a. looch.

PROPTER validam virtutem incidendi, abstergendi ac lubricandi in asthmate pituitoso, similibusque pectoris adfectibus non contemnendum præstat auxilium, & ordinario a scrupulo dimidio ad integrum exhibetur. *Looch*, *Loboch* cæteroquin, teste B. SCHULTZIO, a Arabibus idem denotat, quod apud Græcos *ἐκλειγμα*, apud Latinos *linctus*, quoniam non simul & semel deglutienda, aut devoranda sunt, sed in ore detineri, sensimque eliquata forberi debent.

LOOCH DE PAPAVERE

REC. Amygdalarum dulcium recens decorticatarum, pinearum enucleatarum, gummi

mi Arabici, succi glycyrrhyzæ ana unciam unam cum semisse, amyli drachmas tres, sachari albissimi libram dimidiam, papaveris albi uncias tres, mucilaginis, e seminis cydoniorum & portulacæ ana uncia dimidia aquæ tuſſilaginis ſufficienti quantitate extractæ, quantum ſufficit. Contuſa contundenda cum mucilagine, e ſeminibus extracta, ſubigantur, & cum addita ſyrupi de papavere compoſiti ſufficienti quantitate ad juſtam looch conſiſtentiam redigantur.

HVMORES tenues increſcat, acres eorum partes obtundit, & ſolida eroſa demulcet; hinc in phthiſi etiam, febre heſtica, raucedine, tuſſi acri ſalſa, eroſione faucium, ventriculi & inteſtinorum, dyſenteria, ardore urinæ, ſtranguiria &c., utiliſſimum, præſertim, ſi recentius paratum fuerit, deprehenditur remedium. Datur a drachmis duabus ad unciam dimidiam & ultra.

LOOCH DE PVLMONE

V V L P I S

REC. Pulmonis vulpis ſiccati & præparati, ſeminis aniſi, fœniculi, capillorum veneris, ſucci glycyrrhizæ depurati ana unciam unam, ſachari albissimi, in aqua veronicæ diſſoluti & clarificati, libram unam cum dimidia. Pulverifata pulverifanda miſceantur cum ſolutione

lutione sachari, & pistillo probe subigantur, ut inde justæ consistentiæ looch resultet.

PERTINET ad demulcentia ac leniter abstergentia pectoralia, & phthificis atque hecticis specificè prodesse creditur. Exhiberi potest ab uncia dimidia ad integram, non una tamen vice indicata quantitas devoranda, sed lingendo adsumenda est, ut successive per fauces ad ventriculum defluat.

LOOCH SANVM ET EXPERTVM

REC. Seminis anisi, fœniculi, cinnamomi, calaminthæ, hyssopi, rad. iridis Florentinæ ana unciam dimidiam, capillorum veneris manipulum unum. Singula probe comminuta in sufficienti aquæ fontanæ quantitate per diem & noctem macerentur, & inde postea aquæ spirituosæ libra una destillando abstrahatur. Deinde recipe amygdalarum dulcium recens decorticatarum drachmas tres, pineolarum decorticatarum drachmas quinque; fiat inde cum prædicta aquæ destillatæ libra emulsiō, eidemque primum sachari albi libræ duæ, & deinde pulveris subtilissimi glycyrrhizæ, gummi Arabici, tragacanthi, amyli ana drachmæ tres, & radicum iridis Florentinæ drachmæ duæ addantur, ac singula probe misceantur, ut inde looch justæ consistentiæ fiat.

QVOD virtutem & usum cum *Looch de papavere* convenit, & in iisdem quoque morbis, in quibus illud conducit, locum habet. A drachmis quinque ad decem inventor MESVE, & quidem successive lambendo, adsumere iussit; quod præceptum circa pleraque pariter electuaria ac looch demulcentia atque pectoralia reliqua probe observandum est, ut eo majus auxilium in faucibus, & aspera arteria, sub paulatino suo per gulam descensu, exferere queant. Aliter comparatum est cum eclegmatibus, quæ alvum movere, aut alios usus, post translationem ad sanguinem, præstare debent.

TRYPHERA MAGNA

REC. Radicum calami aromatici, cyperi, galangæ majoris, iridis Florentinæ, peucedani, corticum mandragoræ, foliorum rosarum rubrarum, seminis anisi, apii, dauci, fœniculi, hyoscyami, hyssopi, nasturtii aquatici, ocymi, petroselini, caryophyllorum, cinnamomi, costi, galangæ minoris, nardi Celticæ, piperis, spicæ Indicæ, styracis calamitæ, zedoariæ, zingiberis anadrachmam unam, mellis despumati uncias decem. M. F. inde l. a. electuarium.

Τρυφερόν, uti B. SCHULTZIVS scribit, a Græcis vocatur *deliciosum*, *voluptuarium*, tam sensu illo, quo denotatur aliquid ad voluptatem excitans,

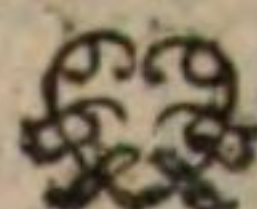
excitans, quam isto, quo significatur indolens, aut absque doloris sensu agens. Sic apud GALENUM collyria tryphera vocantur, quæ conveniunt iis, qui nihil mordax perferre possunt: & SCRIBONIUS LARGVS *compos.* 230. hoc nomen tribuit medicamento, quod sine dolore tollit externa vitia, quæ ferrum cum dolore ablaturum erat &c. Hæc, quæ rectius *Antidotus tryphera magna* dicitur, ad electuaria stomachalia, carminativa, cardiaca, exhilarantia, ac roborantia pertinet, & in melancholia, palpitatione cordis, debilitate ventriculi, torminibus ventris, anxietatibus præcordialibus, a flatibus in ventriculo & intestinorum canale incarceratis, præcipue oriundis, &c., opem ferre consuevit: Aliqua præterea virtute anodyna ac sedativa, quam ipsi species narcoticæ, v. g. cortices mandragoræ, & semen hyoscyami largiuntur, instructa est; hinc non tantum ob plura, quæ recipit ingredientia, sed ob majores pariter vires, quas præ mox describenda minori possidet, *magna* vocatur. Vulgo a drachma una ad duas exhibetur; sin opium vero, juxta *pharmacopœæ Augustanæ* præscriptum, receperit, dosis ultra drachmam, quæ granum unum opii, & granum dimidium mandragoræ continet, nunquam adscendere debet.

TRYPHERA MINOR

REC. Myrobalanorum belliricarum, chebularum, emblicarum, indarum, nucis moschatæ ana drachmas quinque, asari, ciperi,

peri, foliorum tamarisci, nardi Indicæ, olivani, piperis, schœnanthi, zingiberis, seminis ammeos, nasturtii, origani Cretici ana unciam dimidiam, chalybis, in aceto vini per quinque dies macerati, drachmas viginti. Myrobolani, butyro recenti non salito modice frixæ, & reliqua, oleo amygdalarum dulcium imbuta, cum mellis despumati triplo, libris circiter duabus, debite misceantur, &, addita sub finem moschi drachma una, probe subigendo in electuarium redigantur.

VIRIBVS subadstringentibus ac roborantibus *Antidotus tryphera minor* prædita deprehenditur, & ideo in imbecillitate ventriculi, cachexia, diarrhœis, fluore albo, aliisque fluxibus serosis præternaturalibus, a drachma una ad duas, ægris nonnunquam cum fructu porrigitur. In Officinis adhuc alia tryphera, *Saracenica* dicta, prostat, quæ valde, quoad naturam & virtutes, cum descripta tryphera magna convenit, præterquam, quod nulla virtute anodyna, striete ita dicta, propter narcoticorum absentiam, instructa inveniatur.

SECTIO XII

DE

VNGVENTIS, BALSAMIS
EXTERNIS, EMPLASTRIS
CERATIS, ET MASSIS
ODORATIS

CAPVT I

DE

VNGVENTIS ET BALSAMIS
EXTERNIS

§. I

VNGVENTA sunt medicamenta topica, spissiuscula, ex oleosis, pinguibus, atque mucilagineis præcipue parata, ac leni affricu corporis externi partibus applicanda.

§. II

NONNIHIL ab illis LINIMENTA differunt, quippe quæ consistentia longe tenuiori gaudent, & modo ex meris oleis, ac pinguedinibus liquidioribus, modo ex meris liquoribus spirituosis, modo ex utrisque invicem mixtis, componuntur.

§. III

VSITATISSIMA unguentorum *excipientia*, uti ex præmissa pridem definitione quo-

quodammodo patet, *pinguedines animalium recentes, olea expressa, cocta & infusa, succi plantarum mucilaginei expressi, mucilagines spissiores*, infusionis aut coctionis beneficio extractæ, & subinde etiam *mel & acetum* constituunt. Hisce deinceps ad activitatem aut consistentiam augendam, vel novas plane virtutes inducendas, varia corpora alia, tum spissiuscula aut liquida, tum, & quidem maxime, sicca, in pulverem subtilem redacta, eaque nunc cruda naturalia, nunc chymice aut pharmaceutice præparata, *sola ac simplici* interveniente *miscela*, uniuntur.

§. IV

SPECIES unguentorum BALSAMI EXTERNI SPISSIUSCULI existunt, qui maxime ex *oleis destillatis æthereis & balsamis naturalibus*, sufficienti quantitate cum *oleo nucis moschatæ expresso*, protracta in aqua tepida lotura ad albedinem atque ceraceam consistentiam redacto, aut suo duntaxat odore nativo per spiritum vini nonnihil spoliato, vel etiam, quanquam rarius, cum *oleo maceris expresso*, aut *unguento pomato recentissimo*, simplicis *miscelæ*, aut *blandæ super igne leni liquefactionis ope* conjungendis, conficiuntur. Si unguentum pomatum excipientis vice perfungitur, plerumque ceræ

pauxillum, ad justam balsamo consistentiam conciliandam, additur, ac leni colliquefactione unitur: Sin vero oleum nucis myristicæ expressum ac lotum basin constituat, ceræ additione rarissime opus est. Peracta ingredientium essentialium miscela, balsami ita relinquuntur, vel novo quodam colore, per apta additamenta, pro lubitu tinguntur. Colorem *nigrum* v. g. pulvis boleti cervi, *rubrum* cinnabaris, sanguis draconis pulverisatus, *viridem* magisterium menthæ, *flavum* pulvis croci aut curcumæ, *cæruleum* ultramarinum animale, & sic colores alios concreta alia inducunt.

§. V

BALSAMI vel saltem, grati odoris causa, in pyxide circumferuntur, vel temporibus, aliisque partibus, confortandi fine, inunguntur: Quod reliqua vero unguenta attinet, illorum usus latius patet, dum illa ipsa, pro differenti ingredientium suorum indole atque virtute, nunc emolliendi, demulcendi aut humectandi, nunc absumendi, ac corrodendi, nunc adstringendi, consolidandi, roborandi aut discutiendi &c. scopo, in morbis variis, postea, sub quorundam descriptione specialissima, sparsim indicandis, externe applicantur. Hoc unicum duntaxat hoc loco adjici-

adjiciendum erit, unguenta, externi corporis partibus leni affrictu adplicata, vel in solam epidermidem & cutem substratam, si illæ ipsæ scilicet communi hoc integumento nondum denudatæ sint, actionem suam exercere, vel inhalationis aut immersionis beneficio, quoad particulas volatiles, aliasque subtiliores, blando corporis calore liquefactas, altius per vascula bibula penetrare, & solida æque ac fluida, pro differenti sua indole, diversimode pariter alterare. Sæpissime tamen priorum quoque actio, licet particulæ activæ ob crassitatem altius sese insinuare nequeant, ob nexum membranarum ac nervorum arctissimum, a cute ad partes interiores extenditur, & variæ in illis motuum mutationes producuntur; quemadmodum id frequentissime ac luculentissime in cardialgia, colica, malo hysterico, diarrhœis, dysenteria &c., post emollientium, aut adstringentium ac roborantium unguentorum adplicationem, observare licet. Externa enim abdominis, in cujus centro morbi memorati suam sedem habent, integumenta, cum membranaceis musculorum abdominalium involucris, hæc cum peritonæo connectuntur, peritonæum cum mesenterio cohæret, & istud denique externam intestinorum tunicam membranaeam format; adeoque facile concipiendum

est, cur relaxatio aut fortior constrictio, fibris integumentorum externorum per illita unguenta emollientia, aut adstringentia inducta, ad ventriculum, intestina, aliaque viscera connexa propagetur, & hac ratione dolores mitigari & fluxus præternaturales fitti ac cohiberi possint.

VNGVENTA ET BALSAMA EX-
TERNA VSITATIORA

Vnguentum Aegyptiacum.

- *de Althæa.*
- *clysmaticum.*
- *Comitissæ.*
- *contra rupturam.*
- *enulatum.*
- *pomatum.*
- *contra scabiem.*
- *potabile rubrum.*
- *- viride.*
- *fuscum commune.*
- *- FEL. WURTZII.*
- *album camphoratum*
- *simplex.*
- *ad ambusta.*
- *citrinum.*
- *de minio.*
- *- litbargyrio.*
- *rosatum.*
- *santalinum.*
- *alabastrinum.*
- *anodynum.*
- *de linaria.*

Vnguentum populeum.

- *basilicum.*
- *nervinum.*
- *pectorale.*
- *carminativum.*
- *stomachale.*
- *contra vermes.*

*Balsamus apoplecticus cum
moscho & ambra.*

- *apoplecticus pro mul-*
- *lieribus.*
- *bezoardicus.*
- *cephalicus Serenissimæ*
- *LOCATELLI.*
- *contra vertiginem.*
- *sulphuris externus.*
- *succini.*
- *caryophyllorum.*
- *cinnamomi.*
- *citri.*
- *lavendulæ.*
- *majoranæ*
- *rosarum.*

VNGVENTVM ÆGYPTIACVM

REC. Æruginis drachmas sex, mellis puri uncias duas, aceti vini acerrimi unciam unam. Ærugo trita aceto diluatur, ac per setaceum trajecta, & melle remixta, igne moderato ad unguenti molliusculi, purpurei coloris, consistentiam coquatur.

LENI virtute cathæretica, antiputredinosa & abstergente pollet, adeoque etiam ad ulcera mundificanda, carnem luxuriantem, carunculas, in urethra &c. enatas, callositates fistularum, & varias alias excrescentias callosas ac carnosas præternaturales absumendas, nec minus gangrænæ ac sphaceli progressum cohibendum, frequentissime adhibetur, vel per se, vel cum fortioribus aliis debite combinatum.

VNGVENTVM DE ALTHÆA

REC. Radicum althææ recentium, minutim concisarum & contusarum, libram unam, seminis foeni Græci, sem. lini ana uncias sex, pulveris radicum curcumæ unciam semissem, aut quantum pro inducendo grato colore flavo sufficit, butyri majalis recentis non saliti, libras decem. Leni igne ad humiditatis consumptionem, & decentem consistentiam coquantur, posteaque per linteum colentur, ut decens inde unguentum nascatur.

EMOLLIENTE, demulcente & anodyna sua virtute in spasmis variarum partium dolorificis, ambustis, tumoribus duris, atque callosis ex-crescentiis sese commendat, & persæpe pariter ulceribus justo ficcioribus, atque partibus, per caustica erosis, cum fructu adplicatur. Si mercurius sublimatus eidem modica quantitate miscetur, tutum inde exsurgit cathæreticum, immo, aucta mercurii dosi, ipsum cauterium potentiale, quo fonticuli, citra inflammationem graviolem, possunt excitari.

VNGVENTVM CLYSMATICVM

REC. Radicum althææ recentium, liliorum alborum ana uncias quatuor, herbarum bis-malvæ, branca ursinæ, malvæ, mercurialis, parietariæ, violariæ, ana manipulos quatuor, florum chamomillæ, meliloti ana manipulos tres. Singula hæc cum butyri recentis libris quinque conquassando misceantur, macerentur per mensem in loco tepido, & deinde, post lenem ebullitionem, exprimantur atque colentur.

CLYSTERIBVS emollientibus, abstergentibus, anodynis atque antispasmodicis, præsentē dolore cardialgico, colico, iliaco, nephritico, hypochondriaco, hysterico &c., injiciendis, ad aliquot drachmas, imo integram unciam, additur. Potest tamen etiam externe, loco unguenti de althæa, cum quo convenit quoad naturam & vires, adplicari.

VNGVEN-

VNGVENTVM COMITISSÆ

REC. Corticum mediorum castanearum, glandium, quercuum juniorum, acinorum uvarum, baccarum myrti, balauftiorum, corticum fabarum, cupellarum glandium quernarum, equiseti, foliorum capparis, plantaginis, pruni sylvestris, gallarum, mespilorum ficcatorum, radicum bistortæ, tormentillæ, sorborum immaturorum, ana uncias duas. Contusa & conquassata in sex circiter aquæ libris, usque ad dimidiæ partis consumptionem, coquantur, colaturæ expressæ addantur olei myrtillorum infusi libræ duæ, coquantur ad plenariam humiditatis consumptionem, & denuo additis ac colliquatis olei mastichini libra una & dimidia, itemque ceræ recentis unciis decem, paullatim pulvis subtilissimus, ex corticum mediorum castanearum, cort. glandium, quercus, acinorum uvarum immaturarum, baccarum myrti, boli Armenæ, nucis moschatæ, sanguinis draconis, sorborum immaturorum ficcatorum ana uncia dimidia, & trochiscorum de carabe unciis duabus paratus, inspergatur, & secundum artem fiat justæ consistentiæ unguentum.

OB MERA propemodum ingredientia plus minusve styptica, adstringendo agit, & abdomini, femoribus atque dorso illitum, diarrhæas, dysenteriam, nimium fluxum men-

struum & hæmorrhoidalem, nec minus intempestivam uteri hæmorrhagiam apud gravidas sistere, adeoque etiam abortum præcavere dicitur. Si articulationibus quoque post prægressas luxationes, osse tamen prius reposito, inungitur, ligamenta, nimia extensione debilitata, iterum roborat.

VNGVENTVM CONTRA
R V P T V R A M

REC. Butyri majalis recentis, illoti, nec saliti, libram unam, pinguedinis humanæ uncias tres, pinguedinis taxi uncias quatuor. Hisce colliquatis successive, præmissa tamen singulorum dissectione atque conquassatione, immisceantur radicum recentium bistortæ, tormentillæ ana drachmæ tres, rad. bardanæ majoris, pentaphylli, ulmaria ana uncia una, symphyti majoris uncia una & dimidia, herbarum recentium consolidæ Saracenicæ, herniariæ, hyperici cum floribus, millefolii, perfoliatæ, plantaginis, pyrolæ, verbasci, vincæ pervinæ, foliorum recentium hederæ arboreæ, quercus, florum rosarum rubrarum, balaustiorum ana drachmæ sex, baccarum myrti, cupularum glandium, nucum cupressi, ana uncia una, feminis plantaginis, fumach ana uncia dimidia. Macerentur, donec omnia in massam collecta sint, deinde, lento adhibito igne, ad plenariam humiditatis

tatis

tatis consumptionem bulliant, tunc fortiter exprimantur, & tandem, admixta adhuc olivani, & sanguinis draconis subtilissime pulverisati ana uncia una, debitæ consistentiæ unguentum inde fiat.

EX ingredientibus adstringentibus, subadstringentibus & balsamicis traumaticis, quorum activitas tamen per pinguedines paullulum debilitatur, constat, & ideo etiam ad hernias sanandas, ulcera, carne nimis laxa ac spongiosa cincta, consolidanda, & articulationes, aliasque partes relaxatas denuo roborandas adhibetur.

VNGVENTVM ENVLATVM

REC. Radicum enulæ recentium libram unam, pinguedinis porcinae uncias sex, olei olivarum purissimi uncias quatuor. Tundendo in mortario probe misceantur, tum parum super igne ebulliant, & colaturæ, fortiter expressæ, ceræ flavæ & terebinthinæ puræ ana uncia duæ addantur, indeque fiat l. a. unguentum.

VVLGO ad scabiem & tineam capitis, præsertim floribus sulphuris aut mercurio vivo remixtum, commendatur: At, prospiciendum est, ne, intempestiva ejusdem inunctione, materiæ impuræ retropulsio efficiatur, præprimis, si nondum laxantia, aliaque purificantia præmissa fuerint.

VNGVENTVM POMATVM

REC. Caryophyllorum drachmas duas, cinnamomi drachmas tres, maceris scrupulos duos, florum lavendulæ drachmam unam, gummi benzoës electi, storacis calamitæ ana drachmas tres, ligni aloes drachmas duas, ligni Rhodii drachmam unam, sassafras drachmam dimidiam, radicum ireos Florentinæ unciam unam. Contusa, & sacculo lineo mundo inclusa, vasi terreo optime vitreato imponantur, iisdemque addantur aquæ rosarum fragrantissimæ libra dimidia, pinguedinis porcina recentis, bis terve aqua simplici lotæ, libra una, pulpæ pomorum dulcium odoratorum uncia sex, sevi hircini recentis mundi ac loti uncia quatuor, coquantur igne leni aliquantisper, deinde ab igne remota per triduum aut quatrimum stent in digestionem, tum iterum, ad humiditatis evaporationem, igne leni coquantur, colentur, colatura refrigerata tamdiu aqua rosarum fragranti agitetur, donec albescat, & deinde olei ligni Rhodii guttæ viginti addantur, ac probe misceantur, ut inde fiat unguentum.

VIRTVTE demulcente, & aliqua pariter nervina pollet, immo, inter cosmetica, præsertim, si eidem pauxillum mercurii præcipitati albi, aut magisterii marcasitæ additum fuerit, locum invenit. Frequentius ad labiorum, mamma-

rum,

rum, aliarumque partium fissuras fanandas commendatur, potest tamen etiam partibus, convulsione correptis, inungi.

VNGVENTVM POTABILE

R V B R V M

REC. Pulveris radicum alkannæ unciam unam cum semisse, rubiæ tinctorum, tormentillæ ana unciam unam, rhapontici, serpentariæ ana unciam dimidiam, baccarum alkekengi drachinam unam, vini rubri odorati libram unam. Macerentur aliquot dies in loco frigido cum butyri majalis recentis, non saliti, libris tribus, posteaque, additis prius viginti cancris fluviatilibus contusis, ad humiditatis consumptionem leni igne coquantur, colentur, exprimantur, colaturæ adhuc calenti spermatis ceti recentis, nondum rancidi, uncia una & dimidia addatur, ac inde l. a. fiat unguentum.

NON externo duntaxat, uti plurima unguenta reliqua, sed interno etiam usui destinatum est, & ad sanguinem intus coagulatum, atque post prægressam contusionem, rupturam, aut lapsum extravasatum denuo resolvendum, nec minus ad vulnera consolidanda specificum deprædicatur remedium, si ad unciam unam alteramve cum jusculo calido ægris porrigitur. Externe puerperarum abdomini inungitur, vel per se, vel cum oleo quodam nervino, v. g. oleo destillato menthæ, mastichis, carvi, nucistæ &c.,
aut

aut oleo castorei infuso remixtum, ut ventris tumorem, qui sæpe post partum remanet, avertat.

VNGVENTVM POTABILE VIRIDE

REC. Herbarum abrotani, agrimoniarum, alchimillarum, artemisiarum, bellidis minoris, betonicarum, buglossarum, bursæ pastoris, cardui benedicti, caryophyllatarum cum radice, centaurii minoris, chærefolii, cichorii, consolidæ majoris cum floribus et radicibus, consolidæ Saracenicarum, hepaticæ nobilis, fœniculi, fragariarum, hyperici cum floribus, hyssopi, lavendulæ, levistici, marubii albi, mentharum, millefolii, nummulariarum, origani, parietariarum, petroselini, pimpinellarum, prunellarum, pulegii, pulmonariarum maculosarum, pyrolarum, rorismarini, rutarum, salviarum, sanicularum, scolopendriarum, serpilli, tussilaginis, verbenarum, veronicarum, vincæ pervincæ ana manipulos sex, radicum tormentillarum recentium uncias tres. Singula, justo tempore collecta, concisa, & contusa macerentur cum butyri majalis recentis insulsi libris triginta, donec in unam massam collecta sint, postea, ad humiditatis consumptionem, leni igne coquantur, cum aliqua expressione colentur, & inde, additis prius spermatis ceti recentis unciis tribus, fiat unguentum.

EX NUMEROSIS quidem ac variæ naturæ ingredientibus componitur, cum præcedente nihilominus, quoad usum & vires resolventes atque traumaticas, convenit.

VNGVEN-

VNGVENTVM FVSCVM COMMVNE

REC. Olei communis libram unam cum semisse, dissolve in eo ceræ flavæ recentis uncias quatuor, colophonix, picis navalis ana uncias duas, mastiches, terebinthinæ ana unciam unam. Mixta colentur, & colaturæ nonnihil refrigeratæ gummi galbani, sagapeni, thuris electi subtilissime triti ana uncia una, pulveris radicum aristolochiæ rotundæ uncia dimidia, præmissa tamen gummi galbani & sagapeni in vino dissolutione, depuratione, & aliquali rursus inspissatione, probe misceatur, indeque lege artis conficiatur unguentum.

AD mundificantia, sarcotica, & digerentia, generandæ scilicet materiæ purulentæ destinata, refertur. Sordes enim ex ulceribus atque vulneribus aufert, eademque moderato calore fovet.

VNGVENTVM FVSCVM FELICIS
WVRTZII

REC. Colcotharis seu terræ vitrioli dulcis uncias duas, florûm æris drachmas decem, aceti vini, in quo folia plantaginis ac chelidonii majoris recentia per aliquot dies macerata, & postea expressa fuerunt, uncias tres, phlegmatis vitrioli uncias duas, mellis despumati uncias sex. Inspissentur leni igne, continuo agitando, ad mellis consistentiam.

VNGVEN-

VNGVENTO Ægyptiaco natura ac viribus anologum est, & vulgo ad ulcera detergenda atque nonnihil quoque exsiccanda, nec minus ad carnem luxuriantem & callositatem fistularum absumendam, adhibetur.

VNGVENTVM ALBVM SIMPLEX ET CAMPHORATVM

VNGVENTVM *album simplex*: Rec. cerussæ tritæ, & cum aqua rosarum præparatæ, ceræ albæ ana libras duas, sevi hircini, olei olivarum, olei rosati ana libram unam. Ceræ, cum oleis colliquatæ, sebum hircinum, tandemque cerussa exacte contrita misceatur, & inde fiat unguentum. *Unguentum album camphoratum*: Rec. albuminum ovorum probe conquassatorum numero sex, camphoræ, guttis aliquot olei rosati dissolutæ, drachmas duas, ceræ albæ uncias tres, cerussæ Venetæ albissimæ subtilissime tritæ, olei rosacei ana libram unam. M. F. l. a. unguentum.

VTRVMQVE virtute refrigerante, demulcente & subadstringente præditum est, adeoque etiam partibus ambustis, erosis atque cuticula denu-
datis, itemque ulceribus venereis, aliisque ser-
piginosis ac valde inflammatis, cum insigni ple-
rumque fructu, adplicatur.

VNGVENTVM AD AMBVSTA

REC. Corticum medianorum succulentorum sambuci, corticum similium tiliæ ana ma-
nipulum

nipulum unum, succi plantaginis, recenter expressi, unciam unam, succi sempervivi unciam semissem, olei lini, recens expressi, uncias sex. Coquantur leni igne ad humiditatis consumptionem, deinde oleo colato cerussæ Venetæ subtilissime tritæ, & aqua rosarum lotæ, sevi cervini aut hircini ana uncia una, sachari drachmæ duæ, olei de vitellis ovorum, recens parati, uncia dimidia exacte in mortario plumbeo misceantur, ut justæ consistentiæ unguentum inde resultet.

CUM unguento albo simplici convenit, & ideo non tantum partibus ambustis, sed etiam erosis, aut alia ratione cuticula denudatis, inungitur.

VNGVENTVM CITRINVM

REC. Adianthi præparati unciam unam, amyli, crystalli præparatæ, entalorum & dentalorum præparatorum, nitri crystallini, thuris electi, tragacanthi albissimi, umbilici marini præparati, ana drachmas tres, alabastris candidissimi subtilissime pulverisati, boracis Venetæ ana drachmas duas, camphoræ drachmam unam, coralliorum alborum unciam semissem, gersæ serpentariæ unciam unam, cerussæ subtilissime tritæ uncias sex, pinguedinis porci castrati, recentis, ac mundæ libram unam cum semisse, sevi hircini recentis

tis unciam unam & dimidiam, adipis gallinæ, recens eliquatæ, unciam unam. Pinguedini porcinæ & gallinacæ colliquatæ tria poma citria aut limonia succulenta, in frusta minora dissecta, imponantur, ebulliant igne leni, donec citriorum aut limonum succus maximam partem exhalando consumtus sit; quo facto, exentis hisce pomorum citriorum frustulis, pinguedini, adhuc paullulum ferventi, libra dimidia corticum, in frustula dissectorum, misceatur, iidemque, præmissa per mensem integrum in loco tepido maceratione, denuo eximantur, ac postea, sevo hircino igne lenissimo prius illiquato, pulveres reliqui subtilissime triti paullatim inspergantur, tandemque, singulis probe subactis, camphora, spiritu rosarum soluta, addatur, & secundum artem fiat unguentum.

QUANQVAM unguentum hoc multa ingrediantur terrea, quæ sub adplicatione, propter inertiam suam, parum vel nihil adferre possunt emolumenti, non penitus tamen rejiciendum est, quoniam paullulum, ob reliquas species, refrigerat, emollit, atque abstergit, & ideo nimium faciei ruborem, lentigines atque ephe- lides curat, cuti asperiori lævitatem decentem rursus conciliat, & cicatricum sceditatem, quæ post ulcera ac vulnera consolidata, aut crustas scabiosas & variolosas exsiccatas persæpe relinquuntur, emendat ac minuit.

VNGVEN-

VNGVENTVM DE MINIO

REC. Minii uncias tres, lithargyrii uncias duas, cerussæ unciam unam cum semisse, tutiæ præparatæ drachmas tres, ceræ citrinæ uncias duas, olei rosarum libram unam cum dimidia. Ceræ, cum oleo leni igne colliquefactæ, reliqua, in pulverem subtilem redacta, exacte misceantur, ut inde fiat unguentum. Quando hisce camphoræ, in oleo dissolutæ, drachinæ tres adduntur, *unguentum de minio camphoratum* nascitur.

INTER præcipua unguenta refrigerantia, exsiccantia & subadstringentia militat; hinc partibus ambustis, erosis & cuticula denudatis, nec minus ulceribus prurientibus, serpigiosis, aut circumquaque inflammatis sæpissime cum fructu adplicatur. *Camphoratum* a simplici parum differt, præterquam, quod majori virtute discutiente polleat, & malis aut temporibus cum linteo aut corio, cui inungitur, adplicatum, in odontalgia & cephalalgia rhevmatica nonnunquam valde proficuum inveniatur.

VNGVENTVM DE LITHARGYRIO
ALIAS ETIAM NVTRITVM
DICTVM

REC. Lithargyrii subtilissime triti libram dimidiam, aceti vini acris libram unam, olei rolacei libras duas. Oleum & acetum cum lithargyrio alternatim & successive, protracta
CARTHEVS. PHARM. Yy adju-

adjuvante tritura, in mortario plumbeo, aut alio, probe misceantur, donec acetum penitus dispareat, & inde justæ consistentiæ unguentum enatum sit.

QVOD naturam, vires & usum cum *unguento de minio simplici* convenit, majorem tamen virtutem refrigerantem, minorem vero exsiccantem obtinet, adeoque præcedenti etiam in ambustionibus præfertur.

VNGVENTVM ROSATVM

REC. Rosarum albarum recentium, a caliculis & staminibus mundatarum, ac modice in mortario marmoreo conquassatarum, libras duas, adipis porcini recentis, candidi, & aliquoties aqua simplici aut rosarum loti, libram unam. Misceantur in vase fictili vitreato, deinde insolentur aliquot dies in vase clauso, tandemque, igne moderato ad humiditatis consumptionem cocta, colentur, & unguentum enatum adservetur.

VNGVENTO pomato persæpe substituitur, & specificè contra cephalalgiam calidam & similem ventriculi atque hepatis intemperiem, nec minus contra herpetem & inflammationes erysipelaceas externas commendatur. Quod me attinet, usum hujus unguenti in plerisque quidem morbis indicatis facile admittere possum, in inflammationibus erysipelaceis vero, quæ unguinosa, poros occludentia, haud perferunt, eundem non adeo tutum judico.

VNGVEN.

VNGVENTVM SANTALINVM

REC. Boli Armenæ drachmas sex, florum papaveris erratici recentium unciam unam, rosarum rubrarum recentium uncias duas, santali albi, & citrini ana drachmas sex, santali rubri drachmas decem. Pulverisatis addatur olei rosacei libra una, coquantur ad consumptionem humiditatis, exprimantur, colentur, & colaturæ camphoræ drachmæ duæ, ceræ albæ quantum sufficit addantur, ut justæ consistentiæ unguentum fiat.

VIREs exserit nervinas, refrigerantes & subadstringentes, adeoque etiam contra ruborem dolorificum faciei, ab æstu inprimis solari contractum, commendatur, & in articulationum quoque debilitate, cum aliquali aridura conjuncta, proficuum deprehenditur.

VNGVENTVM ALABASTRINVM

REC. Florum recentium chamomillæ uncias duas cum semisse, rosarum Damalcenarum, sambuci ana uncias duas, herbarum recentium betonicæ, rutæ ana unciam unam & semissem, majoranæ unciam unam, radicum recentium althææ uncias duas. Contundantur & in olei rosacei libra una & dimidia coquantur ad humiditatis consumptionem, tum exprimantur ac colentur, colaturæ alabastris subtilissime triti uncia tres probe

misceantur, tandemque ceræ albæ, quantum sufficit, colliquetur, ut inde, singulis pistillo ligneo tandiu agitatis, donec refrixerint, justæ fiat consistentiæ unguentum.

VIRTUTE anodyna & paregorica gaudet, & a multis medicis in cephalalgia acutissima, tum febribus continuis & phrenitidi juncta, tum solitaria, nec minus in dolorificis oculorum passionibus, dolore pectoris, renum, vesicæ, colli &c. specie commendatur: Non simpliciter tamen inungitur, sed lintea, eodem imbuta, parti dolenti adplicantur. Iners cæteroquin pulvis alabastrinus consistentiam quidem auget, nullam vero virtutem compositioni conciliat.

VNGVENTVM ANODYNVNVM

REC. Florum recentium chamomillæ libras duas, flor. malvæ, meliloti, verbasci, foliorum recentium anethi, hyoscyami ana unciam semissem, radicum althææ recentium uncias duas, feminis fœni Græci, lini, ana drachmas tres. Herbæ, radices ac semina, una cum floribus probe contusa, macerentur in vini Rhenani libra dimidia, olei cheirini libra una, liliorum alborum libra dimidia, olei amygdalarum dulcium uncia una per diem & noctem, postea leni igne coquantur ad consumptionem humiditatis, colaturæ colliquetur ceræ flavæ quantum sufficit, & fiat secundum artem unguentum.

EMOLLIENDO agit, & præcipuum inter unguenta anodyna locum obtinet; hinc frequentissime in cardialgia, colica, passione iliaca, malo hypochondriaco & hysterico, dolore nephritico, a spasms vehementioribus aut calculo oborto, pleuritide vera &c., nunc abdomini, nunc regioni lumbari, aut hypogastricæ, nunc pectori inungitur, & subinde quoque in siccitate & aridura partium, tumoribus frigidis induratis, excrescentiis verrucosis atque callosis, hernia incarcerata, aliisque morbis, qui emollientia et paregorica postulant, in usum vocatur.

VNGVENTVM DE LINARIA

REC. Foliorum ac florum viridum linariæ veræ manipulos duos, contusa & conquassata macera in liquefacti adipis porcini recentis, aut butyri majalis recentis non saliti unciis sex, macerata coque ad humiditatis consumptionem, exprime, & expressis recentia folia cum floribus adde, macera, coque, exprime, atque expressis hisce demum olei e vitellis ovorum unciam dimidiam, olei seminis hyoscyami expressi drachmas duas, succi semper-vivi drachmas tres exacte misce, ut inde resultet unguentum.

VNGVENTIS paregoricis adnumeratur, & specificum contra hæmorrhoides cæcas, valde dolentes, & ipsas quoque exulceratas deprædicatur remedium, quando per se, aut cum vitello ovorum nonnihil remixtum, gossypio illinitur & adplicatur.

VNGVENTVM POPVLEVM

REC. Gemmarum populi arboris recentium libram unam cum semisse, contusas in pinguedinis porcinae recentis non salitae libris tribus macera, & ita relinque, donec herbae sequentes, suo tempore collectae, & contusae, successive addi possint: Nimirum recipe hb. bardanae, lactucae, sempervivi majoris & minoris, solani, violariae, umbilici Veneris aut herbae Paridis, foliorum hyoscyami, mandragorae, papaveris albi, cymarum rubi tenerarum ana uncias tres, secundum collectionis ordinem misce, & cum succi solatri sive solani vulgaris recens expressi libra dimidia, & aquae rosarum unciis tribus, ad humiditatis consumptionem, leni igne coque, cola atque exprime, ut sic lege artis fiat unguentum.

VARIA narcotica unguentum hoc, cujus confectio, ob successivam specierum plerarumque collectionem atque miscelam, paullulum tædiosa est, ingrediuntur; hinc non mirandum est, quod dolores atrociores mitiget, & agrypnia laborantibus somnum conciliet. Ordinario arteriis, in temporibus, carpo, ac pedibus pulsantibus, adplicatur.

VNGVENTVM BASILICVM

REC. Cerae flavae uncias duas, croci orientalis scrupulos duos, mastiches, myrrhae,
picis

picis navalis, sevi vaccini, thuris ana drachmas duas, resinæ pini, terebinthinæ claræ ana unciam semissem, olei communis uncias tres. Thus, myrrha, mastiche, & crocus in pulverem subtilem redigantur, deinde reliquis, blando igne prius colliquatis, addantur ac probe misceantur, ut sic justæ consistentiæ unguentum nascatur.

DISCVTIENDO ac leniter roborando operationem suam absolvit, & proinde articulationibus, post prægressas luxationes debilitatis, nec minus membris paralyticis, aut convulsione correptis, immo, ipsis vulneribus, ab inflammatione liberis, mundificandi ac consolidandi fine, adplicatur, ita tamen, ut in casu posteriori vitello ovorum aut melle rosarum, quæ additamenta virtutem digestivam & mundificantem augent, paullulum remisceatur.

VNGVENTVM NERVINVM

REC. Herbarum recentium betonicæ, chamæpytios, majoranæ, menthæ, paralyseos cum floribus, rorismarini, rutæ, salviæ, foliorum recentium lauri, florum recentium chamomillæ, hyperici, lavendulæ, liliorum convallium, meliloti, sambuci, summitatum anethi recentium ana manipulum unum, baccarum juniperi, lauri ana unciam unam, radicum pyrethri drachmas duas; Concisa & contusa infundantur, ac macerentur unam

alteramve septimanam in olei anethini, hyperici, lumbricorum terrestrium, vulpini anaunciis tribus, quibus leni prius colliquefactione unita fuit medullæ cervinæ, pinguedinis caninæ, cati sylvestris, humanæ, ursinæ ana uncia dimidia, terebinthinæ claræ uncia una, postea, ad humiditatis consumptionem, blando igne coquantur, exprimantur, colentur, & colaturæ gummi benzoës, in unciis duabus spiritus vini rectificatissimi dissoluti, drachmæ sex, ceræ uncia tres, mastiches electæ ac pulverisatæ uncia dimidia, & terebinthinæ uncia quatuor addantur, ut inde, mediante exacta miscela, unguentum justæ consistentiæ confici queat.

EX temperatioribus constat balsamicis, & partes solidas debilitatas ac relaxatas blande roborat; hinc membris paralyticis, articulationibus debilitatis, nec minus spinæ dorsali in epilepsia idiopathica, aliisque partibus in reliquis convulsionum speciebus, quæ nunc majorem, nunc minorem corporis partem torquent, cum fructu inungitur. Major ipsi activitas, in casibus quibusdam necessaria, per olea destillata ætherea, modica quantitate addita, consiliari potest.

VNGVENTVM PECTORALE

REC. Ceræ albæ uncias tres, croci drachmam semissem, radicis iridis Florentinæ, subtilissi-

tilissime pulverisatæ, drachmas duas, adipis anatis, gallinæ ana uncias duas, butyri recentis, aqua violarum loti, uncias sex, olei amygdalarum dulcium, olei chamomelini, violacei ana uncias tres. M.F.l.a. unguentum.

PECTORI illitum dolores laterum punctorios in pleuritide mitigat, & contra tussim, & asthma, præsertim convulsivum atque sanguineo spasmodicum, itidem prodesse creditur. Agit enim emolliendo, ac leniter discutiendo, & hac ratione contractiones membranarum spasmodicas nonnihil minuit.

VNGVENTVM CARMINATIVVM

REC. Baccarum lauri unciam dimidiam, florum recentium chamomillæ manipulos duos, flor. meliloti, summitatum recentium abrotani, hederæ terrestris, menthæ crispæ, tanaceti ana manipulum unum, seminis cumini, levistici ana drachmas duas. Contusa & conquassata infundantur in olei chamomelini libra una, olei anethi, rutæ ana uncia dimidia, adipis porcini recentis libra una, macerentur dies quatuordecim, deinde leniter, ad humiditatis consumptionem, coquantur, & colaturæ expressæ ceræ citrinæ uncia duæ, styracis liquidæ drachmæ sex, olei destillati anisi, carvi, menthæ ana drachma una addantur, ut inde lege artis unguentum confici queat.

ABDOMINI illinitur, & dum operationem suam discutiendo, & nonnihil quoque emolliendo absolvit, in colica, cardialgia, passione hysterica, torminibus ventris vulgaribus & tympanitide valde proficuum deprehenditur. Persæpe etiam clysteribus, in morbis memoratis, emolliendi, abstergendi atque discutiendi fine, injiciendis, utilissime miscetur.

VNGVENTVM STOMACHALE

REC. Herbarum absinthii, menthæ crispæ, florum chamomillæ recentium, rosarum rubrarum, spicæ nardi Indicæ ana unciam semissem, radicum calami aromatici, caryophyllorum, cinnamomi, mastiches, nucis moschatæ, santali citrini ana drachmas duas, baccarum lauri, ligni aloës ana drachmam unam cum semisse. Pulverisatis pulverisandis, cæterisque debite conquassatis vini rubri optimi, olei absinthii, cydoniorum, mastichini ana uncia quatuor adfundantur, igne leni ad consumptionem vini coquantur, & cum colatura expressa tantum ceræ citrinæ, quantum sufficit, colliquefactionis ope combinetur, ut inde mediocris consistentiæ unguentum resultet.

VIRTUTE roborante & carminativa instructum est, adeoque etiam, abdomini circa umbilicum, nec non scrobiculo cordis inunctum, non contemnendum subinde auxilium in debilitate

litate ventriculi, adfectibus flatulentis, vomitu, diarrhœis, dysenteria, lenteria, cœliaca, cholera, colica flatulenta, tympanitide, immo ipsa anasarca præstare valet. Si medico placet, etiam membris paralyticis, aut alio modo debilitatis, cum fructu inungi poterit.

VNGVENTVM CONTRA VERMES

REC. Herbarum recentium abrotani, absinthii, centaurii minoris, persicariæ, scordii, tanaceti ana manipulum unum, radicum diptamni albi, gentianæ, ebuli ana unciam semissem, succi foliorum persicorum, succi allii ana unciam unam, olei absinthii, rutæ infusi, ana libram dimidiam, butyri recentis uncias tres. Herbis conquassatis atque radicibus probe contusis succi & olea cum butyro addantur, macerentur per noctem, posteaque, ad humiditatis consumptionem, leni igne coquantur, exprimantur, colentur, & colaturæ ferventi olei spicæ uncia una cum semisse, fellis taurini, ad mellis consistentiam inspissati, uncia duæ, aloes hepaticæ uncia una, ceræ flavæ quantum sufficit, & omnibus hisce debite colliquatis, camphoræ, in sufficienti spiritus vini rectificati quantitate solutæ, drachmæ duæ misceantur, ut justæ consistentiæ unguentum fiat.

SPINÆ dorsali, ac toti corpori, itemque capillis, ad crinones, acaros, aliosque vermiculos enecandos, illinitur, & postea aqua saponacea, aut decocto, ex aqua, sale quodam alcalico fixo, & amaris atque balsamicis, v. g. radice zedoariæ, herba ac floribus tanacetii, millefolii, abrotani, summitatibus absinthii, fumarie, semine fantonico &c. parato, rursus eluitur, atque abluitor.

**BALSAMVS APOPLECTICVS CVM
MOSCHO ET AMBRA**

REC. Olei nucis moschatæ expressi unciam unam, olei destillati cardamomi, caryophyllorum, cinnamomi, lavendulæ, majoranæ, rorismarini, succini albi, balsami Peruviani ana scrupulum unum, ambre gryseæ drachmam semissem, moschi optimi scrupulum unum, zibethi scrupulum semissem, eboris, ad nigredinem calcinati, & subtilissime triti, quantum sufficit ad justam balsami consistentiam, misce & fiat lege artis balsamus.

VSVV solummodo externum habet, & vertici, temporibus atque naribus apud syncopticos aut apoplexia pituitosa laborantes, excitandi ac confortandi scopo, illinitur. Abstinentum tamen erit ab ejus usu in apoplexia sanguinea, & lipothymia hysterica, quoniam hystericis, ob ambre, moschi & zibethi odorem, inimicus est, & in apoplexia sanguinea cruoris expansionem, adeoque nervorum ac tubulorum medullarium compressionem, auget.

BALSAMVS APOPLECTICVS
PRO MVLIERIBVS

REC. Olei macis expressi drachmas duas, olei destillati galbani drachmam dimidiam, olei lavendulæ, succini ana scrupulum unum, olei dest. majoranæ, melissæ, pulegii, roris-marini, rutæ, salviæ ana scrupulum semissem, pinguedinis castorei grana sex, spiritus salis ammoniaci guttas aliquot. M. F. l. a. balsamus.

OB ambraë, moschi & zibethi absentiam etiam apud fœminas locum invenit, & in lipothymia hysterica, atque ejusdem originis cephalalgia, loco præcedentis, partibus indicatis inungitur.

BALSAMVS BEZOARDICVS

REC. Olei destillati angelicæ, citri, majoranæ, rutæ ana scrupulum semissem, olei succini rectificati guttas quinque, olei salviæ, myrrhæ, zedoariæ ana guttas quindecim, olei nucis moschatæ expressi unciam semissem, camphoræ grana sex, ambraë gryseæ grana septem. M. F. l. a. balsamus.

GRATA fragrantia sese commendat, & naribus, tempore pestis, aliarumque ægritudinum contagiosarum, ad halituum virulentorum ingressum in os, ventriculum atque pulmones prohibendum, aut eorundem tamen virulentiam corrigendam, admoveretur cum pyxide, aut ipsis plane inungitur, immo, pauxillum subinde ore excipitur, ac lente deglutitur.

BAL.

BALSAMVS CEPHALICVS
SERENISSIMÆ

REC. Olei nucistæ expressi drachmas sex, olei destillati lavendulæ, rutæ ana scrupulos tres cum semisse, olei dest. majoranæ, salviæ ana guttas quindecim, camphoræ, sufficienti quantitate olei recentis amygdalarum dulcium distemperatæ, scrupulum unum. M. F. l. a. balsamus.

AD CEREBRVM, ejusdemque involucra corroboranda, in apoplexia pituitosa, adfectibus soporosis, melancholia, vertigine, epilepsia, imbecillitate generis nervosi, hebetudine sensuum externorum, coryza diuturna, hemicrania, cephalalgia, &c., non tantum naribus admovetur, sed etiam vertici atque temporibus inungitur.

BALSAMVS LOCATELLI

REC. Cera citrinæ uncias octo, mumia transmarinæ drachmas duas, sanguinis draconis unciam semissem, foliorum florum bellidis minoris manipulum unum, fol. lauri, summitatum rorismarini ana manipulum dimidium. Cera, ac mumia subtilissime pulverisata, in olla terrea vitreata, cum foliis ac summitatibus minutim discerptis, leni colliquefactione super carbones, & sæpius repetita cum spatula agitatione, uniantur, donec bullire incipiant. Durante hoc opere,
in

in alia olla grandiori & satis capaci, igni mediocri admoveantur storacis liquidæ libra dimidia, terebinthinæ Venetæ uncia quatuor, olei hypericonis uncia una, olei olivarum libræ duæ cum semisse, aquæ rosarum rubrarum, aquæ plantaginis ana libra una, aquæ fontanæ simplicis libræ duæ cum semisse, bulliant lenissime per horæ quadrantem, ita tamen, ut perfecta præcaveatur ebullitio, deinde cera cum reliquis huic brodio in olla majori jungatur, tandemque balsami Peruviani & scobis subtilissimæ ligni santalini rubri ana uncia una addatur, & mixta igne paullo intensiori valide bulliant, sub continua tamen cum spatula lignea agitatione, ne scobs santalina ad fundum secedat; tum trahantur per setaceum, atque colatura in loco quieto reponatur, ut refrigescat, & balsamus, colore ac consistentia zibethum referens, & a liquore reliquo secedens, ad superficiem adsurgat, atque coaguletur; quo viso, in frustula dissecatur, & a liquore separatus, seorsim rursus liquatur, in vascula testacea transfunditur, & vasis probe clausis, in loco sicco & temperato adservatur. Citra virium enim jacturam & corruptionis labem per viginti annos durare solet, si vascula probe obturata, & in loco temperato reposita sint. Liquor reliquus in lagenis vitreis clausis seorsim adservatur.

TRAUMATICIS internis & externis hic balsamus adnumeratur, & interne contra contusiones, atque ulcera renum & vesicæ, ischuria cumprimis stipata, a drachma una ad unciam dimidiam, adsumitur; externe autem ambustis, ulceribus & vulneribus, præsertim sclopetis bombardarum inflictis, adplicatur. Residuus quoque liquor, seorsim adservandus, usu non penitus caret, sed utiliter ad ulcera impura eluenda adhiberi poterit.

BALSAMVS CONTRA VERTIGINEM

REC. Olei nucistæ expressi, olei macis expressi ana drachmam unam, olei destillati caryophyllorum, lavendulæ, majoranæ, succini, ana guttas sex, moschi, ambra ana grana tria. M. F. l. a. balsamus.

EX OLEIS selectioribus componitur, & cum *balsamo apoplectico completo*, quoad naturam, vires & usum, convenit. Prostat adhuc alius *absque moscho et ambra* paratus.

BALSAMVS SVLPHVVIS EXTERNVS

REC. Florum sulphuris, aut saltem sulphuris citrini crudi pulverisati unciam unam, olei lini vel nucum expressi libram semissem, olei seminis hyperici expressi, hyoscyami & papaveris expressi ana drachmas duas. Solvantur leni igne arenæ, ac probe misceantur.

HVMORES tenues, acres, ichorosos nonnihil incrassando, decentem ulcerum ac vulnerum suppurationem atque consolidationem adjuvat, & nimium quoque ad ea affluxum prohibere traditur. Præter descriptum, varii adhuc alii *sulphuris balsami*, nimirum *amygdalatus*, *anisatus*, *juniperatus*, *succinatus*, *terebinthinatus* &c., qui ex parte una florum sulphuris, & partibus sex olei amygdalarum dulcium expressi, aut olei anisi, juniperi, succini ac terebinthinæ destillati, blanda, eaque diuturniori, in balneo arenæ digestionem, ac paullatina solutione, conficiuntur. Hi externo non solum liquidiores sunt, sed longe etiam calidiori indole, excepto duntaxat balsamo sulphuris amygdalato, polent, & internum præcipue usum obtinent. *Amygdalatus* enim demulcendo ac temperando agit, & ad omnia ulcera interna, a guttis 5. ad 10. 15., propinari potest: *Anisatus* effectum discutientem, pectoralem & carminativum edit, & contra cardialgiam ac colicam flatulentam, variosque pectoris adfectus pituitosos commendatur: *Juniperinus* inter diuretica, carminativa & emmenagoga militat, & in ulcere renum & vesicæ, si febris lenta absit, nec minus in ischuria, nephritide pituitosa & calculo specificè prodesse creditur: *Succinatus* urinam & sudorem mover, flatusque discutit, adeoque in adfectibus catarrhalibus, frigidis rheumaticis, itemque flatulentis & nephriticis, a copiosa materia mucida & fibrarum laxitate primario oriundis, conducit; & *terebinthinatus* denique vir-

tute abstergente, diuretica atque traumatica sese commendat, & interne frequentius in ulcere renum, fluore albo & gonorrhœa virulenta venerea, externe autem ad ulcera ac vulnera parium tendinosarum, valde dolentia ac madentia, adhibetur. Cautè cæteroquin cum usu horum balsamorum interno mercandum erit, ne, intempestive, aut justo majori dosi oblatis, ob valde calidam suam naturam, plus noceant, quam profint, & nimiam cumprimis humorum commotionem, immo, ipsas hæmorrhagias præternaturales & exorbitantes, apud subiecta plethorica, vel noxiam exsiccationem & partium biliosarum rarefactionem apud subiecta sicca, cholericæ, sensibilia, efficiant. Dantur interne a guttis 3. ad 5. 8. 10., terebinthinatus vero, externe etiam in partium tendinosarum ulceribus ac vulneribus adplicandus, triplo spiritus vini rectificatissimi prius diluitur.

BALSAMVS SUCCINI

REC. Olei destillati succini rectificati drachmam unam, olei nucis moschatæ expressi quantum sufficit, salis succini volatilis scrupulum semissem. M. F. l. a. balsamus.

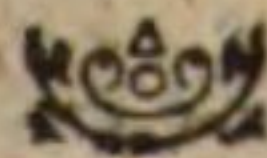
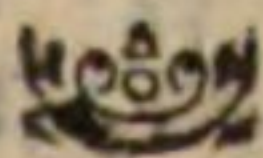
NARIBVS admovetur, & temporibus ac vertici, excitandi ac confortandi fine, in morbis, ubi cephalica roborantia profunt, illinitur, immo, regioni lumbari, ad urinam promovendam, subinde inungitur.

BAL-

BALSAMVS CARYOPHYLLORVM

REC. Olei destillati caryophyllorum drachmam unam, olei nucis moschatæ expressi quantum sufficit. Miscendo fiat balsamus, eidemque pulvere subtili caryophyllorum concilietur color. Observata eadem methodo, & ingredientium quantitate atque portione, etiam *Balsami cinnamomi, citri, lavendulæ, majoranæ, rosarum &c.* parantur. Nihil amplius enim opus est, nisi, ut drachma una olei destillati genuini cum sufficienti olei nucis moschatæ expressi quantitate, mediante exacta miscela, combinetur, & balsamus deinde *pulvere cinnamomi, lacca Florentina,* aut *alio corpore colorato* tingatur, vel ita statim, citra novi coloris inductionem, quod circa balsamum citri solenne est, relinquatur.

VIRTUTES horum atque similium balsamorum facile ex additi olei destillati ætherei natura determinari possunt, & ordinario nervinæ, cephalicæ, cardiacæ, stomachales, carminativæ & roborantes sunt. Ob odoris gratiam, æque, ac præcedentium plerique, naribus admoventur, vel vertici, temporibus, & subinde etiam scrobiculo cordis & regioni umbilicali, roborandi atque discutiendi scopo, illinuntur.

CAPUT II

DE

EMPLASTRIS, CERATIS ET
MASSIS ODORATIS

§. I

EMPLASTRA sunt medicamenta topica, linteo, serico, aut alutæ, adplicationis tempore inducenda, adeoque longe majoris tenacitatis atque crassioris, quam unguenta, consistentiæ, ex resinosis, gummosis, pinguibus, oleosis & similibus, quibus plerumque sicca pulverulenta variæ naturæ ac virtutis adduntur, composita.

§. II

PRÆTER recentem aut lotam terebintbinam & ceram albam atque flavam, quæ posterior frequentissime adhibetur, ad consueta emplastrorum ingredientia multa alia *concreta resinosa ac gummosa probe depurata*, nec minus *pinguedines, olea expressa & cocta, mucilagines, succi expressi, mel, balsami naturales liquidi, olea ætherea destillata*, ut & *farinæ ac pulveres sicci*, ex variis triplicis regni speciebus activis parati, referuntur; quorum priora tamen magis *excipientium*, posteriora autem, nimirum *balsami naturales, olea destillata, farinæ & pulveres sicci*, magis *excipiendorum* nomine veniunt.

§. III

§. III

AD IPSAM emplastrorum præparationem nullo alio singulari artificio, nisi *exacta* saltem ingredientium *miscela*, *blanda* plerumque super leni igne *colliquefactione*, & *continua* cum spatula *agitatione* promovenda, opus est. Sedulo tamen prospiciendum erit, ut, pulverisatis pulverisandis, justus mixtionis ordo observetur, & primo liquabilia spissiora, v. g. cera, terebinthina lota &c., deinde tenuiora, ut pinguedines, tandem liquida oleosa, mucilagines, antea nonnihil calefactæ, & pulverulenta sicca resinosa, gummeo-resinosa, atque fixioris naturæ alia, & ultimo demum olea destillata ætherea, atque concreta sicca volatilia vasi immittantur.

§. IV

RECTE emplastrorum species æstimantur CERATA, *Cerota*, *Ceratomalagmata*, ut & DROPACES sive *Dropacismi*; quanquam illa ordinario emplastris paulo molliora existant, & hi modo cataplasinatis, modo emplastri tenacissimi consistentia gaudeant. *Dropacismi* in *simplices* & *compositos* dividuntur: Simples ex sola *pice*, cum *oleo communi* colliquata, compositi autem ex memorata *massa oleosa-picea*, & speciebus acrioribus aut exsiccantibus, v. g. *euphorbio*, *pipere*, *ra-*

dice pyrethri, cubebis, caryophyllis aromaticis, granis paradisi, sale communi, salibus fixis alcalicis, sulphure vivo minerali &c., in pulverem subtiliorem redactis, conficiuntur.

§. V

EMPLASTRIS etiam jungi merentur CATAPLASMATA & SINAPISMI, quoniam priora pultis consistentiam obtinent, adeoque parum ab externa emplastri forma recedunt, posteriores autem, qui vulgo ex *sinapi semine pulverisato, sale, fermento, raphano sylvestri, aceto &c.* componuntur, nunc cataplasma spissius, nunc ipsum emplastrum consistentia referunt.

§. VI

RESPECTU virtutis medicæ generalioris emplastra commode ad sex classes genericas redigi possunt; quarum *prima* emollientia & antispasmodica, *secunda* discutientia, resolventia atque suppurantia, *tertia* roborantia, *quarta* adstringentia, *quinta* traumatica, & *sexta* denique rubefacientia ac vesicantia, quorum etiam *Dropacismi, & Sinapismi* pertinent, complectitur.

§. VII

EMPLASTRA *emollientia* ad partes solidas nimium exsiccatas humectandas, aut spasmodyce

dice constrictas, nunc immediate, nunc mediate, relaxandas, nec minus ad tumores duriores, calidos, frigidos, aut plane callosos emolliendos adhibentur; *resolventia*, *discutientia*, ac *suppurantia* in inflammationibus, tumoribus scirrhosis & seroso-lymphaticis vulgaribus, itemque in doloribus catarrhalibus, rhevmaticis, aliisque locum habent; *roborantia* solidis membranaceis, tendineis, nervosis atque ligamentis relaxatis ac debilitatis, vel graviori etiam atque frequenti convulsione vexatis, *adstringentia* potentiora rupturis, herniis atque fracturis, itemque partibus luxatis, & *traumatica* ulceribus ac vulneribus imponuntur; *rubefacientia*, quibus, uti antea pridem dictum, etiam *Dropacismi* ac *Sinapismi* adnumerantur, membris paralyticis, ad calorem & sensum validiori irritatione revocandum, vel etiam nuchæ, scapulis, dorso, brachiis, suris, tibiis, &c., ad humores superfluos aut impuros a partibus, diuturniori ac nimio affluxu & decubitu debilitatis, avocandos, & aliorum derivandos, & *vesicatoria* denique variis corporis locis, ad vesicam excitandam, ac serum acre educendum, vel subide etiam ad motum solidorum oscillatorium suscitandum atque augendum, adplicantur; quemadmodum de hisce, ac modo operandi commodior in sequenti-

bus, sub specialissima singulorum descriptione, differendi locus erit.

EMPLASTRA ET CERATA VSITATIORA

Emplastrum de meliloto.

- *de spermate ceti.*
- *miraculosum sive Norimbergense.*
- *de ammoniaco.*
- *diachylon simplex.*
- - *compositum.*
- *diaphoreticum MYNS.*
- *oxycroceum.*
- *spleneticum.*
- *de ranis cum mercurio VIGONIS.*
- *de baccis lauri.*
- *de crusta panis.*
- *de tacamahaca.*
- *epilepticum.*
- *nervinum.*

Emplastrum santalinum.

- *stomachale.*
- *pro temporibus.*
- *album coctum.*
- *de spermate ranarum.*
- *ad hernias.*
- *citrinum.*
- *defensivum.*
- *griseum.*
- *diasulphuris RVLANDI.*
- *sticticum CROLLII.*
- *opopeldoch.*
- *vesicatorium.*

Ceratum santalinum.

- *stomachale.*
- *pro bregmate.*

EMPLASTRUM DE MELILOTO

REC. Florum cum foliis meliloti uncias sex, flor. chamomillæ, foliorum absinthii, majoranæ, baccarum lauri, radicum althææ, seminis foeni Græci ana drachmas tres, sem. ammeos, apii, cardamomi, cassiæ lignæ, radicum cyperi, iridis Florentinæ, spicæ nardi Indicæ ana drachmam unam cum semisse, caricarum pinguium numero duodecim, gummi ammoniaci, cum aceto depurati,

rati, drachmas decem, gummi bdellii, styracis calamitæ depuratæ ana drachmas quinque, ceræ citrinæ uncias sex, resinæ pini, sevi hircini ana uncias duas cum semisse, olei majoranæ, nardini ana uncias tres, terebinthinæ unciam unam cum dimidia. Gummi ammoniacum & styrax calamita primum cum terebinthina, deinde cum cera, resina atque sevo colliquefacta, & cum oleo fervente mixta, removeantur ab igne, & postquam massa spissiuscula nonnihil refrigerata est, addantur pulveres reliqui, iisdemque probe subactis, tandem ficus, pistando in pulpam redactæ, debite misceantur, ut inde justæ consistentiæ emplastrum fiat.

Ob ingredientia mucilaginea, cum discutientibus balsamicis & aromaticis mixta, emolliendi ac resolvendi virtutem obtinet, & specificum inprimis in frigidis glandularum, præsertim salivalium, tumoribus, nec minus in hepatis, lienis, ventriculi, aliarumque partium duritie deprehenditur remedium. Non adeo tenaciter adhæret, & molestum plerumque pruritus in parte, cui aliquandiu adplicatum fuit, excitat; hinc partem, ante emplastri impositionem, oleo amygdalarum dulcium nonnihil inungere præstat.

EMPLASTRUM DE SPERMATE

C E T I

REC. Ceræ albæ uncias quatuor, galbani

Zz 5

depu-

depurati unciam unam, spermatis ceti uncias duas. Cerae, igne leni liquatae, sperma ceti, & deinde galbanum immiscendo, fiat lege artis emplastrum.

INTER emollientia atque resolventia non infimum sibi locum vindicat, & singulares in sugillationibus, contusionibus, nec non doloribus atque tumoribus mammarum, post ablationem infantum, vel statim post partum apud puerperas non lactantes, a lacte subsistente & coagulato obortis, nec minus in scrophulis ac strumis, aliisque tumoribus duris, vires monstrat. Virtus emolliens maxime a spermate ceti, resolvens atque discutiens autem magis a reliquis ingredientibus derivanda est; possunt tamen etiam posteriora aliquid ad tumores emolliendos conferre. Non sola enim mucilaginea, pingua, & oleoso-unguinosa, lubricis suis particulis in poros fibrarum penetrando, & compagem earum reddendo laxiorem, emolliunt, sed interdum resinosa quoque, gummosa, aliaque calidioris naturae concreta spissiora, tumorum emollitionem præstare valent, dum scilicet cuti tenacius adhærentia, poros crassis atque tenacibus particulis suis obstruendo, partium mobilium serosarum, aliarumque subtilium exhalationem impediunt, & hac ratione efficiunt, ut illæ, continuo affluxu magis magisque auctæ, humores crassos, coagulatos & impactos rursus, diluendo ac commovendo, fluidio-

fluidiores reddant, adeoque ipsis meandi ac remeandi habitudinem restituant; qua igitur restituta præternaturalis vasorum repletio, violenta distensio, & per consequens etiam tumor partis atque durities cessare debent.

EMPLASTRUM MIRACVLOSVM
VVLGO NORIMBERGENSE
DICTVM

REC. Cerussæ, minii, ana libram unam, olei olivarum libras duas cum semisse, saponis Veneti bene ficcati uncias tres. Sapo, minutissime dissectus, oleo, super igne moderato in diplomate ferventi, immisceatur, deinde cerussa & minium, subtilissime trita, alternatim inspergantur, & mixtura continue atque diligentissime rudicula lignea agitetur, ne graves pulveres ad fundum descendant; quo facto, igne, ad præcavendam nimiam ebullitionem, saltem moderato, coquatur, donec colorem subfuscum induere incipiat, & justam emplastri ductilis consistentiam, guttulæ in lapidem frigidum instillatione explorandam, adquisiverit: Tum ab igne removeatur, & dimidia pars in scatulas aut aquam frigidam effundatur, donec tractabilis fiat, ac inde manibus, oleo delibutis, malaxando magdaleones efformari queant; altera vero pars dimidia, rursus igni paulisper imposita,
cum

cum aluminis usti drachmis duabus exacte misceatur, &, in scatulas effusa, aut in magdaleones malaxando redacta, seorsim adseruetur.

RESOLVENDO, exsiccando ac leniter adstringendo agit, & ideo multum auxilii in ulceribus, vulneribus, doloribus catarrhalibus & rhevmaticis, nec minus in odontalgia ac cephalalgia, si temporibus aut malis imponatur, adfert: An vero panchrestum sit, uti nonnulli adferunt, & in adfectibus, ubi emplastra conducunt, miracula præstet, nondum mihi experiri licuit.

EMPLASTRVM DE AMMONIACO

REC. Mucilaginis feminis foeni Græci, lini, olei irini ana drachmas sex, pinguedinis anatis, anseris, gallinæ ana drachmam unam cum semisse, unguenti de althæa drachmas duas. Coquantur igne moderato ad humiditatis consumptionem, iisdemque deinde ceræ flavæ recentis unciaæ duæ, resinæ pini drachmæ sex colliquesactione uniantur; quo facto, ab igne remotis uncia una terebinthinæ, in qua gummi ammoniaci depurati uncia dimidia & galbani depurati drachma una solutæ ac liquefactæ fuerunt, misceatur, tandemque furfurum triticeorum uncia dimidia, pulveris radicum bryoniæ, iridis Florentinæ ana drachmæ duæ, bdellii, aceto rosaceo distemperati, drachma

drachma una, massæ emplastri de meliloto drachmæ sex addantur, ut inde lege artis fieri possit emplastrum.

VVLGO emplastris resolventibus atque discutientibus adnumeratur: Verum, quum gummi ammoniacum, licet ab eodem nomen gerat, non adeo magna quantitate mixtionem ingrediatur, & oleosa præterea, mucilaginea, ac pingua reliquas species calidiores involvendo paullulum debilitent, magis emollientes, quam discutientes vires exferere videtur. Partes induratas cæteroquin valide emollit, suppurationem promover, fibras spastice contractas relaxat, adeoque partibus profunde inflammatis, tumoribus hepatis & lienis, tuberculis duris mammarum, scrophulis ac strumis, bubonibus venereis, porris, verrucis atque clavis pedum, herniis incarceratis refractariis, nec minus scrobiculo cordis, aut regioni umbilicali, hypochondriorum, hypogastricæ, lumbari, præsentente vehementiori dolore cardialgico, colico, iliaco, hypochondriaco, hysterico, & nephritico, non sine notabili emolumento, imponitur; præsertim, si in casibus nonnullis, ubi discutientia, carminativa, & resolventia potentiora necessaria sunt, crocus, camphora, olea destillata adpropriata, balsamus Peruvianus, mercurius vivus &c. decenti quantitate cum eodem misceantur.

EMPLASTRUM DIACHYLON SIMPLEX ET COMPOSITUM

REC. Lithargyrii libram unam cum semisse,
muci-

mucilaginis radicum althææ, mucilaginis seminis fœni Græci, seminis lini ana libram unam, olei puri libras tres. Coquantur leni igne, sub continua agitatione, ad plenariam humiditatis consumptionem, & justam emplastri consistentiam. *Compositum* ita paratur: Rec. emplastri diachyli simplicis, jani descripti, libram dimidiam, gummi depuratorum ammoniaci, galbani, opopanax, sagapeni ana drachmas duas, ceræ, terebinthinæ ana unciam unam, croci scrupulum unum, olei chamomillæ, liliorum alborum ana unciam semissem. M. F. l. a. emplastrum.

SIMPLEX, si adhuc recens existat, emolliendo, demulcendo, temperando, & poros occludendo operationem suam primario absolvit; hinc satis bene quoque maturationem tumorum, suppurationem inflammationum, & ulcerum atque vulnerum consolidationem adjuvat. *Compositum*, ob mixtas species calidiores balsamicas, adhuc potentius est, & simplex virtute resolvente ac discutiente longe superat, adeo, ut emplastro de gummi ammoniaco commode substitui queat.

EMPLASTRUM DIAPHORETICUM M Y N S I C H T I

REC. Gummi bdellii uncias quatuor, ceræ flavæ uncias novem, colophonix uncias quatuor, gummi ammoniaci, cum aceto depurati,

rati, uncias duas, mastiches electæ, olibani ana unciam semissem, sandaracæ, unciam unam, succini flavi uncias tres, terebinthinæ puræ uncias duas. Cera, ac colophonix colliquefactis, & paullulum, post remotionem ab igne, refrigeratis, terebinthina, cum gummi ammoniaco liquata, tandemque, prædictis tamen debite prius mixtis, reliqua, in pulverem redacta, addantur, & exacte pariter subigantur.

INTUITU virtutis discutientis hoc emplastrum plerisque reliquis hujus commatis præferri meretur, & proinde in tumoribus & obstructionibus, tum glandularum, tum aliarum partium, nec minus in doloribus catarrhalibus, frigidis rhevmaticis, immo, in ipsis inveteratis ischiaticis, cæterisque arthriticis, ut & in tumoribus œdematosis, post luxationes membrorum atque fracturas supervenientibus, egregie sese commendat. Plerumque cum camphora, quæ vires discutientes auget, remiscetur.

EMPLASTRUM OXYCROCEVM

REC. Croci, gummi ammoniaci, aceto depurati, galbani ana uncias duas, mastiches, myrrhæ, olibani, terebinthinæ, cera, colophonix, picis ana libram semissem. Cera & colophonia, primum cum pice colliquefactæ, colentur, & illis, post remotionem ab igne, nonnihil refrigeratis, gummi galbanum & ammo-

ammoniacum, terebinthina solutum, mox & reliqua subtilissime pulverisata addantur, atque exacte pro emplastro misceantur.

QVOD AD naturam & vires valde cum *emplastro diaphoretico* MYSICHTI convenit, & in contusionibus, luxationibus & refractariis doloribus rhevmaticis proficuum in primis deprehenditur.

EMPLASTRUM SPLENETICVM

REC. Succi cicutæ expressi, ebuli ana uncias duas, succi nicotianæ unciam unam, succi florum genistæ unciam semissem, olei de capparibus libram dimidiam. Coquantur in diplomate, igne moderato, ad consumptionem humiditatis, deinde colatis, & ab igne remotis, gummi ammoniaci uncia duæ, cum ceræ flavæ recentis libra dimidia, resinæ pini unciis tribus, & styracis calamitæ drachmis sex prius colliquatæ, addantur, & lege artis ad emplastri consistentiam redigantur.

AD infarctus & tumores duros atque scirrhopos hepatis & lienis expediendos ac resolvendos, splenisque inflationem, apud scorbuticos, hypochondriacos &c., discutiendam præcipue quidem commendatur, cum fructu tamen aliis quoque tumoribus duris atque scirrhoposis imponi poterit; præsertim, si virtus resolvens croci, camphoræ, aut emplastri de gummi ammoniaco & oxycrocei &c. miscela exaltetur.

EMPLA-

EMPLASTRUM DE RANIS VIGONIS
CUM MERCURIO

REC. Ranarum viridium numero decem, lumbricorum terrestrium, per stupam depuratorum, uncias quatuor, herbarum matricariæ, schoenanthi, stoechadis ana manipulum unum, succi radicum ebuli, rad. helenii, olei anethini, chamomelini ana uncias duas, olei liliorum alborum, laurini ana unciam unam cum semisse, olei spicæ unciam dimidiam, pinguedinis vitulinæ libram semissem, pinguedinis viperinæ aut serpentinæ uncias duas. Ad humiditatis consumptionem coctis & colatis misceatur lithargyrii subtilissime pulverisati libra una, bulliant mixta ulterius, sub continua tamen cum spatula agitatione, donec aliqualem adepta fuerint consistentiam, deinde addantur ceræ flavæ recentis uncia sex, pulveris euphorbii drachmæ quinque thuris selecti uncia una, croci optimi drachmæ duæ, tandemque ab igne remotis argenti vivi optime depurati, & cum terebinthinæ claræ unciis duabus atque styracis uncia una & dimidia mixti, ac probe subacti, uncia quatuor misceantur, & ad emplastri consistentiam redigantur. Prostat adhuc aliud in officinis *absque mercurio* præparatum, quod ideo etiam *Emplastrum de ranis sine mercurio* vocatur.

UTRUMQUE tumoribus duris ac frigidis emolliendis atque resolvendis dicatum est; prius tamen, cum mercurio vivo mixtum, posteriori potentius deprehenditur, & multum ad bubones venereos, aliosque tumores refractarios, qui in hac lue enasci consueverunt, discutientes valet.

EMPLASTRUM DE BACCIS LAVRI

REC. Baccarum lauri, in pulverem subtilissimum redactarum, uncias duas, ceræ flavæ unciam semissem, costi, cyperi, mastiches, myrrhæ, thuris ana unciam unam, olei laurini, terebinthinæ Venetæ ana unciam semissem, mellis despumati quantum sufficit. Ceræ, cum oleo & terebinthina liquefactæ, & ab igne remotæ, reliqua successive miscantur, ut inde fiat justæ consistentiæ emplastrum.

INTER carminativa, discutientia ac roborantia stomachalia militat, & frequentissime, nunc per se, nunc camphora amplius aut adpropriatis oleis destillatis remixtum, superiori aut inferiori abdominis regioni in cardialgia ac colica flatulenta, imbecillitate ventriculi, vomitu, diarrhœa, dysenteria, lenteria, cœliaca, passione hypochondriaca & hysterica, nec minus in hydrope ascite, anasarca tympanitide, dolore vesicæ &c. imponitur. Non contemnendum præterea auxilium præstat, si dorso, præsentē uteri prolapsu, adplicetur.

EMPLA-

EMPLASTRUM DE CRUSTA PANIS

REC. Crustæ panis abunde fermentati, mediocriter tostæ, & aceto forti dimidium horæ macerati, ceræ citrinæ ana unciam unam, mastiches electæ unciam semissem, menthæ pulverisatæ drachmas duas, olei cydoniorum, mastichini, terebinthinæ ana unciam unam. Ceræ, cum terebinthina liquefactæ, olea & reliqua addantur, ac probe misceantur pro emplastro.

QVOAD naturam, vires & usum cum *emplastro de baccis lauri* convenit, eidemque in quovis casu commode substitui poterit.

EMPLASTRUM DE TACAMAHACA

REC. Gummi aniinæ, mastiches, sandaracæ, succini ana drachmas tres, gummi tacamahacæ unciam unam, ceræ uncias tres, olei mastichini drachmas tres, terebinthinæ drachmas duas. M. F. l. a. emplastrum.

EX selectis constat speciebus roborantibus balsamicis, & frequentissime, ob virtutem suam nervinam, cephalicam & stomachalem, temporibus, aut scrobiculo cordis, regioni umbilicali &c., in cephalalgia, hemicrania, vertigine, epilepsia, melancholia, defluxionibus catarrhalibus, debilitate ventriculi, fluxibus alvinis, adfectibus flatulentis, vomitu, cholera, & morbis similibus, qui externa quoque roborantia postulant,

nec minus spinæ dorsali in prolapsu uteri, abortu imminente, fluore albo &c., itemque partibus, post rupturam, fracturam aut luxationem valde debilitatis, non absque insigni emolumento, adplicatur.

EMPLASTRUM EPILEPTICVM

REC. Succini albi, thuris, mastiches, ana drachmam unam cum semisse, galbani, opopanacis ana scrupulum unum, visci querni drachmas duas, ambrae gryseæ grana sex, moschi grana tria, seminis pœoniæ maris drachmam semissem, ladani drachmam unam cum dimidia, olei nucis moschatæ guttas aliquot. M. F. l. a. emplastrum.

OB selecta ingredientia balsamica, & nonnulla quoque subadstringentia, egregia pollet virtute nervina ac roborante; hinc egregium pariter auxilium spondet in adfectibus convulsivis, epilepticis, paralyticis, soporosis, melancholicis, diuturnis catarrhalibus, imbecillitate sensuum & memoriæ, vertigine, nec minus in debilitate ventriculi, vomitu, diarrhœis, dysenteria, fluore albo, prolapsu uteri & intestini recti, gonorrhœa simplici, abortu imminente, tumoribus laxis œdematosis, qui parvum saltem ambitum habent, & variarum partium, maxime autem articulationum, eminentiori debilitate; si nimirum, pro differenti morborum atque caussarum sede, modo temporibus, nuchæ, immo ipsi capitis vertici, modo spinæ dor-

dorsali, modo scrobiculo cordis, regioni umbilicali, hypogastricæ, pubis, modo aliis adhuc partibus, quas morbi conditio medico facile indicabit, imponatur.

EMPLASTRUM NERVINUM

REC. Radicum rubiæ tinctorum drachmas decem, herbarum betonicæ, centaurii minoris, equiseti, rorismarini, hyperici cum foliis, floribus & semine ana manipulum unum, gummi depurati ammoniaci, galbani, sagapeni ana drachmas tres, elemi, mastiches ana drachmas decem, lithargyrii utriusque ana uncias duas cum semisse, lumbricorum terrestrium, stupa depuratorum, uncias tres, minii uncias duas, olei chamomelini, rosarum, ana uncias duas, olei lini, mastichini, terebinthinæ, picis navalis, resinæ pini ana unciam unam cum semisse, sevi hircini, vitulini ana uncias duas cum dimidia, terebinthinæ depuratæ uncias quatuor, ceræ quantum sufficit. Lithargyrio & minio, cum oleo chamomelino, mastichino atque rosarum, ut & pulpa lumbricorum terrestrium conquassatorum, ad humiditatis consumptionem, & justam consistentiam, coctis, cera, resina, pix ac sebum, prius seorsim colliquefacta & colata, addantur, deinde ab igne remotis, & nonnihil refrigeratis reliqua, in pulverem redacta, ut & gummi ammoniacum, elemi, galba-

galbanum, sagapenum, terebinthinæ illiquata, tandemque oleum terebinthinæ debite misceantur, ut inde fiat emplastrum.

DIGERENDO, resolvendo ac roborando agit, & articulationibus, spinæ dorsali, aliisque partibus nervosis, vel saltem debilitatis, vel dolore, tumore, convulsione, immo ulcere ac vulnere correptis, adplicatur.

EMPLASTRUM SANTALINUM

REC. Pulveris croci drachmas duas, aluminis, mastiches, myrrhæ, olibani ana drachmam unam cum semisse, pulveris santali rubri unciam unam & dimidiam, ceræ recentis uncias quatuor, resinæ uncias quinque cum semisse. Crocus & santalum spiritu vini distemperentur, & una cum pulveribus reliquis resinæ, cum cera liquatæ, colatæ atque nonnihil refrigeratæ, debite misceantur, ut inde justæ consistentiæ fiat emplastrum.

EMPLASTRUM hoc, quod alias etiam *incognitum* dicitur, ob vires resolventes ac roborantes, contra obstructions & tumores duros hepatis, lienis &c. adhibetur, & subinde etiam partibus debilitatis, aut dolore rheumatico & catarrhali vexatis, quin ipsis ulceribus ac vulnerebus, imponitur.

EMPLASTRUM STOMACHALE

REC. Radicum calami aromatici, cyperi rotundi,

rotundi, galangæ, florum chamomillæ, rosarum rubrarum ana drachmam unam cum dimidia, cimarum absinthii, foliorum menthæ ana drachmas duas, folii Indici, baccarum lauri, caryophyllorum, cubebarum, nucis moschatæ, santali citrini ana drachmam unam cum semisse, seminum carvi, cumini, coriandri, cinnamomi, zingiberis ana drachmam unam, ladani unciam unam, mastiches, thuris electi ana drachmas duas, olei mastichini, menthæ, myrtillorum, absinthii ana unciam semissem, ceræ, resinæ ana uncias duas, terebinthinæ uncias quatuor. Ceræ, cum resina liquatæ, primum olea addantur, iisdemque unitis, & ab igne remotis, terebinthina, cum mastiche, thure, & ladano subtilissime tritis prius mixta, tandemque pulveres reliqui successive immisceantur, ac probe subigantur pro emplastro.

EGREGIA virtute roborante, nervina, cephalica, carminativa ac stomachali pollet, & ideo in singulis morbis, in quibus *emplastrum de baccis lauri, de crusta panis, & epilepticum*, quibus natura ac viribus analogum est, profunt atque prodesse creduntur, cum fructu adplicari poterit.

EMPLASTRUM PRO TEMPORIBVS

REC. Gummi elemi, galbani, carannæ ana uncias duas, solve illa igne lenissimo in olei

florum chamomillæ unciis quatuor, solutis & colatis primum gummi tacamahacæ, animæ, benzoes ana unciam unam, thuris, mastiches ana unciam semissem, deinde, post præmissam leni igne colliquefactionem solitariam & colaturam, ceræ flavæ, resinæ pini ana uncias tres, terebinthinæ Venetæ uncias duas, & hisce quoque exacte mixtis, ab igne remotis, atque nonnihil refrigeratis, olei nucis moschatæ expressi unciam unam cum semisse, opii, in sufficienti spiritus vini quantitate dissoluti, & ad aliqualem rursus consistentiam inspissati, uncias tres adde, tandemque, singulis probe subactis, pulveris subtilissimi aristolochiæ rotundæ, balaustrorum, boli Armenæ præparatæ, croci martis adstringentis ana unciam semissem, sanguinis draconis uncias duas, sub continua agitatione, insperge, ac lenissimi caloris ope exactius misce, ut justæ consistentiæ emplastrum inde resultet.

QVODAMMODO cum *emplastro de tacamahaca* convenit, eidemque natura ac viribus analogum est, præterquam, quod opium simul recipiat, & majores eapropter vires anodynas, si temporibus imponatur, in atrocioribus capitis doloribus exferere, & interdum quoque agrypnia laborantibus somnum nonnihil conciliare soleat.

EMPLA-

EMPLASTRUM ALBUM COCTVM

REC. Cera alba uncias quatuor, cerussa libram unam cum semisse, olei libras duas. Oleo, super leni igne bullienti, cerussa, paulillo aceti conspersa, & subtilissime trita, exacte misceatur, iisdemque ad justam consistentiam coctis, cera pariter colliquefactione uniatur, ut sic justae consistentiae emplastrum evadat.

DEMVLCENDO, exsiccando, ac leniter adstringendo operatur, & specificum in erosionem partium, intertrigine, atque ulceribus ichorosis judicatur remedium.

EMPLASTRUM DE SPERMATE
RANARVM

REC. Cera alba & citrina ana uncias octo, cerussa Veneta subtilissime trita libras decem, lithargyrii, mucilaginis de spermate ranarum, per linteum colatae, olei olivarum ana libram unam, sacchari saturni uncias duas cum semisse, terebinthinae communis uncias octo. Mucilago spermatis ranarum cum oleo, ad humiditatis consumptionem, coquatur, & deinde cera, terebinthina ac pulveres reliqui addantur, ac probe misceantur pro emplastro.

PARVM quidem a praecedente ratione naturae distinctum est, majores tamen, quam illud, vires refrigerantes & adstringentes possidet, quae a

largiori saturninorum miscela præcipue derivandæ sunt: Locum igitur non tantum in ulceribus laxis ac valde inflammatis, sed subinde etiam in ipsa gangræna, ubi tubuli, nimium a sanguine impacto distensi, vi contractili penitus propemodum spoliati sunt, invenit.

EMPLASTRUM AD HERNIAS

REC. Exuviarum anguillæ, recens siccatarum, non salitarum quantum placet, ablue eas aqua calcis vivæ, postea forti lixivio coque, ut in glutinosam redigantur mucilaginem, quam marmori infunde, ut refrigeretur, & illius quatuor unciiis deinde lapidis hæmatitæ præparati, sanguinis draconis præp., sacchari saturni crySTALLISATI, calcis cinerum Iovis subtilissime tritæ ana drachmas tres, gummi ammoniaci, aceto depurati, & sufficienti olei myrtini quantitati coctione uniti, uncias tres exacte, leni cinerum calore, misce, ut inde tenacioris consistentiæ emplastrum fiat.

EMPLASTRUM hoc, a PETRO DIONISIO in *Descriptione Operationum chirurg. edit. germ.* p. 363. primum exteris communicatum, ob validas vires incrassantes & adstringentes, egregium in herniis cujuscunque generis, sola excepta hydrocele, remedium est, & effectus ejus sæpissime voto respondet, præsertim, si subjecta adhuc juniora sint, & simul, repositis prius intestinis prolapsis, & adplicato emplastro, conveniens

veniens bracherium adhibeatur. Vtilissime præterea membris fractis atque luxatis post repositionem imponitur.

EMPLASTRUM CITRINUM

REC. Cerae flavæ libras duas, resinæ libram unam, sevi hircini aut cervini uncias novem, terebinthinæ uncias octo, olei liliorum alborum aut florum hyperici unciam semissem. M. F. l. a. emplastrum. Nonnunquam singulis hujus emplastri libris binæ æruginis drachmæ miscentur, & tunc *emplastrum vivide, der grüne Zug*, vocatur.

EMPLASTRUM citrinum consolidationem & cicatricis generationem satis bene promovet, & ideo adplicatio ejus in vulneribus recentibus atque vulgaribus proficua deprehenditur; si viridi æris autem remixtum fuerit, magis in ulceribus, præsertim, si caro luxurians consolidationem impedit, locum habet.

EMPLASTRUM DEFENSIVUM

REC. Pulveris subtilissimi cerussæ, lithargyrii ana uncias sedecim, olei florum sambuci, olei de spermate ranarum ana libram unam, unguenti populei uncias sex, aceti rosacei, sambucini ana uncias octo, succi plantaginis, per residentiam depurati, uncias decem. Coquantur in diplomate, aut vase terreo probe vitreato, igne leni, ad humiditatis

ditatis consumptionem, & mollioris, sub continua agitatione, emplastri consistentiam, postea ab igne remotis successive addantur ceræ flavæ recentis uncia quatuor, croci optimi uncia dimidia, lapidis calaminaris, cum succo plantaginis præparati, h. e., optime triti & exsiccati, mastiches electæ, pulveris rosarum rubrarum, radicum iridis Florentinæ ana uncia una cum semisse, pulveris liquiritiæ, myrrhæ electæ ana uncia una, misceantur ac probe subigantur pro emplastro.

PERTINET ad emplastra saturnina, quæ leniter adstringendo ac refrigerando, adeoque justo largiorem humorum affluxum arcendo, ulcerum atque vulnerum consolidationem adjuvant, eademque contra varia incommoda, a nimio affluxu humorum metuenda, defendunt; hinc magis etiam labiis, quam centro eorum, imponuntur.

EMPLASTRUM GRISEVM, SIVE DE LAPIDE CALAMINARI

REC. Ceræ flavæ uncias sex, camphoræ drachmam unam, cerussæ præparatæ unciam semissem, lapidis calaminaris præparati, lithargyrii ana uncias duas, mastiches, myrrhæ, olibani, pulveris subtilissimi radicum aristolochiæ rotundæ ana drachmas duas, resinæ uncias duas, sevi hircini aut cervini uncias quatuor, terebinthinæ unciam unam cum semisse.

misſe. Cera, terebinthina, & ſevo collique-
factis ac paullulum refrigeratis reliqua, in
pulverem redacta, miſceantur, & inde, probe
ſubigendo, fiat emplaſtrum.

QVOD naturam, vires & uſum cum præce-
dente convenit, majori tamen virtute exſiccante
gaudet, & melius proinde cicatricis generatio-
nem promover.

EMPLASTRUM DIASVLPHVRIS RVLANDI

REC. Balsami ſulphuris RVLANDI uncias
tres, cera unciam ſemiſſem, colophonix
drachmas tres, myrrha ad pondus omnium.
Omnibus, præter myrrham, liquefactis, &
probe commixtis myrrha ſubtiliſſime pulve-
riſata inſpergatur, deinde per horæ quadran-
tem, leni igne, ſub continua agitatione cum
ſpatula, coquantur, & ab igne remota ulte-
rius ſpatula ſubigantur, donec refrigeſcant.

NON contemnenda virtute vulneraria inſtru-
ctum eſt, & tumores quoque ſtrumofos reſol-
vere dicitur.

EMPLASTRUM STICTICVM SIVE STYPTICVM CROLLII

REC. Minii, lapidis calammaris ana libram
ſemiſſem, lithargyrii utriusque ana uncias
tres, olei lini, olivarum ana libram unam &
dimi-

dimidiam, olei laurini libram semissem, ceræ, colophonix ana libram unam, vernicis, terebinthinæ ana libram dimidiam, gummi, aceto destillato depuratorum, ammoniaci, bdellii ana uncias tres, galbani, opopanax, serapini, elemi, oleo soluti & colati, succini citrini electi, olibani, myrrhæ Alexandrinæ, aloes hepaticæ, radicum aristolochiæ longæ & rotundæ, coralliorum præp., matris perlarum præp., sanguinis draconis, terræ sigillatæ Strigensis, vitrioli albi, camphoræ ana unciam unam, mumixæ transmarinæ, lapidis hæmatitæ præparati, magnetis ana unciam unam cum semisse, florum antimonii, croci martis ana drachmas duas. Oleo lini, & olivarum, cum utroque lithargyrio aliquandiu cocto, primum lapis calaminaris subtilissime tritus, postea minium successive addatur, & sufficienter, probe simul agitando, bulliant, tum oleum laurinum ac vernix, tandem cera & colophonia, post præviam liquefactionem solitariam & colaturam, misceantur: Quibus, ab igne remotis, & paullulum refrigeratis, ammoniacum, elemi, galbanum, opopanax, gummi serapinum, terebinthinæ prius illiquata, jungantur ac subigantur, tandemque camphora, in sufficienti olei juniperini, e baccis destillati, quantitate dissoluta, & reliqua, in pollinem redacta, exacte immiscean-

sceantur, ut inde justæ consistentiæ emplastrum resultet.

QV ANQV AM hoc emplastrum ulcerum & vulnerum consolidationem, ut & spiculorum aliorumque heterogeneorum expulsionem, teste experientia, valide promoveat, panchrestis tamen illud cum CROLLIO aliisque adnumerare non audeo, multo minus eo me patiar induci, ut credam, vires spicula extrahendi a mixto magnetis pulvere derivandas esse.

EMPLASTRUM OPODELDOCH PARACELSI

REC. Pulveris aristolochiæ longæ atque rotundæ, lapidis calaminaris, mastiches electæ, myrrhæ rubræ, olibani ana unciam unam, sanguinis draconis, sarcocollæ ana unciam semissem, aloes hepaticæ drachmas duas, colcotharis, optime edulcorati, uncias duas, lithargyrii aurei libram unam cum semisse, olei laurini unciam unam, olei olivarum libras duas, ceræ flavæ recentis libram dimidiam, gummi, aceto soluti ac depurati, rursusque ad justam consistentiam inspissati, ammoniaci, bdellii, galbani, opopanaxis ana unciam unam. Lithargyrium cum oleis & cera igne moderato ad colorem fuscum coquatur, deinde concreta gummeo-resinosa successive ac frustulatim addantur, iisdemque probe mixtis, pulveres, paullatim inspersi, spatula subi-

subigantur, & postremo terebinthinæ puræ ac claræ uncia quatuor jungantur, indeque fiat emplastrum, oleo rosaceo, aut chamomelino malaxandum.

PRÆCEDENTI natura, virtute & usu simillimum est, eidemque proinde, quoties ejusmodi medicamentis opus est, commode substitui potest.

EMPLASTRUM VESICATORIVM

REC. Fermenti acerrimi spissioris consistentiæ uncias duas. Distemperetur aceti scillitici duabus circiter drachmis, postea addantur pulpæ recentis scillæ uncia dimidia, pulveris subtilissimi cantharidum drachmæ quinque, camphoræ, in sufficienti spiritus vini rectificati quantitate distemperatæ, drachma dimidia. Hisce mixtis, inspergatur pulveris subtilis mastiches, myrrhæ ana drachma una cum semisse, tandemque terebinthinæ claræ, cum æquali ceræ flavæ quantitate prius liquatæ, uncia una & dimidia, jungatur, & singula, exacte subigendo, ad emplastri consistentiam redigantur.

AD vesicam excitandam cuti in variis corporis locis, præsertim musculosis, corio prius inductum, adplicatur. Particulæ enim fermenti, scillæ, & maxime cantharidum, acres atque subtiles, calore corporis magis magisque animatæ,
epider-

epidermidem perforant, et cutis substratae tubulos, pungendo ac vellicando, ad fortem crispaturam & spasmodicam constrictionem impellunt; hinc aliter fieri nequit, quin humores, præprimis lymphatici, ob transitum in canaliculis, memorata constrictione ac crispatura obstructis, sufflaminatum, valde adcumulentur, tandemque ex vasculis tenerrimis, a mole, per continuum a tergo affluxum sensim sensimque aucta, violenter disruptis, effluant, adeoque, inter cutem & cuticulam effusi, posteriorem a priori separent, attollant, & sic vesicam formant. Usus hujusmodi emplastrorum late patet: Dum impuros enim atque superfluos humores, uti supra pridem indicatum fuit, non tantum educunt, & a partibus, quibus nimio suo affluxu atque decubitu nocuerunt, avocant, verum etiam subsistentes et coagulatos, vividiorum motum oscillatorium in solidis excitando, denuo resolvunt, ac pristinam iis circulandi libertatem reddunt, persæpe in rebellibus adfectibus catarrhalibus et rhevmaticis, nec minus in hemicrania, obauditione, susurro & tinnitu aurium, gutta serena, ophthalmia serosa, adfectibus soporosis, paralyticis, & apoplecticis, pleuritide &c., mirifice profunt, immo, exanthematum expulsionem & revocationem, si forsan retropulsa, aut retrogressa fuerint, valide adjuvant; quemadmodum de hisce BAGLIVVS in *Operibus suis* p. 655., aliique, qui de methodo medendi et therapia, vel saltem seorsim de vesicantium, ceterorumque stimulan-

tium usu & abusu dissertationes, aut libros spissiores ediderunt, ulterius consulendi sunt. Activitas hujus emplastri valde intenditur, quando eidem, jam supra alutam extenso, pauxillum pulveris cantharidum inspergitur. Nonnunquam etiam globuli, pisa magnitudine æquantes, ex eo formantur, & fonticulis siccioribus, ad debitum fluxum revocandum, immittuntur; diu tamen in iis haud relinquendi erunt, ne rosione sua pessimum ulcus generent. Caute quoque cum hujusmodi emplastrorum adplicatione procedendum erit, quoties tibiis, aliisque partibus membranaceis sensibilibus, stimulandi, derivandi aut revellendi fine, præsertim tempore calido, & apud subiecta sicca, imponenda sunt. Quando pulveris cantharidum quantitas minuitur, vel ejusdem drachma semis cum emplastri de meliloto uncia dimidia, & balsami Peruviani guttis decem miscetur, selectum inde *rubefaciens* emergit, quod, nuchæ adplicatum in variis capitis adfectibus chronicis, egregiam præstat utilitatem.

CERATVM SANTALINVM
AVGVSTANORVM

REC. Rosarum rubrarum unciam unam cum semisse, ligni santali rubri drachmas decem, santali albi & citrini ana drachmas sex, boli Armenæ drachmas septem, spodii drachmas quatuor, camphoræ drachmas duas, olei rosati libram unam, ceræ albæ uncias sex, vel quantum sufficit. Ceram in oleo liquando,

do, & reliquos tandem pulveres exacte miscendo, fiat ceratum sive mollioris consistentiæ emplastrum.

PARVUM ab emplastro hujus nominis, ratione naturæ ac virium, differt, & plerumque regioni hypochondriorum dextræ aut sinistræ, præsentē hepatis aut lienis tumore atque obstructione, discutiendi ac roborandi fine, imponitur.

CERATVM STOMACHICVM AVGVSTANORVM

REC. Rosarum rubrarum, mastiches ana uncias duas cum semisse, foliorum absinthii drachmas quindecim, spicæ nardi drachmas decem, olei rosacei libram unam cum dimidia, ceræ flavæ quantum sufficit. Ceræ, cum oleo liquatæ, & ab igne remotæ, reliqua, in pulverem subtilissimum redacta, exacte misceantur.

EMPLASTRO stomachali, supra descripto, analogum est, & ideo, regioni umbilicali, hypogastricæ, aut scrobiculo cordis adplicatum, eundem fere, quem illud, usum præstat, præterquam, quod paullo remissius operetur.

CERATVM PRO BREGMATE

REC. Pulveris radicum betonicæ, mastiches, olibani ana drachmas duas, mumix transmarinæ drachmam unam cum semisse, ceræ flavæ, resinæ pini, terebinthinæ ana uncias duas. Ceræ & resinæ liquefactis primo terebinthina, tandemque pulveres, paullatim inspersi, subigendo misceantur, ut inde justæ consistentiæ fiat ceratum.

TEMPORIBVS, immo vertici deraſo, in memoria debilitate, vertigine, dolore capitis rebeli, diuturnis deſluxionibus catarrhalibus &c. imponitur, & ipſis quoque capitis vulneribus perſæpe cum fructu adplicatur, quoniam non contemnendis viribus roborantibus, diſcutientibus atque traumaticis inſtructum eſt.

MASSA PRO FORNACE COMMVNIS ET OPTIMA

MASSA pro fornace communis: Rec. corticum thymiamatis, gummi benzoës, ſtoracis calamitæ, olibani ana unciam unam, ladani uncias quatuor, ligni aloës, Rhodii, maſtiches ana unciam ſemiſſem, ſorum lavendulæ drachmas duas, ſachari albi unciam unam, ſtoracis liquidæ, ceræ recentis, terebinthinæ claræ ana uncias duas, gummi tragacanthi, in ſufficienti quantitate aquæ roſarum fragrantiffimæ ſoluti, unciam unam aut quantum ſufficit. Miſceantur, fiat maſſa, indeque, ſi placet, bacilli formentur. *Maſſa pro fornace optima:* Rec. Aſæ dulcis uncias quatuor, gummi ladani, ſtoracis calamitæ ana unciam unam, ſachari albiffimi unciam ſemiſſem, ambræ gryſeæ, ſpiritu roſarum diſtemperatæ, moſchi Alexandrini optimi ana ſcrupulum ſemiſſem, zibethi grana ſex, liquidambræ, olei ligni Rhodii ana drachmam dimidiam, olei caryophyllorum deſtillati ſcrupulum unum, ol. lavendulæ ſcrupulum ſemiſſem, baſſami Indici quantum ſufficit. Miſce, fiat l. a. maſſa, ſuper tabula ænea tepida, pauxillo olei aucis moſchatæ oblita, in tenues formanda cylindros.

Ob aliquam, tum intuitu ingredientium, tum conſiſtentiae analogiam, binas hæc maſſas odoratas, quæ in officinis proſtant, ſubjungere placuit. Fornaci calefactæ illinuntur, ut conclave grato odore repleant, & aerem humidum, aut corruptis atque contagioſis exhalationibus inquinatum, corrigant.

INDEX RERVM SPECIALIOR

A

A ecta	15-18
Acetum bezoardicum	81
- destillatum	79
- mulfum	636
- prophylacticum	82
- rutaceum	83
- scilliticum	84
Alcohol	116. 118
Algeroth	489
Alkahest Glauberi	392
Alumen	47
Ambra	326
Anima rhabarbari	350
Antihecticum Poterii	516
Antimonium crudum	308
- diaphoreticum	509
- martiale cachecticum	515
Aquæ destillatæ	257
Aqua flor. acaciæ	265
- agrimonix	ibid.
- anagallidis	266
- anhaltina	133

CARTHEVS. PHARM.

Aqua apoplectica Langii

-	267
- - pauperum	134
- - c. moscho	ibid.
- artemisiæ	265
- arthritica	135
- antiscorbutica	267
- asthmatica	268
- benedicta Myns.	141
- betonicæ	265
- borraginis	266
- buglossi	ibid.
- burfæ pastoris	ibid.
- calcatrippæ	ibid.
- calcis vivæ	293
- contra calculum March.	137
- ex nucleis	138
- carbunculi optima	269
- cephalica imperat.	136
- ceraforum nigrorum	265
- cichorii	266

Ccc

Aqua

INDEX R E R V M

Aqua cinnamomi borragi-		Aqua rutæ	265
- nata	271	- salviæ	ibid.
- - simplex	265	- sambuci	266
- chamæmeli	ibid.	- scabiosæ	ibid.
- chærefolii	ibid.	- serpilli composita	
- contra colicam	139		141
- cordialis temperata		- tiliæ fl.	266
	271	- contra vertiginem	
- cornu cervi e tenellis			275
	272	- virtutum	141
- certi citri	265	- vitæ mulierum	142
- flor. cyani	266	- - stomachica ext.	
- embryonum	273		353
- epileptica Langii		- - stomachalis ru-	
	139	bra	354
- euphrasiæ	266	- vulneraria f. sclope-	
- flor. fabarum	ibid.	taria	143
- fumariæ	266	Arcanum corallinum	473
- hirundinum interna		- duplicatum	415
	274	- tartari	423
- - Zwelferi	275	Aurum fulminans	479
- lavendulæ	265		
- liliorum alborum			
	266		
- - convallium			
	265		
- majoranæ	ibid.	B	
- mastichina	140	Balsami liquidi	370
- melissæ	265	- spissiusculi	689
- menthæ	ibid.	Balsamus apoplecticus c. m.	
- mulla	636	& a.	716
- nymphææ	266	- apoplect. pro mulie-	
- papaveris erratici		ribus	717
	ibid.	- bezoardicus	ibid.
- poconia	ibid.	- caryophyllorum	
- primulæ veris	265		723
- pulegii	ibid.	- cephalicus Sereniff.	
- rorismarini	ibid.		718
		- embryonum	273
		Balsa-	

S P E C I A L I O R

Balsamus foetidus Wedel.	244	Ceratum pro bregmate	755
- Locatelli	718	- fantalinum Aug.	754
- succini	722	- stomachicum Aug.	755
- sulphuris externus	720		510
- amygdalatus	721	Cerussa antimonii	497
- anisatus	ibid.	Chermes minerale	453
- juniperatus	ibid.	Cinnabaris antimonii	451
- succinatus	ibid.	- factitia vulg.	14
- terebinthinatus	ibid.	Clyssi	69
- contra vertiginem	720	Clyssus antimonii sulphu-	35
- vitae officinarum	374	ratus	637
- compendiosior	375	Coliothar	657
Bezoardicum joviale	516	Conservæ	659
- martiale	515	Conserva rosarum	321
- minerale	514	Confectiones liquidæ	380
- solare	517		126
		Corallia	506
		Cremor & crystalli tartari	526
		Crocus vegetabilis	529
		Croci chymici	ibid.
		- martis varii	527
		- adstringentes	ibid.
		- aperitivi	526
		Crocus martis antimoniat-	ibid.
		tus	527
		- aperitivus Stahlî	526
		- saccharinus	ibid.
		- sulphuratus	527
		- vitriolatus	531
		Crocus metallorum Ru-	
		landi	

C

Calces chemicæ	503		
Calx viva	30. 294		
Camphora	123		
Castoreum	330		
Cataplasmata	726		
Cellulæ plantarum oleosæ	204		
Cera	242		
Cerata	725		

INDEX R E R V M

D

Diacydonium simplex 681
 - cum speciebus ibid.
Decoctum avenaceum Lo-
 weri 292
 - hordaceum comp. 291
Dropaces 725

E

Elæosachara 636
Electuaria 659
Electuarium de baccis lauri 661
 - benedictæ laxativæ 662
 - caryocostinum 663
 - diacatholicum ibid.
 - diacorum Mesuæ 664
 - diaphœnicum 665
 - diasatyrrionis 666
 - diascord. Tracast. 667
 - - Sylvii ibid.
 - hieræ picræ simplicis
 et compositæ 670
 - lenitivum Florenzolæ 671
 - orvietanum ibid.
 - de succo rosarum 672
 - stomachicum cum cin-
 namomo 673
Elixiria 299
Elixirium antipestilentiale
 Crollii 361

Elixirium antifebrile Myns.
 360

- proprietatis antiscorb. 366
 - - dulce ibid.
 - Helmontii alb. 363
 - Paracelsi c. acido 364
 - - sine acido 365
Elixirium vitæ Mathioli
 367
 - - vitrioli Myns. 368
 - - uterinum Crollii 369

Emplastra 724
Emplastrum album coctum 745
 - de ammoniaco 732
 - de baccis lauri 738
 - citrinum 747
 - de crusta panis 739
 - defensivum 747
 - diaphoret. Myns. 734
 - diasulphuris Rulandi 749
 - diachylon simplex 733
 - - compos. ibid.
 - epilepticum 740
 - gryseum 748
 - ad hernias 746
 - de meliloto 728
 - miraculosum 731
 - nervinum 741
 - Norinbergense 731
 - opodeldoch Paracelsi 751
 - oxycroceum 735

Empla-

S P E C I A L I O R

Emplastrum de ranis Vi-	Essentia travmatica Wedelii
gonis 737	359
- fantalinum 742	- uterina 358
- de spermate ceti 729	Extracta 535
- - ranarum 755	Extractum absinthii 542
- splenicum 736	- aloes 550
- stomachale 742	- angelicæ 543
- stypticum Crollii 749	- cardui bened. 542
- de tacamahaca 739	- catholicum 554
- pro temporibus 743	- centaurii min. 542
- vesicatorium 752	- chamomillæ 543
Ens veneris Boylæi 35	- cholagogum Querc. 557
Essentiæ 299	- croci 545
Essentia absinthii compos. 331	- diacarthami comp. 558
- alexipharmaca St. 334	- diptamni albi 542
- ambræ 326	- enulæ ibid.
- anodyna Ludov. 332	- epilepticum 559
- anthysterica Off. 342	- fumaricæ 542
- carminativa Off. 339	- gentianæ rubræ ibid.
- - Wedelii 340	- imperatoriæ 543
- castorei 329	- levistici ibid.
- croci 340	- ligni Gvajaci 549
- fuliginis Clauderi 341	- mei 543
- jalappæ 343	- melissæ ibid.
- juniperi 345	- millefolii ibid.
- lignorum 346	- myrrhæ 548
- myrrhæ ibid.	- opii 547
- rhabarbari 350	- panchymagogum 555
- feminis fantonici ibid.	- pimpineilæ albæ 542
- splenetica 352	- rhabarbari 553
- stomachica ibid.	- scordii 542
- succini 327	- scorzonæræ ibid.
- summitatum pini 351	- solutivum 557
- theriacalis 357	- spec. aromat. rosat. 561
- travmatica offic. 358	theriacale 560

INDEX RERVM

F

Fecula	571	Lapis prunellæ	408
Fecula alcalina	490	Laudanum opiatum	680
Febrifugum Craanii	521	Liquor anodynus mineralis	155
Fermentum anodynum	566	- cornu cervi succinati	176
Ferrum	316	Liquores medicati diffu-	
Flores	458	flores	281
- benzoës	464	Liquor terræ foliatæ tartari	424
- falis ammoniaci mart.	463	Looch	659
- sulphuris	462	- ad asthma	682
		- de papavere	ibid.
		- de pulmone vulpis	683
		- sanum & exportum	684

G

Gelatinæ	539
Gilla Theophrasti	35

M

H

Hepar antimonii	531
- sulphuris	42
Hydromeli	636

I

Jalappa	344
Julepi	636
Julepus rosarum	656
- violarum	ibid.

L

Lac animantium	284
- sulphuris	493

Magisteria	469
Magisterium alcalinum	490
- antimonii diap.	483
- benzoës	484
- bismuthi	482
- cinci	483
- coralliorum	486
- cranii humani	ibid.
- cryſtalli mont.	ibid.
- hepaticum rubrum	383
- lab. cancerorum	486
- percarum	ibid.
- margaritarum	ibid.
- matris perlarum	ibid.
- saturni	481

Magne-

S P E C I A L I O R

Magnesia alba	489	Nitrum tabulatum	408
Materia perlata Crügeri	483	- vitriolatum	415
Massa pro fornace commu- nis	756		
- - - optima	ibid.		
Mel anthosatum	657	Ossa Helmontii	121
- rosatum	ibid.	Olea	178
Mercurius dulcis	447	Oleum absinthii	253
- præcipit. albus	476	- amygdal. dulc.	250
- præcipitat. ruber	473	- anethi	254
- sublimatus	443	- animale Dippelii	236
- vitæ	487	- capparum	255
Mithridatium Damocratis	674	- caryophyllorum	226
Miva cydoniorum	564	- cæcorei	256
Mixtura simplex	359	- ceræ	241
Morsuli	620	- chamomelinum	252
Morsuli antimoniales Kun- ckelii	625	- fl. cheiri	ibid.
- contra ardorem sto- machi	623	Olea cocta	245
- imperatoris cum fruct.	624	- empyreumatica	229
- contra pestem	623	- essentialia ætherea	178
- de rhabarbaro	625	- - unguinosa	245
- contra vermes.	624	- expressa	ibid.
Mucilagines	540	- fœtida	231
		Oleum gemmarum populi	254
		- hyperici	252
		- liliorum alborum	254
		- lumbricorum	255
		- menthæ	252
		- nymphææ	254
		- rosarum	ibid.
		- rutæ	ibid.
		- sanguinis	243
		- scorpionum	252
		- succini	239
		- verbasci	254
		- vitrioli acidum	24

N

Nitrum ammoniacale Wed.	408
- antimoniatum	411
- depuratum	405
- fixum	392
- flammans	422

I N D E X R E R V M

Oleum vitrioli dulce	146	Præcipitata	614
Opium	332	Pulveres compositi	570
Oxymeli simplex	653	Pulvis contra abortum	Off.
- scillitum simplex	654		578
- - compos.	655	- alexi pharmacus	Off.
Oxyfacharum simplex	ibid.		573
- compositum	ibid.	- Algerotti	489
		- bezoardicus Off.	573
		- - Ludovici	574
		- - Sennerti	ibid.
		- - Wedelii	ibid.

P

Panacea Anglica	490	- eachecticus Queriet.	
- Edinburgensis	501		567
- Glauberiana	497	- carminativus	Off.
- Holfatica	415		578
- Stahlia	36	- carthusianorum	498
Philonium romanum	679	- contra casum	579
Pilulæ	609	- - colicam	ibid.
Pilulæ alcephanginæ	612	- comitis de Palma	
- de aloe & mastiche			490
	611	- cordialis communis	
- de aloe rosata	612		582
- de ammoniaco	613	- - pro pauperibus	ibid.
- cochiaë Rhafis	614		
- de cynoglossò	ibid.	- dentificius absque a.	
- gummosæ alterant.		& m.	592
- Sylvii	615	- dysentericus Off.	
- - evacuant Sylvii			583
	616	- Cepaticus ruber Dres-	
- morocostinæ	ibid.	dens.	383
- mastichinæ	ibid.	- epilepticus March.	
- pestilentiales Avicen-			585
- næ	617	- - Off.	584
- - Ruffi	ibid.	- pro fumo communis	
- de succino Crat.			592
	618	- Haly contra pthisin	
- de styrace	ibid.		580
- de terebinthina	619	- mantuanus	585

Pulvis

SPECIALIOR

Pulvis mulierum	586	Rob mororum	562
- pannonicus ruber		- ribium	561
	587	- sambuci	ibid.
- parturientium	588	Rosa mineralis antimonii	
- pleuriticus Off.			488
	ibid.	Rotulæ	620
- præcipitans	589	Rotulæ diaireos simplicis	
- puerorum communis			629
	590	- manus Christi sim-	
- stegnoticus Gutinan-		plices & perlatae	
ni	ibid.		628
- sternutatorius com-		- de rhabarbaro	627
munis	593	- stimulantibus Mynf.	
- stomachicus Querc.		- contra vermes Lent.	
	591		628
- contra vermes	581		

S

R

Reguli	503 - 508	Sacharum lactis	439
- antimoniales compo-		- penidium	441
fiti	523	Salia acidi & acidula	377
Regulus antimonii jovialis		- alkalia fixa	385
	525	- - urinosa	460
- martialis	523	- enixa	398
- medicinalis	521	- essentialia	377
- simplex	518	- media	398
- metallorum	525	- neutra	ibid.
Resinæ	539 - 540	- sicca volatilia pura	
Resina jalappæ	567		460
- ligni Guajaci	569	- sulphureo acidula	
- Scammonii	ibid.		437
Rob	539	unguinosa dulcia	ibid.
Rob baccarum ebuli	561	- volatilia oleosa	167.
- berberum	ibid.		461
- cerasorum	ibid.	Sal acetosellæ	382
- juniperi	563	- ammoniacum	93
		- ammoniacum fixum	
			94

I N D E X R E R V M

Sal ammoniacale secretum		Sinapismi	726
- Glauberi	421	Soda	419
- antifebrile	412	Species	570
- aperitivum	ibid.	Species aromaticæ rosatæ	
- card. benedicti	397	- cephalicæ pro cu-	
- Carolinarum	432	- cuph.	606
- centauri minoris	397	- cordiales temperatæ	597
- digestivum Sylvii		- decocti pectoralis	598
-	412	- diacinnamomi	ibid.
- diureticum	ibid.	- diaireos	599
- embryonatum	ibid.	- diambrae	ibid.
- Ebshamenfe	428	- dianthos	600
- fixum fumaricæ	397	- diabenidiorum	601
- mirabile Glauberi		- diarrhodon Abbatis	ibid.
-	413	- diatragacanti frigidi	602
- polychrestum	417	- diaxylaloes	603
- Seidlizenfe	435	- pro epithemate capi-	
- de Seignette	418	- tis	607
- tartari ord.	390	- - cordis	608
- - extempor.	392	- hieræ picræ Rhafis	605
- trifolii fibrini	397	- de hyacintho	604
- vini essentiale	423	- morfulorum Impe-	
- vitrici vomitivum		- rat.	606
-	384	Specificum cephalicum	
- volatile falis ammo-		Mich.	593
- niaci	466	- stomachicum Poterii	515
- eboris	467	Spernicola Crollii	595
- oleosum Sylvii		Spiritus	4
- oleos. cephal.		Spiritus acidi	ibid.
-	175	- acidi dulcificati	
- succini	467	- alcalico-urinofi	85
- ungulae alcis		- ardentes	102
-	ibid.	- inflammabiles	ibid.
Sapæ	539	Spi-	
Sapo chymicus	121		
Sapones medici	390		
Serum lactis acidulum	289		
- lactis dulce	284		

S P E C I A L I O R

Spiritus urinoso - oleoso		Spiritus flammificus	
- inflammabiles	167	- ro ismar ni	127
- absinthii	127	- rosa um	129
- aceti	79	- f. ch ri	74
- aluminis	46	- salis acidus	57
- anhaltinus	133	- ~ dulcis	152. 161
- anisi	127	- salis ammoniaci uri-	
- aperitivus Penoti	65	- nosus	92
- benzoinus	127	- ~ vinosus	172
- carminativus Sylvii		- ~ anisatus	173
	131	- sambuci	129
- carminat. de tribus		- sanguinis	100
	164	- sulphuris vulgaris	37
- ceraforum nigrorum		- ~ volatilior	39
	128	- tartari	71
- cochleariæ	127	- theriacalis simplex	
- cornu cervi simplex			130.
	97	- ~ camphoratus ib.	
- succinatus	176	- vitrioli vulgaris	24
- cranii humani	99	- ~ volatilis St.	32
- cydoniorum	129	- ~ dulcis	155
- dentis hippopotami		- ~ philosophicus	
	100		64
- eboris	99	- vini rectificatissimus	
- formicarum	166		116
- fragorum	129	- ~ camphoratus	
- juniperi baccarum			122
	128	- ~ crocatus	125
- lavendulæ	127	- tartarisatus	120
- ligni Gvajaci	79	Sublimata stricte sic dicta	
- liliorum convall.	129		442
- lumbricorum terrestr.		Succi inspissati	539
	127	Succinum	240
- massichinus		Sulphur commune	40
- matricalis	132	Sulphura antimonii	495
- mellis	77	Sulphur antimonii	aura-
- nitri anticolicus	165	tum	ibid.
- dulcis	152. 159	- fixum	498
			Sul

INDEX RERUM

Sulphur martiale	499	Syrupus jujubinus	649
- folare	ibid.	- mastichinus	650
Stibium diaphoret. nitrat.		- melissæ	641
	511	- de mentha	ibid.
Syrupi	634	- myrtillorum	639
Syrupus fl. acaciæ	647	- myrtinus compos.	650
- acetosæ	639	- nymphææ	647
- acetosellæ	ibid.	- papaveris albi	651
- acetositatis citri		- - erratici	647
	638	- fl. persicorum	646
- althææ Fernelii		- - pœoniæ	647
	640	- de quinque rad.	
- fl. aquilegiæ	647	aper.	651
- berberum	639	- ribium	639
- de betonica	641	- rosarum	647
- fl. borraginis	647	- rubi idæi	639
- - buglossi	ibid.	- de scordio	641
- cardui benedicti	461	- - stœchade	652
- ceraforum nigr.		- - symphyto	
	639	Fern.	653
de cichorio cum		- tunicæ	647
- rhabarbaro	642	- de tussilagine	641
- de cinnamomo	643		
- cort. aurantiorum			
	641		
- - citri	644		
- coralliorum	645		
- cydoniorum	639		
- de erysimo Lobelii			
	646		
- de farfara	641		
- fragorum	639		
- de fumaria	641		
- de glycyrrhiza			
	647		
- de hederæ terrestri			
	641		
- hyssopi	648		

T

Tartarus	72
Tartarus regeneratus	
	423
- solubilis	422
- tartarizatus	425
- vitriolatus	413
- emeticus	438
Terra foliata nitri	490
- tartari	423
- japonica	356
- vitrioli dulcis	385

The-

S P E C I A L I O R

Theriaca Andromachi		Tinctura metallorum	312
- celestis	675	- fl. papaveris errat.	
- diatefferon	679		349
- pro familia	678	- rhabarbari	350
Tinctura	ibid.	- rosarum rubrar.	349
Tinctura antimonii hepa-	299	- succini	327
tica	308	- sulphuris	325
- regulino-acidæ		- terræ japonicæ	356
	ibid.	- tartari	355
Tinctura antimonii acris		- veneris Helvetii	318
	311	- violarum	349
- tartarifata	306	Trochisci	620
- antiphthifica	313	Trochisci athandal	629
- fl. anagallidis	349	- alkekengi	630
- aquilegiæ		- bechici albi	631
	ibid.	- nigri	ibid.
- bellidis	ibid.	- de carabe	632
- benzoës	335	- galliæ moscha-	
- bezoardica Michael.	336	- tæ	633
- Ludovici	338	Tryphera magna	685
- Wedelii	ibid.	- minor	686
- castorei	329	- faracenica	687
- coralliorum adstring.	320	Turpetum minerale	477
- purificans	321	- rubrum Zwelferi	478
- laccæ	348		
Tinctura martis aperitivæ			
& adstringentes	317		
Tinctura martis Freindii			
	316		
- helleborata	315		
- pomata	ibid.		
- cum vino mal-			
- vatico	ibid.		
- vulgaris	314		

V

Vnguenta	688
Vnguentum ægyptiacum	
	693
- album simplex &	
camphoratum	702
- alabastrinum	707
- de althæa	693
- de ambusta	702
- anodynum	708
- basilicum	710

Vn

INDEX RERVM SPECIALIOR

Vnguentum carminativum	713	Vnguendum rosatum	706
- citrinum	703	- contra rupturam	696
- clysmaticum	694	- santalinum	707
- comitissæ	695	- stomachale	714
- emulatum	697	- contra vermes	715
- fuscum commune		Vina medicata	277
- - Felicis Wur-		Vinum antifebrile & sto-	
- - rzii	ibid.	- machale	283
- de linaria	709	- roborans	282
- de lithargyrio	705	Vitriolum	28. 29
- de minio	ibid.	Vitriolum martiale	ibid.
- nervinum	711	- martis factitium	383
- nutritum	705	- venereum	30
- pectorale	712	Vitra medica	509
- pomatum	698	Vitrum antimonii hyacin-	
- populeum	710	- thinum	532
- potabile rubrum	699	- - succineum	ibid.
- potabile viride	700		

ADDENDA AC CORRIGENDA

Pag. 29. lin. 12. & 14. lege *limatura*, & lin. 20. lege *acido*. p. 31. l. 27. pro *quin* lege *quominus*. p. 34. l. ult. pro *quinguenta* duas lege *viginti & unam*. p. 35. l. 1. pro *centum & quatuor* lege *quinguenta duas*, & lin. 2. pro *quinque* lege *septem*. p. 38. l. 2. & 22. lege *tabulatis*. p. 51. l. 17. pro *vini* lege *vitri*. p. 54. l. 16. pro *sex* lege *quinque*. p. 84. l. 2. lege *exsiccata*. p. 122. l. 1. lege *volumus*. p. 161. l. 12. lege *hac*, & lin. 15. lege *instillatus*. p. 162. l. 4. pro *metbodo* lege *modo*. p. 195. l. 3. lege *eadem*. p. 203. l. 23. pro *quam* lege *quum*, & lin. 25. lege *largiantur*. p. 220. l. 23. pro *vim contractilem* lege *contractionem*. p. 221. l. 19. lege *eorum*. p. 224. l. 22. lege *justos*. p. 253. l. 1. lege *paratur*, & l. 10. lege *longe*. p. 259. l. 1. lege *ipsa*. p. 274. lin. ult. lege *frustra*. p. 275. l. 10. lege *quorum*. p. 289. l. ult. lege *pulverisata*. p. 291.

p. 291. l. 9. lege *citri*. p. 296. l. 18. lege *blande*. p. 302.
 l. 14. lege *solvens*. p. 309. l. 20. lege *concentrentur*.
 p. 310. l. 17. lege *hepaticis*. p. 313. l. 5. lege *aqua*.
 p. 337. l. 3. lege *soluta*. p. 339. l. 3. lege *propinata*, &
 l. 5. lege *adplicata*. p. 368. l. 2. pro *cujus* lege *quorum*.
 p. 390. l. 13. post *fixa* adde *tam sicca, quam liquida*.
 p. 402. l. 5. post *spiritu* adde *vini*. p. 414. l. 4. post *ita*
 adde *acito*. p. 429. l. 25. pro *spurium* lege *factitium*.
 p. 434. l. 20. lege & in *crucibulo*. p. 472. l. 16. post *sal*
medium adde *culinare*. p. 525. l. 3. pro *tartarus* lege
tantus. p. 539. l. II. lege *concisa*. p. 550. l. II. pro
gummosi lege *resinosi*. p. 566. l. 16. lege *concisæ*. p. 588.
 l. 6. lege *cinnamomo*. p. 664. l. 23. lege *concisas*. p. 708.
 l. 10. lege *specificæ*. p. 753. l. 23. lege *susurru*. Hinc
 inde etiam pro *prolicitus, prolicita, prolicitum* &c.
 lege, si placet, *prolectus, prolecta, pro-*
lectum &c.

Cartheuser, Johann Friedrich,

Jo. Frid. Cartheusii Pharmacologia theoretico-practica

Berolinum 1745

M.med. 189

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10286072-5

VD18 14418657-001